

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

12 nci Birleşim

27 . 10 . 1999 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	387
II. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	391
A) GÜNDEMĐĐŐ KONUŞMALAR	391
1. - Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan'ın, Ahmet Taner Kışlalı suikastı ve gelişmelerine ilişkin gündemdiő konuşması	391:392
2. - İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in, İstanbul Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası ile Bakırköy Sümerbank Hazır Giyim Fabrikasının kapatılması kararına ilişkin gündemdiő konuşması ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı	392:399
3. - Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Diyarbakır-Bingöl-Erzurum-Rize demiryolu ve bu yolu Batum'a bağlayacak olan Trabzon-Batum demiryolunun yapımına ve bu suretle GAP'ın Karadeniz limanlarına bağlanmasına ilişkin gündemdiő konuşması	399:400
B) TEZKERELER VE ÖNERGELER	400
1. - İstanbul Milletvekili Necdet Saruhan'ın, Anayasa Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi (4/46)	400
III. - SEÇİMLER	401
A) KOMİSYONLARA ÜYE SEÇİMİ	401
1. - Anayasa Komisyonuna üye seçimi	401

IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

401

1. – Bursa Milletvekilleri Ali Rahmi Beyreli ile Hayati Korkmaz'ın, Türk Akreditasyon Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonları raporları (2/91) (S. Sayısı : 123)

401:419

2. – 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248) (S. Sayısı : 86 ve 86'ya Ek)

419:465

V. – SORULAR VE CEVAPLAR

466

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

466

1. – Adana Milletvekili Ali Gören'in, Çukurova'daki pamuk üretimi ve ekim alanlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun yazılı cevabı (7/525)

466:467

2. – Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, Hatay'daki pamuk üreticilerinin sorunlarına ve pamuk taban fiyatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun yazılı cevabı (7/534)

467:470

3. – Adana Milletvekili Ali Gören'in, Adana ve Çukurova'daki pamuk üreticilerinin sorunlarına ve pamuk taban fiyatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun yazılı cevabı (7/537)

470:472

4. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silah sanayinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgelerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun yazılı cevabı (7/570)

472:476

5. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İli merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun yazılı cevabı (7/572)

476:477

6. – Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, yedinci ve sekizinci beş yıllık kalkınma planlarının uygulamasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in yazılı cevabı (7/601)

477:479

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Başkanlıkça, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı'nın bir suikast sonucu öldürülmesi nedeniyle bir açıklamada bulunuldu;

Ankara Milletvekili Uluç Gürkan ile

Manisa Milletvekili Bülent Arınç'ın da,

Aynı konuda yaptıkları gündem dışı konuşmalarına, Devlet Bakanı Rüşü Kâzım Yücelen, cevap verdi;

İstanbul Milletvekili Yılmaz Karakoyunlu'da, Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevî şahsiyetinin ve milletvekillerinin onurunun korunmasına ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı.

Ölüm cezasına hükümlü Mehmet Yıldırım hakkındaki dava dosyasının, gereği yapılmak üzere gönderildiğine; diğer sanık M.Ali Aslan'ın karar düzeltme talebinin incelenmesi için dava dosyalarının Adalet Bakanlığına iade edilmek üzere geri gönderilmesine ilişkin Başbakanlık tezkeresi okundu; Adalet Komisyonunda bulunan sözkonusu dosyaların Hükümete geri verildiği bildirildi.

Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata ve 24 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu'da bazı illerde uygulanan olağanüstü halin kaldırılarak ekonomik kalkınmayı sağlayacak kalıcı önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/88),

FP Grubu adına Grup Başkanvekili ve Manisa Milletvekili Bülent Arınç'ın, Ahmet Taner Kışlalı cinayetinin araştırılması amacıyla (10/89),

Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri okundu; önergelerin, gündemdeki yerlerini alacakları ve öngörüşmelerinin, sırası geldiğinde yapılacağı açıklandı.

İstanbul Milletvekili Esat Öz'ün Çevre Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Amasya Milletvekili Akif Gülle'nin, "Sözlü Sorular" kısmının 2 nci sırasında bulunan (6/179) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi okundu; sözlü sorunun geri verildiği bildirildi.

Gündemin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmının 70 inci sırasında yer alan, İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 arkadaşının, Kızılay'ın sorunlarının araştırılarak gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirler konusundaki (10/73) esas numaralı Meclis araştırması önergesi ile 71 inci sırasında yer alan, Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneğinin gelir kaynaklarının ve faaliyetlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirler konusundaki (10/74) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin görüşmelerinin 26.10.1999 Salı günü birleşimde ve birlikte yapılmasına ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi kabul edildi.

Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifinin (2/125) İçtüzüğün 37 nci maddesine göre doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesinin, yapılan görüşmelerden sonra, kabul edilmediği,

Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun teklifinin (2/18) İçtüzüğün 37 nci maddesine göre doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesinin, yapılan görüşmelerden sonra, kabul edildiği,

Açıklandı.

Çevre Komisyonunda açık bulunan üyeliğe, FP Grubunca aday gösterilen, Ankara Milletvekili Eyyüp Sanay seçildi.

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmının:

1 inci sırasında bulunan (6/146) esas numaralı sözlü soruya, TBMM Başkanvekili Mehmet Vecdi Gönül,

3 üncü sırasında bulunan (6/180) esas numaralı sözlü soruya da Ulaştırma Bakanı Enis Öküstü, Cevap verdi;

4 üncü sırasında bulunan (6/181)

5 inci sırasında bulunan (6/182),

6 ncı sırasında bulunan (6/183),

7 nci sırasında bulunan (6/184),

8 inci sırasında bulunan (6/185),

9 uncu sırasında bulunan (6/186),

10 uncu sırasında bulunan (6/187),

11 inci sırasında bulunan (6/188)

12 nci sırasında bulunan (6/189),

13 üncü sırasında bulunan (6/190),

14 üncü sırasında bulunan (6/191),

Esas numaralı sözlü sorular, ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından, ertelendi. Alınan karar gereğince, birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen;

İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 arkadaşının, Kızılay'ın sorunlarının araştırılarak gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla (10/73),

Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneğinin gelir kaynaklarının ve faaliyetlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla (10/74),

Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergelerinin, yapılan öngörüşmelerden sonra, kabul edildiği açıklandı;

Kurulacak komisyonun :

13 üyeden teşekkül etmesi,

Çalışma süresinin, üye seçimi tarihinden itibaren 3 ay olması,

Gerektiğinde Ankara dışında da çalışması,

Kabul edildi.

Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, THY'nin zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla (10/3) bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi üzerinde bir süre görüşüldü.

27 Ekim 1999 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 18.56'da son verildi.

Murat Sökmenoğlu

Başkanvekili

Melda Bayer

Ankara

Kâtip Üye

Mehmet Elkatmış

Nevşehir

Kâtip Üye

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

27 Ekim 1999 Çarşamba

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Mehmet ELKATMIŞ (Nevşehir), Melda BAYER (Ankara)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12 nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayı vardı, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç arkadaşına gündem dışı söz vereceğim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, efendim, siz, İttüüzümüze göre Türkiye Büyük Millet Meclisinin...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) – İttüüzümüze göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekillikleri, parti gruplarının milletvekili sayılarına göre dağıtılır. Şimdi, Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisinin 85'er milletvekili var. Meclis Başkanı Anavatan Partisinden; 1 oyu yok; Doğru Yol Partisinin 85 oyu var, sizin 84 oyunuz var. Haydi milletvekili sayısını nazara alalım, bu duruma göre kura çekilmesi lazım.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Ne sıfatla konuşuyor?!

KAMER GENÇ (Tunceli) – İttüüzüğe göre, bugün, sizin, Meclis Başkanvekilliğini temsil edecek bir niteliğiniz yok; çünkü, İttüüzüğe göre teşekkül etmemiş Başkanvekilisiniz. Eğer, Meclis Başkanı, bunu mahsus uzatıyorsa, sizin bu kırtıye çıkmamanız lazım; İttüüzüğe göre bir Başkanvekili olmadığınız için, sizin burada çıkaracağınız kanun da keetlenmeyecek addedilebilir. Bizim istediğimiz, Ahmet, Mehmet meselesi değil; anayasalar, İttüüzükler, kanunlar yıkanarak suyu içilmek için yapılan kurallar değildir, bunların uygulanmak için yapılması gerekir. Rica ediyoruz, bu Meclisi bu hale çevirmeyin. Yani, burada herkes hakkına razı olsun. Bana göre, siz buraya Meclis Başkanvekili sıfatıyla çıkamazsınız.

Bunu belirtmek istedim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Ne dediğinizi anlayamadık, bir daha tekrarlayın!..

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sende anlayış yoksa kabahat bende mi?!

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Duyamadık!..

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, dünkü birleşimde de Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç, aynı konuda, yeri ve zamanı olmamasına rağmen, şahsımı da hedef alan, hukuksuz, mesnetsiz ve kastını aşan beyanlarda bulunmak suretiyle Genel Kurulu meşgul ettiler, bugün de meşgul etmeye devam ediyorlar. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Genç, kendi Başkanvekilliği döneminde de, mazereti olduğu zamanlarda bir başka başkanvekili arkadaşına kendi görevini devrettiğini hatırlayacaktır.

Ortaya çıkan bu durum karşısında, Genel Kurulu bilgilendirmek istiyorum. Anavatan Partisi ile Doğru Yol Partisinin, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup sayılarının eşitlenmesi üzerine,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, İçtüzüğü'nün 12 nci maddesinin son fıkrasına göre, değişen oranları yeniden tespit etmiş ve aynı konudaki Doğru Yol Partisi Sayın Grubunun itirazını da dikkate alarak, İçtüzüğü'nün 11 inci maddesine göre, gereği yapılmak üzere konuyu Danışma Kuruluna götürmüştür. Danışma Kurulunun çalışma usul ve esasları, İçtüzüğü'müzün 19 uncu maddesinde gösterilmiştir. Buna göre, Genel Kurulda işlem yapılabilmesi için, Danışma Kurulunun oybirliğiyle alınmış bir önerisi, bu sağlanamaz ise, grup önerisinin Genel Kurula getirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, henüz Genel Kurula gelmeyen bir konuda gereksiz tartışmalara girmek, Genel Kurulun çalışma düzenini bozmaktan öteye gitmez. Ayrıca, ben, bu kürsüde, siz değerli milletvekillerinin oylarıyla seçilmiş Meclis Başkanvekili olarak görev yapıyorum.

Değerli arkadaşlarım...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Biraz evvelki fevkalade güzel konuşmanıza teşekkür ederim; ancak, Meclis Başkanvekilliğiyle ilgili dengelemede özellikle yapmış olduğumuz itiraz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından incelenmektedir. Danışma Kurulunda belli bir noktaya; yani, uzlaşma noktasına varılamamıştır; ancak, konunun, hukuk danışmanlarına sormak suretiyle çözümleneceğini ve daha sonraki bir toplantıda bu konunun yeniden müzakere edileceğini ifade etmişlerdir. Bu şekilde tashih edilmesinde fayda vardır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bana bir ithamda buldunuz.

İsterseniz kürsüden konuşayım.

BAŞKAN – Hayır efendim, yerinizden ifade edin.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bakan, İçtüzüğü'nün 11 inci maddesinin ikinci fıkrası diyor ki: "Başkanvekillerinin ikisi, yüzde 50'den fazla milletvekili alan partiye verilir, geriye kalanlar da milletvekillerinin yapılan oranlamasına göre bulunur." Şimdi, Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisinin milletvekili sayısı eşit.

AHMET KABİL (Rize) – Oy fazlası var.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Oy fazlasını esas almıyor, milletvekili sayısını esas alıyor.

Mevcut uygulamalara göre kura çekilmesi lazım.

12 nci maddede de diyor ki: "Eğer, o nispetlerde değişiklik olursa, Meclis Başkanı derhal bunu Genel Kurula getirir."

BAŞKAN – Anlaşıldı efendim, istirahat buyurun...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bir dakika... Daha bitmedi.

Ayrıca, Meclis Başkanlık Divanındaki hakkın kaybedilmesi halinde, bunun anında yürürlüğe girmesi lazım.

BAŞKAN – Efendim, Yüce Genel Kurul tekraren anladı. Çok teşekkür ediyorum. Ben de gerekli açıklamayı yaptım.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yani, Meclis Başkanı sizdeyse bile... Meclis Başkanı, zaten, Mesut Yılmaz'ın soruşturma önermelerini engelliyor, Meclis Başkanvekilliği konusunun buraya getirilmesini engelliyor; yani, şu Meclisi oyuncak haline getirmesinler, rica ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli milletvekilleri, gündem dışı ilk söz, Ahmet Taner Kışlalı suikastı ve gelişmeleri konusunda söz isteyen Sakarya Milletvekili Sayın Nevzat Ercan'a aittir.

Buyurun Sayın Ercan. (DYP sıralarından alkışlar)

II. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR

1. – Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan'ın, Ahmet Taner Kışlalı suikastı ve gelişmelerine ilişkin gündem dışı konuşması

NEVZAT ERCAN (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Siyaset biliminin uzmanıydı, bilgisi kitaplara, özgün düşünceleri gazetedeki köşesine yansıyor. Çoğulculuğu ve farklı olma hakkını özlümsemişti. Bir sabah, ders vermek için fakülteye giderken, menfur cinayet, bu büyük kalemi susturdu. Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı artık aramızda yok. Olay, dalga dalga toplumun her katına yayıldı. İstikrarsızlığa, belirsizliğe ve kaosa giden yolları pekiştirdi.

Sayın milletvekilleri, bu büyük suikastı doğru okumak zorundayız. Komplö, vehim ve kutuplaştırma kokan yorumlara itibar etmemeliyiz. Hiçbir yorum ve ihtimal, perdenin arkasındaki gerçeğin yerine geçemez. Sonuca ve konjonktüre bakarak getirilen açıklamalar, kimseyi tatmin edemez. Devlet, bütün birimlerini harekete geçirmek, bombayı koyan ve koyduran eli, olayın arkasındaki kurumsal faili -her kimse- açığa çıkarmalıdır. Dış güçler mi, iç işbirlikçiler mi, marjinal örgütler mi?.. Bu suallere cevap verecek yegâne organ, devlettir. 2000'li yıllara giderken, binleri aşan faili meçhul cinayetler ülkesi olmak, demokratik hukuk devletinin sıfatı sayılamaz. Bu ayıp, Olof Palme misaliyle de geçiştirilemez. Aksi halde, devletin içindeki gizli el iddiası, giderek mağferit vicdanında kabul görür.

Menfur cinayetin sıcak etkileri sürerken, bağımsız yargının doruğunda, Yargıtaya ait resmî mekânda, görevli sıfatıyla değil, özel kişi olarak bir zat, basın açıklamasında bulundu. Başsavcı, can güvenliğinin tehlikede olduğunu söylüyordu. Can güvenliğini istemenin ne muhatabı ne usulü basın değildir; bunu en iyi bilecek kişilerin başında da, değerli savcılarımız gelir.

Muhterem milletvekilleri, basın bildirisini, zamanı, muhtevası ve üslubu düşünülürken, anayasal organ olan cumhuriyet savcılığı, hukuk devleti ve demokrasimiz açısından talihsiz bir belgedir ve vehimler tarihine düşürülmüş çok kötü bir nottur. (DYP, MHP ve FP sıralarından alkışlar) Kan gölü, timsah göz yaşları, irtica, yalan, savaş, kandırma ve benzeri totaliter kelimelerle beslenen; ancak, özgürlük, insan hakları ve demokrasi gibi çağdaş kavramları, sansür anlayışıyla, metnin dışına kovan bu bildiriyle amaçlanan nedir? Millet, kamplara; eğilimler, kutuplaşmaya itilmek mi isteniyor?! Anayasada ve yasalarda yetkileri tarif edilen, sınırlanan başsavcı "sıfatıma dayanmıyorum" mücerret beyanıyla sorumluluğundan kurtulabilir mi?!

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi, partileriyle, milletvekilleriyle, milletin meşru ve yegâne organıdır, haddini bilmeyenlerin ne tavsiyesine ve ne de ithamına muhatap olamaz. (DYP, MHP ve FP sıralarından alkışlar)

Bir üzüntümü ve makes bulacak tenkidimi dile getirmeyi millî bir borç sayıyorum. Savcının ithama maruz beyanına, millete ait Meclis kürsüsünden ilk cevabı verenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Yıldırım Akbulut olmak gerekirdi. Suskun başkan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olamaz. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP ve FP sıralarından alkışlar) Temsil edemeyenlerin istifa gibi bir görevleri olduğunu hatırlatmaya bilmem gerek var mıdır. Bütün partilerin temsilcileri, evleviyetle liderler toplanıp, demokrasiye ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevî şahsiyetine yönelik tavırlara karşı müşterek bir deklarasyon yayımlamalıdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi, kendi yüce görevinin idrakindedir. Çağdaş Türkiye, evrensel hukuka ve insan haklarına doğru hızlı yürüyüşünü sürdürecektir. Millettin talepleri, Meclisin talepleridir.

Cumhuriyet de, özgürlükler de, hiçbir savaşa muhtaç olmaksızın payidar kalacaktır. Vehimlerin işgaline uğrayan zihniyetlerin, cumhuriyete ve millete verebilecekleri hiçbir şey yoktur. (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Dün geç değildi, bugün geç değil, yarın da geç olmayacaktır. Evrimin yolculuğu, devrimin de, vehmin de, darbenin de yolundan daima daha güvenli ve daima daha doğrudur. Hukuk ve demokrasiyle yoğrulmuş cumhuriyet ortak vatanımızdır.

Yüce Heyetinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ercan.

Gündem dışı ikinci söz, İstanbul Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası ile Bakırköy Sümerbank Hazır Giyim Fabrikasının kapatılması kararı konusunda söz isteyen, İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Ali Şahin'e aittir.

Buyurun Sayın Şahin.

2. – *İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in, İstanbul Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası ile Bakırköy Sümerbank Hazır Giyim Fabrikasının kapatılması kararına ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı*

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, Meclisimizin saygıdeğer üyeleri; hepimizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Hükümet, 2000 yılı bütçesini Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk etti; önümüzdeki haftadan itibaren Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeye başlanacak.

Hiç şüphesiz, bu bütçe, ekonominin nereye gittiğini göstermesi bakımından da çok çarpıcı bir örnektir. Daha şimdiden 14,6 katrilyon lira açık veren bir bütçedir, Hükümetin öngördüğü gelir kaynakları da, başlıca iki kalemdir; vergi gelirleri ve özelleştirme gelirleri.

Hükümet, 2000 yılında, özelleştirmeden 5 milyar dolar; yani, 2,5 katrilyon lira civarında bir gelir ummaktadır. Hemen şunu belirtiyim ki, bu hedefi yakalamaları, bu özelleştirme tatbikatıyla mümkün değildir.

Şimdi size, Özelleştirme Yüksek Kurulunun, bundan onbeş gün önce almış olduğu bir karardan bahsetmek istiyorum. Şimdi, Özelleştirme Yüksek Kurulu, Sayın Devlet Bahçeli, Sayın Yüksel Yalova, Sayın Recep Önal, Sayın Sümer Oral ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Kenan Tanrıkulu'nun katılımıyla, onbeş gün önce, Sayın Başbakanın başkanlığında toplandı ve bir karar aldı. Ne yapıyorlar?

İstanbul-Beykoz'da bulunan, yüzseksen yıllık ve Beykoz'un, âdeta, simgesi haline gelmiş olan Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasının 1 Kasım itibariyle kapatılmasına... Yine, Sümer Holding'e

bağlı -bu da Sümer Holding'e bağlıdır- Bakırköy'deki, yakın bir zamana kadar, 1986 yılına kadar dokuma fabrikası olarak faaliyet gösteren; ama, şimdi, hazır giyim sanayii olarak çalışmalarına devam eden fabrikanın da yine 1 Kasım itibarıyla kapatılmasına...

EE, ne olacak kapatılacak da? Her iki fabrikanın da, bir tanesinin İstanbul Teknik Üniversitesine, bir diğeri de Galatasaray Üniversitesine tahsisine... Peki, ne kadar para alacaksınız?

Değerli arkadaşlarım, bakınız, Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasının arazisi 183 dönümdür -sordum, araştırdım- 150 trilyon lira değerindedir, sadece arsa bedeli. Bakırköy'deki fabrikanın arazisi 97 dönümdür; o da şu andaki rayiçlere göre 50 trilyon liradır. Yani, sadece arsası 200 trilyon lira eden bir varlık, devletin varlığı. Şimdi, bunu, özelleştirme adı altında, bir tek kuruluş almadan iki tane üniversiteye tahsis ediyorsunuz. Allah aşkına, bunun neresi özelleştirme?! Siz, hükümet olarak, meteliğe kurşun atıyorsunuz; uçan kuşa borcunuz var; bütçeniz 14,6 katrilyon lira açık vermiş; üstelik, 15 Ekimde memurlara ödediğiniz maaşı, deprem gelirleriyle ödediğinize dair konu günlerce konuşulmuş. Siz, ulufe mi dağıtıyorsunuz Allah aşkına?! Böyle özelleştirme olur mu?!

Özelleştirmenin iki tane işlevi var. Bir, zarar eden kuruluşların zararından devleti kurtarmak ve bir de bunları paraya çevirerek ekgelir elde etmektir. Siz, sadece arsası 200 trilyon lira tutan iki tane fabrikayı, üzerindeki mütemmim cüzlerle birlikte üniversitelere, iki tane üniversiteye -hangi ölçüye göre verdiniz, neden bu üniversiteler seçildi, onu da anlamak mümkün değil- tahsis edeceksiniz, bir tek kuruluş para almayacaksınız. Üstelik, önce, bunu, Maliye Bakanlığına, Sümer Holdingin vergi borçları sebebiyle devrediyorsunuz, vergi borçlarını da siliyorsunuz. Bakın şu çifte zarara. Vergi borçlarından dolayı zarar, bunları parasız vermenizden dolayı zarar. Böyle özelleştirme olmaz. Bu, işin ekonomik boyutu. Bir de sosyal boyutu var.

Bakınız, Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasında 736 işçi çalışıyor ve şu anda, askeriye'nin botları, orada, tezgâhlarda imal ediliyor, 230 000 tane sipariş alınmış, çalışıyor. Bakırköy'deki Sümerbank Hazır Giyim Fabrikasında, tesislerinde, şu anda, emniyet teşkilatımızın gömlekleri dikiliyor, pantolonları dikiliyor; İngiltere sipariş vermiş, bu siparişlerle ilgili kumaşlar tezgâhlarda.

Şimdi, böylesine çalışan iki tane fabrikayı, bilâbedel üniversitelere tahsis ediyorsunuz. Peki, bu işçiler ne olacak? Bakırköy'de de 950 insan çalışıyor. Ne olacak bu işçiler? Devletin görevi, sosyal devlet olmasının yanı sıra bu işçilerin de durumunu gözetmektir. Ne olacak bu insanlar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, tamamlayın efendim.

Buyurun.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Sayın Başkan, bitiriyorum.

Aynı 1'inden itibaren, önümüzdeki pazartesi gününden itibaren bu işçiler sokaktadır.

Bakın, 2 000'e yakın işçidir; aileleriyle birlikte, bu, en azından 10 000-15 000 insan eder; bunları sokağa dökmek sosyal devlet anlayışıyla bağdaşır mı? Hem özelleştirme adı altında yağma yapıyorsunuz; bu, özelleştirme modeli falan değil, al gülüm ver gülüm modelinden başka bir şey değildir. Sayın Bakanım -burada, zannediyorum, biraz sonra, gelecek, açıklama yapacak- lütfen bu konuyu bir kez daha tezekkür edin. Böyle özelleştirme olmaz, bu özelleştirme kararınızı yeniden gözden geçiriniz; bundan geri adım atınız. Eğer gerçek anlamda bir özelleştirme yapacaksanız, bu insanları, burada çalışan işçileri de düşünmek zorundasınız. Eğer bunu bedava veriyorsanız, verin buradaki işçilere, çalıştırsınlar. Mademki, paraya ihtiyacınız yok, bedava veriyorsunuz, işçiler çalıştırsınlar; hem bu insanlar aç kalmasınlar, bir işleri olsun hem de ekonomi bundan fayda sağlasın.

O bakımdan, Sayın Hükümetten ve özellikle özelleştirmeden sorumlu Sayın Devlet Bakanımızdan, bu hususu yeniden gözden geçirmesini, ekonominin geçmişten kalma böylesine iki dinamiğine sahip çıkmasını ve aynı zamanda, orada çalışan işçilere de, emekçilere de sahip çıkmasını istihdam ediyorum ve Fazilet Partisi Grubu olarak da, bu işin takipçisi olacağımızı bilmenizi istiyoruz.

Saygılar sunuyorum efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Gündem dışı konuşmaya cevap vermek üzere, Devlet Bakanı Sayın Yüksel Yalova; buyurun.

DEVLET BAKANI YÜKSEL YALOVA (Aydın) – Muhterem Başkanım, muhterem milletvekilleri; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Bana, yaptığımız işlemlerle, aldığımız kararlarla ilgili, Yüce Meclise bilgi sunma olanağı tanıdığınız için, hepinize teşekkür ediyorum; Sayın Mehmet Ali Şahin arkadaşımıza da özellikle teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, hukukun, yaklaşık ikibinbeşyüz yıldan bu yana geçerli bir ilkesi vardır "yargılamadan önce, karşı tarafı dinle" denilir bu ilkede. Değerli arkadaşım, yargılamadan önce, karşı tarafı, yani bizi dinleseydi, lütfedip o konuda kendisine bilgi sunmamıza izin verseydi, biraz önce dinlediğim konuşmadaki yanlışlıklara düşmezdi. "Yağma" tabiri "al gülüm ver gülüm" tabiri, benim yanıtlayacağım tabirler değil; ama "böyle özelleştirme olmaz" yargısını yanıtlamak zorundayım.

Bir kere, eğer "bu özelleştirme, İstanbul'da, Bakırköy'de olmaz, Beykoz'da olmaz, Galatasaray Üniversitesine, İstanbul Teknik Üniversitesine verilirse olmaz" yargısı doğruysa, aynı mantığın başka işlemler için de geçerli olduğunu kabul etmek zorundayız mantığın gereği olarak. Burada mıdır, heyetiniz arasında var mıdır bilmiyorum; ama, yine, Fazilet Partisi Milletvekilimiz Sayın Elkatmış –herhalde, burada, bizim yaptığımız işlemleri anlatacaktır– özelleştirme kapsamındaki bir kuruluşun gayrimenkulünün Nevşehir Belediyesine devredilmesiyle ilgili talebini, ricasını bana ilettiği vakit "ben, Refahiyol döneminde buna muvaffak olamadım" deme nezaketini de göstermişti. Ben, belediyenin hangi partiye bağlı olduğunu düşünmeksizin, Nevşehir İlinin kaderini değiştirecek olduğu düşüncesine katıldığım için sayın milletvekilimizin, hiç, orada şu standart, burada bu standart demeksizin, aynı mantıkla, Nevşehir İline, İl Özel İdaresine ancak hukuken teknik olarak devredebildiğimiz için; daha sonra da, orada, içinde sanayi fuarı düşüncesi vardı, Nevşehir Sanayi Odasının, Ticaret Odasının, belediyenin yine aynı şekilde düşüncesi vardı, hepsi birleşti; ben, aynı mantıkla, Galatasaray ve İstanbul Teknik Üniversitelerine devir işlemlerinde takip ettiğim mantık ve usulle, Özelleştirme İdaresinden, bu imkânı Nevşehirliilere tanıdım. Şimdi, burada böyle özelleştirme olmaz mantığı doğruysa, o zaman, orada da olmaz mantığının doğru olması lazım; ama, benim tabii görevim, Yüce Parlamenteoya, Yüce Heyetinize önce bilgileri sunmak, daha sonra adalet anlayışımıza sığınmak.

İzin verirseniz, ben, önce Sümer Holdingle ilgili göstergeleri dikkatlerinize sunmak istiyorum. 11.9.1987 tarihinde, Holding, Bakanlar Kurulu kararıyla kapsama alınmıştır. Kapsama alınma tarihi itibarıyla, işçi ve memur toplam personel sayısı 39 136'dır; bugün itibarıyla, toplam personel 11 999 kişiden ibarettir.

Kapsama alınma tarihinden bugüne kadar 14 adet işletmenin özelleştirilmesi gerçekleşmiştir. Bu özelleştirmelere muhatap işçi sayısı toplam 4 456 kişidir. 3 adet işletmesi tasfiye edilmiştir. Yine, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacına binaen 1 adet şirket Sanayi Bakanlığımıza devredilmiş, 7 adet işletme de, 2'si Türkiye Büyük Millet Meclisine -Yıldız ve Hereke- 2'si Sanayi Bakanlığımıza

-Isparta Halı ve Pertek Sümer Halı kapsamında- 2'si Tekel Genel Müdürlüğüne -Taşköprü, Gemlik- 1 tanesi de TÜBİTAK'a -Bursa SAGEM araştırma-geliştirme- olmak üzere devredilmiştir. Bu işlemler sırasında toplam 811 işçi devredilmiştir. 1 019 memur, 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi gereği diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredilmiştir.

Holdingin kapsama alınmasından bu yana, sermayesi, ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli tarihlerde artırılmıştır. Bugünkü sermaye tutarı 150 trilyon liradır. Bugüne kadar Özelleştirme İdaresinden aktarılan para tutarı 110 trilyondur. Sadece yılbaşından ekim ayı sonuna kadar aktarılan para yaklaşık 43 trilyon liradır. Aktarılan bu tutarların, aktarıldıkları tarihler itibariyle geçerli döviz kuru üzerinden karşılığına baktığımızda, sayın milletvekilleri, 1,4 milyar ABD Dolarıdır ki, bugünkü kurla tarif ederseniz 675 trilyon liraya gelmektedir.

Ben, önce, Bakırköy'le ilgili size bilgi sunmak istiyorum. Bakırköy'ün üretim durumuna baktığımızda, 1997 yılında 999 907 adet, 1998'de 767 083 adet, ama, Ağustos 1999 sonu itibariyle 369 367 adet... Neredeyse yüzde 50 inmiş. Beykoz, sırasıyla, 861 000, 494 000 ve bütün Ağustos 1999 itibariyle üçüncü yılın sonunda 160 094 adede inmiş.

Burada, Sayın Mehmet Ali Şahin arkadaşımın, aslında, bize sorması gereken bir diğer işletme devri de vardı; o da Kayseri'dir. İzin verirsiniz, onunla ilgili de size bilgi sunacağım biraz sonra.

Sayın milletvekilleri, satış durumuna baktığımızda... Bakırköy İşletmesi 1997 yılı 1 790 857 000 000, 1998'de 6 209 383 000 000, 1999 yılı ağustos ayı itibariyle 697 246 000 000; yani, yaklaşık, hemen hemen onda 1'e düşme var.

Beykoz İşletmesi 5 713 362 000 000, 1998 yılı 13 658 731 000 000, 1999 yılı ağustos sonu 906 216 000 000; yani, onbirde 1'e inmiş satış durumu.

İstihdam durumuyla ilgili, elbette düşünmemiz gerekiyor. Biz, Özelleştirme Yüksek Kurulunun, Sayın Başbakanımızın başkanlığında 12 Ekimde yaptığı toplantıda aldığımız kararı, yaklaşık altı aylık bir çalışma sonrası takdim ettik Yüksek Kurula. Nakledilecek personele ilişkin şöyle bir önerimiz oldu Özelleştirme Yüksek Kuruluna: Bakırköy'de ilk durumdaki işçi sayısı 920, Beykoz'da 730, Kayseri'de 497. Kıdem tazminatı ödenerek ayrılan işçi sayısı Bakırköy'de 2, Beykoz'da 1, Kayseri'de 79. Toplam işçi sayısı, Bakırköy'de 918, Beykoz'da 729, Kayseri'de 418 olmak üzere, üçünde toplam 2 065. Bunlardan emekliliğe hak kazanan işçi sayısı toplamına bakıyoruz; 245, geri kalan işçi sayısı 1 820. Bunlardan 36'sına hastanelerin ihtiyacı var. 150'sini Bakırköy'de Galatasaray Üniversitesine, 148'ini Beykoz'da İstanbul Teknik Üniversitesine, 159'unu da Kayseri'de Erciyes Üniversitesine vermeyi planlamışız, toplam 457. Ayrıca, 98 işçiye, yine aynı oranda ihtiyacımız var. Holding işyerleri ile diğer kamu kuruluşlarına, nakil yoluyla, hiçbir işçiyi sokakta bırakmadan; işsiz bırakmadan -ama, işçilerle görüşerek, sendikayla görüşerek, rızalarını alarak- Bakırköy için 609, Beykoz için 366, Kayseri için 254 -ki, orada, Aksantaş adlı, yine bize ait bir kurum var- olmak üzere, sonuçta, geri kalan 1 229 işçimizi de yerleştirmeyi planlıyoruz.

"1 Kasım tarihinde kapatılacaktır" sözü teknik, hukukî bir lazime. Biraz önce, Türk-İş Başkanı Sayın Bayram Meral'e de ifade ettim. Bugüne kadar, Beykoz'la ilgili meseleleri, İstanbul Milletvekili Sayın Emre Kocaoğlu yürüttü, arkadaşlarımızla görüşmelerde köprü oldu. Biz şunu söyledik: Bu, bir durum tespittir; yani, 1 Kasım 1999 tarihinden itibaren mevcut malf durumu, bu Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı çerçevesinde yapılacak işlemlerin durumunu tespitten başka hiçbir anlam ifade etmemektedir. Buradan, Yüce Heyetinizin huzurunda söylüyorum. 1 Kasımdan itibaren demiyorum sadece, daha sonraki tarihlerde de bir işçiyi fabrikaya almamak, sokağa atmak gibi bir düşünceyle yola hiç çıkmış değiliz; tam tersine, gerek Yüce Heyetinizin tasvip buyurduğu hükümet programında gerekse koalisyon protokolünde de ifadesini bulduğu gibi, meselerin sosyal

boyutuna daha bir önem verme zorunluluğunu düşünerek hareket ediyoruz. Ayrıca, bölgesel kriterleri son derece kale alıyoruz. Örneğin, güneydoğudaki, doğudaki bazı kurumların bölge itibariyle ifade ettikleri fonksiyonlarını kale alıyoruz.

Bakırköy ve Beykoz'la ilgili iki üniversitenin seçilmesinde de hangi kriterleri öntümüzde bulduğumuzu ve neye göre karar verdiğimizizi de arz etmek isterim.

Mehmet Ali Şahin arkadaşımın dediği gibi, eskiden, oradaki üretimimizi askeriye almış, jandarmamız almış, emniyetimiz almış; ama, son yıllarda, onlar da, kendi kurum yaklaşımı itibariyle, haklı olarak, İhale Kanunuyla bu ihtiyaçlarını karşılamaya başladıktan sonra, tek ve büyük müşterimiz olan bu kurumlar da devreden çıktınca, ne yazık ki, biz, serbest piyasa ekonomisi kural-ları çerçevesinde piyasaya mal satmak durumunda kalmışız.

Üretilen mallar, söylediğiniz gibidir. O konuyla ilgili olarak, şimdi, size bir rakam vereyim. Yıl sonuna kadar siparişimiz var. Aldığımız siparişlerin toplamı 43 trilyon lira. Buna mukabil, bu rakam, 1998 yılı için 59 trilyon imiş, o da düşmüş. 43 trilyon liralık sipariş olmasına rağmen, sadece işçi ücreti olarak yıl sonuna kadar ödenmesi gereken 55 trilyon lira. Buna, memur ücreti olan 8 trilyon TL'yi daha eklerseniz, toplam 63 trilyon lira personel gideri ödeyeceksiniz; aldığımız sipariş toplamı 43 trilyon. Bu durumda, diğer hiçbir gideri, hammaddeyi, enerjiyi, yardımcı malzeme-yi, üretim yapabilmek için gerekli olan daha ne varsa, hiçbirini dikkate almadığınız takdirde da-hi 20 trilyon açığınız var.

Sayın milletvekilleri, Türk-İş ile Kamu-İş arasında yapılan toplusözleşmelerle, holding bünye-sinde ortalama aylık işçilik maliyeti 650 000 000 Türk Lirasına gelmiştir. Buna, toplam üretim içe-risinde işçilik payı olarak bakılırsa, 1998 yılı itibariyle, yüzde 80 civarında gerçekleştiği görülmek-tedir. Bugünkü sipariş değerleri ve işçilik ücreti olarak değerlendirdiğimizde, toplam üretim içeri-sinde işçilik payının yüzde 100'ü açacağı görülmektedir. Buna, demin arz ettiğim gibi hammadde-yi, enerjiyi, yardımcı diğer malzemeleri de eklediğiniz vakit bu tablonun ne anlama geldiği izah-tan varestedir. Holding çalışanlarından 25 yılını doldurarak emekliliğe hak kazanan bir işçiye ödenen kı-dem tazminatı tutarı, 1997 yılının ocak ayında 1,3 milyar TL iken, 1999 yılı temmuz ayı itibariyle 8,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Holdingin halihazırdaki toplam kıdem tazminatı yükü, 59 trilyon li-radır. Holdingin 1998 yılı dönem zararı 52 trilyon liradır, 1999 Ağustos ayı itibariyle ulaşılan za-rar tutarı 37 trilyon liradır, birikmiş zararı ise 68 trilyon liradır. Holdingin bugün için toplam vergi borcu, artan gecikme zammı dahil 87,5 trilyon TL'ye çıkmıştır, tecil talebiyle bu rakam 101 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Değerli arkadaşımın bahsettiği 200 trilyon, benim, şahsen, keşke olsa diye bakabileceğim bir rakam. Beykoz'da 172 dönüm yakın bu arazinin yaklaşık yüzde 40 civarında olan bir bölümlü sit alanıdır. Dolayısıyla, ben, ilk bu projeye karşılaştığımda, burayı satalım, iyi bir turizm merkezi ol-sun, başka benzer şeyler olsun gibi düşünmüştüm. Yüzde 40'ü sit alanı olan bir arazinin müşteri kar-şısındaki konumu, bu alanın uzmanları tarafından çok açık biliniyor. Dolayısıyla, yapılaşma izni var, öngörünüm alanı var, boğazın durumunu düşünürseniz. Biz, bu yerleri iki üniversitemize verme-dik. Sonuçta, devletin malı yine devlette kaldı. Biz, bunları Maliye Bakanlığına verdik. Maliye Ba-kanlığı, bu iki üniversitemize 49 yıllığına kullanma hakkı olarak tanıdı. Buna mukabil, biraz önce arz ettiğim, 101 trilyon, eğer tecil talebi gerçekleşirse; ama, bugün için ödüyorum derserseniz, ödeme-niz gereken 87,5 trilyonu da düşünürseniz, bu iki araziyi, bu yolu izlemeden Özelleştirme İdaresin-ce satışa çıkardığınızda, varsayalım ki, Mehmet Ali Şahin arkadaşımın arzuladığı, benim de katıl-dığım o 200 trilyon gerçekleşmiş olsa bile -ki mümkün değil- bizim yaptığımız hesaplara göre, en fazla 100 milyon doları bulabilir denildi. Yanılabiliriz; ama, sonuçta, 101 trilyon lirasını peşin

öderseniz, size peşin öderlerse -ki ödemeyecekler- üç dört yıllık takvim içerisinde ancak orayı sabıtlıyorsunuz, piyasanın fiiliyatı bunu gerektiriyor. Siz peşin ödemek isterseniz, 87,5 trilyon lira-sını Maliye Bakanlığına vergi borcunuz için ödeyeceksiniz; tecil talebinde bulunursanız, 101 trilyonu vereceksiniz. Yani, iki araziye satmış olacaksınız; elde edebileceğiniz en yüksek rakam gerçekleşmiş rakam olsa dahi, onu da Maliyeye vereceksiniz. Denilebilir ki, Maliye para kazanacak. Onu da düşündük. Sonuçta, biz dedik ki, devletin arzisi devletin elinde kalsın, buraya da iki tane üniversitemiz...

Beykoz için, İstanbul Teknik Üniversitesinin yanı sıra Boğaziçi Üniversitemiz de talepte bulunmuştu. Boğaziçi Üniversitemiz, hakikaten, 300 küsur dönüme sıkışmış üniversitemizdir, yer durumunun mutlaka düşündürülmesi gerekir.

Ben, şimdi size, Galatasaray Üniversitesi ile İstanbul Teknik Üniversitesi buralarda ne yapmayı önermiş, onu arz edeyim: İstanbul Teknik Üniversitesi, hazırlanmış olduğu raporda, yüksek lisans ve doktora eğitimi ile bilimsel ve teknolojik üst düzey araştırma faaliyetlerini entegre ederek oluşturacağı yeni organizasyonda, Beykoz Kampusunda, Geniş Tabanlı Yüksek Düzey Sayısal Hesaplama ve Bilgi İşlem Ulusal Merkezi, Bilişim Enstitüsü, Moleküller Biyoloji ve Genetik Mühendisliği Araştırma Enstitüsü, Deniz Araştırmaları Merkezi, Gıda Kalite Kontrolü ve Teknolojisi Geliştirme Merkezi, Mekatronik Araştırma Enstitüsü, Titreşim ve Akustik Araştırmalar Merkezi, Yapım Yönetimi ve Teknolojileri Merkezi, İnsan Kaynakları Geliştirme ve Araştırma Merkezi, Malzeme Karakterizasyon Merkezi, Polimer Bilim ve Teknoloji Enstitüsü, Uzay Teknolojileri ve Uzaktan Algılama Merkezi, GSP Araştırmaları Merkezi ünitelerinin yer alması öngörülmüştür. Biraz daha ar-ge çalışmalarıyla ilgili projeleri var.

Bunun yanı sıra, Galatasaray Üniversitesi de, sanıldığı gibi özel üniversite değildir. 1999 Mali Yılı Bütçe Kanununun 64 üncü maddesi çerçevesinde belirlenecek bedel üzerinden, holdingin vergi borçlarına mahsuben, Maliye Bakanlığına, Galatasaray Üniversitesine devretmişiz. Galatasaray Üniversitesi de, katma bütçeye tabi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

DEVLET BAKANI YÜKSEL YALOVA (Devamla) – Teşekkür ederim.

...kamu tüzelkişiliğine sahip bir üniversitemizdir. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti ile Fransa Cumhuriyeti hükümeti arasında 14.4.1992 tarihinde imzalanan uluslararası anlaşmayla Galatasaray Eğitim ve Öğretim Kurumunun oluşturulduğu, bilahare çıkarılan 1.6.1994 tarih 3933 sayılı Kanunla devlet üniversitesine dönüştürüldüğü ifade edilmiştir.

Üniversitenin, ülkemizi global hedeflere ulaştırmak için gereken bilimsel, teknolojik ve kültürel yapılanmayı gerçekleştirme ve eğitim, öğretim standartlarını gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltmek için büyük sorumluluklar üstlenmesinin gerekli olduğunu ve Fransa'yla yapılan anlaşma çerçevesinde, Galatasaray Üniversitesinin, mekan sorununun çözülmesi şartıyla, yükümlendiği fonksiyonları ifa edebileceğini gördük. Dolayısıyla, üniversite, halihazırda 2 000 lise, 1 500 lisans, 400 lisansüstü düzeyinde öğrenciye; 190 öğretim üye yardımcısı ve 500 idari personel mevcudu ile sınırlı bir yerleşim alanına sahiptir.

Şimdi, bu iki kritere bakarak son bir değerlendirme yaptığımızda, biz, Özelleştirme Yüksek Kurulunun kararıyla 12 Ekimde bu iki araziye iki devlet üniversitesine tahsis ederken, bir holdingin biriken, ama daha önemlisi, üç ay sonra, beş ay sonra daha da büyüyecek olan, daha daha önemlisi -hassasiyetinize ytrekten katılımım- üç ay, beş ay, altı ay sonra, eğer şurada hiçbir işlem yap-

mazsak ya Özelleştirme İdaresi Başkanlığından her yıl 20, 30, 40 trilyon lira vereceğiz ve orada sınırlı sayıda kalan işçimizin statüleri devam edecek ya da bu işçilerimizi yine holdingin diğer işyerlerine karşılıklı götüşmeyle ve diğer kamu kuruluşlarına yerleştirmek suretiyle her yıl trilyonlarca liralık kanayan yarayı durdurmuş olacağız. Artı, Maliyeyle olan bu ilişki çözümleneceği için, 87,5 trilyon bugün gözüken ki, vergi cezalarını bilirsiniz, uygulanan ceza oranını bilirsiniz, ödenmedikçe gittikçe katlanarak artık hiç ödenemez hale geldiğini de bilirsiniz. Bu çerçevede, şunu temin ederim sayın milletvekilleri: Beş ay sonra, oradaki işçiler, kâğıt üzerinde hangi rakama müstahak olurlarsa olsunlar, holdingde para olmayacağı için, halen Özelleştirme İdaresine el açarak bir yıldır ancak zarurî işlerini yapabilir durumda olduğu için, üretim -dediğim gibi- geçen seneye göre onda 1'e düştüğü için, onbirde 1'e düştüğü için her iki işletmemizde, holding, başına kimi genel müdür getirirseniz getirin, yönetim olarak kimi atarsanız atayın, mevcut şartlar içerisinde, mevcut üretim teknolojisi karşısında, mevcut piyasa koşulları karşısında üç ay, beş ay sonra hiçbir işçisine para ödeyemez -haydi devlete olan borcu kalsın diyebilirsiniz; ama, işçisine para veremez- hale gelecek ve o zaman esas sosyal mesele başlayacak.

Buradan bir kez daha ifade ediyorum. 1 Kasım tarihli karar, hukukî bir lazimedir. Pazartesi, salı ve devamında işçilerle, işçi temsilcileri ile kurum yöneticileri arasında, işçilerimizin holdinge bağlı diğer işyerlerine gidip gitmeyecekleri meselesini, razı olup olmayacakları meselesini müzakere edecekler; arz ettiğim gibi, bir kısmını üniversitelere vereceğiz, kamu kuruluşlarına yerleştireceğiz; emeklilik hakkını alanların -zaten kendi talepleriyle aldılar- paraları ödenecek; eğer "başka türlü hiçbir çözüme yanaşmayız; bu iki müessese böylece kalsın, devletin alacağı 100 trilyonları geçsin; Özelleştirme, bize, her sene 50 trilyon daha para versin, bizim durumumuz burada böyle sırsın; burası para kazanmasa bile, her sene 30-40 trilyon zarar etmeye devam etsin" derlerse, işte, o zaman işçiler hakkında işten çıkarma kararını vermek durumunda kalacağız. Durum bundan ibarettir.

Ben, Mehmet Ali Şahin arkadaşşıma bir kez daha teşekkür ediyorum. Sayın Başkanşıma da hoşgörüştü nedeniyle şükranlarımı arz ediyorum. Zaten, bu Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı verilir verilmez, konuyla ilgili elimde bulunan dosyanın benzerinin her bir sayın milletvekilimize takdimi konusunda Özelleştirmeye talimatımı vermişim. Sanıyorum, birkaç gün içerisinde, elinizde bu rakamların birkaç yıllık mukayeseli bir şekilde bulunmasını arzuladığım için, takdim edeceğim.

Dediğim gibi, Kayseri'de de hiçbir sorunumuz yok. 150 civarını Kayseri Üniversitesi alacak. Kayseri'de ticaret odasından sanayi odasına, esnaf odalarına kadar herkes teşekkür etmektedir. İşçi sendikasının da söylediğim formül nedeniyle 403 işçisi yerleştirildiği için, orada da bir problem yoktur. Yüce Heyetiniz tarafından konuyla ilgili eğer yanıtlamamı emredeceğiniz husus olursa, onları da ayrıca yanıtlamaya hazırım.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi açısından iki cümle kullanılmak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim, dinliyorum.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Her iki fabrika da, zarar etmemiş, zarar ettirilmişdir. Bu yapılan özelleştirme, diğer bölgelerde yapılan özelleştirmeye benzemektedir. Diğer yerlerde de-

vir yapılıyor -Sayın Bakan da öyle söyledi- burada fabrika kapatılıyor. Diğer özelleştirmelerle farkını belirtmek için söyledim ve üstelik Sumer Holdingin tüm Türkiye'deki vergi borçlarını bu iki fabrikaya ödetmek gibi bir durum demin ortaya çıktı. Bu iki fabrika da, eğer özel gayret gösterilmezse, kâr edecek fabrikadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Gündem dışı üçüncü söz, GAP'ın Karadeniz limanlarına bağlanması konusunda söz isteyen Rize Milletvekili Sayın Ahmet Kabil'e aittir.

Buyurun Sayın Kabil. (ANAP sıralarından alkışlar)

3. - Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Diyarbakır-Bingöl-Erzurum-Rize demiryolu ve bu yolu Batum'a bağlayacak olan Trabzon-Batum demiryolunun yapımına ve bu suretle GAP'ın Karadeniz limanlarına bağlanmasına ilişkin gündem dışı konuşması

AHMET KABİL (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1970'li yıllarda, GAP'ın pazarı olarak Akdeniz ülkeleri düşünülmüş, bu ihracatın da Mersin Limanından yapılması planlanmıştı; ancak, son yıllarda, Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerimiz göstermiştir ki, GAP ürünlerinin Avrupa pazarlarında değil, Karadenize kıyısı olan ülkelerde pazarlanması zorunluluğu vardır. Bu nedenle, Diyarbakır, Bingöl, Erzurum, Rize demiryolu ve bu yolu Batum'a bağlayacak ve ettüleri yapılmış olan Trabzon-Batum demiryolu yapımının artık gündeme gelmesi gerektiği kanaatimi Yüce Meclise sunmak için söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, 19 hidroelektrik santrali, 22 barajıyla Dicle ve Fırat'ın yılda 50 milyar metreküp suyuna dizgin vuran GAP, dünyanın en büyük 10 projesinden biridir. Türkiye için büyük önemi olan bu dev proje, 1990'lardan sonra yapılan master planları doğrultusunda tarım, enerji ve altyapı sektörlerine gerekli kaynak aktarılmadığından her yıl için tespit edilen hedefler tutturulamamıştır.

55 inci hükümet döneminde başlatılan yatırım hamlesi kapsamında GAP master planı yeniden revize edilmiş, 2070 yılında bitirilmesi yerine 2010 yılında bitirilecek şekilde aksiyon planları hazırlanmış ve her yıl için (1999 fiyatlarıyla) 787 trilyon ayrılması Bakanlar Kurulunca kabul edilmiştir. Ancak, tamamen siyasi ve hayali, uydurma gerekçelerle 55 inci hükümet, başarıyı kısıtlayan bazı partilerce düşürülmüş, siyasi istikrarsızlık başlamış, bütçe dengeleri bozulmuş, hem bu dev projenin hem de Türkiye'nin öntü kesilmiştir; ama, inanıyorum ki, 57 nci hükümet bu projeye duyarlık gösterecek, bozulan dengeleri tekrar sağlayacaktır.

Benim, bugün, ısrarla üzerinde durmak istediğim husus, bu dev projeye üretilecek ürünlerin pazarlanmasını sağlayacak demiryolu, karayolu ve ihracat limanlarının bir bütün olarak projelendirilmesi gereğidir.

1,7 milyar dekar arazinin sulanmasıyla yılda elde edilecek 23 milyon ton bitkisel ürüne ilaveten (1997 yılı fiyatlarıyla) hayvansal ürün, orman ürünleri, su ürünleri ve diğer bitki türlerinden elde edilecek gelir, yılda yaklaşık 663 trilyon liradır. Bütün bu ürünlerin pazarlanmasını sağlamak, en az bu proje kadar önemlidir.

Avrupa ülkeleri, tarım ürünleri ihtiyaçlarını, kalitesiz de olsa, pahalı da olsa, özel kriterlerine -yani, inanç birliğine- göre kendi aralarında tedarik edeceklerdir. Kuzey Afrika ülkeleri de onların pazar alanı içerisinde. Dolayısıyla, GAP için, hatta, Türkiye için en önemli pazar, Karadeniz ülkeleri; yani, Rusya, Ukrayna, Moldavya, Romanya, Azerbaycan, Gürcistan ve diğer Türk cumhuriyetlerinde 600 milyon insanın yaşadığı bölgelerdir.

Bu nedenle, geç kalmadan, GAP bölgesini Karadenizin on limanına bağlayacak Diyarbakır-Erzurum-Rize ve Trabzon-Batum bağlantılı demiryolu etüt çalışmaları başlatılmalı, mevcut karayolu iyileştirilmeli, hatta, duble yola çevrilmelidir. Bugün için acil olan, bu projeyi beklemeden Hopa Limanını Gürcistan'a bağlayacak 25 kilometrelik yolun yapılmasıdır.

Karadeniz limanları GAP'a uzak değildir. Diyarbakır-Mersin 595 kilometre, Diyarbakır-Rize ise 538 kilometredir. Rize-Erzurum yolu 214 kilometredir. Bu yolların yapılmasıyla, Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinin ticaretinin gelişmesi ve ekonomik olarak birlikte kalkınmalarının yanında, birbirlerine ilgisiz kalmış bu bölgelerin Türkiye'deki diğer bütün bölgelerle kültürel farklılıkları da son bulacaktır; bölgeler arasında arzu edilen işbirliği sağlanacak ve her alanda dengeler korunacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

AHMET KABİL (Devamla) – Ayrıca, yollar yapıldığında, sabah saat 07.00'de Erzurum'dan hareket eden bir Erzurumlu, saat 09.30'da, yeşillikleriyle, akarsularıyla, deniziyle Türkiye'nin turizm cenneti olan Rize'de olacak ve aynı gün, akşam, tekrar evine dönme imkânı olacaktır. Yani, Doğu Karadenizi Anadolu'nun hizmetine açmış olacağız.

Netice olarak, GAP'ın yüzde 8'i ile yüzde 10'u maliyetinde yapılacak bu yollar GAP'ın garantisini ve sigortasını sağlayacak. Anadolu'yu limanlara, Türk cumhuriyetlerine ve dünyaya açacaktır. Yapılmadığı takdirde, GAP gibi dev bir projenin bütün güçlüklerini yenerek en iyi bir şekilde, örnek bir mühendislik çalışmasıyla bu hale getiren Türk insanının, emekleri iyi değerlendirilmemiş olacak, emeğine, becerisine yazık olacak diyorum.

Yüce Heyetinizi ve dinleyen herkesi saygıyla selamlıyorum. (ANAP, DSP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kabil.

Değerli milletvekilleri, Başkanlığın Genel Kurula diğer sunuşları vardır.

Komisyonundan istifa önergesi vardır; okutuyorum:

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. – *İstanbul Milletvekili Necdet Saruhan'ın, Anayasa Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi (4/46)*

27.10.1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

18 Ekim 1999 günü ameliyat olmuş bulunmaktayım. Tedavimin uzayabileceği nedeniyle, TBMM Anayasa Komisyonundaki üyelik görevimden istifa ediyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Necdet Saruhan

İstanbul

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

Anayasa Komisyonunda boş bulunan ve Demokratik Sol Parti Grubuna düşen bir üyelik için, Ankara Milletvekili Sayın Tayfun İçli'nin aday gösterildiğine dair bir tezkere vardır; okutuyorum:

III. – SEÇİMLER

A) KOMİSYONLARA ÜYE SEÇİMİ

1. – Anayasa Komisyonuna Üye Seçimi

27.10.1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Demokratik Sol Parti Grubunun Anayasa Komisyonundaki boşalan üyeliği için Ankara Milletvekili Tayfun İçli görevlendirilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla.

Aydın Tümen

M. Emrehan Halıcı

Ankara

Konya

Grup Başkanvekili

Grup Başkanvekili

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, sözlü soruları görüşmüyor ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

Bursa Milletvekilleri Ali Rahmi Beyreli ile Hayati Korkmaz'ın, Türkiye Akreditasyon Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları raporlarının görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – *Bursa Milletvekilleri Ali Rahmi Beyreli ile Hayati Korkmaz'ın, Türkiye Akreditasyon Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonları raporları (2191) (S. Sayısı : 123) (1)*

BAŞKAN – Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

Geçen birleşimde teklifin 16 ncı maddesi kabul edilmişti.

Şimdi, 17 nci maddeyi okutuyorum:

Sistem Akreditasyon Başkanlığı

MADDE 17. – Sistem Akreditasyon Başkanlığının görevleri şunlardır :

- Her türlü sistem belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu için teknik ve bilirkişi komiteleri oluşturmak,
- Akreditasyon başvurularının sonuçlandırılması için teknik incelemeyi yapmak veya yaptırmak ve onay için Yönetim Kuruluna sunmak,
- Akredite edilen kuruluşları izlemek ve kontrol etmek,
- Gerektiğinde akreditasyonun geçici veya devamlı olarak iptali için Yönetim Kuruluna teklifte bulunmak,

(1) 123 S. Sayılı Basmayazı 14.10.1999 tarihli 7 nci Birleşim tutanağına eklidir.

e) Konularıyla ilgili olarak Genel Sekreterce verilecek diğer görevleri yapmak.

BAŞKAN - 17 nci madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin?.. Yok.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Dönen?..

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) - Geri alıyoruz efendim.

BAŞKAN - Gruplar adına başka söz talebi yok.

Şahısları adına, Fazilet Partisi Tokat Milletvekili Sayın Bekir Sobacı; buyurun efendim.

Süreniz 5 dakikadır.

BEKİR SOBACI (Tokat) - Sayın Başkanım, izniniz olursa, daha sonraki maddede de bir söz talebim vardı; ikisini beraber kullanabilir miyim?

BAŞKAN - Hayır efendim, iki ayrı madde hakkındaki konuşmayı birlikte yapmanız mümkün değil.

Buyurun.

BEKİR SOBACI (Tokat) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün sonuna yaklaştığımız akreditasyonla ilgili, TÜRKAK'ın kuruluşuyla ilgili kanun teklifinin 17 nci maddesi üzerinde şahsi görüşlerimi arz etmek üzere huzurlarımızdayım.

Astında, akreditasyon, bugün, uluslararası camiada da, insan haklarıyla alakalı bir hususu da içermektedir. Gelişmiş ülkelerdeki tüketici haklarının korunmasıyla ilgili düzenlemeler, maalesef, ülkemizde çok geç başlamıştır. Tüketici hakkı da, mutlaka, bir insan hakkıdır. İşte, bu noktadan, 4 ana başkanlığın kurulmasını içeren bu kanun teklifinde "Sistem Akreditasyon Başkanlığı" başlığı altında, ülkemizde mevcut üretim sistemleri, hizmet sektöründeki sistemler ve sistem ana başlığı altında toplanabilecek hususların akreditasyonu düzenleniyor.

Değerli arkadaşlar, sistemler, sadece bireyi ve örgütleri ya da ekonomik ve sosyal amaçlı kuruluşları değil, bugün, toplumları ve devletleri de ilgilendiren bir mefhumdur. Bu noktada, gönüllümüz şunu arzu eder ki, bugünkü aktüel tartışmaların içerisindeki ülkemizde, hepimizin şikâyetçi olduğu sistemdeki sapmaların ana ruhundan meydana gelmiş olan uzaklaşmaların ve sapmaların bir an önce düzeltilerek, önce, Türkiye'deki mevcut sistemin akredite edilmesi gerektiğine inanıyorum.

Ülke insanlarının ve kendi toplumunun akredite etmediği sistemlerin, bugün uluslararası camiada da akredite edilmeleri zaten mümkün değildir. Yani, bugün siz, istesenez de istemesenez de, ne kadar Türkiye gerçeklerinden kaçarsanız kaçın, uluslararası insanlık camiasında, spontane, iradi ve kendiliğinden bir akreditasyon işlemektedir; çünkü, insanlık camiası, bugün geldiği noktada elde ettiği değerler açısından, doğusuyla batısıyla, kuzeyiyle güneyiyle çok büyük bedeller ödeyerek belli noktalara geldi. İşte, ülkemizde, aktüel tartışmaların içerisinde bulunduğumuz bugünlerde, sadece tüketicinin üreticilere karşı korunmasıyla alakalı ürün bazındaki akreditasyonları değil, sistemin mağdurları olan insanların ve başta da bireyin ve toplum kesimlerinin de sistem karşısında korunması gerektiğine inanıyorum.

Şimdi, ülkemizde son yapılan üniversite imtihanlarında milyonlarca ailenin gözyaşına boğulduğu bir ÖSYM sistemini kuran YÖK'ün, bu mağduriyetler karşısında mahkemeye çıktığında -keşke diyorum- işte, eğer, YÖK ve sistemi, akredite edilen bir sistem olsaydı, bugün bu gözyaşlarını bu tike yaşamayacaktı. İşte, bu noktadan önce, bireyin korunması anlamında bu ana anlayışı mer-

keze oturarak, hem üreticiler karşısında tüketicici konumunda olan bireylerin korunması hem de ülkelerde ve yeryüzünde insanlık camiasındaki sistemlerin mağduru olan insanlığın korunması açısından da, sistem akreditasyonunu çok geniş anlamak mecburiyetindeyiz değerli arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Sobacı, 1 dakika süreniz var.

BEKİR SOBACI (Devamla) – Şimdi, bu noktadan baktığımızda, yargı sürecinde sonuçlandırılmış kararlarla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru dosyalarının her birine, toplamında milyarlarca dolarlık tazminatların karar verildiği bir ülke konumundayız. Demek ki, yarın, Avrupa Birliğine girdiğimizde, bir uluslararası yargı teşkilatına Türkiye'den üye istenildiğinde, akredite edilmiş yargı mensubunu kim tespit edecek. İşte, bu noktadan, TÜRKAK'ın kuruluşundaki siyasi rüzgârlara açık yapılanma, burada yarın karşımıza çıkacak; işte, bağımsız, objektif, akredite edilmiş insanları, yarın o sistemin içerisine üye olarak, temsilci olarak teklif edebilmeliyiz; bunun da yolu, bu sistemin siyasi etkilere açık yapılanmadan uzak tutulmasıdır. İşte bugün, savcılar konumunu, ihsası rey eden başkanların konumunu ve hâkimlerin konumunu tartışıyoruz. Önümüzdeki dönem, inşallah, bunların tashih edildiği bir 21 inci Yüzyıl olacak.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sobacı.

Madde üzerinde başka söz talebi yok.

17 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum:

Personel Akreditasyon Başkanlığı

MADDE 18. – Personel Akreditasyon Başkanlığının görevleri şunlardır :

- a) Her türlü personel belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu için teknik ve bilirkişi komiteleri oluşturmak,
- b) Akreditasyon başvurularının sonuçlandırılması için teknik incelemeyi yapmak veya yaptırmak ve onay için Yönetim Kuruluna sunmak,
- c) Akredite edilen kuruluşları izlemek ve kontrol etmek,
- d) Gerektiğinde akreditasyonun geçici veya devamlı olarak iptali için Yönetim Kuruluna teklifte bulunmak,
- e) Konularıyla ilgili olarak Genel Sekreterce verilecek diğer görevleri yapmak.

BAŞKAN – 18 inci madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan.

Buyurun Sayın Ayhan.

FP GRUBU ADINA CEVAT AYHAN (Sakarya) – Muhterem Başkan, muhterem üyeler, epey bir süredir gündemde bulunan millî akreditasyon kanun teklifini görüşüyoruz.

Akreditasyon, tabii, geneli ve maddeleri üzerinde de ifade edildiği gibi, Türkiye'de, sınıfla mallarla ilgili, hizmetlerle ilgili, personelle ilgili akreditasyon hizmetlerinde, standart ve sertifika verme hizmetlerinde çalışacak olanların akredite edilmesidir; bu merkezin yapacağı görev budur.

Uluslararası ticarete, bilhassa Avrupa Topluluğu ülkeleri, kendi tüketicilerini, kullanıcılarını korumak, mal ve hizmetlerde de belli kaliteyi tutturabilmek için, ithal ettikleri mal ve hizmetlerde belli kalitenin garantisi için sertifika aramaktadırlar. Mesela, Avrupa Topluluğu, CE belgesi dediğimiz, makine teçhizat ithalatında, makine ve teçhizatın, insan sağlığı bakımından, kullanma bakı-

mundan, ihtiyaçlara, maslahata uygun olduğuna dair belli kriterleri aramakta ve bu kriterlerin bu mallarda olduğuna dair belgeler aramaktadır. Bu belgeleri verecek olan özel, resmî kurumlar var; ama, bu kurumların, bu belgeleri vermeye müsait olup olmadığını, vasıflarının müsait olup olmadığını da bir yerin akredite etmesi lazım. İşte, kurduğumuz Akreditasyon Merkezinin görevi bu olmaktadır. Mesela, Loyd, gemi inşa sanayiinde asırlardan beri çalışan bir müessesedir. Loyd, gemi kazanlarının veya basınçlı kapların imalatında çalışacak olan kaynakçıları, bu işi yapmaya ehil olup olmadığına ilişkin imtihan eder, bakar "evet, bu kaynakçı gemi kazanlarını kaynatabilir" der ve sertifika verir; yani, aletusul "ben birinci sınıf ustayım" da dese, siz, atölyenizde, herhangi bir kaynakçıya bu işi yaptırmasınız; mutlaka sertifikaya edilmiş olan, o işi yapmaya ehil olan bir kaynakçı olduğunu belgellemeniz gerekmektedir. İşte, Akreditasyon Merkezi de, bu hizmetleri yapacak olan, yani kalite belgesi mahiyetinde olan, malın belli standartlara uygunluğunu garanti eden belgeyi verecek olan laboratuvarların, işyerlerinin, kurumların, gerek teçhizatı itibariyle gerek uyguladığı standartlar itibariyle gerekse o standartları uygulayacak olan, yani makine, teçhizat, malzeme veya diğer mamullerde testi uygulayacak olan personelin o vasıflarda olup olmadığını akredite etmektedir. Türkiye'de, bu görevi Türk Standartları Enstitüsünün yapıp yapmaması uzun süre tartışıldı; neticede, yeni bir Akreditasyon Merkezi kurulması noktasına gelindi. İşte, bu gördüğümüz 18 inci madde, personel akreditasyonu ile ilgili başkanlığı düzenlemekte ve görevlerini saymaktadır.

Değerli arkadaşlar, tabii, bugün, uluslararası ticarete bir malı imal etmeniz, bir hizmeti yapmanız, onu pazara arz etmeniz, pazarda başarılı olmanız için, kalite ve maliyette rekabet edebilmeniz lazım. Kalite ve maliyette rekabette de belli standartlar aranmaktadır. Bu standartları da genellikle alıcı taraf aramaktadır. Bu hizmetler Türkiye'de yapılmadığı takdirde, yurt dışında yapılmaktadır. Mesela, biraz önce, CE belgesi dedim. Son beş altı seneden beri Avrupa Topluluğunun uyguladığı, bilhassa makine, teçhizat ithalatında uyguladığı CE belgesinde; Türkiye'de bu kurumlar olmadığı için, bizim ihracatçılarımız, bunu, kendi mamulleri için Avrupa'da yaptırma durumunda kalırlardı ve beher mamul için de bu, aşağı yukarı 15 -20 bin dolara mal olurdu ki, KOBİ'ler için, orta boy işletmeler için, sanayiciler için, imalatçılar için, bunun altından kalkmak biraz külfetli olurdu. Bunun için, bu kurumların Türkiye'de süratle teşkilatlanmaları ve imalatçının ihraç sırasında ihtiyaç duyacağı bu kalite belgelerini, kendilerine, kabul görecektir seviyede verebilmeleri fevkalade mühim olmaktadır.

Tabii, bir ülkenin ihracatının önündeki tıkanıklıkları açmak hükümetlerin görevidir, meslek odalarının görevidir ve meslek camiasının da görevidir. İhracat olmazsa, ülke zenginleşemez, ülke fakirleşir. Yani, bu konularla ilgili -bilhassa, Dış Ticaret Müsteşarlığını kastediyorum- tıkanık noktaların süratle açılması ve bizim imalatçımızın hizmet veya mal imalatçımızın, üreticimizin dış pazarlarda rekabet edebilecektir şartlara gerek maliyet bakımından gerek kalite bakımından ve standartlar bakımından hazırlanması çok mühim bir görevdir. Bunu yapamadığımız takdirde, Anadolu'daki KOBİ'ler dediğimiz ortaboy işletmelerin, bu engelleri aşması genellikle zor olmakta ve bunlar da dış dünyaya açılmamaktadır.

Burada tabii, Dış Ticaret Müsteşarlığından sorumlu Bakanımızın ve Müsteşarlık bünyesinin, fevkalade dikkatle, sektörün, alt sektörün, mal gruplarının karşılaştıkları engeli süratle çözecek dinamik bir yaklaşım içinde olması lazım. Biz, bize geleni değil, sektörlü takip eden ve onun tıkanıklıklarını değerlendiren, süratle karar alan bir yapıya dönüşme ihtiyacındayız. Bugün belki vakit olursa götüreceğimiz gümrük kanunu tasarısında da bu meseleleri daha enine boyuna tartışacağız. Yani, sektörleri yakından takip eden bir idareye, birimlere ve gerekli kararları anında alan birimlere ihtiyacımız var. Bugün, dışticaret, uluslararası, fevkalade keskin, şiddetli bir rekabet zemini. Bu zeminde ayakta durmanın yolu, o zeminde rekabet edebilecek olan şartları haiz olan ülke-

ler için mümkündür. Bunu yapanlar da, ihracatını artırmakta ve dünya ticaretinden, giderek daha artan payları almaktadır. Dünya ticaretinden daha çok pay almak demek, Türkiye'nin daha süratli zenginleşmesi demektir.

Ben, bu maddeyle ilgili, Personel Akreditasyon Başkanlığıyla ilgili ifade etmek istediğim hususları arz ettim. Kanununun hayırlı olmasını diler, hepinizi hürmetle selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayhan.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Mehmet Dönen?..Vazgeçiyor.

Şahsı adına, Sayın Bekir Sobacı; buyurun.

BEKİR SOBACI (Tokat) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Personel Akreditasyon Başkanlığı adı altındaki düzenlemede, zannediyorum ki, ana amaç, ülkemiz insan kaynaklarının kalite ve seviyesinin yükseltilmesi amacını da taşımaktadır. Bugün, yer-yüzündeki ülkelerin, toplumların gelişmişlik düzeyinde en önemli paritelerden biri, insan kaynaklarındaki mukayesede ortaya çıkmaktadır ve şüphesiz, insan kaynağı dediğimizde, hem yönetimin hem sistemlerin hem de üretimin kalitesinin yükseltilmesinde de en önemli unsur oluyor. İnsan kaynağı kalitesi yüksek olan ülkelerin teknoloji seviyeleri de yüksek ve üretimlerindeki sıfır hatalar da bugün insan kaynaklarındaki kaliteyle ilişkilidir.

Bu anlamda, elbette sadece özel sektörlü ilgilendiren bir konu değil; eğer, biz bugün, insan kaynaklarımızın kalitesini yükseltmek arzusunda isek ve hatta, Avrupa Birliği üyeliğinin eşliğinde olduğumuz bugünlerde ve daha sonrasında, müttekabiliyet esaslarına göre kültür anlaşmalarındaki üniversitelerarası tanınmalara ve tanınmalara da baktığımızda, işte, insan kaynağının ve personel kalitesinin ve akreditasyonunun da ne kadar önemli olduğunu görürüz.

Bugün, sadece özel sektörlü ilgilendiren bir konu değil dedim; evet, aslında bu bir fırsattır; yani, ülkemizde, bu kanunu çıkardıktan sonra, gelin, hep beraber, kamu görevlisi olarak atayacağımız insanların da bu açıdan akredite edilmiş, seviyesi tanınmış ve belgelenmiş, tescil edilmiş bürokratlardan ve teknokratlardan tercih edilmesinin düzenlemelerini de beraber getirelim. Şu Mecliste, kahir ekseriyetle, belki, partileri iktidar olmuş milletvekilleri olarak şu anda buradayız.

Onbinlerce insanı tayin etseniz, (A) şahsını alıp, kendi partili bürokratınızı getirseniz, Türkiye'de neyi çözmüş olursunuz? Benim şahsı kanaatim şudur ki, bunlar hiçbir şeyi çözümüyor. Eğer, sistem karmakarışıkça; sistem, başarıyla başarısız ayırt etmiyorsa, kötü çalışan bir sistemde, en iyi teknokratı da getirseniz, bunun yararlı sonuçlarını elde edemiyorsunuz.

Onun için diyorum ki, gelin, bundan sonraki düzenlemelerimizde, kamu görevi verilecek bütün personeli, bürokrat ve teknokratları; akredite edilmiş personelden seçtiğimiz zaman, Türkiye'de insan kalitesinin, insan kaynakları açısından da bir kaliteye kavuşacağına inanıyorum ve memleket için de en hayırlı sonuçları bu şekilde elde edebileceğimize inanıyorum.

Bu açıdan bakıldığında, personel akreditasyonunda, belki önümüzdeki dönemde, Avrupa Birliği üyeliği gerçekleşikten sonra, uluslararası camiada da bazı sıkıntıların ortaya çıkacağına inanıyorum.

Türkiye'de, askerî bürokrasi olsun sivil bürokrasi olsun, şu bir gerçektir: Bazı insanlar, kendinden sonraki birtakım -akrabalık ilişkileri dahil- insanları referans olarak, onların referansı olarak, o insanların hizmette yer almasını sağlıyorlar; bu bir gerçektir. Türkiye'de -biraz da esprili bir anlayışla yaklaşarsanız memnun olacağım- bir "Mülkiyeliler" hegemonyası olduğunu da biliyoruz. İşte bunları, aslında Türkiye'de nelerin nasıl cereyan ettiğini, nasıl birtakım korumalarla nerelere geldiğini ifade etmesi açısından da, ben önemsiyorum.

Bu bakımdan, burada çıkaracağımız, bu kanundan sonra yapacağımız personel rejimindeki düzenlemelerle, gelin, bağımsız, objektif kuruluşlar tarafından akredite edilmiş, belgelendirilmiş, seviyesi tespit edilmiş kaliteli insanları kamuda görevlendirme yolunu açalım; partizanlıktan da bürokrasimizi kurtarırsak, eminim ki, Türkiye, daha ideal bir noktaya, daha ideal ve çağdaş bir kriterle yaklaşmış olacaktır diyorum.

Şimdi, bugün, çok talihsiz sonuçları yaşıyor bireyler; fakülteyi bitiriyor, avukat oluyor; ama, barosu avukatlık hakkını vermiyor. Fakülteyi bitirmiş, avukatlık stajını yapmış insanları, o baro, hangi yetkiyi kullanarak meslekten men ediyor?! İnşallah, işte bu düzenlemeler ve daha sonraki düzenlemelerle, bu konuda ideolojik yaptırımlar, ideolojik baskılarla insanları seçici davranan, başarılı ile başarısız ayırt etmeyen yaklaşımların da sona erdirileceğine inanıyorum.

Önemli bir kanun teklifini sonuçlandırıyoruz, hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sobacı.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

18 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19 uncu maddeyi okutuyorum:

Şikâyet ve itirazları değerlendirme, danışma ve yardımcı hizmet birimleri

MADDE 19. – Kurumun danışma ve yardımcı hizmetleri, Hukuk Müşavirliği, Uluslararası İlişkiler, Eğitim ve Tanıtım, Bilgi İşlem, Personel ve İdari Mali İşler Müdürlüklerince yürütülür.

Şikâyet ve itirazları değerlendirme amacıyla Genel Sekretere bağlı bir kurul oluşturulur.

Danışma ve Yardımcı Hizmet Birimleri Genel Sekretere bağlı olarak çalışır.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Oya Akgöncü?.. Yok.

Doğru Yol Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Döner?.. Yok.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20 nci maddeyi okutuyorum:

Personel ve nitelikleri

MADDE 20. – Kurum personeli hizmet akdi ile çalıştırılır. Kurumda bir göreve atananlar istekleri halinde Emekli Sandığı ile ilişkilendirilir.

Personelde aranacak özel nitelikler yönetmelikle belirlenir.

Kurumda çalıştırılacak personelin kadro unvanları ile kadro sayıları bu Kanuna ekli kadro cetvelinde verilmiştir.

Hizmet akdi ile sürekli istihdam edilen personele verilecek aylık ücret, en yüksek devlet memurunun her türlü ödemeler dahil ücretinin iki katını geçmemek üzere, Yönetim Kurulunca belirlenir. En yüksek devlet memuruna ödenenlerden, gelir vergisine tabi olmayanlar, bu kanuna göre de gelir vergisine tabi tutulmaz.

Emeklilik açısından Genel Sekreter, Müsteşar Yardımcısı, Genel Sekreter Yardımcıları ile Ana Hizmet Birim Başkanları Genel Müdür ile aynı seviyede kabul edilir. Diğer personelin durumu çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Oya Akgönenç?.. Yok.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Mehmet Dönen?.. Yok.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi okutuyorum:

Kurumun gelirleri

MADDE 21. —Kurumun gelirleri şunlardır:

a) Akredite edilmiş kuruluşların, yıl içinde akreditasyon kapsamındaki faaliyetleri karşılığı elde ettikleri brüt gelirlerinin % 1'i,

b)Yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretler,

c) Genel bütçeden yapılacak yardımlar,

d) Her türlü yardım ve bağışlar,

e) Kuruma ait taşınmazların gelirleri,

f) Yukarıda sayılan gelirlerin nemalandırılması suretiyle elde edilecek gelirler.

Türk Akreditasyon Kurumunun gelir-gider fazlası Kurumun bir sonraki yıl bütçesine aktarılır.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Erzurum Milletvekili Sayın Aslan Polat; buyurun efendim.

FP GRUBU ADINA ASLAN POLAT (Erzurum) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 123 sıra sayılı Türkiye Akreditasyon Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifinin 21 inci maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Kanun teklifinin 21 inci maddesi, kurum gelirlerini şöyle sıralamaktadır:

a) Akredite edilmiş kuruluşların, yıl içinde akreditasyon kapsamındaki faaliyetleri karşılığı elde ettikleri brüt gelirlerinin yüzde 1'i,

b)Yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretler,

c) Genel bütçeden yapılacak yardımlar,

d) Her türlü yardım ve bağışlar,

e) Kuruma ait taşınmazların gelirleri,

f) Yukarıda sayılan gelirlerin nemalandırılması suretiyle elde edilebilecek gelirler.

Türk Akreditasyon Kurumu gelir-gider fazlası kurumun bir sonraki yıl bütçesine aktarılır" şeklinde.

Kanun teklifinin 21 inci maddesi Sanayi ve Ticaret Komisyonuna geldiğinde "akredite edilmiş kuruluşların yıl içindeki faaliyetleri karşılığı elde ettikleri brüt gelirinin, Kurumlar Vergisi matrahından düşülmek üzere yüzde 1'i" şeklinde olan ifade, Sanayi ve Ticaret Komisyonunda, akredite edilen kuruluşların çok geniş bir yelpaze içinde faaliyet gösterecekleri dikkate alınarak, sadece akredite edildikleri alan kapsamında elde edilen brüt gelirlerin kapsama alınmasının uygun olacağı düşüncesiyle ve bütçe gelirlerinde bir azalmaya sebebiyet vermemesi için "akredite edilmiş kuruluşların yıl içinde akreditasyon kapsamındaki faaliyetleri karşılığı elde ettikleri brüt gelirlerinin yüzde 1'i" olarak değiştirilmiş ve "Kurumlar Vergisi matrahından düşülmek üzere" şeklindeki ibare madde metninden çıkarılmıştır.

Yine, kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülürken, yüzde 1 payın, devletin vergi gelirlerinde azalmaya neden olacağı, yıl sonunda oluşacak gelir fazlasının bir sonraki konsey bütçesine aktarılması yerine, millî bütçeye aktarılması veya hiç olmazsa, kurumun gelir-gider fazlasının, tahsilatının yüzde 30'unu aşan kısmının genel bütçeye veya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna aktarılması yönündeki, muhalefet partili arkadaşların görüşleri genel kabul görmeyerek "Türk Akreditasyon Kurumunun gelir-gider fazlası kurumun bir sonraki yıl bütçesine aktarılır" şeklinde kesinleşti.

Bizler, bu çeşit kurumlarda bütçe fazlaları biraz da çok lüzumlu olmayan kalemlere harcanırken, 2000 yılı bütçesinde gayri safî millî hâsıla oranı olarak yüzde 15 açık vermesi beklenen ve yüzde 100 faizlerle borçlanan bütçe açıklarına daha reel bir katkı sağlamak için ısrarlı olmuştuk. Yine de aynı fikirde olduğumuzu belirtmek isteriz.

Yine, Plan ve Bütçe Komisyonunda, akredite edilmiş kuruluşların yıl içinde akreditasyon kapsamındaki faaliyetleri karşılığı elde ettikleri brüt gelirlerinin yüzde 1'inin, azami 60 kişiyi çalıştıracak bir kurum gelirleri için yeterli olduğundan bahisle Sanayi ve Ticaret Komisyonundan geçen metin içerisinde yer alan "aidat gelirleri ile millî piyango, spor-toto, spor-loto ve at yarışları gelirleri ile devletçe düzenlenen diğer şans oyunları gelirlerinin yüzde 0,1'i" şeklindeki ibare kaldırılmış; fakat, genel bütçeden yapılacak yardımlar aynen muhafaza edilmiştir.

Bu noktada özellikle dikkati çekmek istediğimiz konu şudur: Bu kanun maddesinin gerekçesinde "esas olan, konseyin faaliyetlerini kendi gelirleriyle yürütmesidir; ancak, özellikle kuruluş aşamasında ve kuruluşunu takip eden birkaç yıl içerisinde devlet bütçesinden konulacak yardımlara ihtiyaç olacağı düşünülmektedir" denilmektedir.

O zaman, bizim şu iürüzümüz sürekli olarak sürecektir: Bir yandan 2000 yılı için öngördüğünüz bütçe içerisinde gayri safî millî hâsılaya oran olarak yüzde 15 gibi dünya rekoru açıklardan bahsedeceksiniz, bu açıkları kapatmak için yine dolar bazında yüzde 30'larda dünya rekoru faiz ödemeleriyle borçlanacaksınız ve enflasyonu 2000 yılında yüzde 25'lere düşüreceğiz diye bu Meclise gelip beyan edeceksiniz, diğer taraftan da bu tasarıda ve Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısında olduğu gibi, aidat gelirleri, spor-toto, spor-loto gelirlerinden vazgeçip, genel bütçe içerisinde yapılacak yardımlarla bu kurumları destekleyeceğinizi belirteceksiniz.

Onun için, hükümete açıkça söylüyoruz, hesabımızı doğru yapın, dengeleri gerçekçi olarak yapıp Meclisin önüne öyle gelin; hatalı olarak yapılan hesap sonucu ya bu kurumlar gerekli meblağı bulamadıkları için gerçek hizmetlerini göremiyorlar veya bol keseden aktarılan ödeneklerle israf içerisinde faaliyetlerini sürdürüyorlar.

Mali konulara vurgu yapılan standartlar Kalite ve Akreditasyon Millî Konseyi Avrupa Birliği tarafından hazırlanan ve akreditasyon kuruluşlarının uyması gereken şartları belirleyen Pr Bn 45010 standart şartları içinde de önemle vurgulanmıştır. Bu şartlar şunlardır:

1.- Tarafsız olması,

2.- Akreditasyonun kabulünden, yenilenmesinden, uzatılmasından, askıya alınmasından ve reddinden sorumlu olması,

3.- Özel veya kamu kuruluşu olarak yasal bir dayanağa sahip olması,

4.- Akreditasyon kararını alan kişinin değerlendirme yapan kişiden farklı olmasının sağlanması,

5.- Mali (ki, bizimle ilgili olan kısmı) kaynakların akreditasyon sisteminin işleminde devamlılık sağlayacak güçte olması,

6.- Akreditasyon faaliyetleriyle diğer faaliyetleri birbirinden ayrı tutacak politikalara sahip olması,

7.- Akreditasyon kararını etkileyebilecek her türlü ticarî, finansal ve diğer baskılardan bağımsız olması,

8.- Akredite ettiği kuruluşlar tarafından verilen hizmetleri dolaylı ya da dolaysız olarak vermesidir" şeklinde çok önemli görevler verilmiştir.

Şimdi, bu kadar önemli görevler üstlenecek bir kuruluşun, kalite konusunda güven verecek bir kuruluşun, öncelikle kendi bütçesinin hesabında bir gerçekçilik tutturması gerekir. Bunun için biz, Komisyonda da burada da, bu hizmetleri yaparken, devlet bütçesinden ziyade kendi gelirleriyle faaliyetlerini yürütmesini ve bu gibi kuruluşlara, bilhassa bütçenin bu kadar fazla açık verdiği günlerde, kaynak aktarmayı sıfıra indirmesini, bu iş aslı vazifesi olan hükümete öncelikle tavsiye ederiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bizim, bu Mecliste, günlerden beri akreditasyon kanun teklifi üzerinde öncelikle durmamızın sebebi, Avrupa Birliğiyle imzalanan Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi kararının 8-11 inci maddeleri uyarınca, Avrupa Birliğinin standardizasyon, test ve belgelendirme konusundaki mevzuatının, kararın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde, ülkemiz mevzuatına dahil edilecek olması; bu meyanda, 2000 yılına kadar, TÜRKAK Türkiye Akreditasyon Konseyinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun yasallaşmasının gereğidir.

Esasmda bu mecburiyet, gümrük birliğinin bizi zorlamasından ziyade, biz, bu kanunları çıkarmayı kendimiz istemeliyiz; çünkü, Avrupa Topluluğuna, kendi tüketicisinin alışkın olduğu standartlara uymayan ürünler, artık güntümüzde ihraç edilemez hale geliyor.

Yine, Avrupa Topluluğu gibi gelişmiş ülkeler, insan, hayvan ve bitki sağlığının korunmasına büyük önem verip, çevreyle uyumlu, çevrenin korunmasına önem veren ürünleri tercih eder duruma gelmişlerdir.

Ayrıca, uluslararası pazarlamada önemli bir faktör de kalitedir. Amerika'da yapılan bir araştırmada, 1960'lı yıllarda tüketicinin malı satın alma kriterlerinde öncelik fiyatlardayken, satış sonrası hizmet, ambalaj, kalite vesaire ikinci sırada yer alırken, fertlerin gelir düzeylerinin yükselmesiyle bu durum değişmiş ve 1992 yılında yapılan bir araştırmada, tüketicilerin malı seçmede birinci kriter olarak kaliteyi öne çıkardıkları anlaşılmıştır. Onun için, Avrupa Topluluğundaki CE Belgesi, yani ürün pasaportu da denebilecek bu belge, öncelik kazanmaktadır.

İnsanoğlunun alet yapmaya başlaması üzerinde çeşitli teoriler olsa da, şu an için en güvenilir olanına göre, taş kesebilen aletleri kullanan ilk insanların yaklaşık 1,7 milyon yıl önce Afrika'da ortaya çıktığıyla ilgilidir. İşte yıllardan beri, insanlar, işlerin görebilmek için aletler yapmakta, mal üretmekte ve bu ürettikleri malzemeleri kontrol ve denetime tabi tutarak kaliteye büyük önem vermektedirler. Zamanla, standartlaşma, kalite derken bütünsel kalite kontrol mekanizması gelişmeye başladı ve bütünsel kalite kontrol, bir örgütteki değişik grupların kalite geliştirme, kalite muhafaza etme ve kalite iyileştirme çabalarını, pazarlama, mühendislik, üretim ve servisin tam müşteri memnuniyeti sağlayacak şekilde ve en ekonomik düzeyde gerçekleştirilebilmesini mümkün kılan etkin bir bütünlüşme olarak tarif edilmeye başlandı.

İşte, standarda, kaliteye bu kadar önem veren tüketicilere, aldıkları mallardaki belgelere güvenebilmesi için, onlara bu güveni verebilmeleri için, bu gibi kuruluşların, belirlenmiş uluslararası kriterlere göre çalışmakta olduklarının belgelenmesi gerekmektedir. Tüm dünyanın uygulamakta olduğu, Avrupa Birliğinde de EN - 45000 standartlarında yer alan temel kriterler şunlardır:

1- Test laboratuvarlarını akredite eden kuruluşların uyması gereken kriterler.

2- Test laboratuvarlarının işletilmesi ve değerlendirilmesi için gerekli olan teknik kriterler ile bu laboratuvarlarda kullanılan cihazların birinci sınıf laboratuvar tarafından kalibre edilmesiyle ilgili kriterler.

3- Test ve belgelendirme kuruluşlarında çalışan personelin taşınması gereken özelliklerle ilgili temel kriterler.

Türk ihraç ürünlerinin teknik engellerle karşılaşmasının önlenmesi açısından uygunluk değerlendirme işlemlerinin Avrupa Birliği normlarına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Kanun teklifi yasalastığında, bundan, KOBİ'lerin de çok yararlanacağı açıktır. Böylece, yurt dışındaki kuruluşlara verilen yüksek belgelendirme ücreti ve ürünün analizinde geçen süre sebebiyle zaman israfı da önlenmiş olacaktır.

İşte, tamamen Avrupa standartlarına göre çalışacak bu kuruluşa verilecek mali imkânlar da, rekabet edeceği Avrupa ölçülerinde olmalıdır, tam bir uyum içinde ne fazla ne eksik olmalıdır.

Bu noktada son olarak şunları söylemek isteriz: Artık, birtakım çevreler istese de istemese de, globalleşen dünyada gerektiği gibi saygın bir dünya vatandaşı olarak yaşamak istiyorsak, kendimizi 1930'ların dünyasında hapsedemeyiz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

ASLAN POLAT (Devamla) – Sayın Başkan, şahsım adına da konuşmam vardı, o hakkımı da verirsiniz, konuşmamı bitiririm.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ASLAN POLAT (Devamla) – Ürettiğimiz maldan tükettiğimiz eşyaya kadar, aradığımız toplam kaliteyi, düşünce ve inanç ve fikir özgürlüğünde de aramızda gerekmektedir. Bizlerden ithal ettikleri birtakım ürünlerde belirli bir standardı ve kaliteyi arayan gelişmiş ülkeler, bizi aralarından alacaklarsa, o zaman, fert başına gayri safi millî hâsıladan düşünce yapımıza, karşı fikirlere hoşgörümüzden hukuk sistemimize kadar her konuda gelişen dünya standartlarını arayacaklardır. Artık, bugünün dünyasında, insanlar, okumak isteyen, medenî dünyayı her yönüyle tanımak isteyen insanların ağızlarının kapatılarak dışarı atıldıkları bir üniversite görmek istemiyorlar.

Tamamen bağımsız ve tarafsız olması gereken savcılarının, geceyarıları, milletvekilliği her halükârda devam eden bir bayan milletvekilinin kapısına dayanmalarını, devletin savcılarının Türkiye Büyük Millet Meclisini yerecek ifade ve beyanlarını duymak istemiyorlar.

Son sözümüz; kalite, ama her konuda kalite; yaşamın her safhasında kalite diyor, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

DEVLET BAKANI TUNCA TOSKAY (Antalya) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI TUNCA TOSKAY (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın milletvekilimizin gelirlerle ilgili değindiği hususlara açıklık getirmek bakımından bazı noktaları sizlere arz etmek istiyorum.

Şimdi, bu kurumun zaruri olduğu, kurulması gerektiği hususunda Plan ve Bütçe Komisyonu ve esas komisyonda, muhalefete ve iktidara mensup milletvekillerinin tamamı görüş birliği halindeydiler; yani, Türkiye'nin böyle bir kuruma mutlaka ihtiyacı var. Bu kurumu kurduğumuz zaman, bu kurumun giderlerini karşılamak üzere de, kanunda birtakım gelirleri belirtmek mecburiyetimiz

var. Eğer, sayın milletvekilimizin ifade buydukları gibi, bu kanunda belirtilen gelirler, kurumun giderlerinden fazla olacaksa, zaten bütçeden herhangi bir katkı yapılmasını beklemek gibi bir ihtiyaçla karşı karşıya kalmayacağız demektir. Eğer, bu durum gerçekleşirse, demek ki, biz sağlam kaynaklar göstererek bir kurum kuruyoruz ve 2000 bütçesiyle ilgili olarak, sayın milletvekilimizin dikkatimizi çektiği hususlardaki tehlikelerin ortaya çıkması da söz konusu değil; yani, kurumun kaynakları ihtiyaçlarına yetecektir, o zaman da bütçeden bir yardıma gerek yoktur. Eğer, bu son derece gerekli olan kurumun gelirleri ihtiyaçlarına yetmeyecekse, bu kurumun gerekliliğine de karar vermiş isek, o zaman kaynak, bütçeden gelen yardımlar olacaktır ki, bunu da bir israf ve istikrar politikasıyla çelişen bir harcama kalemi olarak görmek mantık açısından doğru değildir.

Yalnız fikir vermek bakımından, muhtemel gelirler ne kadar olabilir, onu arz etmek istiyorum: Tespit edilen, 135 tane kuruluşun akredite edilmek üzere, kurulan bu kuruma müracaat edebileceğini düşünüyoruz. Çok ayrıntısına girmek istemiyorum. 2000 yılında, bu kurumun yaklaşık 650 milyar lira civarında bir geliri olabilir ki, bu kurumun ilk kuruluş aşamasındaki harcamalarını ve kuruluş masraflarını karşılayabileceğini, bütçeye de muhtaç olmayacağını düşünüyoruz.

Bilgi olarak arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22 nci maddeyi okutuyorum:

Çeşitli hükümler

MADDE 22. — Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinden üyelik niteliklerini herhangi bir şekilde kaybedenlerin üyelikleri, bu vasıfların kaybedildiğinin öğrenildiği tarihten itibaren herhangi bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden düşmüş sayılır.

Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir.

Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri ile Kurum personeline suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden dolayı Devlet memurları hakkında tatbik edilen cezalar uygulanır. Ancak Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri ile Kurum personeli hakkında Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat hükümleri uygulanmaz.

Kurumun gelir ve giderleri ile ilgili tüm işlemleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 6245 sayılı Harcarah Kanunu ile bunların ek ve değişikliklerine tabi değildir.

Türk Akreditasyon Kurumunun gelirleri, işlemleri ve gayrimenkulleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN – Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23 üncü maddeyi okutuyorum:

Yönetmelikler

MADDE 23. — Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmeliklerle belirlenir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Bekir Şobacı?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

23 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 1 inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1. – Kurumun; Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yılı geçmeyecek süre içinde ilk Genel Kurulu yapıp organlarının teşekkül ettirilip, bütün görevlerini yapmaya hazır hale gelinceye kadarki tüm destek hizmetleri Dış Ticaret Müsteşarlığı koordinatörlüğünde Türk Standartları Enstitüsü tarafından yürütülür.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Bekir Şobacı?.. Yok.

Madde üzerinde bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifinin geçici 1 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

Emrehan Halıcı

Ömer ızgi

Cahit Tekelioğlu

Konya

Konya

İçel

Beyhan Aslan

Ahmet Arkan

Denizli

Kocaeli

Geçici Madde 1- Kurumun; Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yılı geçmeyecek süre içinde ilk Genel Kurulu yapıp organlarının teşekkül ettirilip, bütün görevlerini yapmaya hazır hale gelinceye kadarki tüm destek hizmetleri Dış Ticaret Müsteşarlığı koordinatörlüğünde ve bu Müsteşarlıkça tespit edilecek bir kurum ve/veya kuruluş tarafından yürütülür.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Hükümet?..

DEVLET BAKANI TUNCA TOSKAY (Antalya) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi var mı; yoksa, gerekçeyi mi okutalım efendim?

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Gerekçeyi okutun Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Geçiş süresi içerisinde yapılması gerekli destek hizmetlerinin, daha etkin ve sıratlı bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli esnekliğin sağlanması öngörülmüştür.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Geçici 1 inci maddeyi, kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 2 nci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 2. – Kurumun kendi kaynaklarıyla normal çalışma düzeyine gelinceye kadar gelecek süre içerisindeki harcamaları genel bütçeden karşılanır.

Bu konuda gerekli düzenlemeleri yapmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Bekir Sobacı?.. Yok.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 3 üncü maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 3. – Kalite Akreditasyon Millî Konseyi adına teknik hizmet veren personel, bu Kanunda belirtilen nitelikleri taşımak ve kendilerinin ve Konsey Başkanının muvafakatlari alınmak kaydıyla Geçici Madde 1 inci maddede belirtilen süre içinde Kuruma nakledilebilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Tokat Milletvekili Sayın Bekir Sobacı?.. Yok.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Geçici 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24 üncü maddeyi okutuyorum:

Yürürlük

MADDE 24.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Tokat Milletvekili Ergün Dağcıoğlu; buyurun.

FP GRUBU ADINA MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Akreditasyon Konseyi kurulmasıyla ilgili kanun teklifinin 24 üncü maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, üzerinde görüştüğümüz kanun teklifiyle, yurtiçi ve yurt dışında, test, belgelendirme, denetleme ve kalibrasyon faaliyetlerini yürütecek kuruluşların belirli standartlara göre faaliyetlerde bulunmasını ve bu suretle verdikleri belgelerin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü sağlamak amacıyla, merkezi İstanbul'da olmak üzere, Başbakanlıkla ilgili, idarî ve malî özerkliğe sahip, Türkiye Akreditasyon Konseyinin kurulması amaçlanmaktadır.

Bilindiği gibi, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gümrük birliğini gerçekleştiren Ortaklık Konseyi kararı, 6 Mart 1995 tarihinde imzalanmıştı. Söz konusu karar gereğince, ülkemiz, 5 yıl içerisinde, ticarete teknik engellerin kaldırılması konusundaki Avrupa Birliği mevzuatını kendi iç yasal düzenlemelerine dahil etmeyi taahhüt etmiştir. Yani, anlaşma gereği, Avrupa Birliğinin standardizasyon, metroloji ve kalibrasyon, kalite, akreditasyon, ölçümleme ve belgelendirme konularındaki araçlarının, 31.12.2000 tarihine kadar ülkemiz mevzuatına dahil edilmesi gibi bir yükümlülük altına girmişiz. İşte, bu zorunluluk nedeniyle, bugün, Yüce Meclis, dolaylı bir dayatmayla, ülkemizde de bir akreditasyon sistemi kurulmasını müzakere etmektedir. Süre başkaları tarafından konulmuştur. Bu yüzden, süre dolmadan bu kanunun yürürlüğe girmesi gerekiyor; işte, acelemizin sebebi budur.

Sayın milletvekilleri, elbette, öncelikle kendi ülkemizdeki üretim kalitesinin geliştirilmesi ve ürünlerin iç ve dış piyasalarda rekabet gücünün artırılması bizim için hayati öneme sahiptir. Bu açıdan da, söz konusu ürünlerin akredite edilmiş bir test ve belgelendirme kuruluşundan belgelendirilmesi ilk bakışta çok faydalı gözükmemektedir; ancak, yükümlülük altına girdiğimiz bu gibi uluslararası anlaşmalarda yapılacak düzenlemelerin karşılıklı tanınması, belgelendirme sistemi ve ilgili kuruluşların organizasyon biçimlerinin birbirine uyumlaştırılması şart koşulmuştur. Bu husustaki karşılıklı güven ve işleyiş için de yeni dünya düzeninin âdeta gizli anayasası durumundaki global

yaklaşım kararları temel almıştır. Bu yüzden, anlaşmaya taraf olan ülkelerdeki test, belgelendirme ve muayene kuruluşlarının, şeffaflık ve güven noktasında mutlaka akredite edilmeleri istenmektedir. Ancak, iş bu kadarla kalmamıştır. Aynı zamanda, Gümrük Birliği Anlaşmasıyla taahhüt ettiğimiz akreditasyon işlemleri, laboratuvarların belgelendirme ve muayene kuruluşlarının üçüncü bir tarafça belirlenen teknik kriterlere göre düzenli aralıklarla denetlenmelerini ve değerlendirilmelelerini de gerektirmektedir; yani, üçüncü tarafların sürekli güvenini kazanmak için, ürünlerin belgelendirilmesi ve bu ürünlerin test, muayene ve belgelendirilmesini yapacak olan laboratuvar, muayene ve belgelendirme kuruluşlarının uluslararası kabul görmüş kriterlere göre, bağımsız ve tarafsız bir üçüncü kuruluş tarafından değerlendirilmesi, onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesi, yani, akredite edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Elbette, bunun gerekçesi de açıktır. Bir test kuruluşunun yaptığı testlere ya da bir belgelendirme kuruluşunun düzenlediği belgelere itimat edilebilmesi için de, elbette, bu kuruluşların, belirlenen Avrupa Birliği kriterlerine göre çalışıyor olmaları gerekmektedir.

Örneğin, Avrupa Birliği tarafından belirlenen EN – 45000 serisi standartlar, aynı zamanda akreditasyon kuruluşları ile laboratuvar muayene ve belgelendirme kuruluşlarının çalışan personelinin taşınması gereken özelliklerle ilgili temel kriterler de dahil olmak üzere, nasıl bir yapılanma içerisinde olması gerektiğini belirlemektedir; yani, çalışan personelin kalifiye olup olmadığını ve kalibrasyonu bile, işte, bu uluslararası kuruluşlar akredite etmek durumundadır. Bitti mi; hayır. Ülkelerin farklı uygulamalarından kaynaklanan sakıncaların giderilebilmesi amacıyla hazırlandığı ifade edilen EN – 45010 standardında ise akreditasyon kuruluşlarının tarafsız standart hazırlayan, test ve belgelendirme yapan kuruluşlardan bağımsız, yasal bir dayanağa sahip olmaları şartı koşulmuştur. Bu kuruluşların mali kaynaklarının akreditasyon sisteminin işleminde devamlılık sağlayacak güçte olması –az evvel tartışmışlardı- akreditasyon faaliyetleri ile diğer faaliyetleri birbirinden ayırarak tutacak politikalar yürütmesi gerektiği ve bağımsız, tarafsız ve tüzel kişiliği haiz bir kamu ya da özel kuruluş olması zorunluluğunu da getirmektedir. Yani, akreditasyon sistemi, AB ile entegre olacak şekilde kontrol altına alınmaktadır. Kurulması istenilen müessese, bu yüzden, örneğin, bir bakanlığa bağlı olarak veya bir genel müdürlük olarak düşünülmemektedir; mutlaka özerk bir yapı içinde kurulsun istenmektedir; yani, resmî bir kuruluş hüviyetinde olması, uluslararası platform-da farklı sıkıntular doğuracak diye ısrar vardır burada.

Sayın milletvekilleri, işte, Türkiye Akreditasyon Konseyi; yani, TÜRKAK, devlet güvencesi altında Avrupa Birliğinde öngörüldüğü gibi ilgili tüm tarafların katılımıyla ekonomik ve idari yönden bağımsız ve tarafsız bir şekilde faaliyet göstermek üzere kanunla tesis edilmektedir; çünkü, emir büyük yerden gelmiştir. Kurulacak organın uluslararası alanda itibar görebilmesi için, bağımsız ve tarafsız olmasının yanı sıra hukukî dayanağının da kuvvetli olması istenmektedir. Yani, elin oğlu işini sağlam tutuyor; tabiri caizse yaş tahtaya basmıyor. Tek bir kuruluşun akreditesi bile yetmiyor, üçlü kuruluş da yetmiyor; kanunla desteklenmesi, ekonomik olarak da, Bakanlar Kurulunun yürüteceği bir kanunun hükümetten çok ciddi bir şekilde tekeffülü talep edilmektedir. Yürürlüğe girecek olan kanun işte böyle bir kanundur.

Değerli Heyetinizi saygıyla selamlıyor; kanunun hayırlara vesile olmasını diliyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum; Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Son maddeyi okutuyorum:

Yürütme

MADDE 25.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Ergün Dağcıoğlu; buyurun efendim.

FP GRUBU ADINA MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yine, 123 sıra sayılı Türkiye Akreditasyon Konseyi kurulmasıyla ilgili kanun teklifinin 25 inci maddesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, söz almış bulunmaktayım; Grubum ve şahsım adına hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Gümrük Birliği Anlaşmasından bu yana dört yıl geçti. Ülkemiz için bu anlaşmanın henüz faydasını göremedik. Hatırlarsanız, o günlerde, Avrupa apartmanına taşındık diye sevinç çığlıkları atan yöneticilerimiz -şu anda her ne kadar Parlamento çatısı altında değillerse bile- bizi, Avrupa Birliğinde, gümrük birliğinde, o apartmanda kapıcı olmaya mahkûm etmişler diyorlardı. Maalesef, o günden bugüne kadar gümrük birliği anlaşmalarının hiçbir faydasını göremedik; zaman en güzel ilaç olarak karşımız da bulunmaktadır.

Gümrük birliğine girdikten sonra gümrük duvarlarımızı indirdik; ancak, hâlâ kotalarla uğraşırız. Türkiye, âdeta bir ithalat cenneti oldu. İhracat ise, hak getire. Her taraf Avrupa menşeli mallarla doldu; hatta, mağazalarımızın isimleri bile Avrupa isimleriyle donatıldı, teçhiz edildi; ama, bizim mallarımız için birbir türlü engeller çıkarılıyor. Sonuç olarak, hep bizden isteniyor; veriyoruz; ama, hiç alamıyoruz. Böyle şey olur mu Allahaşkına! Hep vereceksiniz; ama, hiçbir şey almayacaksınız! İnsan, düşünmeden edemiyor; acaba, elimizi verdik de kolumuzu mu kaptırdık bunlara? Gerçekten, bu anlaşmanın gündemde olduğu günlerde, Türkiye'ye yansıtıldığı gibi, her şey birden bire değişmemiş. Kısa zamanda, sadece elimizi vererek kolumuzu kaptırdığımız gerçeğinden başka hiçbir şey göremedik dört yıldır. Nitekim, işte, ilk olarak, gümrük birliği çerçevesinde, Türk ihracat ürünlerinin -sözde- teknik engellerle karşılaşmaması ve uygunluk değerlendirme işlemlerinin Avrupa Birliği normlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi noktasında olay sıkıştırılmıştır ve sıkıştırılmaya da devam edilmektedir. Oyunun kuralları, maalesef başkaları tarafından konulmaktadır. Bu oyunun kurallarında hiç gündem belirleyici ve kural koyucu durumuna gelemedik maalesef.

Bilindiği gibi, dünyaya dayatılan global anlayış çerçevesinde, son yıllarda yapılan bölgesel ve küresel bazdaki anlaşmalar, genellikle uluslararası ticaretin öntündeki teknik engellerin kaldırılmasına yönelik yapılmaktadır. Uluslararası bazda, güya teknik engelleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak yapıyoruz bu çalışmalarını. Nitekim, Avrupa Birliğinin 1985 yılında uygulamaya koyduğu standardizasyon politikaları çerçevesinde uygulamaya konulan direktiflerinde uygunluk değerlendirme prosedürleri, global yaklaşım kararında belirtilen kriterlere göre belirlenmiştir. Nedir bu global yaklaşım kararı diyecek olursak: İşte, bu karar, belgelendirme, test etme ve kontrol konularındaki düzenlemeler için de temel alınmakta ve bunu, karşılıklı güven ve işleyişin gereği kabul etmektedir; sistemin kriterlerini dikte etmekte -bakın, altını çizerek söylüyorum- değerlendirmekte ve denetlemektedir. Bunun aracı da Gümrük Birliği Anlaşması ve Avrupa Birliği direktifleridir. Metinde yazarken bile "direktif" tabirini kullanıyorlar.

Acı olan şudur: TÜRKAK, kendi ihtiyacımız olduğu için değil, ülkemiz mevzuatının gümrük birliğine uyum sağlayabilmesi bakımından ve ancak kanunla düzenlenebilecek bir sahada, âdeta formalitenin yerine getirilmesi suretiyle kurulmaktadır; yani, uluslararası bir anlaşmada taahhüt ettiğimiz bir yükümlülüğün yerine getirilmesi olarak gündeme gelmiştir. Bakanlar Kurulu da, bu kanunla, gümrük birliğinin gönüllü mutemmeliliğine soyunmuş bulunmaktadır. Aslında, bu kanunu ger-

çekten yürütecek olan Bakanlar Kurulu değil, Avrupa Birliği Komisyonu ve onların direktifleri olacaktır, bunu bütün insanlar biliyor.

Son zamanlarda, devleti küçültmekten bahsedenler, tam tersine, ha bire kurul, konsey ve üst kurullar oluşturmaya çalışmaktadırlar. Türkiye Akreditasyon Konseyinin kurulmasıyla ilgili teklif yeni bir kurumsal yapının daha oluşmasını öngörmektedir. Elbette, bu kurum da, zaten kıt olan kamu kaynaklarımızı kullanacaktır -az önce Sayın Bakan cevap verdiler ve tartışmışlardı bir sayın milletvekilimizle- çünkü, bir ticarethane değil, üretim ve gelir sahifeleri çok dar olan bir kuruluştur. Böylece, her yeni kamu kuruluşunda olduğu gibi kamu giderlerimizi artıracak, kamu gelirlerini azaltacak ve dolayısıyla, millî bütçemize ilave yük getirecek bir kuruluştur. Sonuçta, devlet küçültmemekte, maalesef, tam aksine daha da büyütülmektedir. Üstelik, bunların uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan başka sorunları da olacaktır ki, onlar şu anda gündemimizde değil.

57 nci hükümetin Bakanlar Kurulu bu işlerin altından kalkabilecek midir? Zannetmiyoruz. Neden? Kısa adı YÖK olan Yüksek Öğretim Kurulunun ülkemiz ve üniversitelerimizin başına nasıl bela olduğunu, âdeta hükümetlerüstü, astığı astık kestiği kestik hale geldiğini, tabiri caizse Frankenstein gibi bir belanın üretildiğini ve bunun önüne geçilemediğini hep birlikte görüyor ve Bakanlar Kurulunun bile üstünde özerk bir kuruluş edasıyla, astığı astık kestiği kestik bir tavırla YÖK icraatlarına devam ediyor biliyorsunuz; bütün insanlarımız, öğrencilerimiz sokakta. Yani, Bakanlar Kurulu doğrudan sorumlu olduğu bir kurulla, şimdi, ne yazık ki baş edememektedir.

Radyo Televizyon Üst Kurulu da bir o yandan bir bu yandan çekştirilip durulmakta; hazırlandığı söylenen bir taslak vesilesiyle de, hükümetle karşı karşıya gelmiş bulunmaktadır.

Rekabet Kurulu, dönem başında oluşturulan Bankalar Kurulu, hep bu yeni tip devlet kurumları olarak ortaya çıkmadılar mı?! Merak ediyoruz, acaba, ülkeyi konsey ve kurullar mı yönetiyor, yoksa Bakanlar Kurulu mu yönetiyor?! Bakanlar Kurulu, bir yandan uluslararası anlaşmalarla, bir yandan ülke içi zorluklarla, problemlerle uğraşırken, zaten hantallaşmış bir devlet yapısı yetmiyormuş gibi, bir sürü yeni konsey ve kurullarla bu işi nasıl götürebilecek, merak ediyoruz doğrusu. Bu gidişle, Bakanlar Kurulunun bu karmaşa içerisinde düğüm olacağından endişe ediyor, korkuyoruz; bu karmaşık düzen içerisinde ülkeyi de karmaşık edecek ve yürütüyorum derken -yürütme maddesiyle ilgili- sonunda kendileri de yürütüp gidecekler gibi bir sıkıntıyla karşı karşıya görüldü.

Bugünkü şartlarda, ülkeyi yönetmek için, galiba, Çanakkale kahramanı merhum Seyit Çavuş gibi olmak lazım gibi görünüyor; ama, onun olmazları olur yapan bir inancı vardı. O inanç sayesinde, bugüne kadar, milletimiz, en zor işlerin altından hep zaferle çıkmasını bildi arkadaşlar; başı hep yüksekte oldu, eğilmedi, bükülmedi; kırıldı; ama, kuyruk olmadı asla; bunun için ihtiyacı olan zenginliklerini, manevî ve kültürel değerlerini hep inançla muhafaza etti.

Gelgelelim, sizin kafalarınız -yani şu anda birilerinin diktesiyle, birilerinin bastırmasıyla durmadan konsey ve yeni oluşumlar meydana getiren bu kafadan bahsediyorum- o kadar karışık ki, işleriniz o kadar dağınık ki, neyin güzel, neyin yanlış olduğunu dahi ayırt edemiyor; milletimize hayat ve güç kaynağı olan moral değerlerimize de irtica diyerek yaklaşmıyorsunuz. Gönlül ister ki, Seyit Çavuşların ülkesinde, kendi çalışma ve üretme

Kanunun hayırlı olmasını dileyerek, Değerli Heyetinizi saygıyla selamlıyorum arkadaşlar. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın Hayati Korkmaz; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA HAYATİ KORKMAZ (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Akreditasyon Konseyinin kurulması ile ilgili vermiş olduğumuz kanun teklifinin son maddesi üzerinde görüşlerimizi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Amacım, bu madde üzerinde görüşlerimi açıklamaktan çok bir teşekkür konuşması yapmak, kanunun bu aşamaya gelmesinde katkısı olan kişi, kurum ve kuruluşların hepsine teşekkür etmektir. Ayrıca, biraz sonra sizlerin oylarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinden onay alacak olan bu kanun ile Türkiye Akreditasyon Kurumunun kurulmasıyla ilgili önemli bir süreç, tamamlanmış olacak; bunun için de hepinize teşekkür ediyorum.

Türkiye Akreditasyon Konseyinin kurulmasıyla ilgili kanun teklifini, az önce konuşma yapan değerli konuşmacının ifade ettiği gibi, bizler, herhangi bir zorunluluktan dolayı değil, Türk sanayicimizin, Türk girişimcimizin ve ihracatçımızın bugün uğramakta olduğu zaman kaybını, para kaybını ortadan kaldırmak için hazırlanmış bulunuyoruz. Ne 1/95 Gümrük Anlaşmasında ne de 2/95 Gümrük Anlaşmasında böyle bir taahhüdümüz yok, ayrıca özel bir taahhüdümüz de yok. Bu konuda bir düzeltme yapmak istiyorum; çünkü, bugün, Türkiye Akreditasyon Konseyinin kurulmamasının sadece ve sadece ülkemize zararı var, diğer Avrupa Birliği ülkelerine zarardan çok yararı var; bunun da açıkça bilinmesini istiyorum.

Yasa teklifimizi hazırlarken Türkiye Akreditasyon Kurumunun özerk yapıya sahip olması için özen gösterdik, hem bu kurumun ileride sağlıklı bir süreçte gelişmesini hem de diğer ülkelerin akreditasyon kurumları veya benzer kurumlarıyla karşılıklı tanıma açısından ortaya çıkabilecek sınırları ortadan kaldırmak için. O yüzden, bu maddelerin görüşülmesi sırasında bu konuda görüşlerini bildiren değerli konuşmacılara katkıları için teşekkür ediyor ve Bakanımızın, bu maddeler görüşülürken bizlere, buna yönelik olarak vermiş olduğu sözlerin takipçisi olacağımızı da burada açıklamak istiyorum.

Bu kanun teklifinin hayata geçirilmesi hepimiz için önemliydi; Türkiye Büyük Millet Meclisi bu kısa sürede bunu gerçekleştirdiği için hepinize teşekkür ediyorum. Türkiye Akreditasyon Konseyinin ülkemize hayırlı olmasını ve amaca da hizmet etmesini canı gönülden diliyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Korkmaz.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

25 inci ye son maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için 5 dakika süre veriyorum ve oylamayı başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, açık oylamanın sonucunu açıklıyorum:

Oylamaya katılan sayın milletvekili sayısı :	199
Kabul :	194
Ret :	2
Çekimser :	1
Mükerrer :	2

Böylece, teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakanın söz talebi vardır.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANİ TUNCA TOSKAY (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öyle zannediyorum ki, çağdaş Türkiye'nin kurulması açısından ve güçlü Türkiye'nin kurulması açısından fevkalade lüzumlu olan bir kurum, sizlerin büyük katkılarıyla hayata geçirilmiş oluyor; hepimize candan teşekkür ediyorum; Türk Milletine hayırlı uğurlu olsun. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Ancak, Türkiye Cumhuriyetinin demokratik rejiminin odak noktası olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, kabul etmek gerekir ki, aldığı bütün kararları, çıkardığı bütün kanunları, kurduğu bütün kurumları, hür iradesiyle, ülke menfaati olduğu için alır, kurar ve çıkarır. Avrupa Birliğinin, emin olun ki, bu konuda, herhangi bir dayatması yoktur.

İzin verirsiniz, tavzih etmek, zabıtlara geçmesi bakımından bir belgeyi okumak istiyorum. 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi kararının dördüncü bendinde şöyle bir ifade var: "Taraflar, standardizasyon, metroloji ve kalibrasyon, kalite, akreditasyon, ölçümleme ve belgelendirme konularında aralarında etkin bir işbirliğinin tesisinin önemini vurgularlar."Bunu, kesinlikle, Avrupa Birliğinin Türkiye'ye bir dayatması olarak algılamak ve yorumlamak, her halde, doğru olmaz.

Burada söz alan bütün milletvekili arkadaşlarımız, kanun teklifinin tümü üzerinde, maddeleri üzerinde söz alan bütün değerli milletvekilleri, bu kurulacak kurumun, Türkiye ekonomisine ve Türkiye'nin çıkarlarına hizmet edeceğini, yararlı olacağını defaatle tekrarladılar. Bu kurulan kurumun, gerçekten de, hem Türkiye ekonomisinin dışı açılma problemini çözmek bakımından hem de ekonomik çıkarlarımız açısından fevkalade yararlı olacağını düşünüyoruz.

Ben, özellikle şunu vurgulamak istiyorum: Bu kanun teklifini Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getiren arkadaşlarıma, öncelikle, hararetle teşekkür etmek istiyorum; bu kadar önemli bir ihtiyaca cevap veren teklifin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin huzuruna gelmesine vesile olmuşlardır. Kendilerine candan teşekkür ediyorum.

İkinci teşekkürüm, Plan ve Bütçe Komisyonundaki değerli üye arkadaşlarıma ve esas komisyondaki değerli üye arkadaşlarıma. Bu kanunun çıkışı esnasında, Meclisimizdeki bütün siyasi partilere mensup olan milletvekilleri, son derece olumlu bir yaklaşım içinde bulunmuşlar, bu kanunun daha iyi çıkması açısından değerli katkılar yapmışlardır. Onlara da huzurunuzda candan teşekkür ediyorum. Bu kanuna mesai sarf ederek, değerli fikirlerinizle sizler de katkıda bulundunuz; bu bakımdan, payımız çok büyük. Bu konudan sorumlu Devlet Bakanı olarak sizlere de teşekkürlerimi arz ediyorum.

Bu kanunun, Türkiye'ye hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Burada dile getirilen bütün fikirleri, bu kanunun hayata geçirilişi esnasında dikkatle uygulayacağımızı, onlardan yararlanacağımızı da sizlere bir defa daha arz etmek istiyorum.

Tekrar teşekkürlerimi arz ediyorum, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

2. – 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248) (S. Sayısı : 86 ve 86'ya Ek) (1)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, gündemin 2 nci sırasında yer alan, 1615 sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım.

Raporun okunmasını kabul edenler... Eimeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, Genel Kurulun, 20.10.1999 tarihli 9 uncu Birleşiminde alınan karar gereğince, İçtüzüğün 91 inci maddesi kapsamında değerlendirilen bu kanun tasarısının, yapılacak görüşme ve oylamalarında;

a) Tasarının tümü ve kısımları üzerinde görüşme açılması ve maddeler okunmaksızın, sadece tümü ve kısımlarının; maddeler üzerinde verilen önergelerin kabulü halinde, o maddenin kabul edilen önergeyle birlikte oylanması,

b) Tasarının tümü üzerinde gruplar, komisyon, hükümet adına yapılacak konuşmaların 20'şer dakika, kişisel konuşmaların 10'ar dakika olması,

c) Kısımlar üzerinde gruplar, komisyon ve hükümet adına yapılacak konuşmaların; 1, 2, 8,10, 11, 13 üncü kısımlarda 10'ar dakika; 3 üncü ve 9 uncu kısımlarda 20'şer dakika; 4 üncü kısımda 30'ar dakika; 12 nci kısımda 5'er dakika; 5 inci, 6 nci ve 7 nci kısımların birlikte görüşülmesi ve konuşma sürelerinin 10'ar dakika, kişisel konuşmaların 5'er dakika olması kabul edilmiştir.

Bu karar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul gündeminin iç kapağında da yer almaktadır.

Değerli milletvekilleri, tasarının görüşmelerine başlıyoruz.

Tasarının tümü üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın Oğuz Tezmen; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA OĞUZ TEZMEN (Bursa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz gümrük kanunu tasarısı gerçekten, temel kanunlardan birisidir ve Mecliste uzlaşma sağlanarak, bunun, tek tek, madde madde görüşülme, blok halinde görüşülmesi de önemli bir aşamadır. Temel kanunlarda benzer uygulamaların yapılması, hem Meclisin etkinliğini artıracaktır hem de sîrat kazandıracaktır.

Bu gümrük kanunu tasarısı, teknik bir kanun olmakla birlikte belli anlamlar ifade ediyor. Bunların başında da, Türkiye'nin, aslında, dünyayla entegre olması yolunda, dünya ekonomisiyle entegre olması yolunda atılmış önemli adımlardan da birisi olma niteliğini taşıması gelmektedir.

Bu kanun tasarısının yasallaşması halinde, gerçekten, 1959 yılında o zamanki hükümet tarafından başlatılan Avrupa sürecine, daha sonra 1963 yılında imzalanan Ankara Antlaşmasıyla, daha sonra 1995 yılında Tansu Çiller'in Başbakan olduğu dönemde gümrük birliğinin imzalanması ve

(1) 86 ve 86'ya Ek S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

1996 başında yürürlüğe girmesiyle başlayan bir sürece ivme katacaktır. Aslında, Türkiye, Batı ülkeleriyle, çağdaşlıkla entegre olmak mecburiyetinde. Türkiye, gelişmiş normları, bütün ekonomik unsurlar yanında sosyal unsurlarıyla da benimsemek durumunda, hukuk platformuyla da desteklemek durumunda; çünkü, çağdaş normları benimsemezseniz, çağdaş normların dışında kalırsanız, dünyada birinci sınıf ülkelerin dışında kalırsınız; ikinci sınıf, üçüncü sınıf ülkeler arasında, istikrarsız, geri ve insan haklarına saygı göstermeyen bir rejim halinde sürüklenme tehlikesi vardır. O nedenle, Türkiye'nin, Avrupa Topluluğunda yer alması, Avrupa Topluluğunun normlarını benimsemesi çok önemli bir süreçtir. Dolayısıyla, Demokrat Partiden başlayan bir süreç içinde, mensubu bulunduğum Doğru Yol Partisi, Avrupa'yla entegrasyonun öncüsü olmuştur, bunun savunucusu olmuştur; bunu, her kademedeki desteklemiştir. Belki, gümrük birliğine sokma dolayısıyla belli faktörler da ödemiştir Doğru Yol Partisi; bazı kesimlerin husumetini de çekmiştir. Ancak, gümrük birliğinin devamı olan Avrupa Birliğine entegrasyon, Türkiye'nin çağdaşlaşması yolunda, Atatürk'ün çizdiği ileri yolda, çok önemli bir mesafedir. Bu çizgiyi korumak mecburiyetinde olduğumuza ve bu Parlamente'nin da bu çizgiyi sürdürmek yükümlülüğü altında olduğuna ben inanıyorum.

Şimdi, Gümrük Kanununa gelince; bu Gümrük Kanununun, 1995 yılında gümrük birliğinin imzalanmasından sonra, temmuz ayında çıkarılan kanun hükmünde kararnameyle ilk temelleri atılmış, gümrük mevzuatının Avrupa Topluluğu normlarına uydurulması yönünde. Ancak, çeşitli aşamalardan sonra, komisyonda ciddi bir şekilde -alt komisyonda- ele alındı Gümrük Kanunu. Bu Gümrük Kanununun getirdiği hükümler yeni baştan gözden geçirildi; tüm mevzuatı kapsayacak şekilde düzenlenmiş olması, aslında, çok önemli yenilikleri de içermesine imkân sağladı ve birbiriy-le tutarlı hükümlerin getirilmesine yol açtı.

Şimdi, neler getirdiğine kısaca değinmek istiyorum. Türkiye, bir kere, Avrupa Birliğiyle Gümrük İşbirliği Anlaşmasının imzalanması paralelinde, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerinin ithalat ve ihracatında alınan gümrük vergileriyle eş etkili vergileri ve ithalat ve ihracattaki miktar kısıtlamalarının ve eş etkili önlemlerin uygulamadan kaldırılması yükümlülüğü altındaydı. Türkiye, üçüncü ülkelere karşı, Avrupa Birliği ülkelerinin uygulamakta olduğu ortak gümrük tarifesi de uygulamaya başlamıştır. Bu çerçevede, ülkemiz, gümrük mevzuatımızı, Avrupa Birliği gümrük mevzuatına uyumlaştırmak yükümlülüğü altına girmiş durumda.

Daha önce dediğim gibi, 30.6.1995 tarih ve 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname de bunun ilk etabını teşkil etmiştir. Bu kararnameyle, fiilen bir ithalat ya da ihracat işlemi tasarlayan kişilerin, gümrük idaresinden, gümrük mevzuatının uygulanması konusunda bilgi talebinde bulunabilmelerine imkân sağlanmıştır. Özellikle daha teknik bilgi gerektiren tarife, menşee konularında da, yazılı talep halinde, bağlayıcı bilgiler verilmesi mümkün olmuştur.

Gümrük işlemleri nedeniyle gümrük idarelerinin edindiği bilgiler meslekî sır ve koruma kapsamına alınmıştır.

Mükelleflere, gümrük işlemlerine ilişkin belgeleri beş yıl süreyle saklama zorunluluğu, tercihli tarifelerin uygulanmasının talep edilmesi hususlarıyla tercihli ve tercihli olmayan düzenlemeler, yine, söz konusu kararnameyle düzenlenen bazı hususlardır.

Özellikle fikrî ve sınaî mülkiyet haklarını ihlal eder mahiyeteki eşyanın gümrüklerde işlemlerinin durdurulmasına ilişkin düzenlemeler de yeni kanun hükmünde kararname kapsamında yer almıştır. Bu önemli bir konu; çünkü, fikrî ve sınaî mülkiyet hakkının ihlali dünyada çok tartışma konusu bir olay; fikrî ve sınaî hakların ihlalini dikkate almayan düzenlemeler bir anlamda hırsızlık niteliği taşıyor; onun için, bunun yer alması da önemli olmuştur.

Burada, kanun hükmünde kararnameyle getirilen bazı hükümlerle normal beyana ilişkin iki türlü düzenleme yapılmıştır; normal yolla yapılan beyan ve basitleştirilmiş usulde yapılan beyan olarak ikiye ayrılmıştır. Getirilen bu düzenlemeler çerçevesinde, özellikle basitleştirilmiş usulle beyanda, bu usulü kullanma yetkisi verilen kişi veya kişiler, işlemlerini, süratle, beklemeden ve bürokratik işlemleri en aza indirmek suretiyle yapabileme imkânına kavuşacaklardır.

Gümrük kanunu tasarılarının ana hatlarıyla belirttiğim konulardaki düzenlemeleri yanında, öntüzdeki tasarıyla bazı yeni hükümler de getirilmiştir. Burada ana hatlarıyla şunları sayabilirim: Eşyaya uygulanacak işlemler, gümrük işlemleri de dahil olmak üzere yeniden adlandırılmış ve bu işlemlerin tümü "gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanım" şeklinde isimlendirilmiştir.

Diğer düzenleme, yeni kanuna göre, mevcut uygulamadaki sundurma rejimi "eşyanın geçici depolanması" adı altında yeniden düzenlenmiştir.

Yeni kanun tasarısıyla öngörülen resen muayene, Gümrük Kanununda yer verilen ekonomik düzenlemelerden birisi olarak gündeme gelmiştir. Gümrük idaresine sunulan eşyaların, rejim beyanlarından sonra, süresi içinde işlemleri ikmal edilmediği takdirde, sahipleri gelmese dahi eşyayı resen muayene edip tasfiye imkânı sağlanmıştır.

Giriş veya ithalat rejimi de, yeni kanunla, artık "serbest dolaşıma giriş" olarak adlandırılmaktadır. Bu rejime girişte, artık, ticaret politikası önlemleri de dikkate alınacaktır. Bu önlemler, Türkiye'nin dışticaret politikası doğrultusunda eşya ithal veya ihracına ilişkin yasaklamalar, kısıtlamalar, gümrük işlemlerinde farklılaşmalar, antidamping ve antistübvansiyon önlemleri, miktar veya tarife kısıtlamaları gibi önlemlerdir. Bu önlemlerin uygulanmasıyla, Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkileyebilecek durumların süratle giderilmesi mümkün olabilecektir. Bu da önemli düzenlemelerden birisidir; çünkü, miktar kısıtlamalarının yanında, başka birtakım kısıtlamalar da, ülkenin haksız rekabetten korunması açısından önem taşımaktadır.

Gümrük rejimleri yeniden adlandırılmış olup, 1615 sayılı Gümrük Kanununda yer alan rejimler sadeleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, örneğin transit, antrepo, şartlı muafiyet kapsamında dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme gibi yeni rejimler ilave edilmiştir. Uygulamaları, ekonomiye doğrudan etki eden, kullanıcıya önemli finansal kolaylıklar sağlayan ve maliyetleri asgariye indirmeyi hedefleyen düzenlemeler "ekonomik etkili gümrük rejimleri" olarak adlandırılmıştır. Antrepo, dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme, geçici ithalat, hariçte işleme rejimi gibi...

Dünyada ülkelerarası ekonomik rekabette eşya veya ürünlerin depolanması, muhafazası, işçiliğe tabi tutulması, pazarlama gibi konularda maliyetleri en aza indirmeye imkân veren uygulamalardan birisi olan serbest bölgelere ilişkin düzenlemelere de yeni tasarıyla yer verilmiştir.

Gümrük Kanunu Tasarısında yeniden ihracat düzenlemesi de yapılmıştır. Bu düzenlemeyle, serbest dolaşımda olmayan eşyanın, Türkiye gümrük bölgesinden yeniden ihracatı mümkün hale getirilmiştir. Bu da önemli yeniliklerden birisi olarak adlandırılabilir.

Gümrük Kanunu Tasarısında düzenlenen bir konu da, balıkçılığı teşvik eden, deniz ürünleriyle ilgili maddedir. Buna göre, Türk gemilerinin başka ülkelerin karasularından çıkardığı balık veya diğer deniz ürünleri de, bunların fabrika gemilerinde işlenmesinden elde edilen ürünlere muafiyet getirilmesi öngörülmüştür. Bu da, Türk balıkçılığının uluslararası sularda denizcilik yapabilmesi, balıkçılık yapabilmesi ve dünyaya açılabilmesi için bir imkândır; gerçekten, önemli unsurlardan birisidir.

Bir diğer konu da, gümrük yükümlülüğü yeniden düzenlenmiş olup, Hazine alacağının tahsilatını kolaylaştırmak amacıyla kapsamı genişletilmiş, Gümrük Kanunundaki yeni eklemeler de dikkate alınarak uygun düzenlemeler yapılmıştır.

Gümrük Vergisi tahakkuklarıyla ilgili olarak da "tahakkuk izleme defteri" ihdas edilmiş ve bunun bilgisayar ortamında tutulmasına da imkân sağlanmıştır. Böylelikle, Gümrük Vergisi bankalar tarafından da tahsil edilebilecektir. Böylece kişilerin, büyük paralarla gümrük idarelerinin önünde dolaşması ve çirkin görüntülerin de ortadan kaldırılmasına olanak sağlamıştır.

Diğer taraftan, alınmaması gereken vergiler, eski kanunda bir yıl içinde geri verilirken, yeni tasarıyla bu süre, üç yıla çıkarılmış, özel hallerde bu süre bir yıl olarak muhafaza edilmiştir. Bu da, vatandaş lehine, yükümlüler lehine getirilen bir unsur.

Bir de, haksız yere alınan Gümrük Vergisinin iadesinde, daha önceden, devletin herhangi bir faiz ödeme uygulaması yokken, bu tasarıyla, bu da getirilmiş oluyor. Gerçekten, bu da, ileri bir aşama.

Gümrük komisyonculuğu mesleği de, Komisyonda yapılan çalışmalar doğrultusunda, gümrük müşavirliği olarak yeniden düzenlendi ve bundan böyle, gümrük komisyoncusu, gümrük müşaviri olarak adlandırılacaktır.

Bir diğer düzenleme: Gümrük Kanununda halen yürürlükte olan cezaî hükümler, enflasyon nedeniyle yaptırım gücünü kaybetmiş olduğundan, yeni kanun tasarıyla, güncümüz şartlarına göre yeniden belirlenmiş, yaygınlaştırılmış, kademeli hale getirilmiştir.

Gümrük Vergisinin, güncelleştirilmesi ve ekonomi içindeki yerinin ne olduğuna bir daha bakmak açısından şöyle bir tablodan bahsetmek istiyorum:

Gümrük vergisinin, ekonominin gelişmesi ve gümrük birliğinin sağlanmasıyla, ekonomi içindeki payı gitgide azalış gösteriyor. 1987'de devlet gelirleri içinde, konsolide bütçe gelirleri içinde yüzde 17 pay tutan dışticaretten alınan vergiler, 1997 yılında yüzde 14, 1998 yılında yüzde 11 mesabesinde. Dolayısıyla, ithalde alınan KDV, Gümrük Vergisi ve diğer vergilerinin ekonomideki toplam payı, daha da azalıyor. Aslında, bu, serbestleşmenin bir sonucu.

Dünya ticaretinin serbestleştirilmesi için yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde gümrük vergileri bir azalma trendinde zaten. Dolayısıyla, gümrük idaresinin bundan sonraki işlevi, gelir sağlamakdan çok, ekonomi politikasının bir unsuru olarak, ekonomi politikasına hizmet edecek bir unsur olarak kullanılması gerekmektedir. Böylelikle, dışticarete alınan kararların uygulamada da hayata geçirilmesini sağlamak ve istenen etkinliğin de elde edilmesini sağlamak gerekiyor; çünkü, dışticaret rejiminizde birtakım düzenlemeler yapıyorsunuz; ama, dışticaret rejiminde yaptığınız düzenlemeler... Gümrüklere hâkim değilsiniz, gümrüklerde etkili bir kontrol sisteminiz yoksa, gümrüklerde haksız rekabet uygulanıp, dampinge karşı etkili müeyyideleriniz yoksa ya da dampedli malların başka adlar altında ülkeye sokulmasını önleyemiyorsanız, o zaman, etkili bir dışticaret politikasından bahsetmek mümkün değildir. O nedenle, gümrük idaresinin yeni işlevi, çağdaş dünya-daki yeni işlevi, artık, dışticaret rejiminin etkili bir uygulayıcısı olarak görev ifa etmektedir.

Sadece Avrupa Birliği ile ülkemiz arasında tesis edilen gümrük birliği nedeniyle değil, taraf olduğumuz GATT Uruguay Round Nihai Senedi gereğince, mevzuatımızı uluslararası standartlara getirmek yükümlülüğü altındaydık. Bu işin, belki de ilk adımı, çağdaş bir gümrük mevzuatına sahip olmaktır. İşte, bu tasarrımın kanunlaşması, bize bu imkânı sağlamaktadır.

Gerçekten de, gerek alt komisyonda gerekse Plan ve Bütçe Komisyonunda, bütün partilerin ortak ve etkili bir işbirliğiyle, öntümüze çıkan bu kanun tasarısı realize edilmiştir.

Tabii, daha önceki birçok konuşmamda da dediğim gibi, kanun çıkarmak çok kolay iş. Aslında, kanunları çıkarıyoruz; ama, bu kanunların uygulanması, bence, en önemli unsur. Onun için de, gümrük idaresinin tizerine büyük görevler düşüyor. Gümrük idaresinin etkili bir hale getirilmesi,

küçük; fakat, etkili bir yapıya kavuşturulması lazım; çünkü, gümrük idaresi, bugün, Türkiye'de, çok fazla, gereksiz ölçüde büyümüş. Bakın, bazı rakamlar vereceğim: Fransa'da 83'gümrük idaresi var ve Fransa'nın ithalat-ihracatı 556 milyar dolar; Almanya'da 96 gümrük idaresi var ve Almanya'nın ithalat-ihracatı 953 milyar dolar; İtalya'nın 61 gümrük idaresi var ve İtalya'nın ithalat-ihracatı 446 milyar dolar; Belçika'nın 17 gümrük idaresi var ve ithalat-ihracatı 333 milyar dolar. Türkiye'de - Sayın Bakan, bundan sonra birkaç kapatma yaptı; ama, bir rakam verelim- 209 gümrük idaresi kurmuşuz ve ithalat-ihracatımız 75 milyar dolar mesabesinde.

Yani, bu kadar geniş bir organizasyon kurduğunuz zaman, buralara hâkim olmanız mümkün değil; hem etkinlik açısından hem de orada ne olup bittiğini izleme açısından hâkim olmanız mümkün değildir. Onun için, az ve öz gümrük idaresi kurulması lazım. Kurduğunuz gümrük idaresini de, en iyi cihazlarla donatmanız lazım. Bu cihazların içinde (XR) cihazlarından tutun, bilgisayarla, yükümlülükleri anında izleyebilecek donanımlarla teçhiz edilmiş bir yapıyı mutlaka kurmak mecburiyetindeyiz. Yoksa, 209 gümrük idaremizin olduğu bir ortamda, istediğimiz kanunu çıkaralım, bizim bu idarelere hâkim olmamız mümkün değildir. Biz, ne kadar yapacağız dersek, bu, doğru da olmaz; onun için, az ve öz hale getirmek mecburiyetindeyiz.

Bildiğim kadarıyla, idarenin bilgisayar sistemleri konusunda yeni hazırlıkları var; deneme mahiyetinde, bazı yerlerde, Atatürk Havalimanında başladığını biliyorum.

Bilgisayar ortamında beyanname kabulünün süratle yayılması lazım. Bunun, önemli merkezlere teşmil edilmesi lazım. Ayrıca, gümrüklerin, insan kalitesi açısından da takviye edilmesi lazım. Yoksa, gümrüğümlze sahip değilseniz, o zaman, sınırlara sahip değilsinizdir, ekonominize sahip değilsinizdir. Bugün, bakıyorsunuz, çok ciddi sıkıntılar var; tarım ürünlerinde, sınır ticareti yoluyla gelen birçok mal Türkiye'nin büyük şehirlerinde de satılıyor, haksız rekabete konu ediliyor. Biz bunu sağlayabilecek bir etkinliği, idareyi kuramazsak o zaman bu kadar kuruluşu niçin kurmuşuz, 209 tane idaremiz var; ama, bir sınır ticaretini bile düzenleme durumunda değiliz, hâkim olmak durumunda değiliz. Onun için, yapılması gereken şey, etkinliği artırmaktır. Etkinlik de, dediğim gibi, ciddi yatırımlarla, insana, araca, gerece yatırımlarla olur ve bir de takibiyle olur. Bu iş çok önemli bir iş; çünkü, gümrük birliğine girdiğiniz zaman çok gelişmiş normları uygulamak durumundasınız. Gelişmiş normların uygulanması da gelişmiş altyapıyla olur. Bu gelişmiş normların uygulanmasının çok önemli olduğu kanaatindeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tezmen.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) – Sayın Başkan, 1 dakika süre verin sözlerimi bağlayayım efendim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) – Bu kanun tasarısının, ülkemize hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum. Gerçekten de Türkiye'ye çok önemli olanaklar sağlayacak bir kanun tasarısıdır. Biz, grup olarak, bu kanun tasarısına olumlu yönde oy kullanacağımızı ifade ederek sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Hepinize teşekkürlerimi sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Tümü üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Gaziantep Milletvekili Hanlı Tiryaki; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Tiryaki, konuşma süreniz 20 dakikadır efendim.

MHP GRUBU ADINA MEHMET HANIFI TIRYAKI (Gaziantep) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1615 sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısıyla Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname üzerinde konuşmak için, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; şahsım ve Grubumuz adına Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Yüce Meclisimizin 21 inci Dönemdeki hızlı, uzlaşmacı ve verimli çalışmalarını halkımızın takdirini kazanmaktadır. Bazı yasalarda olduğu gibi, gruplar arasında bu tasarıda varılan mutabakat da önemli ve olumlu bir tavidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin, dünya ticareti ve ekonomisindeki değişme ve gelişmelerin dışında kalması düşünülemez. Ülkemiz değişen şartlara ve ihtiyaçlara göre yasal düzenlemeleri yapmak durumundadır. Avrupa Birliğiyle gümrüklerde uyumu sağlamak için hazırlanan bu tasarının Yüce Meclisimizce kabulü ve hayatiyette geçirilmesiyle önemli bir adım atılmış olacaktır.

Bilindiği üzere, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir ortaklık yaratan Ankara Antlaşması 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmış, 4.2.1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 22.10.1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanarak, 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu antlaşmanın amaçlarına ulaşmak için, ilgili maddeler uyarınca zaman içerisinde bir gümrük birliği kurulacağı ve ortaklığın hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem adı verilen safhalardan sonra sağlanacağı belirtilmiştir.

Antlaşmanın 4 üncü maddesinin birinci fıkrası, tarafların geçiş dönemi içerisinde karşılıklı ve dengeli yükümlülüklerle dayalı olarak, aşamalı bir şekilde gümrük birliği kuracakları ve ortaklığın iyi işlemesi için ekonomik politikalarını uyumlaştıracaklarını hükme bağlamıştır. Geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleriyle ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de Katma Protokol imzalanmış ve 22.7.1971 tarih ve 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş, 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Protokolün, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 22 yıl sürmesi öngörülmüş ve 22 yılın sonunda gümrük vergilerinin sıfırlanması hedeflenmiştir. Geçiş dönemi 1995 yılının sonunda tamamlanmış ve 1.1.1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gümrük birliği tesis edilmiştir.

Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konyesi tarafından 6 Mayıs 1995 tarihinde kabul edilen 1/95 sayılı karar, Katma Protokolde belirlenen son dönemin nihai belgesidir.

1/95 sayılı kararın 26 ncı maddesi, Avrupa Birliği gümrük kodunu oluşturan 2913/92 sayılı 12 Ekim 1992 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen, 2454/93 sayılı 2 Temmuz 1993 tarihli Komisyon Yönetmeliğini temel alan aşağıdaki konulara ait hükümlerin, bu kararın yürürlüğe giriş tarihinde benimsenmesi esas alınmıştır.

Bunlar, eşyanın menşei, eşyanın gümrük kıymeti, eşyanın gümrük alanına girişi, gümrük beyanları, serbest dolaşıma giriş, askıya alma düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimleri, eşyanın dolaşımı, gümrük yükümlülüğü ve başvuru hakkı hükümleridir. Bunların Türk gümrük mevzuatına yansıtılmasını gerekli kılmaktadır. Bunun gerçekleştirilmesiyle, ekonomik faaliyetlerde olumlu yönde gelişme sağlanması ve bürokratik işlemlerin azaltılması düşünülmüştür.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sunulan kanun tasarısı, oldukça teknik bir tasarı olup, bir reform niteliğindedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Ülke yararına olan her tasarının ve çalışmanın yanında ve destekçisi olmaya, bu tasarıda olduğu gibi devam edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, Avrupa Topluluğu ile 12.9.1963 tarihinde imzalanan Ankara Antlaşması, Cumhuriyet tarihimizde siyasi, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla önemli bir yer işgal etmektedir.

Ankara Antlaşmasının 10 uncu maddesi, topluluk üyesi devletlerle Türkiye arasında ithalatta ve ihracatta gümrük vergileri ile eş etkili resimlerin ve miktar kısıtlamalarının millî üretime, antlaşmanın hedeflerine aykırı bir koruma sağlamayı gözeten eşit etkili başka her türlü tedbirin yasaklanması ve Türkiye'nin, üçüncü memleketlerle ilişkilerinde topluluğun ortak gümrük tarifesinin kabulünü ve toplulukça dış ticaret konusunda uygulanan sair mevzuata uyumu kapsamaktadır.

Bugün, gündemimizde olan Gümrük Kanununda Değişiklik Tasarısıyla amaçlanan, bu yaklaşımın ve uyumun sağlanmaya çalışılmasıdır; gümrüklerde birlik, homojenlik ve şeffaflığın sağlanmasına yönelik çalışmadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ayrıca, topluluğun, taklit malların serbestçe dolaşımına sokulmasını yasaklayıcı tedbirler getiren 1.12.1986 tarih ve 3842/86 sayılı Konsey Yönetmeliği, gümrük muafiyetini düzenleyen 918/83 sayılı ve 28 Mart 1983 tarihli Konsey Yönetmeliği, ortak gümrük tarifesinin 51-53'ten 62'ye kadar olan bölümleri altında yer alan ve topluluğa ithal edilen bazı tekstil ürünleri için menşein kanıtı ve bu kanıtın kabulü konulu 616/78 sayılı Konsey Yönetmeliği hükümlerinin, Türk gümrük mevzuatına dahil edilmesi öngörülmüştür.

Avrupa Topluluğunun bir bütün halinde ve bizim de taraf ülke olarak Dünya Ticaret Örgütü (GATT 94) Anlaşmasında bulunmamız nedeniyle, bu örgütün GATT 94 olarak adlandırılan son haliyle belirlenen kurallara da uymamız zorunlu kılınmaktadır. Bu kurallara bakıldığında; miktar kısıtlamalarının kaldırılması menşei kuralları, kıymet, Gümrük Vergisi oranlarının indirilmesi, işlemlerin basitleştirilmesi, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım, fikir ve sanat eserlerinin korunması konusunda sınır uygulamaları Dünya Ticaret Örgütü çerçevesinde süren Uruguay Round görüşmelerinde alınan kararlarda, üye ülkelerin, özellikle gümrük işlemlerini basitleştirerek dünya ticaretinde liberalleşmenin sağlanmasının önündeki engelleri kaldırılmaları öngörülmektedir.

Türkiye'nin gümrük mevzuatının, topluluk gümrük mevzuatına uygun hale getirilmesi halinde, Dünya Ticaret Örgütü'nün belirlediği kurallar da Türk gümrük mevzuatına aynen yansıtılmış olacaktır.

Bu kanun tasarısı, yukarıdaki bu iki husus sağlamış olacaktır.

Gündemimizde olan bu kanun tasarısıyla, aynı zamanda, kanun hükmünde kararnameyle yürürlüğe sokulması mümkün olmayan, dahilde işleme, gümrük kontrollü altında işleme, geçici ithalat, hariçte işleme ve transit rejimlerine ilişkin hükümler ile geçici depolama ve serbest dolaşıma giriş rejimine ait hükümler ve para cezalarına dair düzenlemeler yapılmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu tasarının getirdiği düzenlemeler özetle; Dünya Gümrük Örgütü'nün gümrük tarifesi ve eşyanın sınıflandırılmasına ilişkin üye ülkeler tarafından benimsenmesini öngördüğü hükümler, Gümrük Kanununa yansıtılmaktadır. Bu şekilde, Türk ekonomisinin ihtiyaçları doğrultusunda gümrük tarifeleri yeniden tanımlanarak, gümrük tarifelerinde yapılabilecek değişikliklere uygun zemin hazırlanmaktadır.

Ekonominin acil ihtiyaçları için gereken eşyanın Gümrük Vergilerinden muaf olarak ithal edilebilmesi yönünde, muafiyet öngörülen düzenlemeler yapılması için Bakanlar Kuruluna yetki veren madde, Gümrük Kanununa eklenmektedir.

Çeşitli ekonomik düzenlemelerde önemli sonuçlar yaratan Türkiye Cumhuriyeti gümrük bölgesinin yeni tanımı yapılmaktadır.

Türkçe menifisto ibraz zorunluluğuna son verilerek, bu husus ihtiyarî hale getirilmekte; böylece, bürokratik işlemlerde azalma sağlanmaktadır.

Gümrük Kanununa, eşyanın tesliminden sonra beyanın kontrolüyle ilgili hükümler eklenmekte, böylece, üretimde acil olarak kullanılacak birkısım girdilerin, gümrük işlemleri nedeniyle bekletilmesi engellenerek, gümrük kontrolleri, eşyanın ithalatçıya tesliminden sonra yapılabilecektir.

Basitleştirilmiş usule ilişkin hükümler Gümrük Kanununa yansıtılarak, bu şekilde gümrük işlemleri daha kolay ikmal edilebilecektir.

Fikrî ve sınai mülkiyet haklarının hudut kontrolleriyle korunması yönünde Gümrük Kanununda yeni düzenlemeler yapılmaktadır.

Yürtlükteki Gümrük Kanununda "Sundurma Rejimi" adı altında hükümler "Geçici Depolama" başlığı altında değiştirilerek, boşaltma mahalleri olan deniz ve havalimanlarının gereksiz yere işgali önlenecektir.

Sundurma işletme tekeline son verilecek, geçici depolama yerleri işletmek isteyen özel sektör kuruluşuna, bu alanda yeni olanaklar yaratılacaktır.

Aynı şekilde, antrepo işletme tekeline son verilecek, özel sektör temsilcilerinin de genel antrepo işletmesine olanak tanınacaktır. Geçici depolama mahallerinde, eşyanın bekleme süreleri sınırlandırılırken, gümrük antrepolarında süre sınırı kaldırılmakta, böylece, uluslararası piyasadan, uygun zamanda ve uygun koşullarda girdi temin eden müteşebbislerin, bu girdileri üretimde kullanacakları zaman ithal edebilmelerine imkân tanınmaktadır.

Gümrük idaresince, bağlayıcı tarife ve menşee bilgisi verebilmesine olanak sağlayan hüküm Gümrük Kanununa eklenilerek, vergi mükellefiyeti yönünden mükellefleri taahhüt altına sokan, gümrük beyanından önce gümrük idaresini bağlayan ve ihtilaf yaratılmasını engelleyen bağlayıcı bilgi temin edilmesi mümkün hale gelmektedir.

Gümrük Kanununa, eşyanın tercihli ve tercihli olmayan menşee hakkında, Dünya Gümrük Örgütünün öngördüğü yönde hükümler eklenilerek, indirimli vergiden yararlanmak için hangi menşee kurallarına uyulması gerektiği hususuna açıklık getirilmektedir.

Gümrük Vergilerinin, gümrük veznesi yerine bankalarda gümrük idaresi adına açılan hesaplara da yatırılmasına imkân tanınmaktadır.

Serbest dolaşıma giriş rejimine, nihai kullanım konusunda madde ilave edilerek, bazı eşyanın, nihai kullanım amacına bağlı olarak, indirimli vergiden yararlanarak veya muafen yurda ithali mümkün olabilecektir.

Gümrük Kanununa, dahilde işleme rejimine ilişkin hükümler eklenilerek, bu şekilde uygulamada olan dahilde işleme rejimine yasal dayanak sağlanmakta, özellikle eşdeğer eşya kullanımı konusunda doğan yasal boşluk giderilmektedir.

Gümrük Kanununa, hariçte işleme rejimine ilişkin hükümler eklenilerek, rejime yasal dayanak sağlanacak ve "üçgen trafik" konusunda karşılaşılan yasal boşluk ortadan kaldırılacaktır.

Gümrük Kanununa, gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin hükümler eklenilmekte ve ilk defa uygulamaya sokulacak bu düzenlemeyle, bazı ürünlerin üretiminde kullanılacak girdiler, Gümrük Vergileri tahsil edilmeden üreticiye teslim edilerek, ürünün piyasaya sunulması aşamasında vergiler tahsil edilecektir. Bu şekilde, müteşebbislere bir çeşit prefinansman sağlanacaktır.

Gümrük Kanunundaki "Geçici Muafiyet" düzenlemesi, "Geçici İthalat" başlığı altında, Dünya Gümrük Örgütünün öngördüğü düzenlemelere uygun hale getirilmektedir.

Gümrük idarelerine, bilgisayar, veri işleme tekniğiyle hazırlanmış beyannamelerin de verilebilmesi yönünde kanuna hüküm ilave edilmektedir.

Beyannamelerin, tescil defteri yerine, gümrük idaresinin bilgisayar kaydına alınması halinde de, tescil yapılmış olacağı hususu hüküm altına alınmaktadır.

Gümrük Kanununun, eşyanın fizikî muayenesinde, mutlaka mükellef veya temsilcisinin bulunmasını öngören maddesi yeniden düzenlenerek, bu zorunluluk ortadan kaldırılmaktadır ve gümrük idaresinin resen muayene yapabilmesine imkân tanınmaktadır.

Tasfiyelik hale gelmiş eşyanın hak sahibi tarafından ithal edilebilmesine imkân sağlayan hüküm, Gümrük Kanununa eklenmektedir.

Gümrük idarelerinin karar alabilmesine olanak sağlayan hüküm, Gümrük Kanununa eklenecek, mükelleflerin tereddüt ettiği konuda gümrük idaresinden karar üretilmesini isteme hakkı sağlanmaktadır.

Mükelleflere ait gizli nitelikteki bilgilerin korunması ve bu bilgilerin hangi koşullarda ilgili mercilere verilebileceği hususu, Gümrük Kanununa eklenen bir maddeyle hüküm altına alınmaktadır.

Tasarının bir başka maddesiyle, 1615 sayılı Gümrük Kanunundaki para cezalarını öngören maddelerde değişiklik yapılarak, yaptırım gücü kalmayan meblağlar yeniden belirlenmektedir.

Gümrük Kanununun 149 uncu maddesiyle geçici muafiyet veya geçici giriş eşyası için öngörülen yüksek orandaki para cezası uygulamasına son verilerek, bu meblağlar maktu hale getirilmiş, sadece rejimin öngördüğü süreyi geçirdikten sonra, geçici ithal edilen eşyayı yurtdışı eden veya gümrük sundurmasına teslim eden mükelleflerin ağır müeyyideler altında ezilmesi önlenmektedir.

Gümrük komisyonculuğu mesleği, yeni bir yapıya kavuşturularak, "gümrük müşavirliği" adı altında yeniden düzenlenmekte, gümrük müşavirlerinin işlemlerini takip ettikleri mükelleflerle birlikte, gümrük beyanları nedeniyle, gümrük idaresine karşı müşterek ve müteselsil sorumlu olmaları sağlanmaktadır.

Yine, bilindiği üzere, gümrükler, devlet mekanizması içerisinde karar alan değil, tüm kamu birimlerinin aldığı kararların uygulandığı bir birimdir. Bu tasarıyla, gümrüklere karar alma yetkisi verilmekte ve gerek mükellef gerekse iş takipçisi müşavirleri, gümrük idareleriyle müştereken çalışabileceğinden, çelişki ve usulsüzlükler daha işlem başında çözülmüş olacaktır. Ortaya çıkabilecek aksaklıklar, gümrük yönetimi tarafından, pratikte kolayca çözümlenebilecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ekonomimizin uluslararası rekabete açılması ve ekonomimizin tüm boyutlarıyla yeniden yapılanması zorunluluğu, genel kabul görmektedir. Türkiye'nin potansiyelinin değerlendirilmesi, ekonomik ve sosyal konularda gerekli atılımların yapılması için yapısal değişikliklere ihtiyaç vardır. 57 nci hükümetin bu hususlardaki kararı, uzlaşmacı, çözümleneyici uygulamaları takdirle izlenmektedir.

Dünyada korumacılığa karşı serbest ticaret tartışmaları son otuz yılın en önemli konusu olup, özellikle 1980'li yıllardan bu yana, uluslararası serbest ticaret görüşü ön plana çıkmıştır. Korumacılık, belli konularda kalmıştır. Avrupa Birliğiyle oluşturulan gümrük birliği, her ne kadar serbest ticaret felsefesine dayanıyorsa da, yeni kurulan sanayilerin korunması, yurt savunması ve ödemeler dengesi gibi hususlarda katma protokolde öngörülen koruyucu mekanizmaları da ihtiva etmektedir.

Türkiye'nin kalkınma ve gelişme sürecini hızlandırması ve uluslararası rekabet gücünü ve pazar payını artırması için her tedbir alınmalıdır. Ülkemiz için önem arz eden ihtisas gümrükleri üzerinde önemle durulmalıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gümrük Kanunu Tasarısına, MHP Grubu olarak olumlu baktığımızı ve desteklediğimizi belirtir; bu kanun tasarısının milletimize, devletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diler; Yüce Heyetinize en derin saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sakarya Milletvekili Sayın Ramis Savaş; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA Ş. RAMİS SAVAŞ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; huzurlarınıza 86 ve 86'ya ek sıra sayılı olarak sunulan Gümrük Kanunu Tasarısı hakkında konuşmama başlarken, şahsım ve Demokratik Sol Parti Grubu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 20 nci Yasama Döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan; ancak, erken seçim nedeniyle yasalasamayan 1615 sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısı, 57 nci hükümetin kuruluşunu müteakip, 5.7.1999 tarihinde yenilenmiş haliyle tekrar Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonunda oluşturulan alt komisyonda, bütün ilgili bakanlık ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla, beş günde, her gün asgari oniki saat çalışılarak, 247 maddeden ibaret bu kanun tasarısının her maddesi titizlikle incelenmiş ve tasarıya, Plan ve Bütçe Komisyonunda, bütün parti gruplarımızın mutabakatıyla son şekli verilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Ekonomik Topluluğuna 1959 yılında yaptığımız ilk müracaatla başlayan ilişkimiz, 12.9.1963 tarihinde imzalanan Ankara Antlaşmasıyla sonuçlanmış ve bu antlaşma sonucu topluluğa üyelik sürecine geçilmiştir.

Ankara Antlaşmasıyla, bu antlaşmada belirtilen çerçeve dahilinde, daha sonra katma protokolle belirlenen hazırlık, geçiş ve son dönem şartlarının yerine getirilmesi ve ülkemiz ile topluluk arasında bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde kurulması öngörülmüştür.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gümrük birliğinin tesis edilmesiyle, devletimiz, birkısım mevzuatını, Avrupa Birliği mevzuatına uyumlaştırma yükümlülüğü altına girmiş bulunmaktadır. Bu çerçevede, rekabet hukuku, fikri ve sınıfl hakların korunması gibi alanlarda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Kısaca "uyum yasaları" olarak ifade edilen yasalardan bazıları henüz çıkarılmamıştır. İşte, şu anda görüşmelerine başladığımız Gümrük Kanunu Tasarısı da, çıkarmamız gereken uyum yasalarından biridir.

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararının 26 ncı maddesinde, Türkiye'nin gümrük alanında uyum sağlaması gereken hususlar sayılmıştır. Bunlardan bir kısmı, 26 Temmuz 1995 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle düzenlenmiş bulunmaktadır; ancak, Anayasamıza göre, mali ve cezai hükümler içeren düzenlemeler, ancak kanunla yapılabileceğinden, bir eksiklik ortaya çıkmıştır.

Görülmekte olan tasarı, sadece Avrupa Birliği mevzuatına uyumlu ilgili hükümleri ihtiva etmemektedir; ayrıca, günün ihtiyaçlarına cevap verecek düzenlemeler de tasarıda yer almaktadır. Bu nedenle, bu tasarıya, sadece uyum yasası olarak bakılmaması gerekir.

Görülmekte olan Gümrük Kanunu Tasarısını, yukarıdaki ifadeler çerçevesinde ele aldığımızda, önemli değişiklikleri ve yenilikleri, ana başlıklar halinde, şu şekilde özetleyebiliriz:

Öncelikle, kişiler, gümrük idarelerine müracaat ederek, bir konuda, gümrük mevzuatının uygulanmasıyla ilgili karar alınmasını isteyebileceklerdir. Böyle bir talep olduğunda, gümrük idareleri, otuz gün içinde karar almak zorundadır. Mükellefin aleyhine verilen kararlara karşı, idari ve adli itiraz yolları açık bulunmaktadır. Bu müessese, iş dünyamızın, bir konuda karar verirken, önündeki daha net görmesini sağlayacaktır; çünkü, ilgili kişilerin değişmesi halinde, uygulamanın değişmesinin de önüne geçilmiş olmaktadır.

İkinci olarak, müsteşarlık, yazılı talep üzerine, bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşei bilgisi verebilecek konuma gelmektedir. Tarife ve menşei konuları, gümrük ve dış ticaret uygulamaları bakımından, bugün, çok önem arz etmektedir. Önümüzdeki yıllarda bu önem daha da artacaktır; hatta, 2005 yılından sonra, dünyada gümrük ve dış ticaret uygulamalarının en önemli unsuru haline gelecektir; ancak, tarife tespiti ve menşei tespiti, özel ihtisas gerektiren konulardır. Verilen bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşei bilgileri, müsteşarlığı, yani kamu idaresini altı yıl süreyle bağlamaktadır. Bunun anlamı şudur: Müsteşarlık, bir konuda verdiği karardan sonra, altı yıl süreyle bu karardan geri dönemeyecektir. Böylece, kişiler, bir ticarî ilişkiye girmeden önce veya bir yatırım kararını alırken, özel ihtisas isteyen bu konularda, Gümrük Müsteşarlığının altı yıl süreyle değişmeyecek net bilgilerini alacaklar ve bu bilgiler ışığında kararlarını vereceklerdir. Öte yandan, mükellef ile idare arasında gereksiz ihtilafların önüne de geçilmiş olacaktır.

Tasarıda, eşyanın tercihli veya tercihli olmayan menşei hakkında, Dünya Gümrük Örgütünün öngördüğü hükümler de yer almaktadır. Bu hükümlerle, indirimli vergilerden yararlanmak için hangi menşei kuralına uyulması gerektiği konusuna açıklık getirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun tasarısıyla getirilen bir diğer değişiklik de, sundurma işlemleriyle ilgilidir. 1615 sayılı Gümrük Kanunundaki sundurma ile ilgili hükümler "Eşyanın Geçici Depolanması" başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. Meri kanuna göre, eşya, sundurmada, rejim beyanından önce dört ay ve rejim beyanından sonra iki ay kalabilmekteydi. Getirilen düzenlemeyle, deniz yoluyla gelen eşya kırkbeş gün, diğer bir yolla gelen eşya ise yirmi gün kalabilecektir. Böylece, limanlarda ve diğer geçici depolama yerlerinde eşyanın gereksiz bekleme-sinden kaynaklanan yığılmaların önüne geçilmiş olacaktır.

Bir başka düzenleme, fikrî ve sınıflı mülkiyet haklarının dahilinde korunmasıyla ilgilidir. Daha önce yapılan düzenlemeler, bu kanunda da geliştirilerek aynen korunmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarıda, dünya ticaretinin günümüzde ulaştığı hız ve zamanın maliyeti göz önünde bulundurularak bazı yeni hükümlere de yer verilmiştir. Bunlardan birincisi, basitleştirilmiş usulde beyanda bulunulmasıdır. İzin almış olan firmalar, beyannamelere eklenmesi gereken bazı belgeler ile bazı bilgilerin bulunmaması halinde dahi, gümrük işlemlerini, izin almak kaydıyla yaptırabileceklerdir.

İkinci bir düzenleme, eşyanın tesliminden sonra beyanın kontrolüdür. Bu uygulamadan yararlanan firmaların beyanlarına göre işlemler yapılacak; beyanın kontrolü, daha sonra, yani, eşyanın tesliminden sonra, firmanın ticarî belge ve defterlerinin kontrolü suretiyle yapılacaktır.

Bir başka düzenleme, eşyanın özel amaca yönelik kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlandırılması konusudur. Türk vergi sistemine ilk kez girecek olan bu vergilendirme türünü bir örnekle açıklamak istiyorum. Örneğin, ithal edilen kâğıt, kitap üretiminde kullanılacaksa indirimli veya sıfır vergi indiriminden yararlanılacak, ambalaj maddesi üretiminde kullanılacaksa, yararlandırılmayacaktır.

Sonuç olarak, indirimli vergi veya sıfır vergi, ithal eşyaya göre değil, bunun kullanılacağı yere göre belirlenmektedir. Böylece, ekonominin ihtiyaçlarının daha seçici değerlendirilmesi imkân dahiline girmiş bulunmaktadır.

Getirilen düzenlemeyle, antrepo tekeline de son verilmiştir. Böylece, ekonomik bakımdan ihtiyaç olduğu takdirde, dileyen herkesin gerekli şartları yerine getirmek kaydıyla, antrepo açıp işletmesi imkân dahiline girmiş bulunmaktadır. Öte yandan, eşyanın antrepoda kalabileceği süreyle ilgili sınırlama da kaldırılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dahilde işleme rejimi, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gümrük birliği tesis edilmesine ilişkin 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi kararına göre benimsemeyi kabul ettiği ekonomik etkili gümrük rejimlerinden birisidir. Türkiye, bu rejimi, 1.1.1996 tarihinden bu yana Bakanlar Kurulu kararlarıyla uygulamaktadır. Rejimin yasal dayanağı bu kanunla gelmektedir. Tasarıda, 1615 sayılı Gümrük Kanununda düzenlenmiş bulunan geçici muafiyet rejiminin günlümlü şartlarına göre yeniden düzenlenmesi de yer almaktadır. Mevcut yasaya göre, yurda geçici olarak gelen eşyanın, yurttan kalma süresi ne olursa olsun, vergi ödenmesi söz konusu değildir. Tasarıya göre, tam muafiyet ve kısmi muafiyet olmak üzere iki tür uygulama yapılacaktır. Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilecek eşyaya tam muafiyet uygulanacaktır; yani, yurttan kaldığı sürece vergi alınmayacaktır, ancak, bunun dışında kalan eşyadan yurttan kaldığı her ay için vergileri toplamının yüzde 3'ü tahsil edilecektir. Böylece, ülke sanayii, ekonomisi ve sair alanlardaki önemli ihtiyaçları karşılamak üzere geçici olarak getirilecek eşya tam muafiyetten yararlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun tasarısıyla getirilen yeniliklerden birisi de, gümrük kontrolü altında işleme rejimidir. Rejimin işleyişini, yine, bir örnekle izah etmek istiyorum. İmalinde üç ithal girdi kullanılan mamulü üreten bir firma düşünelim. Bu firma, dilerse ve tabii izin almak kaydıyla, örneğimizdeki üç ithal girdinin ithalat vergilerini ödemediği takdirde bunları ithal edebilecektir; ancak, mamulü satışa iç piyasada satışa sunarken, bu mamulün gümrük tarife istatistik pozisyonuna göre vergilerini ödeyecektir. Böylece, imalatçıya, vergilerin tutarı kadar prefinansman imkânı sağlanmış olmaktadır. Onun için, bu rejim, sanayimiz için ciddi bir teşvik unsuru olarak değerlendirilmelidir.

Hariçte işleme rejimi de, bugüne değin Bakanlar Kurulu kararıyla yürüttüğümüz bir rejimdi. Kanunî dayanağı bulunmadığı için bazı kolaylıklar yapılamıyordu. Tasarı, bu kolaylıkları da düzenlemektedir. Standart değişim sistemine dayalı hariçte işlemeye göre ithal edilen bir makine arızalandığı veya tamir için yurt dışına gönderildiği takdirde, üretim durmayabilecektir. Yurt dışındaki firmadan makinonin aynısı temin edilebildiği takdirde, o makine getirilecek ve tamir için giden makine geri gelinceye kadar, hiçbir masraf oluşturmada, sanayi tarafından kullanılabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu tasarıda gümrüklerde alınan vergiler konusunda da yeni düzenlemeler yer almaktadır. 1615 sayılı Gümrük Kanununa göre, eksik alındığı anlaşılan vergiler için ek tahakkuk çıkarıldığında, mükellefin idarî ve adli itiraz haklarını sonuna kadar kullandığı takdirde amme alacağının kesinleşmesi dört, beş yıl gibi uzun süreler almaktaydı. Bu kadar uzun süre geçince, devletin tahsil etmesi gereken vergi reel olarak büyük bir aşınmaya uğramaktaydı. Ayrıca, mükellefler, reel olarak daha az vergi ödemek için, haksız bile olsalar, idarî ve adli itiraz yollarını sonuna kadar kullanmak istemekte; böylece, gereksiz yere yüzlerce ihtilaf dosyası oluşmakta idi. Tasarıda yer alan düzenlemeye göre, ihtilafın doğduğu tarih ile amme alacağının kesinleştiği tarih arasında geçen süre için, Vergi Usul Kanununda yer alan düzenlemeye uygun olarak 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenmiş gecikme faizi alınması getirilmektedir. Böylece, hem amme alacağının enflasyon dolayısıyla zaman içerisinde aşınması önlenmekte hem de gereksiz yere ihtilaf yaratılmasının önüne geçilerek, devletin işgücü, zaman ve para tasarrufunda bulunması sağlanmış olmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; esasen, bu nitelikteki temel kanunları, bu kanunların uygulamasını yürütmeye görev ve yetkilerini düzenleyen teşkilat kanunlarını da ele alarak yasalaştırmakta yarar bulunmaktadır. Bu çerçevede "gümrük" denildiğinde, temel yasayla birlikte, kadro standardı sağlanmış, teşkilatları oluşturulmuş bir biriminden en azamî ölçüde hizmet istemek, hepimizin en doğal hakkı olacaktır.

Bu duygular içerisinde, desteğinizle kısa sürede yasalacağı umduğum Gümrük Kanunu Tasarısının ülkemize ve milletimize hayırlı olması dileğiyle, hepinize saygılarımı sunuyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Savaş.

Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Aydın Ayaydın; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA AYDIN A. AYAYDIN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 86 sıra sayılı Gümrük Kanunu Tasarısı üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; Grubum ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği gibi, kanun tasarıları Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülürken bütün maddeler görüşülmüştür. İlk defa, İttüdüğün 91 inci maddesi uygulanmıştır ve muhalefet partilerinin de oybirliğiyle bu konuda karar alınarak, maddelere geçilmeden, sadece yasa tasarısının bölümleri üzerinde görüşme yapılacaktır. Bu bakımdan, bu özveriye gösteren Doğru Yol Partisi Grubuna ve Fazilet Partisi Grubuna Anavatan Partisi Grubu adına şükranlarını sunuyorum.

Gümrükler, bir ülkenin ekonomik gelişmesini engelleyen veya geliştiren bir role sahip bulunmaktadır. Bu kural, her ülke için geçerlidir. Nitekim, Dünya Gümrük Örgütü'nün -ki, bu örgüt, Birleşmiş Milletler Teşkilatından sonra en fazla üyeye sahip bir kuruluştur- resmî belgelerinin üzerinde "eğer, bir ülke, gümrüklerine yeterince sahip değilse ve gümrüklerini yönlendirecek yeterli uzman elemandan mahrum ise, o ülke ekonomisinin düzenli işlemesinden ve gelişmesinden söz edilemez" ibaresi bulunmaktadır.

Gümrüklerimiz, aslında, ülkenin dışı açılan kapılardır. Bir evin giriş kapısı ne kadar önemliyse, ilk izlenimler de o denli önemli bulunmaktadır.

Bugün, globalleşen dünyada, artık, insanlar, kapalı bir ekonomi ve içe dönük bir toplumsal yaşam biçimi izlememektedirler. Her yıl, yaklaşık 1 milyar civarında insanın seyahat ettiği ve ülkeler arasında hareket ettiği bilinen bir gerçektir. Ülkemize ise, bu yıl hariç, artan bir tempoyla turist gelimi sağlanmaktadır. Turistlerin ilk karşılaştıkları gümrük kapıları ve gümrükçülerin o turist üzerinde uyandıracığı itibam silinmeyen çizgilerle yazılacağı bir gerçektir. Eğer, bir turistin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik gümrük tesisleri yok ise, yabancı dil bilen elemanlarınız tarafından karşılanmıyorsa, o izlenimin mükemmel olduğu söylenemez.

Diğer taraftan, artık, dünyada gümrükler, sadece kapalı bir ekonomiyi muhafaza etmek için yasakları uygulamaya koyan bir idare olmaktan çıkmıştır. Düşünün, bundan kırk, elli yıl önceki gümrük anlayışı, sadece, güncüdoğu bölgesindeki sınırlardan hayvan kaçakçılığını önlemeye ve Beyrut açık pazarından Türkiye'ye gelen kaçak malların kontrol ve denetimini sağlamaya yönelikti. Bugün ise, şu anda tartıştığımız ve yasallaşmasına gayret gösterdiğimiz Gümrük Kanun Tasarısı, uluslararası mal ticaretinin artırılmasını; dolayısıyla, ticaretin yoğunluğu ile insanların refahını artırmayı ve bunun için basitleştirilmiş usulleri içermektedir. Dünya ticaretinin artışı, insanlığın daha fazla refah seviyesine erişmesi demektir. "Ne kadar ticaret, o kadar refah" parolası, bugün, ekonomik düşünün herkesin bir şiarı haline gelmiştir. Türkiye dünya ticaretindeki payını artırmak istiyorsa, her alanda olduğu gibi, gümrük alanında da, hem mevzuat ve hem de işlem bazında çağdaş ülkelerin uygulamalarıyla uyum sağlama yönünde gayret göstermek zorundadır.

İşte, huzurunuzda getirilen bu yasa tasarısı, dünya ticareti içindeki Türkiye payının artırılmasına yönelik olarak, işlem bazında bir reform niteliği taşımaktadır. Bugünkü mevzuatla, birtakım mal

ve hizmet akımının çağa yararlı biçimde götürülmediği ve Osmanlı döneminden kalan hükümlerle, 21 inci Yüzyıl elektronik ticaretinin işlerliğine katkıda bulunamayacağı açıktır. Artık, dünya, elektronik ticarete geçmek üzere. Halen, Amerika Birleşik Devletlerindeki ticaretin yüzde 25'i elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir. Türkiye, böyle bir gelişim karşısında, en azından onlar kadar olmasa bile, onlarla yarışabilecek bir orana ulaşması gerekmektedir.

Bunun yanında, 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği arasında bir gümrük birliği tesis edilmiş olmasının, eğer gereklerini yerine getiremiyorsanız, bir anlam ifade etmeyeceğini hepimiz bilmekteyiz. Bu birliklilik, beraberinde elbette birtakım sorumluluklar da getirmektedir. Bu sorumlulukların başında, mevzuat uyumu gelmektedir. Dolayısıyla, sadece 1/95 sayılı karara dayanarak Türkiye'nin Gümrük Birliğine geçtiğini söylemesi mümkün değildir.

Türkiye'nin bu kararla üstlendiği yükümlülüklerin yanı sıra, geleceğin globalleşmesine damgasını vuran ve uluslararası ticaretin tüm kurallarını belirleyen GATT Antlaşmasından gelen sorumlulukları da bulunmaktadır. Türkiye ciddi bir devlettir. Ciddi devlet anlayışı, her alanda altına imza koyduğu anlaşmaların içerdiği hükümlerin gereklerini yerine getirmekten asla kaçınmayan bir ülkedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gümrük Kanununun yasalaşması ve bu suretle uluslararası yükümlülüklere harfiyen uymuş olmak, bu kanunun elbette tek amacı değildir. İstenen bu uyum, uygulamada kurallarıyla gerçekleştirilebildiği takdirde, bundan en çok yararlanacak olan yine Türk girişimcisi, Türk ithalatçısı, Türk ihracatçısı ve Türk yatırımcısı olacaktır.

Bugün, üç yıllık gecikmenin Türkiye'ye faturası, tahminen 10 milyar dolar civarındadır. 1 Ocak 1996 yılından bu tarafa geçen üç yıllık süre içerisinde, toplulukça taahhüt edilen mali yardımlar alınmamış ve bu suretle 4 milyar dolar bir kayıp söz konusudur. Buna ilave olarak "trafik sapması" olarak adlandırılan ve üçüncü ülkelerden Türkiye'ye gelen mallardan dolayı, takriben 6 milyar dolar kayıp meydana gelmiştir. Gözden kaçan bu durumu da bilgilerinize sunmak istiyorum.

Meri mevzuatımızın topluluk normlarına uydurulmaması nedeniyle üçüncü ülkelerden ortalama gümrük tarifesiyle yüklü ve topluluk çıkışlı mallara oranla yüksek bir vergi oranına sahip mallar, Türkiye ithalatçısı ve nakliyecisi tarafından getirilirken, serbest dolaşıma, normatif kuralların geçerli olduğu Avrupa Birliği gümrüklerinin bulunduğu ülkelerden girmektedir. Bir mal nereden serbest dolaşıma girerse o ülkede vergilendirileceğinden, Türkiye'ye gelen ve Türkiye'de tüketime konu olan malların vergileri topluluk gümrük kodunu uygulayan ülkelerde kalmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde serbest dolaşıma giren bir mal otomatikman Türkiye'ye vergisiz gireceğinden, üçüncü ülke menşeli olması nedeniyle üzerinden alınması gereken gümrük vergisi ve fonları Avrupa Birliği ülkelerine bırakılmaktadır. Bu kayba Türkiye'nin daha uzun yıllar göz yumması kabul edilemeyecek bir gerçektir.

Bir başka konuya dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Türkiye, yıllardır yabancı sermayenin gelişimini teşvik etmekte ve entegrasyon, sanayi politikaları içinde bunun yararına yürekten inanmaktadır. Oysa, bilinen bir gerçek ise, yabancı sermayeye "gel" demekle gelmemesidir. Öncelikle, yabancı sermaye, geleceği ülkede siyasal ve ekonomik güven ortamı aramasının yanında temel verileri de önceden bilmek istemektedir. Eğer bir yabancı yatırımcı, yatırım yapacağı ülkedeki gümrük vergisi ve oranlarını, yatırım maliyetini, dahili vergi yüklerini, kâr transferindeki kolaylıkları bilmiyorsa, o takdirde karanlığa yatırım yapmaktan vazgeçmektedir. Bu tasarının yasalaşmasıyla bir yabancı yatırımcı gelmeden önce önyatırım etütlerini yaparken, gümrük idaresinden bağlayıcı bilgileri alacaklardır. Yatırıma yönelik alınan bu bilgiler 6 yıl süreyle geçerli olacağından, dış yatırımcıya bir güven vermiş olacaktır. Dolayısıyla, verilen bu bilgilerin ışığı altında yabancı yatırım-

ci hesabını yapmış, vergi ve resimlerini bilen ve sonuçta kârlılığını gözeterek yatırım yapmaya gelecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Türk girişimcilerinin mevzuat uyumsuzluğundan dolayı uluslararası platformda büyük sıkıntılar yaşadıkları hepimizin malumlarıdır. Eğer, bir girişimci, Türk mevzuatına göre imalat yapıp, İspanya kanunlarına göre ihracat yapıyorsa ve bu piyasanın tabii olduğu işlemleriyle farklılık meydana geliyorsa, bu uyumsuzluğun, Türk girişimcisine manfi yönde bir faturası olacaktır. Ana hedefi ticaretin hareketini sağlarken, işlem bazında kolaylaştırıcı hükümler ihtiva eden gümrük yasaları evrensel bir boyuta eriştirilemediği takdirde, rekabet edeceği diğer girişimcilere nazaran pazar kaybına uğramak durumunda kalacaktır.

Eğer, siz, ihracatınızı yaparken -biraz evvel ifade ettiğim gibi- Osmanlı döneminden kalan bir mevzuatla yapmaya kalkarsanız, Londra'daki mağazaya, İtalyan ihracatçısından daha sonra mal göndermek zorunda kalırsınız. Bunu, şunun için ifade ediyorum: Türk sanayicisinin itici sektörlerinden birisi de tekstil ve konfeksiyon üretimidir; gerçekten, topluluk pazarında önemli bir yere sahiptir. Bu alanda faaliyet gösteren firmaların çoğu, zamanla yarışmaktadırlar. Üstelik, tüm ihracata yönelik mağazalarda, mallar üretilirken, dış ülkelerdeki vitrinlerde yer alacak şekilde etiketleri, fiyatları dahi yazılıdır; ancak, bu şekilde yüklenen mallar askılı TIR'lardan indirilip kontrol edilmeye kalkılırsa zamanında yetiştirilemez. Aynı durum ithalat için de geçerlidir. Zamanında fabrikasına hammaddesini yetiştiremeyen bir imalatçının rekabet etmesi mümkün değildir. İşte, bu tasarruun getirdiği önemli yeniliklerden birisi de, sözünü ettiğim güven unsurunun dışticaretle uğraşanlara ve yatırımcıya sağladığı güven ortamını yaratmış olmasıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına getirilen bu tasarıyla, artık, gümrük mevzuatı, mal ve hizmet akışımını sınırlayan değil, aksine, gelişmesine ve artmasına katkı sağlayan hükümler getirmiş olacaktır; bundan böyle, gümrüklerin rolü de bu meyanda değişecektir. Zaten, giderek, gümrükler, illegal mal ticaretini ve uyuşturucu kaçakçılığını engelleyen, çevre faktörünü gözetken bir misyon üstlenecektir. Bu bakımdan, mal ve hizmet trafiğini engelleyen bir düzenlemenin terk edilmesi de gerekmektedir.

Öte yandan, artan dışticaret hacmi nedeniyle manuel sistemle yapılamayan dışticaret işlemlerinin, bilgisayar ortamında izlenmesi yönündeki gayretlerin sonuç vermeye başlaması nedeniyle, Türk gümrüklerinin kısa bir zaman içerisinde modernleşmesi beklenmektedir. Bu tasarıyla eşzamanlı olarak sistemin devreye girmesi planlandığından, yakın bir gelecekte, bu konuda söylenilen pek çok eksikliğin giderilmiş olacağını belirtmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tamamen teknik bir boyutu bulunan Gümrük Kanunu Tasarısının ülkemiz bakımından yararları sayılamayacak kadar çoktur. Türkiye gümrükleri bu kanunla kabuk değiştirecek ve uluslararası normlara ulaştırılmış olacaktır. Bu vesileyle, bu yasanın ülkemize, milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Yine, bu yasa tasarısının, Mecliste, İçtüzüğün 91 inci maddesine uygun olarak görüşülmesini sağlayan Doğru Yol Partisi ve Fazilet Partisi Gruplarına teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ayaydın.

Fazilet Partisi Grubu adına, Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan; buyurun efendim.

FP GRUBU ADINA CEVAT AYHAN (Sakarya) - Muhterem Başkan, muhterem üyeler; 86. sıra sayılı Gümrük Kanunu Tasarısının geneli üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Tasarı, esas itibariyle, gümrüklerimizin, Avrupa Topluluğuyla uyum çerçevesinde, yasaların düzenlenmesi istikametinde yapılmış olan değişiklikleri getirmektedir.

Bilindiği gibi, Türkiye, 1960 yılında -Avrupa Topluluğuna üye olmak için- Avrupa Topluluğuyla ortaklık anlaşması imzalamış; bu çerçevede, hazırlık ve geçiş dönemlerini program olarak önüne almış; 1973 yılında da katma protokolü imzalamış ve hazırlık döneminden geçiş dönemine girmiştir. Geçiş döneminde, ithal ettiği mallarla ilgili, sanayi mallarıyla ilgili, gümrüklerin yirmi-iki yılda sıfırlanması kararlaştırılmıştır; bir kısım mallar için oniki yıl, bir kısım mallar için yirmiiki yıldır. İthalatta -1967 yılı değerlerine göre- yüzde 45'i oniki yıl, yüzde 55'i de yirmiiki yılda gümrüklerin sıfırlanması kararlaştırılmıştır.

Tabii, ondan sonraki dönemde, bu gümrüklerin sıfırlanması zaman zaman askıya alınmış; Türkiye ile Topluluk arasındaki münasebetlerde zaman zaman gerginleşen, soğuklaşan münasebetler sebebiyle durdurulmuştur. Bilahare, indirimler tekrar devam etmiştir. Nihayet, 1995'te, Ortaklık Konseyi kararıyla, gümrüklerin sıfırlanması programlanmış ve Topluluğun üçüncü ülkelere uyguladığı ortak gümrük tarifesine uyum da sıfırlanmıştır.

Bugün geldiğimiz nokta itibariyle, aşağı yukarı, gümrükler, Topluluk menşeli ülkelere sıfırlanmış, üçüncü dünya ülkelerinde de takriben yüzde 5 mertebesinde, değişik oranlarda, gümrük kalmış bulunmaktadır.

Bu yeni tasarıyla, gümrüklerimizde, Topluluğa uyum çerçevesinde -daha önce arkadaşlar değişikliklerden tafsilatıyla bahsettiler, ben aynı detayları tekrar etmeyeceğim- eşyanın menşei, eşyanın gümrük kıymeti, eşyanın gümrüğe sunulması, gümrük beyanı, serbest dolaşıma giriş, askıya alma, ekonomik etkili gümrük işlemleri, eşyanın dolaşımı, gümrük yükümlülüğü ve başvuru hakkı gibi çeşitli hususlarda, gümrük kanunlarımız, mevzuatımız, Topluluk mevzuatına göre tekrar düzenlenmektedir.

Değerli arkadaşlar, Topluluk, tabii, bir iktisadi devdir. Türkiye, gümrüklerdeki uyumla beraber ortaklığı da arzu etmekte, bu istikamette de taleplerini devamlı ortaya koymaktadır. Topluluk, 1957'de 6 ülke olarak kurulmuştu, bugün 15 ülkeye çıkmıştır. Çoğunluğu Doğu Avrupa ülkeleri olmak üzere, halen, 11 ülke de sırada beklemektedir. Türkiye de 12 nci ülke olarak aday üye statüsünü kazanma istikametindedir, Toplulukla görüşmeleri devam etmektedir. Aralık ayında Helsinki zirvesinin ne getireceğini bilmiyoruz. Muhtemeldir ki, Türkiye'ye birtakım şartlar koşarak, Türkiye'yi, on oniki sene bekleyeceği yeni bir adaylık döneminde, bir bekleme odasına alacaklar.

"Tabii, Topluluk, bir iktisadi devdir" dedim. Hakikaten, rakamlara baktığımızda, bunu görüyorsunuz. Topluluğun bugün dış ticaretine baktığınız zaman, mal olarak, ithalatı 1 trilyon 922 milyar dolardır -takriben 2 trilyon dolardır- ihracatı ise 2 trilyon 8 milyar dolardır. Dev bir iktisadi yapıya ulaşmış bulunmaktadır.

Bugün, dünyada, tabii, bir tarafta Japonya, bir tarafta Avrupa Topluluğu, bir tarafta da -Atlantik ötesi- Amerika olmak üzere üç büyük iktisadi dev mücadele etmektedir.

Son yıllarda, 1960'lı, 1970'li yıllarda, İkinci Dünya Savaşından sonra, giderek artan bir şekilde, siyasi birlikler yerine, ekonomik birlikler teşekkül etmektedir. Nitekim, çevremize baktığımız zaman, Avrupa Birliği 1957'de Avrupa Ekonomik Topluluğu olarak kurulmuş, önce gümrük birliğini hedeflemiş, ardından, Avrupa Ekonomik Topluluğundan Avrupa Topluluğuna dönüşmüş ve gümrüğe ilaveten, dış politikada, savunmada bütünleşmeyi hızlandırarak, nihayet, Avrupa Birliği ve siyasi birlik haline dönüşmektedir.

Yine, çevremizde, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı; Türkiye'nin dahil olduğu, Pakistan, İran ve Orta Asya İslam cumhuriyetleriyle beraber, Türk cumhuriyetleriyle beraber ECO (Ekono-

mik İşbirliği Teşkilatı); İslam Konferansı etrafında teşekkül eden bir iktisadî dayanışma grubu; Kuzey Amerika'da NAFTA dediğimiz, Kuzey Amerika ülkelerinin, Amerika, Meksika, Kanada gibi ülkelerin kendi aralarında bir ekonomik bütünleşme programı; Asya'da ASEAN dediğimiz gruplar bu istikamette yol almaktadırlar.

Büyük iktisadî bölgeler teşekkül etmekte; Türkiye de, tabii, bu bölgelerin dışında kalması iktisadî menfaatlarına uygun olmadığı için, hem siyasi dayanışma hem de iktisadî gelişme babında, bu Avrupa Topluluğunun içine girmek istemektedir. Ancak, tabii, Avrupa Topluluğunun Türkiye'ye şartları vardır. Nitekim, Cardiff Zirvesinden sonra, İngiliz Dışişleri Bakanı ve Topluluk Dönem Başkanı Robin Cook'a "Türkiye için ne karar verdiniz" diye sorulduğunda, Robin Cook'un beyanı şudur: "Bizim kulübümüzün standartları var. Bu standartlar; serbest piyasa ekonomisi olacak; insan hakları ve özgürlükler olacak; demokrasi, tabii değil, çalışan bir sistem olacak ve sivil iktidar, silahlı kuvvetleri yönetebilecek; yani, silahlı kuvvetlerin sivil iktidarlar üzerinde gölgesi, yönlendirmesi ve baskısı olmayacak." Topluluğun temel kriterleri budur. Tahmin ederim, önümüzdeki Helsinki Zirvesinde de, Türkiye'nin önüne konulacak olan bir kriter manzumesi arasında bunları da göreceğiz. Yani, Topluluk, kendi içine aldığı ülkelerin, aynı zamanda, demokratikleşmesini, hukukun üstünlüğünün sağlanmasını, insan hak ve özgürlüklerinin sağlanmasını ve hakikaten, ülkeyi sivil iktidarların yönettiğinin açık seçik ortada olmasını şart koşmaktadır.

Değerli arkadaşlar, tabii, gümrük demek, dışticaret demektir. Tabii, dışticarete baktığımız zaman, bizim dışticaret rakamlarımızın hiç de iç açıcı olmadığını görüyoruz. 65 milyon nüfuslu Türkiye'nin, nihayet, yıllık ithalatı 47-48 milyar dolar, ihracatı ise 24-25 milyar dolar mertebesinde seyretmektedir.

Bugün yayımlanan 1999 rakamlarına bakıyorum... Bakın, dışticaretimiz iyi gitmiyor; ihracat da ithalat da geriliyor. İhracatın gerilemesi, Türkiye'nin, tabii, üretiminin gerilemesi demektir. Çünkü, ihracat gerilediği zaman üretim de geriler, geriye teper, fabrikalar üretimi azaltır, yeni tesisler kurulmaz, istihdam geriler ve Türkiye sıkıntı içine düşer. Nitekim, bugün o sıkıntıyı yaşıyoruz. Rakamlardan da bunu görüyoruz. Bakın, ağustos ayında, 1998'e göre ihracat yüzde 18 gerilemiş, ocak-ağustos döneminde yüzde 7 gerilemiş; ithalat da, ağustos ayında yüzde 16 gerilemiş, ocak-ağustos döneminde yüzde 20 gerilemiş. Yani, Türkiye'de, aynı zamanda, yatırım olmuyor demek; çünkü, Türkiye'nin ithalatı, ana ağırlık itibarıyla ya sanayiye girdileridir, yarı mamulleridir, hammaddedir -yani, Türkiye'de, üretime dönük ithalat vardır, tüketime dönük ithalat çok azdır, kabili ihmal mertebededir- veya makine-teçhizatır, teknolojik mallardır. Baktığımız zaman, yatırımların gerilediğini görüyoruz, üretimle beraber. Bunlar, bunu gösteriyor.

Tabii, bu nüfuslu bir Türkiye için bu rakamlar komik rakamlar; bu rakamların aşılması lazım. Nitekim, bakın, nüfusu bizim kadar bir Fransa'da, eşya ve servis olarak baktığımız zaman, ihracat 369 milyar dolardır, Türkiye'de 26-27 milyar dolardır, Almanya'da 570 milyar dolardır, İtalya'da 322 milyar dolardır. Nüfusu 10 milyon olan Belçika'nın -önceki ülkeler Türkiye büyüklüğündeki ülkelerdir- yıllık ihracatı 184 milyar dolardır. Yine, 5 milyon nüfuslu Danimarka'nın yıllık ihracatı 61 milyar dolardır. Kore, ikiye bölünmüş, iç harp geçirmiş, binbir badireden geçmiş; bugün, Kore'nin yıllık ihracatı 157 milyar dolardır. Yani, Türkiye, iyi yönetilmiyor. Son depremde bazı kamu kurumlarının cıvası düştü, boyası düştü, göründü osu busu; ama, Türkiye'nin genelinin de tablosu iyi değildir.

Tabii, Türkiye, dışticaretinin yüzde 50'sini Avrupa Topluluğuyla yapar; gümrüklerimizden geçen malların yüzde 50'si Avrupa Topluluğuna gider gelir.

Avrupa Topluluğuyla olan dış ticaretimizde, gümrük birliğinden sonra, yani, 1995'ten sonra giderek açıklar büyümektedir. 4-5 milyar mertebesinde olan açıklar, bugün, 11-12 milyar dolar mertebesine yükselmiş bulunmaktadır.

Tabii, ihracatın bu kadar büyük açık vermesi demek -toplam ihracatımızın da yılda 22-23 milyar dolar açık verdiğini düşüncüsek- Türkiye'nin ithalatını dış borçla finanse etmesi demektir. Tabii, eğer, ihracat artarsa, zenginlik gelir, Türkiye, ihracatla zenginleşir. İhracat artarsa, gelir artar; gelir artarsa, herkesin, milletin ve kamu hizmetlerinin de geliri artar. Vergileri artırmıyorsanız bile, büyüten iş hacmi, kamuya yeni kaynaklar getirir; ama, bugün, Türkiye, kamu kaynaklarının yetmemesi yüzünden bir iç borç batağına düşmüş bulunmaktadır.

Borçlarımıza baktığımız zaman; dış borç 101 milyar dolar, iç borç 44 milyar dolardır. Eylül ayı sonu itibarıyla ifade ediyorum; 20 katrilyondur iç borcun ulaştığı rakam; çevirirseniz, aşağı yukarı, bu, 44 milyar dolardır. Kamu bankalarının açıklarını da buna katarsanız -bu, zikredilmemektedir- 15 milyar dolardır; yani, 160 milyar dolar borç potansiyelimiz var. Bunların içinde de en tehlikelisi, iç borçlardır; zira, iç borçları, biz, dışarıdan gelen sıcak dövizler bozdurularak tahvil ve bonoya yatırıldığı için, dışarıya götürüldüğü için, aşağı yukarı, yüzde 30-40 mertebesinde, dolar üzerinden, döviz üzerinden, iç borçlanmaya faiz ödüyoruz. Nitekim, baktığımız zaman, iç borç stokları 1 Ocak 1999'da 11 katrilyon olduğu halde, bugün 20 katrilyonu geçmiş bulunmaktadır. Daha dokuzuncu aydayız... Yani, yıl sonunu esas alırsanız, iç borç stoku, yıl sonunda, herhalde, 23-24 katrilyona ulaşacaktır.

Ödenen faizlere baktığımız zaman -dokuz aylık dönemde, iç borçlardan kaynaklanmaktadır bu iç borç ve dış borçlar için toplam ödediğimiz faiz, dokuz aylık dönemde, yani, ocak-eylül döneminde, 8 katrilyon 200 trilyon liradır; yani, borç faizlerinin devlet gelirleri içinde payı giderek artmaktadır. 1997'de, içinde bulunduğum hükümet zamanında, gelirin yüzde 39'u kadar faiz ödendiği halde, bilahara, 1998'de, Mesut Yılmaz hükümeti zamanında yüzde 52'ye ve Ecevit hükümeti zamanında da yüzde 68-69'a ulaşmış bulunmaktadır. Yani, gelirlerin, neredeyse tamamı giderek faize gitmekte ve Türkiye, bir çaresizliğin içine düşmektedir. Tabii, dış borçların faiz giderleri düşüktür. Yani, demin arz ettiğim, dokuz ayda 8,2 katrilyon faiz ödemesinin aşağı yukarı yüzde 10'u, yani 700-800 trilyon lirası 100 milyar dolar borca karşılık dış borç faizidir, geriye kalan, takriben 7 küsur katrilyon lirası da 44 milyar dolar iç borç içindir. Yani, iç borçlanmanın ne kadar yüksek faizle yapıldığını burada da görmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, tabii, gümrük kanunu tasarısını görüşüyoruz... Çıkacaktır; ancak, ben, gümrüklerden ve Hazine'den sorumlu bakanlarımızın dikkatine bazı hususları arz etmek istiyorum. Tabii, gümrükler, ticaret içindir. Türkiye'nin dış ticaret açıklarının ortadan kalkması lazım, ihracatının artması lazım; bunun için de yatırımların özendirilmesi lazım, yatırımların teşvik edilmesi lazım. Maalesef -ben, komisyonda da arz ettim- 23 Haziran 1999'da, Ecevit hükümeti zamanında, yatırımların teşvikiyle ilgili kararnameye -Hazine'den sorumlu Değerli Bakana da arz ettim- 19 uncu maddede bir hüküm getirmişiz "millî menfaatlara aykırı şirketlere teşvik verilmez" diye. Bunun kriteri nedir?... Bu, yeşil sermaye, kırmızı sermaye, sarı sermaye tasniflerine gider ve bu, kamu yönetiminde arzu etmediğimiz birtakım bulaşık işleri hızlandırır. Bir işi zorlaştırırsanız, rayiçleri de yükseltirsiniz. Neyi demek istediğimi gayet iyi anladığınızı umut ediyorum. Yani, bunun mutlaka kaldırılması lazım. Biz, dışarıdan yüzde 30-40 faizle para getirirken, sıfır faizle yatırım yapacak olan insanların işini güçleştirirsek... O kararnamede başka hususlar da var; ama, ben, vakit dar olduğu için kısa kısa geçiyorum. Bunun mutlaka düzeltilmesi lazım. Evet, 23 Haziran 1999'da, yatırımların teşvikiyle ilgili kararnamede, 19 uncu maddede yapılan değişiklik, Türkiye'de yatırımları caydırmakta, önlemekte ve sermaye dışarıya kaçmaktadır; arz ederim.

Bir diğ er husus da, tabii, dış ticaretin çok yakın takip edilmesi lazım. Bunun da anahtarı gümrüklerdir. Bakın, bendeniz, uzun süreden beri, meslek hayatımda da, milletvekili olduğ um dönemde de, gümrükleri, ithalatı, ihracatı yakın takip ederim; ama, son dört beş seneden beri bir hastalık arız oldu; bilgisayara geçiyoruz diye birtakım düzenlemeler de yapıldı; ne bilgisayara geçildi ne de bilgi geliyor. Müteakip ayın 15'inde, 20'sinde dış ticaret rakamlarını alırken, şimdi aylar sonra alabiliyoruz. Bu, tabii, benim alacağ ım bilgi için mesele değil; ama, bu, dış ticareti düzenleyen Müsteş arlığ ın uzmanları için mühim; bu, ithalat ve ihracat politikalarını geleceğ e dö ntük planlayacak olan firmalar için, üreticiler için mühimdir. Ş u bilgisayar meselesi bir an evvel halledilmeli ve artık, sadece Müsteş arlıktan değil, Gümrük'ten değil, internete girdiğ imiz zaman, hangi malın ithalatı geç en ay ne kadar olmuş , bunu anında görebilmemiz lazım. Yani, bilginin devamlı bilgisayara akması ve kamuya da açılması lazım. Bu, dış ticaret politikaları için çok mühimdir. Zira, bugün gümrükler sıfırlandı; doğ rudur, ama dış ticarete dumping olayı var. Nitekim, bizim mallarımıza sık sık, Avrupa Topluluğ u baş ta olmak üzere, dumping mevzuatı uygulanmakta ve caydırıcı birtakım tedbirler getirilmektedir. Bizim de, bize dumping uygulayan ülkelere karşı bu bilgilere süratle ulaşmamız lazım. Yani, ithalat rakamlarının, hem Dış Ticaret Müsteş arlığ ına hem de firmalar bazında süratle önlerine gelmesi lazım ki, kendi piyasalarına yabancıların haksız girmesini bu rakamlardan takip edebilsinler. İthalat rakamları bu bakımdan mühimdir.

Bir diğ er ifade edeceğ im husus da, tabii, yine gümrüklerle ilgilidir. Dış Ticaret Müsteş arlığ ının dumping olayları karş ısında daha aktif davranması lazım. Samsun'da bir firma iş makinelerinin marş motorlarını imal ediyor. Büyük sayıda değil, ama milyonlarca dolarlık bir kıymettir bu. Tabii, Güneydoğ u Asya'dan dumpingli mallar geliyor. Bu firma, Dış Ticaret Müsteş arlığ ına müracaat ediyor, Dış Ticaret Müsteş arlığ ı diyor ki, "git belgeleri getir, haksız rekabet varsa, onun önüne geçelim." Nasıl getirecek belgeleri?.. Tayvan'dan geliyorsa Tayvan'daki piyasaya arz fiyatlarını bulması lazım. Ş indii, bir KOBİ'nin Samsun'dan gidip Tayvan'daki bu bilgilere ulaşması mümkün mü? Bendeniz, Plan ve Bütçe Komisyonunda da bir vesileyle arz ettim; yani, Dış Ticaret Müsteş arlığ ının bu KOBİ'lere, orta büyüklükte ihracatta ciddi ağırlığı olan bu firmalara bu destekleri vermesi lazım. Bir ş üphe olduğ u anda, derhal, dumping uygulayan, dumping fiyatı uygulayan ülkeye uzanıp oradan bilgileri toparlamak, değerlendirmek, "evet, firma, sen haklısın" diye, derhal o ithalata karşı dumping mevzuatını harekete geçirmek lazım. Yani, Dış Ticaret Müsteş arlığ ımızın, bu şekilde, dinamik bir yaklaşım içinde olması lazım. Tabii, biraz evvel arz ettiğ im gibi, gümrüklerden bilgi anında gelirse, kısa zamanda ulaşırsa, aynı zamanda, Dış Ticaret Müsteş arlığ ı, sektör, alt sektör ve mal grubu bazında da ithalatı takip ederse; bazı kalemlerde süratli bir sıçrama varsa, bunları derhal yakın denetime alır, sebeplerini araştırır; dumping mi uyguluyor, fiyatlar nereye gidiyor; yoksa, o ülke, kendi içinde birtakım gizli teşvikler mi uyguluyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVAT AYHAN (Devamla) - Sayın Başkan, bitiriyorum...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

CEVAT AYHAN (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bugün, sanayileşmiş ülkeler, her ne kadar, Uruguay Round, GATT ve diğ er uluslararası anlaşmalarla, gizli teşviklerin önlenmesi ve haksız rekabetin önlenmesi hedef alınmış sa da, maalesef, gelişmiş ülkeler, bunu çok ustalıkla yapmakta; ithalatına tarife dış ı engeller çıkarabilmekte, ihracatına da gizli sübvansiyonlar, teşvikler uygulayabilmektedir. Onun için, bizim Dış Ticaret Müsteş arlığ ının, bu meseleleri çok yakından takip etme ihtiyacı vardır.

Temenni ederiz ki, bu tasarrının yasalasmasından sonra, Dış Ticaret Müsteşarlığı da Gümrük Müsteşarlığı da çok yakın bir çalışma içerisinde girer, bilgi akımı süratlenir; takip, müessir halde, tedbir alacak bir şekilde, netice verici bir takip haline döner.

Tabii, mesele, kanunu çıkarmak değil; bir arkadaşımız da ifade etti, kanunu çıkarırız; nitekim, gruplar olarak anlaştık ve bugün, bu kanunu kısa zamanda çıkaracağız; ama, mülhim olan, kanunu uygulayacak olan insandır; yani, gümrüklerde, Dış Ticaret Müsteşarlığında bu meseleleri uygulayan kişilerin yetişmiş olması, ahlaklı olması, ahlak ve seciye bakımından, dürüstlük bakımından, Türkiye'nin menfaatlarını koruma bakımından güvenilir olması ve verimli bir çalışma düzeni içinde olması lazım. Bunu başaramazsak, tabii, en iyi kanunlarla ülkeyi en kötü yönetiriz. Türkiye Cumhuriyetinin kanunları, aşağı yukarı yüzelli seneden beri, Tanzimattan beri kısmen, Cumhuriyetten sonra da hep Batı'dan tercüme edilip getirilmiştir, konulmuştur; ama, Batılı ülkelerin gelişmelerini rakamlar halinde arz ettim, Kore'nin gelişmelerini arz ettim, Türkiye'nin durumunu da arz ettim; mesele kanun değil, mesele, kanunu uygulayacak olan insan unsuru ve yönetimdir. Dileyelim ki, Gümrük Kanunu Türkiye için en verimli bir şekilde uygulansın ve Türkiye'nin önünü açsın.

Bu vesileyle hepinize hürmetlerimi arz ederim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayhan.

Hükümet adına Devlet Bakanı Sayın Mehmet Keçeciler; buyurun efendim.

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER ((Konya) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; aslında, bugünkü oturumumuz, tarihi bir oturumdur, Meclisin tarihine geçecek bir oturumdur; çünkü, 91 inci madde, Meclis İhtüzüğüne 1996 yılında girmiştir ve bu 91 inci madde ilk defa uygulanmaktadır.

Nedir 91 inci madde?.. Ülkenin ihtiyacı bulunan temel kanunlar, eğer, Parlamentoda grubu bulunan siyasal partiler tarafından uzlaşma sağlansa, aynı, özel bir görüşme gündemiyle Mecliste görüşülebilir ve bu kanunların detaylarının görüşülmesine, maddelerinin tek tek ele alınmasına, incelenmesine o zaman ihtiyaç yoktur. 91 inci madde ilk defa uygulanmaktadır. Bu uygulamanın gerçekleşmesinde bütün parti gruplarımızın katkısı vardır. Ben, aslında, bu gruplarımıza, partilerimize teşekkür etmek üzere söz aldım. Yoksa, tasarrın detayları hakkında konuşmacılar gayet güzel ifadelerde bulundular. Ben, özellikle, bu uygulamanın ilk defa gerçekleştirilmesinde emeği geçen bütün partilerimizin grup başkanvekillerine, -başta Sayın Ecevit, Sayın Bahçeli, Sayın Yılmaz, Sayın Kutan, Sayın Çiller olmak üzere- bütün genel başkanlara, Gümrük İdaresi adına, huzurunuzda, teşekkürü bir borç biliyorum.

Çıkaracağımızın memleketeye önemli faydalar sağlayacağını arkadaşlarımız söylediler; hepsinin görüşlerine aynen katılıyoruz. Sadece beş yıllık trafik sapması sebebiyle bu memleketin 21.9 milyar dolarlık kaybının olduğunu elimizdeki rakamlardan biliyoruz. Bu kanun tasarrısı, 21.9.1994'te Sayın Tansu Çiller, 13.10.1995'te azınlık hükümeti olarak yine Sayın Tansu Çiller, 30.10.1995'te DYP-CHP hükümeti olarak yine Sayın Tansu Çiller, 26.4.1996'da Anayol Hükümeti olarak Sayın Mesut Yılmaz, 5.7.1999'da da 57 nci hükümet olarak Sayın Bülent Ecevit Hükümetleri tarafından Parlamenteoya sevk edilmiştir; 21.9.1994'ten beri Parlamenteonun Genel Kurulunda beklemektedir. Niçin?.. 250 maddelik bu kanun tasarrısını normal usullerle görüşmeye alırsak, altı ayda Meclisten çıkarmak mümkün olmaz. Hiçbir iktidar da bunu göze alıp, gelip, altı ay strey-le Meclisin gündemini tıkayamaz. O halde ne yapmak lazım; uzlaşmak lazım, anlaşmak lazım; çünkü, bu kanun tasarrısı, memleketin kanun tasarrısı. Bu tasarrıyı sevk eden partiler muhalefette olabi-

lirler; ama, iktidardayken sevk ettikleri tasarıya, muhalefetteyken sahip çıkarak, çok güzel bir dayanışma örneği vermişlerdir. Meclisimizin çeşitli vesilelerle uluorta itham edildiği bir dönemde, 21 inci Dönem olarak son derece önemli bir sınav veriyoruz, başarılı bir sınav veriyoruz. 21 inci Dönem Meclisi başarılı bir meclistir; ama, kanunlarını, hiçbir zaman ismarlamayla çıkarmaz, uzlaşarak çıkarır. Uzlaşarak kanun çıkarmaya devam edeceğiz. Bu güzel vesileyi meydana getiren muhalefet partilerinin liderlerine, Sayın Recai Kutan'a, Sayın Tansu Çiller'e huzurlarınızda, ayrıca özellikle teşekkür ediyorum ve tasarıya katkısı bulunan Plan ve Bütçe Komisyonunun bütün üyelerine de huzurlarınızda teşekkür ediyorum; çünkü, Plan ve Bütçe Komisyonu, 91 inci maddeye göre görtüşülmesini teklif etti; burada da, Doğru Yol Partisi görtüşmelerin bu şekilde yapılmasını istedi.

Netice itibariyle, Meclisimiz iyi bir sınav vermektedir. Bu sınav, Türkiye'ye, sadece gümrükler açısından kazanç sağlamayacaktır; Türkiye'nin bekleyen temel kanunları vardır, önemli kanunları vardır, o kanunlar için de bir başlangıç olur ümidindeyim, inancındayım.

Gümrüklerimiz gerçekten ihtimama muhtaçtır, ihmal edilmiştir.

BAŞKAN - Sayın Bakanım, bir dakika müsaade ederseniz, Yüce Heyetin kararını almak mecburiyetindeyim...

Değerli arkadaşlarım, çalışma süremizin bitmesine çok az bir süre kalmıştır. Sayın Bakanım Yüce Heyetinize arzı bitinceye kadar çalışma süremizin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun efendim.

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Devamla) - Gümrüklerimiz himayeye muhtaçtır. Modern teknolojiyi takip edememiştir, gerekli yasal destekleri sağlayamamıştır. Şimdi, bu yasal desteği, Meclisimiz vermektedir. Artık, bundan sonra iş, gümrük idarelerinin olmaktadır. Biz, gümrüklerimizde çok ciddi bir modernizasyon projesi için adımları peş peşe atmaktayız.

Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşan Sayın Tezmen de burada söyledi; bizim 414 gümrük idaremiz var; Almanya'nın 91, İtalya'nın 61, Fransa'nın 83, Belçika'nın 17 gümrük idaresi var; ancak, bunlar, bizim 10 katımız ticaret hacimlerini gerçekleştirebilirler. Bizim, şu anda 295 gümrük idaremiz var; gümrük muhafazalarını çıkartırsanız, 130 gümrük müdürlüğümüz halen var, kapatığımız 119 gümrük idaresine rağmen. Hâlâ, çok sayıda idaremiz var; muhakkak, bunu normal seviyesine indirmeliyiz. Gümrüklerimizde, artık, idari usulle, klasik usulle, eski usulle gümrükleme işlemlerinden vazgeçip, modern usullere geçmeliyiz.

Değerli arkadaşlarım, sadece bir hususun altını çizerek, ne kadar zorlukla karşı karşıya olduğumuzu ifade edeyim: Deprem dolayısıyla gelen yardım malzemelerini sıratlı geçirmek için uğraşıyoruz. Diyor ki bizim kanunumuz: "Gelen malzemeler gümrük defterine kaydedilir." Deftere kaydetmeyelim bunu, bilgisayar çıktısını defter yapalım, öyle sıratlı geçirelim; deftere kaydederek zaman alıyor... Bizim 1615 sayılı Kanunumuz, 1337 tarihli; yani, Osmanlı döneminden kalmış, bilgisayarı tanımıyor. Bilgisayarı tanımayan kanunla, biz, bu memleketi idare etmekte zorlanıyoruz. Gümrüklerimizden şikâyetlerimiz var; ama, bu şikâyetlerde haklı olabilmek için, gümrüklerimize de gereken yasal desteğin verilmesi lazım. Onu, evvela, yasal bakımdan düzenlemeliyiz, güçlendirmeliyiz, rahat, hızlı çalışır hale getirmeliyiz; bunu yapabilmeyen yolu da, Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısını geçirmektir.

Aslında, Meclisin bugün yaptığı iş, Türkiye açısından fevkalade önemli bir iştir; Türkiye'nin gümrükleri modern sisteme kavuşturulacaktır. Gümrüklerde otomasyon sisteminin teknik ihalesi 12 Temmuzda bitirilmiştir; Müsteşarlığımızda -Dünya Bankası kredisıyla- 2 Kasımda, basına açık,

fiyatlandırma ihalesi yapılacaktır. Bu ihale, Dünya Bankası tarafından tasdik edildikten sonra, otuz-beş hafta içerisinde, yüzde 60 gümrükleme işlemini yaptığımız 5 gümrük kapısında, fiilen otomasyona geçilmiş olacaktır. Bir yıl içerisinde, yani, 2001 yılından itibaren de, Türkiye'de, bütün gümrüklerimizde otomasyona geçilmiş, bilgisayar sistemiyle işlem yapan gümrükler olacaktır; Dünya Gümrük Örgütüyle ahenkleşmiş sistem içerisinde kontrol yapan gümrük olacaktır. Her şey, gayet modern esaslara bağlanmıştır; Amerika gümrüğünde, Almanya gümrüğünde, Fransa gümrüğünde nasıl davranılırsa, Türk gümrük idaresinde de aynı şekilde işlemler yapılacaktır; bizim milletimiz, hizmetlerin en güzeline layıktır.

Yüce Meclis bize destek verdiği müddetçe, biz, bu hizmetleri en iyi şekilde gerçekleştirecek durumdayız.

Bu itibarla, hükümet olarak, tekrar, muhalefet partilerimize, elbette ki, iktidar partilerimizin gruplarına, huzurlarınızda bir defa daha teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli milletvekilleri, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alınan karar gereğince, saat 20.00'de toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.03

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 20.00

BAŞKAN : Başkanvekilli Nejat ARSEVEN

KÂTİP ÜYELER : Mehmet ELKATMIŞ (Nevşehir), Melda BAYER (Ankara)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 12 nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmış ve maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

IV. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

2. - 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248) (S. Sayısı : 86 ve 86'ya Ek) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve hükümet yerinde.

Alınan karar gereğince, Birinci Kısım görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci Kısımda konuşma süreleri, gruplar, komisyon ve hükümet için 10'ar, şahıslar için de 5'er dakikadır.

Birinci Kısım üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Isparta Milletvekili Sayın Ramazan Gül; buyurun.

Süreniz 10 dakikadır efendim.

DYP GRUBU ADINA RAMAZAN GÜL (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının Birinci Kısım üzerinde Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanıp, 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşması, bugünkü adıyla Avrupa Topluluğuna resmî anlamda yaklaşmamızın temelini oluşturan bir anlaşmadır.

Ankara Anlaşmasında belirtilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleriyle ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde imzalanan ve 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe giren Katma Protokolün 6 ncı maddesi, geçiş dönemi içerisinde tarafların gümrük konusundaki kanun, yönetmelik ve idarî tasarruflarını birbirine yaklaştıracaklarını hükme bağlamıştır.

Son olarak, 6 Mart 1995 tarihinde kabul edilen 1/95 sayılı Avrupa Birliği Türkiye Ortaklık Konseyi Kararının 28 inci maddesiyle, Türkiye'nin, Topluluk Gümrük Kanunu da dahil, gümrük alanında uyum sağlayacağı alanlar belirlenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gümrük Kanunu, bilindiği üzere, dışticaretin uygulanmasına ilişkin bir kanundur. 75 milyar dolara ulaşan ve giderek yükselme eğiliminde olan dışticaret hacmimiz dikkate alındığında, bu kanunun tasarısının önemi daha da artmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkeler, bu kanun tasarısıyla getirilmeye çalışılan hükümlere benzer hükümler uygulamaktadırlar. Belirtilen hükümler, başta Dünya Gümrük Örgütü olmak üzere, uluslararası kuruluşlarda tartışılarak oluşturulmuştur. Söz konusu tasarıyla getirilen hükümler, Baltık, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini de kapsayan geniş bir coğrafyada uygulanmaktadır. Türkiye'nin de kabullüyle bu alan genişletilmiş olacak, Türk ihracatçısı ve ithalatçısı bu alanda aynı kurallarla, birlikte faaliyet gösterme şansını yakalarken, ülkemiz bu açıdan Avrupa ülkelerinden farklı olmadığı mesajını da vermiş olacaktır.

Diğer taraftan, Topluluğun dışticaret politikalarının aynen alınmasının, ekonominin daha hızlı büyümesi ve yabancı yatırımların artmasının da tek başına etken olamayacağı kuşkusuzdur. Yabancı yatırımcılar, ticaret politikalarının yanı sıra, gümrük uygulamalarının da elverişli olup olmadığına, eşyayı ne kadar az formaliteyle, ne kadar az zamanda çekebileceğinin hesabını yaparak, yatırımlarına ona göre karar vermektedirler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, dünya ticaretindeki liberalleşme, rekabeti daha da önemli kılmaktadır. Avrupa Topluluğunda yapılan bir çalışmada "fiziki engeller" başlığı altında, gümrüklerde beklenen süre dikkate alınmış ve bunun çok önemli bir maliyet unsuru olduğu, dolayısıyla Topluluğun rekabet gücünü olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu noktadan hareketle, Topluluk, gümrüklerde bekleme zamanını en aza indirecek mekanizmaları geliştirmiş ve gerekli hükümleri kanununa dahil etmiştir.

Bir örnek vermek gerekirse: Fransa karasuları dışında, açıkdenizlerde balık avlayan bir Fransız balıkçı, yakaladığı balıkları açıkdenizden doğrudan doğruya ihraç edeceği ülkeye gönderebilmektedir. Balıkların önce Fransa'ya getirilip, gümrükten geçirilmesi ilave bir maliyet unsuru olduğundan, söz konusu balıkçı, önceden, gümrük idaresinden aldığı yetkiye dayanarak, ihracat işlemini gerçekleştirebilmektedir. Böylece, aynı durumda olan bir Türk balıkçısına kıyasla da önemli bir maliyet avantajı yakalamış olmaktadır. Şu anda görüşmekte olduğumuz tasarı, aynı avantajı, Türk

balıkçısına da verme imkânını sağlayacaktır. Bu tasarıyla ilgili olarak, Topluluğa karşı taahhütlerimizi bir tarafa bırakıp, nelerin sağlandığına bakmanın daha yararlı olacağı düşüncesindeyim.

Bilindiği üzere, ülkemizin amacı, her alandaki yüksek teknolojiyi Türkiye'ye getirmek olarak belirlenmiştir. İşte, bu tasarı, dünya ticaretindeki gelişmelere paralel olarak, başta uluslararası kuruluşlar olmak üzere, gelişmiş ülkelerde uzun çalışmalar sonucu geliştirilmiş dışticaret uygulama hükümleri yönünden en yüksek teknolojiye eşdeğer olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarıyla getirilen yeniliklerden bir tanesi de, belirli koşullar altında gümrüğün tarife ve menşe gibi konularda süreli ve kendini bağlayıcı bilgi verme yükümlülüğünü üstlenmesidir. Bu suretle, Türk işadamları, daha uzun süreli ihracat ve ithalat bağlantısı yapma imkânına kavuşacaktır. Bu durum ise, uygun koşullarda sözleşme yapmak suretiyle, bir yandan işadamlarını rekabet yönünden daha güçlü kılarken, diğer yandan tüketicilere kaliteli mal ve hizmetin daha uygun koşullarda ulaşmasına yol açacaktır.

Devlete gelir sağlayıcı özelliğine öncelik verilmesi nedeniyle, kuşkuyla dayalı gümrük idaresinin yerini, bu tasarıyla, bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, güvene dayalı, mümkün olduğu ölçüde ticarete kolaylık sağlamak yoluyla kendi firmalarına rekabette avantaj sağlayan; kontrolü, bilimsel yöntemlerle risk-analiz metodu kullanmak suretiyle, daha etkin yapabilen bir gümrük idaresi olacaktır.

Tasarı, bazılarınca kapsamlı olarak değerlendirilebilir. Kanunların bir nevi sözleşme olduğunu düşünürsek, yetki ve sorumlulukların net olarak belirlenmesi, devlette keyfiliğin, devletle iş yapanlarda da belirsizliğin önüne geçmiş olacaktır. Fransız Gümrük Kanununun 450 maddeden fazla olduğunu dikkatlerinize sunmak isterim.

Bu tasarıyla, modern hukuk normlarına uygun olarak, yetki ve sorumluluk anlayışı dengelenmiştir. Kanunla konulmuş olan bu düzende, gümrük teşkilatı, polis, ticaret çevreleri potansiyel suçlu olarak görülmemektedir; aksine, sağlanan bu düzenin işletilmesi, korunması ve geliştirilmesi, iki tarafa da sorumluluk yüklemektedir ki, doğru olan da budur.

Bu tasarıyla ilgili son bir söz söylemek gerekirse, bu tasarı, dışticarete önemli bir maliyet unsuru olan zamandan tasarrufu sağlamak suretiyle, Türk işadamlarına, rekabet edebilirlik yönünden güç katacaktır.

Biz, Doğru Yol Partisi olarak, pozitif muhalefet anlayışı gereği, ülkenin yararına olan kanun teklif ve tasarılarının yanında olacağımızı ve destekleyeceğimizi ifade etmiştik. Biz, daha önceki dönemlerde hazırlanan ve yasalama süreci gerçekleşmeyen bu yasa tasarısını destekliyor, olumlu oy kullanacağımızı bildiriyor, yasanın ülkemiz insanına hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Gül.

Fazilet Partisi Grubu adına, Erzurum Milletvekili Sayın Aslan Polat; buyurun.

FP GRUBU ADINA ASLAN POLAT (Erzurum) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 86 sıra sayılı 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının Birinci Kısmında yer alan 1'den 14 üncü maddeye kadar olan bölüm hakkında, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

"Genel Hükümler" başlığı altındaki Birinci Bölüm "Amaç, Kapsam ve Temel Tanımlar" İkinci Bölüm de "Gümrük Mevzuatı Çerçevesinde Kişilerin Hak ve Yükümlülüklerine İlişkin Çeşitli Hükümler" adı altında olup, bu bölümün Birinci Ayırımı "Temsil Hakkı", İkinci Ayırımı "Gümrük Mevzuatının Uygulanmasına İlişkin Kararlar", Üçüncü Ayırımı "Bilgi", Dördüncü Ayırımı da "Diğer Hükümler" başlığı altında toplanmış bulunmaktadır.

Gümrük mevzuatı denildiği zaman, bir ülkenin ithalat ve ihracatının tabii olduğu kanun hükümlerini anlamaktayız. Bu noktada, sadece bir bilgi olarak şunları da söylemek isteriz ki, 54 üncü hükümetin irtica yaygaraları arasında yıkılmasından sonra gelen esas irtica olan ekonomideki ve sosyal yaşamdaki çöküntüden en çok nasibini alan, ülkemizdeki ithalat ve ihracat faaliyetlerimiz olmuştur. Devlet İstatistik Enstitüsünün 1999 yılı verilerine göre, ihracatımız 1999 yılı ağustos ayında, zaten duraklayan 1998 yılı ağustos ayından dahi yüzde 18,1 oranında azalırken, ithalatımız da, 1999 yılı ağustos ayında, 1998 yılı ağustos ayına göre yüzde 15,8 oranında gerileme göstermiştir. Bu rakamları, bu yılın ocak-ağustos rakamları olarak alırsak, felaket çok daha büyük boyutlardadır. Şöyle ki, 1999 yılı ocak-ağustos arası ihracatımız, 1998 yılı ocak-ağustos aylarına göre yüzde 7,1, ithalatımız ise, 1999 yılı ocak-ağustos arası, 1998 yılı ocak-ağustos arasına göre yüzde 20 azalma göstermiştir; yani, son verilere göre, ihracat bir çöküntü şeklinde azalırken, ithalat da, iç talep noksanlığından son sürat azalmaktadır. İşte, Sayın Cumhurbaşkanının bir türlü görmek istemediği dünya gerçeklerindeki gerçek irtica, geriye gidiş, budur ve bu kötü gidiş, tedbir alınmazsa, felakete, bir ekonomik çöküntüye dönüşmektedir. İşte bu noktada, muhalefet, üzerine düşen duyarlılığı göstererek, Topluluk gümrük kodunda yer alan ve 6.3.1995 tarihli, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi kararı gereğince, gümrük mevzuatına yansıtılması gereken hükümlerin 1615 sayılı Gümrük Kanununa dahil edilmesi amacıyla hazırlanan ve 247 maddeden oluşan bu kanun tasarisının 13 maddelik bir kanun tasarısı gibi görülerek, iki gün içerisinde kanunlaştırılarak ülke ekonomisine gereken hizmeti sağlamayı kendisi için bir görev addetmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2 nci maddeyle, gümrük rejimlerinin uygulanması yöntinden, Türkiye Cumhuriyeti toprakları, karasuları, içsuları ve hava sahası, Türkiye Gümrük Bölgesi sayılması, gümrük işlemlerinin bu bölge içerisinde önceden belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülmesi, hem idareleri hem de beyan sahiplerini rahatlatmaya yönelik olumlu bir maddedir; çünkü, gümrük kontrollerinin sadece gümrük kapılarında veya gümrük idarelerinde tam anlamıyla yapılmak istenilmesi halinde, bütün işlerin yavaşlayacağı ve durma noktasına geleceği tabiidir. Bazen de "vakit geçiyor" diye, kâğıt üzerinde kontroller yapılırken, gerçekte hiçbir kontrol yapılmıyor olacaktır.

Kontrollerin "Türkiye'nin sınırları içerisindeki her yer gümrük bölgesidir" diye, bu bölge içerisinde herhangi bir yerde yapılması realiteye uygundur. Beyanname alındıktan sonra, eşya, sahibine teslim edilerek sürat sağlanır ve beyan uygunluğu, yerinde yapılacak kontrollerle denetlenebilir.

Bu ve benzeri kolaylıklar sağlanırken, işin ciddiyetini sağlama bakımından, şartlara uyulup uyulmadığının zaman zaman kontrol edilmesi de şarttır.

Avrupa Topluluğu mevzuatı çerçevesinde getirilecek bir basitleştirilmiş beyan yöntemi -ki gümrük işleminin veya rejiminin uygulanabilmesi için gerekli asgari şartların yerine getirilmesi şartıyla- diğer formaliteler diyebileceğimiz işlemlerin sonradan belli bir süre zarfında tamamlanması şeklinde belirtilebilir olması olumlu bir adım olacaktır.

Yine, gümrük kontrolü altında işletme rejiminin devreye girmesi ve bir kısım ürünlerin üretiminde kullanılan girdilerin, gümrük vergilerinin teminata bağlanarak, ithaline imkân sağlanması ve ürün piyasaya sürüleceği vakit gümrük vergilerinin tahsilinin mümkün olması da kolaylaştırıcı hükümlerdir.

Gümrük Müsteşarlığının 1 Ocak 1996 tarihinden bugüne kadar geçen süre içerisinde elde bir kanun olmaksızın 10 000'e yakın çalışanı, 280 civarında gümrük birimi ve yıllık 75 milyar dolara ulaşan dış ticaret hacmi, 1 milyona yaklaşan TIR geçişini ve 12 milyona ulaşan yolcu işlemlerini tüm eksiklik ve dedikodulara rağmen sürdürebilmesi, yine de bir başarı olarak kabul edilebilir.

Bilindiği üzere, vatandaşa güven esasına dayalı olarak çok hızlı bir biçimde yürütmesi icap eden gümrük işlemleriyle ilgili olarak, kontrol bilahara yapılmak üzere, işlemlerin gerçekleştirilmesi düşünülmüştür; ancak, kontrol işlemleri yıllar almaktadır ve birkaç yıl sonra bir problemin bulunduğu tespit halinde, sonuçları, zaman zaman mükellefleri için ekonomik açıdan yıkıcı da olabilmektedir; ancak, daha önemlisi, altından kalkılamaz cezaî yaptırımlar ortaya çıkabilmektedir. Örnek vermek gerekirse, kıymet düşüklüğü gerekçesiyle yapılan ve yıllar sonra başlatılan bir soruşturma, nihayetinde mahkemeye intikal etmiş, mahkeme, ilgisine 108 yıl hapis cezası vermiştir; çünkü, bir hata diğer beyannamelerde de tekrar edilmektedir ve her bir beyanname nedeniyle ayrı ceza verilmektedir. Aynı durumda olan, hiçbir farklılığı bulunmayan bir başkasıyla ilgili olarak -kontrol edilmediğinden- hiçbir yükümlülük tahakkuk ettirilmemiş olması da mümkündür. Hal böyle olunca, işin uzmanları aracılığıyla yürütülmeyen bir süreçte bu tarz durumlarla çok sık karşılaşılması söz konusu olduğundan yaptırım gücünün toplum vicdanını rahatsız eder hale gelmesi de kaçınılmaz olacaktır.

Gerçekten, halen, çok sık olmasa da, rastlanılan bu tarz durumlar, kontrolün bilahara yapılacak olmasından yola çıkılarak, uzmanlık aranmadan herkes tarafından ifa edildiğinde, mutlaka çok daha sık ortaya çıkacaktır ve mükellefler, zaman zaman hiçbir kasıtları olmadığı halde, ciddi hapis cezasına çarptırılacaklar, iflaslarına yol açabilecek büyüklükte mali yaptırımlara maruz kalacaklar ve çok yaygın olarak ortaya çıkan bu durumlar ilgililerinin mahvına yol açabilecek durumlar yaratacaktır.

Ayrıca, gümrüklerde iş takibinin standardı, kapasitesi vesairesi belli olmayan kişiler aracılığıyla gerçekleştirilmesi sonucunu yaratır düzenlemelerin önüne geçilmelidir ki, halen gümrükler için kamuoyunda yaygın inanışların önüne geçilmesi için bir adım atılmış olsun. Aksi halde, mevcut durum çok daha kötüleşerek devam edeceğinden, yapılan bu düzenlemenin de gümrük müşavirliği gibi bir mesleğin ortadan kalkması sonucunu yaratacağından endişe etmekteyiz.

Yine, tasarrufların, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi sırasında gümrük işlemlerinin yapılması esnasında temsilcilerin kullanılmasına ilişkin düzenlemelerin suiistimallere yol açabileceği endişesi komisyonca dile getirilmiş, hükümetçe verilen cevapta, vatandaşların gümrük işlemleriyle ilgili faaliyetleri bizzat kendileri takip edebilecekleri gibi, bu işler için gerek duydukları takdirde bir temsilci tayin edebilecekleri ya da gümrük müşavirleri aracılığıyla da işlem yaptırabilecekleri bu düzenlemenin suiistimalini önlemeye yönelik tedbirlere tasarıda yer verildiğini belirtmelerine rağmen, bu işleri profesyonel olarak meslek edinen kişilerin gümrüklerde işlemleri hızlandıracaklarının tabii olmasına karşılık, suiistimal dedikodularının da artarak devam edeceği endişemizi hâlâ taşımaktayız; çünkü, tam otomasyona geçmeyen gümrüklerimizde bu işin önüne kanun tedbirleriyle geçmenin zor olduğunu düşünmekteyiz.

Yine bu kanun tasarıyla, getirilen, kişilerin, gümrük idarelerinden gümrük mevzuatının uygulanması hakkında bilgi talep edebilmeleri olumlu bir adımdır; çünkü, bilhassa KOBİ'ler gibi küçük işletmelerin bu konuda bilgilere ulaşabilmesi için özel çaba sarf etmesi gerekmektedir. Mesela bir işletme, gümrük birliğini de ilgilendiren ileriye yönelik birtakım kararlar almak istesin, büyük ihtimalle karar muhteviyatından haberdar olmadığı için, kendisini avantajlı kılacak hususları gözardı edebilecektir veya Türkiye'nin yükümlendiği, dolayısıyla kendisini yükümlü kılacak hususları dikkate almadığı için, ileride bir zarara uğrama riski her zaman mevcut olabilecektir. İşte bu sebeplerle, bu madde, bilhassa yeni ihracata başlamış küçük işletmeler için çok olumlu bir maddedir.

Tüm bu olumlu uygulamalara rağmen, bu kanun tasarıyla sınır ticaretine, kendi manasına uygun olacak bahanesiyle sınır getirilmesi de tüm Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da huzursuzluğa se-

bec olmuştur; çünkü, ekonomik yönden fert başına milli geliri ülke ortalamasının 1/3'ü seviyesinde, yani, 1 000-1 200 dolar olan sınır vilayetlerinin, sınır ticareti neredeyse tek geçim kaynağı haline gelmiştir. Ayrıca, işsizliğin teröre büyük zemin hazırladığı sınır vilayetlerimizde sınır ticareti, işsizliğin önlenmesi ve ticarî hayatın canlanmasında belki de tek unsur olmuştur. Sınır ticaretiyle ilgili karar verilirken, son onbeş yılda teröre verdiğimiz 30 000-40 000 civarındaki can kaybı ve 100 milyar dolara ulaşan ekonomik kaybı gözardı etmeden bir karara ulaşmalı ve dengeyi kurmalıyız.

Yine Doğu Anadolu'da gayri faal olan Ardahan-Aktaş, Kars-Akyaka ve Iğdır-Alican sınır kapılarının mutlaka açılması, Türkgözü gümrük kapısından, Türkiye'de ikamet etmeyenlere döviz karşılığı yapılan ve ihracat istisnası uygulanan satışlara ait özel faturaların tasdikinin -geçen sene yapılmasına mukabil- bu yıl, Katma Değer Vergisi yolsuzluğu tespit edildi diye tümden kesilmesi, bölgede huzursuzluğa sebep olmuştur. Bir an önce, tekrar fatura tasdikine geçilmesi, Erzurum ticarî kesiminin arzusudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ASLAN POLAT (Devamla) – Sayın Başkan, şahsî konuşma süremi de vererseniz; bitireyim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ASLAN POLAT (Devamla) – Bilhassa, İran'dan kontrolsüz olarak geldiği iddia edilen İran çimentolarına, deprem bölgesinde olan bölgemizde, kontrolsüz müsaade edilmemesini... Aksi takdirde, standartlara uymadığı iddia edilen ve yakıt yönünden bizden yüzde 60 daha ucuz girdi elde eden İran çimentolarıyla Aşkale Çimento Sanayiinin rekabet edebilme şansı kalmamaktadır. Ülkemizdeki özelleştirmelerde, çok başarılı bir uygulama gösteren bu çok ortaklı tesisimizin yaşayabilmesi için, sınır kapılarından çimento girişlerinde gereken özen gösterilmelidir.

Yine, Türkiye'de ikamet etmeyenlere döviz karşılığı yapılan ve ihracat istisnası uygulanan satışlarda, özel faturayla yapılan satışlarda dövizleri bankaya bozdurma şartının liberal ekonomiyle uyumadığı iddiası vardır ki, biz de irdelenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Her ne kadar, Gümrük Kanunu çıkarmak şart ise de, bu kanunu çıkarmakla da işler bitmeyecektir; modern dünyayla uyum sağlamak için, gümrük idarelerinin iş alanları yeniden gözden geçirilmeli, gereksiz işlem ve masraflar ortadan kaldırılmalıdır. Bu meyanda "fizikî muayene oranları, ilk etapta, ithalatta yüzde 20'ye, ihracatta yüzde 5'e indirilmelidir" iddianız, bir an önce hayata geçmelidir.

Risk analizleri yapılarak, bir taraftan riskli eşya veya firma işlemleri daha etkin yapılırken, usulsüzlüğe adı karışmamış firmalar, basitleştirilmiş usullerden yararlandırılmalıdır.

Son yıllarda, bilgisayarların tüm işyerlerine girmesine paralel olarak, otomasyonda kullanılacak olan yazılım programı, elektronik veri değişimi yazılımıyla bir an önce desteklenmelidir. Bu sayede, ithalat ve ihracat yapanların, kendi bürolarındaki bilgisayarlarda ürettikleri gümrük beyan-namelerini, on-line olarak, gümrük müdürlüklerindeki bilgisayar sistemlerine aktarabilmeleri bir an önce sağlanmalıdır.

Bakanlık yetkililerinin, çeşitli forumlarda ifade ettikleri "2000 yılı sonu itibariyle 50 gümrük idaresinin bilgisayar ağıyla bağlandıktan sonra Türkiye'nin ithalat ve ihracat hacminin yüzde 95'inin elektronik ortamda yapılacağı" iddialarını bir an önce hayatiyete geçirmeleri gerekmektedir; bu sayede, işlemlere hız kazandırılırken, insan hatalarının asgari düzeye inmesi sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, ülkemizin dış ticaretine çok olumlu katkısı olacağını umduğumuz bu kanun tasarıısına Fazilet Partisince olumlu bakmaktayız; fakat, Doğu ve Güneydoğu Anadolu milletvekilleri olarak, sınır ticareti konusunda gerekli güvenceyi de hükümetten almak istemekteyiz.

Bu duygu ve düşüncelerle, Gümrük Kanununun hayırlı olmasını diler, Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

Değerli milletvekilleri, 3 üncü madde üzerinde bir önerge vardır; önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 86 sıra sayılı Kanunun 3 üncü maddesine 24 üncü bent olarak:

"Doğrudan temsil, gerçek kişilerin şahsen, tüzel kişilerin ise organları aracılığıyla; dolaylı temsil, gümrük müşavirleri tarafından; başvuru, iş takip ve sonuçlandırma yetkisini" ibaresinin ilave edilmesini arz ve teklif ederiz.

Suat Pamukçu

Nurettin Aktaş

Ali Sezal

Bayburt

Gaziantep

Kahramanmaraş

Faruk Çelik

Ali Gören

Bursa

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANIFI TIRYAKI (Gaziantep) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükümet?..

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeniz hakkında konuşacak mısınız; yoksa, gerekçeyi mi okutayım efendim? Önerge sahipleri adına konuşmak arzu eden var mı?..

Gerekçeyi okutuyorum:

Gereğe:

Gümrük Kanununun gereklerinin herhangi bir kişi tarafından yerine getirilmesi sonucunu yaratır şeklinde yapılan düzenleme son derece tehlikelidir.

Oldukça karmaşık (ve çok fazla detay bilmeyi gerektiren) işlemler bütünü olan bu işlemlerin, birçok detayı bilen bir uzman tarafından ifası gerekir.

Bilindiği üzere, vatandaşa güven esasına dayalı olarak, çok hızlı bir biçimde yürütmesi icap eden gümrük işlemleriyle ilgili olarak, kontrol bilahara yapılmak üzere işlemlerin gerçekleştirilmesi düşünülmüştür. Ancak, kontrol işlemleri yıllar almaktadır ve birkaç yıl sonra bir problemin bulunduğu tespit halinde, sonuçları zaman zaman mükellefler için ekonomik açıdan yıkıcı da olabilmektedir; ancak, daha önemlisi, altından kalkılamaz ceza yaptırımlar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, kıymet düşüklüğü gerekçesiyle yapılan ve yıllar sonra başlatılan bir soruşturma, nihayetinde mahkemeye intikal etmiş, mahkeme, ilgisine 108 yıl hapis cezası vermiştir. Çünkü, bir hatta diğer beyannamelerde de tekrar edilmektedir ve her bir beyanname nedeniyle ayrı ceza verilmektedir. Aynı durumda olan (hiçbir farklılığı bulunmayan) bir başkasıyla ilgili olarak kontrol edilmediğinden, hiçbir yükümlülük tahakkuk ettirilmemiş olabilmektedir.

Hal böyle olunca, işin uzmanları aracılığıyla yürütülmeyen bir süreçte, bu tarz durumlarla çok sık karşılaşılması söz konusu olduğunda, yaptırım gücünün toplum vicdanını rahatsız eder hale gelmesi kaçınılmaz olacaktır.

Gerçekten, halen, çok sık olmasa da, rastlanılan bu tarz durumlar, kontrolün bilahara yapılacak olmasından yola çıkılarak, uzmanlık aranmadan, herkes tarafından ifa edildiğinde, mutlaka çok

daha sık ortaya çıkacaktır ve mükellefler, zaman zaman, hiçbir kasıtları olmadığı halde, ciddi hapis cezasına çarptırılacaklar, iflaslarına yol açabilecek büyüklükte mali yaptırımlara maruz kalacaklar ve çok yaygın olarak ortaya çıkan bu durumlar, ilgililerin mahvına yol açabilecek durumlar yaratacaktır.

Diğer yandan, uygulanmak üzere belirli amaçlarla çıkarılan kanun ve kararnamelere aykırı davranış had safhaya çıkacak, âdeta, uygulanma ihtiyacı minimize edilmiş, yalnızca cezalandırma mekanizması yaratılmış olacaktır. Oysaki, kanunların düzenlenmelerinin esas amacı, korudukları değerlerin ihlal edilmemesi, kanun koyucunun önceliklerinin realize edilmesidir; ancak, sonradan kontrol mekanizmasıyla birlikte, herhangi bir personelin gümrük işlemlerini yapmaya başlamasının doğal sonucu olarak, kanunun uygulanması, yalnızca cezalandırma kurallarına inhisar edecektir.

Diğer yandan, bu işi, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana çok uzun zamandır ifa eden bir meslek grubu vardır. Bu meslek grubunun odalaştırılması, yetkiyle donatılarak sorumluluklar verilmesi ve kontrolün bu meslek mensupları tarafından başlangıçta ifasının sağlanması, kanunun tam olarak uygulanmasına çok etkin katkılarda bulunacakken herkese iş takip etme yetkisinin verilmesi, Türkiye'nin diğer meslek kuruluşlarıyla ilgili temel düşünceye de aykırılık oluşturmaktadır. Bu yaklaşım, adliyelerde de herkesin vekillik yapabileceği gibi hiç de haklı olmayan bir sonuç yaratır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, 5 inci madde üzerinde bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 86 sıra sayılı kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Suat Pamukçu	Nurettin Aktaş	Ali Sezal
Bayburt	Gaziantep	Kahramanmaraş
Ali Gören	Ahmet Cemil Tunç	
Adana	Elazığ	

"Bütün kişiler, gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri bizzat veya tayin edecekleri ve kanunun tatbikatında vekilleri sayılan gümrük müşavirleri vasıtasıyla gerçekleştirebilirler."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANİFİ TIRYAKI (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet ne düşünüyor efendim?

DEVLET BAKANİ MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Komisyon ve hükümet önergeye katılmamıştır.

Önerge üzerinde, önerge sahipleri adına konuşmak arzu eden var mı efendim; yoksa, gerekçeyi okutacağım.

ASLAN POLAT (Erzurum) – Gerekçeyi okutun Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

"Gerekçe:

Bu değişiklik isteğinin amacı, kişilerin kendi işlerini kendilerinin yapabilmelerine engel teşkil etmez. Yalnızca, kendilerinin yapamayacakları durumda bir vekil tayin etmelerinin mecburiyet olduğu durumda, yalnızca işin ehli olan, eğitimini almış, saygın bir meslek mensubunu görevlendirilmelidir. Bu meslek mensubunun Türkiye'nin (ve hatta dünyanın) en ağır eğitim ve sınav mekanizmalarından geçirilmesi mesleğe prestij katacaktır ki, nitekim, tasarının 226 ncı ve devamındaki maddelerinde bu gerek fazlasıyla yerine getirilmiştir. Gümrük müşavirleri, teorik ve pratik bakımlardan en iyi eğitilmiş bir biçimde görev ifa edeceklerdir.

Bu bakımlardan, gümrüklerde iş takibinin standardı, kapasitesi vs. belli olmayan kişiler aracılığıyla gerçekleştirilmesi sonucunu yaratır düzenlemelerin önüne geçilmelidir ki, halen gümrükler için kamuoyunda yaygın inanışların önüne geçilmek için bir adım atılabilmiş olunsun... Aksi halde, mevcut durumun çok daha kötüleşerek devam edeceğinden, yapılan bu düzenlemenin de gümrük müşavirliği gibi bir mesleğin ortadan kalkması sonucunu yaratacağından emin olmak gerekir."

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Birinci Kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Birinci Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, İkinci Kısım görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci Kısımda konuşma süreleri, gruplar, komisyon ve hükümet için 10'ar, şahıslar için de 5'er dakikadır.

İkinci Kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Tokat Milletvekili Sayın Ergün Dağcıoğlu?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

İkinci Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, Üçüncü Kısım üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Üçüncü Kısım üzerindeki konuşma süreleri, gruplar, komisyon ve hükümet için 20'ser, şahıslar adına da 5'er dakikadır.

Fazilet Partisi Grubu adına, Tokat Milletvekili Sayın Ergün Dağcıoğlu?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

Üçüncü Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, Dördüncü Kısım üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Dördüncü Kısımda konuşma süreleri, gruplar, komisyon ve hükümet için 30'ar, şahıslar için 5'er dakikadır.

Dördüncü Kısımda, Fazilet Partisi Grubu adına, Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

Dördüncü Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Kısımların görüşmelerine başlıyoruz ve birlikte görüşülecek olan bu kısımları ayrı ayrı oylayacağım.

Bu kısımda, komisyon, gruplar ve hükümet için konuşma süreleri 10'ar, şahıslar için 5'er dakikadır.

Müşterekten görüşülmekte olan bu kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Niyazi Yanmaz. (FP sıralarından alkışlar)

Sayın Yanmaz, beş, altı ve yedinci kısım için müştereken konuşuyorsunuz; süreler de ona göre ayarlanmıştır ve konuşma süreniz 10 dakikadır.

Buyurun efendim.

FP GRUBU ADINA MUSTAFA NİYAZI YANMAZ (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 86 sıra sayılı 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının Beşinci Kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgesi olan Şanlıurfa'nın, Türkiye'nin sınır illerinden biri olması dolayısıyla, geçmişten bugüne bu konuda büyük bir birikimi vardır. 1980'li yıllardan evvel, özellikle ithal ikameci ekonomi döneminde Şanlıurfa'da kuru tarım yapıyordu, sanayi yoktu; sınır alışverişi yasal yollardan olmayınca, kaçakçılık, Şanlıurfa'nın en büyük geçim kaynağıydı. O zaman, sigara kâğıdı, yağ, şeker, çay, akla gelen her şey Suriye'den gelirdi; mayınlı arazilerden dolayı, çok sayıda can kaybı ve sakat kalan insan oldu. Oysa, 1980'den sonra, serbest piyasa ekonomisine geçilmesiyle, Türkiye'de her şey bulunur hale geldi, müteşebbis insan çoğaldı; ancak, bu defa da, Türkiye Cumhuriyetinin en büyük projesi olan GAP'ın nimetinden azamî seviyede istifade edebilmek için, yanı başımızda sınır komşumuz Suriye ile ticari alışverişimizi artırmak, ancak Akçakale Gümrük Kapısının daha faal hale getirilmesiyle olur.

Gaziantep Gümrükleri Başmüdürlüğüne bağlı Akçakale Gümrük Müdürlüğü, üçüncü sınıf bir gümrük müdürlüğüdür. Oysa, saydığım nedenlerden dolayı, birinci sınıf gümrük müdürlüğü olması gerekmektedir. Ancak, 1991 yılından beri Gümrük Müsteşarlığının ilgili yıllar yatırım programına teklif edilmesine rağmen, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca, Akçakale Gümrük Tesisleri Projesi bir türlü vize edilmemiştir. İlgili bakanlığın bu konuya duyarlı davranacağını ve en yakın zamanda bu problemi çözeceğini ümit ediyorum.

Gümrük idaremiz, bir yandan dış ticarete yönelik hizmetleri giderek kolaylaştırıcı yönde işlemlerini geliştirirken, bir yanda da 2000'li yılların modern Türkiye'sinde çağdaş bir yapıya kavuşmak amacıyla modernizasyon projesini stratejiyle hayata geçirme gayreti içinde olmalıdır.

Dünya Bankası kredisi destekli modernizasyon projesi içerisinde pilot bölge seçilen Atatürk Havalimanı uygulaması müspet sonuçlar vermiştir. Bu durum, artık, insan takdirine dayalı gümrük metodunun yerine otomasyona geçilmesini açıkça ortaya çıkarmıştır.

Gümrüklerimizden daha rantabl netice almak için şu hususları yerine getirmek gerekir diye düşünüyorum: Gümrük işlemlerini basitleştirmek, hızlandırmak ve bilgi işlem teknolojilerini kullanmak, modern bir gümrük mevzuatı oluşturmak, gümrük mevzuatının yeknesak uygulanmasını sağlamak, dış ticaret erbabına daha iyi hizmet sağlamak, fiziksel kontrolleri azaltmak ve eşyaman tesliminden sonra yapılacak kontrolleri artırmak, dış ticaret istatistiklerinin daha hızlı ve sağlıklı alınarak karar vericilere bilgisayar ortamında ulaştırmak.

Maalesef, gümrüklerimiz büyük bir şaibe altındadır. Dürüst ve düzgün çalışanları tenzih ediyorum. Şaibe altında olan bütün kurumları olduğu gibi gümrüklerimizi de bu şaibeden kurtarmak gerekir.

Bir an evvel, ihtisas gümrükleri oluşturarak kalitesiz malların ülkemize gelmesine engel olmalı ve böylelikle, yerli sanayicimizi ve tüketiciyi korumalıyız. Demir-çelik sektörü, Rusya'dan gelen

çok kalitesiz mallar sebebiyle batma noktasına geliyor. Onun için, ihtisas gümrüklerinin oluşturulması gerekir.

İstisna ve muafiyetleri uygularken çok dikkat etmemiz lazım. Bilhassa, ihracat işlemlerinde gümrük idaresine çok önemli görevler düşüyor. Gümrüklerimizin yasakçı zihniyetten çıkıp, güler yüzlü, tatlı dilli, vatandaşın imkânını devlete aktaracak, danışmanlık hizmeti verecek bir konumda olması gerekir. İnsanlarımız, gümrüğe gelirken, acaba hangi eksiği, hangi yanlışta bende bulacaklar diye endişe ve korku içinde olmamalıdır.

Değerli milletvekilleri, dışticaretimizde, ülkemizde kurulan serbest bölgelerin çok etkin bir yere sahip olduğu her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. 1988 yılında serbest bölgelerimizin ticaret hacmi 154 milyon dolarken, 1996 yılında bu rakam 3 milyar dolara çıkmıştır.

Serbest bölgeleri geliştirmek ve teşvik etmek gerekir. Eğer bu yapılırsa, öyle sanıyorum ki, ülkemize, serbest bölgelerden yapılan ticaret sebebiyle daha fazla döviz girecektir.

1 Ocak 1996 tarihinde Gümrük Birliği Antlaşmasının yürürlüğe girmesiyle Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde yeni bir dönem başlamış, kamuoyu büyük umutlar ve beklentiler içine girmiştir. Geçen bu süre zarfında gümrük birliğinin Türkiye'nin aleyhine bir gelişim göstermesi ve Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde bir türlü istenilen entegrasyon seviyesine gelememiş olmamız da, ayrıca, düşündürücüdür.

Gümrük birliği, dışticaretimizde çok yönlü değişimlere yol açmıştır. Gümrük birliğinin birinci yılında 1995 yılına göre toplam ihracatımız yüzde 7,1, ithalatımız ise yüzde 20,2 oranında bir artış göstermiştir. Avrupa Birliği ülkeleriyle dışticaretimizde ise, aradaki fark daha da yükselmiştir. 1996 yılında, bir önceki yıla göre Avrupa Birliğine ihracatımız yüzde 3,7 oranında artarken, Avrupa Birliğinden yaptığımız ithalat yüzde 32,5 oranında bir artış göstermiştir.

Gümrük birliğiyle toplam ithalatımız, ihracatımızın yaklaşık 3 katı artarken, sadece Avrupa Birliğiyle olan dışticaretimizde ise, ithalatımız ihracatımızın yaklaşık 9 katı bir artış göstermiştir.

Avrupa Birliği üyeleriyle yapılan dışticaretimiz, Türkiye'nin ihracat gelirini ve ithalatını büyük ölçüde etkilemiştir. Gümrük birliği, Türkiye'den Avrupa Birliğine yapılan ihracatta beklenilenin çok altında, ithalattaysa beklenilenin çok üstünde bir artışa yol açmıştır. Buna bağlı olarak, dışticaret açığımız rekor düzeye yükselmiştir.

BAŞKAN – 1 dakika süreniz var Sayın Yanmaz.

MUSTAFA NİAZI YANMAZ (Devamla) – Bu kanunun ülkemize hayırlar getirmesini diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Yanmaz.

Başka söz talebi?.. Yok.

Alınan karar gereğince, birlikte görüştüğümüz Beşinci, Altıncı ve Yedinci Kısımları, yine alınan karar gereğince, ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Beşinci Kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı Kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yedinci Kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, Yedinci Kısımla ilgili olarak, arkadaşımıza 5 dakika söz vermeyi uygun görürseniz...

BAŞKAN – Efendim, hatırlayacaksınız, kürsüye gelirken, değerli konuşmacı arkadaşımıza, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Kısım üzerinde konuşacağını ifade ettim. Eğer, değerli arkadaşımız konuşmak istiyorsa, bir başka madde üzerinde derhal söz verebilirim.

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) – Madde değişmiş oluyor Sayın Başkan. Müsaade buyurursanız...

BAŞKAN – Efendim, Sekizinci Kısımın görüşmelerine başlıyoruz.

Sekizinci Kısım üzerinde, gruplar, hükümet ve komisyon için konuşma süreleri 10'ar dakika, şahıslar için de 5'er dakikadır.

Sekizinci Kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Siirt Milletvekili Sayın Nurettin Aydın?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

Sekizinci Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Kısma geçiyorum.

Bu kısım üzerinde de, komisyon, hükümet ve gruplar için konuşma süreleri 20'şer dakika, şahıslar için konuşma süreleri de 5'er dakikadır.

Dokuzuncu Kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Afyon Milletvekili Sayın Sait Açıba?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

Dokuzuncu Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onuncu Kısma geçiyorum.

Bu kısım üzerinde, gruplar, komisyon ve hükümet için söz süreleri 10'ar dakika, şahıslar için 5'er dakikadır.

Onuncu Kısım üzerinde söz talebi, Fazilet Partisi Grubu adına, Konya Milletvekili Sayın Veyisel Candan?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

Bir önergemiz var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 86 sıra sayılı kanun tasarısının 227 nci maddesinin (f) bendine (iii) alt bent olarak;

"Önlisans eğitimi veren gümrtlük yüksek okullarından mezun olanlar."

Suat Pamukçu	Nurettin Aktaş	Ali Gören
Bayburt	Gaziantep	Adana
Mehmet Bekaroğlu	Ahmet Cemil Tunç	
Rize	Elazığ	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANİFİ TIRYAKI (Gaziantep) – Sayın Başkan, bu konuda açıklayıcı bir hüküm var tasarıda. Zannediyorum, gözden kaçmış.

BAŞKAN – Katılmıyorsunuz...

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANIFI TIRYAKI (Gaziantep) – Takdire bırakıyorum.

BAŞKAN – Hükümet efendim?..

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Sayın Başkan, aynı maddenin (ii) bendinde aynı ifadelerle hüküm var "Diğer eğitim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olduktan sonra (i) alt bendinde belirtilen bilim dallarından lisanüstü seviyede diploma almış olmak ya da önlisans eğitimi veren gümrük, dış ticaret ve Avrupa Topluluğu konularında uzmanlık programı olan meslek yüksekokullarından mezun olmak" diyor. Dolayısıyla, arkadaşlarımız, gümrük meslek yüksekokullarından mezun olanları kastediyorlar buraya girsin diye; var zaten o.

BAŞKAN – Tasarıda var.

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Dolayısıyla, önergeye gerek yok. Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Önerge sahipleri, komisyon ve hükümetin bu açıklamaları üzerine ne düşünüyorlar acaba; devam edecekler mi önergelerini takibe, yoksa çekiyorlar mı efendim? Konuşmak arzu eden varsa söz vereceğim, yoksa gerekçeyi okutacağım.

Gerekçeyi okutuyorum:

*Gerekçe:

Halen ülkemizde 2 yıllık eğitim veren gümrük yüksekokulları mevcuttur. Bu okullardan mezun olan gençlerin tamamına gümrük idarelerinde iş bulunması mümkün olamamaktadır. Kaldı ki, memur sınavlarının merkezî sistemle yapılması nedeniyle, bu öğrencilerin diğerlerine göre bir farkı da kalmamaktadır.

Diğer yandan, gümrük müşaviri yardımcısı ihtiyacının karşılanması da gerekmektedir. Çok yüksek bir eğitim sürecinin ardından, mevcut tasarı hükümleri çerçevesinde, gümrük müşavir yardımcılarının tek hedefleri, stajlarını tamamlayarak, gümrük müşaviri olabilmek olacaktır. Oysaki, gümrük müşavir yardımcısının önemli bir ihtiyaç olduğu bilinmektedir.

Bu iki ihtiyaç giderilirken, kendilerine meslek olarak gümrük işlemlerini seçmiş mezunlara da bir iş imkânının yaratılması uygun olacaktır. Ancak, bu kişilerin gümrük müşaviri olmalarının da mümkün olmamasını temin bakımından 228 inci maddede değişiklik yapılmıştır.

Gerçekten, 228 inci maddedeki mevcut hal, 4 yıllık bir yüksek eğitimin ardından doktora yapan bir kişinin yalnızca gümrük müşavir yardımcısı olabilmesini öngören mevcut düzenleme çok adil olmayacaktır. Halen, tasarı, sayılan belirli yüksek eğitim kurumlarının dışındaki bir yüksek eğitim kurumundan mezun olanların gümrük müşaviri yardımcısı olabilmesine engel durumdadır. Bu kişilerin, mevcut eğitimlerine ilave olarak, sayılan yüksek eğitim kuruluşlarında lisanüstü eğitim almaları öngörülmüştür. Bu lazimeyi de yerine getiren kişilerin, makro ölçekte, gümrük müşaviri olamamalarının çok adil olduğu söylenemez. Bu bakımdan, gümrük müşavir yardımcılığı ihtiyacının yüksekokuldan temini, bu şekilde müşavir yardımcısı olanlara da gümrük müşaviri olabilmenin yollarının açılması daha doğru olacaktır."

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mevcut haliyle Onuncu Kısmı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onbirinci Kısma geçiyorum.

Onbirinci Kısımda, gruplar, komisyon ve hükümet için konuşma süreleri 10, şahıslar adına da 5'er dakikadır.

Onbirinci Kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Ordu Milletvekili Sayın Eyüp Fatsa...

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) – Değişiyor efendim.

BAŞKAN – Peki efendim. Kim konuşacak?

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) – İğdir Milletvekili Ali Güner.

BAŞKAN – Sayın Ali Güner, buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır efendim.

FP GRUBU ADINA ALI GÜNER (İğdir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görtüşül-
mekte olan Gümrük Kanunu Tasarısının Yedinci Kısım olan sınır ticaretiyle ilgili 172 nci madde-
si üzerinde, şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlarken, Muhterem Heyetinizi
saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de, şimdiki anlamda sınır ticareti, 1985 yılında 85/9113 sayılı Bakanlar Kurulu Kara-
rı eki "Sınır Ticareti Yönetmeliği" ile başlatılmıştır. Başladığı günden bugüne kadar belli bir esasa
bağlanamayan sınır ticareti, görülmüyor ki, bundan sonra da, idarenin keyfiyetine ve bazı çıkar çev-
relerinin şahsı menfaatları doğrultusunda düzenlenecektir; çünkü, bu tasarıyla, kapsam ve düzenle-
me, siyasî iktidarların inisiyatifine terk edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sınır ticareti, Türkiye'nin bütün bölgelerinde, bölge hal-
kı için çok önemlidir; ancak, doğu ve güneydoğudaki bölge insanı için hayati önem arz etmektedir.
Bu bölgelerde, devletin bugüne kadar yapamadığı yatırımlar ve istihdamlar, sınır ticaretiyle telifi
edilmeye çalışılmıştır.

Yıllardır batıya ve özellikle metropollere yapılan göçler durma noktasına gelmiş; hatta, İğdir
gibi bazı iller, göç vereceği yerde, göç alır hale gelmiştir.

Bölge halkını yıllardır ezen fakirlik ve terör, refah düzeyinin artmasıyla, bölge halkını devle-
tine bağlı, saygılı, barışsever ve yarına umutla bakar hale getirmiştir.

Bazı çıkarıcı baskı grupları, bölge halkı nezdinde, devletimizin itibarını zedelemek amacıyla,
devlet kuruluşlarını da kullanarak sınır bölgelerindeki huzur ve refahı bozmak için faaliyet göster-
mektedirler.

Son olarak, TPAO'nun bir yan kuruluşu olan TPIC devreye sokularak, 50 bin civarında mazot
ticaretiyle geçimini sağlayan bölge şoför esnafının ekmeğine el uzatılmış ve bu esnafın mağduri-
yetine sebep olunmuştur.

1985 yılından bu yana uygulanagelen bu ticaret, keyfi uygulamalar nedeniyle şu anda yapıla-
maz duruma getirilmiş ve bu yüzden bölge halkı ekonomik sıkıntı çeker duruma gelmiştir.

TPAO'nun yan kuruluşu olan TPIC'in faaliyetlerinin derhal durdurulması için, yetkilileri gö-
reve davet ediyorum.

Geçen yıllarda, komşu ülkeler ile ülkemiz arasındaki ilişkilerde tesis edilen yeni gelişmelerin
ışığında, özellikle doğu ve güneydoğu sınır bölgesinde güvenliğin sağlanmasıyla sayıları onbinler-
le ifade edilebilen, aileleriyle ve çevrelerinde yarattıkları istihdamla beraber sayıları yüzünü aşkın,
mazot ticaretinden kazanç sağlayan şoför esnafının mağdur edilmemesi ve nakliyedeki zorlukların
giderilmesi, sınır ticaretinin canlandırılması ve transit taşımacılığının geliştirilmesi için, 54 üncü
hükümet döneminde yayımlanan 13.9.1996 tarihli genelgeyle, sınır ticaretiyle uğraşan şoför esna-

fının mağduriyetinin giderilmesi amacıyla hem depo tonajları yükseltilmiş hem de ilgili valiliklerce belirlenen esaslar çerçevesinde mazot ithaline izin verilmiştir. Bölgedeki şoför esnafı, sınır ticareti kapsamında yapılan bu mazot ticareti sayesinde ekonomik alanda rahallanmış ve kazancını istihdam yaratacak yatırımlara yöneltmiştir. Sayın Ecevit Hükümeti döneminde, özellikle 1999 yılının birinci ayından itibaren her sınır kapısına mazot getirilmesi için kotalar uygulanmaya konulunca bu durum bozulmuştur. Bu hükümet bununla yetinmeyerek, başta Habur Gümrük Kapısından başlamak üzere, Petrol Ofisi eliyle mazot alımına başlamıştır. Yani, kısacası, halka değil, yine birkaç kişinin faydalanacağı bir hale getirilen mazot ticareti, bu haliyle yöre halkını oldukça mağdur ve rahatsız etmiştir. Ne var ki, birtakım çıkar çevrelerinin faaliyetleri sonucu, sadece Iğdır Dilucu Gümrük Kapısında, eskiden aylık 100 000-150 000 ton olan mazot ithali yapılırken, bu, bugün 25 000 tona indirilmiş ve bunun da yarısı olan 12 500 tonu Nahçıvanlılara tahsis edilmiştir. Yani, sınır ticaretinde, Sayın Ecevit Hükümetinden önce Nahçıvan Dilucu Sınır Kapısından bir ayda ithal edilen mazot 150 bin ton iken, bugün, bir yılda, şu andaki hükümetin tahsis ettiği mazot miktarı kaddır. Bu da ne demektir; bölge halkının gelirinin onikide 1 nispetinde azalması demektir.

Devletine güvenen 4 000 şoför esnafı, bugün çek ve senelerini ödeyememekte, borç batağında çırpınmaktadır. Buna bağlı olarak, aynı şekilde, 7 000 Nahçıvan şoför esnafı da aynı akibete uğratılmıştır. Bu durumdan etkilenen güneydoğudaki şoför esnafının sayısı 45 bin civarındadır. Güneydoğudaki şoför esnafına üç ayda bir sıra gelmektedir. Eskiden her gün 1 500 araba çıkış yaparken, bugün, sayı 250 arabaya indirilmiştir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Iğdır ile Nahçıvan'ı bağlayan köprü'nün ismi "Hasret Köprüsü"dür. Hasret Köprüsü'nün açılışında, devlet büyüklerimiz, Nahçıvan'ı Türkiye'nin bir ifi olarak kabul etmişlerdir ve orada yaşayan soydaşlarımıza da vaatlerde bulunmuşlardır. Bu soydaşlarımızın tek geçim kaynağı, sınır ticareti kapsamında yapılan mazot ticaretidir.

Iğdır'ı, ekonomik darboğaza, geçerek, batıda herhangi bir metropolde bir yakınının yanına sığınarak aşabilir; Nahçıvanlının bizden başka gideceği bir yeri de yoktur.

Bir tarafı... Bir taraftan kasıt, doğusu, kuzeyi ve kuzeybatısı Ermenistan ile çevrili Nahçıvan'ın, bir tarafı İran'dır; onlar da bize umut bağlamışlardır. Bu vatandaşlarımızın, bu kardeşlerimizin, bu güvenini yıkmayalım; çünkü, 400 bine yakın nüfusa sahip olan Nahçıvan'ın halkı bütün yaşamını bize endekslemiştir. Yani, her şeyini bizden, yani Türkiye'den temine çalışmaktadır.

Hal böyle iken, Türk-Nahçıvan Dilucu Sınır Kapısı ile güneydoğu sınır kapılarına tanınan kotaların acilen en az iki misline çıkarılmasını, sayın devlet büyüklerimizden önemle arz ediyorum.

Sözlerimi tamamlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli milletvekilleri madde üzerinde bir önerge vardır; önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 86 sıra sayılı Gümrük Kanunu Tasarısına 238 inci maddeden önce gelmek üzere, aşağıdaki 238 inci maddenin eklenmesini ve bundan sonra gelen madde numaralarının teselsül ettirilmesi ile tasarıda bu maddelere yapılan atıfların buna göre redakte edilmesini arz ve teklif ederiz.

Murat Başesgioğlu
Kastamonu

Ömer İzgi
Konya

Mehmet Emrehan Halıcı
Konya

Saffet Arıkan Bedük
Ankara

Mehmet Altan Karapaşaoğlu
Bursa

Madde 238. – 108 ilâ 127 nci maddelerde düzenlenen Dahilde İşleme Rejimi ile 128 ilâ 134 üncü maddelerde düzenlenen Geçici İthalat Rejimine ilişkin hükümlerin ihlali halinde, eşyaya ilişkin gümrük vergileri tahsil edilir. Ayrıca, bu vergilerin iki katı para cezası alınır.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANIFI TIRYAKI (Gaziantep) – Takdire bırakıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

DEVLET BAKANİ MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Efendim, komisyonun takdire bıraktığı, hükümetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Alınan karar gereğince 238 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde üzerinde bir önerge daha vardır; okutup gereğini yapacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 86 sıra sayılı Gümrük Kanunu Tasarısının 240 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan 100 000 000 TL tutarıdaki usulsüzlük cezasının 30 000 000 TL olarak değiştirilmesi ile aynı maddenin üçüncü fıkrasının (h) bendi, dördüncü fıkrasının (g) bendi, beşinci fıkrasının (b) ve (c) bendiyle beşinci fıkrasının (a) bendindeki (a) başlığının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Murat Başesgioğlu

İsmail Köse

Saffet Arıkan Bedük

Kastamonu

Erzurum

Ankara

Emrehan Halıcı

M.Altan Karapaşaoğlu

Konya

Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANIFI TIRYAKI (Gaziantep) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

DEVLET BAKANİ MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Komisyonun takdire bıraktığı, Hükümetin katılmış olduğu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

240 ıncı maddeyi bu değişiklikle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, görüşmelerini tamamlamış olduğumuz Onbirinci Kısım, 238 ve 240 ıncı maddelerle ilgili verilen önergeler doğrultusunda yapılan değişikliklerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onikinci Kısma geçiyorum.

Onikinci Kısımda konuşma süreleri; gruplar, Komisyon ve Hükümet için 5'er ve aynı zamanda şahıslar için de 5'er dakikadır.

Bu kısım üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına, Konya Milletvekili Sayın Özkan Öksüz?.. Yok. Başka söz talebi?.. Yok.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, şahsım adına konuşacağım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten, iyi bir usulle, çok uzun bir kanun tasarısını müzakere ediyoruz; gerçi, güzel bir şey de, acaba, idarede ve komisyonlarda bu enine boyuna tartışıldı mı, bu çok önemli; inşallah tartışılmıştır.

Ancak, şunu da belirtmek isterim ki, eğer, Türkiye’de gümrük idaresi sağlıklı çalışsaydı, Türkiye’nin, bugün, ne 21 katrilyon lira bankalara faiz vermeye ihtiyacı vardı ne Avrupa’dan borç para almaya ihtiyacı vardı. Türkiye’de, maalesef, en hatalı işleyen, gümrük idaresi; çünkü, kaçakçılığın kaynağı. Yani, işte, bunu çok fazla da şey etmeyelim; ama, bu gümrük idaresinde, maalesef, birtakım eski yöneticiler, her köşe başına kendi adamlarını yerleştirmişler ve o kişiler, maalesef, orada sabit, demirbaş gibi görev yapıyorlar, kimse dokunmuyor; dokunmayınca da, tabii, gümrüklerle ilgili ayyuka çıkan çok büyük söylentiler var. İşte, Sayın Müsteşar da, biliyorum, eskiden, bir özel karşılaşmada, Sayın Demirel’i havaalanında bürokratken karşılaşmıştı; ondan sonra da, mülkâfat olsun diye kendisini müsteşarlığa atadılar, uzun streden beri de müsteşar. Bunlar gerçekler, tabii, doğruları söylemek gerekirse...

Şimdi, tabii, bu ülke bizim; bu ülkeyi, her nimetiyle iyi kullanmamız lazım, her kaynağıyla iyi kullanmamız lazım.

Bu müzakere ettiğimiz konu, itirazlarla ilgili konu, bölüm. Tabii, bu gümrük itirazlarında özel bir itiraz yolu belirlenmiş. Ben, aslında, tabii, çok da; yani, konuşmak da istemiyordum; ama, bir genel, son kısma gelirken, yani, bu 200 kûsur, 250 maddelik bir tasarı geçerken, bu Parlamentoda bazı şeylerin de söylenmesi gerekirdi. Tabii, bu tasarı, daha ziyade Doğru Yol zamanında hazırlanmış için, bize de arkadaşlarımız... Ben de uzun uzadıya incelemedim. Memleketin ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir tasarıdır; ama, şunu bilmemiz gerekir ki, gümrük idarelerini islah etmek zorundayız. Birçok kaçakçı ve özel zenginler, gümrüklerden kaçak olarak Türkiye’ye giren mallar sayesinde zengin oldu. Bugün, holdinglerin bir kısmının servetlerinin kaynağı buradan gelmiştir. Çok olaylara şahit olduk. Hatta, öyle edinilmiştir ki, Merkez Bankasından sahte ithalat izinleri alınarak, gümrüklerden mal geçirilmiştir; ama, tabii, Türkiye için büyük servet kayıpları meydana gelmiştir.

Ben, hükümetten özellikle şunu rica ediyorum: Gümrük idarelerini sağlıklı bir yönetime kavuşturursunlar. Artık, akraba, dost, bilmem başbakanın adamı, cumhurbaşkanının adamı, bakanın adamı diye adamları koymayalım.

Bir de, değerli milletvekilleri, yani ben anlamıyorum; bu bürokratların mal varlığını da kontrol etmek lazım. Bir bakıyorsunuz, basit bir memur, apartman alıyor, yazlık alıyor, son model arabalar alıyor... Yani, bunları benim söylememem lazım. Ben söylediğim için de, birçok kişinin gözünde çok antipati yaratıyorum; ama, bu, bir gerçek; yani, maaş ortada, bir bakıyorsunuz, mültiliyarder hayatlar yaşanıyor. Bunları da kontrol etmek lazım; yani, her meslekte çalışan insanlar, hakikaten, o mesleğin yarattığı avantajlardan yararlanıyor mu yararlanmıyor mu, suiistimal yapıyor mu yapmıyor mu, bunları da kontrol etmek lazım. Gümrüklerle ilgili o kadar pis kokular ve o kadar büyük şayialar var ki, ta nereden nerelere gidiyor...

Tabii, bunları burada söylememe gerek yok, hepiniz de biliyorsunuz; ama, bunların önünü kesmek lazım. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, artık, 2000 inci yıla girerken, kendisine bir çekidüzen vermek zorundadır. Bu çekidüzeni verirken, bütün kurumlara vermek lazım. Yani, burada büyük kaynaklar gidiyor, ondan sonra, öbür taraftan, gidiyoruz, yüzde 150 faizle, maalesef, borç para alıyoruz, sekiz on holding birden zenginleşiyor.

İşte, biliyorsunuz, bu Mavi Akım Projesi var; Rusya'dan gaz gelecek, Karadeniz'in altından geçecek, Samsun'dan da Ankara'ya gelecek. Daha Rusya'da kazma vurulmamış, Karadeniz'in altında kazma vurulmamış, Samsun ile Ankara arasında ihaleler yapılmış ve 1 milyar dolara yakın ayans dağıtılmış. Yani, bu olur mu?! Sayın Mesut Yılmaz, Başbakanken, kendi yandaşları müteahhitlere vermiş ve 1 milyar dolara yakın da avans verilmiş. 1 milyar dolar bunlara avans verirken - hiç daha kazma vurulmamışken- biz de, gidiyoruz, yüzde 150 faizle borç para alıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Genç, bu vezir konuşmanızı tamamlamak için ne kadar süreye ihtiyacınız var efendim?

KAMER GENÇ (Devamla) – Ben, 5 dakika için söz istemişim. Sürem bittiyse, fazla süre de istemem.

BAŞKAN – Buyurun efendim; konuşmanızı tamamlayın.

KAMER GENÇ (Devamla) – Yani, tabii, bu konuşmalar sizi rahatsız edebilir; o bakımdan, çok fazla konuşmak da istemiyorum. Ama, sayın milletvekilleri, bakın, bu memleket bizim; bu memleketi başkaları kurtaramaz, bu memlekette sağlıklı icraat yapamaz. 24 saatimizi burada harcamak zorundayız. Bakın, deprem bölgesinde, kış geldi, hâlâ, insanlarımıza bir çare bulamadık. Lütfen... Bu işin alaya gelir tarafı yok; insanlarımız aç, insanlarımız muhtaç, insanlarımız işsiz; ama, öte tarafta da devlette büyük bir talan var. Bunların önüne geçmemiz lazım.

Burada, biraz önce geçen kısımda, işte cezalardan toplanan paralar, gümrük idaresinin şu şu ihtiyaçlarına, eğitimine ve bazı şeylerine harcanyor. Maalesef, bugün, Türkiye'de, bir bakıyorsunuz, valilerin emrinde, kaymakamların emrinde, müstakil idarelerin elinin altında, hiçbir kontrole tabii olmayan para var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – 1 dakika daha arzu eder misiniz efendim?

KAMER GENÇ (Devamla) – Peki efendim.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genç.

Onikinci Kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Onikinci Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, Onüçüncü Kısımın görüşmelerine başlıyoruz.

Bu kısım için tespit edilen konuşma süreleri; gruplar, Komisyon ve Hükümet için 10'ar dakika, şahıslar için de 5'er dakikadır.

Onüçüncü Kısım üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın Altan Karapaşaoğlu.

Buyurun Sayın Karapaşaoğlu. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

FP GRUBU ADINA MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Onüçüncü Kısım, biliyorsunuz, yürütmeyle, uygulamayla ilgili bölüm. Biz de, bu bölümde uygulayıcılara birkaç tavsiyede bulunma gereğini hissettiğimiz için söz aldık. Dolayısıyla, konuşmamız, madde üzerinden ziyade, geneli üzerinde cereyan edecektir.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, bu gümrük yasası, Avrupa Birliği uyum yasalarından bir tanesi. Öyle zannediyorum ki, Avrupa'da uygulanmakta olan gümrük yasasından tercüme edilmek suretiyle aktarılmış yasalardan müteşekkil; ancak, bugün aldığımız bilgilere göre, Avrupa Topluluğu, bu yasaları, şu anda tekrar elden ve gözden geçirmek lüzumunu hissetmiş bulunuyor. Dolayısıyla, uygulayıcı arkadaşlarımızın, çok süratli bir şekilde, yeniden, Avrupa Birliği gümrük yasalarına dönmek suretiyle birtakım düzenlemeleri gündeme getirmeleri gerekecek.

Mesela, bunlardan birisi, bizim şimdi görüştüğümüz, üçüncü bölümde de kabul ederek geçtiğimiz 46 ncı maddedeki sürelerle ilgili bölümler. 46 ncı maddenin (a) ve (b) bentlerinde sürelerle ilgili bir fasıl var. Deniz yoluyla gelen eşyalar için 45 gün, diğer yollarla gelen eşyalar için 20 gün inceleme süresi konulmuş. Bu, Avrupa Birliği ülkelerinde fazla bulunmaktadır, azaltılması istikametinde çalışmalar vardır; buna da, bizim bakanlığımız tarafından itibar edilmesi gerekiyor.

Bunun dışında, 37 nci maddenin 5 inci bendinde şöyle deniliyor: "Bu maddenin birinci fıkrası hükümler, varış yeri bir Türk limanı veya havalimanı olmaksızın Türkiye karasularını ya da hava sahasını geçen gemilerde veya hava araçlarında yüklü eşyaya uygulanmaz." Bir inceleme konusudur; ancak "açık şüphe veya ihbar üzerine birinci fıkraya hükümleri uygulanır" diye bir hükme ihtiyacı olduğunu zannediyorum; açık bir ihbar, açık bir şey olduğu takdirde, o konuyu dikkate almak lazım.

Efendim, bunun dışında, dahilde işleme rejimiyle ilgili olarak, gelen madde ile gönderilen madde arasında farklı kurumlar var. Bu farklılıklardan doğan birtakım sıkıntılar gündeme gelebiliyor. Dolayısıyla, dahilde işlemek üzere yurt dışından getirilen hammaddenin, dahilde işlendikten sonra, girişini inceleyen kurum tarafından çıkışının da incelenmesi lazım. Dolayısıyla, bu konuya da herhalde bürokratlarımız dikkat edecekler zannediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir de, kapatılmakta olan gümrüklerimiz var. Biz, Balıkesir İlimizde bir düzenleme gezisi, bir inceleme gezisi yaparken tespit ettik; Edremit ile Midilli arasında "pazar ticareti" diye tabir edilen bir ticaret var; orada gümrük kapısının kapanmasından dolayı insanlar rahatsız. Midilli'de, yaklaşık 100 000 insan yaşıyor. Midilli'nin bizim sahilimize uzaklığı, motorla 1 saat 20 dakika, Yunanistan'a en yakın limana uzaklığı 6 saat civarındadır. Dolayısıyla, Midilli'deki halk, alışverişini, Edremit sahillerinden yapmak lüzumunu hissediyor ve uygun da görüyor. Hatta, oradaki belediyeler, süratli feribot seferi koymak suretiyle, Midilli halkını Edremit'e çekmek istiyorlar. Gümrükler kapatılırken bu tip uygulamalara dikkat edilirse, zannediyorum faydalı olacak.

Bunun dışında, ihtisas gümrüklerimizi çok süratli bir şekilde devreye sokmak lazım. Gerçi, başladı, yapıyor, güzel neticeler alıyoruz.

Gümrük sayısı azaltılıyor. Piyasada bunun etkileri gözükmeye başlamıştır; gümrük kapılarının azalması suretiyle, piyasada birtakım kıpırdanmalar vardır, memnuniyetler vardır. Bunu, kararlı bir şekilde devam ettirmek lazım.

Avrupa Birliğinde, 100'ün üzerinde ürettimizle ilgili olarak bize karşı sübvansiyon inceleme si yapıldı zannediyorum. Bizim, bu konuda biraz daha dikkatli olmamız lazım. Dünya ülkelerinde sübvansiyon uygulamaları, artık, ihraç edilen veya imal edilen mallar noktasında değil, üretimin bulunduğu alan, saha üzerinde yapılmaktadır. Mesela, Amerika Birleşik Devletlerindeki organize sanayi bölgelerinde "şu bölgede fabrikasını kurarsanız, üretim yaparsanız, size teşvik vereceğiz, size para iadesi yapacağız" şeklindedir. Dolayısıyla, sübvansiyonun ucu yakalanmamaktadır. Bu konulara dikkat etmek gerekiyor.

Ayrıca, ülkede uygulanan teşvik politikaları, ciddi bir gümrük takibiyle ancak başarıya ulaşabilir. Biz, burada, istediğimiz kadar teşvik unsurları verelim, teşvik uygulamaları yapalım, eğer,

gümrüklerimizde dikkatli bir inceleme yoksa, dikkatli bir araştırma yoksa, bütün teşviklerimizin havaya uçup gittiğini göreceğiz.

En önemli konulardan bir tanesi de, işlemlerin elektronik beyan sistemine göre yapılabilmesi meselesidir. Bakınız, bugün, Norveç'te, 1992 yılında bu uygulamaya geçilmiştir ve Norveç'te on-beş dakikanın içerisinde beyana cevap verilebilmektedir. Tabii, bu uygulamalar içerisinde, şu hazırlanan yasa tasarısı içerisinde, elektronik beyan sistemine geçildikçe, zamanlarla ilgili olarak sınırlamaların da geriye doğru çekilmesi gerekecek; yani, malın gümrükte beklememesi lazım, sınırda beklememesi lazım ve bu şekilde bir uyumun temin edilmesi lazım.

Bu yasanın, yürütülcülere, ülkemize ve tüm insanlık âlemine hayırlı olmasını diliyorum; ancak, bu yasanın, çok kısa bir sürede yönetmeliklerinin çıkarılması gerektiğini tekrar belirtiyorum; çünkü, uygulamalar ancak o yönetmeliklerle olacak. Sayın Bakanım "iki ay içinde" diyor; inşallah...

Başarılar diliyor, tebrik ediyoruz. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karapaşaoğlu.

Onüçüncü Kısım üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Saffet Ankan Bedük.

Buyurun Sayın Bedük. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan gümrük yasa tasarısının Onüçüncü Kısım üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi, şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün, gerçekten, fevkalade önemli bir gün; Türk demokrasisi açısından, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma standardı açısından ve demokrasideki uzlaşma ilkesinin gerçekleştirilmesi açısından fevkalade önemli bir gün. Dolayısıyla, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen tüm siyasi parti gruplarının, ittifakla, ülkenin öndeki bir önemli meselenin, bir ekonomik meselenin ve hatta, ekonominin ötesinde, ayrıca, ekonominin en önemli unsuru olarak değerlendirilen ticaretin en önemli kanunu sayılabilecek, temel kanunu sayılabilecek gümrük kanunu tasarısının süratle geçirilmesine imkân sağlayacak bir görüşme usulünü uyguladık. Bu suretle, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bütün dünyaya ve özellikle büyük milletimize ve bilhassa, son zamanlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisine yönelik, Parlamentoda uzlaşma yaratılmadığı, çözüm üretilemediği... Hatta, çok ağır bir şekilde itham yapanlara karşı gerekli dersi, Türkiye Büyük Millet Meclisi bugün vermiş bulunmaktadır; bu itibarla, ben, bütün gruplara mensup milletvekili arkadaşlarımı ve bu arada da, bunu gündeme getiren Devlet Bakanı Sayın Keçeciler'i tebrik ediyorum ve teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle son zamanlarda Meclise yönelik bir konuyu bir cümleyle geçmek istiyorum. Fevkalade rahatsızlık duyduğumuz muhakkaktır. Demokrasinin en önemli mabedi, Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Altı ay önce, millet, iradesini ortaya koymuş; halkın iradesiyle bu Meclis teşekkül etmiş ve bu aritmetikte, altı aydan beri gece gündüz çalışmak suretiyle, fevkalade önemli kanunların da çıkması temin edilmiştir. Bütün bunlara karşın, bu Parlamentoda uzlaşmaz tutum varmış gibi veya Parlamento çözüm üretmiyor gibi "millete sesleniyorum" diye âdeta şikâyet eder mahiyette konuşan Yargıtay Başsavcısının konuşmasını, doğrusunu isterseniz, hiçbir suretle kabul etmek mümkün değil ve kendisine de yakıştıramadım. (DYP, MHP, ANAP ve FP sıralarından alkışlar)

Eğer, demokrasi isteniyorsa, demokrasinin mabedi Parlamantodur ve Parlamantonun içerisindeki milletvekilleri, onun mütemmim çizgileridir. Eğer, demokrasiden umudu kesmek istiyorsak, o zaman, Parlamantoya o ithamı yapmak mümkündür; ama, eğer, demokrasiyi mutlak manada istiyorsak, bu ülkede gerçekleştirmek istiyorsak, o zaman, kalkıp da, büyük milletimize yanlış bir kısım beyanlarda bulunmak suretiyle, özellikle, Parlamantoda çözüm üretilmediğini veya bir kısım faili meçhul olayların müsebbibi olarak göstermeyi, demokrasi açısından ayıpladığımı ve özellikle bir kamu görevlisine de yakıştıramadığımı, bilhassa, tekrar, altını çizerek belirtmek istiyorum.

Eğer, Parlamantoya bunu dersek, o zaman, demokrasiden umudu keseriz. Eğer, demokrasiden umudu kesersek, o zaman gelecek olan sistem nedir; 20 nci Asrın bitiminde 21 inci Asra girerken, demokrasinin standartlarının daha ileri noktaya götürülmesi için, bütün milletler, çağdaş milletler yarışırken, demokrasinin dışında başka bir sistem arayışı içerisinde girmek, fevkalade tehlikeli, ülkemiz için de zararlı; milletimiz için de hiçbir surette faydalı değildir. O halde, hepimizin üzerinde durması gereken şey, demokrasiyi korumak, Parlamantoyu korumak. Parlamantoyu korumak demek, demokrasiyi korumak demektir. Bu anlayış içerisinde, böylesine bir temel kanunun, Gümrük Kanununun kabulünde de, gerçekten bu Meclis, milletin meselelerinin çözümlenmesinde ne kadar büyük duyarlılık gösterdiğini ve uzlaşma anlayışı içerisinde hareket ettiğini, bugün göstermiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; globalleşen dünyada, özellikle Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bilhassa, bloklanan noktaların hangisinde bulunması gerektiğini bundan çok yıllar önce benimsemiş, kabul etmiş ve müraعاتını da gerçekleştirmiştir. 1959 yılında Sayın Bayar'ın Cumhurbaşkanı ve Sayın Menderes'in de -rahmetlilerin- Başbakan olduğu dönemde AET'ye müraعات edilmiş, 1963 yılında Ankara Antlaşması imzalanmış, 1964 yılında Bakanlar Kurulunca onaylanarak yürürlüğe girmiş ve nihayet bu sözleşme, gerçekten Türk sisteminin içerisine girmiştir. Söz konusu antlaşmanın 2 nci maddesinde, altını çizerek belirtmek istiyorum, gümrük birliği kurulacağı; 4 üncü maddesinde de, tarafların ekonomi politikalarını uyumlaştıracakları hükme bağlanmıştır. Bunu, bir arkadaşımız "gümrük birliğiyle bağlantısı yok" demişti, o manada söylüyorum. Ankara Antlaşmasında belirtilen geçiş döneminin uygulama şartları, 1970 yılında ve nihayet 1973 yılında da Katma Protokolün imzalanmasıyla beraber yürürlüğe girmiştir ve bu suretle, geçiş dönemi, toplulukla serbest dolaşım halinde bulunan, protokolda belirtilen ürünlerin Türkiye'ye ithalinde bazı ürünlerin 12 yıl, bazı ürünlerin de 22 yıl içinde gümrük vergilerinin sıfırlanması hedeflenmiştir; ancak, Türk mallarının da topluluk içerisine gönderilmesi halinde her türlü gümrük vergisinden muaf edilmesi de yine bu anlaşmalarla sağlanmıştır. Geçiş dönemi 1995 yılı sonunda tamamlanmış ve 1.1.1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasında gümrük birliği tesis edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, gümrük birliği, Avrupa Birliği'ne girişin bir adımıdır ve ilk adımıdır. O sebeple, gümrük birliğine giriş, gerçekten, Türkiye için fevkalade önemli bir hizmet olmuştur. Nitekim, o tarihlere Başbakan Sayın Çiller ve hükümeti, yapmış olduğu bu çalışmaların sonucunda, bir taraftan gümrük mevzuatında değişiklikler yapmış, bir taraftan da ortak gümrük kanunuyla ilgili bir kısım çalışmaların içerisine girilmiştir.

Değerli milletvekilleri, Konsey Yönetmeliğinin ana hükümlerinin kanun hükmünde kararnameyle düzenlenebilecek hükümleri, 30.6.1995 tarihli 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle millî mevzuatımıza yansıtılmaya çalışılmıştır; ancak, bu şekilde yapılan düzenlemeler eksik kalmış, Gümrük Kanununun bir bütün olarak yeniden düzenlenmesi gereği ortaya çıkmıştır. Esasen, temel müesseseleri, uluslararası gümrük sözleşmelerine dayanılarak hazırlanan Ortak Gümrük Kanununun getirdiği düzenlemelerin büyük çoğunluğu halen Türk Gümrük Kanununda yer almakta

ve yıllardır da uygulanmaktadır. Ancak, bunun yanı sıra, Türk Gümrük Kanununda bulunmayan hususlar, Türkiye'nin milli ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu şekilde, ortak bir gümrük uygulaması oluşturmaya ve Avrupa Birliği gümrük mevzuatıyla entegrasyon sağlanmaya çalışılmıştır. O sebeple, getirilmiş olan bu kanun tasarısı, gerçekten fevkalade önemli, uzun zamandan beri üzerinde çalışılan, Türkiye'nin milli çıkarları bakımından ehemmiyet arz eden ve Avrupa Birliğiyle bütünleşecek olan Türkiye için, Türk Milleti için ve Türk özel sektörü için fevkalade önem arz etmektedir.

Bu itibarla, biraz sonra kanunlaştıracağımız bu gümrük yasa tasarısı, gerçekten fevkalade önemlidir. 1615 sayılı Gümrük Kanununu, ta 1800'lü yıllardan ve Osmanlı İmparatorluğu zamanından getirilen bu kanunu halen uygulayabilmek, uygulamak, gerçekten, bizim için, üzerinde hassasiyetle durulması gereken, tenkit edilmesi gereken bir konuydu; ama, bundan sonra, bundan kurtulmak suretiyle, yeni bir anlayış içerisinde, çağdaş dünyayla bütünleşme bakımından bu mevzuatın getirilmesi, bu değişikliklerin getirilmesi gerçekten önemlidir.

Getirilen bu düzenlemeler çerçevesinde, özellikle basitleştirilmiş usulle beyanda, bu usulü kullanma yetkisi verilen kişi veya kişiler, işlemlerini, süratle, beklemeden ve bürokratik işlemler en aza indirilmek suretiyle yapabilecekler, esas beyanlarını sonradan verebileceklerdir. Bu düzenleme, işlemlerin süratle ikmalî için fevkalade önemli bir düzenlemedir.

Her bürokratik engel, bir rüşvet kapısıdır. Bürokratik engelleri kaldırdığımızda, hukuk düzenlemelerini yaptığımızda, teknolojik değişimi getirip uyguladığımızda ve kurumların yeniden reorganizasyonunu sağladığımızda ve özellikle de getireceğimiz her türlü kolaylaştırıcı tedbirde, hem devletin itibarını artırmış olursunuz hem çalışan kesimin özellikle birkısım şaibeler altında kalmasını da engellemiş olursunuz. İşte bu tasarı bunu da getirmektedir.

Diğer önemli bir düzenleme de, eşyanın tesliminden sonra, beyanın kontrolüyle ilgilidir. Burada da yine ekonomik gereklilikler önplanda tutulmakta, eşyanın hudutta kontrolü gümrük bölgesine yayılmaktadır. Bu suretle, hem gümrük idarelerindeki yoğunluk azalacak hem de eşya beklemeden ekonomiye kazandırılacaktır. Ayrıca, eşyanın ithalinden sonra göreceği süreç de izlenebilecektir. Burada gümrükle ilgili dahili ekonomik kayıtlar arasında da bağlantı kurulabilecektir. Gelişmiş ülkelerde kontrollerin büyük çoğunluğu bu yöntemle yapılmaktadır. Giriş veya ithalat rejimi, artık "serbest dolaşıma giriş rejimi" olarak adlandırılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bedük, konuşmanızı tamamlayın efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu rejime girişte, artık, ticaret politikası önlemleri de dikkate alınmaktadır. Bu önlemler, Türkiye'nin dışticaret politikası doğrultusunda eşya ithal veya ihracına ilişkin yasaklamalar, kısıtlamalar, gümrük işlemlerindeki farklılaşmalar, antidamping ve antisübvansiyon önlemleri, miktar veya tarife kısıtlamaları gibi önlemlerdir. Bu önlemlerin uygulanmasıyla, Türkiye'nin ekonomisini olumsuz yönde etkileyebilecek durumların süratle bertaraf edilmesi mümkün olabilecek ve bu suretle -tekrar ifade ediyorum- özel sektörün önü açılacak, onlara bir ufuk verilecek ve dünyayla yarışması ve rekabet etmesi mümkün olacak ve böylece, Türk malının da daha rahat bir şekilde gitmesi ve standartlarının yükseltilmesi de mümkün olabilecektir.

Değerli milletvekilleri, bütün bu anlayış içerisinde bir hususu daha huzurlarınıza getirmek istiyorum: Serbest bölgeler, yine en güzel şekliyle ülkemizde gerçekleştirilecek ve buradaki işlemler -özellikle bürokratik engeller bakımından söylüyorum- en aza indirilmek suretiyle imkânlar artırılmış olacaktır.

Gümrük Kanununda düzenlenen bir konu da balıkçılığı teşviktir; deniz ürünleriyle ilgili maddelerdir. Buna göre, Türk gemilerinin başka ülkelerin karasularından çıkardığı balık ve diğer deniz ürünleri ile bunların fabrika gemilerinde işlenmesinden elde edilen ürünlere muafiyet getirilmesi de öngörülmüştür ki, bu, bilhassa, deniz ürünlerinden ve su ürünlerinden geçimini sağlayan vatandaşlarımız için fevkalade önemli bir imkândır.

Gümrük yükümlülüğü konusu yeniden düzenlenmiş olup, Hazine alacağının tahsilatını kolaylaştırmak amacıyla, kapsamı da genişletilmiş, Gümrük Kanunundaki yeni eklemeler de dikkate alınarak, uygun düzenlemeler yapılmıştır.

Değerli milletvekilleri, gümrük komisyonculuğu mesleği, yetki ve sorumlulukları artırılarak gümrük müşavirliği mesleğine dönüştürülmüştür. Yeni düzenlemeyle, gümrüklere verilen beyanname ve iş takipleri işlemleri disiplin altına alınarak, gümrük müşavirliği mesleğinin saygın hale getirilmesi de sağlanmıştır. Böylece, gümrük teşkilatı ve bir kısım gümrük memurlarıyla ilgili ileri sürülen şaibeli iddiaların önüne geçilmesi sağlanmakla birlikte, vatandaşın iş ve hizmetlerinin daha bilgili, daha kültürlü, daha eğitim görmüş kişiler aracılığıyla gerçekleştirilmesi de mümkün olacaktır.

Değerli milletvekilleri, geçici 4 üncü maddeyle, gerçekten, fevkalade önemli bir imkân daha sağlanmış bulunmaktadır. Tasfiyelik haline gelmiş ve özellikle, depolarda bekleyen malın perakende satış yerine, sahiplerine -her türlü vergisini, her türlü harcını almak suretiyle ve yükümlülüğünü de yerine getirmek kaydıyla- özellikle, sahiplerine teslim edilmesi anlayışı getirilmektedir. Böylece, hem depoların süratle tasfiyesi sağlanmış olacak, hem de perakende satış adı altında bir kısım insanlara, bir kısım kuruluşlara imkân sağlama, onları nemalandırma gibi bir anlayıştan da uzaklaşmış olunacak ve bu suretle, yine Hazine, yine devlet kazanacak, hem vergisini alacak hem harcını alacak hem de o malı gecikme sebebiyle alamadığından dolayı davalı duruma düşmüş olan kişiler de malını almış olacaktır.

İşte, bu anlayış içerisinde değerli milletvekilleri, biraz sonra tamamını kabul edeceğimiz Gümrük Kanunu Tasarısı, gerçekten, Türkiye için ve Türk Milleti için fevkalade önemli bir temel kanun olacaktır. Fevkalade ehemmiyeti haiz olan bu temel kanunun kabulünde, bütün partiler, üzerine düşen görevi yapmış ve bu sebeple, ben, Doğru Yol Partisi Grubu adına bütün partili arkadaşlarıma, bütün milletvekillerine teşekkür ediyorum; anlayışından dolayı Sayın Başkanma teşekkür ediyorum ve bu kanun tasarısı için olumlu oy kullanacağımızı belirtip, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bedük.

Ontüçüncü Kısım üzerinde, şahsı adına, Kayseri Milletvekili Sayın Salih Kapusuz; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakikadır.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz 1615 sayılı Gümrük Kanununda temel bir kanun olarak yapmakta olduğumuz değişikliklerin sonuna gelmiş bulunuyoruz.

Evet, değerli arkadaşlarım, belki bizim bu gayretli çalışmalarımız, bazı çevreleri rahatsız edebilir. Hatta, bazı basın çevrelerinde bununla ilgili tenkitlerle bile karşı karşıya gelebiliriz. Yani, Parlamentodan böyle bir kapsamlı kanunun böyle kısa bir zamanda çıkarılmış olmasını bile tenkit edip yadırgayanları görebiliriz; ama, bir husus var ki, Parlamento açısından, özellikle, içinde bulun-

duğumuz dönem, şartlar ve bu konjonktür açısından bu çalışmaların ne derece önemli olduğunu orta yere koymaktadır.

Bununla açıkça şunu söylemek istiyorum. Bir kanun tasarısı düşündün ki, 13 kısım ve 247 maddeden oluşmaktadır. Bununla ilgili olarak verilmiş önergeleri bir kenara bırakalım, hakikaten, kurum açısından olsun, ticaretimiz, sanayimiz, ithalatımız ve ihracatımız açısından olsun, hepimizin Türkiye adına ihtiyaç duyduğu böyle bir kanunun mutlaka çıkarılmasını zarurî kılıyordu; ama, geçmiş dönemlerde, grup başkanvekili olduğum zamanlarda yaşadığımız bazı olaylar var ki, böyle bir tasarımı değil, kapsamı çok daha dar, belki uluslararası bir anlaşmayı bile muhalefet partilerinden "arkadaşlar, bu konuya itirazınız yoksa, gelin bunu birlikte çıkartalım, bir beraberlik sergileyelim" dediğimiz halde, arkadaşlarımız "İktidarsınız, yeterli çoğunluğunuz varsa, buyurun, çıkarın; dolayısıyla, bizden size destek yok" demişlerdi. Değerli arkadaşlarımızdan bunu hatırlayanlar tebessüm ediyorlar; ama, aslıolan, doğrudan, hakikaten beraber hareket etmek olmalıdır. Anamuhalefet partisi ve muhalefet partileri olarak, bu iş, iktidarın işidir demedik, demememiz lazımdı; dolayısıyla, böyle kapsamlı bir kanunu birlikte çıkarıyoruz, iktidarı ile muhalefetiyle, bütün milletvekili arkadaşlarımızla, milletimiz adına da teşekkür ediyorum.

Tabii, bununla birlikte, son günlerde, siyasetçiyi, siyaseti, demokrasiyi ve Parlamento'yı hedef alan birtakım beyanatlarla da yüz yüze bulunmaktayız. Bir bürokrat, hukukçu arkadaşımız çıkıyor, Parlamento'yı itham ediyor "bu Parlamento bir şey yapamaz, hiçbir önlemi alamaz" diyor.

Gönlümlün arzu ettiği şeydu: İktidar ve muhalefet partilerinin grup başkanvekilleri birlikte çalışmalı -bu, geç de kalınmış sayılmaz- eğer, tasvip ederlerse arkadaşlarımız, ortak bir basın toplantısı yapılmalıdır. Bu çatı, sadece burada bulunan 550 milletvekilini ilgilendiren bir çatı değildir; 65 milyon insanımızı ilgilendiren, geçmişimizi ve geleceğimizi kapsayan bir çatıdır. Burayı, millet, bu insanları vekil olarak göndermiş ve kendi adına hizmet makamı olarak kabul etmiştir. Böyle bir müesseseyi hedef seçmiş olmak, hiç kimseye bir şey kazandırmaz.

Dolayısıyla, biz, anamuhalefet partisi olarak, Fazilet Partisi adına şunu söylüyoruz; Genel Başkanımız başta olmak üzere, bu söylediğimiz sözün arkasında da sonuna kadar duracağız: Evet, demokrasi, insan hakları, özgürlük, ülkemizin temel ihtiyaçları konusunda faydalı her adımın Parlamento çatısı altında destekçisi olacaktır.

Böyle bir konsensüstün, böyle bir uyumun meydana geldiği bu ortamda, ben, hükümeti teşkil eden partilere bir çağrıda bulunmak istiyorum: Bakınız, nasıl ki böyle bir kanunu, birlikte, en kısa bir süre içerisinde çıkarabilmişsek; bunun gibi birçok temel kanunları da, aynı anlayışla çıkarmak imkânına sahibiz. Bir sivil anayasa konusu, bütün siyasî partilerin, Meclis Başkanının gündeminde, sivil kuruluşların da gündemlerinde. O halde, buyurun, Sayın Meclis Başkanı mı olur, Başbakan mı olur, parti liderlerinin bir araya gelmesiyle mi olur, bu birliktelikle bu adımı atalım; hakikaten, Türkiye'ye yakışan sivil bir anayasa yapalım. Bugün Parlamento için en çok kullanılan ithamlardan bir tanesi de şudur: "Bu anayasayı beğenmiyorsanız, işte Parlamentoda bunu değiştirme yetkisi de size aittir..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

...o halde, sivil olarak bir anayasa yapın; ihtiyaç duyulan düzenlemelerle birlikte, Türkiye'nin önüne böyle bir anayasa getirin." O halde yapacağımız şey; bunu fırsat bilerek, bundan böyle bir hayırlı sonucu çıkarmak ve bunu mümkün hale getirmektir.

Dolayısıyla, Meclis Başkanı başta olmak üzere, bütün siyasî partilerimiz buna destek verebilecek durumdadır, bunu yapmalıyız. Elbette, siyasetçiler, aydınlar, sivil toplum örgütlerinin öncülü-

leri, son günlerdeki haksız ithamların muhatabı olmamalıdır. Bununla ilgili olarak, ben şahsım adına söylüyorum, hiç kimse, bu demokratikleşmenin, özgürlükleşmenin ve değişimin önünde duramayacaktır. Parlamento, millet adına, çağdaş anlamda her türlü gayretini orta yere koyacak ve bu gelişmenin, bu değişimin karşısında olan herkes buna teslim olacaktır; bu da, ülkemiz adına bir kazanç olacaktır.

Bu kanun tasarısına katkı sağlayan, başta bürokrat arkadaşlarımıza, ilgili bakanımıza ve bütün siyasî partilere mensup milletvekili arkadaşımıza ve milletimiz adına bu kanun tasarısına katkı sağlayan herkese teşekkür ediyor, memleketimiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kapusuz.

Değerli milletvekilleri, tasarının son kısmı olan Onüçüncü Kısım üzerindeki görüşmeler de tamamlanmıştır.

Şimdi, Onüçüncü Kısım oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 86 ncı maddesine göre, oyunun rengini belirtmek üzere, Çorum Milletvekili Sayın Yasin Hatiboğlu?.. Yok.

Değerli milletvekilleri, böylece, bölüm bölüm görüşmüş olduğumuz tasarının müzakeresini tamamlamış bulunuyoruz. Tasarının tümünün açık oylamasına geçmeden önce, ben de, Meclis Başkanvekili olarak, yıllardır bekleyen, 247 maddeden oluşan, kapsamlı ve temel bir kanunla ilgili olan bu kanun tasarısının Parlamentodaki bir uzlaşmayla kısa sürede çıkarılmasını, özellikle son günlerde Yüce Meclis üzerinde yapılan spekülasyonlara bir cevap olarak görüyorum.

Temel konulardaki bu uzlaşma, anlayış ve aynı zamanda hoşgörül bu çatı altında devam ettiği sürece, Büyük Atatürk'ün arkandaki "egemenlik kayıtsız ve şartsız milletindir" sözü, sadece burada mermerle nakşedilmiş bir söz olarak kalmayacak, yaşayan ve mutlaka yaşatılması gereken bir kavram haline gelecektir. (Alkışlar)

Değerli milletvekilleri, tasarının tümü açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım. Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için 5 dakika süre vereceğim.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Gümrük Kanunu Tasarısıyla ilgili olarak yapılan açıkoylamanın sonucunu bildiriyorum. Yapılan açıkoylamaya 225 sayın milletvekili katılmış ve oybirliğiyle tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. (Alkışlar)

Hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan bir teşekkür konuşması yapacaklar.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANİ MEHMET KEÇECİLER (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının geneli üzerinde ifade ettiğim gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bugün, gerçekten tarihi bir oturum yapmıştır. 91 inci maddeyi ilk defa uyguladık; ama, tadı güzel. Bütün grupların uzlaşmasıyla, anlaşmasıyla ve yapıcı tenkitlerle, şu Meclisten, biraz evvel 247 ana, 6 geçici maddeden ibaret 253 maddelik bir kanun tasarısı geçti. Bu kanun tasarısı dört saatlik bir müzakerenin so-

nunda kabul edildi; ama, kimse zannetmesin ki, bu kanun tasarısı hemen dört saatte hazırlandı; hayır; komisyonlarda, yıllardan beri, bu tasarının her maddesi üzerinde, her cümlesi üzerinde detaylı araştırmalar yapıldı, incelemeler yapıldı, tenkitler yapıldı, görüşmeler yapıldı; ama, bu Meclis, uzlaşarak, bu tasarımı, Genel Kurulda detaylarıyla müzakere etmeden, tümünü, kısım kısım oylamak suretiyle kabul etti. Bu uzlaşmaya büyük ihtiyacımız var; tam zamanında oldu. Meclisimizi, bu yüce kurumun itham eden davranışların arifesinde oldu...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Cevabı da oldu aynı zamanda.

DEVLET BAKANİ MEHMET KEÇECİLER (Devamla) – Bu Meclis, Büyük Atatürk'ün kurduğu Meclistir; bu Meclis, gazi Meclistir, İstiklal Savaşını idare eden Meclistir; istediği zaman, kendi arasında anlaşır ve kanunlarını uzlaşmayla çıkarır; ama, hiç kimse, bu Meclise direktif veremez, talimat veremez, emir veremez; bu Meclis, kendi kararını kendisi verir. (Alkışlar) İsmarlama kanun çıkaran bir Meclis değildir, hayatı boyunca da olmamıştır, bundan sonra da olmayacaktır.

Değerli kardeşlerim, aziz milletvekilleri; tarihi bir oturum yaptık, önemli bir zamanda yaptık; emeği geçen bütün siyasi parti liderlerimizi, Bütçe ve Plan Komisyonu üyelerimizi, grup başkanvekillerimizi, konuşma yaparak katkıda bulunan arkadaşlarımızı, oy veren bütün arkadaşlarımızı, kanunumuzu oy birliğiyle kabul eden Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum; hepinize teşekkür ediyorum ve bu kararın hayırlı olmasını diliyorum. Gümrük idaresine büyük destek verdiniz; gümrük idaresi, aziz Meclisimizin verdiği bu desteğe layık olmanın gayretini içerisinde olacaktır.

Bu duygularla, hepinize şükranlarımı ve saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Değerli milletvekilleri, kabul edilen kanunun hayırlı ve uğurlu olması dileğiyle, sözlü sorular ile diğer denetim konularını sırasıyla görüşmek için, 2 Kasım 1999 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 21.53

V. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. - Adana Milletvekili Ali Gören'in, Çukurova'daki pamuk üretimi ve ekim alanlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun yazılı cevabı (7/525)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın A. Kenan Tanrıkulu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Gören
Adana

Adana bölgesi Çukurova halkı geçimini büyük oranda pamuk üretimi ile sağlamaktadır.

1997 yılında kütlü pamuk dolar bazında 700 dolar ederken, 1998 yılında 400 dolardan satılmıştır. Çiftçimiz enflasyon bazında büyük sıkıntı çekmektedir. Bu da çiftçimizin pamuk tarımında hızla kaçışını sağlamaktadır.

1. Pamuk üreticisine yönelik Bakanlığımızın destek programı olmayacak mıdır?
2. Halen Suriye ve Yunanistan'dan devam eden pamuk ithalatına istinaden bazı kişilerin zengin edilmesi uğruna çiftçilerimizin ürünü düşük fiyata mahkûm edilmeye devam edecek mi?
3. 1999 yılında taban fiyat dışı maliyeti karşılayacak artı bir prim verilmesi düşünülemez mi?
4. Son iki yıldır Çukurova'dan terk edilen pamuk ekim alanı ne kadardır?
5. 1999 yılı 1 kg. kütlü pamuğun fiyatı 436 233 TL. etmektedir. Bakanlığımız olarak çiftçinin enflasyon karşısında mağdur olmaması (sitrekli Türk parası değer kaybettiğinden) için 500 000 TL. verilemez mi?
6. Pamuk tarımına yönelik zirai ürünlerinin ithalatı durdurulamaz mı?
7. Elyaf pamuğu sanayi ürününden çıkartılıp tarım ürünü grubuna dahil edilmez mi? (Zira bu başka kesimlere fayda sağladığı halde esas üreticisi tarım emekçilerini mağdur ediyor.)

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Sayı: B.14.0.BH.01-401

25.10.1999

Konu: Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 7.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/525-1769/4712 sayılı yazımız.

Adana Milletvekili Ali Gören'in, "Çukurova'daki pamuk üretimi ve ekim alanlarına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/525) esas nolu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıkulu
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Adana Milletvekili Ali Gören'in Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız

1. Tarım satış kooperatifleri birlikleri, sınırlı maddi imkânlarını zorlayarak ve esas itibariyle Hazineden sağlanacak kredilere bağlı olarak alım yapmakta ve bu sınırlar içinde pamuk üreticisini desteklemeye çalışmaktadır.

Öte yandan, tarımsal destekleme çalışması yapma görevi mevcut hukuksal düzenlemelere göre Tarım ve Köyisleri Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığına tevdi edilmiş olup, Bakanlığımız ilgili bir kamu kuruluşu olarak üreticinin mağdur olmaması için çalışmalarını sürdürmektedir.

2. Ülkemiz, tekstil sektöründeki gelişmelere bağlı olarak pamuk ithal etmeye başlamış ve bugün net pamuk ithal eden ülke konumuna ulaşmıştır. Ortalama 800 000 ton-lif olan ülkemiz pamuk üretimi, tekstil sektörümüzün talebine göre yetersiz kaldığından, talep fazlası ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

3. İç ve dış piyasalarda pamuk fiyatlarının hızla düşmesi karşısında, ülkemiz pamuk üreticisinin olumsuz etkilenmesini önlemek ve gelir düzeyini mümkün olduğu ölçüde koruyabilmek amacıyla, çıkarılacak Bakanlar Kurulu kararına bağlı olarak, 1999/2000 alım sezonunda da kilogram başına en az 10 cent destekleme primi verilmesi yönündeki çalışmalar sürdürülmektedir.

4. 1997/98 üretim sezonunda Çukurova Bölgesinde 171 732 hektar alanda pamuk ekimi yapılmakta iken, 1998/99 üretim sezonunda üretim alanında bir artış olmuş ve 177 625 hektar alanda pamuk ekimi gerçekleştirilmiştir. 1999/2000 sezonunda ise, işçi teminindeki güçlükler, alternatif ürünlere yönelme gibi nedenlerle ekim alanlarında bir daralma olacağı tahmin edilmektedir.

5. 1994 yılından bu yana, Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri Devlet adına destekleme alımı ile görevlendirilmediğinden kendi nam ve hesabına alım yapmaktadır. Bu alımların finansmanı ise, esas itibariyle Hazinece DFİF kaynaklarından kullanılacak kredilere bağlıdır. Birliklerin alım fiyatları, bu koşullar içinde, mali imkânları sonuna kadar zorlanarak, Ege ve Antalya Bölgesi pamukları için 230 000 TL/kg, Çukurova pamuğu için 205 000 TL/kg ve GAP Bölgesi pamukları için 215 000 TL/kg olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, piyasadaki olumsuz gelişmeler gözetilerek üreticilerin mağdur olmaması için gerektiğinde Birliklerce ihtiyaçlarının üzerinde pamuk alınması hedeflenmiştir.

6. Pamuk ve pamuk tarımına yönelik zirai ürünlerin ithalatının durdurulması; ülkemiz ekonomisinin gerekleri ve taraf olduğumuz anlaşmalar çerçevesinde değerlendirilerek sonuçlandırılacak hususlardır.

Değnilen çerçeve içerisinde üreticilerimiz lehine yapılabilecek düzenlemeler Bakanlığımızca olumlu görülmektedir.

7. 1995 yılında Avrupa Birliği ile Türkiye arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması gereği lif pamuk tarım ürünleri grubunda sayılmamıştır. Pamuğun dış ticaretimizde sanayi ürünü olarak işlem görmesi bundan kaynaklanmaktadır. Pamuğun tarım ürünleri grubuna dahil edilmesi, ilgili taraflarca dış ticaret anlaşmalarında düzenleme yapılması ile mümkün bulunmaktadır.

2. - *Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, Hatay'daki pamuk üreticilerinin sorunlarına ve pamuk taban fiyatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun yazılı cevabı*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın A. Kenan Tanrıkulu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

S. Metin Kalkan
Hatay

Hatay ve Amik ovasında yaptığım araştırma ve incelemeler sonucu çiftçimizin büyük sıkıntı içinde olduğunu, ürününün maliyetinin karşılığını dahi alamadığını ümitsizlik ve gelecek endişesi taşıdığını tarlasını ve traktörünü satmaya başladığını müşahade etmiş bulunmaktayım.

1. Pamuk üreticimizin daha fazla ezilmemesi için Bakanlığınızca acilen 30 centlik artı prim verilemez mi?

2. Çiftçimizin enflasyon karşısında daha fazla mağdur olmaması için ürün alım bedellerinin, petrol fiyatları oranına endeksli ödeme yapılamaz mı?

3. Taban fiyatı açıklaması hangi esaslara göre yapılmıştır?

4. Esas maliyeti belirleyen pamuk üretim bölgesi ziraat odalarının maliyet belirleme teklif ve değerlendirmeleri neden dikkate alınmamıştır?

5. Çiftçimiz, ekonomimizin bel kemiği olan pamuk tarımından üretim maliyetini dahi karşılamadığı için çekilmesi, Türkiye'nin en büyük problemi olan ekonomik ve işsizlik sorununu artırmaktadır.

Bakanlığımızca söz konusu sorunları çözmek için hangi çalışmalar yapılmaktadır?

6. Açıklanan taban fiyat çiftçimizi büyük özentiye sokmuştur. Bu nedenle yeniden bir değerlendirme yapılabilir mi?

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Sayı: B.14.0.BH.01-403

25.10.1999

Konu: Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 7.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/534-1835/4966 sayılı yazınız.

Hatay Milletvekili Süleyman Metin Kalkan'ın, "Hatay'daki pamuk üreticilerinin sorunlarına ve pamuk taban fiyatına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/534) esas nolu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tannkulu
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Hatay Milletvekili Süleyman Metin Kalkan'ın Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız

1. Olumsuz piyasa koşullarının etkisini azaltmak, sanayicinin rekabet gücü ile ülkemiz pamuk üreticisinin gelir düzeyini mümkün olduğu ölçüde koruyabilmek amacıyla 1999/2000 üretim sezonunda, çıkarılacak Bakanlar Kurulu Kararına bağlı olarak tüm pamuk üreticilerine kilogram başına 10 centten az olmamak üzere destekleme primi ödenmesi öngörülmektedir. Bu konuda Bakanlığımızca gerekli çalışmalar yapılarak ilgili kuruluşlara gönderilmiştir.

2.3. 1994 yılından bu yana Devlet adına destekleme alımı yapmayan Birkler, kendi malî bün-yelerine ve ekonomik koşullara göre çalışmak durumunda kaldıklarından, ürün alım fiyatlarını, üreticinin korunması, piyasayı düzenleme ve olumsuz piyasa koşullarının etkisini azaltma fonksiyonları yanında iç ve dış piyasa fiyatlarını gözeterek belirlemektedirler.

4. Subjektif ve yöreden yöreye farklı olmakla birlikte ülkemiz pamuk üretim maliyetlerinin, bugünkü dünya fiyatları düzeyinde veya üstünde bulunduğu tahmin edilmektedir.

Bu çerçevede piyasa koşullarına göre faaliyet göstermeye çalışan Birliklerin de güç durumunda kalmamalarını teminen yalnızca kooperatif ortaklarının değil, tüm pamuk üreticilerini içine alan bir destekleme yapılması gerekmektedir. Burada üretici maliyetleri ile piyasa fiyatı gözetilerek aradaki farkın üreticilere prim olarak ödenmesi büyük önem taşımaktadır.

5. Çukurova Bölgesinde, GAP Bölgesinin devreye girmesiyle birlikte işçi temininde güçlükler yaşanmış ve eskisine oranla daha yüksek fiyatlardan işçi çalıştırılmak zorunda kalmıştır.

Diğer yandan, Çukurova Bölgesinde pamuk zararlısının fazla olması bunlarla mücadelede pahalı yöntemlerin uygulanmasını gerektirmektedir.

Bu durum ise, maliyetleri artırmış ve üreticinin pamuğunu iç ve dış piyasalarda yaşanan gelişmeler nedeniyle maliyetlerini karşılayacak uygun bir fiyattan satma imkânını sınırlamıştır.

Üretim maliyetlerini kısmak imkânı bulunmayan üretici, arzuladığı bir fiyattan pamuğunu satma olanağı bulamadığı için de, üretimini azaltma yoluna gitmiştir. Ancak, pamuk üretimindeki azalma kaygı verici boyutlarda olmuyup, son on yıllık üretim verilerine bakıldığında, iç ve dış piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak kimi dönemlerde bu tür düşüşlerin yaşandığı anlaşılmaktadır.

Olumsuz piyasa koşullarının etkisini azaltmak ve ülkemiz pamuk üreticisinin gelir düzeyini mümkün olduğu ölçüde koruyabilmek amacıyla, 1999/2000 üretim sezonunda Birliklerin ürün alım fiyatları nispeten iç ve dış piyasa fiyatlarının üzerinde açıklanmış ve üreticilere prim ödenmesi konusunda da çalışmalar yapılarak, ilgili kuruluşlara gönderilmiştir.

Ayrıca, piyasa koşulları gözetilerek Çukobirlikçe gerektiğinde ihtiyacının üzerinde pamuk alınabilmesi hedeflenmiş ve bu konuda ihtiyaç duyulan DFİF kredisi talebi Hazine Müsteşarlığına iletilmiştir.

6. Bilindiği gibi, dünya üretiminde 6 ncı sırada bulunduğumuz pamuk ürününde, tüm dünyayı etkileyen ve başta tekstil sektöründe talep daralmasına yol açan ekonomik krize bağlı olarak fiyatlar hem içerde hem dışarıda büyük düşüş göstermiş ve son 13 yılın en düşük seviyesine gelmiştir. Bu durum tarım satış kooperatiflerinde satış ve stok sorunu yaratmış, üreticiler açısından da büyük kaygılara yol açmıştır.

Fiyatların açıklandığı 8.9.1999 tarihi itibarıyla, iç piyasada Çukurova pamuğu 445 000 TL/kg. (kütü karşılığı 178 000 TL/kg) seviyesinde oluşmuştur.

Pamuk esasında ithal ürünü olmasına ve son yıllarda 350-400 000 ton civarında ithalat yapılmasına karşın birliklerin elinde geçen sezondan yaklaşık 23 000 ton lif pamuk stoku devretmiştir. Bu yıl pamuk fiyatlarının tabana vurması ve içte ve dıştaki talep daralmasına bağlı olarak Birliklere aşırı ürün yığılması ve stokların daha da artması beklenmektedir.

Tüm bu olumsuzluklara karşın bu dönem üreticinin mağduriyetinin önlenmesi, piyasa istikrarının sağlanması ve spekülasyon uygulamaları karşılaşılmaması bakımından, alımlara başlanılmadan alım fiyatları 8.9.1999 tarihinde açıklanmıştır.

Bu çerçevede nispeten iç ve dış piyasa fiyatlarından yüksek olarak, GAP pamuğu için 215 000 TL/kg. ve Çukurova pamuğu için 205 000 TL/kg fiyat tespit edilmiştir.

Öte yandan, Birlikler 1994 yılından bu yana faaliyet konularına giren ürünleri ortaklarından kendi nam ve hesabına almaktadırlar. Bunu yaparken de, kaynak olarak kendi özsermayeleri ile Hazine'den temin ettikleri % 50 faizli DFİF kredisini kullanılmaktadırlar. Satın aldıkları ürünleri ise,

piyasa koşullarından değerlendirmektedirler. Bu nedenle, Birlikler alım fiyatlarını belirlerken üreticinin korunması ve piyasayı düzenleme fonksiyonları yanı sıra kendi mali yapılarını da gözetmek durumunda kalmaktadırlar.

Bu durumda, Birliklerin mali yapılarını bozacak yüksek bir fiyat uygulaması yerine, üretici maliyetleri ile piyasada oluşan fiyat arasındaki farkın prim olarak üreticiye ödenmesinin daha uygun bir politika olduğu düşünülmektedir.

3. - Adana Milletvekili Ali Gören'in, Adana ve Çukurova'daki pamuk üreticilerinin sorunlarına ve pamuk taban fiyatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun yazılı cevabı (7/537)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın A. Kenan Tanrıkulu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Ali Gören
Adana

Adana ve Çukurova'da yaptığım araştırma ve incelemeler sonucu çiftçimiz büyük sıkıntı içinde olduğunu, tarlasını ve traktörünü satmaya başladığını, yarımından endişe taşıdığını yakinen müşahade etmiş bulunmaktayım.

Soru 1. Açıklanan Pamuk taban fiyatı çiftçimizi derin bir üzüntüye sokmuştur. Bu nedenle yeniden bir değerlendirme yapılamaz mı?

Soru 2. Pamuk üreticimize acilen Bakanlığımızca 30 centlik artı prim verilemez mi?

Soru 3. Ziraat odalarımızın Pamuk üretim maliyetlerindeki teklif ve değerlendirmeleri neden dikkate alınmamıştır?

Soru 4. Çiftçimiz sanayimizin bel kemiği olan pamuk üretiminden çekilmesi ülkemizin işsizlik ve ekonomik sorunlarını artırmaktadır. Böyle bir önemli sorunlara Bakanlığımızca hangi önlemler alınmaktadır?

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Sayı: B.14.0.BH.01-405

25.10.1999

Konu: Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 7.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/537-1838/4969 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Ali Gören'in, "Adana ve Çukurova'daki pamuk üreticilerinin sorunlarına ve pamuk taban fiyatına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/5374) esas no.lu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıkulu
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Adana Milletvekili Ali Gören'in Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız

1. Bilindiği gibi, dünya üretiminde 6 ncı sırada bulunduğumuz pamuk üretiminde, tüm dünyayı etkileyen ve başta tekstil sektöründe talep daralmasına yol açan ekonomik krize bağlı olarak fiyatlar hem içeride hem dışarda büyük düşüş göstermiş ve son 13 yılın en düşük seviyesine gelmiştir. Bu durum tarım satış kooperatiflerinde satış ve stok sorunu yaratmış, üreticiler açısından da büyük kaygılara yol açmıştır.

Fiyatların açıklandığı 8.9.1999 tarihi itibarıyla, iç piyasada Çukurova pamuğu 445 000 TL/kg (kütü karşılığı 178 000 TL/kg) seviyesinde oluşmuştur.

Pamuk esasında ithal ürünün olmasına ve son yıllarda 350-400 000 ton civarında ithalat yapılmasına karşın birliklerin elinde geçen sezondan yaklaşık 23 000 ton lif pamuk stoku devretmiştir. Bu yıl pamuk fiyatlarının tabana vurması ve içte ve dıştaki talep daralmasına bağlı olarak Birliklere aşırı ürün yığılması ve stokların daha da artması beklenmektedir.

Tüm bu olumsuzluklara karşın bu dönem üreticinin mağduriyetinin önlenmesi, piyasa istikrarının sağlanması ve spekülatif uygulamalarla karşılaşılmasını bakımından, alımlara başlanılmadan alım fiyatları 8.9.1999 tarihinde açıklanmıştır.

Bu çerçevede nispeten iç ve dış piyasa fiyatlarından yüksek olarak, GAP pamuğu için 215 000 TL/kg. ve Çukurova pamuğu için 205 000 TL/kg. fiyat tespit edilmiştir.

Öte yandan, Birlikler 1994 yılından bu yana faaliyet konularına giren ürünleri ortaklarından kendi nam ve hesabına almaktadırlar. Bunu yaparken de, kaynak olarak kendi özsermayeleri ile Hazine'den temin ettikleri %50 faizli DFİF kredisini kullanmaktadırlar. Satın aldıkları ürünleri ise, piyasa koşullarından değerlendirmektedirler. Bu nedenle, Birlikler alım fiyatlarını belirlerken üreticinin korunması ve piyasayı dengeleme fonksiyonları yanı sıra kendi mali yapılarını da gözetmek durumunda kalmaktadırlar.

2. Olumsuz piyasa koşullarının etkisini azaltmak, sanayicinin rekabet gücü ile ülkemiz pamuk üreticisinin gelir düzeyini mümkün olduğu ölçüde koruyabilmek amacıyla 1999/2000 üretim sezonunda, çıkarılacak Bakanlar Kurulu Kararına bağlı olarak tüm pamuk üreticilerine kilogram başına 10 centten az olmamak üzere destekleme primi ödenmesi öngörülmektedir. Bu konuda Bakanlığımızca gerekli çalışmalar yapılarak, ilgili kuruluşlara gönderilmiştir.

3. 1994 yılından bu yana Devlet adına destekleme alımı yapmayan Birlikler, kendi mali bütçelerine ve ekonomik koşullara göre çalışmak durumunda kaldıklarından, ürün alım fiyatlarını da iç ve dış piyasa fiyatlarını gözeterek belirlemektedirler.

Öte yandan, subjektif ve yöreden yöreye farklı olmakla birlikte ülkemiz pamuk üretim maliyetlerinin, bugünkü dünya fiyatları düzeyinde veya üstünde bulunduğu tahmin edilmektedir.

Bu çerçevede piyasa koşullarına göre faaliyet göstermeye çalışan Birliklerin de güç durumda kalmamalarını teminen yalnızca kooperatif ortaklarının değil, tüm pamuk üreticilerini içine alan bir destekleme yapılması gerekmektedir. Burada üretici maliyetleri ile piyasa fiyatı gözetilerek aradaki farkın üreticilere prim olarak ödenmesi büyük önem taşımaktadır.

4. Çukurova Bölgesinde, GAP Bölgesinin devreye girmesiyle birlikte işçi temininde güçlükler yaşanmış ve eskisine oranla daha yüksek fiyatlardan işçi çalıştırılmak zorunda kalmıştır.

Diğer yandan, Çukurova Bölgesinde pamuk zararlısının fazla olması bunlarla mücadelede doğal yöntemlerin uygulanmasını gerektirmektedir.

Bu durum ise, maliyetleri artırmış ve üreticinin pamuğunu iç ve dış piyasalarda yaşanan gelişmeler nedeniyle maliyetlerini karşılayacak uygun bir fiyattan satma imkânını sınırlamıştır.

Üretim maliyetlerini kısma imkânı bulunmayan üretici, arzulanmış bir fiyattan pamuğunu satma olanağı bulamadığı için de, üretimini azaltma yoluna gitmiştir. Ancak, pamuk üretimindeki azalma kaygı verici boyutlarda olmayıp, son on yıllık üretim verilerine bakıldığında, iç ve dış piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak kimi dönemlerde bu tür düşüşlerin yaşandığı anlaşılmaktadır.

Ancak, olumsuz piyasa koşulları gözetilerek, üreticilerin mağdur olmamaları için prim uygulaması yanında Çukobirlikçe gerektiğinde ihtiyacının üzerinde pamuk alınabilmesi hedeflenmiş ve bu konuda ihtiyaç duyulan DFİF kredisi talebi Hazine Müsteşarlığına iletilmiştir.

4. - *Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silâh sanayinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgelerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun yazılı cevabı (7/570)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularına Sanayi ve Ticaret Bakanının sözlü cevap vermesine delaletlerinizi arz ederim.

26.6.1999

Musa Uzunkaya
Samsun

1. Karadeniz Bölgesinde dağınık olarak ancak ciddi bir destek görmeden tabanca imaline dönük silah sanayinin, bakanlığınızca teşvik ve destek kapsamına alınıp mega bir projeye dönüştürülen çalışmalarınız var mı?

2. Halen başlı durumda olan Bafra ve Kavak Organize Sanayileriyle Bölge ve Türkiye'deki KOBİ'lerin desteklenmesi konusunda ayrılmış ciddi bir kaynağınız var mı?

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Sayı: B.14.0.BHİ.01-397

25.10.1999

Konu: Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: a) TBMM 7.7.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-6/28-547/1968 sayılı yazınız

b) 12.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/570-2108 sayılı yazınız.

Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, "Karadeniz Bölgesinde silâh sanayinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgelerine" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (6/28) esas no.lu sözlü soru önergesi TBMM İçtüzüğü'nün 98 inci maddesi uyarınca üç birleşim içinde cevaplandırılmadığından dolayı ilgi (b) de kayıtlı yazınızla yazılı soru önergesine çevrilmiş olup, sözkonusu önergeyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıkulu
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız**Cevap 1.**

Doğu Karadeniz Silâh Projesi, 29 Ocak 1993 tarih ve 21480 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan 14 Ocak 1993 tarih ve 93/4000 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve 31 Mart 1993 tarih ve 21538 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Sanayi ve Ticaret Bakanlığının SGM 93/3-4 sayılı tebliği ile desteklenmektedir.

Projenin amacı; bu yörede illegal olarak üretilen tabancaların, legal olarak ve teknolojik disiplin altında üretilmesidir.

Doğu Karadeniz Silâh Projesi üretim kapsamında yer alan üretici firmalar ve üretilen tabanca tipleri EK-A'dadır.

1993 yılında başlayan proje ile 5 ayrı tip tabancanın seri üretimi ve pazarlanması 1995 yılında itibaren devam etmekte olup 2 model tabancanın seri üretim çalışmaları tamamlanmıştır. Tabanca parçaları sözkonusu firmalarda üretilmekte ve nihai mamul haline getirilmesi ve pazarlanması Kurumumuz garantisini altında gerçekleştirilmektedir. Tabanca Üreticilerine Kurumumuz, bugüne kadar her türlü desteği vermiş ve üreticilerden tabanca parçaları satın almış ve parasını da peşin olarak ödemiştir.

Tabanca satışları 1998 yılında geçmiş yıllara göre büyük bir düşüş göstermiş olup, düşüşün bu yıl ve önümüzdeki yıllarda da devam edeceği beklenilmektedir. Satışların azalması Doğu Karadeniz'de üretim yapan kuruluşlar ile MKE Kurumunu da olumsuz yönde etkilemektedir.

EK-B listede sunulan Karadeniz Tabancaları Üretim-Satış Tablosunun incelenmesinden de görüleceği gibi, bugüne kadar Doğu Karadeniz Silâh Üreticileri ile yapılan sözleşmeler kapsamında 44 800 adet tabanca üretimine yetecek parça satın alınmış ve 27 301 adet tabanca satışı gerçekleştirilmiştir. Halen 1 031 840 710 320 TL. tutarındaki tabanca parçaları stokta beklemektedir.

Doğu Karadeniz Silâh Projesi kapsamında üretilen tabancaların Türk Silâhlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü envanterine girebilmesi için MKEK'nca yapılan çalışmalar sonucu ürün kalitesinde önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Bunun neticesinde, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ihtiyacı olan 40 000 adetlik tabanca ihalesine MKEK Genel Müdürlüğü Yavuz 16-Kobra-Kanuni-16-Şahin 08 tabancalar ile iştirak etmiştir.

Giresun İlinde üretilen Yavuz 16, Bağlı Ortaklarımızdan Silahsarı A.Ş.'de yapılan testler sonucunda Emniyet Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan teknik şartname esaslarını karşılamış olup, 1999 yılı sonuna kadar teslim edilmek üzere, 15 000 adetlik tabanca sipariş protokolu MKEK-Emniyet Genel Müdürlüğü arasında imzalanmıştır.

Sözkonusu Yavuz 16 tabanca Doğu Karadeniz Silâh Projesi kapsamında yer alan (Arsan A.Ş.-Girsarı Ltd. Şti.-Asilsarı A.Ş. - Küssarı A.Ş.)'nce ortaklaşa imal edilerek Kurumumuza teslim edilecek ve atış testleri kurumumuzca yapılarak Emniyet Genel Müdürlüğüne MKEK'nun garantisini altında partiler halinde teslim edilecektir.

Ayrıca, Kurumumuzca MSB.lığı ihtiyacı olan 9x19 mm parabellum mermi atan 15+1 kapasiteli 9 425 adet tabanca ihalesine Doğu Karadeniz Silâh Projesi kapsamında üretilen Kanuni 16 model tabancamız için teklif verilmiş olup, ihale sonucu beklenilmektedir.

Bu çalışmalarımızın haricinde ayrıca bir proje çalışmamız mevcut değildir.

Üretici Firmalar ve Tabanca Tipleri

<u>Firma Adı :</u>	<u>Üretilen Tabanca Tipleri :</u>	<u>Üretim Durumu :</u>
Samsun Yurt Sav. San. ve Tic. A.Ş.	9x19 mm model 7 (Canik 55)	İlk katile üretim aşamasında
Ordu Silh. Ürt. ve Paz. A.Ş.	9x19 mm model 5 (Kobra)	Seri üretim
Giresun Mak. ve Silh. San. A.Ş.	9x19 mm model 1 (Yavuz 16)	Seri Üretim
Trabzon Silh. San. ve Tic. A.Ş.	7.65 mm model 3 (Fatih 13)	Seri üretim
Ardeşen/Rize Silh. San. ve Tic. A.Ş.	9x19 mm (Kanuni 16)	Seri üretim
Arhavi/Artvin Silh. San. ve Tic. A.Ş.	9x19 mm model 6 (Atmaca 53)	Seri üretim
Kürtün/Gümüşhane Silh. San. ve Tic. A.Ş.	9x19 model 8 (Şahin 08)	Seri üretim
	357 magnum model 2 (Gümüşay)	Seri üretim

Ek-B

Karadeniz Tabancaları Üretim-Satış Tablosu

(30.9.1999 tarihi itibarıyla)

Tabanca modeli	Toplam sözleşme miktarı (Adet)	Satılan tabanca miktarı (Adet)	Stok tabanca miktarı (Adet)	Stok parça miktarı (Adet)	Ödenen tutar (TL.)	Üretici firma üretildiği yer (İlçe/İl)
Model 1						GİR-SAN Ltd. Şti.
Yavuz 16	7 800	6 096	8	1 696	142 102 750 000	Giresun
Model 2						KÜSSAN A.Ş.
Gümüşay	4 550	711	2	3 837	184 368 485 500	Kürtün/ Gümüşhane
Model 3						TİSAŞ A.Ş./
Fatih 13	13 550	7 441	1 396	4 713	317 246 140 000	Trabzon
Model 5						Ordu Silh. Ürt.
Kobra	4 600	2 379	601	1 620	142 676 334 820	Paz. ve Tic. A.Ş. Ordu
Model 6						ASİLSAN A.Ş.
Atmaca	14 300	10 674	672	2 954	245 447 000 000	Ardeşen/Rize
Toplam	44 800	27 301	2 679	14 820	1 031 840 710 320	

T.B.M.M.

B : 12

27 . 10 . 1999

O : 2

Cevap 2.

1999 Yılı Yatırım Programında devam eden projeler arasında yer alan Samsun-Bafra (BOR-SAB) Organize Sanayi Bölgesi projesinin 1999 yılı revize ödeneği 12,2 milyar TL olup bu meblağın 11,8 milyar TL'si kullanılmıştır. Kalan ödeneği 400 milyon TL'dir.

Altyapı (yol, içmesuyu, kanalizasyon, yağmursuyu) projesi ihalesi, 3.12.1998 tarihinde yapılmıştır. Proje çalışmaları halen devam etmektedir. Söz konusu projelerin Bakanlığımızca onaylanmasını ve Altyapı proje ve keşiflerinin tamamlanmasını müteakip, Mütteşebbis Teşekkülle inşaat ihalesi yapılabilecektir.

Proje için bugüne kadar verildiği yılın fiyatlarıyla 51,3 milyar TL. kredi kullanılmıştır. Bu kredinin 1999 yılı fiyatlarıyla karşılığı 73,8 milyar TL'dir.

1999 Yılı Yatırım Programında devam eden projeler arasında yer alan Samsun-Kavak Organize Sanayi Bölgesinin 1999 yılı revize ödeneği 63,1 milyar TL olup, bu meblağın 4,6 milyar TL'si kullanılmıştır. Kalan ödeneği 58,5 milyar TL'dir.

Altyapı (yol, içmesuyu, kanalizasyon, yağmursuyu) proje ihalesi, 21.7.1998 tarihinde yapılmış olup Bakanlığımıza intikal eden avan projeleri halen incelenmektedir. Altyapı proje ve keşiflerinin tamamlanmasını müteakip, Mütteşebbis Teşekkülle inşaat ihalesi yapılabilecektir.

Proje için bugüne kadar verildiği yılın fiyatlarıyla 20,3 milyar TL. kredi kullanılmıştır. Bu kredinin 1999 yılı fiyatlarıyla karşılığı 90,7 milyar TL'dir.

5. - Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İl merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun yazılı cevabı (7/572)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Ahmet Kenan Tanrıkulu tarafından aracılığınızla sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ahmet Karavar
Şanlıurfa

Sorular:

1. Şanlıurfa İlinde yürütülmekte olan organize sanayi bölgesi çalışmalarına ek olarak il merkezinde 5 yıldır yarım bekleyen 500 işyeri kapasiteli küçük sanayi sitesinin biran önce bitirilmesi için 1999 yatırım programına alınacak mıdır?

2. Şanlıurfa'nın ilçeleri olan Birecik, Siverek ve Viranşehir'de birer organize sanayi bölgesini 1999 yatırım programına almak için ayrılan bir ödenek var mıdır?

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Sayı: B.14.0.BH.01-399

25.10.1999

Konu: Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: a) 7.7.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-6/34-575/2016 sayılı yazınız.

b) 12.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/572-2108 sayılı yazınız.

Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, "Şanlıurfa il merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına" ilişkin olarak tarafından cevaplandırılmasını istediği (6/34) esas nolu sözlü soru önergesi TBMM İçtüzüğü'nün 98 inci maddesi uyarınca Üç birleşim içinde cevaplandırılmadığından dolayı ilgi (b) de kayıtlı yazınızla yazılı soru önergesine çevrilmiş olup, sözkonusu önergeyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıku
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız

1. Şanlıurfa Merkez II. Bölüm (Evren) Küçük Sanayi Sitesi projesi 1999 yılı Yatırım Programında 34,2 milyar TL. net ödenekle yer almakta olup, sağlanan 414 milyar TL. ek ödenekle revize ödenegi 448,2 milyar TL. olmuştur. Toplam 500 işyerinden müteşekkil Küçük Sanayi Sitesinin 146 işyerine ait tüm imalatları tamamlanmış, kalan 354 işyerinin ise çatı kaplaması, duvar ve sıva işleri devam etmektedir. Projenin 2000 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

2. Birecik, Siverek ve Viranşehir Organize Sanayi Bölgeleri, Bakanlığımız 1999 yılı Revize Yatırım Programı Teklifinde yer almasına rağmen bütçe imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle Yatırım Programına alınamamıştır. Adıgeçen projeler 20.7.1999 tarih ve 7173 sayılı yazımızla Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına intikal ettirilen 2000 yılı Yatırım Programı Teklifine dahil edilmiştir.

6. - *Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, yedinci ve sekizinci beş yıllık kalkınma planlarının uygulamasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yücelen'in yazılı cevabı (7/601)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yücelen tarafından yazılı olarak cevaplandırılmak üzere aşağıdaki sorularımı arz ediyorum.

4.10.1999

Ertuğrul Yalçınbayır
Bursa

Sorular:

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında sorumlu ve/veya koordinasyon ve işbirliği bakımından ilgili bakanlık olarak:

1. Hukukî ve kurumsal düzenlemeler itibariyle Plan Dönemi hedeflerini gerçekleştirebildiniz mi?
2. Plan Döneminde gerçekleşmeyen ve/veya gerçekleşmeyecek hukukî projeleriniz nelerdir? Projelerin gerçekleşmeme sebebi nedir?
3. Sorumlu bakanlık olarak koordinasyon ve işbirliği bakımından ilgili kuruluşlardan yeterli servis alabildiniz mi?
4. Yedinci Beş Yıllık Plan Döneminden Sekizinci Beş Yıllık Dönemine kalacak en önemli projeleriniz nelerdir?
5. Sekizinci Beş Yıllık Plan Dönemi çalışmalarınız hangi safhadadır?

T.C.
Devlet Bakanlığı
Sayı: B.02.0.009/1152

26.10.1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli 18.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.2-2195 sayılı yazınız.

Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul Yalçınbayır'ın, yedinci ve sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planlarının uygulanmasına ilişkin yazılı soru önergesi ile ilgili cevaplar İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesine istinaden ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi arz ederim.

Rüştü Kazım Yücelen
Devlet Bakanı

Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul Yalçınbayır'ın 20 Ekim 1999 Gün ve 7/601-1983/5396 Yazılı Soru Önergesine Verilen Cevap

Cevap 1. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yer alan Hukukî ve Kurumsal Düzenlemeler kapsamında Bakanlığımız ilgili Kuruluşu Tekel Genel Müdürlüğü; "Tütün, tarımının düzenlenmesi ile ilgili çeşitli kanunlarda yeni düzenlemelerin yapılması" başlıklı düzenlemede "sorumlu kuruluş", Avrupa Birliğine Uyum Projesi kapsamında "Teşebbüslere tanınan özel veya inhisari hakların tabi olduğu kuralların topluluk mevzuatı ile uyumlu hale getirilmesi" başlıklı düzenleme kapsamında 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun uyumsallaştırılması yönüyle "sorumlu kuruluş", Maden Kanununun 3078 sayılı Tuz Kanununu da kapsayacak şekilde revize edilmesi yönündeki düzenlemede ise "işbirliği yapılacak kuruluş" olarak belirlenmiştir.

Tütün tarımının düzenlenmesi ile ilgili çeşitli kanunlarda yeni düzenlemeler yapılması amacıyla, yıllık programlarda işbirliği yapılacak kuruluşlar olarak belirlenen diğer kuruluşların da görüşleri alınarak yeni bir Tütün ve Tütün Mamülleri Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Kanun tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu gündeminindedir.

4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler Kanununda Avrupa Birliğine Uyum Projesi kapsamında yeni düzenlemeler getiren Kanun Tasarısı da hazırlanarak Bakanlar Kurulunca TBMM'ne sevk edilmiştir. Kanun tasarısı, TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülerek bazı değişikliklerle Bütçe ve Plan Komisyonuna sevk edilmiştir.

Maden Kanununun Revizyonundan sorumlu kuruluş olarak belirlenen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca 1997 yılında bir taslak hazırlanarak Tekel Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Tekel Genel Müdürlüğü'nün taslak hakkındaki görüşleri 4.4.1997 tarihinde ilgili Bakanlığa iletilmiştir.

Çay-Kur Genel Müdürlüğü açısından, Plan Döneminde hukukî ve kurumsal düzenleme çalışmaları ile çeşitli alanlarda güncelleştirmeler yapılarak plan hedeflerinin gerçekleştirilmesine çalışılmıştır.

Cevap 2. Yukarıda izah edildiği üzere, Tekel Genel Müdürlüğü'nün Sorumlu Kuruluş olarak belirlendiği konularda düzenlemeler tamamlanmış ve TBMM'ne sunulmuştur.

Çay-Kur Genel Müdürlüğünün Plan Döneminde gerçekleşmeyen hukukî projesi bulunmamaktadır.

Cevap 3. Yapılan çalışmalara, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ile Bakanlığım ilgili kuruluşları ve diğer kuruluşların etkin ve yeterli katılımı sağlanmıştır.

Cevap 4. Hukukî ve Kurumsal düzenlemelerin plan dönemi sonuna kadar yürürlüğe gireceği düşünülmektedir.

Yedinci Beş Yıllık Plan Dönemi içinde başlatılan yatırım projelerinin de 2000 yılında tamamlanması planlanmıştır. Bunlardan sadece "Çay İmalât Makineleri Modernizasyonu Projesi" nin Sekizinci Beş Yıllık Plan Dönemine sarkabileceği tahmin edilmektedir.

Cevap 5. Sekizinci Beş Yıllık Plan çalışmalarına 14 Ağustos 1999 tarih ve 23786 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 1999/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca başlanmış bulunmaktadır. Sekizinci Beş Yıllık Plan Özel İhtisas Komisyonu çalışmaları önümüzdeki günlerde DPT'ce başlatılacak olup, ilgili komisyonlara katılacak yetkililer belirlenmiş bulunmaktadır.

Gümrük Kanunu Tasarısına Verilen Oyların Sonucu:

Üye Sayısı : 550

Kabul edenler : 225

Toplam : 225

Açık üyellikler : 3

Birleşim :12

Kanunlaşmıştır.

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Adana	BİLDİK	Ibrahim Yavuz	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:43
Adana	BİLİCİ	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	BUDAK	Yakup	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	ÇULHAOĞLU	Mehmet Metanet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Adana	DAĞLI	Mehmet Halit	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	GÖREN	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	GÜLEK	Tayyibe	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Adana	HALAMAN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:12
Adana	ÖZDEMİR	A. Fatih	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:50
Adana	ÖZTÜRK	Musa	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:43
Adana	SEZER	Arif	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	TEKİN	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Adana	VURSAVUŞ	İsmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:26
Adana	YILDIRIM	Recai	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	BİLGİÇ	Mahmut Nedim	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:25
Adıyaman	BOZKURT	Mahmut	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	FIRAT	Dengir Mir Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	GÖKSU	Mahmut	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	GÜLER	Hasari	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:08
Adıyaman	ÖZYOL	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	AÇBA	Sait	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	AKCAN	Abdülkadir	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:27
Afyon	ATTILA	İsmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

T.R.M.M.

B : 12

27.10.1999

O : 2

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Afyon	KAYAYERLİ	Müjdat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Afyon	ÖZSOY	Halil İbrahim	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Afyon	TELEK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:07
Afyon	YAKIN	Gaffar	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	ERYILMAZ	Yaşar	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	ESİN	Celal	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:34
Ağrı	KONYAR	Musa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	SEVEN	Nidai	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	GÜLLE	Akif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	İYİMAYA	Ahmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	SARAY ALPHAN	Gönül	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Amasya	UÇAŞ	Adnan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AKBULUT	Yıldırım	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AKGÖNENÇ MUĞİS	Oya	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ARSEVEN	Nejat	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ARSLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Ankara	AYDIN	Koray	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AYGÜN	Oğuz	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Ankara	BAYER	Melda	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:45
Ankara	BEDÜK	Saffet Ankan	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:18
Ankara	ÇELİK	M. Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ÇETİN	Şevkat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:09
Ankara	ÇEVİK	Sedat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:00

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Ankara	ÇİÇEK	Cemil	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	ERDAL	Birkan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	GÜRKAN	Uluç	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:48
Ankara	GÜROCAK	Ayşe	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:47
Ankara	İŞIKLAR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:50
Ankara	İÇLİ	H.Tayfun	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	KÜÇÜK	Abdurrahman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:36
Ankara	ÖZDEMİR	Hayrettin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:03
Ankara	ÖZDOĞU	Esvet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:30
Ankara	PAÇACI	Mustafa Cihan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	SANAY	Eyyüp	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:35
Ankara	SEÇKİNER	Yücel	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	SEZER	M. Zeki	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	TÜMEN	Aydın	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:18
Ankara	ULUCAK	Rıza	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:53
Ankara	ULUĞBAY	Hikmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	YAHNİCİ	Şevket Bülent	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:15
Antalya	AYDOĞAN	Cengiz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	BAYSARI	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	ÇELEN	Salih	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	ÇELİK	Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	GÜRDAL	İbrahim	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	MÜDERRİSOĞLU	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Antalya	OKUTAN	Mehmet Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	SAYIN	Ahmet Sancar	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:34
Antalya	ŞAHİN	Metin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	TOSKAY	Tunca	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	ÜNAL	Nesrin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	VURAL	Mustafa	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Artvin	BAYRAK	Ergün	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Artvin	EKİNCİ	Hasan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	ALTINKAYA	Cengiz	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:50:12
Aydın	DİKMEN	Halit	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:48
Aydın	GÖNÜL	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	KUMCUOĞLU	Ertuğrul	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:24
Aydın	ONGUN	Bekir	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Aydın	PİŞKİNSÜT	Sema	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:48:59
Aydın	UZUNIRMAK	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	YALOVA	Yüksel	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	AYTEKİN	İlhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	GÖKMEN	Aydın	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Balıkesir	GÜLTEKİN	Numan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:32
Balıkesir	GÜNER	Agah Oktay	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	KALKAN	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:22
Balıkesir	KANBER	Tamer	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	KARAHAN	M. Güven	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:38

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Balıkesir	ÖZGÜN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	YILMAZYILDIZ	İlyas	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bilecik	ARABACI	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bilecik	VARDAR	Sebahat	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Bingöl	GÜLER	Mahfuz	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bingöl	KORKUTATA	Hüsamettin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bingöl	YÖNDAR	Necati	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	ÇEVİK	Yahya	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	ERGEZEN	Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	GAYDALI	Edip Sadfer	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:25
Bitlis	ORAL	İbrahim Halil	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:27
Bolu	ALPTEKİN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bolu	HOŞVER	Necmi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bolu	KARSLIOĞLU	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:18
Bolu	ÖZCAN	Ersoy	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:20
Burdur	COŞKUNER	Süleyman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Burdur	MACİT	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Burdur	ÖRS	Mustafa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	ARABACI	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Bursa	BEYRELI	Ali Rahmi	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:12
Bursa	ÇELİK	Faruk	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	GÜLENER	Fahrettin	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:35
Bursa	KARAPAŞAĞLU	Mehmet Altan	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:27

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Bursa	KORKMAZ	Hayati	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:37
Bursa	OCAK	Orhan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:31
Bursa	ORHAN	Burhan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	ÖNAL	Recep	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	ÖZALP	Teoman	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	SÖNMEZ	Kenan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	SÜNNETÇİOĞLU	Ahmet	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Bursa	ŞEN	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Bursa	TAYAN	Turhan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:15
Bursa	TEZMEN	Oğuz	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Bursa	YALÇINBAYIR	Ertuğrul	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	ERSÜMER	Cumhur Mustafa	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	KIRBAŞ	Sadık	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:04
Çanakkale	ŞAHİN	Nevfel	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	TURAN	Sıtkı	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Çankırı	DURAN	Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çankırı	KARAGÖZ	Hüseyin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çankırı	KELEŞ	İrfan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:27
Çorum	AKSOY	Bekir	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	ÇAY	Abdulhaluk Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	HATİBOĞLU	Yasin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	KARACA	Mélek DENLİ	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	KAYIRICI	Vahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:59

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Denizli	ASLAN	Beyhan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Denizli	AYKURT	Mustafa Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	ERBEYİN	Salih	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:24
Denizli	ERÇELEBİ	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	GÖZLÜKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	KESKİN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	KOCABATMAZ	Mehmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Diyarbakır	ASLAN	Osman	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	ATIK	Nurettin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	DİLEK	Nurettin	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	ENSARIOĞLU	Mehmet Salim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	ERDOĞMUŞ	Abdulbaki	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	GÜNBEY	Sacit	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	HAŞİMİ	Seyyit Haşim	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	HATİPOĞLU	Ömer Vehbi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	SEYDAOĞLU	Sebğatullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	SÜMER	Salih	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	TURGUT	Abdülşamet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Edirne	BULUT	Evren	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Edirne	ERTÜRK	Ali Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:38
Edirne	İLİMEN	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:34
Edirne	ŞİMŞEK	Şadan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:41
Elazığ	AĞAR	Mehmet	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Elazığ	GÜL	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:23
Elazığ	ÖZTEK	Latif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Elazığ	SEPTİOĞLU	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Elazığ	TUNÇ	Ahmet Cemil	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzincan	AKSU	Mihrali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzincan	KARAKAYA	Tevhit	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzincan	KARAKELLE	Sebahattin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	ERTUGAY	Zeki	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	ESENGÜN	Lütfü	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	GÖKDEMİR	Ayvaz	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	HIMOĞLU	Mücahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:34
Erzurum	KÖSE	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Erzurum	KUKARACI	Fahrettin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	POLAT	Aslan	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:14
Erzurum	POLAT	Cezmi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:09
Eskişehir	ALBAY	Necatî	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Eskişehir	BÜYÜKERMAN	Mehmet Mail	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:42
Eskişehir	DEDELEK	İbrahim Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:40
Eskişehir	ERDİR	Mahmut	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Eskişehir	SAZAK	Süleyman Servet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Eskişehir	YILDIRIM	Mehmet Sadri	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Gaziantep	AKTAŞ	Nürettin	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Gaziantep	AY	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Gaziantep	ILIKSOY	Ali	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	İNCETAHTACI	Mehmet Bedri	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	KONUKOĞLU	İbrahim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	ÖZDEMİR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:49:28
Gaziantep	TAŞAR	Mustafa Rüştü	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:23
Gaziantep	TIRYAKI	Mehmet Hanifi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:22
Gaziantep	YILMAZ	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:44
Giresun	AKGÜN	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:42
Giresun	ALÇELİK	Turhan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Giresun	KARA	Burhan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Giresun	YAMAN	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:32
Giresun	ZAIMOĞLU	Rasim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gümüşhane	DOĞAN	Lütfi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gümüşhane	YAŞAR	Bedri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:02
Hakkari	PARLAK	Evliya	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
Hakkari	PIRÜZBEYOĞLU	Mecit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hakkari	TÖRE	Hakkı	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	ATAHAN	Namık Kemal	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:13
Hatay	AYKUT	Hakkı Oğuz	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:23
Hatay	ÇIRKIN	Süleyman Turan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	DÖNEN	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	GEÇER	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	GÜNAY	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:14

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Hatay	KALKAN	Metin	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Hatay	MISTIKOĞLU	Levent	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Hatay	ŞANDIR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Hatay	TARHAN	Mehmet Nuri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:42
Isparta	AKSOY	Osman Gazi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:08
Isparta	GÜL	Ramazan	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:00
Isparta	MUMCU	Erkan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:07
Isparta	ZORLU	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:25
İçel	ER	Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
İçel	GÜNGÖR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
İçel	GÜVEN	Turhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
İçel	KAYA	Yalçın	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:17
İçel	KILINÇ	Hidayet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:48:03
İçel	ÖKSÜZ	Enis	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
İçel	ÖZGENÇ	Edip	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
İçel	SERİN	Akif	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
İçel	TALAY	M. İstemihan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
İçel	TEKELİOĞLU	Cahit	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
İçel	YILMAZ	Ayfer	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
İçel	YÜCELEN	Rüştü Kazım	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	ADAN	Celal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	AĞAOĞLU	Fađlı	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
İstanbul	AKARCALI	Bülent	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:27

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	AKSU	Abdülkadir	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	AKTAŞ	Ziya	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:21
İstanbul	AL	Erol	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:39
İstanbul	ANDİCAN	Ahat	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:18
İstanbul	ATEŞ	Azmi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	AYAYDIN	Aydın	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:20
İstanbul	AYDINLI	İsmail	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:14
İstanbul	AYRIM	Şamil	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:24
İstanbul	BAŞ	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	BAŞEĞMEZ	Mukadder	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	BUDAK	Rıdvan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	COŞKUN	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	ÇAĞAN	Nami	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	ÇAKAR	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	ÇİLLER	Tansu	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	YILMAZ DOĞAN	Perihan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:24
İstanbul	DÜZ	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:29
İstanbul	ECEVİT	Bülent	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	EMRE	Süleyman Arif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	ERDENER	Yücel	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:30
İstanbul	FIRAT	Mehmet Fuat	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	GÖK	Bülent Ersin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	GÜL	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	GÜLER	Zafer	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	GÜNDÜZ	İrfan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	GÜZEL	Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:30
İstanbul	HUN	Ediz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ILICAK	Nazlı Ayşe	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	İRTEMÇELİK	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:28
İstanbul	KAHRAMAN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KANSU	Hüseyin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KARAKOYUNLU	Yılmaz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KARAKUŞ	Nazire	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:15
İstanbul	KAVAK	Cavit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KILIÇ	Osman	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:52
İstanbul	KOZAKÇIOĞLU	Hayri	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KOCAOĞLU	Emre	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:22
İstanbul	KÖSE	M. Tahir	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	MENDERES	Aydın	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	MERT	Hüseyin	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:11
İstanbul	NAS	Nesrin	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	OĞUZ	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	OKUMUŞ	Nazif	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ÖZ	Esat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ÖZKAN	H.Hüsamettin	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İstanbul	ÖZKAN	Sühan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:21

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	ÖZTÜRK	Bozkurt Yaşar	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:17
İstanbul	PAK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI		
İstanbul	SARUHAN	Necdet	Demokratik Sol Part	KATILMADI		
İstanbul	SERBEST	Sulhiye	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:26
İstanbul	SİPAHI	Bahri	Demokratik Sol Part	KATILMADI		
İstanbul	SÖKMENOĞLU	Murat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:33
İstanbul	ŞAHİN	Mehmet Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI		
İstanbul	TAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI		
İstanbul	TANER	Güneş	Anavatan Partisi	KATILMADI		
İstanbul	TANTAN	Sadettin	Anavatan Partisi	KATILMADI		
İstanbul	TOPRAK	Erdogan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:24
İstanbul	TUZCU	Şadan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:57
İstanbul	TÜRKER	Masum	Demokratik Sol Part	KATILMADI		
İstanbul	VERKAYA	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI		
İstanbul	YAĞIZ	Süleyman	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:31
İstanbul	YALÇINTAŞ	Nezhat	Fazilet Partisi	KATILMADI		
İstanbul	YAZICI	Cahit Savaş	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:12
İstanbul	YUMAKOĞULLARI	Osman	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:19
İstanbul	ZENGİN	Bahri	Fazilet Partisi	KATILMADI		
İzmir	ASLAN	Güler	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:48:13
İzmir	BAŞARAN	Saffet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:23
İzmir	BİÇAKÇIOĞLU	Burhan	Demokratik Sol Part	KATILMADI		
İzmir	ÇAĞLAYAN	B. Suat	Demokratik Sol Part	KATILMADI		

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İzmir	ÇELEBİ	İşin	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:45
İzmir	ÇÜMEN	Mehmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:22
İzmir	DAYIOĞLU	Salih	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:13
İzmir	DIRİ	Hayri	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	GÜREL	Şükrü Sina	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	KIRKPINAR	Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	METİN	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	MUTMAN	Atilla	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	ORAL	Sümer	Anavatan Partisi	KATILMADI KAGUL	--:--:--	--:--:--
İzmir	ÖZCAN	Mehmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	SAYGIN	İşıl	Anavatan Partisi	KATILMADI KAGUL	--:--:--	--:--:--
İzmir	SERDAROĞLU	Rifat	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	SEZGİN	Rahmi	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:40
İzmir	SÖYLEMEZ	Hasan Ufuk	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	TANIK	Süha	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	TANRIKULU	Ahmet Kenan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	TARTAN	Hakan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	ULUPINAR	Yıldırım	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	VATAN	Kemal	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:17
İzmir	VURAL	Oktay	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Kars	AKÖZÖM	İlhan	Anavatan Partisi	KATILMADI KAGUL	--:--:--	--:--:--
Kars	AYDAR	Arslan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kars	BİLGİR	Çetin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kastamonu	BAŞESGİOĞLU	Murat	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:47:06
Kastamonu	DİLEKÇİ	M. Hadi	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:26
Kastamonu	SERDAROĞLU	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:31
Kastamonu	TEKİNEL	Nurhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	BAKTIR	Hamdi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:24
Kayseri	CEM	İsmail	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	ÇAKMAKOĞLU	Sabahattin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	ESEN	Sevgi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	GÜL	Abdullah	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	KAPUSUZ	Salih	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Kayseri	ÜSTÜNBAŞ	Hasan Basri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:12
Kayseri	YAKUT	Sadik	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırklareli	KARAGÖZ	Nural	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırklareli	ÖZBİLEN	Cemal	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırklareli	TEKİN	Necdet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırşehir	HAYKIR	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:15
Kırşehir	MİRZAĞLU	Ramazan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırşehir	TECER	Fikret	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:13
Kocaeli	AKŞENER	Meral	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kocaeli	ARKAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:48:03
Kocaeli	BATUK	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kocaeli	ÇALIK	Hâilil	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Kocaeli	DURMUŞ	Cumali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:14

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kocaeli	EKŞİ	Sefer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	GÖNÜL	Vecdi Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	İMAMOĞLU	M. Turhan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:06
Kocaeli	KÖSE	Kemal	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:26
Kocaeli	PEPE	Osman	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	ARI	Hüseyin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	BAL	Faruk	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:38
Konya	BİLGE	Abdullah Turan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Konya	CANDAN	Veysel	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	ÇETİN	Remzi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	GEBEŞ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:50
Konya	GÖLHAN	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	GÖNEN	Mustafa Sait	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:55
Konya	GÜNERİ	Teoman Rıza	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	HALICI	Mehmet Emrehan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:21
Konya	İZGİ	Ömer	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:18
Konya	KAYA	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Konya	KEÇECİLER	Mehmet	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:25
Konya	ÖKSÜZ	Özkan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	YALMAN	Lütfi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	YAVUZ	Mehmet Ali	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:24
Kütahya	AKÇALI	Cevdet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	DERİN	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kütahya	KARA	Emin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	KARAKUŞ	Seydi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:43
Kütahya	KARAKUYU	İsmail	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	AKDOĞAN	Miraç	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:21
Malatya	ASILTÜRK	Oğuzhan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	CANBAY	Yaşar	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Malatya	COŞKUN	Basri	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	DURHAN	Namık Hakan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	KUTAN	Recai Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	ÖZAL	Ahmet Tevfik	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	AKÇALI	Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
	AKGÜL	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:04
Manisa	ARINÇ	Bülent	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	BOZDAĞ	İsmail	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:26
Manisa	ÇETINKAYA	Mehmet Necati	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	ENÖZ	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	GÜLAY	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:41
Manisa	PAKDEMİRLİ	Ekrem	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:34
Manisa	SERDENGEÇTİ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	YAZAR	M. Cihan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Kahramanmaraş	DOĞAN	Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Kahramanmaraş	DOĞAN	Avni	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kahramanmaraş	KAMALAK	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kahramanmaraş	KAYA	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Kahramanmaraş	KOCABAŞ	Metin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	ÖZBAŞ	Edip	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:57
Kahramanmaraş	SAĞLAM	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	SEZAL	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	TANER	Nevzat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:57
Mardin	ADAK	Fehim	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	ÇELEBİ	Süleyman	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	ERTAŞ	Ömer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	MUSAOĞLU	Metin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	ŞAHİN	Veysi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	TUĞMANER	Mustafa Kemal	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Muğla	DİKMEN	Tunay	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muğla	ERGÜN	Metin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:47:08
Muğla	ÖZYER	Hasan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muğla	TOPALOĞLU	Nazif	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Muğla	UZUNHASAN	Fikret	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:10
Muğla	YAZICI	İbrahim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muş	EKER	Zeki	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muş	KEMALOĞLU	Erkan	Anavatan Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--:--	--:--:--
Muş	YAVUZ	Mümtaz	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muş	YILDIZ	Sabahaddin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Nevşehir	ÇEVİK	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:13

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Nevşehir	ELKATMIŞ	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:46
Nevşehir	TAŞKIN	Mükremin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:22
Niğde	BARAN	Doğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Niğde	DOĞANLAR	Eyüp	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Niğde	LEVENT	Mükerrem	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:32
Ordu	ÇABUK	İhsan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Ordu	ENGİNYURT	Cemal	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:49
Ordu	FATSA	Eyüp	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	KOÇAK	Sefer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	KONYALI	Hasan Fehmi	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	YILDIRIM	Yener	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	YÜRÜR	Şükrü	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:15
Rize	BEKAROĞLU	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Rize	KABİL	Ahmet	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:18
Rize	YILMAZ	Mesut Ahmet	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:15
Sakarya	AYDIN	Nezir	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	AYHAN	Cevat	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	ERCAN	Nevzat	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:20
Sakarya	SAVAŞ	Ş. Ramis	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Sakarya	TARANOĞLU	Ersin	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:26
Sakarya	ZİHNİOĞLU	Osman Fevzi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	AÇIKGÖZ	Yakta	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:28
Samsun	AYDIN	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Samsun	CENGİZ	Tarık	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	ÇAKAR	Mehmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	ÇINAROĞLU	Vedat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	DEMİRCAN	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	KABATAS	Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	KAPICI	Şenel	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Samsun	SEZGİN	Erdoğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	UZUNKAYA	Musa	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:44
Siirt	AYDIN	Ahmet Nurettin	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:27
Siirt	SEVGİLİ	Nizamettin	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Siirt	YARAYAN	Takiddin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sinop	BOSTANCIOĞLU	Metin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sinop	BOZKURT	Kadir	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sinop	TOPÇU	Yaşar	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	CEYLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	DEMİRCİ	Musa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	GÖKALP	Hüsnu Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	GÜLEÇ	M. Cengiz	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	KARAMOLLAOĞLU	Temel	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	ŞENER	Abdülâtilif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tekirdağ	AYTEKİN	Fevzi	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tekirdağ	DAYANIKLI	Bayram Fırat	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tekirdağ	İLGÜN	Nihan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Tekirdağ	SÜLÜN	Enis	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Tekirdağ	ZAMANTILI	Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:47:24
Tokat	BALAK	Hasan Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Tokat	CEYLAN	Lütfi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:29
Tokat	DAĞCIOĞLU	M. Ergün	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:33
Tokat	DOĞRU	Reşat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:14
Tokat	EREK	Ali Şevki	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Tokat	SOBACI	Bekir	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Trabzon	AŞIK	Eyüp	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Trabzon	BAŞARAN	Ali Kemal	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:25
Trabzon	BIÇAKÇIOĞLU	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Trabzon	ÇELEBİ	Nail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:48:25
Trabzon	MALKOÇ	Şeref	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Trabzon	TUNCER	Ali Naci	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Trabzon	TÜRK	Hikmet Sami	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Tunceli	GENÇ	Kamer	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:43
Tunceli	GÜNDOĞAN	Bekir	Bağımsız Milletvekili	KABUL	27.10.1999	21:46:23
Şanlıurfa	AKMAN	Yahya	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Şanlıurfa	BUCAK	Sedat Edip	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Şanlıurfa	CEVHERİ	Necmettin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Şanlıurfa	ÇAKMAKLI	Muzaffer	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Şanlıurfa	GÜLPINAR	Eyüp Cenap	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Şanlıurfa	GÜNEŞ	Mehmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Şanlıurfa	İZOL	Zülfikar	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:55
Şanlıurfa	KARAVAR	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	ŞİHANLIOĞLU	Mehmet Fevzi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	YALÇINKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	YANMAZ	Mustafa Niyazi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Uşak	ÖZGÖBEK	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Uşak	ÜNAL	Mehmet Yaşar	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:29
Uşak	YILMAZ	Armağan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	ARVAS	Maliki Ejder	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	BAYRAM	Mustafa	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	ÇELİK	Hüseyin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	ÇEVİK	Ayhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:18
Van	ERBAŞ	Fethullah	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	GÜLTEPE	Fetullah	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	İNAN	Kamran	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	ARSLAN	İlyas	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	ÇİÇEK	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	ERSOY	Ahmet Erol	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:48
Yozgat	KAYALAR	Lütfullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	TÜRKER	Mesut	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:49:18
Yozgat	ÜŞENMEZ	Şuayip	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Zonguldak	ATASOY	Véysel	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Zonguldak	BARUTÇU	Ömer	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Zonguldak	BAYCIK	Tahsin Boray	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:19
Zonguldak	CERRAHOĞLU	İsmail Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:36
Zonguldak	GEMİCİ	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI, KABUL	---	---
Zonguldak	ÜSTÜNKOL	Ömer	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:16
Aksaray	AKIN	Murat	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Aksaray	ESER	Kürşat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Aksaray	SOMUNCUOĞLU	Sadi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Aksaray	TOPRAK	Ramazan	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Bayburt	KARDEŞ	Şaban	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Bayburt	PAMUKÇU	Suat	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Karaman	ÇALIŞ	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:34
Karaman	UNAL	Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Karaman	ÜNLÜ	Fikret	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Kırıkkale	ALBAYRAK	Kemal	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Kırıkkale	DURMUŞ	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Kırıkkale	FİLİZ	Hacı	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Kırıkkale	GÖKBULUT	Nihat	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:13
Batman	AYDIN	Alaaddin Sever	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Batman	HAMİDİ	Ataullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Batman	İSEN	Burhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Batman	ÖZDEMİR	Faris	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Şırnak	DEĞER	Mehmet Said	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Şırnak	SEYDA	Abdullah Veli	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Şırnak	YILDIRIM	Mehmet Salih	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:15
Bartın	ÇAKAN	Zeki ..	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:45
Bartın	YAZICIOĞLU	Cafer Tufan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Ardahan	DEMİR	Faruk	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	21:46:57
Ardahan	KAYA	Saffet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İğdir	BOZYEL	Abbas	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:19
İğdir	GÜNER	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yalova	OKUYAN	Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	21:46:17
Yalova	SUNA	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Karabük	EREN	Mustafa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Karabük	KARAN	Erol	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Karabük	YILMAZ	İlhami	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kilis	GÜREŞ	Doğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kilis	NACAR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:53
Osmaniye	BAHÇELİ	Devlet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Osmaniye	BÜYÜKÖZTÜRK	Bırol	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	21:46:39
Osmaniye	KUNDAKÇI	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Osmaniye	ÜNAL	Şükrü	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

Üye Sayısı : 550
 Kabul edenler : 194
 Reddedenler : 2
 Çekimserler : 1
 Mükerrer Oy Sayısı : 2
 Toplam : 199
 Açık üyelikler : 3

Birleşim :12

Kanunlaşmıştır.

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Adana	BİLDİK	İbrahim Yavuz	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:48
Adana	BİLİCİ	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	BUDAK	Yakup	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	ÇULHAOĞLU	Mehmet Metanet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:11:53
Adana	DAĞLI	Mehmet Halit	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	GÖREN	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	GÜLEK	Tayyibe	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:11:53
Adana	HALAMAN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:26
Adana	ÖZDEMİR	A. Fatih	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:12:42
Adana	ÖZTÜRK	Musa	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:11:47
Adana	SEZER	Arif	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	TEKİN	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:11
Adana	VURSAVUŞ	İsmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Adana	YILDIRIM	Recal	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	BİLGİÇ	Mahmut Nedim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	BOZKURT	Mahmut	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	FIRAT	Dengir Mir Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	GÖKSU	Mahmut	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	GÜLER	Hasari	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	ÖZYOL	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	AÇBA	Sait	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	AKCAN	Abdülkadir	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:38
Afyon	ATTILA	İsmet	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:43

T.B.M.M.

B : 12

27.10.1999

O : 2

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Afyon	KAYAYERLİ	Müjdat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	ÖZSOY	Halil İbrahim	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:47
Afyon	TELEK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:37
Afyon	YAKIN	Gaffar	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	ERYILMAZ	Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:10:55
Ağrı	ESİN	Celal	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	KONYAR	Musa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	SEVEN	Nidai	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	GÜLLE	Akif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	İYİMAYA	Ahmet	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:01
Amasya	SARAY ALPHAN	Gönül	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:06
Amasya	UÇAŞ	Adnan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AKBULUT	Yıldırım	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AKGÖNENÇ MUĞİS	Oya	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ARSEVEN	Nejat	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ARSLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AYDIN	Koray	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:36
Ankara	AYGÜN	Oğuz	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:11:02
Ankara	BAYER	Melda	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:50
Ankara	BEDÜK	Saffet Arıkan	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:26
Ankara	ÇELİK	M. Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ÇETİN	Şevkat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:58
Ankara	ÇEVİK	Sedat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Ankara	ÇİÇEK	Cemil	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	ERDAL	Birkan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:11:27
Ankara	GÜRKAN	Uluç	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:05
Ankara	GÜROCAK	Ayşe	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:49
Ankara	IŞIKLAR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:02
Ankara	İÇLİ	H.Tayfun	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:46
Ankara	KÜÇÜK	Abdurrahman	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	ÖZDEMİR	Hayrettin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:29
Ankara	ÖZDOĞU	Esret	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:01
Ankara	PAÇACI	Mustafa Cihan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	SANAY	Eyyüp	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	SEÇKİNER	Yücel	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	SEZER	M. Zeki	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:52
Ankara	TÜMEN	Aydın	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:53
Ankara	ULUCAK	Rıza	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	ULUĞBAY	Hikmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Ankara	YAHNİCİ	Şevket Bülent	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	AYDOĞAN	Cengiz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	BAYSARI	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	ÇELEN	Salih	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	ÇELİK	Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	GÜRDAL	İbrahim	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Antalya	MÜDERRİSOĞLU	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Antalya	OKUTAN	Mehmet Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	SAYIN	Ahmet Sancar	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	ŞAHİN	Metin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	TOSKAY	Tunca	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:45
Antalya	ÜNAL	Nesrin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	VURAL	Mustafa	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Artvin	BAYRAK	Ergün	Demokratik Sol Part	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--:--	--:--:--
Artvin	EKİNCİ	Hasan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	ALTINKAYA	Cengiz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	DİKMEN	Halit	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:32
Aydın	GÖNÜL	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	KUMCUOĞLU	Ertuğrul	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	ONGUN	Bekir	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:11:12
Aydın	PİŞKİNSÜT	Sema	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	UZUNIRMAK	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--:--	--:--:--
Aydın	YALOVA	Yüksel	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	AYTEKİN	İlhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	GÖKMEN	Aydın	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:10:20
Balıkesir	GÜLTEKİN	Numan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	GÜNER	Agah Oktay	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:48
Balıkesir	KALKAN	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:10:04
Balıkesir	KANBER	Tamer	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	KARAHAN	M. Güven	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:48

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Balıkesir	ÖZGÜN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	YILMAZYILDIZ	İlyas	Doğruyol Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Bilecik	ARABACI	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bilecik	VARDAR	Sebahat	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bingöl	GÜLER	Mahfuz	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bingöl	KORKUTATA	Hüsamettin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bingöl	YÖNDAR	Necati	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	ÇEVİK	Yahya	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	ERGEZEN	Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	GAYDALI	Edip Safer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bitlis	ORAL	İbrahim Halif	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bolu	ALPTEKİN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bolu	HOŞVER	Necmi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bolu	KARSLIOĞLU	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:57
Bolu	ÖZCAN	Ersoy	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Burdur	COŞKUNER	Süleyman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:50
Burdur	MACİT	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:40
Burdur	ÖRS	Mustafa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	ARABACI	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:07
Bursa	BEYRELİ	Ali Rahmi	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:47
Bursa	ÇELİK	Faruk	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	GÜLENER	Fahrettin	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:42
Bursa	KARAPAŞAOĞLU	Mehmet Altan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Bursa	KORKMAZ	Hayati	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:57
Bursa	OCAK	Orhan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:46
Bursa	ORHAN	Burhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:34
Bursa	ÖNAL	Recep	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	ÖZALP	Teoman	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	SÖNMEZ	Kenan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	SÜNNETÇİOĞLU	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Bursa	ŞEN	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:45
Bursa	TAYAN	Turhan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:12:27
Bursa	TEZMEN	Oğuz	Doğruyol Partisi	RED	27.10.1999	17:08:54
Bursa	YALÇINBAYIR	Ertuğrul	Anavatan Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	ERSÜMER	Cumhur Mustafa	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	KIRBAŞ	Sadık	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	ŞAHİN	Nevfel	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çanakkale	TURAN	Sitki	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çankırı	DURAN	Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çankırı	KARAGÖZ	Hüseyin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çankırı	KELEŞ	İrfan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	AKSOY	Bekir	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	ÇAY	Abdulhaluk Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	HATİBOĞLU	Yasin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Çorum	KARACA	Melik DENLİ	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:58
Çorum	KAYIRICI	Vahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:12:44

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Denizli	ASLAN	Beyhan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	AYKURT	Mustafa Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	ERBEYİN	Salih	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	ERÇELEBİ	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	GÖZLÜKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	KESKİN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Denizli	KOCABATMAZ	Mehmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:27
Diyarbakır	ASLAN	Osman	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	ATİK	Nurettin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	DİLEK	Nurettin	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	ENSARIOĞLU	Mehmet Salim	Doğruyol Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	ERDOĞMUŞ	Abdülbaki	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	GÜNBEY	Sacit	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	HAŞİMİ	Seyyit Haşim	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	HATİPOĞLU	Ömer Vehbi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	SEYDAOĞLU	Sebğatullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	SÜMER	Salih	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Diyarbakır	TURGUT	Abdülşamet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Edirne	BULUT	Evren	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Edirne	ERTÜRK	Ali Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:42
Edirne	İLİMEN	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:51
Edirne	ŞİMŞEK	Şadan	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Elazığ	AĞAR	Mehmet	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sayfa: 7	Sayfa devam ediyor					

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Elazığ	GÜL	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:11:48
Elazığ	ÖZTEK	Latif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Elazığ	SEPTİOĞLU	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Elazığ	TUNÇ	Ahmet Cemil	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzincan	AKSU	Mihrali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:00
Erzincan	KARAKAYA	Tevhit	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzincan	KARAKELLE	Sebahattin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	ERTUGAY	Zeki	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	ESENGÜN	Lütfü	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	GÖKDEMİR	Ayvaz	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	HİMOĞLU	Mücahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:44
Erzurum	KÖSE	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:49
Erzurum	KUKARACI	Fahrettin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	POLAT	Aslan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	POLAT	Cezmi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:16
Eskişehir	ALBAY	Necati	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:16
Eskişehir	BÜYÜKERMAN	Mehmet Mail	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Eskişehir	DEDELEK	İbrahim Yaşar	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Eskişehir	ERDİR	Mahmut	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:24
Eskişehir	SAZAK	Süleyman Servet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Eskişehir	YILDIRIM	Mehmet Sadri	Doğruyol Partisi	CEKIMSER	27.10.1999	17:09:07
Gaziantep	AKTAŞ	Nürettin	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:25
Gaziantep	AY	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Gaziantep	ILIKSOY	Ali	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	İNCEHAHTACI	Mehmet Bedri	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	KONUĞOĞLU	İbrahim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	ÖZDEMİR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:10:31
Gaziantep	TAŞAR	Mustafa Rüştü	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	TİRYAKI	Mehmet Hanifi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:48
Gaziantep	YILMAZ	Mustafa	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Giresun	AKGÜN	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:53
Giresun	ALÇELİK	Turhan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Giresun	KARA	Burhan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Giresun	YAMAN	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:00
Giresun	ZAIMOĞLU	Rasim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gümüşhane	DOĞAN	Lütfi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gümüşhane	YAŞAR	Bedri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:21
Hakkari	PARLAK	Evliya	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
Hakkari	PİRÜZBEYOĞLU	Mecit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hakkari	TÖRE	Hakkı	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	ATAHAN	Namık Kemal	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	AYKUT	Hakkı Oğuz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	ÇİRKİN	Süleyman Turan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:56
Hatay	DÖNEN	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	GEÇER	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	GÜNAY	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:39

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Hatay	KALKAN	Metin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Hatay	MISTIKOĞLU	Levent	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Hatay	ŞANDIR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Hatay	TARHAN	Mehmet Nuri	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Isparta	AKSOY	Osman Gazi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Isparta	GÖL	Ramazan	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:38
Isparta	MUMCU	Erkan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Isparta	ZORLU	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:03
İçel	ER	Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İçel	GÜNGÖR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İçel	GÜVEN	Turhan	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:02
İçel	KAYA	Yalçın	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:12:40
İçel	KILINÇ	Hidayet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:54
İçel	ÖKSÜZ	Enis	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
İçel	ÖZGENÇ	Edip	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İçel	SERİN	Akif	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:11:09
İçel	TALAY	M. İstemihan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İçel	TEKELİOĞLU	Cahit	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İçel	YILMAZ	Ayfer	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İçel	YÜCELEN	Rüştü Kazım	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
İstanbul	ADAN	Celal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	AĞAOĞLU	Fâdri	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İstanbul	AKARCALI	Bülent	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	AKSU	Abdülkadir	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	AKTAŞ	Ziya	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:11:16
İstanbul	AL	Erol	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ANDİCAN	Ahat	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ATEŞ	Azmi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	AYAYDIN	Aydın	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	AYDINLI	İsmail	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:57
İstanbul	AYRIM	Şamil	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:11:43
İstanbul	BAŞ	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	BAŞEĞMEZ	Mukadder	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	BUDAK	Rıdvan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	COŞKUN	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ÇAĞAN	Nami	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:14
İstanbul	ÇAKAR	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:57
İstanbul	ÇİLLER	Tansu	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	YILMAZ DOĞAN	Perihan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:47
İstanbul	DÜZ	Mustafa	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:56
İstanbul	ECEVİT	Bülent	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	EMRE	Süleyman Arif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ERDENER	Yücel	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:11
İstanbul	FIRAT	Mehmet Fuat	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	GÖK	Bülent Ersin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	GÜL	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	GÜLER	Zafer	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	GÜNDÜZ	İrfan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	GÜZEL	Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:11:24
İstanbul	HUN	Ediz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ILICAK	Nazlı Ayşe	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	İRTEMÇELİK	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KAHRAMAN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KANSU	Hüseyin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KARAKOYUNLU	Yılmaz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KARAKUŞ	Nazire	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:55
İstanbul	KAVAK	Cavit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KILIÇ	Osman	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KOZAKÇIOĞLU	Hayri	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KOCAOĞLU	Emre	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KÖSE	M. Tahir	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:03
İstanbul	MENDERES	Aydın	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	MERT	Hüseyin	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:57
İstanbul	NAS	Nesrin	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İstanbul	OĞUZ	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	OKUMUŞ	Nazif	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:29
İstanbul	ÖZ	Esat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:18
İstanbul	ÖZKAN	H. Hüsamettin	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İstanbul	ÖZKAN	Sühan	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	ÖZTÜRK	Bozkurt Yaşar	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:11
İstanbul	PAK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
İstanbul	SARUHAN	Necdet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
İstanbul	SERBEST	Sulhiye	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:56
İstanbul	SİPAHİ	Bahri	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	---	---
İstanbul	SÖKMENOĞLU	Murat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:10:12
İstanbul	ŞAHİN	Mehmet Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	TAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
İstanbul	TANER	Güneş	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	TANTAN	Sadettin	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	TOPRAK	Erdoğan	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	---	---
İstanbul	TUZCU	Şadan	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	TÜRKER	Masum	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	---	---
İstanbul	VERKAYA	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
İstanbul	YAĞIZ	Süleyman	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:51
İstanbul	YALÇINTAŞ	Nevzat	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	YAZICI	Cahit Savaş	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:57
İstanbul	YUMAKOĞULLARI	Osman	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	ZENGİN	Bahri	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
İzmir	ASLAN	Güler	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	---	---
İzmir	BAŞARAN	Saffet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:47
İzmir	BİÇAKÇIOĞLU	Bürhan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:29
İzmir	ÇAĞLAYAN	B. Suat	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:13

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İzmir	ÇELEBİ	İşin	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İzmir	ÇÜMEN	Mehmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:58
İzmir	DAYIOĞLU	Salih	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:00
İzmir	DIRİ	Hayri	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İzmir	GÜREL	Şükrü Sina	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	KIRKPINAR	Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	METİN	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:44
İzmir	MUTMAN	Atilla	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	ORAL	Sümer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	ÖZCAN	Mehmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:56
İzmir	SAYGIN	İşilay	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	SERDAROĞLU	Rifat	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	SEZGİN	Rahmi	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:11
İzmir	SÖYLEMEZ	Hasan Ufuk	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	TANIK	Süha	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	TANRIKULU	Ahmet Kenan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İzmir	TARTAN	Hakan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	ULUPINAR	Yıldırım	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İzmir	VATAN	Kemal	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:01
İzmir	VURAL	Oktay	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:31
Kars	AKÖZÜM	İlhan	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Kars	AYDAR	Arslan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Kars	BİLGİR	Çetin	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kastamonu	BAŞESGİOĞLU	Murat	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:56
Kastamonu	DİLEKÇİ	M. Hadi	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kastamonu	SERDAROĞLU	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kastamonu	TEKİNEL	Nurhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	BAKTIR	Hamdi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	CEM	Ismail	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	ÇAKMAKOĞLU	Sabahattin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Kayseri	ESEN	Sevgi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	GÜL	Abdullah	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	KAPUSUZ	Salih	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kayseri	ÜSTÜNBAŞ	Hasan Basri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:58
Kayseri	YAKUT	Sadık	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırklareli	KARAGÖZ	Nural	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırklareli	ÖZBİLEN	Cemal	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:12:08
Kırklareli	TEKİN	Necdet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırşehir	HAYKIR	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:10:22
Kırşehir	MİRZAOĞLU	Ramazan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kırşehir	TECER	Fikret	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:28
Kocaeli	AKŞENER	Meral	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kocaeli	ARKAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:55
Kocaeli	BATUK	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kocaeli	ÇALIK	Hâil	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:54
Kocaeli	DURMUŞ	Cumali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:46

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kocaeli	EKŞİ	Sefer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	GÖNÜL	Vecdi.Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	İMAMOĞLU	M. Turhan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:12
Kocaeli	KÖSE	Kemal	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	PEPE	Osman	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	ARI	Hüseyin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	BAL	Faruk	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:54
Konya	BİLGE	Abdullah Turan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:55
Konya	CANDAN	Veysel	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	ÇETİN	Remzi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	GEBEŞ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	GÖLHAN	Mehmet	Doğruiyi Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	GÖNEN	Mustafa Sait	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:00
Konya	GÜNERİ	Teoman Rıza	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	HALICI	Mehmet Emrehan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:52
Konya	İZGİ	Ömer	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:47
Konya	KAYA	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:02
Konya	KEÇECİLER	Mehmet	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:50
Konya	ÖKSÜZ	Özkan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	YALMAN	Lütfi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	YAVUZ	Mehmet Ali	Doğruiyi Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	AKÇALI	Cevdet	Doğruiyi Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	DERİN	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kütahya	KARA	Emin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	KARAKUŞ	Seydi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	KARAKUYU	İsmail	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	AKDOĞAN	Miraç	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:10:31
Malatya	ASILTÜRK	Oğuzhan	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	CANBAY	Yaşar	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	COŞKUN	Basri	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	DURHAN	Namık Hakan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	KUTAN	Recai Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Malatya	ÖZAL	Ahmet Tefvik	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	AKÇALI	Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
	AKGÜL	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:53
Manisa	ARINÇ	Bülent	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	BOZDAĞ	İsmail	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:54
Manisa	ÇETINKAYA	Mehmet Necati	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	ENÖZ	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:57
Manisa	GÜLAY	Hasan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:09
Manisa	PAKDEMİRLİ	Ekrem	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	SERDENGEÇTİ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:59
Manisa	YAZAR	M. Cihan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:02
Kahramanmaraş	DOĞAN	Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kahramanmaraş	DOĞAN	Avni	Fazilet Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--	--:--
Kahramanmaraş	KAMALAK	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kahramanmaraş	KAYA	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:23
Kahramanmaraş	KOCABAŞ	Metin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	ÖZBAŞ	Edip	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	SAĞLAM	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	SEZAL	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Kahramanmaraş	TANER	Nevzat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:31
Mardin	ADAK	Fehim	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	ÇELEBİ	Süleyman	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	ERTAŞ	Ömer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	MUSAOĞLU	Metin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	ŞAHİN	Vaysi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Mardin	TUĞMANER	Mustafa Kemal	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muğla	DİKMEN	Tunay	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muğla	ERGÜN	Metin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muğla	ÖZYER	Hasan	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:59
Muğla	TOPALOĞLU	Nazif	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:19
Muğla	UZUNHASAN	Fikret	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:02
Muğla	YAZICI	İbrahim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muş	EKER	Zeki	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:27
Muş	KEMALOĞLU	Erkan	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Muş	YAVUZ	Mümtaz	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Muş	YILDIZ	Sabahaddin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Nevşehir	ÇEVİK	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Nevşehir	ELKATMIŞ	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:20
Nevşehir	TAŞKIN	Mükremin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:36
Niğde	BARAN	Doğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Niğde	DOĞANLAR	Eyüp	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:12:31
Niğde	LEVENT	Mükerrerem	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	ÇABUK	İhsan	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:02
Ordu	ENGİNYURT	Cemal	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:12:32
Ordu	FATSA	Eyüp	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	KOÇAK	Sefer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	KONYALI	Hasan Fehmi	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	YILDIRIM	Yener	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ordu	YÜRÜR	Şükrü	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Rize	BEKAROĞLU	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Rize	KABİL	Ahmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Rize	YILMAZ	Mesut Ahmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	AYDIN	Nezir	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	AYHAN	Cevat	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	ERCAN	Nevzat	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	SAVAŞ	Ş. Ramis	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:58
Sakarya	TARANOĞLU	Ersin	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sakarya	ZİHNİOĞLU	Osman Fevzi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	AÇIKGÖZ	Yekta	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:09:02
Samsun	AYDIN	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:05

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Samsun	ÇENGİZ	Tarık	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	ÇAKAR	Mehmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	ÇINAROĞLU	Vedat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	DEMİRCAN	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	KABATAS	Kemal	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:35
Samsun	KAPICI	Şenel	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:23
Samsun	SEZGİN	Erdoğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Samsun	UZUNKAYA	Musa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Siirt	AYDIN	Ahmet Nurettin	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Siirt	SEVGİLİ	Nizamettin	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Siirt	YARAYAN	Takiddin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sinop	BOSTANCIOĞLU	Metin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sinop	BOZKURT	Kadir	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sinop	TOPÇU	Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:09:57
Sivas	CEYLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	DEMİRCİ	Musa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	GÖKALP	Hüsnü Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	GÜLEÇ	M. Cengiz	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	KARAMOLLAOĞLU	Temel	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Sivas	ŞENER	Abdülhatif	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tekirdağ	AYTEKİN	Fevzi	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tekirdağ	DAYANIKLI	Baýram Fırat	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:10:50
Tekirdağ	İLGÜN	Nihan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Tekirdağ	SÜLÜN	Enis	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Tekirdağ	ZAMANTILI	Ahmet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tokat	BALAK	Hasan Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tokat	CEYLAN	Lütfi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:54
Tokat	DAĞCIOĞLU	M. Ergün	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tokat	DOĞRU	Reşat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tokat	EREK	Ali Şevki	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tokat	SOBACI	Bekir	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	AŞIK	Eyüp	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	BAŞARAN	Ali Kemal	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	BIÇAKÇIOĞLU	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:55
Trabzon	ÇELEBI	Nail	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	MALKOÇ	Şeref	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	TUNCER	Ali Naci	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:12:03
Trabzon	TÜRK	Hikmet Sami	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tunceli	GENÇ	Kamer	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Tunceli	GÜNDOĞAN	Bekir	Bağımsız Milletvekili	KABUL	27.10.1999	17:12:09
Şanlıurfa	AKMAN	Yahya	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	BUCAK	Sedat Edip	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	CEVHERİ	Necmettin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	ÇAKMAKLI	Muzaffer	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	GÜLPINAR	Eyüp Cenap	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	GÜNEŞ	Mehmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

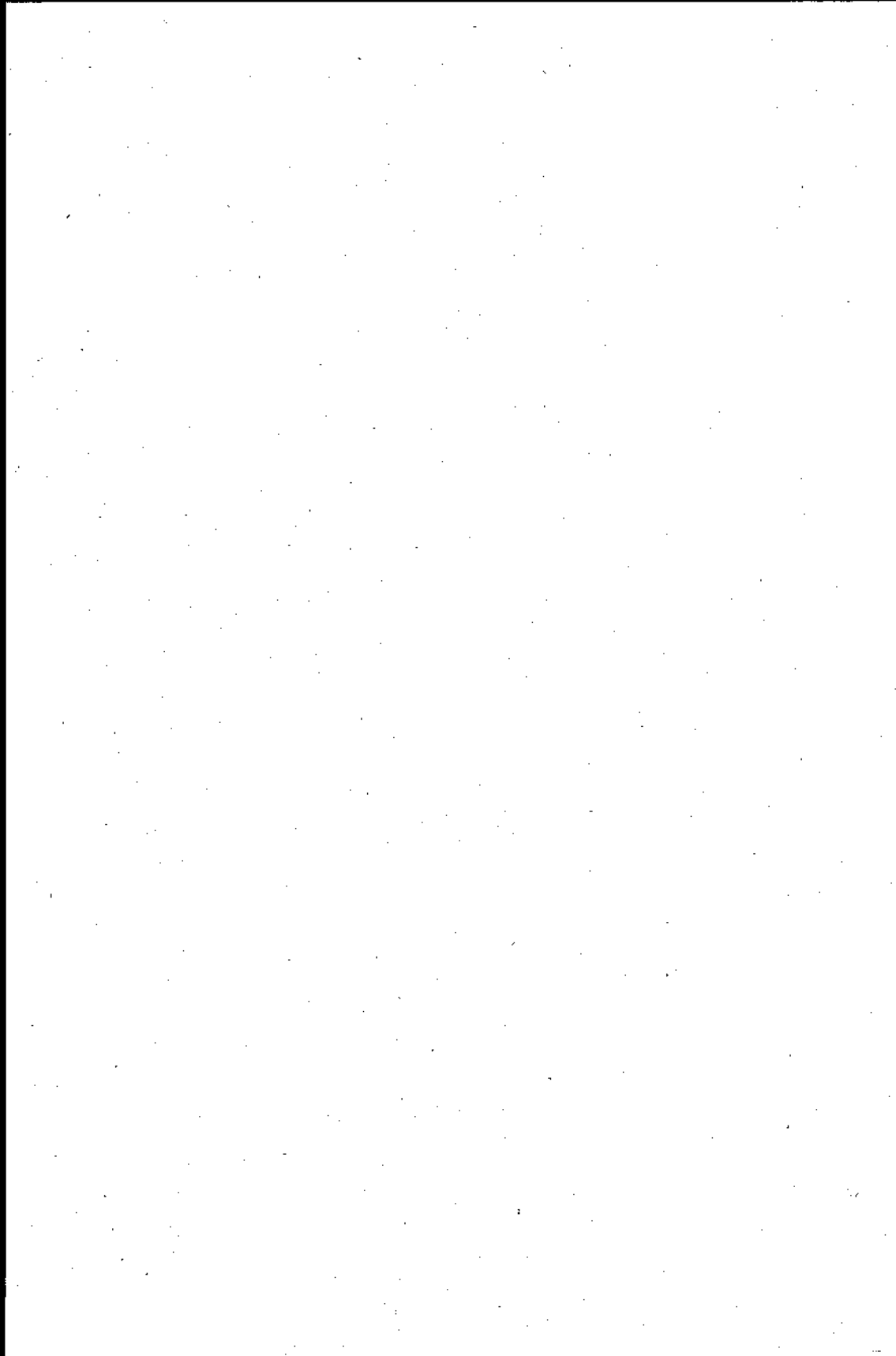

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Şanlıurfa	İZOL	Zülfikar	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	KARAVAR	Ahmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	ŞIHANLIOĞLU	Mehmet Fevzi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	YALÇINKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	YANMAZ	Mustafa Niyazi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Uşak	ÖZGÖBEK	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Uşak	ÜNAL	Mehmet Yaşar	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:58
Uşak	YILMAZ	Armağan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:11:35
Van	ARVAS	Maliki Ejder	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	BAYRAM	Mustafa	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	ÇELİK	Hüseyin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	ÇEVİK	Ayhan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	ERBAŞ	Fethullah	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	GÖLTEPE	Fetullah	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Van	İNAN	Kamran	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	ARSLAN	İlyas	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	ÇİÇEK	Mehmet	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	ERSOY	Ahmet Erol	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Yozgat	KAYALAR	Lütfullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Yozgat	TÜRKER	Mesut	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:09
Yozgat	ÜŞENMEZ	Şuayip	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Zonguldak	ATASOY	Veysel	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Zonguldak	BARUTÇU	Ömer	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Zonguldak	BAYCIK	Tahsin Boray	Demokratik Sol Part	~~KATILMADI~~ KABUL	---	---
Zonguldak	CERRAHOĞLU	İsmail Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Zonguldak	GEMİCİ	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Zonguldak	ÜSTÜNKOL	Ömer	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:56
Aksaray	AKIN	Murat	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Aksaray	ESER	Kürşat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Aksaray	SOMUNCUOĞLU	Sadi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Aksaray	TOPRAK	Ramazan	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Bayburt	KARDEŞ	Şaban	Milliyetçi Hareket Pa	~~KATILMADI~~ KABUL	---	---
Bayburt	PAMUKÇU	Suat	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Karaman	ÇALIŞ	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:50
Karaman	ÜNAL	Zeki	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Karaman	ÜNLÜ	Fikret	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Kırıkkale	ALBAYRAK	Kemal	Fazilet Partisi	RED	27.10.1999	17:09:29
Kırıkkale	DURMUŞ	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:08:51
Kırıkkale	FİLİZ	Hacı	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:56
Kırıkkale	GÖKBULUT	Nihat	Anavatan Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:48
Batman	AYDIN	Alaaddin Sever	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Batman	HAMİDİ	Ataullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Batman	ISEN	Burhan	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:51
Batman	ÖZDEMİR	Faris	Doğruyol Partisi	KABUL	27.10.1999	17:08:59
Şırnak	DEĞER	Mehmet Said	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Şırnak	SEYDA	Abdullah Veli	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Şırnak	YILDIRIM	Mehmet Salih	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Bartın	ÇAKAN	Zeki	Anavatan Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Bartın	YAZICIOĞLU	Cafer Tufan	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Ardahan	DEMİR	Faruk	Demokratik Sol Part	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Ardahan	KAYA	Saffet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Iğdır	BOZYEL	Abbas	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Iğdır	GÜNER	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Yalova	OKUYAN	Yaşar	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Yalova	SUNA	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Karabük	EREN	Mustafa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Karabük	KARAN	Erol	Demokratik Sol Part	KABUL	27.10.1999	17:08:53
Karabük	YILMAZ	İlhami	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Kilis	GÜREŞ	Doğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kilis	NACAR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:09:56
Osmâniye	BAHÇELİ	Devlet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Osmâniye	BÜYÜKÖZTÜRK	Birol	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	27.10.1999	17:10:44
Osmâniye	KUNDAKÇI	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Osmâniye	ÜNAL	Şükrü	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

12 NCI BİRLEŞİM

27 . 10 . 1999 ÇARŞAMBA

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

S E Ç İ M

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

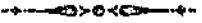

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

1. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, THY'nun zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3) (1)

2. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 22 arkadaşının, BAĞ-KUR'un içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4)

3. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, DDD'nin zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5)

4. — Bursa Milletvekili Ali Rahmi Beyreli ve 20 arkadaşının, amatör sporun sorunlarının araştırılarak aksaklıkların tespit edilmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6)

5. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, eğitimin sorunları ile uygulanan eğitim politikalarının araştırılması ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/7)

6. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, yumurta üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/8)

7. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, ithal kömür uygulamasının yeniden değerlendirilmesi ve kömür üreticilerinin içinde bulunduğu durumun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/9)

8. — Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır ve 31 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10)

9. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belir-

(1) Hükümet bulunmadığından bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

lemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11)

10. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, Emekli Sandığı'nın sorunlarının araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)

11. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın daha etkin kullanımını sağlamak ve komşu ülkelerle olan su sorununa çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)

12. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, trafik kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/14)

13. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, işsizlik ve yoksulluk sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)

14. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, köylerin sorunlarının araştırılarak köy kalkınması ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)

15. — Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 36 arkadaşının, telefonların yasadışı olarak dinlendiği iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

16. — İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak ve 23 arkadaşının, bazı basın kuruluşlarının kamu imkânlarından baskı kurmak suretiyle yararlandıkları iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

17. — İstanbul Milletvekili Azmi Ateş ve 43 arkadaşının, THK yönetimi hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

18. — Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 21 arkadaşının, erozyonun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

19. — Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 35 arkadaşının, hayvancılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)

20. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 19 arkadaşının, tarım sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)

21. — Erzurum Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, yerel basın sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)

22. — İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 21 arkadaşının, üniversite giriş sınavının ülke gerçeklerine uygun olup olmadığının ve soru kitapçıklarının çalınması olayı ile Meteksan firmasına yapılan ödeme arasındaki bağlantıların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/24)

23. — İzmir Milletvekili Atilla Mutman ve 24 arkadaşının, Ege kıyılarındaki balık çiftliklerinin neden olduğu zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)

24. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 23 arkadaşının, ilköğretim okullarının içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

25. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 23 arkadaşının, Uluslararası Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI)'nın ülkemiz açısından doğabilecek etkilerini araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

26. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 22 arkadaşının, üniversiteler ve YÖK hakkında ileri sürülen iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/28)

27. — Kırkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, ÖSS sorunlarının ihalesiz olarak bir firmaya verildiği ve bazı öğretim üyelerinin çocuklarının üniversitelerin yüksek puanlı bölümlerine yerleştirildikleri iddialarını araştırmak amacıyla

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/29)

28. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 23 arkadaşının, ülkemizde yaşanan ekonomik krizin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

29. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, üniversite kurulacak illerin tespiti ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

30. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Erzincan ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

31. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kriterler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1)

32. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 arkadaşının, bankacılık sektörünün sorunlarının ve devlete devredilen bankaların batış nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

33. — İzmir Milletvekili Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

34. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/35)

35. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/36)

36. — Amasya Milletvekili Akif Gülle ve 21 arkadaşının, Amasya ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

37. — Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

38. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

39. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 20 arkadaşının, Doğu Anadolu'nun bölgesel kalkınması ve Doğu Anadolu projesi (DAP) konusunda Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/3)

40. — İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 50 arkadaşının, Türkiye'nin bilgi ve bilgi teknolojisi kaynaklarının etkin kullanımı konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/40)

41. — Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Adana İlinin sınaı, tarımsal, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/41)

42. — Çankırı Milletvekili Hüseyin Karagöz ve 21 arkadaşının, Çankırı İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/42)

43. — Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 24 arkadaşının, zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/43)

44. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 31 arkadaşının, MGK için hazırlandığı iddia edilen bir rapor konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/44)

45. — Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 34 arkadaşının, bazı gizli bilgi ve belgelerin bazı aracı kuruluşlara sızdırılarak borsada haksız kazanç sağladığı iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

46. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç ve 20 arkadaşının, Elazığ İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

47. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 19 arkadaşının, ulusal kemik iliği bankası kurulması amacıyla Dr. Oktar Babuna tarafından başlatılan kampanya hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/47)

48. — Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 21 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/48)

49. — İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 23 arkadaşının, İstanbul TEM otobolunun Çamlıca ve Mahmutbey girişlerinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/49)

50. — Ordu Milletvekili Yener Yıldırım ve 19 arkadaşının, İstanbul Üniversitesi ve Y.Ö.K. Başkanının bazı uygulamaları üzerine öğretim üyelerinin istifa etmeleri konusundaki iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/50)

51. — Çanakkale Milletvekili Sadık Kırbaş ve 23 arkadaşının, kamu harcamaları üzerindeki parlamenter denetimin etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/51)

52. — Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve 20 arkadaşının, sermaye piyasasının ve borsalarla ilgili olarak ortaya atılan iddiaların ve sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/52)

53. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, özelleştirmelerle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/53)

54. — Tokat Milletvekili M. Ergun Dağcıoğlu ve 19 arkadaşının, Tokat İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/54)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

55. — Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Türk aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/55)

56. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 25 arkadaşının, kültür politikalarının incelenmesi ve millî bir kültür politikası oluşturulması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

57. — Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş ve 34 arkadaşının, üniversite giriş sınavı soru kitapçıklarının çalınması olayını, bazı rektör, dekan ve öğretim üyelerinin istifaya zorlanmaları ile öğrencilerden katkı payı adıyla alınan harçların sosyal tesislere harcandığı iddialarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/57)

58. — Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 41 arkadaşının, Türk çaycılığının ve çay üreticilerinin sorunlarının ve çözüm yollarının tespiti amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

59. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar ve 29 arkadaşının, GAP'ın bir an önce bitirilmesi için gerekli önceliklerin tespiti, projenin yavaş ilerlemesinin altında yatan sebeplerin belirlenmesi ile kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

60. — Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalarla ilgili olarak Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

61. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, 903 sayılı Kanuna göre kurulan resmî vakıflarla ilgili yolsuzluk ve şikayet iddiaları ile bu vakıfların gelirlerinin nerelerde kullanıldığının tespiti ve faaliyetleri ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/60)

62. — Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 27 arkadaşının, meslek lisesinin eğitimdeki yeri, günümüzdeki durumu ve öğrencilerinin karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/61)

63. — Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, Kırıkkale ilinin, uygulanan politikalar sonucu karşılaştığı sanai, tarımsal ve ekonomik alanlardaki sorunlarının tespiti ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/62)

64. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

65. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 19 arkadaşının, Şanlıurfa ilinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/63)

66. — Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 22 arkadaşının, Türkçenin korunması, kullanılması ve bu alandaki eksikliklerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/64)

67. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 26 arkadaşının, sınır ticaretinin ekonomik boyutları ile yerli üretime etkisinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/65)

68. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, ülkemizde meydana gelen deprem felaketi konusunda alınması gereken kalıcı önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/71)

69. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yangınların zararlarını en aza indirmek için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/72)

70. — İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, pratisyen hekimlerin sorunlarının araştırılarak ülke sağlığı açısından alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/75)

71. — Diyarbakır Milletvekili Sacit Günbey ve 28 arkadaşının, Dicle Nehrine petrol atığı bırakıldığı iddialarının araştırılarak alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/76)

72. — Erzincan Milletvekili Mihrali Aksu ve 55 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kıstasların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/77)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

73. — Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 26 arkadaşının, cezaevlerinde meydana gelen olayların ve sorumlularının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/78)

74. — Bahkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Anadolu başının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/79)

75. — Bahkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün modernize edilerek daha etkin ve verimli hizmet verebilmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/80)

76. — Trabzon Milletvekili Nail Çelebi ve 23 arkadaşının, Trabzon İlinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarının araştırılarak kamu hizmetlerinden daha fazla yararlandırılması için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/81)

77. — Batman Milletvekili Burhan İsen ve 27 arkadaşının, POAŞ'ın özelleştirilme ihalesiyle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/82)

78. — Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 28 arkadaşının, tarım sektörünün ve çiftçilerin içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/83)

79. — Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve 27 arkadaşının, Türkmenistan doğalgazının Türkiye içi dağıtımıyla ilgili Mavi Akıntı Projesi hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/84)

80. — Ankara Milletvekili Saffet Arkan Bedük ve 22 arkadaşının, Ankara'nın ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak örnek bir başkent olmasını sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/86)

81. — Adıyaman Milletvekili Mehmet Özyol ve 20 arkadaşının, Adıyaman İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlem-

---

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

---

lerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/87)

82. — Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata ve 24 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğuda bazı illerde uygulanan olağanüstü halin kaldırılarak ekonomik kalkınmayı sağlayacak kalıcı önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/88)

83. — FP Grubu Adına Grup Başkanvekili ve Manisa Milletvekili Bülent Arıncı'nın, Ahmet Taner Kışlalı cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/89)

SÖZLÜ SORULAR

1. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa merkez ve köylerindeki öğretmen ve okul ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/181) (1)

2. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa İli Hilvan İlçesinin kapalı spor salonu ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/182) (1)

3. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, 1997-1999 yılları arasında Şanlıurfa İline enerji alanında yapılan hizmetlere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/183) (1)

4. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, 1997-1999 yılları arasında Şanlıurfa İlinde sağlık alanında yapılan hizmetlere ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/184) (1)

5. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa İlinin doktor ve sağlık personeli ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/185) (1)

6. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Siverek Devlet Hastanesinin uzman doktor ve personel ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/186) (1)

7. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, 1997-1999 yılları arasında Şanlıurfa İlinde içmesuyu amaçlı yapılan tesis ve kuyu sayısına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/187) (1)

8. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, 1997-1999 yılları arasında Şanlıurfa İlinde yapılan köy yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/188) (1)

9. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Tunceli İli Ovacık İlçesi Söğütlü Köyünde güvenlik güçlerince öldürüldüğü iddia edilen bir şahsa ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/189) (1)

10. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Kıbrıs görüşmelerine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/190) (1)

11. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, ekolojik tarıma yönelik çalışmalarına ilişkin Tarım ve Köyleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/191) (1)

(1) Bir birleşimde cevaplandırılmamıştır.

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 1. — Bursa Milletvekilleri Ali Rahmi Beyreli ile Hayati Korkmaz'ın, Türkiye Akreditasyon Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonları raporları (2/91) (S. Sayısı : 123) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 2. — 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248) (S. Sayısı : 86 ve 86'ya Ek) (Dağıtma tarihi : 27.7.1999)

× 3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınır Olay ve Uyuşmazlıklarının Çözümüne Dair Sözleşme ve Sözleşmeye Ait Ek 1 ve 2 Numaralı Protokoller ile Türkiye - Azerbaycan Sınır Hattının Her İki Tarafında Kalan Onar Kilometrelik Bölgenin İçinde Yapılacak Sivil ve Askeri Hava Vasıtalarının Uçuşlarını Düzenleyen Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/314) (S. Sayısı : 35) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

4. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Siyasî Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı : 40) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

× 5. — Türkiye Cumhuriyeti ve İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/337) (S. Sayısı : 45) (Dağıtma tarihi : 19.7.1999)

× 6. — Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hong Kong Başkonsolosluğunun Yeni Hukukî Statüsünün Belirlenmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/304) (S. Sayısı : 42) (Dağıtma tarihi : 20.7.1999)

× 7. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/312) (S. Sayısı : 43) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 8. — Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında 4 Temmuz 1966 Tarihinde Brüksel'de İmzalanan Sosyal Güvenlik Hakkındaki Genel Sözleşmenin Revizyonu ile İlgili Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/338) (S. Sayısı : 46) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 9. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kanada Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/350) (S. Sayısı : 47) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/354) (S. Sayısı : 48) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 11. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/356) (S. Sayısı : 49) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 12. — Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/372) (S. Sayısı : 50) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

13. — Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/396) (S. Sayısı : 53) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

14. — Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/461) (S. Sayısı : 55) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 15. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/326) (S. Sayısı : 64) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 16. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Malezya Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/342) (S. Sayısı : 66) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 17. — Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı : 71) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 18. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/344) (S. Sayısı : 67) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 19. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bu-

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/362) (S. Sayısı : 68) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 20. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/371) (S. Sayısı : 69) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

21. — Türk Silahlı Kuvvetlerinde İlk Nasıp İstihkakına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/390) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

22. — Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/407) (S. Sayısı : 73) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

23. — Hazır Gıda İşçisi Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/439) (S. Sayısı : 74) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 24. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/327) (S. Sayısı : 80) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 25. — Avrasya Ülkeleri Kadınları İşbirliği Grubu Kurulmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/324) (S. Sayısı : 81) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 26. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/315) (S. Sayısı : 83) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 27. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdarî Bölge Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/341) (S. Sayısı : 78) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

× 28. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovakya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/310) (S. Sayısı : 84) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

× 29. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Muta-

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

bakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/368) (S. Sayısı : 77) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 30. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/349) (S. Sayısı : 79) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 31. — Uluslararası Sergilere İlişkin Sözleşme ile Sözleşmeye Değişiklik Getiren Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurul Kararına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/273) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

32. — Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı ve İçişleri ve Çevre komisyonları raporları (1/393) (S. Sayısı : 89) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 33. — Avrupa Meteoroloji Uyduları İşletme Teşkilâtı Dokunulmazlıklar ve Bağışlıklar Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/285) (S. Sayısı : 90) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 34. — Motorlu Taşıtlar Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları (1/277) (S. Sayısı : 91) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 35. — Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/363) (S. Sayısı : 92) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 36. — D-8 Uluslararası İcra Direktörlüğünün Türkiye'de Yararlanacağı Ayrıcalıklar, Bağışlıklar ve Kolaylıklara Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/316) (S. Sayısı : 93) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 37. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/268) (S. Sayısı : 96) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 38. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kabinesi Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/357) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 39. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğu

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/369) (S. Sayısı : 98) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 40. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/328) (S. Sayısı : 99) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 41. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/274) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 42. — Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/343) (S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 43. — Dünya Turizm Teşkilatı Tüzüğü'nün Bazı Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/266) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 44. — Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/267) (S. Sayısı : 95) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 45. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında Kara Taşımacılığı Alanında İlkeler Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/303) (S. Sayısı : 100) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 46. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Tadiline İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/269) (S. Sayısı : 102) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 47. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/331) (S. Sayısı : 103) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 48. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bu-

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

lunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/361) (S. Sayısı : 106) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

49. — Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay, Askerî Memur ve Muadilleriyle Astsubayların Giyeceğine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

50. — Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddeleri ile Madalya ve Nişanlar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/440) (S. Sayısı : 113) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 51. — Türkiye Cumhuriyeti ile Slovenya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 107) (Dağıtma tarihi : 5.8.1999)

× 52. — Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/355) (S. Sayısı : 108) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 53. — Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/353) (S. Sayısı : 115) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 54. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/319) (S. Sayısı : 117) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 55. — Karadeniz Ülkeleri Spor Bakanları Toplantısı Tutanağı ile Karadeniz Oyunları Statüsünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/373) (S. Sayısı : 119) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 56. — Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/370) (S. Sayısı : 120) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 57. — Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması ile İlgili Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/360) (S. Sayısı : 121) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

58. — Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı : 116) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 59. — Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Hukukî Sorumluluğu ile İlgili Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri komisyonları raporları (1/359) (S. Sayısı : 122) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 60. — Balkan Ticareti Geliştirme Bölge Merkezi Kuruluş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/364) (S. Sayısı : 118) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

61. — Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/394) (S. Sayısı : 126) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 62. — Türkiye Cumhuriyeti ve Türkmenistan Arasındaki Hazar - Geçişli Türkmenistan - Türkiye - Avrupa Gaz Boru Hattı Projesinin (HGB) İfası ve Türkmenistan'dan Türkiye Cumhuriyetine Doğal Gaz Satışına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/491) (S. Sayısı : 127) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 63. — Türkiye Cumhuriyeti ile Avustralya Arasında Suçluların Geri Verilmesi Anlaşması ile Bu Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/279) (S. Sayısı : 125) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

× 64. — Kuzey Atlantik Konseyine Taraf Devletler ve Barış İçin Ortaklık Programına Katılan Diğer Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/299) (S. Sayısı : 128) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

× 65. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Anti-Personel Mayınların Kullanılmaması ve Ortak Sınır Yakın Bölgelerdeki Anti-Personel Mayınların Temizlenmesi veya İmha Edilmesi Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/488) (S. Sayısı : 130) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

× 66. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında İnşaat Şirketlerinin Vergilendirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/336) (S. Sayısı : 131) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 67. — Uydular Aracılığı ile Deniz Haberleşmesi Uluslararası Teşkilâtı Sözleşmesi ve İşletme Anlaşmasında Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/275) (S. Sayısı : 132) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

× 68. — Inmarsat Gemi Yer İstasyonlarının Karasularında ve Limanlarda Kullanılması Uluslararası Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/294) (S. Sayısı : 133) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

69. — Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/416, 1/417, 1/457) (S. Sayısı : 134) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

70. — Denizlerde ve Yurt Yüzeyinde Görülen Patlayıcı Madde ve Şüpheli Cisimlere Uygulanacak Esaslara İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/433) (S. Sayısı : 137) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

71. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/502) (S. Sayısı : 138) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

72. — Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Tarım, Orman ve Köyşleri komisyonları raporları (1/468) (S. Sayısı : 140) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

73. — Topyekün Savunma Sivil Hizmetleri Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385) (S. Sayısı : 139) (Dağıtma tarihi : 13.8.1999)

× 74. — Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Kuruluş Yasası ve Sözleşmesi ile Bunlara İlişkin Nihai Kararlar, Tavsiye Başlıklı Belge ve İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/334) (S. Sayısı : 129) (Dağıtma tarihi : 14.8.1999)

75. — Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/469) (S. Sayısı : 142) (Dağıtma tarihi : 14.8.1999)

76. — Uydular Aracılığı ile Telekomünikasyon Uluslararası Örgütüne (INTELSAT) İlişkin Anlaşmada Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/276) (S. Sayısı : 144) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 77. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/293) (S. Sayısı : 149) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 78. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/308) (S. Sayısı : 151) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 79. — Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları (1/351) (S. Sayısı : 152) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 80. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 143) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 81. — Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası Beşinci Ek Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/281) (S. Sayısı : 145) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 82. — Uydular Aracılığı ile Haberleşme Avrupa Teşkilâtı Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/288) (S. Sayısı : 147) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 83. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/302) (S. Sayısı : 150) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 84. — Uydular Aracılığı ile Haberleşme Uluslararası Teşkilâtı Anlaşması ve Uydular Aracılığı ile Haberleşme Uluslararası Teşkilâtı İşletme Anlaşmasında Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/287) (S. Sayısı : 146) (Dağıtma tarihi : 27.8.1999)

× 85. — Uydular Aracılığı ile Haberleşme Uluslararası Teşkilâtı İşletme Anlaşmasında Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/289) (S. Sayısı : 148) (Dağıtma tarihi : 27.8.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 86. — 4393 Sayılı 1999 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı (A) İşaretli Cetvelde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/524) (S. Sayısı : 158) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 87. — 17.8.1999 Tarihinde Marmara Bölgesi ve Civarında Meydana Gelen Deprem Yol Açtığı Ekonomik Kayıpları Gidermek Amacıyla 30.6.2000 Tarihine Kadar Bazı Mükellefiyetler İhdası ve Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/525) (S. Sayısı : 159) (Dağıtma tarihi : 27.8.1999)

× 88. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/291) (S. Sayısı : 163) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 89. — Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/296) (S. Sayısı : 164) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 90. — Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/283) (S. Sayısı : 165) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 91. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kuveyt Devleti Arasında Hususî Hukuk, Ticaret ve Ceza Hukuku Konularında Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/313) (S. Sayısı : 166) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 92. — Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/311) (S. Sayısı : 167) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 93. — Uluslararası Ticarî İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/367) (S. Sayısı : 168) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 94. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/318) (S. Sayısı : 169) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 95. — Avrupa Enerji Şartı Konferansı Nihai Senedi, Enerji Şartı Antlaşması ve Eki'ni Teşkil Eden Kararlar ile Enerji Verimliliğine ve İlgili Çevresel Hususlara İliş-

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

kin Enerji Şartı Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/332) (S. Sayısı : 170) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 96. — Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/347) (S. Sayısı : 171) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 97. — Spor Toto Teşkilât Müdürlüğünün İstihdam Fazlası Personelinin Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Kadrolarına Atamalarının Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/540) (S. Sayısı : 172) (Dağıtma tarihi : 8.10.1999)

98. — 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy-İşleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/479) (S. Sayısı : 173) (Dağıtma tarihi : 13.10.1999)

× 99. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcüstan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 174) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 100. — Türkiye Cumhuriyeti ve Bosna ve Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/499) (S. Sayısı : 175) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 101. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye - İstanbul'daki Taşınmaz Mallara İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/498) (S. Sayısı : 176) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

102. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/191) (S. Sayısı : 181) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 103. — Türkiye Cumhuriyeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi Genel Müdürlüğü Arasında Arsa Tahsisi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/511) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 104. — Türkiye Cumhuriyeti ve Romanya Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/518) (S. Sayısı : 178) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 105. — Türkiye'de İrtibat Ofisinin Kurulmasına İlişkin Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Bölge Ofisi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yapılan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/520) (S. Sayısı : 180) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

106. — Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnemenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/494) (S. Sayısı : 182) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

107. — Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/543) (S. Sayısı : 188) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 108. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/519) (S. Sayısı : 179) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 109. — Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/530) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 110. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İki Ülke Vatandaşlarına İlave Kolaylıklar Tanınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/533) (S. Sayısı : 184) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 111. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/542) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

112. — Gelibolu Yarımadası Tarihi Millî Parkı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyşleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/392) (S. Sayısı : 186) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

113. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/481) (S. Sayısı : 187) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 86)

1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2895

5.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarını yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

1/302 1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-889/1715

25.4.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.3.1996 tarihinde kararlaştırılan "1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan An-kara Anlaşması 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmış, 4.2.1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylan-ması uygun bulunmuş ve 22.10.1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu anlaşmanın 2 nci maddesinin 2 ve 3 üncü fıkralarında; anlaşmanın amaçlarına ulaşmak için 3, 4 ve 5 inci maddeler uyarınca zaman içerisinde bir Gümrük Birliği kurulacağı ve ortaklığın, hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem adı verilen safhadan sonra sağlanacağı belirtilmektedir.

Anlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrası; Tarafların geçiş dönemi içerisinde karşılıklı ve dengeli yükümlülüklere dayalı olarak, aşamalı bir şekilde gümrük birliği kuracakları ve ortaklığın iyi işlemesi, bunun gerektirdiği ortak tedbirlerin geliştirilmesi için ekonomik politikalarını uyumlaştıracaklarını hükme bağlamıştır.

Yukarıda sözü edilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış bulunan Katma Protokol ise, 22.7.1971 tarih ve 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 21.12.1972 tarih ve 7/5476 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Protokolün 10 ve 11 inci maddeleri ile geçiş döneminin, Protokolün yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 22 yıl sürmesi öngörülmüştür. Buna göre, Toplulukta serbest dolaşım halinde olan ve Protokol kapsamında bulunan ürünlerin Türkiye'ye ithalinde alınan gümrük vergilerinin belli bir süre içinde sıfırlanması; bazı ürünlerin 12 yıl, bazı ürünlerin ise 22 yıl içinde gümrük vergilerinin sıfırlanması hedeflenmiştir. Topluluk ise, Türk sanayi ürünlerinin ithalatından geçiş döneminin başladığı tarihten itibaren gümrük vergisi almamaktadır. Bahse konu geçiş dönemi 31.12.1995 tarihinde tamamlanmıştır.

Katma Protokolün 6 ncı maddesi; geçiş dönemi içerisinde tarafların gümrük konusundaki kanun, yönetmelik ve idari tasarruflarını, birbirine yakınlaştıracaklarını hükme bağlamıştır.

Son olarak, Avrupa Birliği -Türkiye Ortaklık Konseyi tarafından 6.3.1995 tarihinde kabul edilen, Taraflar arasında sağlanacak gümrük birliğinin esaslarını içeren Kararın 26 ncı maddesinde aşağıdaki husus hükme bağlanmıştır:

"Bu Kararın yürürlüğe giriş tarihinde, Türkiye, Topluluk Gümrük Kodunu oluşturan (EEC) 2913/92 sayılı ve 12 Ekim 1992 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen (EEC) 2454/93 sayılı ve 2 Temmuz 1993 tarihli Komisyon Yönetmeliğini temel alan aşağıdaki konulara ait hükümleri benimseyecektir:

- a) Eşyanın menşei
- b) Eşyanın gümrük kıymeti
- c) Gümrük Birliği Bölgesine gelen eşyanın gümrüğe sunulması
- d) Gümrük beyanı
- e) Serbest dolaşıma giriş
- f) Askıya alma düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük işlemleri
- g) Eşyanın dolaşımı
- h) Gümrük yükümlülüğü
- i) Başvuru hakkı

Bu bakımdan, kısaca Topluluk Gümrük Kodu diye adlandırılan Konsey Yönetmeliğinin ana müesseselerinin millî mevzuatımıza yansıtılması zorunluluğu doğmuştur. Esasen, temel müesseseleri uluslararası gümrük sözleşmelerine dayanılarak hazırlanan Topluluk Gümrük Kodunun getirdiği düzenlemelerin büyük bir kısmı, halen Türk Gümrük Kanununda yer almakta ve yıllardır uygulanmaktadır. Diğer taraftan, Türk Gümrük Kanununda bulunmamakla birlikte, Topluluk Gümrük

Kodunda bulunan bazı hususlar ekonomik faaliyetlerin olumlu yönde gelişimini sağlayan ve bürokratik işlemleri azaltan düzenlemeler olarak değerlendirilmektedir.

Bu Kanun Tasarısı, Topluluk Gümrük Kodunda yer alan ve 6.3.1995 tarihi 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı gereğince gümrük mevzuatına yansıtılması gereken hükümlerin 1615 sayılı Gümrük Kanununa dahil edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu Madde Kanun metni içinde kullanılan deyimlerin farklı şekilde yorumlanmaması amacıyla düzenlenmiştir.

Madde 2. — Gümrük birliği sonrasında izlenecek dış ticaret politikaları gereği, bazı eşyanın ihracatından da vergi alınması gündeme gelebilecektir. 1615 sayılı Gümrük Kanununun ithalata ilişkin vergi ödeme mükellefiyetini düzenleyen 3 üncü maddesine bu yönde hüküm ilave etmek amacıyla, birinci fıkrada değişiklik yapılmıştır.

Madde 3. — Bilindiği gibi gümrük birliğinin temel koşullarından biri üye ülkelerin kendi aralarındaki ticaretten ithalat veya ihracat vergileri almamalarının yanısıra üçüncü ülkelere karşı bir ortak gümrük tarifesi uygulamalarıdır.

Bu bakımdan, 1615 sayılı Gümrük Kanununun gümrük tarifesine ilişkin hükümler içeren 4 üncü maddesi, Ortak Gümrük Kodunun tarife ile ilgili hükümleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin ilk fıkrasında, gümrük vergilerinin vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte eşyanın bulunduğu hal ve mahiyeti esas alınarak yürürlükte bulunan gümrük tarifesine göre hesaplanacağı hüküm altına alınmıştır. Fıkranın devamında, eşya ticaretine ilişkin özel hükümlerle belirlenmiş diğer önlemlerin eşyanın tarife pozisyonuna göre uygulanacağı belirtilmiştir. Bu durumda, bir eşyanın ithalatına veya ihracatına bir önlem getirilmek isteniyorsa, eşyanın ticarî markası veya ticarî isminin değil, Kombine Eşya Nomenklatüründe yer alan pozisyon numarası ve gümrük literatürü ile belirlenmiş ismi gözönünde bulundurulacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında gümrük tarifesinin kapsamı belirlenmiştir. Buna göre, gümrük tarifesinin yürürlükte bulunan Türk Gümrük Tarife Cetvelini; tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen cetvelleri; gümrük tarifesinde yer alan gümrük vergi oranlarını; tarım politikası veya tarım ürünleri ile ilgili özel düzenlemelere ilişkin tarımsal mali yükleri; Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli tarife anlaşmalarında yer alan tercihli tarife uygulamalarını; Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarını; bazı eşyaya koşullu olarak uygulanacak gümrük vergileri muafiyeti veya indirimini ile ilgili uygulamaları kapsadığı belirtilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, ikinci fıkranın (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen tarife uygulamalarının belirli bir ithalat hacmi ile sınırlandırılması halinde, tarife kotalarının sözkonusu olduğu durumlarda tespit edilen ithalat hacmi sınıma ulaştığında; tarife tavanlarının sözkonusu olduğu durumlarda da Bakanlar Kurulu Kararı ile sona ereceği belirtilmekte ve "eşyanın tarife pozisyonu" kavramına açıklık getirilmektedir. Buna göre, sözkonusu deyimden, yürürlükteki hükümlere uygun olarak bir eşyanın girmesi gereken Türk Gümrük Tarife Cetvelinin veya ikinci fıkranın (b) bendinde öngörülen diğer bir alt pozisyonu ile tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve özel alanlara ait eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması amacıyla Bakanlar Kurulu Kararı ile oluşturulan bir diğer cetvelin alt pozisyonunun saptanması anlaşılacaktır.

Dördüncü fıkrada ise mahiyeti nedeniyle veya nihâf kullanım amacına bağlı olarak, tarife kotaları kapsamında olsa dahi, bazı eşyanın gümrük vergilerinden indirimine veya şartlı muafiyete tabi tutulacağı hallerin Bakanlar Kurulunca belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde 4. —Türkiye'nin Avrupa Birliği ile sağlayacağı gümrük birliğinin bir sonucu olarak, trafik sapmalarının önlenmesi bakımından, aynı muafiyet ve istisna hükümlerinin her iki tarafın mevzuatında benzer şekilde yer alması gerekmektedir. Avrupa Birliğinin Ortak Gümrük Kodunda, bu maddenin benzeri bir hüküm yer almakta; muafiyet ve istisnaya ilişkin ayrıntılı düzenlemeler ise ayrı yönetmeliklerle yürürlüğe konulmuş bulunmaktadır. Böylece, ekonomik ihtiyaçların gerektirdiği şekilde muafiyet düzenlemeleri yapmak ve bu düzenlemeleri süratle yürürlüğe koymak mümkün olabilmektedir. Bu bakımdan, Avrupa Birliğinde değişen muafiyet ve istisna hükümlerinin, kısa bir süre içinde Türk Gümrük Mevzuatına yansıtılması için, 1615 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklik ile bu konuda düzenleme yapma yetkisi Bakanlar Kuruluna bırakılmıştır.

Maddenin devamında Cumhurbaşkanlığının zat ve ikametgâhı için gelen eşya ile millî güvenliğin sağlanması konusunda görevli kuruluşların ithal edecekleri eşyanın gümrük vergilerinden muaf olduğu belirtilmiştir.

Madde 5. — 1615 sayılı Gümrük Kanununun 14 üncü maddesinde yapılan değişiklik ile gümrük hattı ve gümrük bölgesi yeniden tanımlanmıştır. Buna göre gümrük hattı Türkiye siyasi sınırlarıdır. Türkiye gümrük bölgesi ise Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir.

Madde 6. — 1615 sayılı Kanunun 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanunla yürürlükten kaldırılan "Damping" başlıklı 21 inci maddesi, "Fikrî ve sınai mülkiyet haklarının korunması" başlığı altında yeniden düzenlenerek, bu konudaki yasal boşluk giderilmiştir.

Madde hükmüne göre, fikrî ve sınai mülkiyet haklarının korunması mevzuatı gereğince, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamına giren haklar ile ilgili olarak hak sahibinin haklarına tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri, hak sahibinin talebi üzerine veya sözkonusu eşyanın sahte markalı ya da telif hakkına tabi taklit mal tarifine uyduguna ilişkin açık deliller olması halinde re'sen gümrük idareleri tarafından geçici olarak durdurulacaktır. Bu durumda, gümrük idareleri, olayın özelliğine göre ithalatçının veya kamunun hakkını güvenceye almak ve suiistimalleri önlemek amacıyla, başvuru sahibinden teminat isteyebilecektir. Başvurunun kabul edildiği tarihte şikâyet konusu eşya serbest dolaşıma girmiş ise, başvurunun gümrük idaresince kabul edilmesi, sözkonusu eşyanın gereğince muayene edilmeden ithaline izin verildiği gerekçesiyle hak sahibine tazminat hakkı doğurmayacaktır. Böylece, tazminat talebi ile karşı karşıya kalmacağı endişesi ile tüm ithal eşyasının gümrüklerde gereksiz yere nuayeneye tabi tutulması önlenmiş olmaktadır. Durdurma kararının hak sahibine tebliğinden itibaren on gün içinde esas hakkında yetkili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa, eşya hakkında beyan sahibinin talepte bulunduğu gümrük rejimi hükümlerine göre işlem yapılacaktır. Maddenin devamında, sözkonusu eşyanın nasıl imha edileceği belirtilmekte ve yolcu eşyası ile posta kolileriyle gönderilen ticarî mahiyette olmayan eşyanın bu madde hükümlerine tabi tutulmayacağı belirtilmektedir.

Madde 7. —Gümrük Kanununun 23 üncü maddesinin 2 nci fıkrasına göre, yerli mamul ve mahsullerimizde kullanılmak üzere ve bunların yabancı menşeli olduğunu gösterecek veya sandırarak, üzerleri yabancı dille basılı veya yazılı her türlü boş zarf, şerit, etiket, damga ve benzeri eşyanın (ihracatta kullanılacak olanlar hariç) Türkiye'ye ithali yasaktır. Ancak, Türk sanayisinde mey-

dana gelen gelişmelerin bir sonucu olarak, Türk firmaları ile yabancı firmalar arasında işbirliği olanakları artmakta; bu firmalar arasında lisans, royalti veya patent anlaşmaları imzalanmaktadır. Söz konusu anlaşmalar kapsamında yurt dışından gönderilen etiket veya damgaların sahteliği ileri sürülemeyeceğinden, bu kapsamda gönderilen eşyanın yurda sokulabilmesi amacıyla, 23 üncü maddeye 7 nci maddede yer alan ibare eklenmiştir.

Madde 8.— Çağdaş devlet anlayışında, ekonominin kendi kurallarına göre işlemesi ve devletin mümkün olduğu kadar ekonomiye müdahale etmemesi ilkesi benimsenmiştir. Bu yaklaşım, devletlerin sahip oldukları ekonomik kuruluşları özelleştirmeleri ve bunların verimlilik ilkesine göre ekonomiye entegre olmaları yönünde gelişmektedir. Dünyada bir hayli yaygın olan özelleştirme politikası ülkemiz tarafından da benimsenmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Diğer taraftan, tekelci piyasa ekonomilerinden serbest piyasa ekonomilerine doğru hızlı bir geçiş yaşanmakta ve tekelliliği önlemeyi amaçlayan anti-tekelleştirme ve anti-tröst yasaları bütün gelişmiş sanayi ülkeleri tarafından benimsenmektedir.

1615 sayılı Gümrük Kanununun 51 inci maddesinde, yabancı memleketlerden getirilen eşyanın orada sundurma ve antrepoculuk hizmetleri kanunen tekeline verilmiş bir işletme var ise o işletmelerin sorumluluğu altındaki yerlere konulacağı belirtilmekte idi. Maddenin yeni düzenlenmiş halinde, serbest dolaşımında olmayan eşyanın geçici depolama yerlerine veya gümrükçe uygun görülecek yerlere konulacağı belirtilmiş; geçici depolama yerlerinin şekil ve niteliklerini belirlemeye, buraların açılması ve işletilmesi konusunda izin vermeye ve gerektiğinde buralara konulacak eşya için teminat istemeye müsteharlığın yetkili olduğu ifade edilmiş; böylece, tekelleştirme yaklaşımının sonuna ulaşan sundurma işletme tekeline sahip kuruluşların bu statülerine son verilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, geçici depo işletmecilerinin en çok 3 gün içinde geçici depoya alınan eşyanın manifesto veya manifesto yerine geçen belgelerdeki bilgilere uygun olarak düzenleyecekleri Geçici Depo Giriş Listesini ilgili gümrüğe verecekleri belirtilmekte; yolcu beraberinde getirilen eşya ile gümrüğe sunulmaksızın bir gümrük rejimine tabi tutulacak eşya veya hacimleri, ağırlıkları ve cinsleri itibarıyla geçici depolama yerlerine konulmaksızın geldiği taşıt üstünde işleme tabi tutulacak eşya hakkında düzenlemeler yapmaya Müsteharlığın yetkili olduğu ifade edilmektedir.

Keza, 2 nci maddenin üçüncü fıkrasında geçici depolanan eşya ile ilgili bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bağlayıcı süreler belirlenmiştir. Buna göre, eşyanın geçici depolama yerlerine konuluş tarihinden itibaren iki ay içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi ve gümrük işlemlerinin tamamlanması gerekli görülmüştür. Koşulların gerektirmesi halinde bu süreler uzatılabilecek veya kısaltılabilecektir. Paragrafın devamında yolcu beraberinde getirilip gümrüğe sunulan eşyanın gümrük ambarlarına konulmasından sonra buralarda 3 ay süreyle muhafaza edilebileceği; bu süre içinde eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmemesi halinde ve eşyanın herhangi bir adli veya idari takibata konu olmaması halinde tasfiye olacağı belirtilmiştir.

Madde 9.— Bu maddede yapılan düzenleme ile 1615 sayılı Kanunda Giriş Rejimi olarak yer alan ayırım bir önceki maddenin başına alınarak ayırım başlığı "Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi" olarak değiştirilmiş ve ayırma 53 üncü madde yerine 52 nci maddeden başlanılmıştır.

Bir eşyanın serbest dolaşıma girebilmesi için ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahakkuk ve tahsil veya muafiyet hükümlerinin uygulanması ile mümkün bulunduğu hususu, madde metninde yer almaktadır.

Kanunda eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarihin, beyannamenin gümrük idarelerince tescil edildiği tarih olduğu esasa bağlanmıştır. Bunun bir istisnası olarak, gümrük vergilerinin serbest dolaşıma giriş beyannamının kabul tarihinden sonra, fakat eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesinden önce indirilmesi halinde, beyan sahibinin lehine olan oranın uygulanmasına bu madde ile imkân tanınmaktadır. Ancak, beyan sahibinin kendi iradesi ile gecikmesinden dolayı gümrük işlemlerinin tamamlanmaması halinde bu hüküm uygulanmayacaktır.

Bazı durumlarda bir konişmento içeriği eşya yüzlerce gümrük tarife pozisyonuna girmekte; ancak, eşyanın değer olarak toplam miktarları önemsiz olabilmektedir. Yurt dışından numune olarak gönderilen oto yedek parçaları bu konuda örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda, çok küçük değerde olan tarife pozisyonu farklı her eşyanın ayrı ayrı beyan edilmesi, zaman ve belge israfına neden olabilmektedir. Bu gibi hallerde beyan sahibinin istemi üzerine, eşyanın tamamına en yüksek gümrük vergi oranı uygulanan gümrük tarife pozisyonu üzerinden beyanda bulunulması ve vergilerin bu oran üzerinden hesaplanması imkânı da bu madde ile sağlanmaktadır.

Madde 10. — Bazı ürünlerin nihai tüketiciler tarafından kullanılması özendirilebilmekte ve bu amaçla sözkonusu ürünlerin ithalleri halinde indirimli veya sıfır vergi oranının uygulanması tercih edilebilmektedir. Bu şekilde serbest dolaşıma giren eşya üzerindeki gümrük denetimi devam etmektedir. İndirimli veya sıfır vergi uygulaması için konulmuş koşulların sona ermesi; eşyanın ihraç veya imha edilmesi veya eşyanın belirlenen amaçlar dışında kullanılması durumunda vergilerinin ödendiği hallerde, gümrük denetiminin sona ereceği hususu, madde metninde yer almıştır.

Madde 11. — Maddede, süresi içinde işlemleri bitirilemeyen eşya ile ilgili olarak yapılacak işlemler belirtilmiştir. Buna göre, kabul edilmiş beyanname kapsamı eşyanın muayenesine başlanamamış olması veya devam edilememesi; ilgili rejime tabi tutulması için verilmesi gereken belgelerin verilmemiş olması; ödenmesi veya teminat altına alınması gereken vergilerin ödenmemesi veya teminatın verilmemesi hallerinde, 51 inci maddede belirtilen süreler sonunda eşya muayene edilerek tasfiye hükümlerine tabi tutulacaktır. Antrepolarda bekleme süreleri sınırsız olarak belirlenmiş olmakla birlikte, buralarda bulunan eşya ile ilgili olarak serbest dolaşıma giriş rejimi için beyanname verilmesi halinde, gümrük işlemlerinin beyanname tescil tarihinden itibaren 30 gün içinde tamamlanmaması halinde de eşya tasfiye edilecektir.

Madde 12. — Uluslararası ticaretin yaygınlaşması ve dünya ticaret hacminin artması için GATT nezdinde harcanan çabalar sonucunda, uluslararası transit taşımacılığına ilişkin bürokratik işlemler azaltılmış ve basitleştirilmiştir. Bununla beraber, işlemler basitleştirilirken transiter ülkelerin bu taşımacılıktan zarar görmemesi için gerekli garantileri sağlama hakları saklı tutulmuştur. Bu Kanunda transit taşımacılığına ilişkin olarak yer alan düzenlemelerde de yukarıda değinilen ilkelere bağlı kalmıştır.

Yeniden düzenlenen 90 inci maddede transit rejimine tabi tutulabilecek taşımaların neler olduğu belirtilmektedir. Buna göre; Türkiye Gümrük Bölgesi içinde yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, yabancı bir ülkeden Türkiye'ye veya Türkiye'den yabancı bir ülkeye, Türkiye'deki bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe yapılan taşımalar transit rejimi hükümlerine tabi tutulacaktır. Transit olarak geçen yolcu, taşıt ve serbest dolaşıma girmemiş eşyalar, transit taşımalar dolayısıyla yapılan denetlemelerin gerektirdiği masraflar ile verilen hizmetlerin karşılığı ücretler hariç gümrük vergilerine tabi olmayacaktır. Boru hatı ile yapılan taşımalar ile yabancı bir ülkeden deniz, hava demiryolu veya karayolu ile bir Türk limanına çıkarılan serbest dolaşıma girmemiş eşyanın, o limanda gümrük vergileri ödenmeksizin veya muaflik işlemleri yapılmaksızın denizden yabancı veya bir Türk limanına gönderilmesi de transit sayılacaktır.

Madde 13.— 1615 sayılı Kanunun 95 inci maddesi yeniden düzenlenerek, madde metninde dahilde işleme rejiminin tanımına ve rejimde geçen deyimlere yer verilmiştir. Ekonomik etkili gümrük rejimlerinden olan dahilde işleme rejimi ile gümrük mevzuatına yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu rejim kapsamında gümrük bölgesine getirilen ve işlendikten sonra tekrar ihraç edilecek eşyadan, gümrük vergileri aranmayacak ve sözkonusu eşya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamacaktır. Aynı şekilde, bir işleme faaliyeti sonucunda karşılık ürün olarak ihraç edildiği takdirde, kendilerine uygulanan gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması suretiyle serbest dolaşıma giren eşya, dahilde bir veya daha fazla işleme tabi tutulabilecektir.

Maddenin devamında, rejimde geçen “işleme faaliyetleri”, “işlem görmüş ürün”, “verimlilik oranı” ve “eşdeğer eşya” deyimlerinin tanımları yer almıştır.

Maddede, işlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesi veya ithal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye gümrük bölgesi dışına ihracı mümkün kılınmaktadır. Örneğin, dahilde işleme rejimi çerçevesinde renkli televizyon yapımında kullanılan entegre devrelerin gümrük vergilerine tabi tutulmaksızın ithali ve montaj tamamlandıktan sonra ihracı mümkündür. Ancak, ulaşım güçlükleri ve sipariş sürelerinin kısalığı gibi nedenlerle, daha önceden serbest dolaşıma girmiş veya Türkiye’de üretilmiş entegre devrelerin kullanımı ile üretilen renkli televizyonların ihracından sonra, bu televizyonların imalinde kullanılan miktarda entegre devrenin üçüncü ülkelerden gümrük vergileri ödenmeksizin ithali, dahilde işleme rejimi kapsamında mümkün olabilecektir.

Bu şekilde bir dahilde işleme faaliyetinde kullanılacak eşdeğer eşyanın ithal eşyası ile aynı kalitede olması ve aynı nitelikleri taşıması gerektiği belirtilen maddede, eşdeğer eşyanın ihracat vergilerine tabi olduğu hallerde ve yukarıda belirtilen şekilde bir dahilde işleme faaliyeti sırasında, ithal eşyasının süresi içinde ithal edilmemesine karşılık olarak, izin hak sahibinden ihracat vergileri kadar teminat alınması da hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında dahilde işleme izni verilecek haller belirlenmiştir. Buna göre, dahilde işleme izni talebinde bulunan kişilerin Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik olması; ithal eşyasının işlem görmüş ürünler içinde bulunduğu veya eşdeğer eşya için belirlenen koşullara uyulduğunun saptanabilmesi; Türkiye gümrük bölgesindeki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi koşuluyla söz konusu izin verilebilecektir. Ancak, ticarî nitelikte olmayan dahilde işleme amaçlı ithalat için Türkiye gümrük bölgesi dışında yerleşik kişilere de izin verilmesi mümkün olabilecektir. Dahilde işleme rejimine tabi eşya gümrük beyan edilecek veya muayeneye tabi tutulacaktır. İşlem görmüş ürünlerin ihracı veya gümrükçe onaylanmış başka bir işleme tabi tutulması için gerekli süreler belirlenecek; bu süre dahilde işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescil edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacak; ithal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye gümrük bölgesi dışına ihracı halinde, serbest dolaşımda olmayan eşyanın rejim beyanı için gereken süre Müsteşarlıkça belirlenecek; bu süre, ilgili eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünler için çıkış beyannamesinin tescil tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Verimlilik oranı ile bu oranın belirlenme yöntemi, işleme faaliyetinin gerçekleştiği veya gerçekleşeceği koşullar da göz önünde bulundurularak belirlenecektir.

Keza, aynı maddede eşyanın yeniden ithalinde vergi mükellefiyeti doğduğu takdirde, söz konusu vergilerin hangi esaslar çerçevesinde hesaplanacağı da hükme bağlanmış; dahilde işleme rejiminde vergi mükellefiyetinin doğuşu ve geri ödeme sisteminin esasları belirlenmiştir. Buna göre, işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girmeleri durumunda gümrük vergileri, işleme faaliyeti sonucunda elde edilen diğer ürünlerin ihraç edilen kısmı ile orantılı olarak hesaplanacaktır. Dahilde

işleme rejimine tabi eşya için vergi mükellefiyeti doğması halinde Kanunun 3 üncü maddesi hükümlerce işlem yapılacaktır. Aynı ithal eşyası için özel amaca yönelik nihai kullanım nedeniyle indirimli veya sıfır gümrük vergisi oranının uygulanmasının gerektiği hallerde, bu uygulamadan işlem görmüş ürünler de yararlandırılacaktır.

Tüm eşyaya geri ödeme sistemi uygulanabilmekle birlikte, serbest dolaşıma giriş beyanının kabulü sırasında ithalat miktar kısıtlamalarına tabi olan, tercihi bir tarife veya bir şartlı muafiyet önlendirminden kotalar dahilinde yararlanabilen veya tarım politikası gereği tarım ürünlerinin işlenmesi sonucunda elde edilen bazı eşyaya uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde, tarımsal malî yüklerle veya ithalattan alınan başka ek malî yüklerle tabi olan eşya, geri ödeme sisteminden yararlanamayacaktır. Keza, geri ödeme sistemi uygulama izni ancak, ithal eşyasının serbest dolaşıma giriş beyanının kabulü sırasında, işlem görmüş ürünlerin herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmadığı veya tarımsal malî yükler ve diğer malî yüklerle tabi bulunmadığı ve işlem görmüş ürünlerin herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmadığı hallerde verilecektir. İzin hak sahibi, geri ödeme sistemi çerçevesinde serbest dolaşıma giren ithal eşyasından elde edilmiş işlem görmüş ürünlerin ihraç edildiğini veya daha sonra yeniden ihraç edilmek üzere transit, antrepo, geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi suretiyle bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulduğunu veya serbest bölgeye konulduğunu kanıtlaması ve rejime ilişkin tüm koşullara uyması kaydıyla gümrük vergilerinin geri verilmesini veya kaldırılmasını isteyebilecektir. Geri ödeme başvurusunun yapılması için gereken süre Müsteşarlıkça belirlenecektir.

Madde 14. — 1615 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin (1) nolu bendi değiştirilerek, antrepo tanımına yeni bir boyut getirilmiştir. Böylece, gümrük vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşya ile serbest dolaşımda bulunmakla birlikte yalnızca dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimlerine ilişkin uygulamalara tabi tutulacak eşya ve Türkiye gümrük bölgesine girmesi veya transit geçirilmesi yasak olmayan eşyanın konulduğu yerler antrepo sayılacaktır.

Madde 15. — Gümrük Kanununun 101 inci maddesi değiştirilerek, genel ve özel antrepo kavramlarına açıklık getirilmiştir. Buna göre, genel antrepolar herkes tarafından kullanılabilen, özel antrepolar ise münhasıran antrepo işleticisine ait eşyanın konulması için kurulan gümrük antrepolarıdır. Serbest dolaşımda olmayan eşyanın sergilendiği fuar ve sergiler de özel antrepodur. Parlayıcı ve patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya korunmaları özel tertip ve yapılara gerek gösteren Müsteşarlıkça belirlenmiş eşya, ancak bu niteliklerine uygun genel veya özel antrepolara konulabilecektir. Öte yandan, genel antrepolar içinde özel kabinler açılmasına, yıkama, temizleme, elleçleme işlemleri yapılmasına Müsteşarlıkça izin verilebilecektir. Genel antrepolar içinde özel kabinler kurulması halinde, bu kabinlerin anahtarları kullanıcılarda bulunacağından, buraların kullanımından kaynaklanan sorumluluk kullanıcıya ait olacaktır.

Madde 16. — 102 nci maddenin yeniden düzenlenmesiyle, gümrük idareleri antrepo işletilebilecektir. Ancak, başkalarının antrepo işletmesi, işletici kuruluşun kamu veya özel kuruluşlardan olup olmadığına bakılmaksızın, Gümrük Müsteşarlığının izniyle mümkün olabilecektir. Müsteşarlıkça ancak Türkiye'de yerleşik kişilere işletme izni verilebilecek ve verilen izinde antrepo işletilmesine ilişkin koşullar gösterilecektir. Antrepo işleticisinin hak ve yükümlülükleri Müsteşarlığın izni ile başka bir kişiye devredilebilecektir.

Madde 17. — Yeniden düzenlenen 103 üncü maddede, ekonomik yönden ihtiyaç duyulması ve gümrük denetiminin olumsuz etkilenmemesi koşuluyla, serbest dolaşımda olmayan eşyanın antrepolarında dahilde işleme rejimi veya gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ve gerekti-

ğinde serbest dolaşımında bulunan eşya ile de karıştırılarak işçiliğe tabi tutulmasına, Müsteşarlıkça izin verilebileceği ifade edilmektedir.

Madde 18.—Gümrük antrepo rejimi ile getirilen diğer bir yenilik eşyanın buralarda kalma süresi ile ilgilidir. Buna göre, eşyanın antrepo rejimi altında kalma süresi sınırlandırılmamıştır. Ancak maddede, istisnaî hallerde, gümrük idarelerine eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bir süre saptayabilmeleri imkân tanınmıştır. Keza, ihracata bağlı önlemlerden yararlanabilecek tarım ürünleri için özel süreler saptayabilmesi konusunda, bu madde ile Müsteşarlığa yetki verilmiştir.

Genel antrepo sayılan posta idaresinin sorumluluğu altındaki mahallerde bulunan eşyanın bekleme süresi bağlı bulunduğu milletlerarası anlaşma hükümlerine tabi olacak; yolcu beraberisi sayılan eşya ise antrepolarda ve gümrük denetimi altındaki yerlerde üç ay süreyle muhafaza edilecektir.

Madde 19.—Gümrük Kanununun 118 inci maddesinden önceki alt başlığı "Gümrük kontrolü altında işleme rejimi" şeklinde değiştirilmiş ve 118 inci madde "Tanım, izin, beyan ve rejimin işleyişi" başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununda yer almayan bu yeni rejim sayesinde, bazı eşyanın gümrük vergilerine veya dış ticaret önlemlerine tabi olmaksızın yurda girişine izin verilecek ve bu eşyanın girdi olarak kullanıldığı işleme faaliyeti sonucunda elde edilen ürünler, tabi oldukları gümrük vergileri ödenerek serbest dolaşıma girebilecektir. Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin uygulanabileceği durumlar, Müsteşarlıkça ilgili kuruluşların görüşleri alınarak bir liste halinde belirlenecektir. Maddenin ilk paragrafında, gümrük kontrolü altında işleme rejiminin tanımı yapılarak, bu şekilde elde edilen ürünlerin, işlenmiş ürün olarak adlandırılacağı kaydedilmektedir.

Maddenin devamında, gümrük kontrolü altında işleme izninin verileceği haller belirtilmiştir. Buna göre, işleme işini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine izin, sadece Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere ve işlenmiş ürünler içinde ithal eşyasının teşhisinin mümkün olduğu, işlenmiş ürünün rejime tabi tutulduğu sıradaki niteliğine dönüştürülmesinin ekonomik olarak mümkün olmadığı, rejimin uygulanmasının eşyaya uygulanabilir menş ve miktar kısıtlaması kurallarının etkilerini saptırmayacağı ve benzer eşyanın üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmeyecek şekilde bir işletme faaliyeti yaratılacağı hallerde verilebilecektir. Gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde süre belirlenmesinde ve verimlilik oranının saptanmasında, dahil işleme rejiminde belirtilen hükümler göz önünde bulundurulacaktır.

Bu rejim kapsamında ithal edilecek eşyanın vergi ödeme mükellefiyetinin başlayacağı tarihin de belirlenmesi önem arz etmektedir. Değişmemiş eşyanın veya izinde öngörülen işlemin ara aşamalarının herhangi birinde bulunan eşyanın vergi ödeme mükellefiyetinin başlangıcının ithal eşyasının beyannamesinin tescil tarihi olduğu belirtilmiştir.

Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulan ithal eşyası, tercihli bir tarife uygulamayından yararlanabilecek bir eşya olabilmektedir. Bu durumda, işlenmiş ürünlerin tabi olduğu ithalat vergileri, söz konusu tercihli tarife çerçevesinde belirlenen vergi oranına göre hesaplanacaktır. Ayrıca, söz konusu eşya için tarife kotası veya tarife tavanları uygulanıyor ise işlenmiş ürünlerin imalatında kullanılan ithal eşyası miktar kota ve tarife tavanları hesabına katılacak; böylece, gümrük kontrolü altında işleme rejiminin getirdiği kolaylıklardan yararlanarak, miktar kotalarının ve tarife tavanlarının delinmesi yönündeki girişimler önlenmiş olacaktır. Maddenin devamında bu hususlar düzenlenmiştir.

Madde 20. — 1615 sayılı Kanunun 119 uncu maddesinden önce gelmek üzere “Geçici ithalat rejimi” alt başlığı konularak, 119 uncu madde “Tanım, izin, beyan ve rejimin işleyişi” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

Kullanılmaları nedeniyle olağan yıpranma dışında herhangi bir değişikliğe uğramaksızın tekrar ihraç edilecek serbest dolaşımda olmayan eşyanın gümrük vergilerinden tamamen veya kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, Türkiye gümrük bölgesi içinde kullanılmasa, geçici ithalat rejimi kapsamında mümkün olacaktır.

Geçici ithalat rejimi, bu değişikliktan önceki haliyle Gümrük Kanununda Geçici Muaflık Rejimi adı altında yer almakta idi. Rejimin yeni uygulamasında ilkinden farklı olarak kısmi muafiyet uygulaması getirilmektedir. Bu şekilde, geçici ithalat rejiminden yararlanarak eşya ithal edilmesi halinde belli miktarda vergi ödeneceğinden, rejimden yararlanmanın maliyeti artacak ve hakkın kötüye kullanılması önlenecektir.

Geçici ithalat izni eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilecek; ithal edilecek eşyanın ayniyetinin tespit edilebilir olması gerekecektir. Aksi takdirde eşyanın bu rejimden yararlanarak ithaline izin verilmeyecektir. Eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi en çok 24 ay olarak belirlenecektir. Maddenin devamında, gümrük vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanabileceği durumlar ile özel koşulların belirlenmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Gümrük vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyadan alınacak gümrük vergileri tutarı eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının, kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu her ay veya ayın küsürleri için %3’ü olarak tespit edilecektir. Ancak, ithalat vergileri tutarı, uygulanacak faizler hariç olmak üzere, söz konusu eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmesi halinde alınacak vergileri aşamayacaktır. Rejimden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin devri, muafiyet düzenlemelerinde yer alan sürelerin her bir hak sahibine ayrı ayrı uygulanmasına imkan tanımayacaktır; Devir işleminin aynı ay içinde yapılması halinde, ilk hak sahibi söz konusu ayın tamamı için tahakkuk eden ithalat vergilerini ödeyecektir.

Madde 21. — 1615 sayılı Kanunun 120 nci maddesinden önce gelmek üzere “Altıncı Bölüm” üst başlığı ve “Hariçte işleme rejimi” alt başlığı konularak, 120 nci madde “Hariçte işleme rejimini işleyişi” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

Getirilen düzenlemeyle, ekonomik ve teknolojik koşullar göz önünde bulundurularak rasyonel üretim yapılması amacıyla, serbest dolaşımdaki eşyanın Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkarılarak, buralarda işleme ve üretim faaliyetlerinde kullanılmasına; bu sayede elde olunan işlenmiş veya yarı işlenmiş ürünlerin gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet sağlanmak suretiyle serbest dolaşıma sokulmasına imkân tanınmış; ayrıca, “geçici ihracat eşyası”, “işleme faaliyetleri”, “işlem görmüş ürün” ve “verimlilik oranı” deyimlerine bu madde ile açıklık getirilmiştir. Maddenin devamında, ihracı, gümrük vergilerinin geri verilmesine veya kaldırılmasına yol açan, ihracından önce nihai kullanımı için gümrük vergilerinden muaf olarak serbest dolaşıma giren ve bu muafiyetle ilgili koşulları devam eden veya ihracı, ihracat vergi iadesini gerektiren serbest dolaşımdaki eşyaya hariçte işleme rejimi hükümleri uygulanmayacaktır. Hariçte işleme rejimine tabi tutulacak eşya gümrüğe beyan olunacak; izin Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişilere verilecektir. Hariçte işleme rejimine ilişkin koşullar veya mükellefiyetlerden birine uyulmadığı takdirde, gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulaması yapılmayacaktır. Gümrük vergileri, işlem görmüş ürünlere ait gümrük vergileri tutarından, geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetine tabi tutuldu-

ğu ülkeden aynı tarihte ithal edildiğinde uygulanacak olan gümrük vergilerinin düşülmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Maddenin devamında, hariçte işleme rejimi kapsamında yeniden ithal edilen eşyaya uygulanacak ithalat vergilerinin hesaplanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Hariçte işleme rejimine tabi tutulacak eşya serbest dolaşımında bulunan eşya olduğundan, bunun işlendikten sonra yeniden ithali sırasında nihai ürün değeri üzerinden değil, Türkiye gümrük bölgesi dışında yaratılan katma değer göz önünde bulundurularak ithalat vergilerine tabi tutulması gerekmektedir. Maddede, bu hususlar açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, gümrük vergilerinden tam veya kısmî muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren işlem görmüş ürünlere ait gümrük vergileri tutarından, aynı tarihte geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetinde bulunduğu ülkeden Türkiye gümrük bölgesine ithal edilmesi halinde uygulanacak olan gümrük vergilerinin düşülmesi suretiyle hesaplanacağı; düşümlü yapılacak tutarın, eşyanın serbest dolaşıma girişi sırasında hesaplanan gerçek gümrük vergileri tutarı olacağı; geçici ihracat eşyasının, nihai kullanım amacıyla serbest dolaşıma girişi sırasında indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanabildiği hallerde, bu eşyaya en son işleme faaliyetinin gerçekleştiği ülkede de nihai kullanıma uygun işlem görmesi koşuluyla indirimli veya sıfır vergi uygulanacağı; eşyanın tercihli bir tarife uygulamasından yararlanması ve bunun rejim kapsamındaki eşya içinde geçerli olması halinde, düşümlü yapılacak tutarın hesaplanmasında dikkate alınacak vergi oranının, tercihli tarifinin uygulanabilmesi için gerekli koşullara uygun geçici ihracat eşyasına uygulanması gereken oran olduğu, yönünde hükümler yer almaktadır.

Uluslararası ticarete yoğun rekabet koşulları geçerli olduğundan, firmalar ürettikleri malların talebini arttırmak amacıyla, sattıkları mal için servis güvencesi veya belirli bir süre içerisinde bozulmaya karşı değiştirme veya tamir garantisi vermektedirler. Bu suretle, Türkiye gümrük bölgesi dışına tamir amacıyla gönderilen eşyanın böyle bir garanti nedeniyle tamirinin bedelsiz olarak yapıldığının gümrük idarelerine kanıtlanması halinde, bunun ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma sokulmasına da bu madde ile imkân tanınmıştır. Ancak, eşyanın tamir amacıyla geçici ihraç edilmesi ve bu tamiratın bir garanti nedeniyle sözleşmeye bağlı olarak veya imalat hatası veya kanunî bir yükümlülüğe dayanılarak bedelsiz yapılmasının söz konusu olmadığı ve karşılığında bir tamir bedeli ödendiği durumlarda, eşyaya ithalat vergilerinden kısmî muafiyet uygulanması ve sadece yapılan tamir masraflarının vergilendirme kapsamında tutulması ile mümkün olabilecektir.

Hariçte işleme rejiminde ikame ürün olarak adlandırılan ithal eşyasının işlem görmüş bir ürün ile değiştirilmesi, standart değişim sistemi kapsamında mümkün olacak; tarım politikasına veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen ve özel düzenlemelere tabi eşya dışında kalan eşyanın tamiri için gümrük idareleri standart değişim sisteminin uygulanmasına izin vereceklerdir. Gümrük vergileri tutarını karşılayan bir teminat verildiği hallerde ikame ürünlerin geçici ihracat eşyasının ihracından önce ithal edilmelerine izin verilecektir. İkame ürünlerin tamirata konu olan geçici ihracat eşyası ile aynı tarife sınıflandırılmasına girmesi ve aynı ticarî, teknik niteliklere ve özelliklere sahip olması gerekecektir. Geçici ihraç eşyasının ihracattan önce kullanılmış olması halinde, ikame ürünlerin de kullanılmış olmaları ve yeni olmamaları gerekecektir.

Maddenin devamında, önceden ithalat durumunda, geçici ihraç eşyasının, ikame ürünlerinin serbest dolaşıma girişi beyannamesinin tescil tarihinden itibaren iki aylık süre içinde ihraç edilmesi hükmüne bağlanmış; böylece her iki eşyanın da uzun süre Türkiye gümrük bölgesi içinde kullanılması kısıtlanmak istenmiştir. Ancak, istisnai hallerde bu sürenin gümrük idareleri tarafından uzatılabilmesine imkân tanınmıştır.

Madde 22.—Gümrük Kanununun 131 inci maddesinden önce gelen alt başlığı “Yeniden ihracat ve geri gelen eşya” olarak düzenlenmiş ve 131 inci maddesi “Yeniden ihracat” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

Maddede, serbest dolaşımda olmayan eşyanın Türkiye gümrük bölgesinden yeniden ihracının mümkün olduğu; ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere, eşyanın ihracı için öngörülen işlemlerin gerektiğinde yeniden ihracata konu olan eşyaya da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumdaki eşyaya uygulanacak özel haller Müsteşarlıkça belirlenebilecektir. Bu işlemler önceden gümrük idaresine bilgi verilmesiyle yapılabilecektir. Ancak, ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere eşyanın ihracı veya yeniden ihracına ilişkin işlemlerin veya önlemlerin gerektirdiği hallerde, Gümrük Müsteşarlığı, eşyanın yeniden ihracını yasaklayabilecektir.

Madde 23.—1615 sayılı Kanunun 132 nci maddesi yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, ihracını müteakip üç yıllık bir süre içerisinde geri getirilerek yeniden ithal edilen eşya gümrük vergilerine tabi tutulmayacak; söz konusu eşyanın Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edilmeden önce, özel amaçlı nihai kullanımı nedeniyle indirilmiş veya sıfır vergiden yararlanarak serbest dolaşıma sokulduğu takdirde muafiyet tanınabilecektir. Hariçte işleme rejimi çerçevesinde Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edilen eşya ile ihracı bir dış ticaret önlemine konu olan eşyaya gümrük vergilerinden muafiyet hakkı tanınmayacak; böylece bu rejimden yararlanarak dış ticaret önleminin etkisinin azaltılmasına imkân verilmeyecektir.

Bu madde hükümleri, dahilde işleme rejiminin uygulanmasından sonra ihraç edilen ve daha sonra geri gelen işlem görmüş ürünlere de uygulanacak; aynı hüküm yeniden ihraç edilen işlem görmüş ürünler için de geçerli olacak; bu gibi hallerde, eşyanın en son ihraç tarihinin, serbest dolaşıma giriş tarihi olarak kabul edilecek ve kanunen alınması gereken gümrük vergileri tutarı, dahilde işleme rejimi hükümlerine göre belirlenecektir.

Madde 24.—140 nci madde yeniden düzenlenerek, hangi eşyanın tasfiye edileceği kanun maddeleri zikredilerek sayılmıştır. Buna göre, geçici depolama yerlerinde veya gümrükçe uygun görülen yerlerde bulunup da süresi içinde gümrük işlemlerine başlanamayan veya beyannameleri tescil edilmekle birlikte süreleri içinde işlemleri tamamlanamayan eşya tasfiye edilecektir. Ayrıca, tahlilden arta kalan numuneler, antropolarda yapılan yoklamalarda fazla çıkan eşya, yolcu eşyası da kanunî süreleri içinde bir işlem veya kullanıma tabi tutulmadıkları takdirde tasfiyeye tabi tutulacaktır. Keza, gümrüğe terk edilen veya 1918 sayılı Kanun hükümlerine göre tasfiye edilebilecek duruma gelen veya süresi içinde işlemleri bitirilmeyen transit eşyası hakkında da tasfiye rejimi hükümleri uygulanacaktır.

Madde 25.—1615 sayılı Kanunun 149 uncu maddesi “Dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat hükümlerinin ihlali” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, Kanunun 95, 118 ve 119 uncu maddelerinde öngörülen rejimlerin amacına aykırı hareket edenlerden, amaca aykırı davranışlarından dolayı bir vergi mükellefiyeti doğduğunda, eşyaya isabet eden gümrük vergileri bu maddeler hükmüncü alınmakla beraber, beyan sahip veya temsilcileri hakkında ayrıca 156 nci madde hükmü uygulanacaktır. Bu şekilde, söz konusu rejimlerin uygulanmasında karşılaşılabilecek ihlallerin önlenmesi için cezaî yaptırım öngörülmüştür.

Madde 26.—Bu madde ile Gümrük Kanununa yeni bir madde eklenmiş ve tasfiyelik hale gelen eşyanın satışına ilişkin kararın alındığı tarihe kadar beyan sahibinin gümrük idaresine müracaat ederek, söz konusu eşyayı serbest dolaşıma tabi tutmak istemesi halinde, eşyanın CIF değerinin yüzde üçü oranında para cezası alınmasına imkân tanınmıştır. Böylece, eşyanın geçici depolama yerlerinde keyfi olarak bekletilmesinin önüne geçilmek istenilmiştir.

Madde 27.—Gümrük Kanununun 156 ncı maddesi “Usulsüzlükler,” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, bu Kanunda ayrı bir ceza tayin edilmiş haller saklı kalmak üzere, bu Kanuna uygun olarak veya bu Kanunla tanınmış yetkilere dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmeliklere veya ilan edilen emirlere ya da yapılan tebliğlere aykırı hareket edenlere 5 000 000 TL. para cezası uygulanması öngörülmüştür. Bu şekilde kanunda açıkça cezası bulunmayan usulsüzlükler ve riayetsizliklerin ceza uygulanamaz durumdan çıkarılması amaçlanmıştır.

Maddenin, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında diğer usulsüzlüklere ilişkin cezalar yer almış; usulsüzlüğün ağırlığı göz önünde bulundurularak belirlenen cezalar birinci fıkrada belirtilen meblağ baz alınarak katlanmış; cezalar takdire yer vermeyecek şekilde tek bir meblağ olarak belirlenmiştir. Fıkralar itibariyle uygulanacak cezalar, birinci fıkrada öngörülen miktarın 2, 4, 6 ve 8 katının alınması şeklinde belirlenmiştir.

Madde 28.—Gümrük Kanununun 161 inci maddesine (5) nolu bent eklenerek, Kanunun 146 ncı maddesine göre alınan para cezalarının diğer bentlerde belirtilen personel dışında Müsteşarlık merkez ve taşra teşkilatlarının ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere dağıtımı öngörülmüş; böylece bu kaynaktan merkez ve taşra teşkilatının bütçe kalemlerinde ödeneği olmayan acil ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır.

Madde 29.— Kanunun 165 inci maddesine bir fıkra eklenmiş ve gümrüklerde yapılan fazla çalışma karşılığında alınan ücretlerden, merkeze gönderilen meblağın bir kısmının, Müsteşarlığın merkez ve taşra teşkilatında hizmetlerin daha etkin şekilde görülmesini sağlayacak olanakların yaratılmasında kullanılması öngörülmüştür.

Madde 30.— Dış ticaret işlemleri giderek daha karmaşık bir hale gelmiş; tarife önlemleri dışında, tarife dışı önlemler ve teknik engeller yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bu bakımdan, gümrüklerde iş takip edecek temsilcilerin de niteliklerinin artırılması amaçlanmıştır; gümrük müşaviri olabilecek kişilerin lisans düzeyinde yüksekökol mezunu olmaları koşulu 167 nci maddenin birinci fıkrasının (3) nolu bendine kaydedilerek, bu konuda hüküm istihsal edilmiştir.

Madde 31.—Gümrük Müşavir Yardımcılarının da müşavirler gibi yüksekökol mezunu olmaları öngörülmüş ve 168 inci maddenin ikinci fıkrasında bu yönde düzenleme yapılmıştır.

Madde 32.—Kanunun faizlere ilişkin 176 ncı maddesi yeniden düzenlenerek, haksız yere ihtilaf yaratan ve bu şekilde idari yargı mercilerine başvurarak amme alacağını bir çeşit finansman kaynağı olarak kullananların bu davranışlarına son vermeleri için, yargı kararlarının gümrük idaresi lehine kesinleşmesi durumunda, ihtilaf yaratılarak yargı mercilerine müracaat edilen tarih ile amme alacağının kesinleştiği tarih arasında geçen süre için de AATUHK hükümlerine göre gecikme zammı oranında gecikme faizi alınması öngörülmüştür. Maddenin diğer fıkralarında esaslı bir değişiklik yapılmamıştır.

Madde 33.—Bu Kanunun öngördüğü düzenlemeler nedeniyle 1615 sayılı Kanunun bazı maddelerinin veya ibarelerinin yürürlükten kaldırılması zorunluluğu doğmuştur. Diğer taraftan, bu Kanunla 1615 sayılı Gümrük Kanununun bazı maddeleri değiştirilirken, bir kısım atıfların ve deyimlerin de değiştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Madde bu amaçla düzenlenmiştir.

Madde 34.—1615 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 uncu madde ile geçiş dönemi hükümlerine yer verilmiştir. Kazanılmış hakların korunması amacıyla, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Gümrük Müsteşarlığının merkez ve taşra teşkilatında çalışanlar ile istifa ve emeklilik suretiyle ayrılanlar için 167 ve 168 inci madde hükümlerinin uygulanmasında tahsil şartı aranmayacağı belirtilmiştir.

tır. Maddenin devamında, Kanunun değişmeden önceki hükümlerine göre yürütölen işlemlerin nasıl sonuçlandırılacağı ve gümrük komisyoncuları ile yardımcıların karnelerinin nasıl değiştirileceği hükme bağlanmıştır. Buna göre 1.1.1996 tarihinden önce bekleme yerlerine konulan veya başlamış işlemleri henüz sonuçlandırılmamış olan eşya hakkında süreler ve işlemler yönünden mükellef lehine olan hükümler uygulanacaktır. Diğer taraftan, 1.1.1996 tarihinden başlamak üzere gümrük komisyoncusu ve gümrük komisyoncu yardımcısı karneleri gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı karneleri ile değiştirilecektir.

Madde 35. — Yürürlük maddesidir.

Madde 36. — Yürütme maddesidir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1/319/3601

26.7.1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname” bugünkü Resmî Gazetede yayımlanmış ve Anayasamın 91 inci maddesi uyarınca bir suretli ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratın An-kara Anlaşması 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmış, 4.2.1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylan-ması uygun bulunmuş ve 22.10.1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu anlaşmanın 2 nci maddesinin 2 ve 3 üncü fıkralarında; anlaşmanın amaçlarına ulaş-mak için 3,4 ve 5 inci maddeler uyarınca zaman içerisinde bir Gümrük Birliği kurulacağı ve ortak-lığın, hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem adı verilen safhadan sonra sağlanacağı belirtil-mektedir.

Anlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrası; Tarafların geçiş dönemi içerisinde karşılıklı ve dengeli yükümlölüklerle dayalı olarak, aşamalı bir şekilde Gümrük Birliği kuracakları ve ortaklığın iyi işlemleri, bunun gerektirdiği ortak tedbirlerin geliştirilmesi için ekonomik politikalarını uyum-laştıracaklarını hükme bağlamıştır.

Yukarıda sözü edilen geçiş döneminin gerçekleştirme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel’de imzalanmış bulunan Katma Protokol ise, 22.7.1971 tarih ve 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 21.12.1972 tarih ve 7/5476 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe gir-miştir. Söz konusu Protokolün 10 ve 11 inci maddeleri ile geçiş döneminin, Protokolün yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 22 yıl sürmesi öngörölmüştür. Buna göre, Toplulukta serbest dolaşım ha-linde olan ve Protokol kapsamında bulunan ürünlerin Türkiye’ye ithalinde alınan gümrük vergile-rinin belli bir süre içinde sıfırlanması, bazı ürünlerin 12 yıl, bazı ürünlerin ise 22 yıl içinde gümrük vergilerinin sıfırlanması hedeflenmiştir. Topluluk ise, Türk sanayi ürünlerinin ithalatından geçiş dö-

neminin başladığı tarihten itibaren gümrük vergisi almamaktadır. Bahse konu geçiş dönemi 1995 yılının sonunda tamamlanacaktır.

Katma Protokolün 6 ncı maddesi; geçiş dönemi içerisinde Tarafların gümrük konusundaki kanun, yönetmelik ve idari tasarruflarını, birbirine yakınlaştıracaklarını hükme bağlamıştır. Son olarak, Avrupa Birliği - Türkiye Ortaklık Konseyi tarafından 6.3.1995 tarihinde kabul edilen, Taraflar arasında sağlanacak Gümrük Birliğinin esaslarını içeren Kararın 26 ncı maddesinde aşağıdaki husus hükme bağlanmıştır.

“Bu Kararın yürürlüğe giriş tarihinde, Türkiye, Topluluk Gümrük Kodunu oluşturan (EEC) 2913/92 sayılı ve 12 Ekim 1992 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen (EEC) 2454/93 sayılı ve 2 Temmuz 1993 tarihli Komisyon Yönetmeliğini temel alan aşağıdaki konulara ait hükümleri benimseyecektir :

- a) Eşyanın menşei
- b) Eşyanın gümrük kıymeti
- c) Gümrük Birliği Bölgesine gelen eşyanın gümrüğe sunulması
- d) Gümrük beyanı
- e) Serbest dolaşıma giriş
- f) Askıya alma düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük işlemleri
- g) Eşyanın dolaşımı
- h) Gümrük yükümlülüğü
- i) Başvuru hakkı.

Bu bakımdan, kısaca Topluluk Gümrük Kodu diye adlandırılan Konsey Yönetmeliğinin ana müesseselerinin millî mevzuatımıza yansıtılması zorunluluğu doğmuştur. Esasen, temel müesseseleri uluslararası gümrük sözleşmelerine dayanılarak hazırlanan Topluluk Gümrük Kodunun getirdiği düzenlemelerin büyük bir kısmı, halen Türk Gümrük Kanununda yer almakta ve yıllardır uygulanmaktadır. Diğer taraftan, Türk Gümrük Kanununda bulunmamakla birlikte, Topluluk Gümrük Kodunda bulunan bazı hususlar ekonomik faaliyetlerin olumlu yönde gelişimini sağlayan ve bürokratik işlemleri azaltan düzenlemeler olarak değerlendirilmektedir.

Bu Kanun Hükmünde Kararname Tasarısı, Topluluk Gümrük Kodunda yer alan ve 6.3.1995 tarihli 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı gereğince gümrük mevzuatına yansıtılması zorunlu olan hükümlerin 1615 sayılı Gümrük Kanununa dahil edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Bu madde Kanun Hükmünde Kararname metni içinde kullanılan deyimlerin farklı şekilde yorumlanmaması amacıyla düzenlenmiştir.

Madde 2. – Bu maddede, kişilerin gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere kimleri temsilci tayin edecekleri, doğrudan temsil ile dolaylı temsil müesseseleri düzenlenmiştir.

Madde 3. – 1615 sayılı Gümrük Kanununun 14 üncü maddesinde gümrük hattı ve gümrük bölgesinin tanımları yer almaktadır. Maddede, gümrük bölgesinin, denizlerde, kara ve iç suları ile sahilden içeri, karalarda ise gümrük hattından içeri doğru 30 kilometre derinliğinde alanı kapsadığı belirtilmektedir. Topluluk Gümrük Kodunda ise Topluluk Gümrük Bölgesinin üye ülkelerin tüm topraklarından oluştuğu şeklindeki hükmüne paralel olarak, Türk Gümrük mevzuatının uygulanması bakımından, sınırdan içeri 30 kilometrelik alanın içinde kalan Türkiye topraklarının da Türkiye Gümrük Bölgesi içinde mütalaa edilmesini sağlamak amacıyla bu madde düzenlenmiştir.

Madde 4. — Bu Maddede sahte markalı eşya ile ilgili olarak yapılacak işlemler belirlenmiştir.

Avrupa Birliğinin 1 Aralık 1986 tarihli 3842/86 (EEC) sayılı Konsey Tüzüğü ile sahte malların serbest dolaşımını engelleyici önlemler hüküm altına alınmıştır. Avrupa Birliği ile Türkiye Ortaklık Konseyinin 6 Mart 1995 tarihinde kabul ettiği Gümrük Birliğinin Uygulama Usullerini Belirleyen Kararın 26 ncı maddesinin 2 nci fıkrasının (a) bendinde de bu hususlara değinilmiş ve sözkonusu Konsey Tüzüğüntin hükümleri paralelinde Türk gümrük mevzuatında düzenleme yapılması öngörülmüştür.

Madde hükümüne göre, bir eşyaya ilişkin tescilli bir markanın aynısını izinsiz olarak taşıyan veya tescilli markadan gerekli unsurları itibariyle ayırdedilemeyen ve ilgili mevzuata göre marka sahibinin haklarına tecavüz eden sahte eşyanın Türkiye gümrük bölgesine sokulması ve bu bölgeden çıkarılması yasaklanmaktadır. Bu tür eşyanın gümrük işlemleri durdurularak, ilgili kuruluşların kararına göre işlem yapılacaktır.

Madde 5. — Avrupa Birliğine üye ülkelerde, gümrük işlemleri mümkün olduğunca basitleştirilmiş; belge sayıları düşürülmüş ve gümrüklerde bilgisayar kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu çerçevede, 1615 sayılı Gümrük Kanununda değişiklik yapılması amaçlanmış; manifestoların şeklini düzenleyen maddeye bir fıkra eklenerek, eşyanın tanımlanması için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören bir ticarî veya resmî belgenin de manifesto olarak kabul edilebileceği ifade edilmiştir. Bu durumda, gümrük idaresine orijinal manifesto, konişmento, yük senedi, TIR karnesi gibi belgelerin ibrazı halinde, taşıyıcıdan veya onun adına hareket eden kişiden ayrıca manifesto istenmeyecektir. Keza, bilgisayar veri işleme tekniği ile hazırlanan manifestoların da kabulü yönünde düzenleme yapma konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Madde 6. — Gümrük idarelerinin önemli bir kısmı demiryolu dahil kara, deniz ve hava yoluyla yapılan eşya ve yolcu taşımalarında yararlanılan istasyonlarda, deniz ve hava limanlarında veya posta idarelerinde faaliyet göstermektedir. Bu nedenle, sözkonusu yerleri işleten kuruluşların gümrük idarelerinin denetim ve kontrollerini gerçekleştirmelerini sağlayacak her türlü düzeni tesis etmeleri ve sorumlulukları altındaki yerlerde gümrük idarelerinin çalışmalarını için elverişli bütöleri sağlamaları gerekmektedir. 1615 sayılı Gümrük Kanununun 50 nci maddesi bu amaçla düzenlenmiştir.

Ancak, bu madde hükmü bazı işletmecî kuruluşlar tarafından yanlış yorumlanmakta olup, sundurma ve antrepoyla birlikte yolcu salonları da işleten bazı kuruluşlar, gümrük idarelerine sadece yolcu salonu hizmetleri ile ilgili teftiş edilmiş öda tahsis etmeleri gerektiğini ifade etmektedirler. Madde, bu konuya açıklık getirmek amacıyla düzenlenmiştir.

Madde 7. — Çağdaş devlet anlayışında, ekonominin kendi kurallarına göre işlemesi ve devletin mümkün olduğu kadar ekonomiye müdahale etmemesi ilkesi benimsenmiştir. Bu yaklaşım, devletlerin sahip oldukları ekonomik kuruluşları özelleştirmeleri ve bunların verimlilik ilkesine göre ekonomiye entegre olmaları yönünde gelişmektedir. Dünyada bir hayli yaygın olan özelleştirme politikası ülkemiz tarafından da benimsenmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Diğer taraftan, tekelci piyasa ekonomilerinden serbest piyasa ekonomilerine doğru hızlı bir geçiş yaşanmakta ve tekelciliği önlemeyi amaçlayan anti-tekel ve anti-tröst yasaları bütün gelişmiş sanayi ülkeleri tarafından benimsenmektedir. 1615 sayılı Gümrük Kanununun 51 inci maddesinde, yabancı memleketlerden getirilen eşyanın orada sundurma ve antrepoculuk hizmetleri kanunen tekeline verilmiş bir işletme var ise o işletmelerin sorumluluğu altındaki yerlere konulacağı belirtilmektedir. Bu madde ile eşya sahiplerinin münhasıran kendilerine ait eşyayı koymak için sundurma açmalarına Müsteşarlıkça izin verilmesi imkân dahiline girmiş; böylece, ekonomik faaliyetlerin gelişmesinin tekelci yaklaşımlar nedeniyle önlenmesi, engellenmek istenmiştir.

Madde 8. – Uluslararası ticaretin gelişmesini engelleyen en önemli unsurlardan biri de uluslararası taşımacılık yapan araçların yükleme ve boşaltma limanlarında altyapı yetersizlikleri ve bürokratik işlemler nedeniyle uzun süre bekletilmeleridir. Bu durum, taşıma maliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Topluluk Gümrük Kodunda, taşıma araçlarının yükleme ve boşaltma limanlarını daha etkin kullanabilmeleri amacıyla, eşyanın buralarda bekletilme süreleri sınırlandırılmış; buna karşın, antrepo bekleme süreleri sınırsız kılınmıştır.

Bu madde ile 1615 sayılı Kanunun 52 nci maddesine bir fıkra eklenmiş ve maddede yer alan sundurma bekleme sürelerinin kısaltılması veya uzatılması yönünde düzenleme yapma konusunda, Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Madde 9. – 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı, “serbest dolaşıma giriş” kavramının Türk gümrük mevzuatına girmesini gerekli kılmaktadır. Keza, Topluluk Gümrük Kodunda yer aldığı gibi, “ticaret politikası önlemlerinin uygulanması” şeklindeki ifadelerin Gümrük Kanununa yerleştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Maddede, Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişinin, ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ve bu ayırmda yer alan eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ile mümkün olduğu belirtilmektedir.

Madde 10. – “Türk Gümrük İdaresinin Modernizasyonu Projesi” kapsamında, gümrük işlemlerinin bilgisayar aracılığı ile yapılması için Gümrük Kanununda hükümler ilave edilmesi gerekmektedir. Madde, bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla da beyanname verilmesine imkân tanınması amacıyla düzenlenmiştir.

Madde 11. – 1615 sayılı Gümrük Kanununda yazılı beyan, sözlü beyan ve özel beyan olarak üç çeşit gümrük beyanı öngörülmüştür. Topluluk Gümrük Kodunda bu beyan hallerinin yanısıra “bir tasarruf yoluyla beyan” diye adlandırılacak başka bir beyan çeşidi yer almaktadır. 56 ncı maddeye yapılan ilave ile bu beyan şekli mevzuatımıza yansıtılmak istenilmiştir.

Buna göre, gümrük hatından geçen veya eşya geçiren kişilerin gümrüğe tabi eşyası olup olmadığını ifade ettikleri, kuralları önceden Müsteşarlıkça belirlenmiş tasarruflar beyan sayılacaktır. Sözgelimi, hava alanlarında bulunan gümrük geçişlerinin yeşil veya kırmızı işaretlerle ayrılması halinde, yeşil geçişten giren yolcular gümrük vergilerine tabi eşyalarının olmadığını, kırmızı geçişten giren yolcular ise gümrük vergilerine tabi eşyaları bulunduğunu beyan etmiş kabul edileceklerdir.

Madde 12. – Bu maddede basitleştirilmiş usule göre yapılacak yazılı beyana ilişkin hükümler yer almaktadır. Tüm gümrük işlemleri aynı önemde ve boyutta değildir. Bazı işlemlerin (sözgelimi, yolcu beraberinde getirilen eşyaya ilişkin işlemler) ticarî ithalat veya ihracat konusu olan eşyaya ilişkin işlemlere göre daha basit olması, hem bürokrasiyi azaltacak, hem de bu konuda doğabilecek yakınmaları ortadan kaldıracaktır. Öte yandan, sürekli ve aynı eşyayı ithal eden güvenilir kuruluşların gümrükten süratle eşya çekebilmeleri ve bu eşyayı en kısa sürede ekonomiye kazandırabilmeleri için, bunlara ait gümrük işlemlerinin diğerlerinden farklı yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Bu amaçla, basitleştirilmiş usulün uygulanacağı durumlarda, gümrük idareleri beyanname yerine başka bir ticarî veya idarî belgenin gümrüğe verilmesine ve buna beyanı kanıtlayıcı belge olarak istenilen tüm belgelerin eklenmemesine; eşyanın ilgili rejime geçişinin beyanname verilmeksizin kayıt yoluyla yapılmasına izin verebileceklerdir. Ancak, beyan, basitleştirilmiş usulle yapılmış olsa dahi hukukî sonuçları itibarıyla beyan sahibini bağlayacaktır.

Madde 13. – Giriş beyannamelerinin tescil işlemlerinin bilgisayar kaydıyla da yapılabilmesi için 1615 sayılı Kanunun 57 nci maddesine fıkra eklenmiştir.

Madde 14. — 1615 sayılı Gümrük Kanununun 62 nci maddesi, giriş beyannamesi tescil edilen eşyanın sadece mahreç iadecisine veya başka bir gümrüğe götürülmesine imkân tanımaktadır. Topluluk Gümrük Kodu hükümlerine göre, bu durumdaki eşyanın diğer gümrük rejimlerine de tabi tutulması mümkün bulunmaktadır.

Bu madde ile Gümrük Kanununun 62 nci maddesine bir fıkra eklenmiş ve bu şekildeki eşyanın diğer gümrük rejimlerine tabi tutulması talebinin de kabul edileceği belirtilmiştir.

Madde 15. — Gümrük Kanununda yer alan beyannamenin iptaline ilişkin düzenlemeler ile Topluluk Gümrük Kodunda bulunan hükümler farklılıklar göstermektedir. Bu bakımdan, 1615 sayılı Kanuna mükerrer 62 nci madde eklenmesi zorunluluğu doğmuştur. Buna göre, gümrük idareleri, beyan sahibinin talebi üzerine ve eşyanın beyanname konusu gümrük rejimine yanlışlıkla beyan edildiğine veya beyan edildiği rejime tabi tutulmasının özel nedenlerle artık mümkün olmadığına ilişkin kanıtlayıcı belgeleri ibraz etmesi halinde, tescil edilmiş beyannameyi iptal edecektir. Maddenin devamında bu hükmün istisnaları yer almaktadır.

Madde 16. — 1615 sayılı Gümrük Kanununun 64 üncü maddesi mükelleflerin tarife konusunda Gümrükler Genel Müdürlüğünden bilgi istemelerine imkân tanımakla beraber, verilen tarife bilgisi idareyi bağlamamaktadır. Bu nedenle, Topluluk Gümrük Kodunda yer alan bağlayıcı tarife bilgisine ilişkin maddenin mükerrer 64 üncü madde olarak Kanuna eklenmesi uygun görülmüştür.

Bu madde kişilerin yazılı talepleri üzerine Gümrük Müsteşarlığı tarafından bağlayıcı tarife bilgisi verilmesini öngörmektedir. Bağlayıcı tarife bilgisinin bağlayıcılığı, geçerlik süresi, geçerliliğini kaybetme koşulları ve bunun istisnaları madde metninde yer almıştır.

Madde 17. — Genel olarak gümrük uygulamalarında menşe kuralları büyük bir önem arz etmektedir. Tercihli veya tercihsiz tarifelerin uygulanmasında, kotalar ve diğer tarife dışı önlemlerin izlenmesinde, eşyanın menşenin belirlenmesi gerekmektedir. Özellikle günümüzün ileri teknolojik ürünlerinin çok sayıda girdi kullanılarak üretildiği ve bu girdilerin farklı ülkeler menşeli oldukları görülmektedir. Bu gibi durumlarda, sözü edilen ürünlerin menşenin belirlenmesi basit veya tek girdili ürünlere göre daha zor olmaktadır.

Menşe saptırması yaparak, Türkiye tarafından belirli ülkelerin eşyasına uygulanan hükümleri aşmak amacı ile üretilen eşyanın o ülkeler menşeli sayılmayacağı hususu, 1615 sayılı Kanunun 67 nci maddesine ilave edilen bu fıkra ile hükme bağlanmıştır.

Madde 18. — Gümrük Kanununun 67 nci maddesi menşe kurallarını belirtmekle birlikte, tercihli tercihsiz menşe ayrımı yapmamıştır. Oysa günümüzde, tercihli tarife uygulamalarının izlenmesinden çok tarife dışı önlemlere ilişkin uygulamaları izlemek amacıyla menşe kuralları belirlenmektedir.

Bu nedenle, 67 nci maddeden sonra bir mükerrer madde düzenlenerek, Topluluk Gümrük Kodunda yer alan, eşyanın tercihli ve tercihli olmayan menşenin nasıl belirleneceğine ilişkin hükümler yer verilmiştir.

Madde 19. — Avrupa Birliğine üye ülkelerde uygulanan “Eşyanın Tesliminden Sonra Beyanın Kontrolü Yöntemi” mevzuatımızda yer almamaktadır. Madde, 1615 sayılı Gümrük Kanununa bu yönde hüküm ilave edilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

Eşyanın tesliminden sonra beyanname üzerinde değişiklik yapılmaması esastır. Bununla birlikte, eşyanın tesliminden sonra ilgili gümrük rejimine ilişkin hükümlerin yanlış veya eksik uygulandığının gümrük idarelerince saptanması veya beyan sahibinin istemde bulunması halinde gümrük

idarelerinin, cezaî hükümler saklı kalmak üzere, beyanı yeni bulgulara göre düzeltilmesine bu madde ile imkân tanınmıştır. Bu aşamada gümrük idareleri ticarî belge ve verileri kontrol edebilecekleri gibi eşyayı da yeniden muayene edebileceklerdir.

Madde 20. – Gümrük Kanununun 69 uncu maddesine göre, giriş işlemine konu teşkil eden eşyanın muayenesi, beyan sahiplerinin veya temsilcilerinin veya gümrük komisyoncusunun huzuru ile yapılır. Bu kişilerin huzuru olmadan yapılacak muayene halleri ise istisnaî durumlar olarak sayılmıştır.

Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki uygulamada ise, eşya muayenesinin ilgili memur tarafından ve beyan sahibinin huzuru olmaksızın yapılması esas olup, istisnaî durumlarda bu kişilerin huzurunda muayene yapılması ilkesi kabul edilmiştir.

Böylece, gümrük idaresinin res' en muayene yapacağı hallerin belirlenmesi konusunda Müsteşarlığa yetki verilerek, Topluluk gümrük mevzuatına uyum sağlanmıştır.

Madde 21. – 1615 sayılı Kanuna eklenen bu fıkra ile mükelleflerin bankalarda gümrük idaresi adına açılan hesaba da gümrük vergilerini yatırabilmelerine imkân tanınmıştır. Böylece, mükellefler gümrük idaresine nakit para taşıma külfetinden kurtulacak ve işlemlerini daha hızlı bitirebileceklerdir.

Madde 22. – 1615 sayılı Gümrük Kanunu transit rejimini tanımlıyorsa da Topluluk Gümrük Kodunda yer alan tanımdaki bütün unsurları içermemektedir. Bu maddede, uluslararası kabul görmüş bir transit tanımı yapılmıştır.

Madde 23. – Boru hattı ile yapılan taşımalar konusunda Gümrük Kanununda hüküm bulunmamaktadır. Madde bu boşluğu gidermeye yönelik olarak düzenlenmiş olup, boru hattı ile yapılan taşımaların milletlerarası transit hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

Madde 24. – 1615 sayılı Gümrük Kanununun 94 üncü maddesinde transit halinde iken telef olan eşya hakkında yapılacak işlemler belirtilmiştir. Ancak, trafik kazasına uğrayan TIR kamyonlarının taşıdığı eşyanın hangi oranda zayı olduğu, gümrük mevzuatı konusunda bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Bu bakımdan, trafik polisleri tarafından düzenlenen kaza raporlarının en yakın gümrük idaresine intikalinden sonra, gümrük yetkilileri tarafından eşyanın durumunun tespiti amacıyla, 94 üncü maddeye bu fıkra eklenmiştir.

Madde 25. – 7 nci maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi, sundurma ve antrepo işletme tekelinin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. 101 inci madde hükümlerine göre gerçek ve tüzel kişilerin antrepo açıp işletmesine, ancak antrepo işletme tekeli olan kuruluşların o yerlerde antrepo işletmediği hallerde izin verilebilmektedir.

101 inci maddeye eklenen bu fıkra ile ekonomik gereklilik ve dış ticaret politikaları gözönünde bulundurularak, antrepo tekelini elinde tutan işletmeler dışında kişilere de genel antrepo açma ve işletme izni verilebilecektir.

Madde 26. – 101 inci maddede belirtildiği gibi genel antrepolar içinde özel kabinler açılmasına izin verilebilmektedir. Bu şekilde kabinlere ayrılmış antrepolarda kabinlerin anahtarları kullanıcıya verilecek ve kullanıcı buralara koyduğu eşyanın miktar ve vergileri yönünden gümrük idaresine karşı sorumlu olacaktır. Kabinlerin kullanımından doğan sorumluluğun antrepo işleticisine değil, kullanıcıya ait olduğunu belirtmek amacıyla, 109 uncu maddeye bu fıkra eklenmiştir.

Madde 27. – Bu madde ile gümrük idarelerinin denetimi altındaki eşyanın mümkün olduğunca sahiplerine kullandırılması amaçlanmıştır. İthal edilmek amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyadan azamî faydayı sağlayacak kuruluşun, bunu ithal etmek ve kendi üretim biriminde

kullanmak isteyen kuruluş olacağı kuşkusuzdur. Bu bakımdan, tasfiye işlemleri daha elastiki hale getirilmiş; hak sahiplerinin tasfiye aşamasına kadar gümrük vergilerini, para cezalarını, ambarlama ve elleçleme giderlerini ödeyerek sözkonusu eşyayı kesin ithal edebilmesine olanak sağlanmıştır.

Madde 28. — Gümrük Kanununun “Belgelerin Bastırılması ve Dağıtılması” başlıklı 178 inci maddesine bir fıkra eklenerek, bu belgelerin bilgisayar ortamında hazırlanması ve gümrük işlemlerinde kullanılması yönünde düzenleme yapılabilmesi bakımından, Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Madde 29. — Topluluk Gümrük Kodunda yer almakla beraber, 1615 sayılı Gümrük Kanununda yer almayan ve millî mevzuatımıza yansıtılması uygun görülen 14 maddenin Kanuna eklenmesi amacıyla bu madde düzenlenmiştir.

Ek Madde 2. — Gümrük idarelerinin gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar vermesini isteyen kişilerin izleyeceği yol ile idarelerde yürütülecek karar alma sürecine ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır.

Ek Madde 3. — Gümrük idareleri tarafından verilen ve ilgilinin lehine olan kararların eksik veya yanlış bilgilere dayanılarak verilmiş olması halinde yapılacak işlemler bu maddede belirtilmiştir.

Ek Madde 4. — İlgilinin lehine olan ve ek 3 üncü maddede belirtilen haller dışında bir kararın verilebilmesi için öngörülen bir veya daha fazla koşulun gerçekleşmemiş veya gerçekleşemez olması halinde, bu kararın iptal edilebileceği veya değiştirilebileceği hükme bağlanarak, buna ilişkin işlemler maddede yer almıştır.

Ek Madde 5. — Bütün kişilerin gümrük idarelerinden gümrük mevzuatının uygulanması hakkında bilgi talep etmeleri mümkün bulunmaktadır. Bu bilgiler gümrük idareleri tarafından ücretsiz sağlanacaktır. Bu madde, bilgi istenilmesine ilişkin genel hükümleri içermektedir.

Ek Madde 6. — Gümrük işlemleri nedeniyle gümrük idarelerince elde edilen belge ve bilgiler meslekî veya ticarî sırlar olabilmektedir. Bu durumda, meslekî veya ticarî sır niteliğinde olan bilgilerin gümrük idarelerine ibrazı nedeniyle kişilerin zarar görmesi engellenmek istenilmektedir. Bu madde, yargı kararları dışında gümrük idarelerinin sözkonusu bilgileri ilgili kişilerin izni olmadıkça açıklayamayacaklarını hüküm altına almıştır.

Ek Madde 7. — Gümrük denetimleri fiili ithal veya ihraç işlemlerinden yıllar sonra da yapılabilmektedir. Bu bakımdan, gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin belgelerin sonraki yıllarda tekrar incelenme zorunluluğu doğabilmektedir. Bu madde, sözkonusu belgelerin gümrük kontrolü amacıyla saklanacağı süreyi ve bu sürenin başlangıcının nasıl belirleneceğini hüküm altına almıştır.

Ek Madde 8. — Gelişen dünya ticareti ile ülkeler arası ekonomik ilişkilerin büyük boyutlara ulaşması nedeniyle, rekabetçi üretim koşulları altında üretilen eşyaların büyük tüketim merkezlerine yakın yerlerde depolanması veya muhafazası yahut işçiliğe tabi tutulması büyük avantajlar yaratmaktadır. Buralardaki faaliyetler üretim ve pazarlama maliyetlerini düşürmektedir. Bu amaçla, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa dayanılarak, serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve gümrük mevzuatında öngörülen haller haricinde kullanılmaksızın veya tüketilmeksizin, konulması mümkün olan ve ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin uygulanması bakımından, Türkiye gümrük bölgesi dışında olduğu kabul edilen, serbest bölgeler kurulmaktadır. Bu maddede serbest bölgelerin tanımı yapılmıştır.

Ek Madde 9. — Serbest bölgeler, içerisine serbest dolaşımda olmayan eşya konulan yerler olduklarından, kaçakçılığı önlemek amacıyla, gerek belirlenmiş giriş ve çıkış noktalarında ve gerek

se etraflarında gümrük idarelerince denetleme ve kontrolün sağlanması şarttır. Bu açıdan, bu yerlere giren ve çıkan kişi ve araçların gümrük muayenesine tabi tutulacağı; muayenenin yapılmasını sağlamak üzere eşyaya giriş veya çıkışlarda eşlik etmesi gereken taşıma belgesinin bir nüshasının gümrük idaresine verileceği veya tetkike hazır bulundurulacağı hususları, bu madde ile hükme bağlanmıştır.

Ek Madde 10. – Gümrük idarelerinin bir serbest bölgeye giren, buralarda kalan ya da buralardan çıkan eşyayı muayene etme yetkisi saklı kalmak üzere, serbest bölgelere giren eşya için gümrük idarelerine manifesto veya beyanname verilmesine gerek olmadığı bu maddede belirtilmektedir.

Buralara konulmuş eşyanın gümrük statüsünü onaylayan bir belgenin, ilgilinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilebileceği hususu da maddenin devamında belirtilmiştir.

Ek Madde 11. – Serbest bölgelerde bulunan eşyanın buralardan çıkmaları durumunda uygulanacak gümrük rejimlerinin veya işlemlerinin neler olduğu bu maddede açıklanmıştır.

Buna göre, bu yerlerden Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşya, Gümrük Kanununun transit rejimi hükümlerine tabi olacaktır. Ancak, sözkonusu eşyanın serbest bölgedeki gümrük idaresi tarafından giriş rejimine tabi tutularak serbest dolaşıma sokulması halinde, eşya üzerindeki gümrük denetimi sona erecektir.

Madde 30. – Yürürlük maddesidir.

Madde 31. – Yürütme maddesidir.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

GÜMRÜK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

HÜKMÜNDE KARARNAME

1615 sayılı Gümrük Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bazı maddeler eklenmesi; 8.6.1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 30.6.1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

MADDE 1. – 19.7.1972 tarihli ve 1615 sayılı Gümrük Kanununun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“7. Müsteşarlık deyimi; Gümrük Müsteşarlığını ifade eder.

8. a) Kişi deyimi; gerçek ve tüzel kişiler ile yürürlükteki mevzuatın öngördüğü hallerde, hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte, hukukî tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığını;

b) Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişi deyimi; bu bölgede kanunî ikametgâhı olan bütün gerçek kişiler ile bu bölgede kayıtlı iş yeri, iş yeri merkezi ya da devamlı iş yeri kuruluşu bulunan bütün tüzel kişi veya kişiler ortaklığını;

ifade eder.

9. Karar deyimi; Gümrük Müsteşarlığının veya yetkili kıldığı gümrük idarelerinin, gümrük mevzuatı kapsamında belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukukî sonuç doğuracak idarî tasarrufunu ifade eder.

10. Serbest dolaşımda bulunan eşya deyimi; Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydıyla, giriş rejimine tabi tutularak, Türkiye gümrük bölgesine giren eşya ile üretiminde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın, bu Kanun hükümlerine göre Türk menşeli sayılan eşyayı ifade eder.

11. Gümrük statüsü deyimi; eşyanın Türkiye gümrük bölgesinde serbest dolaşım durumunda bulunup bulunmadığını ifade eder.

12. Gümrük beyanı deyimi; belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir Gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulmasını ifade eder.

13. Beyan sahibi deyimi; kendi adına beyanda bulunan kişiyi veya adına beyanda bulunulan kişiyi ifade eder.

14. Elleçleme deyimi; gümrük denetimi altındaki eşyanın asli nitelikleri değiştirilmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kablardan küçük kablara aktarılması, kablaların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılması ve benzeri işlemleri ifade eder.”

MADDE 2. – 1615 sayılı Kanuna, 2 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 2/a maddesi eklenmiştir.

“Temsil

Madde 2/a. – Bütün kişiler, gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere gümrük idarelerindeki işleri için bir temsilci tayin edebilirler. Transit taşımacılık yapan veya arızı olarak beyanda bulunan kişiler hariç olmak üzere, temsilci, Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik bulunmalıdır.

Temsil, doğrudan veya dolaylı olabilir. Temsilci, doğrudan temsil durumunda başkasının adına hareket eder. Dolaylı temsil durumunda ise, kendi adına, ancak başkasının hesabına hareket eder. Temsilci, temsil edilen kişi namına hareket ettiğini beyan etmek, temsilin doğrudan veya dolaylı olduğunu belirtmek ve sahip olduğu temsil yetki belgesini gümrük idarelerine ibraz etmek zorundadır.”

MADDE 3. – 1615 sayılı Kanununun 14 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Gümrük rejimlerinin uygulanması yönünden Türkiye Cumhuriyeti toprakları, karasuları, içsuları ve hava sahası Türkiye gümrük bölgesi sayılır.”

MADDE 4. – 1615 sayılı Kanununun 14.6.1989 tarihli ve 3577 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Fikrî ve sınai mülkiyet haklarının korunması

MADDE 21. – Fikrî ve sınai mülkiyet haklarının korunması mevzuatına göre, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamına giren haklar ile ilgili olarak, hak sahibinin yetkilerine tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri, hak sahibinin talebi üzerine gümrük idareleri tarafından geçici olarak durdurulur.

Gümrük idaresince alınan durdurma kararının hak sahibine tebliğinden itibaren on gün içinde esas hakkında yetkili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa, eşya hakkında beyan sahibinin talepte bulunduğu gümrük rejimi hükümlerine göre işlem yapılır.

Gümrük işlemleri durdurulan eşya yetkili mahkemeye alınan karar doğrultusunda, tasfiye rejimi hükümlerine göre imla veya asli nitelikleri değiştirilerek satış suretiyle tasfiye edilebilir.

Yolcu beraberinde getirilen zafî ve hediyeleş eşya ile posta kolileriyle gönderilen ticarî mahiyette olmayan eşya için bu madde hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 5. – 1615 sayılı Kanununun 49 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Müştaşarlık, eşyanın teşhisi için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören bir ticarî veya resmî belgenin de manifesto olarak kullanımına izin vermeye ve bilgisayar veri işleme tekniği ile hazırlanan manifestoların kabulü yönünde düzenleme yapmaya yetkilidir.”

MADDE 6. – 1615 sayılı Kanunun 50 nci maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İşletmelerin bu mecburiyetleri, buldukları yerdeki gümrük idarelerinin çalışma binalarının temin ve tesis edilmesini de kapsar.”

MADDE 7. – 1615 sayılı Kanunun 51 inci maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak, eşya sahiplerinin münhasıran kendilerine ait eşyayı koymak için sundurma açmalarına Müsteşarlıkça izin verilebilir.”

MADDE 8. – 1615 sayılı Kanunun 52 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Sundurma bekleme sürelerinin kısaltılması veya uzatılması yönünde düzenleme yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.”

MADDE 9. – 1615 sayılı Kanuna İkinci Ayrım Birinci Bölüm başlıklarından sonra gelmek üzere, aşağıdaki, 53/a maddesi eklenmiştir.

“Eşyanın serbest dolaşıma girişi

MADDE 53/a. – Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ve bu ayırımıda yer alan eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanmasıyla mümkündür.”

MADDE 10. – 1615 sayılı Kanunun 54 üncü maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak, bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla da beyanname verilmesi konusunda düzenleme yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.”

MADDE 11. – 1615 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin başına aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Gümrük hattından geçen veya eşya geçiren kişilerin gümrüğe tabi eşyası olup olmadığını ifade ettikleri, kuralları önceden Müsteşarlıkça belirlenmiş tasarruflar beyan sayılır.”

MADDE 12. – 1615 sayılı Kanuna, 56 ncı maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 56/a maddesi eklenmiştir.

“Basitleştirilmiş Usul

MADDE 56/a. – Gümrük idareleri, gümrük işlemlerinin yürürlükteki hükümlerine uygun olarak yürütülmesini engellemek kaydıyla, usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesini teminen;

a) 54 üncü maddeye göre beyannameye eklenmesi gereken belgelerden bazılarının eklenmesine ve bu belgelerdeki bilgilerin beyannameye yazılmamasına;

b) Sözü edilen beyanname yerine, eşyanın ilgili gümrük rejimine tabi tutulması talebi ile birlikte ticarî veya idarî bir belgenin verilmesine;

c) Eşyanın ilgili rejime geçişinin beyanname verilmeksizin kayıt yoluyla yapılmasına; izin verebilirler.

Birinci fıkranın (c) bendinin uygulanmasında, beyan sahibinin eşyayı manifesto verilmeksizin doğrudan kendi deposuna götürmesi yolundaki talebi de kabul edilebilir.

Bir ticarî veya idarî belgenin kabulü yahut kayıt yoluyla beyan yapıldığı hallerde, beyan eşyanın teşhisi için gerekli tüm bilgileri kapsamak zorundadır. Kayıt yoluyla işlem yapılan hallerde kayıt tarihinin yazılması şarttır.

Basitleştirilmiş usule eşya ithal edenler genel, dönemsel veya özot niteliğinde bir tamamlayıcı beyanda bulunur.

Birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde sözlü edilen beyanlar ile tamamlayıcı beyanlar ayrılmaz bir bütündür. Basitleştirilmiş beyanlar 3 üncü maddede öngörülen uygulama yönünden kabul tarihinden itibaren hüküm ifade ederler. Birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen hallerde kayıt işlemleri, 54 üncü maddede sözlü edilen beyannamenin tescili ile aynı hukukî sonucu doğurur.

Tamamlayıcı beyanın aranmayacağı haller ile basitleştirilmiş usule ilişkin uygulama esasları Müsteşarlıkça belirlenir.”

MADDE 13. – 1615 sayılı Kanunun 57 nci maddesine, ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ayrıca, bu bilgilerin tescil defteri yerine gümrük idaresinin bilgisayar kaydına alınması halinde de tescil yapılmış olur.”

MADDE 14. – 1615 sayılı Kanunun 62 nci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak, giriş beyannamesi verildikten sonra beyan sahibinin eşyanın diğer gümrük rejimlerine tabi tutulması talebi de kabul olunur.”

MADDE 15. – 1615 sayılı Kanuna, 62 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 62/a maddesi eklenmiştir.

“Beyannamenin iptali

MADDE 62/a. – Gümrük idareleri, beyan sahibinin talebi üzerine ve eşyanın beyanname konusu gümrük rejimine yanlışlıkla beyan edildiğini veya beyan edildiği gümrük rejimine tabi tutulmasının özel nedenlerle artık mümkün olmadığını kanıtlayan belgeleri ibraz etmesi halinde, tescil edilmiş beyannameyi iptal ederler.

Ancak, gümrük idarelerince beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmiş olduğu hallerde, muayenenin sonucu alınmadan beyannamenin iptaline ilişkin talep kabul edilmez.

Müsteşarlıkça belirlenen haller dışında, eşyanın tesliminden sonra beyannameler iptal edilemez.”

MADDE 16. – 1615 sayılı Kanuna, 64 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 64/a maddesi eklenmiştir.

“Bağlayıcı tarife bilgisi

MADDE 64/a. – Yazılı talep üzerine Müsteşarlık tarafından bağlayıcı tarife bilgileri verilir.

Bağlayıcı tarife bilgisi, gümrük idarelerini hak sahibine karşı sadece eşyanın tarife pozisyonu konusunda ve yalnızca bilginin verildiği tarihten sonra tamamlanacak gümrük işlemlerine konu olan eşya için bağlar.

Bilgi alan kişi, beyan edilen eşya ile verilen bilgide tanımlanan eşya arasında her bakımdan uygunluk bulunduğunu ispat etmek zorundadır.

Bağlayıcı tarife bilgisi, veriliş tarihinden itibaren altı yıl için geçerlidir. Talep edenin verdiği yanlış veya eksik bilgiye dayanan bağlayıcı tarife bilgisi iptal edilir.

Bağlayıcı tarife bilgisi;

a) Yürürlükte bulunan Gümrük Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve verilen bilginin söz konusu değişiklikle getirilen hükümlere uymaması;

b) Taraf olduğumuz uluslar arası anlaşmalar kapsamında uymakla yükümlü bulunduğumuz nomanklatür, izahname ve tarife pozisyonlarına ilişkin kararlarda yapılan bir değişiklik sonucu uygunluğunu kaybetmesi;

c) Bağlayıcı tarife bilgisinin geri alındığı, değiştirildiği veya iptal edildiğinin bilgi veren kişiye tebliğ edilmesi;

durumunda geçerliliğini kaybeder.

Beşinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen hallerde, bağlayıcı tarife bilgisinin geçerliliğini kaybetme tarihi, söz konusu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımı tarihidir. Geçerliliğini kaybeden bağlayıcı bir tarife bilgisinin hak sahibi, söz konusu bağlayıcı bilgiye dayanarak ve bu bilginin geçerliliğini kaybetmesinden önce, ilgili eşyanın alımı veya satımı üstüne bağlayıcı sözleşmeler yaptığı takdirde, geçerliliğini kaybeden tarife bilgisini, söz konusu yayımın ya da tebliğatin yapıldığı tarihten itibaren altı aylık bir süre boyunca kullanılabilir. Ancak, gümrük işlemleri sırasında söz konusu ürünler için bir ithalat ihracat ya da ön izin sertifikasının gümrüğe verilmesi halinde, bu belgenin geçerlilik süresi esas alınır. Bu fıkra hükümlerine istisna getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

MADDE 17. – 1615 sayılı Kanunun 67 nci maddesine, üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Esas amacının, Türkiye tarafından belirli ülkelerin eşyasına uygulanan hükümleri aşmak olduğu tespit edilen veya yapılan araştırma sonucunda hakkında bu yönde kanaat oluşturulan bir işçilik veya işlemle üretilmiş eşya üçüncü fıkra hükümlerine göre o ülke menşeli sayılmaz.”

MADDE 18. – 1615 sayılı Kanuna, 67 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 67/a maddesi eklenmiştir.

“Eşyanın tercihli ve tercihli olmayan menşei

MADDE 67/a. – Tercihli tarife uygulamalarından yararlandırılmak istenen eşyaya;

a) Türkiye'nin anlaşma yaptığı bazı ülke veya ülke grupları için tercihli bir tarife uygulaması gerektiğinde, bu anlaşmalar ile;

b) Türkiye'nin tek taraflı olarak bazı ülke veya ülke grupları için tanıdığı tercihli tarife uygulamalarında, Bakanlar Kurulu kararı veya ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde alınan önlemlerle;

belirlenen menşei kuralları uygulanır.

Yürürlükte bulunan Gümrük Tarifesinde yer alan veya ilgili mevzuat hükümleri ile konulan eşya ticaretine ilişkin tarife dışı önlemlerin uygulanması bakımından, eşyanın tercihli olmayan menşei 67 nci madde hükümleri çerçevesinde belirlenir.”

MADDE 19. – 1615 sayılı Kanuna, 68 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 68/a maddesi eklenmiştir.

“Eşyanın tesliminden sonra beyanın kontrolü

MADDE 68/a. – Eşya, beyan yapıldıktan sonra muayene ve tahlile tabi tutulmaksızın da teslim edilebilir. Bu yöntemin uygulandığı hallerde, gümrük idareleri kendi yetkileri doğrultusunda veya beyan sahibinin talebi üzerine, müsteşarlıkça belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, beyanın düzeltilmesini teslimden sonra da yapabilirler.

Gümrük idareleri, eşyanın tesliminden sonra ve beyannameyedeki bilgilerin doğruluğunu saptamak amacıyla, eşyanın ithal veya ihrac işlemlerini veya sonraki ticarî işlemlere ilişkin ticarî bel-

ge ve verileri kontrol edebilirler. Bu kontroller, beyan sahibine veya söz konusu işlemler ile doğrudan ya da dolaylı olarak ticarî yönden ilgili diğer kişilere veya belge ve verileri ticarî amaçla elinde bulunduran diğer kişilere ait yerlerde yapılabilir. Mümkün olduğu takdirde, eşya muayene de edilebilir.

Eşyanın tesliminden sonra beyanın kontrolü sonucunda, ilgili gümrük rejimine ilişkin hükümlerin yanlış veya eksik bilgilere dayanarak uygulandığının saptanması halinde, gümrük idareleri, beyanın yeni bulgulara göre düzeltilmesini sağlarlar.”

MADDE 20. – 1615 sayılı Kanununun 69 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak, gümrük idaresinin re'sen muayene yapacağı haller müsteşarlıkça belirlenir.”

MADDE 21. – 1615 sayılı Kanununun 73 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasına aşağıdaki (e) bendi eklenmiştir.

“e) Vergilerin bankalarda gümrük idaresi adına açılan hesaba da ödenmesi mümkündür.”

MADDE 22. – 1615 sayılı Kanununun 90 ıncı maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Serbest dolaşıma girmemiş eşya ile gümrük işlemleri tamamlanmış ihraç eşyasının, duruma göre yabancı bir ülkeden Türkiye'ye, Türkiye'den yabancı bir ülkeye ve Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe taşınması da transit rejimi hükümlerine tabidir.”

MADDE 23. – 1615 sayılı Kanununun 92 nci maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Boru hattı ile yapılan taşımalar da milletlerarası transit hükümlerine tabi tutulur.”

MADDE 24. – 1615 sayılı Kanununun 94 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Zorlayıcı sebep bir trafik kazası ise, trafikçe düzenlenecek kaza raporu ile eşyanın telef ve ziyana dair gümrük idaresince yapılacak tespit, mahallin en büyük idare amirince onaylanması yeterli sayılır.”

MADDE 25. – 1615 sayılı Kanununun 101 inci maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ekonomik gereklilik ve dış ticaret politikaları gözönünde bulundurularak, antrepo tekeline elinde tutan işletmeler dışındaki kişilere de genel antrepo açma ve işletme izni müsteşarlıkça verilebilir.”

MADDE 26. – 1615 sayılı Kanununun 109 uncu maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Özel kabinler tesisi suretiyle işletilen genel antrepolarda kabinlerin kullanımından kaynaklanan bu sorumluluk, kullanıcıya aittir.”

MADDE 27. – 1615 sayılı Kanununun 7.5.1975 tarihli ve 1894 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 142 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Eşyanın satış öncesi giriş rejimine tabi tutulabilmesi

MADDE 142. – 141 inci madde hükümlerine göre satış suretiyle tasfiye edilecek eşyanın sahibi, satışa ilişkin kararın alındığı tarihe kadar ilgili gümrük idaresine başvurarak, söz konusu eşyanın giriş rejimine tabi tutulmasını isteyebilir. Bu talebin kabulü, eşyaya ait tüm vergilerin, ceza ve ardiye ücretiyle beraber üstlenilmesine bağlıdır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar tüzükle belirlenir.

Perakende usulü ile satışa sunulan, tahsis suretiyle tasfiye edilen, gümrüğe terkedilen ve kaçakçılık mevzuatı hükümlerine göre tasfiyelik hale gelen eşya için 1 inci fıkra hükümleri uygulanmaz”

MADDE 28. – 1615 sayılı Kanunun 178 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu belgelerin bilgisayar veri işleme tekniği ile hazırlanması ve gümrük işlemlerinde kullanılması yönünde düzenleme yapmaya müsteşarlık yetkilidir.”

MADDE 29. – 1615 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“EK MADDE 2. – Gümrük idarelerinin gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar vermesini talep eden her kişi, kararın verilebilmesi için gerekli bütün bilgi ve belgeleri söz konusu idarelere ibraz etmek zorundadır.”

Karar alınması talebinin yazılı olarak yapılması gerekir. Gümrük idareleri, söz konusu talebe ilişkin başvurunun kendilerine ulaştığı tarihten itibaren 30 gün içinde karar alırlar. Verilen kararlar, başvuru sahibine yazılı olarak tebliğ edilir.

Ancak, gümrük idareleri tarafından bu süreye uyulması mümkün değilse, belirtilen süre aşılabilir. Bu durumda, söz konusu idareler, yukarıda saptanan sürenin dolmasından önce başvuru sahibine süre aşımını haklı kılan gerekçeler ile talep hakkında karar vermek için gerekli gördükleri ek süreyi de belirterek bilgi verirler.

Gümrük idareleri tarafından gerek başvuruların reddine ve gerekse muhatapı kişinin aleyhine olarak verilen yazılı kararlar, bu Kanunda belirtilen şekilde itiraz yolu açık olmak üzere geçicili olarak alınır ve bu hususlar kararda belirtilir.

EK MADDE 3. – İlgilinin lehine olan bir karar yanlış veya eksik bilgilere dayanılarak verilmiş ise ve başvuru sahibinin bu yanlışlık veya eksikliği bildiği veya normal olarak bilmesi gerektiğinin ve böyle bir kararın doğru veya tam bilgilere dayanılarak verilmesinin mümkün olmadığı hususlarının tespiti halinde, söz konusu karar iptal edilir.

Kararın iptali, muhatabına tebliğ edilir.

İptal işlemi, iptal edilen kararın verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.

EK MADDE 4. – İlgilinin lehine olan bir karar, ek 3 üncü maddede belirtilen haller dışında, bu kararın verilmesi için öngörülen bir veya daha fazla koşulun gerçekleşmemiş veya gerçekleşemez olması halinde iptal edilebilir veya değiştirilebilir.

İlgilinin, lehine olan kararda öngörülen bir yükümlülüğe uymaması halinde, söz konusu karar iptal edilebilir.

Kararın iptali veya değiştirilmesi, muhatabına tebliğ edilir.

Bu madde hükümlerine göre kararın iptali veya değiştirilmesi, tebliğ tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Bununla birlikte, karar muhatabının yasal çıkarlarının gerektirdiği istisnaî hallerde, kararın iptalinin veya değiştirilmesinin yürürlük tarihi müsteşarlıkça belirlenen koşullar altında er-telenebilir.

EK MADDE 5. – Kişiler gümrük idarelerinden gümrük mevzuatının uygulanması hakkında bilgi talep edebilir.

Ancak, bu tür bir talep, fiilen tasarlanan bir ithalat ya da ihracat işlemine dayanmıyorsa reddedilebilir.

Bilgiler, talep edene ücretsiz olarak verilir. Ancak, özellikle eşyanın kimyevi tahlili veya ekspertizi ya da talep edene geri gönderilmesi nedeniyle gümrük idarelerince yapılan masraflar, talepte bulunan tarafından karşılanır.

EK MADDE 6. – Gümrük işlemleri nedeniyle gümrük idarelerince elde edilen gizli nitelikteki veya gizlilik esasına tabi bilgiler, mesleki sır kapsamındadır. Sağlanan bu bilgiler, bilgiyi sağlayan kişinin veya makamın izni olmaksızın açıklanamazlar. Gümrük idareleri, özellikle verilerin korunmasına ilişkin yürürlükteki hükümler uyarınca veya yargı kararlarının gereği olarak mecbur veya yetkili oldukları hallerde söz konusu bilgileri ilgili mercilere verirler.

Gizli nitelikteki bilgilerin toplanması, kullanılması, saklanması, saklanma süresi ve üçüncü kişilere verilmesine ilişkin hükümler müstearlıkça belirlenir.

EK MADDE 7. – İlgili kişiler, 179 uncu maddede belirtilen belge ve bilgileri gümrük kontrolü amacıyla 5 yıl süre ile saklamak zorundadırlar.

Belge saklama süresi;

a) (b) bendinde öngörülen haller dışında, serbest dolaşıma girmek veya ihraç edilmek üzere beyan edilen eşya ile ilgili olarak, serbest dolaşıma giriş veya ihracat beyanlarının kabul edildiği yılın;

b) Nihai kullanımları nedeniyle indirimli veya sıfır gümrük vergisi ile Türkiye’de serbest dolaşıma giren eşya için, gümrük denetimine tabi olmalarının sona erdiği yılın;

c) Başka bir gümrük rejimine tabi tutulan eşya için, sözkonusu gümrük rejiminin sona erdiği yılın;

d) Serbest bölgeye konulan eşya için, buralardan çıktıkları yılın;

sonundan itibaren işlemeye başlar.

EK MADDE 8. – Serbest bölgeler, Türkiye gümrük bölgesinin parçaları olmakla beraber;

a) Serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmamak, serbest dolaşıma girmemek kaydıyla konulduğu; gümrük vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin ve kambiyo mevzuatının uygulanması bakımından, Türkiye gümrük bölgesi dışında olduğu kabul edilen;

b) Serbest dolaşımdaki eşyanın ise, çıkış rejimi hükümlerine tabi tutularak konulduğu; yerlerdir.

EK MADDE 9. – Serbest bölgelerin sınırları ile giriş ve çıkış noktaları gümrük idarelerinin denetimine tabidir. Buralara giriş veya çıkış yapan kişiler ve nakil araçları gümrük muayenesine tabi tutulur.

Gümrük idareleri, serbest bölgeye giren ve çıkan eşya ile gerekli görülen hallerde burada bulunan eşyayı muayene edebilirler. Muayenenin yapılmasını sağlamak üzere eşyaya giriş veya çıkışlarda eşlik etmesi gereken taşıma belgesinin bir nüshasının, müstearlıkça belirlenen kişilerce gümrük idaresine verilmesi veya tetkike hazır tutulması gerekir.

EK MADDE 10. – Ek 9 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmi saklı kalmak üzere, serbest bölgeye doğrudan Türkiye Gümrük Bölgesi dışından gelen eşya için gümrük idarelerine manifesto ve beyanname verilmesine gerek yoktur.

Gümrük idareleri talep üzerine serbest bölgedeki eşyanın gümrük statüsünü onaylayan bir belge verebilirler.

EK MADDE 11. – Serbest bölgeden bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın deniz ya da hava yoluyla çıkan eşya hariç olmak üzere, buralardan Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, bu Kanunun transit rejimi hükümlerine tabidir. Ancak, söz konusu eşyanın serbest bölgedeki gümrük idaresi tarafından giriş rejimine tabi tutularak serbest dolaşıma sokulması halinde, eşya üzerindeki gümrük denetimi sona erer.”

MADDE 30. — Bu Kanun Hükümünde Kararname 1.1.1996 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 31. — Bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>Prof. Dr. T. Çiller</i>	<i>Süleyman Demirel</i>
Başbakan	Cumhurbaşkanı
Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.	Devlet Bakanı
<i>H. Çetin</i>	<i>N. Cevheri</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Y. Aktuna</i>	<i>O. Kumbaracıbaşı</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>B. S. Dağ</i>	<i>A. Baykal</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. E. Kırathoğlu</i>	<i>N. Kurt</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. Hacaloğlu</i>	<i>A. A. Doğan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı V.
<i>A. Ataç</i>	<i>O. Kumbaracıbaşı</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. Gökdemir</i>	<i>Ş. Erdem</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. Moğultay</i>	<i>M. Gölhan</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı V.
<i>N. Menteşe</i>	<i>M. Moğultay</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>İ. Atilla</i>	<i>N. Ayaz</i>
Bay. ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>E. Şahin</i>	<i>D. Baran</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım ve Köyişleri Bakanı
<i>A. Ş. Erek</i>	<i>R. Şahin</i>
Çal. ve Sos. Güv. Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı V.
<i>Z. Halis</i>	<i>E. Şahin</i>
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı	Kültür Bakanı V.
<i>V. Atasoy</i>	<i>İ. Gürpınar</i>
Turizm Bakanı	Orman Bakanı
<i>İ. Gürpınar</i>	<i>H. Ekinci</i>
Çevre Bakanı	
<i>R. Akçalı</i>	

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No.: 11464, 11248

Karar No.: 42

22.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 20 nci yasama döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin erken genel seçimlerle yenilenmesi nedeniyle ıçtüzüğün 77 nci maddesi hükmü gereğince kadük olan "1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", bu defa Hükümet tarafından 5.7.1999 tarihinde yenilenmiş ve yenilemeye ilişkin Başbakanlık yazısının Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmasını takiben 8.7.1999 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. Söz konusu tasarı ile 8.6.1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Resmi Gazete'de yayımı ile aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunularak yürürlüğe giren 564 sayılı "Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", Komisyonumuzun 13.7.1999 tarihinde yaptığı 18 inci birleşimde Devlet Bakanı Tunca TOSKAY ile Maliye Bakanlığı, Gümrük, Dış Ticaret ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlıkları temsilcilerinin de katılımlarıyla, ıçtüzüğün 35 inci maddesi uyarınca, birbirleriyle ilgili görüşmeleri nedeniyle birleştirilmek ve Tasarı metni görüşmelere esas alınmak suretiyle müzakere edilmeye başlanmıştır. Ancak, söz konusu Kanun Hükmünde Kararname ve Tasarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini ve 1615 sayılı Gümrük Kanununun bir bütün olarak değerlendirilmesini teminen konunun bir Alt Komisyonca ele alınması kararlaştırılmıştır.

Bilindiği gibi, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir ortaklık yaratan Ankara Anlaşması 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşmadaki amaca ulaşılabilmesi için, zaman içerisinde bir Gümrük Birliği kurulacağı ve ortaklığın, hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem adı verilen safhalardan sonra sağlanacağı belirtilmiştir. Söz konusu geçiş dönemi 31.12.1995 tarihinde tamamlanmıştır. Avrupa Birliği ile tesis edilen Gümrük Birliğinin işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenleyen 6.3.1995 tarihli ve 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın ilgili hükümlerinden kaynaklanan yükümlülüklerimiz çerçevesinde, Türk mevzuatının Avrupa Birliği Gümrük Koduna ait hükümleri de benimsemesi gerekmektedir. Ancak, Türkiye'nin henüz Avrupa Birliğine tam üye olmaması ve Avrupa Birliğinin idari yapısı ile Türk idari yapısı arasında farklılıklar bulunması nedeniyle, öngörülen uyumun, tam bir adaptasyon olarak değil, mevcut Türk idari yapısı ile çelişmeyecek bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, Gümrük Birliğine uyum sağlanmasının yanında, mevcut mevzuatta yapılan düzenlemeler ile globalleşen dünya şartlarına uygun, çağdaş bir gümrük mevzuatına da kavuşulmuş olacaktır.

Alt Komisyon, 13,14,15, 19 ve 20 Temmuz 1999 tarihlerinde konuyla ilgili kuruluş temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı titiz ve kapsamlı çalışmalar sonucunda, 20 nci dönem Plan ve Bütçe Komisyonunda oluşturulan metni de gözönüne alarak, gümrük mevzuatını bütün olarak kapsayan bir metin ve buna ilişkin bir gerekçe oluşturmak suretiyle çalışmalarını tamamlamıştır.

Alt Komisyon metninin incelenmesi sonucunda;

- Gümrük Tarifesinin yeni tanımının yapıldığı, bu suretle dış ticaret politikalarına uyulanabilecek esnekliği içeren bir gümrük tarifesi oluşmasına imkân sağlandığı,
- Gümrük idaresinin bağlayıcı tarife ve bağlayıcı menşee bilgisi vermesi için yasal altyapı oluşturulduğu,

- Eşyanın menşesine ilişkin yeni düzenlemelerin getirildiği, tercihli ve tercihsiz menşee kuralının Türk Gümrük Mevzuatına yansıtıldığı,
- Cenevre Kıymet Koduna ilişkin hükümlerin Türk Gümrük Kanununa dahil edildiği,
- Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girmesine ve buna ait özet beyan verilmesine ilişkin hükümlerin mevzuatımıza yansıtıldığı,
- Sundurma Rejiminin kaldırıldığı, eşyanın geçici depolanmasına ilişkin düzenlemelere yer verildiği, limanların indirme ve boşaltma mahallerinin uzun süre işgalini önlemek için gümrük işlemlerinin 20-45 gün içinde bitirilmesi esasının getirildiği,
- Eşyanın tesliminden sonra da beyanın kontrolüne ilişkin hükümlere yer verildiği ve böylece gümrük idaresine eşyanın fiili ithalinden sonra da kontrol edilebilme imkanı sağlandığı,
- Bazı eşyanın özel amaca yönelik kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma girmesine imkan sağlandığı,
- Transit rejiminin yeni tanımının yapıldığı ve transit işlemlerine kolaylıklar getirildiği,
- Gümrük Antrepo Rejiminin yeniden düzenlendiği ve eşyanın bu antrepolarda kalabileceği sürelerle ilişkin sınırların kaldırıldığı, antrepo işletme tekeline son verildiği, özel kuruluşların da antrepo işletebilmesine imkan sağlandığı,
- Dahilde işleme rejimine ilişkin hükümlerin Gümrük Kanununa yansıtıldığı ve ekonomik etkili bu rejimden daha rasyonel yararlanılması yönünde düzenlemeler getirildiği,
- Daha önce gümrük mevzuatında yer almayan Gümrük Kontrolü altında İşleme Rejimine ilişkin hükümlerin Kanuna dahil edildiği,
- Geçici ithalat rejimine esneklik getirilmek suretiyle her türlü eşyanın geçici ithalata konu olmasına imkan tanındığı,
- Hariçte işleme Rejimine ilişkin hükümlerin Gümrük Kanununa yansıtıldığı, böylece bu konudaki yasal boşluğun giderildiği,
- İhracatın daha kolay yapılmasını sağlayacak usul ve esasları belirleme konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verildiği,
- Daha önce Türk gümrük mevzuatında yer almayan serbest bölgelere ilişkin hükümlerin Kanuna dahil edildiği ve müteşebbislere diğer rejimlerin avantajlarıyla serbest bölgelerin avantajlarından bir arada yararlanma imkanı getirildiği,
- Ana çerçevesi Kanunda gösterilmek suretiyle, eşyaya gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna tanınacak halleri belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verildiği,
- Türk bayraklı balıkçı gemileri tarafından üçüncü ülke karasularından çıkarılan deniz ürünlerinin muafeten Türkiye Gümrük Bölgesine girebilmesine imkan sağlandığı, böylece ülke balıkçılığının teşvik edildiği,
- Sınır ticaretinin kapsamını belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verildiği,
- Eşyanın tasfiye rejimine esneklik getirildiği ve bu suretle tasfiyelik hale gelen eşyanın, beyan sahibi tarafından serbest dolaşıma sokulmasına imkan sağlandığı,
- Gümrük yükümlülüğü doğuran hallerin ayrı ayrı tanımlandığı ve bu konudaki yasal boşluğun giderildiği,
- Gümrük vergilerinin bankalara da yatırılabilmesine ilişkin gerekli düzenlemelerin yapıldığı,

- Teminat hükümlerinin yeniden düzenlendiği ve teminat aranmayacak haller ile kısmi teminat uygulanacak halleri belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verildiği,

- Fazla veya yanlış alınan gümrük vergilerinin 3 ay içinde geri verilmemesi halinde, bu tarihten sonra Devletin hak sahibine faiz ödemesine olanak sağlayan hükümlerin Gümrük Kanununa ilave edildiği,

- Gümrük Komisyonculuğu uygulamasına son verilerek, sorumlulukları artırılmış Gümrük Müşavirliği unvanı altında yeni bir meslek grubu oluşturulduğu,

- Gümrük Kanununda yer alan para cezalarının güncümüz koşullarına uygun hale getirildiği, anlaşılmıştır.

Bu defa, Komisyonumuzun 22.7.1999 tarihinde Devlet Bakanı Mehmet KEÇECİLER ve ilgili kuruluşların temsilcilerinin de katılımlarıyla yaptığı 22 nci birleşimde, görüşmelere alt komisyon tarafından hazırlanan metin üzerinden devam edilmesi kararlaştırılmıştır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

- Tasarının defalarca girişimde bulunulmasına rağmen bugüne kadar kanunlaşdırılmamasının ciddi sıkıntılara yol açtığı,

- Eşyanın belli bir ülkeye maledilebilmesi için üretimde kullanılan parçaların oranının belirlenmesi gerektiği, böyle bir düzenlemenin Gümrük Birliği ile de paralellik sağlayacağı,

- Gümrük işlemlerinin yapılması sırasında temsilcilerin kullanılmasına ilişkin düzenlemelerin suiistimale yol açabileceğinin düşünüldüğü, bu konuya açıklık getirilmesinin gerektiği,

- Kamu personel rejiminin bir an önce ıslah edilmesi gerektiği, çeşitli kanunlarla kamu personeline ilişkin farklı düzenlemeler getirilmesinin personel rejimi açısından olumsuz sonuçlar doğurduğu,

- Gümrük İdaresinin modernizasyonu için hiç bir fedakarlıktan kaçınılması gerektiği, gümrük gelirlerinin düzenli ve sağlıklı bir şekilde tahsil edilebilmesi için otomasyon sisteminin tamamlanmasının şart olduğu,

- İhtisas gümrüklerinin bir an önce kurulup hizmete sokulmasında büyük yararlar bulunduğu,

- Tasarının kanunlaşması halinde ülkemiz ekonomisi açısından önemli sonuçlar doğuracağı, bu nedenle de bir reform tasarısı olarak değerlendirilmesinin yerinde olacağı, dolayısıyla bir an önce kanunlaşarak yürürlüğe girmesinin temenni edildiği,

şeklindeki görüş, eleştirisi ve temennileri takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- Mevcut Gümrük Kanununun Cumhuriyet öncesinden kalan düzenlemelere dayandığı, artık güncümüz koşullarına uyarlanmış yeni bir Kanun çıkarmanın zorunluluk arzettiği,

- Ülkemizin Avrupa Topluluğu ile ilişkilerinin 1959 yılından başlayarak sürekli gelişmekte olduğu, bu çerçevede çeşitli yükümlülükler üstlenildiği,

- 12.9.1963 tarihinde imzalanan Ankara Anlaşması ile ülkemizin, üçüncü ülkelerle ilişkilerinde Avrupa Topluluğunun ortak gümrük tarifesinin kabulüne ve Toplulukça dış ticaret konusunda uygulanan diğer mevzuata paralel düzenlemeler yapma yükümlülüğü altına girdiği, Tasarının da bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla hazırlandığı,

- Getirilen düzenlemenin ülkemizin de dahil olduğu Gümrük Birliğine ilişkin mevzuata paralellik sağlanması amacını taşıdığı, esasen Tasarı ile öngörülen hükümlerin GATT sözleşmesinde de yer alan hükümlere dayandığı,

- Vatandaşların gümrük işlemleri ile ilgili faaliyetleri bizzat kendileri takip edebilecekleri gibi, bu işleri için gerek duydukları takdirde bir temsilci tayin edebilecekleri yada gümrük müşavirleri aracılığıyla da işlem yaptırabilecekleri, bu düzenlemenin suiistimalini önlemeye yönelik tedbirlere Tasarıda yer verildiği,

- Gümrük personeline ödenen fazla çalışma ücretinin bütçeye yük getirmediği, olağan çalışma saatleri dışında çalışan personele yapılacak ödemelerin iş sahipleri tarafından karşılandığı,

- Gümrük idarelerinde otomasyona geçilmesine ilişkin projenin ihalesinin geçtiğimiz günlerde yapıldığı, projenin tamamlanabilmesi için gerekli işlemlerin geciktirilmeksizin yerine getirildiği,

- Tasarının, bir an önce kanunlaştırılmasının acil meselelerin çözümü açısından büyük yararlar sağlayacağı,

ifade edilmiştir.

Tümü üzerindeki görüşmeleri takiben Alt Komisyon metni ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Alt Komisyon metninin;

- 14 üncü maddesi; (2) numaralı fıkrasının, anlatıma açıklık kazandırmak amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- 157 nci maddesi; (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde sehven 166 ncı maddeye yapılan atfın "161 inci madde" olarak düzeltilmesi suretiyle,

- 211 nci maddesi; (2) numaralı fıkrasının, anlatıma açıklık kazandırmak amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- 222 nci maddesi; (2) ve (3) numaralı fıkralarının, fazla çalışma ücretlerinin hak sahibi personele dağıtımından sonra geriye kalan miktarın, acil durumlarda gümrük idaresinin ihtiyaçlarında derhal kullanılabilmesi amacıyla merkezdeki hesaba aktarılabilmesini teminen yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- Diğer maddeleri ise aynen,

kabul edilmiştir.

Ayrıca, metnin 80 ve 140 ncı maddelerinin gerekçelerindeki yazım hataları düzeltilmiştir.

Diğer taraftan, Komisyonumuz Tasarının bir temel kanun niteliğini taşıması ve konunun önem ve aciliyet arzemesi nedeniyle, İhtizazın 91 inci maddesi uyarınca Genel Kurulda görüşülmesinde özel görüşme ve oylama usulü tespit edilmesini teklif etmeyi kararlaştırmıştır.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Şahin
Antalya
Sözcü
Nihat Gökbulut
Kırıkkale
Üye
Sait Açıba
Afyon

Başkanvekili
Mehmet Hanifi Tiryaki
Gaziantep
Kâtip
Cafer Tufan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Abdülkadir Akcan
Afyon

Üye
Gaffar Yakın
Afyon
Üye
M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa
Üye
Süleyman Coşkuner
Burdur
Üye
Mücahit Himoğlu
Erzurum
Üye
Ramazan Gül
Isparta

Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul
Üye
Nesrin Nas
İstanbul
Üye
İlhami Yılmaz
Karabük
Üye
Necdet Tekin
Kırklareli
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Veysi Şahin
Mardin
(İmzada bulunamadı)
Üye
Ş. Ramis Savaş
Sakarya
Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
Zeki Ergezen
Bitlis
Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
Üye
Hakkı Duran
Çankırı
Üye
Aslan Polat
Erzurum
Üye
Ali Er
İçel
(İmzada bulunamadı)
Üye
Yılmaz Karakoyunlu
İstanbul
Üye
Hasan Metin
İzmir
Üye
Zeki Ünal
Karaman
Üye
Ali Gebeş
Konya
Üye
Süleyman Çelebi
Mardin
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya

Üye
Tarık Cengiz
Samsun
Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli

ALT KOMİSYON RAPORU

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 20 nci yasama döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin erkeğ genel seçimlerle yenilenmesi nedeniyle İttüzlüğün 77 nci maddesi hükmü gereğince kadük olan "1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", bu defa Hükümet tarafından 5.7.1999 tarihinde yenilenmiş ve yenilemeye ilişkin Başbakanlık yazısının Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmasını takiben 8.7.1999 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. Sözkonusu tasarı ile 8.6.1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Resmi Gazetede yayımı ile aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunularak yürürlüğe giren 564 sayılı "Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", Komisyonumuzun 13.7.1999 tarihinde yaptığı 18 inci birleşimde Devlet Bakanı Tunca TOSKAY ile Maliye Bakanlığı, Gümrük, Dış Ticaret ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlıkları temsilcilerinin de katılımıyla, İttüzlüğün 35 nci maddesi uyarınca, birbirleriyle ilgili görülmeleri nedeniyle birleştirilmek ve Tasarı metni görüşmelere esas alınmak suretiyle müzakere edilmeye başlanmıştır. Ancak, söz konusu Kanun Hükmünde Kararname ve Tasarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini ve 1615 sayılı Gümrük Kanununun bir bütün olarak değerlendirilmesi ni teminen konunun bir Alt Komisyonca ele alınması kararlaştırılmıştır.

Alt Komisyon , 13,14,15, 19 ve 20 Temmuz 1999 tarihlerinde konuyla ilgili kuruluş temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı titiz ve kapsamlı çalışmalar sonucunda, aşağıdaki hususları içeren ve gümrük mevzuatını bütün olarak kapsayan bir metin oluşturmak suretiyle çalışmalarını tamamlamıştır:

- Gümrük Tarifesinin yeni tanımının yapılması, bu suretle dış ticaret politikalarına uyarlanabilecek esnekliği içeren bir gümrük tarifesi oluşmasına imkân sağlanması,

- Gümrük idaresinin bağlayıcı tarife ve bağlayıcı menş bilgisi vermesi için yasal altyapı oluşturulması,

- Eşyanın menşine ilişkin yeni düzenlemelerin getirilmesi, tercihli ve tercihsiz menş kuralının Türk Gümrük Mevzuatına yansıtılması,

- Cenevre Kıymet Koduna ilişkin hükümlerin Türk Gümrük Kanununa dahil edilmesi,

- Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girmesine ve buna ait özet beyan verilmesine ilişkin hükümlerin mevzuatımıza yansıtılması,

- Sundurma Rejiminin kaldırılması, eşyanın geçici depolanmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmesi, limanların indirme ve boşaltma mahallerinin uzun süre işgalini önlemek için gümrük işlemlerinin 20-45 gün içinde bitirilmesi esasının getirilmesi,

- Eşyanın tesliminden sonra da beyanın kontrolüne ilişkin hükümlere yer verilmesi ve böylece gümrük idaresine eşyanın fiili ithalinden sonra da kontrol edilebilme imkanı sağlanması,

- Bazı eşyanın özel amaca yönelik kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşımına girmesine imkan sağlanması,

- Transit rejiminin yeni tanımının yapılması ve transit işlemlerine kolaylıklar getirilmesi,

- Gümrük Antrepo Rejiminin yeniden düzenlenmesi ve eşyanın bu antrepolarda kalabileceği sürelerle ilişkin sınırların kaldırılması, antrepo işletme tekeline son verilmesi, özel kuruluşların da antrepo işletebilmesine imkan sağlanması,

- Dabilde işleme rejimine ilişkin hükümlerin Gümrük Kanununa yansıtılması ve ekonomik etkili bu rejimden daha rasyonel yararlanılması yönünde düzenlemeler getirilmesi,

- Daha önce gümrük mevzuatında yer almayan Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimine ilişkin hükümlerin Kanuna dahil edilmesi,

- Geçici ithalat rejimine esneklik getirilmek suretiyle her türlü eşyanın geçici ithalata konu olmasına imkân tanınması,

- Hariçte İşleme Rejimine ilişkin hükümlerin Gümrük Kanununa yansıtılması, bu konudaki yasal boşluğun giderilmesi,

- İhracatın daha kolay yapılmasını sağlayacak usul ve esasları belirleme konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmesi,

- Daha önce Türk gümrük mevzuatında yer almayan serbest bölgelere ilişkin hükümlerin Kanuna dahil edilmesi ve müteşebbislere diğer rejimlerin avantajlarıyla serbest bölgelerin avantajlarından bir arada yararlanma imkanı getirilmesi,

- Ana çerçevesi Kanunda gösterilmek suretiyle eşyaya gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna tanınacak halleri belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi,

- Türk bayraklı balıkçı gemileri tarafından üçüncü ülke karasularından çıkarılan deniz ürünlerinin muafet Türkiye Gümrük Bölgesine girebilmesine imkân sağlanması, böylece ülke balıkçılığının teşvik edilmesi,

- Sınır ticaretinin kapsamını belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi,

- Eşyanın tasfiye rejimine esneklik getirilmesi ve bu suretle tasfiyelik hale gelen eşyanın, beyan sahibi tarafından serbest dolaşıma sokulmasına imkân sağlanması,

- Gümrük yükümlülüğü doğuran hallerin ayrı ayrı tanımlanması ve bu konudaki yasal boşluğun giderilmesi,

- Gümrük vergilerinin bankalara da yatırılabilmesine ilişkin gerekli düzenlemelerin yapılması,

- Teminat hükümlerinin yeniden düzenlenmesi ve teminat aranmayacak haller ile kısmi teminat uygulanacak halleri belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi,

- Fazla veya yanlış alınan gümrük vergilerinin 3 ay içinde geri verilmemesi halinde, bu tarihten sonra Devletin hak sahibine faiz ödemesine olanak sağlayan hükümün Gümrük Kanununa ilave edilmesi,

- Gümrük Komisyonculuğu uygulamasına son verilerek, sorumlulukları artırılmış Gümrük Müşavirliği unvanı altında yeni bir meslek grubu oluşturulması,

- Gümrük Kanununda yeralan para cezalarının güncümüz koşullarına uygun hale getirilmesi.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ş. Ramis Savaş
Sakarya

Üye
Oğuz Tezmen
Bursa

Üye
Sait Açıba
Afyon

Üye
Süleyman Coşkuner
Burdur

Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNCA KABUL EDİLEN METNE İLİŞKİN GENEL GEREKÇE VE MADDE GEREKÇELERİ

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan An-
kara Anlaşması 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmış, 4.2.1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylan-
ması uygun bulunmuş ve 22.10.1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak
1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu anlaşmanın 2 nci maddesinin 2 ve 3 üncü fıkralarında; anlaşmanın amaçlarına ulaş-
mak için 3, 4 ve 5 inci maddeler uyarınca zaman içerisinde bir Gümrük Birliği kurulacağı ve ortak-
lığın, hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem adı verilen safhadan sonra sağlanacağı belirtil-
mektedir.

Anlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrası; Tarafların geçiş dönemi içerisinde karşılıklı ve
dengeli yükümlülükler dayalı olarak, aşamalı bir şekilde gümrük birliği kuracakları ve ortaklığın
iyi işlemesi, bunun gerektirdiği ortak tedbirlerin geliştirilmesi için ekonomi politikalarını uyumlaş-
tıracaklarını hükme bağlamıştır.

Yukarıda sözü edilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili
hükümlerini tespit üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış bulunan Katma
Protokol ise, 22.7.1971 tarih 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 21.12.1972 ta-
rih ve 7/5476 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe gir-
miştir. Söz konusu Protokolün 10 ve 11 inci maddeleri ile, geçiş döneminin, Protokolün yürürlüğe
giriş tarihinden itibaren 22 yıl sürmesi öngörülmüştür. Buna göre, Toplulukta serbest dolaşım ha-
linde olan ve Protokol kapsamında bulunan ürünlerin Türkiye'ye ithalinde alınan gümrük vergile-
rinin belli bir süre içinde sıfırlanması, bazı ürünlerin 12 yıl, bazı ürünlerin ise 22 yıl içinde gümrük
vergilerinin sıfırlanması hedeflenmiştir. Topluluk ise, Türk sanayi ürünlerinin ithalatından geçiş dö-
neminin başladığı tarihten itibaren gümrük vergisi almamaktadır. Bahse konu geçiş dönemi 1995
yılıının sonunda tamamlanmış ve 1.1.1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği arasında
gümrük birliği tesis edilmiştir.

Katma Protokolün 6 ncı maddesi; geçiş dönemi içerisinde tarafların gümrük konusundaki kan-
nun, yönetmelik ve idari tasarruflarını, birbirine yakınlatacaklarını hükme bağlamıştır.

Son olarak, Avrupa Birliği - Türkiye Ortaklık Konseyi tarafından 06.03.1995 tarihinde kabul
edilen, taraflar arasında sağlanacak gümrük birliğinin esaslarını içeren Kararın 26 ncı maddesinde
aşağıdaki husus hükme bağlanmıştır:

"Bu Kararın yürürlüğe giriş tarihinde, Türkiye, Topluluk Gümrük Kodunu oluşturan (EEC)
2913/92 sayılı ve 12 Ekim 1992 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belir-
leyen (EEC) 2454/93 sayılı ve 2 Temmuz 1993 tarihli Komisyon Yönetmeliğini temel alan aşağı-
daki konulara ait hükümleri benimseyecektir:

- a) Eşyanın menşei
- b) Eşyanın gümrük kıymeti
- c) Gümrük Birliği Bölgesine gelen eşyanın gümrüğe sunulması
- d) Gümrük beyanı
- e) Serbest dolaşıma giriş
- f) Askıya alma düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük işlemleri
- g) Eşyanın dolaşımı
- h) Gümrük yükümlülüğü
- i) Başvuru hakkı."

Bu bakımdan, kısaca Ortak Gümrük Kanunu diye adlandırılabilir olan Konsey Yönetmeliğinin ana müesseselerinin milli mevzuatımıza yansıtılması gerekli görülmüştür. Diğer taraftan, Ortak Gümrük Kanununda bulunan bazı hususlar ekonomik faaliyetlerin olumlu yönde gelişimini sağlayan ve bürokratik işlemleri azaltan düzenlemeler olarak değerlendirilmektedir.

Bu nedenle, Kanun tasarısına Ortak Gümrük Kanununun bütün temel müesseseleri alınmış ve Türkiye'nin milli ihtiyaçlarını karşılayan maddeler ile uygulamaya açıklık getiren maddeler tasarıya eklenmiştir. Başka bir deyişle, Topluluk ile sağlanan Gümrük Birliğine bağlı olarak, mevcut Gümrük Kanunumuz ve ilgili mevzuat basitleştirilmiş, bazı boşluklar giderilmiş ve Avrupa Birliği gümrük mevzuatı ile gerekli entegrasyon sağlanmıştır.

Kanunun getirdiği en önemli yenilik; gümrük tarifesi dışındaki önlemlerle yerli tarım ve sanayi ürünlerinin korunmasına olanak sağlanabilmesidir. Kanunun birçok maddesinde tarım politikası ve ticaret politikası önlemlerine atıfta bulunularak, bu önlemler doğrultusunda gümrük rejimlerinin uygulanması olanağı yaratılmıştır. Örneğin, yerli ürünlerin korunmasına yönelik olanak miktar veya tarife kotaları uygulanması yönünde alınacak kararlar, tarım ürünlerinin iç piyasa dengesini bozacak ölçüde ihracatı engellemek üzere bunlardan ihracat vergisi alınması yönündeki kararlar uygulamaya konulduğu tarihte, Gümrük Kanununun ilgili hükümlerine göre gerekli işlemler yapılacaktır.

Diğer bir yenilik, Eşyanın Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem veya Kullanıma Tabi Tutulması kavram ve uygulaması kapsamında gümrük işlemlerinin daha anlaşılabilir hale getirilmesidir. Bu sistematik yapı içerisinde, eşya, gümrük rejimine tabi tutulabilmekte, serbest bölgeye konulabilmekte, gümrük birliği gümrük bölgesi dışına yeniden ihraç edilebilmekte, imhası veya hazineye terk mümkün olabilmektedir. Sözlü edilen gümrük rejimleri ise, serbest dolaşıma giriş, transit, antrepo, dahilde işleme, gümrük kontrollü altında işleme, geçici ithalat, hariçte işleme ve ihracat rejimleri şeklinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Kanunun getirdiği diğer bir yenilik; kişilerin bir eşya ile ilgili olarak gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma başlamadan önce, gümrük idarelerine başvurarak gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar alınmasını isteme hakkına sahip olabilmeleridir. Böyle bir talebin usulüne uygun olarak yapılması halinde, gümrük idarelerinin ilgiliye 30 gün içinde aldıkları karar yazılı olarak bildirmeleri gerekecektir. Ayrıca, kişiler gümrük tarifelerinin ve menşu kurallarının uygulanması ile ilgili olarak Gümrük Müsteşarlığından "bağlayıcı tarife ve menşu bilgisi" isteme hakkına sahip olacaklardır.

Öte yandan, kara, deniz ve hava taşıtlarının gümrük idarelerine verdikleri üç değişik forma bağlanmış Türkçe giriş ve çıkış manifestoları bu Kanun uygulamasında artık "Özet Beyan" adı verilen tek bir forma bağlanmakta ve bu sayede üç ayrı form uygulamasının yarattığı karmaşıklıklar ortadan kaldırılarak bürokratik işlemler basitleştirilmektedir. Ayrıca söz konusu taşıt araçlarının orijinal manifesto, TIR karnesi veya konşimento gibi eşyanın teşhisi için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören ticari veya resmi belgeleri gümrük idarelerine ibraz etmeleri halinde, ken-dilerinden ilave olarak özet beyan alınmayacaktır.

Bu Kanunun öngördüğü en önemli değişikliklerden biri de mevcut uygulamadaki sundurma rejiminin "Eşyanın Geçici Depolanması" adı altında yeniden düzenlenmesidir. Bu suretle, eşyanın bir an önce ekonomiye kazandırılmasını ve deniz-hava limanlarında eşya sirkülasyonunun hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, eşyanın geçici depolama yerlerinde bekleme süreleri kısaltılmaktadır. Bunun yanı sıra, hemen belirtmek gerekir ki, yeniden düzenlenen antrepo rejiminde bekleme süreleri sınırsız kılınmıştır.

Antrepo rejiminde getirilen diğer bir yenilik, gümrük kontrolleri aynı kalmak kaydıyla, antrepo işleticisi kamu kuruluşlarının yanı sıra özel kuruluşlara da genel veya özel antrepo işletme hakkı tanınmasıdır. Bu şekilde, özel sektör kuruluşlarının ekonomik yönden gerekli görmeleri halinde antrepo açıp işletebilmeleri ve faaliyetlerinde daha liberal olabilmeleri mümkün kılınmaktadır. Ayrıca, genel antrepoların özel bölümlere ayrılabilmesi ve buralarda eşya depolanması ile ekonomik faaliyetlerde bulunulması, eşyanın işletici kuruluşun yanı sıra kullanıcı kuruluşun da sorumluluğuna bırakılabilmesini mümkün kılacaktır.

Tasarıyla eşya sahiplerini dolaylı temsil yoluyla temsil etmek suretiyle, gümrük idarelerinde iş takip eden gümrük komisyoncularının unvanları gümrük müşaviri olarak değiştirilmiş; gerekli koşulları taşıyan ve yeterli bilgi ve beceri düzeyine gelen meslek mensupları gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı olarak yetkilendirilmiştir. Ayrıca, tasarı ile getirilen düzenlemelerle, etkin gümrük denetiminin sağlanması yönünde gümrük müşavirlerine daha fazla sorumluluk verilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu Kanunun amacının Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren, çıkan eşya ve taşıt araçlarına uygulanacak gümrük kurallarının belirlenmesi olduğu ifade edilmiştir.

Madde 2- Bu maddede Türkiye Gümrük Bölgesinin tanımı yapılmış; Türkiye karasuları, iç suları ve hava sahasının gümrük bölgesine dahil olduğu ifade edilmiştir.

Madde 3- Kanun metni içinde kullanılan deyimlerin ve kavramların farklı şekilde yorumlanmaması amacıyla bu Kanunda geçen bazı terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 4- Bu madde ile gümrük idarelerinin yapacakları gözetim ve denetime tabi olacak yükümlülerin uymaları gereken genel kurallar ile bu kişilerin yükümlülükleri belirtilmiştir.

Madde 5- Bu maddede kişilerin gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere kimleri temsilci tayin edecekleri hükme bağlanarak, doğrudan temsil ile dolaylı temsilin kimler tarafından ve nasıl olacağı belirtilmiştir.

Madde 6- Gümrük idarelerinin gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar vermesini isteyen kişilerin izleyeceği yol ile idarelerde yürütülecek karar alma sürecine ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır.

Madde 7- Gümrük idareleri tarafından verilen ve ilgilinin lehine olan kararların eksik veya yanlış bilgilere dayanılarak verilmiş olması halinde yapılacak işlemler bu maddede belirtilmiştir. Bu gibi durumlarda alınan karar iptal edilecektir.

İlgilinin lehine olan ve bu maddede belirtilen haller dışında bir kararın verilebilmesi için öngörülen bir veya daha fazla koşulun gerçekleşmemiş veya gerçekleşemez olması halinde, bu kararın iptal edilebileceği veya değiştirilebileceği hükme bağlanarak, buna ilişkin işlemler maddede yer almıştır.

Madde 8- Bütün kişilerin gümrük idarelerinde gümrük mevzuatının uygulanması hakkında bilgi talep etmeleri mümkün bulunmaktadır. Bu bilgiler gümrük idareleri tarafından ücretsiz sağlanır. Bu madde, bilgi istenilmesine ilişkin genel hükümleri içermektedir.

Madde 9- Bu madde kişilerin yazılı talepleri üzerine Gümrük Müsteşarlığı veya yetkilendirdiği gümrük idaresi tarafından bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşe bilgisi verilmesini öngörmektedir.

Bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşe bilgisinin bağlayıcılığı, geçerlilik süresi, geçerliliğini kaybetme koşulları ve bunun istisnaları madde metninde yer almıştır.

Madde 10- Gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için gerekli görülen bütün önlemlerin Gümrük Müsteşarlığınca alınacağı hususu bu maddede belirtilmiştir.

Dünyanın her yerinde gümrük mevzuatı, uyulması zorunlu birçok hüküm içermekte ve bu hükümler sayısız bürokratik işlemin yapılmasını öngörmektedir. Ancak, yeni ekonomik oluşumlar, yeni buluşlar ve yeni idari yapılanmalar, gümrük mevzuatının bu oluşumların gerisinde kalmasına yol açabilmektedir. Maddenin 2 nci fıkrası bu gibi hallerde gümrük mevzuatının basitleştirilebilmesi için gerekli düzenlemelerin yönetmelikle yapılması konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki vermektedir.

Madde 11- Bu madde ile gümrük işlemleri ile ilgili kişilerin, bu işlemlerle sınırlı kalmak koşuluyla, gümrük idarelerinin talep ettiği belge ve bilgileri vermesi gerektiği hususu hüküm altına alınmıştır. Gümrük işlemleri nedeniyle, alım-satım faturası, proforma faturalar, alım-satım sözleşmesi ithal veya ihraç eşyasına ilişkin firmanın muhasebe kayıtları gibi beyanı destekleyen belge ve bilgiler talep halinde gümrük idaresine ibraz edilecek; bu bilgilerin gizliliği ileri sürülerek bunların verilmesinden kaçınılamayacaktır.

Madde 12- 11 inci maddede belirtilen belge ve bilgiler mesleki veya ticari sırlar olabilmektedir. Bu durumda, mesleki veya ticari sır niteliğinde olan bilgilerin gümrük idarelerine ibraz edilmesi nedeniyle kişilerin zarar görmesi engellenmelidir. Bu madde, yargı kararları dışında gümrük idarelerinin söz konusu bilgileri ilgili kişilerin izni olmadıkça açıklamayacaklarını hüküm altına almıştır.

Madde 13- Gümrük denetimleri fiili ithal veya ihraç işlemlerinden yıllar sonra da yapılabilir. Bu bakımdan, gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin belgelerin sonraki yıllarda tekrar incelenme zorunluluğu doğabilmektedir. Bu madde, söz konusu belgelerin gümrük denetimi amacıyla saklanacağı süreyi ve bu sürenin başlangıcının nasıl belirleneceğini hüküm altına almıştır.

Madde 14- Bu madde, gümrük mevzuatının uygulanması amacıyla, tayin edilen süre, tarih ve vadelerin, aksine bir hüküm bulunmadıkça uzatılmayacağını veya ertelenmeyeceğini hüküm altına almaktadır.

Madde 15- Bilindiği gibi gümrük birliğinin temel koşullarından biri üye ülkelerin kendi aralarındaki ticaretten ithalat veya ihracat vergileri almamalarının yanı sıra üçüncü ülkelere karşı bir ortak gümrük tarifesi uygulamalarıdır.

Bu amaçla hazırlanan ve Avrupa Birliğinin yetkili organlarında kabul edilerek yürürlüğe konulan ortak gümrük tarifesi birliğe üye tüm ülkelerde uygulanmaktadır. Türkiye'nin de gümrük birliği üyesi olarak bu ortak tarifeyi uygulamaya koyma zorunluluğu bulunmaktadır.

Maddenin ilk fıkrasında, gümrük yükümlülüğünün doğması halinde, kanunen alınacak vergilerin gümrük birliği amaçlarına uygun olarak yürürlüğe konulmuş Türk Gümrük Tarife Cetveline göre hesaplanacağı hüküm altına alınmıştır.

2 nci fıkrada ise eşya ticaretine ilişkin özel hükümlerle belirlenmiş diğer önlemlerin eşyanın tarife sınıflandırılmasına göre uygulanacağı belirtilmiştir. Bu durumda, bir eşyanın ithalatına veya ihracatına bir önlem getirilmek isteniyorsa, eşyanın ticari markası veya ticari isminin değil, Kombine Eşya Nomanklatüründe yer alan pozisyon numarası ve gümrük literatürü ile belirlenmiş ismi gözünde bulundurulacaktır.

Maddenin 3 üncü fıkrasında gümrük tarifesinin kapsamı belirlenmiştir. Buna göre, gümrük tarifesi; Bakanlar Kurulunca kabul edilen Türk Gümrük Tarife Cetvelini, tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve eşya ticaretine ilişkin ta-

rife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen cetvelleri; gümrük tarifesinde yer alan gümrük vergi oranlarını; tarım politikası veya tarım ürünleri ile ilgili özel düzenlemelere ilişkin tarımsal mali yükleri; Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli tarife anlaşmalarında yer alan tercihli tarife uygulamalarını; Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarını; ithalat vergilerinde bazı eşyaya koşullu olarak uygulanacak muafiyet veya indirim uygulamalarını; bunların dışında kalan diğer tarife uygulamalarını kapsadığı belirtilmektedir.

Maddenin 4 üncü fıkrası, gerekli koşulların sağlanması ve beyan sahibinin talep etmesi halinde, ithal eşyaya kanuni vergi oranı yerine 3 üncü fıkranın (d), (e) ve (f) belirtilen indirimli veya tercihli tarifelerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5 inci fıkrada ise (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen tarife uygulamalarının belirli bir ithalat hacmi ile sınırlandırılması halinde, tarife kotalarının söz konusu olduğu durumlarda tespit edilen ithalat hacmi sınırına ulaşıldığında; tarife tavanlarının söz konusu olduğu durumlarda da Bakanlar Kurulu Kararı ile uygulamanın durdurulacağı hükmü yer almıştır.

Maddenin 6 ncı fıkrası "eşyanın tarife pozisyonu" kavramına açıklık getirmektedir. Buna göre, yürürlükteki hükümlere uygun olarak bir eşyanın girmesi gereken Türk Gümrük Tarife Cetvelinin veya 3 ncü fıkranın (b) bendinde öngörülen diğer bir alt pozisyonu ile tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve özel alanlara ait eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen diğer cetvellerin alt pozisyonunun saptanması anlaşılmıştır.

7 ncı fıkrada, Gümrük Tarife Cetveli, izahnamesi ve eşya fihristinin, Müsteşarlıkça hazırlanacağı ve Resmi Gazetede yayımlanacağı belirtildikten sonra bu metinlerin idari ve kazai uygulamalarda esas tutulacağı belirtilmiştir.

Madde 16 - Bu maddede "tercihli tarife uygulaması" kavramı açıklanmakta ve bu uygulamadan nasıl yararlanılabileceği belirtilmektedir.

Tercihli tarife uygulaması, tarife kotaları kapsamında olsa bile ithalat vergisinde bir indirim veya şartlı muafiyet uygulaması anlamına gelmektedir.

Maddenin ilk fıkrasında, ekonomik etkili gümrük rejimlerinin kullanımı için mahiyeti ve nihai kullanım şekli gerekçesi ile bazı eşyanın tercihli tarife uygulamasına tabi tutulmasına ilişkin koşulların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği; bir izin gerektiğinde, bunun ekonomik etkili bir gümrük rejiminin uygulanması için verilebileceği ve uyulması gereken koşulların da izinde yer alacağı hususları belirtilmiştir.

Madde 17- Genel olarak gümrük uygulamalarında menşé kuralları büyük bir önem arz etmektedir. Tercihli veya tercihsiz tarifelerin uygulanmasında, kotalar ve diğer tarife dışı önlemlerin izlenmesinde, eşyanın menşéinin belirlenmesi gerekmektedir. Özellikle günümüzün ileri teknolojik ürünlerinin binlerce girdi kullanılarak üretildiği ve bu girdilerin farklı ülkeler menşéli oldukları görülmektedir. Bu gibi durumlarda, sözü edilen ürünlerin menşéinin belirlenmesi basit veya tek girdili ürünlere göre daha zor olmaktadır.

17 nci maddenin yer aldığı bölümde, eşyanın tercihli olmayan menşéine ilişkin kurallar açıklanmakta, bu madde metninde ise konunun kapsamı belirlenmektedir.

Madde 18- Bu maddede, tümüyle bir ülkede üretilen eşyanın menşéini belirleyen kriterler sayılmaktadır. Buna göre, tümüyle bir ülkede elde edilen veya üretilen eşya o ülke menşéli kabul edilmektedir.

Tümüyle bir ülkede elde edilen veya üretilen eşya ifadesinden, o ülkede çıkarılan maden cevherlerinin, o ülkede toplanan bitkisel ürünlerin, o ülkede doğan ve yetiştirilen canlı hayvanların ve bu hayvanlardan elde edilen ürünlerin, o ülkede tutulan ve avlanan avcılık ve balıkçılık ürünlerinin, o ülke bandırması taşıyan gemiler tarafından açık denizlerde çıkarılan av ürünleri ve diğer deniz mahsullerini ve yine açık denizlerin dibindeki toprağın altından çıkarılan maden cevherleri ve petrolün, diğer bir ürün elde edilirken ortaya çıkan atık ve artıkların ve yukarıda sayılan tüm eşyanın üretiminde elde edilen yan ürünlerin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Madde 19- Bu madde, üretimi birden fazla ülkede gerçekleştirilen eşyanın menşeinin nasıl belirleneceğini hüküm altına almıştır. Buna göre, bu şekilde üretilen eşya, yeni bir ürün imalatıyla sonuçlanan veya imalatın önemli bir aşamasının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçiliğin veya işlemin yapıldığı ülke menşeli sayılmaktadır.

Böylece, eşyanın menşei belirleyen temel unsur "ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik veya işlem" olmaktadır.

Madde 20- Menşe saptırması yaparak, Türkiye tarafından belirli ülkelerin eşyasına uygulanan hükümleri aşmak amacı ile üretilen eşyanın o ülkeler menşeli sayılmayacağı hususu, bu maddede belirtilmiştir.

Madde 21- Bu madde, eşyanın menşeinin kanıtı olarak bir menşe şahadetnamesinin gümrük ibrazını hükme bağlayarak, menşe şahadetnamesinin şeklinin ve içereceği bilgilerin yönetmelikle belirleneceğini hükme bağlamaktadır. Ayrıca, eşyanın menşeinin belirlenmesi konusunda menşe şahadetnamesinin yetersiz kalması halinde, ek kanıtların gümrük idaresince istenebileceği hükümlü madde metninde yer almıştır.

Madde 22- Bu madde, eşyanın tercihli menşe kurallarını belirlemektedir. Buna göre, tercihi tarife uygulamalarından yararlandırılmak istenen eşyada tercihli menşe kuralları, Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli bir tarife uygulaması gerektiren anlaşmalar kapsamı eşya için bu anlaşmalar ile belirlenecektir. Diğer taraftan, Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarından yararlanan eşya için uygulanacak tercihli menşe kuralları ise Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecektir.

Madde 23- Bu maddenin yer aldığı üçüncü bölümde eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır.

Kıymet konusu yıllarca uluslararası gümrük camiasını meşgul eden bir konu olmuştur. Eşyanın gümrük vergilerinin hesaplanmasında baz alınacak kıymetinin objektif kriterlere göre belirlenmesi, vergilendirmede yatay adaletin sağlanması bakımından büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) nezdinde uzun süre yürütülen müzakereler sonucunda hazırlanan "1994 GATT"ın VII nci Maddesinin Uygulanmasına Dair Anlaşma" (Cenevre Kıymet Kodu) 01.11.1979 tarihinde tarafların imzasına açılmış ve Türkiye tarafından 12.05.1988 tarihli, 3447 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuştur. Söz konusu Anlaşma hükümleri, Türkiye'nin koyduğu beş yıllık süreyle erteleme rezervinin bittiği tarihte yürürlüğe giren 10.02.1994 tarihli, 3968 sayılı Kanunla milli mevzuatımıza uyarlanmıştır.

Bu bakımdan, ithal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin maddelerin yürürlükteki hükümlerden bir farkı bulunmamaktadır.

23 üncü madde, eşyanın gümrük kıymetinin gümrük tarifesinin ve eşya ticaretine ilişkin belirli konularda getirilen tarife dışı önlemlerin uygulanması amacıyla, bu bölümde yer alan hükümler kapsamında belirleneceğini kaydederek, genel çerçeveyi çizmektedir.

Madde 24- İthal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesinde bazı yöntemler uygulanmaktadır. Bu yöntemlerin ilkinde göre, gümrük kıymetinin belirlenmemesi halinde bir sonraki yöntem belirleyici olmaktadır. İkinci yöntemin de belirleyici olamaması halinde takip eden yöntemlere göre kıymet belirlenmektedir.

Maddede, gümrük kıymetini belirleyen ilk yönteme ilişkin kurallar sıralanmaktadır. Buna göre, ithal eşyasının gümrük kıymeti eşyanın satış bedelidir. Satış bedeli, Türkiye'ye ihraç amacıyla yapılan satış sırasında ortaya çıkan ve gerekli düzeltmelerin yapıldığı fiilen ödenen veya ödenecek olan fiyattır.

Maddenin devamında eşyanın satış bedelinin unsurları sıralanmaktadır.

Madde 25- Maddenin 25 inci fıkrasında satış bedeli yöntemine göre eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmemesi durumunda 2 nci fıkrada belirtilen yöntemlerin sıra halinde uygulanması ile kıymet belirlenmesi yapılacağı ifade edilmektedir.

Buna göre;

a) Türkiye'ye ihraç amacıyla satılan ve kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın bir tarihte ihraç edilen "Aynı Eşya"nın satış bedeli;

b) Türkiye'ye ihraç amacıyla satılan ve kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın tarihte ihraç edilen "Benzer Eşya"nın satış bedeli;

c) İthal eşyasının veya aynı veya benzer eşyanın Türkiye içinde satıcıdan müstakil kişilere yapılan en-büyük miktardaki satışına ait birim fiyata dayalı kıymet;

d) İthal eşyasının üretiminde kullanılan malzeme ve yapılan imalat veya diğer imal işlemlerinin bedel veya kıymetleri ve Türkiye'ye ihraç edilmek üzere ihraç ülkesindeki üreticiler tarafından üretilen kıymeti belirlenecek eşya ile aynı sınıf veya cins eşyanın satışından mutlak olan kar ve genel giderlere eşit bir tutarın ilavesi ile hesaplanmış kıymet; eşyanın gümrük kıymeti olarak kabul edilebilecektir.

Madde 26- Bu madde, eşyanın gümrük kıymetinin 24 ve 25 inci maddelere göre belirlenmemesi halinde, GATT prensiplerine göre uygun yöntemlerle ve Türkiye'de mevcut veriler esas alınarak belirleneceğini hüküm altına alarak, bu yöntemin uygulanmasına ilişkin kuralları saymaktadır.

Madde 27- Satış bedeli yöntemine göre kıymet belirlendiği hallerde, ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına ilave edilecek komisyonlar, tellâliye, kap maliyetleri, ambalaj bedelleri, yedek parçalar, kalıplar, çizim ve plan veya taslak hazırlama hizmetleri, royalti ve lisans ücretleri, nakliye ve sigorta giderleri gibi masraflar bu madde metninde gösterilmiştir. Aynı maddede, gümrük kıymetine dahil edilmeyecek ödemeler de belirtilmiştir.

Madde 28- Bu maddede gümrük kıymetinden ayırdedilebilmeleri koşuluyla gümrük kıymetine dahil edilmeyecek olan giderler sıralanmıştır. Buna göre, Türkiye'deki nakliye giderleri, makine ve tesislerin ithalinden sonra montaj veya bakımlarına ilişkin giderler, alıcı tarafından üstlenilen faiz giderleri, ithal eşyasının Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler, satın alma komisyonları ve eşyanın ithali nedeniyle Türkiye'de ödenecek ithalat vergileri eşyanın gümrük kıymetine dahil edilmeyecektir.

Madde 29- Bilindiği gibi çağımızın bilgisayar teknolojisi büyük aşamalar kaydetmiş ve bilgi yüklü küçük taşıyıcılar icat edilmiştir. Bu taşıyıcılar "microchips" diye adlandırılan küçültülmüş entegre devreler şeklinde olabildiği gibi, disket veya manyetik teyp biçiminde de olabilmektedir. Bu taşıyıcıların boş olanları oldukça düşük fiyatlarla pazarlanmaktadır. Ancak; bu taşıyıcılara bir bilgisayar programı veya veri yüklendiğinde eşyanın değeri boş haliyle kıyaslanamayacak kadar

yükselmektedir. Bu durumda eşyanın gümrük kıymetinin nasıl hesaplanacağı sorunu ortaya çıkmaktadır.

Olaya vergi tahsilâtı yönünden bakıldığında, dolu disketlerin program ücretleriyle birlikte hesaplanan kıymetinin vergilendirmede esas alınması gerektiği sonucuna varılabilmektedir. Ancak, olaya teknoloji transferi yönünden bakıldığında dolu taşıyıcıların program ücretleri göz önüne alınmadan belirlenecek gümrük kıymetinin vergi hesaplanmasında matrah olarak alınması kanaatine ulaşılabilmektedir.

Bu bakımdan, 29 uncu madde ile veri işleme donanımlarında kullanılmak üzere veri veya komutlar yüklü bilgi taşıyıcıların gümrük kıymetlerinin belirlenmesi konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmektedir. Böylece, Müsteşarlık bu konudaki güncel gelişmelere göre yönetmelikle düzenleme yapabilme yetkisine haiz olacaktır.

Madde 30- Eşyanın kıymetinin Türk Lirası olarak beyanının zorunlu olduğu ve faturalarda ve diğer belgelerde kayıtlı yabancı paraların gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan T.C. Merkez Bankası döviz satış kuruna göre Türk Lirasına çevireceği hususu bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 31- Bu maddede, serbest dolaşıma giren eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin olarak Müsteşarlıkça özel hükümler tespit edilebileceği belirtilmektedir. Ayrıca, kıymet belirleme yöntemlerinin bir istisnası olarak, genellikle konsiye şeklinde teslim edilen çabuk bozulabilir eşyanın gümrük kıymetinin, beyan sahibinin talebi üzerine, Müsteşarlıkça tespit edilen basitleştirilmiş kurallar çerçevesinde belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 32- Bu maddede, ithal eşyasının ağırlığı ile kaplarına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Buna göre, gümrük tarifesinde ağırlık esasına göre vergiye tabi eşyanın brüt ağırlığına atıfta bulunulan hallerde, ambalajlı ağırlığın, net ağırlığa atıfta bulunulan hallerde ise ambalajsız ağırlığın esas alınması gerektiği hükme bağlanmıştır. Madde metninde ambalajlı-ambalajsız eşyaya ilişkin diğer hükümlerin yanı sıra, değişik ölçü birimlerinin birbirlerine dönüştürülmesine yönelik usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir. Böylece, metreküpün kilograma çevrilmesi veya tam tersinin yapılabilmesi mümkün hale gelecek; beyana esas teşkil eden belgelerde kayıtlı ölçü birimlerinin gümrük tarifesindeki ölçü birimlerine dönüştürülmesi imkânı doğacaktır.

Maddede ayrıca alışılacağı ambalaj niteliğinde olmayan kutu, kılıf ve muhafazaların vergilendirilmesine ilişkin hükümler ile gümrük kontrollerinde yapılan tartımlarda ve ölçümlerde ortaya çıkan fazlalık veya noksanlıklara yönelik hükümler yer almaktadır.

Madde 33- Bu maddenin yer aldığı bölümde, her türlü taşıtın Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkışı sırasında yürütülecek gümrük işlemleri belirtilmiştir. Taşıtlara uygulanacak işlemlerin eşyaya uygulanacak işlemlerden farklılık arz etmesi, bunlara ait hükümlerin farklı bir ayırım altında yer alması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Bu maddede, kara, su veya havadan olup olmadığına bakılmaksızın Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkışın gümrük kapılarından yapılacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, Türkiye'ye gelen taşıtların transit geçişlerinde veya iç gümrüklere sevkinde izleyecekleri güzergâhların önceden belirlenmesi ve bu güzergâhların izlenmesi zorunluluğu getirilmiş; giriş ve çıkış kapılarıyla bunları birbirine bağlayan yolların ve hava limanlarının Müsteşarlıkça tespit edilmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 34- Türkiye Gümrük Bölgesine giren ve çıkan taşıtların uyması gereken kurallar bu maddede belirtilmiştir.

Buna göre, gümrük denetimine tabi olan tüm bu taşıtlar gümrük idareleri tarafından kontrole tabi tutulabileceklerdir. Gümrük denetlemesi bitmeyen taşıtlara yük veya yolcu alınıp verilmeyecektir.

Diğer taraftan, Türk karasularına giren gemilerin uymak zorunda oldukları kurallar hüküm altına alınmıştır. Buna göre, yabancı limanlardan gelerek Türkiye karasularına giren gemiler mutlak rotalarını değiştiremeyecek, yolda duramayacak, başka gemilerle temas edemeyecek ve gümrük idaresi bulunmayan limanlara yanaşmayacaktır. Bu gemiler gelişlerinden veya gidişlerinden 3 saat önce durumdan gümrük idaresini haberdar edeceklerdir. Bu hükümlerin vaz'edilmesi ile kara ulaşımına göre nispeten kontrolü daha güç olan deniz trafiğinin etkin bir şekilde denetlenmesi amaçlanmıştır.

34 üncü maddede, hava gemilerinin de Türkiye'ye iniş ve Türkiye'den kalkışlarına ilişkin kurallar belirtilmiştir. Türkiye'ye inen veya Türkiye'den kalkan dış sefer uçaklarının gümrük idaresi bulunan ve uluslararası seferlere açık havalimanlarına inip kalkmaları zorunlu bulunmaktadır. İçlerinde normal kargo veya askeri kargo askeri olup olmadığına bakılmaksızın eşya taşıyan tüm hava harp gemileri de gümrük denetimine tabidir. Ancak, içinde eşya bulunmayan Türk veya yabancı hava harp gemileri gümrük denetimine tabi tutulmayacaktır.

Madde 35- Bu maddede, Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkışların ve gümrük idarelerindeki her tür gümrük işlemlerinin normal çalışma saatleri içinde yapılacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, tarifeli sefer yapan her tür taşıt ile düzensiz sefer yapmakla birlikte, yolcu getiren taşıtlar gece ve gündüzün her saatinde gümrük bölgesine girip çıkabileceklerdir. Zorlayıcı sebepler, bu madde ile getirilen kuralın gümrük idarelerince aşılabilmesine imkân tanımıştır.

Madde 36- Bu maddenin yer aldığı ayırında eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girmesine ilişkin genel kurallar belirtilmiştir.

Maddede, bölgeye getirilen eşyanın gümrük gözetimine tabi olduğu ve bunların gümrük denetiminin yürürlükteki hükümlere uygun olarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu eşya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya veya bir serbest bölgeye girinceye yahut yeniden ihraç veya imha edilinceye kadar gümrük gözetimi altında kalacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 37- Bu maddede Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyanın konulacağı yer ve bu konudaki diğer hükümler yer almıştır. Buna göre, bölgeye getirilen eşya, tayin edilen gümrük idaresine veya gümrükçe uygun görülen bir yere veya bir serbest bölgeye konulabilir. Serbest bölgeye doğrudan konulmak istenen eşyanın yine doğrudan doğruya bu bölgeye getirilmesi gerekir. Madde ile sınır ahali ve bunlara ait eşya ile posta eşyası ve ekonomik açıdan önem arz etmeyen eşya için özel düzenlemeler yapma konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Maddenin 4 üncü fıkrasında geçen "38 ila 50 nci madde" ibaresi, "38 inci ve 50 nci maddeler dahil olmak üzere, 38'den 50 nci maddeye kadar tüm maddeler" anlamına gelmektedir. Bu Kanunun diğer maddelerinde geçen ve "ila" kelimesiyle birleştirilen madde numaralarını kapsayan atıflar yine bu anlamda kullanılmaktadır.

Madde 38- Beklenmeyen hal veya mücbir sebeple eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine yukarıda belirtilen kurallara uygun olmadan getirilmesi halinde uyulması gereken hükümler bu maddede belirtilmiştir.

Beklenmeyen hal veya mücbir sebeple gümrük kapıları dışından ve belirlenen rota ve güzergâh dışından Türkiye Gümrük Bölgesine girenler, bu durumu en yakın gümrük idaresine bildirerek, getirilen eşyanın bulunduğu hal ve mahalden idareyi haberdar etmek zorundadırlar. Keza, denizden kurtarılan eşya hakkında da en yakın gümrük idaresinin haberdar edilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde, önceden belirlenen limanlara veya hava limanlarına inmeyen gemiler ile hava taşıtları da durumdan gecikmeksizin gümrük idarelerini haberdar etmek zorundadırlar.

Madde 39- Bu maddenin yer aldığı bölümde, eşyanın gümrüğe sunulmasına ilişkin genel kural hükme bağlanmıştır. Gümrük idaresine veya idarece uygun görülen bir yere konulan eşyanın bunu getiren kişi veya gelişinden sonra taşımasını üstlenen kişi tarafından gümrük idaresine sunulması gerekmektedir.

Madde 40- Genel kural eşyanın gümrüğe sunulması olmakla birlikte, Müsteşarlığın, yolcu beraberinde getirilen ve gümrük idaresine sunulmaksızın bir gümrük rejimine tabi tutulabilecek eşya hakkında düzenleme yapmasına bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 41- Uluslararası ticarete mal alışverişi dahili ticarettten farklı unsurlar içermektedir. Farklı ülkelerde farklı dillerin konuşulması ve farklı geleneklerin bulunması ticari haberleşmeye de yansımakta; bunun sonucu olarak, sipariş verilen eşya ile gönderilen eşya farklı olabilmektedir. Bu nedenle, eşyanın gümrüğe sunulmadan önce eşya sahibi veya onun kanuni temsilcileri tarafından görülmesi zorunluluğu doğabilmektedir.

Bu madde, gümrüğe sunulan eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmadan önce sahiplerine veya onların kanuni temsilcilerine eşyayı muayene etme ve numune alma olanağı tanımaktadır.

Madde 42- Bu maddenin yer aldığı bölümde eşya ile ilgili olarak gümrük idaresine verilecek özet beyan ve eşyanın boşaltılmasına ilişkin hükümler bulunmaktadır. 42 nci maddede, yolcu eşyası ve posta yoluyla gönderilen eşyaya ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, gümrüğe sunulan bir eşya için, eşyanın sunulmasını takip eden ilk iş günü mesai bitimine kadar ilgili gümrük idaresine özet beyan verileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 43- Bu maddede özet beyanın Müsteşarlığa belirlenen örneğe uygun bir form ile yapılacağı belirtilmiş; eşyanın tanınlanması için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören bir ticari veya resmi belgenin de özet beyan olarak kabul edilebileceği ifade edilmiştir. Bu durumda, gümrük idaresine orijinal manifesto, konşimento, yük senedi, TIR karnesi gibi belgelerin ibrazı halinde, taşıyıcıdan veya onun adına hareket eden kişiden ayrıca bir özet beyan istenmeyecektir.

Aynı maddede, Türk ve yabancı ülke donanmalarına ait harp gemileri ve hava harp gemileri ile getirilen eşyanın, gümrük kontrol ve işlemlerinin yapılması amacıyla, 24 saat içinde bir liste halinde gümrük idarelerine bildirilmesi hükme bağlanmıştır. İçinde eşya bulunmayan taşıma araçlarının ise bu durumlarını önceden belirlenen bir form ile idareye bildirmeleri esası getirilmiştir.

Madde 44- Bu madde ile yolcu eşyasına ilişkin olarak ayrı bir düzenleme yapma konusunda Müsteşarlığa yetki vermiş ve gümrük denetiminin tehlikeye düşmemesi koşuluyla, yolcu beraberinde veya yolcuların gelişlerinden sonra gelen eşyaları ile posta kolileri için özet beyan aranmaması, özel hükümler çerçevesinde mümkün kılınmıştır.

Madde 45- Bu madde ile eşyanın buldukları taşıtlardan gümrük idarelerinin izni ile boşaltılabileceği veya aktarılabileceği; özet beyan verilmeden taşıtlardan eşya boşaltılamayacağı; bir tehlike anında bu hükme uyulmamakla birlikte, durumdan gümrük idaresinin hemen haberdar edileceği; gümrük idaresinin izni olmadan eşyanın konulduğu ilk yerden kaldırılmayacağı hususları hükme bağlanarak, gümrük denetiminin sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 46- Bu maddenin yer aldığı bölümde, gümrüğe sunulan eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin etme yükümlülüğüne ilişkin hükümler kaydedilmiştir. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen her eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi gerekmektedir.

Keza, aynı maddede gümrüğe sunulan eşya için bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bağlayıcı süreler belirlenmiştir. Buna göre, deniz yolu ile gelen eşya için özet beyanın verildiği tarihten itibaren 45 gün, diğer bir yolla gelen eşya için ise özet beyanın verildiği tarihten itibaren 20 gün içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi gerekli görülmüştür. Koşulların gerektirmesi halinde bu süreler uzatılabilecek veya kısaltılabilecektir.

Madde 47- Bu maddenin bulunduğu bölümde eşyanın geçici depolanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununa göre Sundurma Rejimi altında yer alan düzenlemeler ortadan kaldırılmakta ve eşyanın geçici depolanmasına ilişkin hükümler bu bölümde vaz'edilmektedir.

47 nci maddede, eşyanın gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilinceye kadar geçici depolanan eşya statüsünde bulunduğu kaydedilmektedir.

Madde 48- Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya herhangi bir yerde değil, sadece gümrük idarelerinin uygun gördüğü yerlerde ve koşullarda depolanabileceği bu maddede belirtilmiştir. Gümrük idareleri bu izni verirken ithalat veya ihracat vergilerini yahut para cezalarını kapsayacak bir teminatın verilmesini eşya sahibinden isteyebilecektir.

Bu maddenin ikinci paragrafında yolcu beraberinde getirilip gümrüğe sunulan eşyanın gümrük ambarlarına konulmasından sonra buralarda 3 ay süreyle muhafaza edilebileceği; bu süre içinde eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Madde 49- Gümrük gözetimi altında bulunan eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesinden önce, bunların iyi muhafaza edilmelerini ve bozulmamalarını sağlamak üzere elleçlemeye tabi tutulabilecekleri; bunun dışında eşya sahiplerinin işlem veya kullanım tayin edilmeden önce eşyayı muayene edip numune alabilecekleri hususları bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 50- Bu maddede geçici depolanan eşyanın verilen süreler içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmaması halinde, bunların tasfiye hükümlerine tabi olacağı belirtilmektedir. Ayrıca, gümrük idarelerinin söz konusu eşyanın durumu belirleninceye kadar, eşya sahibinin risk ve hesabına gümrüğün gözetimindeki özel bir yere sevk edebilmeleri yönünde hüküm vaz edilerek, eşyanın muhafazası konusunda eşya sahibine imkân tanınmış; aynı zamanda liman veya diğer geçici depolama yerlerinin gereksiz yere işgal edilmesi önlenmek istenilmiştir.

Madde 51- Bu maddede, bir transit rejimi altında Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya için bir serbest bölgeye konulması, gümrüğe sunulması, özet beyan verilmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım talebinde bulunulması veya geçici depolama yapılması yönündeki hükümlerin uygulanmayacağı belirtilmektedir. Böylece transit taşımacılık özendirilmekte ve bu taşımaların asgari düzeyde gümrük işlemine tabi olması sağlanmaktadır.

Madde 52- Bir transit rejimine konu olan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir varış yerine ulaşması söz konusu ise, bu takdirde özet beyan verilmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin etme yükümlülüğü ve gerektiğinde eşyanın geçici depolanmasına ilişkin hükümlerin uygulanabileceği hususları bu maddede hüküm altına alınmıştır.

Madde 53- Gümrük denetlemesi altında bulunan eşya bazı durumlarda niteliklerini kaybeder veya yanında bulunan diğer eşyanın da bozulmasına yol açar. Bu gibi durumların önlenmesi bakımından söz konusu eşyanın imhası zorunluluğu ortaya çıkabilir. Bu madde gümrük idarelerine sahibine bildirmek suretiyle eşyanın imha ettirilebilmesi konusunda yetki vermektedir. Ancak, eşyanın derhal imhasının zorunlu olduğu hallerde sahibine bildirimde bulunması söz konusu olmayacaktır.

Madde 54- Bu maddede, Türkiye Gümrük Bölgesine izinsiz olarak getirilen veya gümrük denetimine tabi tutulmadığı anlaşılan eşya hakkında kaçakçılık işlemleri yapılacağı ve eşya sahipleri ile ilgili olarak Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun hükümlerine göre takibata girişileceği belirtilmektedir.

Madde 55- Bu maddenin bulunduğu bölümde, eşyanın gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulmasına ilişkin genel hükümler yer almaktadır. Genel kural eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması olmakla birlikte, bu kuralın Bakanlar Kurulunca, kamu ahlakı, kamu düzeni, kamu güvenliği; insan, hayvan ve bitki sağlık ve hayatlarının korunması; sanatsal, tarihi veya arkeolojik değeri olan ulusal hazinelerin korunması; fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması gerekçeleri ile bu eşya hakkında yasaklama veya kısıtlamalar konulmasına engel teşkil etmeyeceği hususu madde metninde yer almaktadır.

Madde metninde yer alan diğer bir kısıtlama hükmü de uluslararası karşılıklılık esasının uygulanması ile ilgili bulunmaktadır. Buna göre, Türkiye ile imzaladığı ticari anlaşmaları hükümsüz bırakan veya Türk taşıt araçlarına yasaklık veya kısıtlama hükümleri uygulayan üçüncü ülke menşeli eşya veya taşıtlara yasaklık ve kısıtlamalar koyma ve farklı işlemler ile farklı tarifeler uygulama konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 56- Bu maddede sahte menşeli eşya hakkında uygulanacak hükümler yer almaktadır. Buna göre, eşyanın üzerinde veya ambalajlarında üretildiği ülkeden başka bir ülke ürünü olduğunu gösteren veya böyle bir izlenim uyandıran isim veya simgeler taşıyan eşyanın Türkiye'ye ithaline izin verilmeyecektir. Keza, Türk ve yabancı firmalar arasında imzalanan, lisans, royalti veya patent anlaşmaları hariç olmak üzere, Türk menşeli eşyada kullanılmak üzere getirilen; üzerleri yabancı dille yazılı her türlü boş zarf, şerit, etiket, damga ve benzeri eşya ile yabancı firmalara ait boş faturaların ithaline izin verilmeyecektir. Bu madde ile bu tür eşyanın ithali önlenerek, yerli üreticilerin haksız rekabetle karşılaşmalarını sağlamak istenilmiştir.

Madde 57- Bu maddede fikri ve sınai mülkiyet haklarının hudut korunmalarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Bilindiği gibi, 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK, 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK, 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK ve 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK ile fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu hakları ihlal eder mahiyetteki ithalat veya ihracata konu olan eşyaya gümrük kapılarında tedbir mahiyetinde el konulmasına ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır.

Madde hükmüne göre, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım hakları ile fikir ve sanat eserleri kapsamına giren haklarla ilgili olarak, hak sahibinin yetkilerine tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri, hak sahibinin veya temsilcisinin talebi üzerine veya sözkonusu eşyanın sahte markalı veya telif hakkına tabi taklit mal tanımıma uyduğuna ilişkin açık deliller olması halinde, re'sen gümrük idareleri tarafından durdurulacaktır.

Gümrük idaresince alınan durdurma kararının hak sahibine tebliğinden itibaren 10 gün içinde esas hakkında yetkili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmaz ise eşya hakkında beyan sahibinin talepte bulunduğu gümrük rejimi hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Madde 58- Bu maddenin bulunduğu bölümde gümrük rejimleri yer almaktadır. Gümrük rejimleri, gümrük mevzuatının belkemiğini oluşturmaktadır. Bütün ülkelerde gümrük işlemleri, kendi içlerindeki bütünlükleri ve içerdikleri hükümler itibarıyla rejimler halinde düzenlenmiştir. Halen yıl-

rürlükte bulunan Gümrük Kanunumuzda da gümrük rejimleri yer almakla birlikte, yeni Kanun ile daha önce Türkiye’de uygulanmayan yeni rejimlere ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması, söz konusu eşyanın bu rejim için uygun bir şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilmesine bağlı bulunmaktadır. Maddede ihracat, hariçte işleme, transit veya antrepo rejimi için beyan edilen eşyanın gümrük denetimi altına girmeleri ve bu statüleri sona erene kadar denetim altında kalmaları hükme bağlanmıştır.

Madde 59- Bu maddede gümrük idarelerine yapılacak beyan şekilleri sıralanmaktadır. Beyan, sonuçları itibariyle beyan sahibini bağlayan; birçok işlemin başlangıcı olarak alınan ve bu yönleri ile önemli hukuki sonuçları olan bir işlem kabul edilmektedir. 59 uncu maddeye göre, beyan yazılı olarak, sözlü olarak, bilgisayar kullanımı ile yürütülen bir veri işleme tekniği yoluyla veya eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla yapılabilecektir. Söz gelimi havaalanlarında bulunan gümrük geçişlerinin yeşil veya kırmızı işaretlerle ayrılması halinde, yeşil geçişten giren yolcular gümrük vergilerine tabi eşyaların olmadığını, kırmızı geçişten giren yolcular ise gümrük vergilerine tabi eşyaları bulunduğunu beyan etmiş kabul edileceklerdir.

Madde 60- Bu maddede ve takip eden maddelerde normal usule göre yapılan yazılı beyana ilişkin hükümler bulunmaktadır. Maddede, yazılı beyanın resmi örneğe uygun bir beyanname ile yapılacağı belirtilmektedir. Beyanı kanıtlayan tüm belgelerin de beyannameye eklenmesi kazıntılı ve silintili beyannamelerin kabul edilmemesi esas olmakla birlikte, hatalı yazılan beyannamelerin usulüne uygun olarak düzeltilmesi hükümleri de madde metninde yer almaktadır.

Maddenin devamında gümrük işlemlerinin sadece yönetmelikle belirlenen beyanname ve diğer belgelerle yürütülmesi hüküm altına alınmıştır.

Madde 61- Yazılı beyana ilişkin beyannamelerin tesciline ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır. Beyannameler ait oldukları eşyanın gümrüğe sunulmuş olmaları halinde tescil edileceklerdir. Beyannamenin tescili, beyanname veya beyanname hükmündeki belgenin üzerine mühür vurularak, sıra numarası ve tarih konulması ile bu beyannameye ait bilgilerin tescil defterine yazılması veya tescil defteri yerine geçen bilgisayar koduna alınmasıyla tamamlanacaktır. Aksine hüküm bulunmadıkça, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarih, beyannamenin gümrük idareleri tarafından tescil edildiği tarih olacaktır. Tescil edilmiş beyanname, eşyanın vergileri ve para cezalarından dolayı taahhüt niteliğinde beyan sahibini bağlayacak ve gümrük vergilerinin hesaplanmasına esas alınacaktır.

Madde 62- Maddede, beyanda bulunabilecek kişilerde aranılan özellikler belirtilmektedir. Buna göre, gümrük beyanı, temsil hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, eşyayı ve beyanın yapılmasına ilişkin belgeleri gümrük idarelerine verebilen kişilerce yapılabilecektir. Ancak, beyanın beyan sahibine yükümlülükler getirmesi halinde beyan sahibinin Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olması koşulu aranacaktır. Ancak, transit ve geçici ithalat rejimleri için Türkiye’de yerleşik olmayan kişiler de gümrük beyanında bulunabileceklerdir.

Madde 63- Bu maddede, beyannamelerin düzeltilmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Genel kural beyannamenin tescilinden sonra düzeltilmeyeceği olmakla birlikte, istem üzerine eşyanın cins, nevi ve niteliği, kap adedi ile marka ve numaraları dışında ağırlık, adet, ölçü yahut kıymet yönlerinden beyannameye düzeltme yapılabilmemesine gümrük idarelerince izin verilmesi esası getirilmiştir. Ancak, beyan bağlayıcı olduğundan, beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden veya söz konusu bilgilerin yanlış olduğunun belirlenmesinden veya eşyanın teslim edilmesinden sonra beyannameye düzeltme istemleri kabul edilmeyecektir.

Madde 64- Madde metninde, beyannamelerin iptaline ilişkin hükümler ile beyandan sonra eşyada meydana gelen değişiklikler nedeniyle yapılacak işlemler belirtilmiştir.

Buna göre, eşyanın yanlış gümrük rejimine göre beyan edildiğine veya söz konusu rejime tabi tutulmasının artık söz konusu olmadığına ilişkin kanıtlayıcı belgelerin ibraz edilmesi halinde, gümrük idarelerince beyanname iptal edilebilecektir. Öte yandan, beyannamenin tescilinden sonra eşyanın niteliklerinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle, bunun ilk madde olarak beyan edilmesine izin verilebilecek; kısmen hasara uğrayan eşyanın ayrılması mümkün ise ayrılan kısmın ilk madde olarak beyan edilmesine, yurtdışı edilmesine veya imhasına müsaade edilebilecektir.

Ancak, eşyanın tesliminden sonra beyannameler iptal edilemeyecektir. Madde ile getirilen diğer bir hüküm, beyannamelerin iptalinin yürürlükteki cezai hükümlerin uygulanmasına engel oluşturmamasıdır.

Madde 65- Bu madde, beyanın doğruluğunun araştırılması ve denetlenmesine ait hükümleri içermektedir. Kanunla getirilen genel kural beyan ve beyana itibar edilmesi olmakla birlikte, gümrük idareleri her aşamada beyanın doğruluğunu kanıtlayan belgeleri inceleyebilecek ve ek bilgi veya belgelerin ibrazını isteyebileceklerdir. Keza, eşya fiziki muayeneye tabi tutulabilecek ve eşyadan fiziki veya kimyevi tahliller için numune alınabilecektir. Beyanname kapsamı eşyanın muayene edilmesi halinde muayene sonuçları, muayene edilmemesi halinde ise, beyannamede yer alan bilgiler, eşyanın tabi olduğu gümrük rejimi hükümlerinin uygulanmasında esas alınacaktır.

Maddede ayrıca, eşyanın ikinci muayenesinin kimler tarafından yapılabileceği belirtilerek; kontrol, muayene ve ikinci muayene ile yetkili personelin yaptıkları kontrol ve muayene sonuçlarından sorumlu olacakları hükümü yer almaktadır.

Madde 66- Maddede eşyanın gümrük muayenesi ile numune alınmasına ilişkin kurallar belirlenmiştir. Buna göre, eşyanın muayenesi gümrük antrepolarında veya bunların konulmasına gümrükçe izin verilen yerlerde yapılabilecektir.

Diplomatik kurye çantaları ise bu genel kuralın dışına alınmış; bunlara ilişkin gümrük işlemlerinin ilgili kuruluşlar tarafından belirlenmesi hüküm altına alınmıştır.

Eşyanın gümrük muayenesine hazırlanması ve bunlardan numune alınmasına ait tüm masrafların beyan sahibi tarafından karşılanması esası getirilmiş; alınan numunelerin gümrük kimyahanelerinde tahlile tabi tutulması halinde beyan sahibinden tahlil masrafı alınmaması; buna karşılık gümrük laboratuvarları dışında yapılacak tahlillere ilişkin masrafların beyan sahibi tarafından karşılanması öngörülmüştür.

Madde 67- Bu maddede eşyanın kısmi muayene sonuçlarına ait hükümler yer almaktadır. Buna göre, eşyanın kısmen muayene edilmesi halinde muayene sonuçları söz konusu beyanname kapsamı eşyanın tümüne uygulanacaktır. Ancak beyan sahibi dilediği takdirde eşyanın tümünün muayenesini isteyebilir.

Beyannamenin birden fazla kalemden oluşması halinde, her kaleme ilişkin bilgiler ayrı bir beyan kabul edildiğinden, bir kalemin eksik veya fazlasının diğerinin eksik veya fazlasına mahsup edilemeyeceği de maddede hüküm altına alınmıştır.

Madde 68- Gümrük idareleri gümrüğe sunulan ve gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım talep edilen eşyanın ayniyetinin belirlenmesine ilişkin önlemler alabilecekleri gibi, eşyanın muayeneden sonra değiştirilmesi için mühür, kurşun mühür, etiket gibi belirleyici araçları eşyanın veya kapların üzerlerine tespit edebilirler. Bu araçlar ancak gümrük idareleri tarafından veya onların izni ile sökülebilecektir.

Madde 69- Maddede eşyanın teslimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, gümrük idarelerinin beyannamedeki bilgileri kontrol ederek veya kontrol etmeksizin, beyannamenin tescilinden ve eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesine veya garanti altına alınmasından sonra eşyayı teslim edecekleri belirtilmiştir. Ancak, eşyanın yasaklayıcı veya kısıtlayıcı önlemlere tabi olmaması ve ilgili rejime ait koşulların yerine getirilmesi, eşyanın teslimi için gerekli görülmüştür.

Bir gümrük beyannamesinin tescilinin gümrük yükümlülüğü doğurması halinde, gümrük vergileri ödenmeden veya teminat altına alınmadan, beyan kapsamı eşyanın teslim edilemeyeceği bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Böylece, devlet alacağı garanti altına alındıktan sonra eşyanın teslimi sağlanmaktadır.

Madde 70- Maddede, süresi içinde işlemleri bitirilemeyen eşya ile ilgili olarak yapılacak işlemler belirtilmiştir. Buna göre, tescil edilmiş beyanname kapsamı eşyanın, muayenesine başlanamamış olması veya devam edilememesi; ilgili rejime tabi tutulması için verilmesi gereken belgelerin verilmemiş olması; ödenmesi veya teminat altına alınması gereken vergilerin ödenmemesi veya teminatın verilmemesi hallerinde, 46 ncı maddede belirtilen süreler sonunda eşya muayene edilerek tasfiye hükümlerine tabi tutulacaktır.

Madde 71- Bu maddede basitleştirilmiş usule göre yapılacak yazılı beyana ilişkin hükümler yer almaktadır. Tüm gümrük işlemleri aynı önemde ve boyutta değildir. Bazı işlemlerin (sözgelimi, yolcu beraberinde getirilen eşyaya ilişkin işlemlerin) ticari ithalat veya ihracat konusu olan eşyaya ilişkin işlemlere göre daha basit olması, hem bürokrasiyi azaltacak, hem de bu konuda doğabilecek yatkımları ortadan kaldıracaktır.

Bu amaçla, basitleştirilmiş usulün uygulanacağı durumlarda, gümrük idareleri gümrük beyanamesi yerine başka bir ticari veya idari belgenin gümrüğe verilmesine ve buna beyanı kanıtlayıcı belge olarak istenilen tüm belgelerin eklenmemesine; eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına izin verebileceklerdir. Ancak, beyan, basitleştirilmiş usulle yapılmış olsa dahi hukuki sonuçları itibarıyla beyan sahibini bağlayacaktır.

Madde 72- Gümrük idarelerinde yürütülen işlemlerin çeşitliliği, bazı durumlarda farklı belgelerin de beyanname olarak kabul edilmesi zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu kapsamda, Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya için Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinden gönderilecek resmi yazılar, diplomatik statüde bulunan kişilere veya yabancı misyon şefliklerine gelen eşya için elçilik takrirleri, kurye çantaları için kurye mektupları özel beyan halleri olarak maddede yer almıştır.

Madde 73- Eşyanın tesliminden sonra beyanname üzerinde değişiklik yapılmaması esastır. Bununla birlikte, eşyanın tesliminden sonra ilgili gümrük rejimine ilişkin hükümlerin yanlış veya eksik uygulandığının gümrük idarelerince saptanması veya beyan sahibinin istemde bulunması halinde gümrük idarelerinin, cezai hükümler saklı kalmak üzere, beyannamenin yeni bulgulara göre düzeltilmesine bu madde ile imkân tanınmıştır. Bu aşamada gümrük idareleri ticari belge ve verileri kontrol edebilecekleri gibi eşyayı da yeniden muayene edebileceklerdir.

Madde 74- Bu maddenin yer aldığı ayırında eşyanın serbest dolaşıma girişine ilişkin hükümler vaz' edilmiştir. Bir eşyanın serbest dolaşıma girebilmesi için ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ve ödenmesi gereken vergilerin ödenmesinin yanı sıra, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin de tamamlanması gerektiği hususu, madde metninde yer almaktadır.

"Ticaret politikası önlemleri" deyimi, Türkiye'nin dış ticaret politikası doğrultusunda eşya ithal veya ihracına getirilen yasaklamalar, kısıtlamalar, gümrük işlemlerinde farklılaşmalar, anti-dumping ve anti-sübvansiyon önlemleri, miktar veya tarife kısıtlamaları gibi enstürmanların bir ve

ya birden fazlasının uygulanması anlamına gelmektedir. Bu deyim, Kanunun diğer maddelerinde de aynı anlamda kullanılmıştır.

Madde 75- Kanunda eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarihin, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin gümrük idarelerince tescil edildiği tarih olduğu hususu esas alınmıştır. Bunun bir istisnası olarak, ithalat vergilerinin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinden sonra, fakat eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesinden önce indirilmesi halinde, beyan sahibinin leline olan oranın uygulanmasına bu madde ile imkân tanınmaktadır.

Madde 76- Bazı durumlarda bir konşimento içeriği eşya yüzlerce gümrük tarife pozisyonuna girmekte; ancak, eşyanın değer olarak toplam miktarları önemsiz olabilmektedir. Yurtdışından numune olarak gönderilen oto yedek parçaları bu konuda örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda, çok küçük değerde olan tarife pozisyonu farklı her eşyanın ayrı ayrı beyan edilmesi zaman ve belge israfına neden olabilmektedir. Bu gibi hallerde beyan sahibinin istemi üzerine, eşyanın tamamına en yüksek gümrük vergi oranı uygulanan gümrük tarife pozisyonu üzerinden beyanda bulunulması ve vergilerin bu oran üzerinden hesaplanması imkânı, bu madde ile sağlanmaktadır.

Madde 77- Bazı ürünlerin nihai tüketiciler tarafından kullanılması özendirilebilmekte ve bu amaçla ithalleri halinde indirimli veya sıfır vergi oranının uygulanması tercih edilebilmektedir. Bu şekilde serbest dolaşıma giren eşya üzerindeki gümrük gözetimi devam etmektedir. İndirimli veya sıfır vergi uygulaması için konulmuş koşulların sona ermesi; eşyanın ihraç veya imha edilmesi veya eşyanın belirlenen amaçlar dışında kullanılması durumunda vergilerin ödendiği hallerde, gümrük gözetiminin sona ereceği hususu, madde metninde yer almıştır.

Madde 78- Bu madde ile serbest dolaşımda bulunan eşyanın hangi hallerde serbest dolaşımda olmayan eşya statüsünde değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 79- Küreselleşme ile yaşanan hızlı ulaşım ve haberleşme, teknoloji transferi ve kültürel benzeşmeler, işletmeleri, kar maksimizasyonu için birden fazla girdi kullanılan ürünlerin en uygun yerde ve koşulda üretmeye yönlendirmektedir. Bu bakımdan, bazı ürünlerin karşılaştırmalı üstünlüğü olan ülkelerde yarı mamul veya nihai ürün haline getirilmesi amacıyla, bu ürünlerde kullanılan girdilerin geçici olarak ithali veya ihracı söz konusu olabilmektedir. Uluslararası ekonominin bu gerçeği, ulusal mevzuatlarda da yerini bulmaktadır. Bu olgunun gümrük mevzuatına yansımaları, geçici muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimleri şeklinde olmuştur.

79 uncu maddenin yer aldığı ayırımda, bu Kanunla düzenlenen şartlı muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimlerine ilişkin hükümler vaz' edilmiş; bu maddede ise rejim ve ekonomik etkili gümrük rejimi ile ithal eşyası ve değişmemiş eşya deyimlerinin tanımı yapılmıştır.

Madde 80- Bilindiği gibi, dünya ticaretini kurumsal bir yapıya kavuşturmak amacıyla kurulan ve taraf olduğumuz Dünya Ticaret Örgütü'nü oluşturan GATT Anlaşmasından kaynaklanan dış ticarete ilişkin yükümlülüklerimiz bulunmaktadır. Bu çerçevede, sektörel ihracat teşvikleri sağlanırken, ekonomik etkili gümrük rejimlerinden en uygun şekilde yararlanılması gerekli görülmektedir.

Maddenin I inci fıkrası ile dahilde ve hariçte işleme rejimleriyle ilgili esasların Bakanlar Kurulunca belirleneceği hususu hüküm altına alınmıştır. Bu esaslar, dış ticaret politikalarını izleyen kurum tarafından hazırlığı yapılarak belirleneceğinden ve bu hazırlıklar 4059 sayılı Kanun çerçevesinde Dış Ticaret Müsteşarlığınca yerine getirileceğinden, söz konusu rejimlerle ilgili madde politikalarını belirleme yetkisi Dış Ticaret Müsteşarlığına ait olacaktır.

Bakanlar Kurulu tarafından alınacak kararda, dış ticaret işlemlerinin rasyonel bir tarzda gerçekleştirilmesini teminen, her iki rejimin işleyişine ilişkin temel prensipler belirtilecektir. Bu kapsam-

da, dahilde ve hariçte işleme rejimlerinin uygulanmasına ilişkin madde politikalarının ve uygulamalarının Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından, sözkonusu rejimlere ilişkin gümrük işlemlerinin ise yerel gümrük idareleri tarafından realize edilmesi; böylece bürokratik işlemlerin asgari düzeye indirilmesi ilke edinilecektir.

Maddenin 2 nci fıkrasında ekonomik etkili rejimlerin kullanımına izin verilirken, gözönünde bulundurulması gereken temel koşullar belirtilmiştir. Buna göre, sözkonusu rejimlerden yararlanılması, gerekli güvencelerin sağlanmasına ve rejimin denetimine ilişkin devlet tarafından katlanılacak külfetin, rejimin kullanımından hedeflenen ekonomik kazançtan daha fazla olmamasına bağlı olacaktır.

Madde 81- Maddede, ilgili rejimin kullanılmasına ilişkin koşulların verilen izinde belirtileceği kaydedilmekte; izin verilmesinden sonra ortaya çıkan ve iznin devamını veya içeriğini etkileyebilecek olan gelişmelerin izin hak sahibi tarafından ilgili mercilere bildirileceği hususu hükme bağlanmaktadır. Öte yandan, şartlı muafiyet düzenlemesinden yararlanmak, söz konusu eşya için tahakkuk edebilecek her türlü gümrük vergilerini karşılık teminat verilmesi koşuluna bağlanmıştır.

Madde 82- Bu maddede ekonomik etkili bir şartlı muafiyet rejiminin sona ermesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre; bu rejimlerden birine tabi tutulan eşyaya veya işlem görmüş ürünlere gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanım tayin edildiği takdirde ekonomik etkili gümrük rejimi sona erecektir.

Diğer taraftan, bu rejimlerin öngörülen koşullar altında sona ermemesi halinde, gümrük idarelerince bu Kanundaki cezai hükümlere göre işlem yapması gerektiği, madde metninde yer almaktadır.

Madde 83- Maddede ekonomik etkili bir gümrük rejimi hak sahibinin hak ve yükümlülüklerin yönetmelikle belirlenen koşullar altında, rejimin öngördüğü koşulları taşıyan diğer kişilere devredilebileceği hususu hüküm altına alınmıştır.

Madde 84- Bu maddenin yer aldığı alt ayırımında transit rejimine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Uluslararası ticaretin yaygınlaşması ve dünya ticaret hacminin artması için GATT nezdinde harcanan çabalar sonucunda, uluslararası transit taşımacılığına ilişkin bürokratik işlemler azaltılmış ve basitleştirilmiştir. Bununla beraber, işlemler basitleştirilirken transiter ülkelerin bu taşımacılıktan zarar görmemesi için gerekli garantileri sağlama hakları saklı tutulmuştur. Bu Kanunda transit taşımacılığa ilişkin olarak yer alan düzenlemelerde de yukarıda değinilen ülkelere bağlı kalmıştır.

Madde metninde transit rejimine tabi tutulabilecek taşımaların neler olduğu belirtilmektedir. Buna göre; Türkiye Gümrük Bölgesi içinde yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, yabancı bir ülkeden Türkiye'ye veya Türkiye'den yabancı bir ülkeye, Türkiye'deki bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe yapılan taşımalar transit rejimi hükümlerine tabi tutulacaktır.

Eşyanın taşıma işlemi, transit rejimi kapsamında, TIR karnesi, ATA karnesi, 302 sayılı form, posta belgeleri, özet beyan veya beyanname ile yapılabilecektir. Maddede ayrıca, transit taşımalar dolayısıyla yapılan denetlemelerin getirdiği masraflar ile verilen hizmetlerin karşılığı ücretlerin ilgili kişilerden tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin devamında, eşyanın ve belgelerinin ilgili rejim hükümlerine uygun olarak varış gümrük idaresine sunulması üzerine, transit rejiminin sona ereceği hükme bağlanmıştır.

Madde 85- Maddede, ilgili kişilerin yapacakları transit taşımacılıkta, gümrük vergilerinin ödenmesini garanti etmek üzere bir teminat vermeleri öngörülmüş; denizyolu ve havayolu taşımaları, boru hattı taşımaları ile demiryoluyla yapılan taşımalardan teminat alınmaması esası benimsenmiştir.

Madde 86- Bu maddede rejim hak sahiplerinin sorumlulukları belirtilmektedir. Buna göre, transit rejimi hak sahibi olan kişiler, eşyayı verilen süre içerisinde ve alınan önlemlere uymak suretiyle varış yeri gümrük idaresine sağlam ve noksansız olarak sunmak ve rejimin öngördüğü hükümlere uymakla yükümlüdür. Aynı yükümlülük eşyanın taşıyıcısı veya alıcısı için de geçerli kılınmıştır.

Madde 87- Transit rejimin işleyişi ile gerekli önlemler alınarak, transitte basitleştirilmiş işlemler uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceğini hüküm altına alan maddede, transit eşyasının gümrük gözetimi altındaki antrepo veya diğer yerlerde bir taşıttan diğer taşıta aktarılması konusunda da düzenleme getirilmiştir.

Madde 88- Transit rejimi hükümlerine göre-taşınan eşyanın ihbar veya şüphe durumları dışında, varış veya çıkış gümrük idarelerine kadar muayene edilmeksizin ve gerektiğinde mühür altında veya memur eşliğinde sevk edilebileceği, bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Transit eşyasının muayene edilmemesi esas olmakla birlikte, antrepolardan veya gümrükçe eşya konulmasına izin verilen yerlerden transit edilen eşyanın vergileri teminata bağlanmak ve muayene edilmek suretiyle transiti bu madde ile mümkün kılınmıştır.

Madde 89- Kamu ahlakı, kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığını ilgilendiren konularda Bakanlar Kurulunca bazı eşyanın ithaline kısıtlamalar getirilebilmektedir.

Bu gibi eşya ile sahte menşeli eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinden transiti halinde, teminatın yanı sıra başka önlemlerin alınması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, teminatla birlikte, eşyaya memur eşlik ettirilmesi veya diğer önlemler alınması için düzenlemeler yapma konusunda, bu madde ile Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmektedir.

Madde 90- Türkiye'nin coğrafi yeri, onu uluslararası transit taşımacılıkta önemli bir konuma getirmiştir. Özellikle boğazlar üzerinden yapılan deniz taşımacılığı, dar su yollarındaki gümrük denetimlerini güçleştirmektedir. Bu madde ile Türkiye karasularından geçen ve hakkında ihbar bulunan veya şüphe edilen transit eşya yüklü gemilerin ambar kapakları ile diğer eşya konulan yerlerine mühür tatbik etmek veya gemiye memur eşlik ettirmek veya diğer önlemler almak için Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmektedir.

Madde 91- Karayolları ile yapılan transit taşımacılığının denetlenmesi deniz veya hava taşımacılığına göre daha güç olmaktadır. TIR karnesi himayesinde yapılan transit taşımalarda araçların transit sürülerinin, izleyecekleri güzergâhların ve konaklama yerlerinin önceden belirlenmesi gerekmektedir. Bu madde ile belirtilen düzenlemeleri yapma konusunda Müsteşarlığa yetki verilmektedir.

Madde 92- Bu maddede, transit eşya taşıyan taşıtın beklenmeyen haller veya müebir sebeplerle yoluna devam edemediği ahvalde, durumun en yakın gümrük idaresine bildirileceği; eşyanın bir taşıttan diğer bir taşıta aktarılmasının gümrük idaresinin gözetimi altında yapılabileceği ve beklenmeyen hal veya müebir sebeple hasara uğrayan ve tekrar yerine konulamaz şekilde tahrip olan eşyadan ithalat vergilerinin aranmayacağı hüküm altına alınmıştır. Böylece, taşımacı kuruluşun insiyatifi dışında transit halinin değişmesi ve olayın belgelendirilmesi durumunda, taşımacının sorumluluğu ortadan kalkacaktır.

Madde 93- Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında gümrük antrepo rejimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Ekonomik etkili gümrük rejimlerinden en yaygın ve etkili olanı gümrük antrepo rejimidir. Bu rejim sayesinde, uluslararası piyasalardan uygun koşullarda satın alınan eşyanın gümrük vergileri ödenmeden uzun süre gümrük gözetimi altında tutulması ve ihtiyaç duyulduğunda serbest dolaşıma sokulması mümkün olabilmektedir. Aynı şekilde, antrepolarda bulunan eşyanın ithalat vergileri ödenmeden işçiliğe tabi tutulması nedeniyle, bunların vergileri ödenerek serbest dolaşıma girdikleri anda pazarlamaya hazır hale getirilmeleri imkânı yaratılmaktadır.

Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununda da antrepo rejimine ilişkin hükümler bulunmakla birlikte, bu Kanun yeni düzenlemeler içermektedir.

Bu maddede, iftialat vergilerine tabi serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ve ihracat tedbirlerinden yararlanacak ihraç eşyasının, gümrük antrepo rejimi kapsamında bir antrepoda depolanabileceği belirtilmekte ve antrepolarda bulunması gereken koşullar madde metainde yer almaktadır. Maddede ayrıca antrepo işleticisi ve kullanıcı tanımı yapılmaktadır. Buna göre, antrepo işleticisi, gümrük antreposu işletilmesine izin verilen kişi; kullanıcı ise eşyanın antrepo rejimi beyanı ile bağlı olan kişi veya bu kişinin hak ve yükümlülüklerinin devredildiği kişidir.

Madde 94- Maddede, genel ve özel antrepo kavramları açıklanmaktadır. Buna göre, genel antrepolar herkes tarafından kullanılabilen, özel antrepolar ise münhasıran antrepo işleticisine ait eşyanın konulması için kurulan gümrük antrepolarıdır.

Madde 95- Antrepoların açılması ve işletilmesine izin verilmesi ile ilgili hususların Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 96- Antrepo işleticisinin sorumlulukları bu maddede yer almaktadır. İşletici antrepoda bulunan eşyanın gümrük gözetimi altında bulunmasını sağlamakla eşyanın muhafaza edilmesinden kaynaklanan sorumlulukları yerine getirmekle ve izinde belirtilen özel koşullara uymakla yükümlü kılınmıştır.

Madde 97- Gümrük antrepo rejimi ile getirilen yeniliklerden birisi de bu maddede ifadesini bulmuştur. Antrepo işletmeciliğindeki çağdaş gelişmeler, antrepoların localar veya kabinler halinde bölümlere ayrılmasına ve bu kabinlerin ayrı ayrı kullanıcılar tarafından ve sadece kendilerine ait eşya için kullanılmasına imkân tanımaktadır. Bu şekilde inşa edilen ve işletme izni alınan antrepoların kabinlerini kiralayan kullanıcılar, kabin kapısının anahtarını da muhafaza edebileceklerdir. Bu durumda, antrepo işleticisinin sorumluluğu kullanıcıya göre daha sınırlı kalmaktadır. Aynı şekilde, eşyanın özelliklerine göre de kullanıcının sorumlulukları işleticiye göre daha fazla olabilecektir. Böyle durumlarda, kullanıcının sorumluluğunun verilen izinde belirtilmesi, bu madde ile mümkün kılınmaktadır.

Madde 98- Bu maddede, Müsteşarlığın genel veya özel antrepo açma ve işletme izni vereceği kişilerden uygun göreceği bir miktarda teminat isteyebileceğini hükme bağlamıştır. Ancak, teminat alınmış olsa bile, gümrük idaresinin izni alınmadan ve antrepo rejimine ilişkin gümrük işlemleri bitirilmeden eşyanın buralardan çıkarılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Maddede teminat aranmayacak haller de sayılmıştır.

Madde 99- Madde, gümrük antrepo kayıtlarına ilişkin hükümler içermektedir. Gümrük idaresi tarafından işletilmeyen antrepolarda, antrepo kayıtları işletici tarafından tutulacak ve istenilen her zaman gümrüğün denetlenmesine hazır bulundurulacaktır. Antrepo kayıtlarının tutulmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 100- Maddede, ekonomik yönden ihtiyaç duyulması ve gümrük gözetiminin olumsuz etkilenmemesi koşuluyla, ihraç amacı dışında, serbest dolaşımda olan eşyanın antrepo tesislerine konulmasına; serbest dolaşımda olmayan eşyanın antrepolarda dahilde işleme rejimi veya gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde işçiliğe tabi tutulmasına, Müsteşarlıkça belirlenen koşullar altında izin verilebileceği ifade edilmektedir.

Madde 101- Gümrük antrepo rejimi ile getirilen diğer bir yenilik eşyanın buralarda kalma süresi ile ilgilidir. Buna göre, eşyanın antrepo rejimi altında kalma süresi sınırlandırılmamıştır. Ancak maddede, istisnai hallerde, gümrük idarelerine eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bir süre saptayabilmeleri imkânı tanınmıştır. Keza, ihracata bağlı önlemler-

den yararlanabilecek tarım ürünleri için özel süreler saptayabilmesi konusunda, bu madde ile Müsteşarlığa yetki verilmiştir.

Madde 102- Bu maddede, antrepolarda bulunan eşyaya yapılacak elleçleme konusunda düzenlemeler yer almaktadır. İthal eşyası, iyi korunmaları, görünümlerinin veya pazarlama kalitelerinin geliştirilmesi ya da satışa yeniden hazırlanmaları yönünden mutad elleçlemeye tabi tutulabilecektir. Aynı imkân, ihracata bağlı önlemlerden yararlanacak tarım ürünleri için de söz konusu olabilecektir. Ancak, elleçleme işlemleri gümrük idaresinin izni ile yapılabilir.

Madde 103- Gümrük antrepo rejimine tabi tutulan eşyanın geçici olarak buradan çıkarılabileceği ve bu işlemin gümrük idarelerinin izni ile mümkün olabileceği hususları bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin devamında, antrepo rejimine tabi tutulmuş eşyanın bir gümrük antreposundan diğerine naklinin gümrük idarelerinin iznine tabi olduğu belirtilmiştir.

Madde 104- Bu maddede, antrepolara konulan eşyanın vergilendirmeye esas alınacak kıymeti ile vergilendirme unsurları yer almaktadır. Buna göre, ithal eşyası için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, eşyanın antrepo masrafları ile burada eşyanın muhafazası için yapılan masraflar, fiilen ödenen veya ödenecek olan fiyattan ayrı gösterilmeleri koşuluyla gümrük kıymetine dahil edilmeyeceklerdir. Mutad elleçlemeye tabi tutulan eşyanın ithalat vergileri tutarının belirlenmesinde dikkate alınacak niteliği, kıymeti ve miktarı, beyan sahibinin talebi üzerine gümrük yükümlüğünün doğduğu tarihte, eşya söz konusu elleçlemelere tabi tutulmamış gibi tespit edilecektir. Böylece, antrepolarda yapılan elleçlemeler nedeniyle eşyanın değerinde meydana gelen artışlar, vergilerin hesaplanmasında matraha dahil edilmeyecektir.

Diğer taraftan, antrepolarda bulunan eşyanın beyannamesi verilmeksizin serbest dolaşıma girildiği hallerde, gümrük vergileri, eşyanın antrepo rejimine tabi tutulduğu tarihte yürürlükte bulunan vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına göre hesaplanacaktır.

Madde 105- Bu maddede, antrepolarda yapılacak sayımlar ile sayım sonuçlarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Maddede, her yıl genel ve özel antrepolardaki eşyanın gümrük personeli tarafından, gümrükteki kayıtlar ile işletici tarafından verilen liste göz önünde bulundurularak sayılacağı; genel antrepolardaki eşyanın fazla olması halinde, bunların örnekleme yöntemi ile sayılabileceği; sayım sonucunda noksan çıkan eşyanın vergilerinin duruma göre işletici veya kullanıcıdan tahsil edileceği; fazla çıkan eşyanın ise kayıtlara alınarak, fazlalığın geçerli nedenlerden ileri geldiğine kanaat getirilmesi halinde tasfiye hükümlerine göre işlem yapılacağı kaydedilmiştir.

Madde 106- Gümrük antrepolarında bulunan eşya gümrük işlemleri tamamlanarak, serbest dolaşıma girinceye kadar gümrük idarelerinin denetimi altında bulunmaktadır. Bu süre içinde eşyanın antrepodan gümrüğün bilgisi dışında çıkarılması veya eşyanın herhangi bir nedenle kaybolması halinde, antrepo işleticileri, ithalat vergileri yönünden gümrük idaresine karşı sorumludurlar. Maddede, bu sorumluluğa ilişkin hükümler yer almaktadır.

Buna göre, işletmecilerin antrepolara konulan eşyanın miktarı belirlenmiş ise bu miktardan, belirlenmemiş ise belgelerinde yazılı miktarlar üzerinden gümrük idaresine karşı sorumlu olduğu; gümrük idaresince kabul edilen fire veya kayıplar için gümrük vergilerinin aranmayacağı; noksan çıkan eşyanın vergilerinin yanı sıra para cezalarının da yerine göre işletici veya kullanıcıdan tahsil edileceği; aktarılmaları veya elleçlemeleri sırasında noksanlaşan eşyanın fire oranlarının Müsteşarlıkça belirleneceği hususları, madde metninde hüküm altına alınmıştır.

Madde 107- Bu maddede, antrepo rejimine tabi tutulup, ihracata ilişkin önlemlerden yararlanabilen ihraç eşyasının, ihraç edilmesinin veya bu Kanunda öngörülen gümrükçe onaylanmış diğer

bir işlem ya da kullanıma tabi tutulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. İhraç eşyasının belirtilen bu işlemlere tabi tutulmasının istenmemesi halinde, serbest dolaşımında bulunan bu tür eşyanın gümrük antrepolarına konulmasına izin verilmeyecektir.

Madde 108- Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında dahilde işleme rejimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Ekonomik etkili gümrük rejimlerinden olan dahilde işleme rejimi ile yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu kapsamda gümrük bölgesine getirilen ve işlendikten sonra tekrar ihraç edilecek eşyadan, ithalat vergileri aranmayacak ve söz konusu eşya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayacaktır. Aynı şekilde, bir işleme faaliyeti sonucunda işlem görmüş ürün olarak ihraç edildiği takdirde, kendilerine uygulanan ithalat vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması suretiyle serbest dolaşıma giren eşya, dahilde bir veya daha fazla işleme tabi tutulabilecektir.

Maddenin devamında, rejimde geçen “şartlı muafiyet”, “geri ödeme sistemi”, “işleme faaliyetleri”, “işlem görmüş ürünler”, “eşdeğer eşya”, “asıl işlem görmüş ürün”, “ikincil işlem görmüş ürün” ve “verimlilik oranı” deyimlerinin tanımları yer almıştır.

Madde 109- Bu madde ile işlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesi veya ithal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihracı mümkün kılınmaktadır. Örneğin, dahilde işleme rejimi çerçevesinde renkli televizyon yapımında kullanılan entegre devrelerin ithalat vergilerine tabi tutulmaksızın ithali ve montaj tamamlandıktan sonra ihracı mümkündür. Ancak, ulaşım güçlükleri ve sipariş sürelerinin kısalığı gibi nedenlerle, daha önceden serbest dolaşıma girmiş veya Türkiye’de üretilmiş entegre devrelerin kullanımı ile üretilen renkli televizyonların ihracından sonra, bu televizyonların imalinde kullanılan miktarda entegre devrenin üçüncü ülkelerden ithalat vergileri ödenmeksizin ithali, dahilde işleme rejimi kapsamında mümkün olabilecektir.

Bu şekilde bir dahilde işleme faaliyetinde kullanılacak eşdeğer eşyanın ithal eşyası ile aynı kalitede olması ve aynı nitelikleri taşıması gerektiği belirtilen maddede, eşdeğer eşyanın ihracat vergilerine tabi olduğu hallerde ve yukarıda belirtilen şekilde bir dahilde işleme faaliyeti sırasında, ithal eşyasının süresi içinde ithal edilmemesine karşılık olarak, izin hak sahibinden ihracat vergileri kadar teminat alınması hükme bağlanmıştır.

Madde 110- Bu madde ile dahilde işleme izninin 80 inci madde çerçevesinde, işleme faaliyetini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine verilebileceği hükmü altına alınmıştır.

Söz konusu izin talebinde bulunan kişilerin Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olması; ithal eşyasının işlem görmüş ürünler içinde bulunduğunun veya eşdeğer eşya için belirlenen koşullara uyulduğunun saptanabilmesi; üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi koşuluyla, dahilde işleme rejiminin işlem görmüş ürünlerin ihracı veya yeniden ihracı için en iyi olanakların yaratılmasına yardımcı olması hallerinde dahilde işleme izni verilebilecektir.

Madde 111- Dahilde işleme rejiminin uygulanmasına ilişkin süreler bu maddede yer almaktadır. Buna göre, işlem görmüş ürünlerin ihracı veya gümrükçe onaylanmış başka bir işleme tabi tutulması için gerekli sürelerin belirlenmesinde işleme faaliyetlerinin özelliğinin esas alınacağı belirtilmiştir. Bu süre dahilde işleme rejimi beyannamesinin tescil edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayarak bitimin rastladığı ayın son günü sona erecek; ithal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihracı halinde, serbest dolaşımda olmayan eşyanın rejim beyanı için gereken süre ilgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtilecek; bu süre, ilgili eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünler için ihracat beyannamesinin tescil tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Madde 112- Rejimde sözlü edilen verimlilik oranı ile bu oranın belirlenme yönteminin, işleme faaliyetinin gerçekleştiği veya gerçekleşeceği koşullar da göz önünde bulundurularak belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, standart verimlilik oranlarının ilgili kuruluşların görüşleri alınarak belirleneceği hususu da maddenin devamında yer almıştır.

Madde 113- Bu maddede, değişmemiş eşyanın veya işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girmiş sayılacağı durum ve koşulların Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi hükümleri çerçevesinde belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 114- Dahilde işleme rejimi kapsamında bir gümrük yükümlülüğünün doğması halinde dikkate alınacak vergi oranı veya diğer vergilendirme unsurlarının, eşyanın rejime tabi tutulmasına ilişkin beyannamenin tescil tarihinde geçerli olan unsurlar olacağı ve buna göre ithalat vergilerinin hesaplanacağı; bu eşyanın tarife kotaları veya tercihli tarife uygulamasından yararlanabilir durumda olduğu hallerde, eşyanın bu uygulamadan yararlanabilmesi için serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil edildiği tarihte de söz konusu tercihli tarifenin yürürlükte olması gerektiği hususu madde metninde yer almaktadır.

Madde 115- Bu maddede, özel hallerde dahilde işleme rejimine konu olan eşyanın vergilendirilmesine ilişkin hükümler yer almıştır. İlgili kuruluşların görüşü alınarak yönetmelikle belirlenen listede yer alan asıl işlem görmüş ürünlerle, ikincil işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi ve bu ikincil ürünlerin serbest dolaşıma girişlerinde, bunlardan ithalat vergilerinin alınabileceği; tarım politikası kapsamında mali yüklerle konu olan işlem görmüş ürünlerin vergiye tabi tutulmasına ilişkin usul ve esasların Bakanlar Kurulu tarafından belirleneceği; bir şartlı muafiyet rejimine tabi tutulan veya serbest bölgeye konulan işlem görmüş ürünlerin söz konusu rejime ve bu bölgelere uygulanan kurallar uyarınca hesaplanacak ithalat vergilerine tabi tutulabileceği; ithal eşyasının gümrük kontrolü altında işçilik rejimine tabi tutulduğu hallerde, işlem görmüş ürünlerin bu rejim çerçevesinde vergiye tabi tutulacağı; aynı ithal eşyası için özel kullanım nedeniyle bir tercihli tarife uygulanmasının söz konusu olduğu hallerde, bu uygulamadan işlem görmüş ürünlerin de yararlanacağı; aynı ithal eşyasının vergilerden muaf olduğu hallerde, işlem görmüş ürünlerin de bu muafiyetten yararlandırılacağı hususları, madde metninde yer almaktadır.

Madde 116- Bu madde ile dahilde işleme rejimine yeni bir esneklik getirilmiş; rejim kapsamında yürütülen bir faaliyet olarak, işlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın tamamının veya bir kısmının dışarıda işleme hükümleri kapsamında daha ileri düzeyde işlenmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına geçici olarak ihraç edilebilmelerine olanak tanınmıştır. Bu takdirde, doğması muhtemel ithalat vergileri yukarıda belirtilen işlem görmüş ürünler veya değişmemiş eşya için dahilde işleme rejimi hükümlerine göre, hariçte işlendikten sonra yeniden ithal edilen ürünler için hariçte işleme rejimi hükümlerine göre hesaplanacaktır.

Madde 117- Maddede, geri ödeme sistemine ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır. Buna göre, tüm eşyaya geri ödeme sistemi uygulanabilmekte birlikte, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında ithalat miktar kısıtlamalarına tabi olan, tercihli bir tarife veya bir şartlı muafiyet önlendirmenin dahilinde yararlanabilen veya tarım politikası gereği tarım ürünlerinin işlenmesi sonucunda elde edilen bazı eşyaya uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde, tarımsal mali yüklerle veya ithalattan alınan başka ek mali yüklerle tabi olan eşya, geri ödeme sisteminden yararlanamayacaktır.

Maddenin devamında, geri ödeme sistemi uygulama izninin ancak, ithal eşyasının serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında, işlem görmüş ürünlerin herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmadığı veya tarımsal mali yükler ve diğer mali yüklerle tabi bulunmadığı ve işlem görmüş ürünlerin herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmadığı hallerde verileceği belirtilmektedir.

Madde 118- Bu maddede, geri ödeme sisteminden yararlanacak eşyaya ilişkin iznin serbest dolaşıma giriş beyannamesine kaydedileceği ve gümrük idaresinin talebi üzerine, izin belgesinin bir örneğinin giriş beyannamesine ekleneceği ifade edilmektedir. Böylece, eşyanın serbest dolaşıma giriş esnasında geri ödeme sisteminden yararlanma hakkının olduğu önceden beyan edilmiş olacaktır.

Madde 119- Maddede, geri ödeme sisteminin uygulandığı hallerde, dahilde işleme rejiminin uygulanmayacak hükümleri sıralanmaktadır.

Madde 120- İşlem görmüş ürünlerin hariçte işleme hükümleri çerçevesinde daha ileri düzeyde işlenmek üzere geçici olarak ihraç edilmelerinin, bunların tespit edilmiş süreler içinde yeniden ithal edilmemeleri hariç, 121 inci madde çerçevesinde bir ihracat kabul edilmeyecekleri hususu, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 121- Bu maddede, geri ödeme sisteminde rejimin sona erdirilmesine ilişkin hükümler vaz' edilmiştir. Madde metninde, izin hak sahibinin, geri ödeme sistemi çerçevesinde serbest dolaşıma giren ithal eşyasından elde edilmiş işlem görmüş ürünlerin ihraç edildiklerini veya daha sonra yeniden ihraç edilmek üzere transit, antrepo, geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi suretiyle bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulduğunu veya serbest bölgeye konulduğunu kanıtlaması ve rejime ilişkin tüm koşullara uyması kaydıyla, ithalat vergilerinin geri verilmesini veya kaldırılmasını isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 122- Maddede, hangi hallerde eşdeğer eşyanın ihracat vergilerinden muaf tutulacağı belirtilmiştir. Buna göre, şartlı muafiyet sisteminin uygulandığı dahilde işleme rejiminde, ihraç olunan işlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesi durumunda, söz konusu eşdeğer eşyaya ihracat vergilerinden muafiyet uygulanacaktır.

Madde 123- Bu maddenin yer aldığı alt ayırında, şartlı muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimlerinden, gümrük kontrolü altında işleme rejimine dair hükümler bulunmaktadır. Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununda yer almayan bu yeni rejim sayesinde, bazı eşyanın ithalat vergilerine veya dış ticaret önlemlerine tabi olmaksızın yurda girişine izin verilecek ve bu eşyanın girdi olarak kullanıldığı işleme faaliyeti sonucunda elde edilen ürünler, tabi oldukları gümrük vergileri ödenerek serbest dolaşıma girebilecektir. Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin uygulanabileceği durumların listesinin yönetmelikle yayımlanacağı hususu, maddede belirtilmiştir.

Maddede, gümrük kontrolü altında işleme rejiminin tanımı yapılarak, bu şekilde elde edilen ürünlerin, işlenmiş ürün olarak adlandırılacağı kaydedilmektedir.

Madde 124- Bu maddede, gümrük kontrolü altında işleme izninin verileceği haller belirtilmiştir. Buna göre işleme işini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine izin, sadece Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere ve işlenmiş ürünler içinde ithal eşyasının teşhisinin mümkün olduğu, işlenmiş ürünün rejime tabi tutulduğu sıradaki niteliğine dönüştürülmesinin ekonomik olarak mümkün olmadığı, rejimin uygulanmasının eşyaya uygulanabilir menşe ve miktar kısıtlaması kurallarının etkilerini saptırmayacağı ve benzer eşyanın üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmeyecek şekilde bir işletme faaliyeti yaratıcılığı hallerinde verilebilecektir.

Madde 125- Maddede, gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin sürelerin ve verimlilik oranlarının 111 ve 112 nci maddedeki esaslar çerçevesinde yönetmelikle belirteneceği kaydedilmektedir. Böylece, özellikle 111 inci maddede yer alan ilkeler çerçevesinde yapılacak düzenlemelerin Bakanlar Kurulu Kararı yerine yönetmelikle yapılabilmesine olanak yaratılmıştır.

Madde 126- Gümrük kontrolü altında işleme rejimi kapsamında, Türkiye Gümrük Bölgesine sokulmuş olmakla birlikte değişmemiş eşya veya işlemenin ara aşamalarından birinde bulunan ürünler için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, gümrük vergilerinin tutarı, söz konusu rejime

ilişkin beyannamenin tescili sırasında eşyanın tabi olduğu vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına göre tespit edilecektir. Maddede bu husus düzenlenmiştir.

Madde 127- Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulan ithal eşyası, tercihli bir tarife uygulamasından yararlanabilecek bir eşya olabilmektedir. Bu durumda, işlenmiş ürünlerin tabi olduğu ithalat vergileri söz konusu tercihli tarife çerçevesinde belirlenen vergi oranına göre hesaplanacaktır. Ayrıca, söz konusu eşya için tarife kotası veya tarife tavanları uygulanıyor ise işlenmiş ürünlerin imalatında kullanılan ithal eşyası miktar kota ve tarife tavanları hesabına katılacak; böylece, gümrük kontrolü altında işleme rejiminin getirdiği kolaylıklardan yararlanarak, miktar kotalarının ve tarife tavanlarının delinmesi yönündeki girişimler önlenmiş olacaktır.

Madde 128- Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında, ekonomik etkili gümrük rejimlerinden geçici ithalat rejimi düzenlenmiştir. Serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemleri uygulanmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve kullanımdan kaynaklanan olağan yıpranma hariç olmak üzere, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracı, geçici ithalat rejimi kapsamında mümkün olacaktır.

Madde 129- Maddede, geçici ithalat izninin eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verileceği hükme bağlanmıştır.

Geçici ithalat rejimine göre ithal edilecek eşyanın, ayniyetinin tespit edilebilir olması gerekir. Aksi takdirde eşyanın bu rejimden yararlanarak ithaline izin verilmeyecektir. Ancak bu kuralın bir istisnası olarak, eşyanın veya yapılacak işin niteliği itibarıyla, eşyanın teşhisi ile ilgili önlemlerin alınmamasının, rejimin kötüye kullanılmasına sebep olmayacağı hallerde ve gerekli teminatları sağlamak koşulu ile gümrük idareleri, bahse konu eşyanın rejimden yararlanmasına izin verebileceklerdir. Maddenin devamında bu husus düzenlenmiştir.

Madde 130- Bu maddede, geçici ithalat rejiminin uygulanmasına ilişkin süreler yer almaktadır. Buna göre, eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi en çok 24 ay olarak belirlenecektir. İthal eşyasının yeniden ihraç edilmesi veya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulması için gereken süreler ile istisnai hallerde verilen sürelerin uzatılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenecek; izin hak sahibi ile sağlanan mutabakatla, gümrük idareleri daha kısa süreler saptayabilecektir.

Madde 131- Maddede, geçici ithalat rejiminin ithal vergilerinden tam muafiyet suretiyle uygulanabileceği durumlar ile özel koşulların belirlenmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Madde 132- Geçici ithalat rejimi ile getirilen diğer bir yenilik, ithal eşyasının geçici ithalat rejiminden yararlanması için kısmi vergi ödenmesi zorunluluğu getirilmesidir. Bu maddede, mülkiyeti Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bir kişiye ait olan ve tam muafiyete tabi olmayan veya tam muafiyete tabi olmakla birlikte bu konudaki bütün koşulları yerine getiremeyen eşyanın, ithalat vergilerinden kısmi muafiyet uygulanması suretiyle geçici ithalat rejiminden yararlanabileceği; rejimin, ithalat vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle uygulanmayacağı eşya listesinin Bakanlar Kurulunca belirleneceği hususları hükme bağlanmıştır.

Madde 133- Bu maddede, kısmi muafiyet suretiyle geçici ithal edilen eşyadan alınacak vergilerin hesaplanma yöntemi ile vergilendirmeye ilişkin diğer hükümler yer almaktadır.

Buna göre, söz konusu ithalat vergileri tutarı eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının, kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu her ay veya yakın küsurları için %3'ü olarak tespit edilecektir. Ancak, ithalat vergileri tutarı, uygulanacak faizler hariç olmak üzere, söz konusu eşyanın geçici it-

halat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmesi halinde alınacak vergileri aşamayacaktır. Rejimden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin devri, muafiyet düzenlemelerinde yer alan sürelerin her bir hak sahibine ayrı ayrı uygulanmasına imkân tanımayacak; devir işleminin aynı ay içinde yapılması halinde, ilk hak sahibi söz konusu ayın tamamı için tahakkuk eden ithalat vergilerini ödeyecektir.

Madde 134- Maddede, geçici ithalat rejimi kapsamında ithal edilen eşya için gümrük yükümlülüğü doğduğunda, gümrük vergilerinin tutarının, rejime ilişkin beyannamenin tescil tarihinde söz konusu eşyaya ait vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları göz önünde bulundurularak hesaplanacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu eşya ile ilgili olarak, başka bir nedenle gümrük yükümlülüğü doğduğu takdirde, gümrük vergilerinin tutarı, yukarıda belirtilen şekilde hesaplanan vergi miktarı ile 133 üncü madde uyarınca ödenecek vergi miktarı arasındaki farka eşit olacaktır.

Madde 135- Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında, ekonomik etkili gümrük rejimlerinden hariçte işleme rejimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu şekilde, ekonomik ve teknolojik koşullar göz önünde bulundurularak rasyonel üretim yapılması amacıyla, serbest dolaşımdaki eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkarılarak, buralarda işleme ve üretim faaliyetlerinde kullanılmasına; bu sayede elde olunan işlenmiş veya yarı işlenmiş ürünlerin ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet sağlanmak suretiyle serbest dolaşıma sokulmasına imkân tanınmış; ayrıca, geçici ihracat eşyası, işleme faaliyetleri, işlem görmüş ürünler ve verimlilik oranı deyimlerine bu madde ile açıklık getirilmiştir.

Maddede ayrıca, hariçte işleme rejimi çerçevesinde öngörülen usullerin, tarife dışı ticaret politikası önlemlerinin yürütülmesi amacıyla da uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 136- Bu maddede, serbest dolaşımdaki bazı eşyanın gümrük bölgesi dışına çıkarılarak, burada işleme veya üretim faaliyetlerinde kullanılmasına sınırlama getirilmiştir. Buna göre, ihracı, ithalat vergilerinin geri verilmesine veya kaldırılmasına yol açan, ihracından önce nihai kullanımı için ithalat vergilerinden muaf olarak serbest dolaşıma giren ve muafiyetin tanınması için gerekli koşulların yürürlükte bulunan veya ihracı, ihracat vergi iadesini gerektiren serbest dolaşımdaki eşyaya dahilde işleme rejimi hükümleri uygulanmayacaktır.

Madde 137- Maddede, hariçte işleme izninin talep üzerine, 80 inci madde çerçevesinde işleme faaliyetini yapacak kişiye verileceği hususu hükme bağlanmıştır.

Bazı koşullar altında Türk menşeli eşyanın Türkiye dışında elde edilen eşya ile birleştirilmesi ve işlem görmüş ürün olarak ithal edilmesinden olduğu hallerde, hariçte işleme rejimini uygulama izninin, söz konusu Türk menşeli eşya için başka bir kişiye de verilebileceği hususu, maddenin devamında yer almaktadır.

Madde 138- Maddede, hariçte işleme izni verilecek haller belirtilmiştir. Buna göre, söz konusu izin, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere, işlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin belirlenebildiği veya iznin, Türkiye'deki üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarına ciddi bir zarar vermeyeceği hallerde verilecektir.

Madde 139- İşlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesine yeniden ithal edilmeleri gereken sürenin verilen izinde belirleneceği ve bu sürenin haklı sebeplerle uzatılabileceği; ayrıca faaliyetin verimlilik oranı veya bu oranın belirlenmesine ilişkin usul ve esasların, yönetmelikle tespit edileceği hususu, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 140- Bu maddede, eşyanın işleme faaliyetlerinden sonra işlem görmüş ürün olarak ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanmak suretiyle yeniden ithal edilebilmesi için, bu konudaki beyanın izin hak sahibi veya gerekli koşulların sağlanması halinde, Türkiye Gümrük

Bölgesinde yerleşik bir kişi adına veya hesabına yapılması ile bu hususlarda konulmuş kurallardan birine uyulmaması durumunda, tam veya kısmi muafiyetin uygulanmaması konusunda yetkili oldukları hususu, hükme bağlanmıştır.

Madde 141- Bu maddede, hariçte işleme rejimi kapsamında yeniden ithal edilen eşyaya uygulanacak ithalat vergilerinin hesaplanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Hariçte işleme rejimine tabi tutulacak eşya serbest dolaşımında bulunan eşya olduğundan, bunun işlendikten sonra yeniden ithali sırasında nihai ürün değeri üzerinden değil, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yaratılan katma değer göz önünde bulundurularak ithalat vergilerine tabi tutulması gerekmektedir. Maddede, bu hususlar açıklığa kavuşturulmuştur.

Buna göre, ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren işlem görmüş ürünlere ait ithalat vergileri tutarından; aynı tarihte geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetinde bulunduğu ülkeden Türkiye Gümrük Bölgesine ithal edilmesi halinde uygulanacak olan ithalat vergilerinin indirilmesi suretiyle hesaplanacağı; indirilecek tutarın, hariçte işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescili tarihindeki miktar ve niteliği ile işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyannamelerinin tescili tarihinde bu eşyaya uygulanabilir vergi oranı veya diğer vergilendirme unsurlarına göre hesaplanacağı; ancak, Bakanlar Kurulunca belirlenen bazı matrah unsurlarının, indirilecek tutarın hesaplanmasında dikkate alınmayacağı hususları madde ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin devamında, geçici ihracat eşyasının, nihai kullanım amacıyla serbest dolaşıma girişi sırasında indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanabildiği hallerde, bu eşyaya en son işleme faaliyetinin gerçekleştiği ülkede de nihai kullanımına uygun işlem görmesi koşuluyla indirimli veya sıfır vergi uygulanacağı; eşyanın tercihli bir tarife uygulamasından yararlanmaları ve bunun rejim kapsamındaki eşya içinde geçerli olması halinde; indirilecek tutarın hesaplanmasında dikkate alınacak vergi oranının, tercihli tarifinin uygulanabilmesi için gerekli koşullara uygun geçici ihracat eşyasına uygulanması gereken oran olduğu, yönünde hükümler yer almaktadır.

Madde 142- Uluslararası ticarete yoğun rekabet koşulları geçerli olduğundan, firmalar ürettikleri malların talebini arttırmak amacıyla, sattıkları mal için servis güvencesi veya belirli bir süre içerisinde bozulmaya karşı değişim veya tamir garantisi vermektedirler. Bu suretle, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına tamir amacıyla gönderilen eşyanın böyle bir garanti nedeniyle tamirinin bedelsiz olarak yapıldığının gümrük idarelerine kanıtlanması halinde, bunun ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma sokulmasına bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 143- Bu maddede, eşyanın tamir amacıyla geçici ihraç edilmesi ve bu tamiratın bir garanti nedeniyle sözleşmeye bağlı olarak veya imalat hatası veya kanuni bir yükümlülüğe dayanılarak bedelsiz yapılmasının söz konusu olmadığı ve karşılığında bir tamir bedeli ödendiği durumlarda, eşyaya ithalat vergilerinden kısmi muafiyet uygulanması ve sadece yapılan tamir masraflarının vergilendirme kapsamında tutulması amaçlanmıştır.

Madde 144- Türkiye Gümrük Bölgesi dışına işleme faaliyetlerinde bulunulmak üzere gönderilen eşyanın yerine, bu faaliyetler tamamlanarak gümrük bölgesine geri getirilinceye kadar geçen süre içinde kullanılmak üzere, bu eşya ile benzer niteliklere sahip serbest dolaşımda olmayan eşyanın geçici olarak ithal edilerek kullanılmasına ve tarım politikası çerçevesinde tarımsal ürünlerin dışarıda işleme faaliyetleri dolayısıyla bölge dışına gönderilmesi halinde, bunların yerine standart değişim sistemine dayalı olarak ikame ürün gönderilmesine ilişkin usul ve esasların Müsteşarlıkça belirlenmesi, bu madde ile hükümler altına alınmıştır.

Madde 145- Bu maddede; geçici ihracat eşyası karşılığı ikame ürünlerinde aranılacak özellikler belirtilmektedir. Buna göre, ikame ürünlerin tamirata konu olan geçici ihracat eşyası ile aynı tarife sınırlanmasına girmesi ve aynı ticari nitelik ve teknik özelliklere sahip olması ve ikame ürünlerin de kullanılmış olması gerekir. Ancak, satış sözleşmesindeki garanti hükümlerine bağlı olarak bedelsiz gönderilen kullanılmış eşya yerine yeni eşya getirilmesinin mümkün olacağı hususu da maddede hükme bağlanmıştır.

Madde 146- Maddede, önceden ithalat durumunda, geçici ihracat eşyasının, ikame ürünlerinin serbest dolaşımına giriş beyannamesinin tescili tarihinden itibaren iki aylık süre içinde ihraç edilmesi hükme bağlanmıştır; böylece her iki eşyanın da uzun süre Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması kısıtlanmak istenmiştir. Ancak, istisnai hallerde bu sürenin gümrük idareleri tarafından uzatılabilmesine imkân tanınmıştır.

Madde 147- Bu maddede, geçici ihracat eşyasının yerine ikame ürün getirilmesi halinde, işlem görmüş ürüne uygulanacak ithalat vergilerinin belirlenmesi sırasında indirilecek vergi tutarının, geçici ihracat rejimine ilişkin beyannamenin tescili tarihinde geçerli olan geçici ihracat eşyasına uygulanabilir vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden tespit edilmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 148- Maddede, standart değişim çerçevesinde yürütülen işlemlerde, hariçte işleme rejiminin uygulama izninin başka bir kişiye devredilmesine imkân tanınmayacağı ve işlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin belirlenmesi zorunluluğunun aranmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde 149- Hariçte işleme rejimi çerçevesinde öngörülen usullerin tarife dışı ticaret politikası önlemlerinin yürütülmesi amacıyla da uygulanabileceği hususu bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 150- Bu maddenin yer aldığı ayırımda ihracata ilişkin hükümler bulunmaktadır. Madde metninde, serbest dolaşımda bulunan eşyanın, ticaret politikası önlemleri ve gerektiğinde ihracat vergilerinin tahsilinden sonra gümrük bölgesi dışına çıkışının mümkün olduğu ve bu işlemlerin ihracat rejimi kapsamında yapılabileceği belirtilmiştir; ihracat beyannamesinin, ihracat işlemlerini yapmaya yetkili gümrük idaresine verilmesi gerektiği ifade edilmiş; Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkan eşyanın ihracat beyannamesine tabi olamayacağı hal ve şartların yönetmelikle belirleneceği hususu, hüküm altına alınmıştır.

Madde 151- İhracata konu eşya, bir gümrük idaresinden beyan edilerek, başka bir gümrük idaresinden Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkabilmektedir. Bu durumda, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesini, ihracat beyannamesinin tescili sırasındaki durumu ile aynı durumda terk etmesi gerekecektir. Maddede, ihraç eşyasının ancak bu koşullarla gümrük denetiminden çıkmasının mümkün olduğu hükme bağlanmıştır.

Madde 152- Gelişen dünya ticareti ile ülkeler arası ekonomik ilişkilerin büyük boyutlara ulaşması nedeniyle, rekabetçi üretim koşulları altında üretilen eşyaların büyük tüketim merkezlerine yakın yerlerde depolanması veya muhafazası yahut işçiliğe tabi tutulması, üretim ve pazarlama maliyetlerini düşürmektedir. Bu amaçla, serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve gümrük mevzuatında öngörülen haller haricinde kullanılmaksızın veya tüketilmeksizin konulması mümkün olan ve ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin uygulanması bakımından, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında olduğu kabul edilen, serbest bölge olarak kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu maddede serbest bölgelerin tanımı yapılmıştır.

Madde 153- Serbest bölgeler, serbest dolaşımda olmayan eşya konulan yerler olduklarından, kaçakçılığı önlemek amacıyla, gerek belirlenmiş giriş ve çıkış noktalarında ve gerekse ctraflarında gümrük idarelerince denetleme ve kontrolün sağlanması şarttır. Bu açıdan, bu yerlere giren ve çıkan kişi ve araçların gümrük muayenesine tabi tutulacağı, eşyanın ve eşyaya ilişkin belgelerin muayene ve denetlemeye tabi tutulacağı hususları, bu madde ile düzenlenmiştir.

Madde 154- Bu madde ile serbest bölgelere her türlü eşyanın konulabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak, gerek kişi güvenliği gerekse diğer eşyanın güvenliği bakımından, yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı olan eşyanın diğer eşyalara zarar vermeyecek şekilde, serbest bölgelerdeki özel tertibatlı yerlerde muhafaza edilmesi gerekecektir.

Madde 155- Gümrük idarelerinin bir serbest bölgeye giren, buralarda kalan ya da buralardan çıkan eşyayı muayene etme yetkisi saklı kalmak üzere, serbest bölgelerin açılma ve işleyiş amaçlarını nedeniyle buralara giren eşyanın gümrük idarelerine sunulmasına ve beyanname verilmesine gerek olmadığı bu maddede belirtilmektedir.

Ancak, bir serbest bölgeye girmesiyle sona erecek bir gümrük rejimine tabi tutulmak, buralara ithalat vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin bir karar üzerine konulan ya da buralara konulması nedeniyle ihracata ilişkin olanaklardan yararlanan eşyanın belirtilen özelliklerinden dolayı gümrük idarelerine sunulması ve gerekli gümrük işlemlerine tabi tutulması zorunlu olup, maddede bu hususlara da yer verilmiştir.

Ayrıca, serbest bölgeye konulan ihracat vergilerine ve ihracatla ilgili diğer hükümlere tabi eşyanın dış ticaret politikası açısından izlenmesi gerekli olduğundan, bu tür eşyanın gümrük idarelerine bildirilmesi gerektiği ve buralara konulmuş eşyanın gümrük statüsünü onaylayan bir belgenin ilgilinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilebileceği hususu maddenin devamında belirtilmiştir.

Madde 156- Serbest bölgelerin kuruluş amaçlarından biri de finans zorluklarının aşarak üretim ve ticaret hacminin genişletilmesi olduğundan, eşyanın buralarda bekleme süresi sınırsız olarak tespit edilmiştir.

Madde 157- Bu madde ile serbest bölgede bulunan serbest dolaşımda olmayan eşyanın, hangi gümrükçe onaylanmış işlemler veya kullanımlardan yararlanabileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, bu eşyanın mutat elleçleme işlemlerine tabi tutulacağı hususu da maddede belirtilmiştir.

Bilindiği gibi, Türkiye Gümrük Bölgesindeki serbest bölgelere doğrudan getirilen eşyanın gümrük idaresine sunulma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, serbest bölgede faaliyet gösteren kullanıcıların herhangi bir gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanımdan yararlanmak istemesi halinde, bu madde kapsamında gerekli izinler verilecektir. Bu kapsamda, kullanıcıların talepleri doğrultusunda, serbest bölgedeki serbest dolaşımda olmayan eşya dahilinde işleme, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat rejimlerinden yararlanabilecektir.

Örneğin, Türkiye Gümrük Bölgesinde yapılacak bir işleme faaliyeti için dahilde işleme rejimi izni alan bir işletmeci Türkiye Gümrük Bölgesinin serbest bölgeler dışındaki bir parçasında başlattığı faaliyetlerini, söz konusu rejimi sona erdirmeden serbest bölgede de devam ettirebilecektir. Bu şekilde, girişimcilere serbest bölgelerin ve ekonomik etkili gümrük rejimlerinin avantajlarından bir arada yararlanma olanağı sağlanmaktadır.

Madde 158- Bu madde ile serbest bölgede bulunan eşyanın gümrük mevzuatı hükümleri dışında tüketilmesinin ve kullanılmasının mümkün olmadığı hususu hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte, yönetmelikle belirlenecek teçhizat ve tedarik ürünleri bu bölgelerde kullanılacak veya tüketilebilecektir.

Ancak, teçizat ve tedarik ürünlerinin kota veya tarife tavanına tabi olması halinde bu eşya ile ilgili olarak gümrük idaresine beyanname verilecek ve bu beyanname kapsamı eşya kota veya tarife tavanlarının hesaplanmasında dikkate alınacaktır. Böylece, serbest bölgeler aracılığıyla söz konusu ticaret politikası önlemlerinin aşılması engellenmiştir.

Madde 159- Serbest bölgelerde depolama, bir işçiliğe tabi tutulma, işleme faaliyetine tabi tutulma veya alım-satım ilişkisine konu olma gibi nedenlerle bulunan eşyanın 48 saat içinde envanter kayıtlarına alınacağı hususu bu maddede belirtilmiştir. Böylece, serbest bölgedeki eşya hareketlerini denetleme olanağı doğacaktır. Aynı şekilde envanter kayıtlarına konu eşyanın bölge içindeki hareketleri de muhafaza edilmesi gereken belgeler sayesinde izlenebilecektir.

Madde 160- Bu madde ile serbest bölgeden çıkan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilebileceği gibi, bu bölgenin diğer parçalarına da getirilebileceği; Türkiye Gümrük Bölgesinin diğer parçalarına getirilmesi halinde uygulanacak gümrük işlemleri hüküm altına alınmıştır.

Madde 161- Bu maddede, serbest bölgelerdeki eşya ile ilgili olarak vergilendirmeye ilişkin hükümler vaz' edilmiştir.

Madde hükmüne göre, serbest dolaşımda olmayan eşya için bir gümrük yükümlülüğü doğduğu ve bu eşyanın gümrük kıymetinin serbest bölgede kalış süreleri içinde depolanma ve muhafaza edilme masraflarını da içeren, fiilen ödenmiş veya ödenecek fiyata dayandığı hallerde, söz konusu masraflar, eşya için fiilen ödenmiş veya ödenecek fiyattan ayrı olarak gösterildiği takdirde gümrük kıymetine dahil edilmeyecektir. Buralarda elleçlemeye tabi tutulan eşyanın gümrük vergilerinin hesaplanmasında, söz konusu eşyanın dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktarı, beyan sahibinin talebi ve söz konusu elleçlemelerin yapılmasına gümrük idarelerince izin verilmiş olması kaydıyla, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte bu elleçlemelere tabi tutulmamış gibi dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktar olacaktır.

Madde 162- Serbest bölgelerde bulunan eşyanın gümrük bölgesinin başka bir yerine götürülmesi veya geri getirilmesi ya da bir gümrük rejimine tabi tutulması nedenleriyle yapılacak işlemlerde eşyanın gümrük statüsünün tespiti, bazı hallerde bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan, 155 inci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen onay belgesinin, eşyanın gümrük statüsünün tespitinde kanıt olarak kullanılmasına bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 163- Bu maddenin yer aldığı ayırımında, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım şekillerinden olan yeniden ihracat, imha ve terk konularına ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır.

Maddede, serbest dolaşımda olmayan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinden yeniden ihracının mümkün olduğu; ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere, eşyanın ihracı için öngörülen işlemlerin gerektiğinde yeniden ihracata konu olan eşyaya da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumdaki eşyaya uygulanacak özel haller yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 164- Maddede, eşyanın imha edilmesine veya gümrüğe terkine dair hükümler yer almaktadır. Buna göre, imha edilmek üzere gümrüğe terk edilecek eşyanın hazineye hiçbir masraf gerektirmeyecek şekilde gümrüğe bırakılması icap etmektedir. İmha sonucunda çıkan artuk ve atıklar kesin ithalat dışında başka bir işlem veya kullanıma tabi tutulacaktır.

Madde 165- Bu madde ile yeniden ihracat veya imhaya ilişkin gümrük işlemleri hüküm altına alınmıştır. Bu işlemler önceden gümrük idaresine bilgi verilmesiyle yapılabilecektir. Ancak, ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere eşyanın ihracı veya yeniden ihracına ilişkin işlemlerin veya önlemlerin gerektirdiği hallerde, Gümrük Müsteşarlığı, eşyanın yeniden ihracını yasaklayabilecektir.

Madde 166- Bu maddenin bulunduğu kısımda Türkiye Gümrük Bölgesinden eşya çıkarılmasına ilişkin hükümler vaz'edilmektedir. Buna göre, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkan eşya, yürürlükteki hükümlere göre gümrük idareleri tarafından yapılan kontrollere tabi olacak; bu eşya önceden belirlenen yollardan ve gümrüğün gözetimi altında yurtdışı edilecektir.

Madde 167- Eski Gümrük Kanununun 7, 8, 9 ve 10 uncu maddelerinde, gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna halleri sıralanmış bulunmakta idi. Ancak, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile imzaladığı gümrük birliği çerçevesinde olaya bakıldığında, trafik sapmalarının önlenmesi bakımından, aynı muafiyet hükümlerinin her iki tarafın mevzuatına benzer şekilde yansıtılması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Avrupa Birliğinin Ortak Gümrük Kodunda, bu maddenin benzeri bir hüküm yer almakta; muafiyete ilişkin ayrıntılı düzenlemeler ise ayrı yönetmeliklerle yürürlüğe konulmuş bulunmaktadır. Böylece, ekonomik ihtiyaçların gerektirdiği şekilde muafiyet düzenlemeleri yapmak ve bu düzenlemeleri süratle yürürlüğe koymak mümkün olabilmektedir. Bu bakımdan, Avrupa Birliğinde çok sık değişen muafiyete tabi eşya ile muafiyet hükümlerinin, kısa bir süre içinde Türk Gümrük Mevzuatına yansıtılması için bu konuda düzenleme yapma yetkisi Bakanlar Kuruluna bırakılmıştır.

Nitekim, Ortaklık Konseyi tarafından 6 Mart 1995 tarihinde kabul edilen Gümrük Birliğinin Uygulama Usullerini Belirleyen Kararın 26 nci maddesi gereğince, bu maddenin 2 nci fıkrasının (b) bendinde; "Gümrük vergisi muafiyetine ilişkin, (EEC) 918/83 sayılı 28.03.1983 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen (EEC) 2287/83, 2287/83, 2288/83, 2289/83 ve 2290/83 sayılı 29.07.1983 tarihli Komisyon Yönetmelikleri" şeklinde sıralanan mevzuatın da Türkiye tarafından benimsenmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, maddenin 1 inci fıkrası ile 1615 sayılı Gümrük Kanununda yer alan milli güvenliği ilgilendiren konulardaki muafiyet hükümleri muhafaza edilmiştir.

Maddenin 1 inci fıkrasının uygulanmasında, milli savunma ve iç güvenlik konularında; Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ihtiyaçlarının sağlanması için doğrudan bu kuruluşlar tarafından serbest dolaşıma sokulan veya bu kuruluşların açtığı ihaleleri kazanan şirket ve müesseselerin bu ihaleler konusu her türlü silah, araç, gereç, anamalzeme, mühimmat, makine, elektronik, elektrikli cihaz, alet ve teferruatları ile bunların üretimi, bakımı ve onarımında kullanılacak her türlü parça, yedek parça, mamul, yarı mamul maddeler ve malzemeleri üretici sıfatıyla ithal etmeleri halinde ve bunun ihtiyaç sahibi makam tarafından onaylanması durumunda, sözkonusu eşyaya gümrük muafiyeti uygulanacaktır.

Madde 168- Bu madde ile başlayan bölümde, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıktıktan sonra herhangi bir sebeple geri gelen eşyaya ilişkin uygulanacak işlemler açıklanmaktadır. Madde, ihracını müteakip üç yıllık bir süre içerisinde geri getirilerek yeniden ithal edilen eşyanın vergilerine tabi tutulmayacağı; söz konusu eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilmeden önce, özel amaçlı nihai kullanımı nedeniyle indirilmiş veya sıfır vergiden yararlanarak serbest dolaşıma sokulduğu takdirde tanınabileceği; ithalat vergilerinden muafiyet hakkının, eşyanın aynen ihraç edildiği durumda olması hali hariç, hariçte işleme rejimi çerçevesinde Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilen eşyaya ve amacı iki veya çok taraflı anlaşma hükümlerini aşmak olan geri gelen eşya ile ihracata ilişkin önlemlere tabi eşyaya uygulanmayacağı, hususlarını hükme bağlamıştır.

Madde 169- Geri gelen eşyaya uygulanacak muafiyet hakkının sağlanması için eşyanın ihracından sonra Türkiye Gümrük Bölgesi dışında ayniyetinin değişmemiş olması gerektiği hususu, maddede belirtilmiştir. Ancak, Bakanlar Kurulu Kararı ile bu koşula istisna getirilebilecektir.

Madde 170- Bu maddede, dahilde işleme rejiminin uygulanmasından sonra ihraç edilen ve daha sonra geri gelen işlem görmüş ürünlere de 168 ve 169 uncu madde hükümlerinin uygulanacağı, aynı hükmün yeniden ihraç edilen işlem görmüş ürünler için de geçerli olacağı, bu gibi hallerde, eşyanın en son ihraç tarihinin, serbest dolaşıma giriş tarihi olarak kabul edileceği ve kanunen alınması gereken ithalat vergileri tutarının, dahilde işleme rejimi hükümlerine göre belirleneceği düzenlenmiştir.

Madde 171- Bu madde balıkçıyı teşvik eden bir düzenleme getirmektedir. Bilindiği gibi, Türkiye'de kayıtlı veya tescilli ve Türk bandrası taşıyan gemilerin başka ülke karasularından çıkarttığı deniz ürünleri ve yine aynı koşulları taşıyan fabrika gemilerde elde edilen deniz ürünlerine dayalı ürünler gümrük vergilerine tabi üçüncü ülke ürünü olarak değerlendirilebilmektedir. Madde ile getirilen düzenlemeyle söz konusu ürünlerin gümrük vergilerinden muaf serbest dolaşıma sokulması mümkün kılınmaktadır.

Madde 172- Bu maddede sınır ticareti düzenlenmesine ilişkin hususlar yer almaktadır. Türkiye ile komşu ülkeler arasında coğrafi durum ve bölge ihtiyaçları gözönünde bulundurulmak koşuluyla gerek dış ticaret politikalarının ve gerekse bölge ihtiyaçlarının zaman içerisinde değişiklik gösterebilecek olması nedeniyle, sınır ticaretinin kapsamının belirlenmesi konusunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir.

Madde 173- Dış ticaret işlemleri ve haberleşmenin gereği olarak Türkiye'ye posta yolu ile eşya gelebildiği gibi, Türkiye'den dışarıya da aynı yolla eşya gönderilebilmektedir. Bu nedenle posta yoluyla gelen veya giden eşyaya uygulanacak gümrük kurallarının belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu madde ile başlayan bölümde, posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen, buradan gönderilen veya Türkiye'ye iade olunan, içinde eşya bulunmayan mektuplar dışındaki eşyaya uygulanacak işlemler açıklanmaktadır. Madde, bu konulardaki genel uygulamaları düzenlemektedir.

Madde 174- Bu maddede posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen ve buradan giden eşyanın konulacağı yerler ile bekleme süreleri açıklanmıştır. Buna göre, söz konusu eşya posta idaresinin sorumluluğu altındaki genel antrepo sayılan yerlere konulacaktır. Eşyanın buralarda bekleme süresi ise Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası posta anlaşmaları ile belirlenecektir.

Madde 175- Bu maddede posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen ve giden eşya için gümrük beyanının, nasıl yapılacağı belirtilmiştir. Buna göre, posta yolu ile gelen veya giden ticari mahiyetteki eşya 58 ila 71 inci maddelerde belirtildiği şekilde beyan edilecek; ticari mahiyette olmayan eşyanın gümrüğe sunulması sırasında ibraz edilen uluslararası kabul görmüş belgeler beyanname hükmünde kabul edilecektir.

Madde 176- Maddede, Türkiye dışına sefer yapan her türlü deniz taşıtı ile hava gemilerinin kullanacakları donanım eşyası, yakıt ve yağları ile kumanyalarının ithalat vergilerinden muaf olduğu belirtilerek, transit taşımacılığının maliyetleri azaltılmış ve aynı konuda diğer ülkeler tarafından sağlanan kolaylıklara paralellik oluşturulmuştur.

Madde 177- Bu maddenin yer aldığı bölümde, tasfiye edilecek eşyaya ilişkin işlemler hüküm altına alınmıştır. Maddede, bu Kanunun çeşitli maddelerinde yer alan ve ilgili maddelerdeki koşullar çerçevesinde tasfiye edilebilecek hale gelen eşyanın 178 inci maddede belirtilen usullere göre tasfiye edileceği belirtilmektedir.

Madde 178- Bu maddede, tasfiye edilecek eşyanın tasfiye yöntemleri açıklanmıştır. Buna göre, söz konusu eşya Tasfiye Tüzüğü hükümlerine göre, ihaleye çıkarılmak suretiyle, ihraç amaçlı satış suretiyle ve perakende satış suretiyle tasfiye edilecektir. Ayrıca, eşyanın bir kamu kuruluşuna tahsisi veya imhası da mümkün olabilecektir.

Madde 179- Bu madde ile gümrük idarelerinin gözetimi altındaki eşyanın mümkün olduğunca beyan sahiplerine kullanılması amaçlanmıştır. İthal edilmek amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyadan maksimum faydayı sağlayacak kuruluşun, bunu ithal etmek ve kendi üretim biriminde kullanmak isteyen kuruluş olacağı kuşkusuzdur. Bu bakımdan, tasfiye işlemleri daha elastiki hale getirilmiş; beyan sahiplerinin tasfiye aşamasına kadar gümrük vergilerini, para cezalarını, ambarlama ve elleçleme giderlerini ödeyerek söz konusu eşyayı serbest dolaşıma sokabilmesine olanak sağlanmıştır.

Madde 180- Tasfiyeye tabi tutulan eşya üzerinde çeşitli kurum, kuruluş ve kişilerin hakları bulunabilmektedir. Bu nedenle, tasfiye edilen eşyanın satış bedeli üzerinden hizmet karşılığı alacaklar ve yapılmış masraflar, ithalat vergileri, satış için yapılmış masraflar ve para cezalarının hak sahiplerine garameten dağıtılması esası getirilmiştir. Kaçak zannı ile yakalanan ve tasfiye edilen eşyanın bedeli yukarıda belirtildiği şekilde dağıldıktan sonra artan ve emanete alınan para olduğunda, bu miktar eşya ile ilgili dava sonucuna göre bütçeye gelir kaydedilecek veya sahibine ödenecektir.

Madde 181- Bu madde ile başlayan bölümde gümrük yükümlülüğünün doğmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. İthalat vergilerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girmesi halinde, ithalat nedeniyle doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları bu maddede belirtilmektedir. Böylece, gümrük yükümlülüğünün söz konusu gümrük beyannamesinin tescil tarihinde doğduğu; yükümlünün beyan sahibi olduğu; dolaylı temsil durumunda hesabına gümrük beyanında bulunulan kişinin de yükümlü olduğu hüküm altına alınmaktadır.

Madde 182- Bu maddede, ithalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesine girmesi ya da bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesinin başka bir yerine götürülmesi hallerinde, doğacak gümrük yükümlülüğü, bunun doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları yer almaktadır.

Madde 183- İthalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük gözetiminden çıkarılması halinde, doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları bu madde ile düzenlenmektedir.

Madde 184- Bu madde ile, ithalat vergilerine tabi eşyanın geçici depolanmasından veya tabi tutulduğu gümrük rejiminin uygulanmasından kaynaklanan yükümlülüklere uyulmadığı; yahut özel amaçlı kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranı uygulanmasına ilişkin koşullardan birinin yerine getirilmediği hallerde doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları belirtilmektedir.

Madde 185- Bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın, yürürlükteki mevzuatta öngörülenler dışındaki koşullarda tüketilmesi veya kullanılması halinde, doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları bu maddede yer almaktadır.

Madde 186- İthalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesine girmesi, bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesinin başka bir yerine götürülmesi veya ithalat vergilerine tabi eşyanın geçici depolanmasından veya tabi tutulduğu gümrük rejiminin uygulanmasından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle gümrük yükümlülüğünün doğacağı yukarıdaki ilgili maddelerde belirtilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilememesinin, eşyanın özelliklerine bağlı bir nedenle, tahrip olmasından veya tekrar yerine konulamaz şekilde kaybindan ya da beklenmeyen hal veya mücbir sebepten veya gümrük idarelerinin izninden kaynaklandığının kanıtlanması halinde, ithalat

nedeniyle gümrük yükümlülüğü doğmayacaktır. Keza, gümrük idaresinin izninden kaynaklanmayan hallerde, eşyanın tekrar yerine konulamaz şekilde kaybının nasıl kanıtlanacağı madde metninde yer almıştır.

Madde 187- Özel amaçlı kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma giren eşya için haklı gerekçelerle bir gümrük yükümlülüğünün doğmadığı kabul edildiği takdirde, nihai kullanım gerçekleşmeden eşyanın tahrip olması durumunda ortaya çıkan artuk ve atıkların millileşmemiş eşya sayılması hususu bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında, nihai kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma giren eşya için sonradan bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, buna ilişkin gümrük vergilerinin nasıl hesaplanacağı belirtilmektedir.

Madde 188- İhracat vergileri, Avrupa Birliği gümrük mevzuatından Türk gümrük mevzuatına yansıyan yeni bir düzenlemedir. Avrupa Birliğinde, ihracat vergileri iç piyasa fiyatlarını düzenlemeye yönelik dış ticaret politikasının bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bakımdan, Gümrük Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra Türkiye'de de ihracat vergileri iç piyasa fiyatlarını kontrol etmek yönünden bir düzenleyici olarak kullanılabilir. Bunun yanı sıra, üçüncü ülkelerden ortak gümrük tarifesindeki oranlardan daha düşük bir vergi ile veya muafin Türkiye'ye ithal edilen eşyanın Avrupa Birliği'ne ihraç edildiği hallerde de fark giderici vergi olarak ihracat vergisi alınabilecektir.

Madde metninde ihracat vergilerine tabi eşyanın, bir gümrük beyannamesi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesi halinde, buna ilişkin beyannamenin tescil tarihinde bir gümrük yükümlülüğünün doğacağı; yükümlünün beyan sahibi olduğu; dolaylı temsil durumunda, hesabına beyanda bulunulan kişinin de yükümlü olacağı belirtilmektedir.

Madde 189- İhracat vergilerine tabi eşyanın gümrük beyanında bulunulmaksızın gümrük bölgesi dışına çıkartılması halinde bir gümrük yükümlülüğü doğacağı ve yükümlülüğün doğma tarihi ile yükümlünün kim olduğu hususları da bu madde ile belirlenmektedir.

Madde 190- Bu madde ile, ihracat sırasında eşyanın tam veya kısmi bir muafiyetten yararlandırılmasına ilişkin konulmuş koşullara uyulmaması halinde, doğacak gümrük yükümlülüğü ve bunun doğma tarihi ile yükümlünün kim olduğu hususları düzenlenmiştir.

Madde 191- Bu bölümde yer alan maddelerde belirtilen gümrük yükümlülüğü, ithali veya ihracı her türlü yasaklama veya kısıtlamaya tabi eşya için de doğabilecektir. Ancak, bu maddede; sahte paralar ve tıbbi ve bilimsel amaçlı kullanımları nedeniyle ekonomik dolaşıma sokulmayan narkotik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin gümrük bölgesine kanuna aykırı olarak girmesi nedeniyle bir gümrük yükümlülüğü doğmayacağı belirtilmektedir. Bunun sebebi esasen bu tür eşyanın dolaşımının zaten yasak olmasıdır. Nitekim, söz konusu eşyanın bu şekilde kanuna aykırı olarak Türkiye'ye girmesi ceza koyan diğer kanunlara konu olmuştur. Bununla birlikte, söz konusu kanunlarda yer verilen cezaların miktarının belirlenmesinde gümrük vergilerinin baz alındığı hallerde, gümrük yükümlülüğünün doğmuş olduğunu varsaymak gerekecektir.

Madde 192- Bu madde ile, gümrük vergilerinin tahsilinin sürüncemede kalmasını önlemek ve hazine alacağını garantiye almak amacıyla, aynı gümrük vergilerinin ödenmesinden birden çok yükümlünün sorumlu olduğu hallerde, bunların söz konusu vergilerin ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumlu olmaları sağlanmıştır.

Madde 193- Bu maddede, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarih ve bu tarihte yürürlükte olan vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarının gözönünde bulundurulacağı hususlarına açıklık getirilmektedir. Buna göre, bu Kanunla konulmuş aksine hükümler saklı kalmak kaydıyla,

bir eşyaya uygulanacak ithalat ve ihracat vergileri tutarı, bu eşyaya ilişkin gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihteki vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarına göre belirlenecektir. Gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihi kesin olarak tespit etmenin mümkün olmadığı hallerde, söz konusu eşya ile ilgili olarak dikkate alınacak tarih, gümrük idarelerinin bu eşya için bir gümrük yükümlülüğü doğduğu sonucuna vardıkları tarih olacaktır. Ancak, gümrük idarelerince, gümrük yükümlülüğünün daha önce doğduğuna ilişkin bir bilgi temin etmeleri halinde, eşyanın ithalat vergileri tutarı, elde edilen bilgilere göre belirlenen en eski tarihe göre tespit edilecek ve bu tarihteki vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları gözönünde bulundurulacaktır.

Ayrıca, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarih ile vergi tahakkukunun yapıldığı tarih arasındaki süre için Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanacaktır.

Madde 194- Türkiye'nin taraf olduğu iki veya çok taraflı anlaşma hükümlerine göre Türk ihracat ürünlerine tercihli tarifeler uygulanabilmektedir. Ancak, bu tercihli tarifelerden yararlanma, ihracat ürününün bünyesine giren başka ülke menşeli girdilerin ithalat vergilerinin ödenmesi koşuluna bağlı tutulabilmektedir. Maddede, dahilde işleme rejimi kapsamında üretilen eşyanın bünyesine giren millileşmemiş eşyanın ithalat vergilerinin ödenmesi koşuluyla anlaşmaya taraf ülkelerin tercihli tarifelerinden yararlandığı hallerde, bu uygulamadan yararlanılmasını sağlayacak belgelerin geçerlik kazanmasının, ithalata ilişkin bir gümrük yükümlülüğü doğuracağı belirtilmekte ve yükümlünün kim olduğu ile yükümlülüğün doğduğu tarihin nasıl belirleneceği hususları hüküm altına alınmaktadır.

Madde 195- Bu madde ile başlayan bölümde gümrük vergilerinin ödenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Maddede, gümrük vergilerinin hesaplanarak tahakkuk ettirilmesinden sonra Gümrük Vergilerinin Tahakkukunu İzleme Defterine veya bilgisayara kaydedileceği; söz konusu defterin tutulmasına ilişkin usullerin Müsteşarlıkça belirleneceği belirtilmektedir.

Madde 196- Madde, gerekli teminatın sağlanması koşuluyla; gümrük idareleri tarafından 30 günü geçmeyecek şekilde saptanan bir süre içinde teslim edilen tek ve aynı kişiye ait eşyanın tümü ile ilgili olarak, bu sürenin sonunda, Gümrük Vergilerinin Tahakkukunu İzleme Defterine kaydedilmesini mümkün kılmaktadır.

Madde 197- Kamu alacağının tahsil edilebilmesi için yükümlüye tebliğ edilmesi gerekmektedir. Maddede, gümrük vergilerinin tahakkuktan sonra hemen yükümlüye tebliğ edileceği belirtilmektedir. Ancak, yükümlü tarafından gümrük beyannamesinde gösterilen vergi tutarı ile gümrük idaresince hesaplanan vergi tutarının eşit olması halinde, gümrük idarelerinin eşyayı teslim etmesi, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliği yerine geçecektir.

Maddenin devamında gümrük vergilerinin tebliğine ilişkin azami süre belirtilmektedir. Buna göre, gümrük vergilerine ilişkin tebligat gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılabilecektir. Ancak, adli takibat gerektiren bir tasarruf nedeniyle gümrük idarelerinin kanunen ödenmesi gereken kesin vergi tutarını tespit edememesi halinde, adli takibatın sonuçlandırılması gümrük idarelerinin, bilgi edindiği tarihten başlamak üzere, üç yıllık sürenin bitiminden sonra da söz konusu tebligat yapılabilecektir. Aynı hüküm yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri için de geçerli olacaktır.

Madde 198- Bu maddede tebliğ edilen gümrük vergilerinin ödeme süresi belirtilmiştir. Buna göre, yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapılmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Bu süre, faiz alınmak suretiyle yazılı talep üzerine 30 gün uzatılabilecektir. Ancak, ida-

renin yürüttüğü işlemlerin gecikmesi nedeniyle veya adli mercilerce ya da eşyanın ithaline veya ihracına ilişkin olarak resmi mercilerce yürütülen herhangi bir işlem nedeniyle geçecek süreler ödeme süresini durduracaktır.

Madde 199- Basitleştirilmiş usule göre tescil edilmiş bir beyannamede eksik bilgi veya belgenin gümrük idaresince verilen süre içerisinde tamamlanmaması halinde 198 inci madde hükmüne göre süre uzatımı yapılamıyacağı hususu, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 200- Maddede gümrük vergilerinin ödenmesinde kullanılacak ödeme araçları sıralanmaktadır. Madde hükmüne göre gümrük vergileri Türk Lirası olarak ödeneceği; ödemenin 6183 sayılı Kanunda belirtilen usullere yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin devamında, vergilerin bankalarda açılan gümrük idaresi hesabına ödenebileceği belirtilmiştir. Böylece, gümrük vergilerinin yatırılmasına daha az zaman ayrılabilmesine olanak sağlanmıştır.

Madde 201- Ödenmeyen amme alacakları, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmektedir. Madde bu hususa açıklık getirmiş ve kesinleşmiş gümrük vergilerinin süresi içinde ödenmemesi halinde, gümrük idarelerinin Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapacaklarını belirtmiştir.

Madde 202- Bu madde ile başlayan bölümde gümrük vergileri karşılığında verilecek teminat ile ilgili hükümler yer almaktadır. Buna göre, gümrük vergileri karşılığında teminat verilmesi gereken hallerde teminat yükümlü veya yükümlü olması muhtemel kişi tarafından verilecektir. Ancak, teminatın teminat vermesi istenen kişiden başka bir kişi tarafından da verilmesi mümkün olabilecektir. Genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşlarından, belediyelerden ve sermayesinin tamamı devlete ait olan kamu iktisadi kuruluşlarından teminat yerine taahhütname alınacaktır.

Türkiye'nin imzaladığı uluslararası anlaşma ve sözleşmeler nedeniyle bu Kanunda yer alan teminat şekilleri dışında teminat istenmesi de söz konusu olabilmektedir. Bu gibi hallerde, anlaşma veya sözleşme hükümlerinin zamanı geçirilmeden uygulanmasını sağlamak amacıyla, söz konusu teminatın kabulü yönünde Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Öte yandan, maddenin son fıkrası ile ekonomik olarak önem arz etmeyecek değerdeki gümrük işlemleri için teminat aranmaması ve teminat olarak teminat sigortası kabul edilecek hallerin belirlenmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 203- Bazı özel veya kamu kuruluşları sürekli olarak dış ticaret işlemleri yapmaktadırlar. Sık sık gümrüklerde işlem takip eden bu kuruluşların, gümrük yükümlülüğü gerektiren iki veya daha fazla işlemi kapsamak üzere toplu teminat vermesine bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 204- Bu maddede, teminat tutarlarının belirlenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, gümrük idareleri teminat tutarlarını gümrük vergileri tutarına göre belirleyeceklerdir. Gümrük vergilerinin belirlenmediği hallerde ise tahakkuk eden veya edebilecek gümrük vergilerinin en yüksek tutarına eşit tutarda belirleyeceklerdir. Götürlü teminat verilmesine ilişkin usul ve esaslar ise yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 205- Maddede gümrük idarelerince kabul edilebilecek teminat çeşitleri sıralanmıştır. Buna göre, gümrük vergileri karşılığı olarak Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre kabul edilen ve değerlendirilen teminat çeşitleri kabul edilecektir. Ayrıca Müsteşarlıkça tespit edilen yabancı paralar ile gümrük idaresi nezdinde açtırılan cari hesaplardan mahsuben yapılan ödemeler de teminat olarak kabul edilecektir.

Madde 206- Bu maddede teminatın alınmasına ve çözülmesine ilişkin hükümler yer almıştır. Verilen teminatın gümrük vergilerini karşılama konusunda yetersiz kalması halinde ek bir teminat verilmesi veya ilk teminatın başka bir teminatla değiştirilmesi istenebilecektir. Teminat ancak ilgi-

li gümrük yükümlülüğü sona erdiğinde çözülecek; yükümlülüğün kısmen sona ermesi halinde kısmi teminat çözümlenmesine imkan tanınacaktır. Ancak, söz konusu teminatın kısmen çözülmeye uygun olması gerekecektir.

Madde 207- Bu madde ile nakdi teminat dışında teminat verilmesi halinde, tahakkuk ettirilerek tahsili gereken ancak teminata bağlanan gümrük vergileri için, bu teminatın kabulü tarihinden itibaren geçici ithalat rejimi hükümleri dışındaki bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulan eşyanın serbest dolaşıma girmesi veya ilgili rejim hükümlerine uyulmaması nedeniyle bir gümrük yükümlülüğünün doğması halinde buna ilişkin teminatın kabul tarihinden itibaren başlamak üzere Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında faiz tahsil edileceği hükmüne bağlanmıştır. Bu şekilde, gerçekten erteleme ihtiyacında olmayan kişilerin gümrük idarelerine başvurmalarının önlenmesi ve amme alacağının nema kaybının ortadan kaldırılması sağlanmıştır.

Madde 208- Bu madde ile başlayan bölümde gümrük yükümlülüğünün ortadan kalkmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde hükmüne göre, vergilerin ödenmesi veya kaldırılmalarına karar verilmesi; gümrük beyannamesinin iptal edilmesi; eşyanın bir gümrük rejimi kapsamında tesliminden önce zapt ve müsadere edilmesi veya imha edilmesi; 164 üncü madde uyarınca imha veya terk edilmesi; doğal özellikleri veya beklenmeyen haller yahut mücbir sebep nedeniyle telif olması veya kaybı; 182 nci maddede uyarınca gümrük yükümlülüğü doğan eşyanın kanuna aykırı giriş nedeniyle müsadere edilmesi hallerinde gümrük yükümlülüğü sona erecektir. Gümrük vergilerinin zamanlaşımına uğramasına ilişkin hükümler ise saklıdır.

Madde 209- Türkiye'nin taraf olduğu anlaşma hükümlerine göre, dahilde işleme rejimi altında elde edilen Türk menşeli eşyanın anlaşmalara taraf ülkelere ithalinde, tercihli tarife uygulamasından yararlanmasının, bunların bünyelerine giren serbest dolaşımda olmayan eşyanın ithalat vergilerinin ödenmesi ve buna ilişkin belgelerin onaylanması koşuluna bağlı olması halinde doğan gümrük yükümlülüğünün, bu işlemlerin iptal edilmesiyle ortadan kalkacağı hususu madde metninde yer almaktadır.

Madde 210- Bu madde ile başlayan bölümde vergilerin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Bu maddede, geri verme ve kaldırma deyimlerinin tanımları yapılmıştır. Buna göre, geri verme deyimi, ödenmiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen geri ödenmesi, kaldırma deyimi henüz ödenmemiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen alınmamasına karar verilmesi anlamına gelecektir.

Madde 211- Bu maddede, kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmiş olduğu belirlenen ithalat veya ihracat vergilerinin geri verileceği; yine kanunen ödenmemeleri gerektiği halde, tahakkuk ettirilmekle birlikte henüz ödenmeyen ithalat veya ihracat vergilerinin kaldırılacağı genel kural olarak kabul edilmiştir. Ancak, gümrük vergilerinin tahakkuku ve ödenmesi sırasında bu işlemlerin yanlış olduğunun ilgili kişi tarafından bilindiği hallerde geri verme ve kaldırma talepleri kabul edilmeyecektir.

Maddenin ikinci paragrafında, geri verme ve kaldırma taleplerine ilişkin zamanlaşım hükümleri yer almaktadır. Buna göre, yükümlünün, gümrük vergilerinin tahakkukunun tebliği tarihinden itibaren üç yıllık bir süre içerisinde geri verme ve kaldırma talebiyle gümrük idaresine başvurabilecektir. Ancak ilgilinin beklenmeyen hal veya mücbir sebep nedeniyle söz konusu süre içinde mütacaatta bulunmadığını kanıtlaması halinde, bu süre uzatılabilecektir. Geri verme veya kaldırma işle-

mi yükümlünün müracaatı halinde yapılabileceği gibi, aynı süre içinde yapılan kontrol ve denetleme sonucunda da doğrudan yapılabilecektir.

Madde 212- Maddede, iptal edilmiş bir gümrük beyannamesine dayanarak ödenmiş olan gümrük vergilerinin geri verilmesine ilişkin süre belirlenmektedir. Buna göre, söz konusu gümrük vergilerinin geri verilmesi, gümrük beyannamesinin iptali amacıyla başvuruda bulunmasına dair öngörülen süreler içinde ilgilinin talep etmesi halinde mümkün olabilecektir.

Madde 213- Beyannamenin gümrük idareleri tarafından tescil edildiği tarihte bir eşyanın kusurlu veya ithallerine esas teşkil eden sözleşme hükümlerine aykırı olması ve bu nedenle ithalatçılar tarafından kabul edilmemesi durumunda, bu eşyanın vergileri ödenmiş ve teslimi gerçekleşmiş ise, söz konusu vergilerin geri verilmesi gerekecektir. Tesliminden önce hasar görmüş olan eşya için de aynı durum söz konusudur. Bu madde belirtilen ihtimallere yer vermekte ve yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esasları içermektedir.

Madde 214- Bu Kanunun diğer maddelerinde belirtilen haller dışında, ithalat veya ihracat vergilerinin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin özel durumların mevcut olabileceği dikkate alınarak, bu madde ile Bakanlar Kuruluna yetki verilmiş; yükümlünün hata veya açık ihmalinin bulunmadığının tespit edildiği hallerde, geri verme veya kaldırma işlemlerinin yapılabileceği belirtilmiştir. Ancak, geri verme veya kaldırma işlemleri, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliğ tarihinden itibaren 1 yıl içinde ilgili gümrük idaresine başvurulması halinde yapılabilecektir.

Madde 215- Bu madde ile geri verme veya kaldırma işlemine konu olmayacak gümrük vergileri tutarlarının Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilmesine imkan verilmiştir. Böylece, idarenin ayracağı zamana ve yapacağı masrafa değmeyecek miktardaki gümrük vergilerinin iadesi için ısrafta bulunulmaması amaçlanmıştır.

Madde 216- Gümrük vergileri tutarları ile bunların ödenmelerine bağlı olarak tahsil edilmiş olan gecikme faizlerinin geri verilmesinde idare tarafından faiz ödenmeyeceği hususu bu maddede belirtilmekle birlikte, geri verme kararının, alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde idarece uygulanmaması durumunda, kişilerin maddi kayıplarını önlemek amacıyla idarece faiz ödenmesi yükümlülüğü hüküm altına alınmıştır.

Daha önce çıkarılan amme alacaklarıyla ilgili hiçbir kanunda yer almayan bu düzenleme ile idarenin keyfi davranışları nedeniyle yükümlülerin mağdur olmaması amaçlanmıştır.

Madde 217- Gümrük vergilerinin hatalı olarak kaldırılması veya geri verilmesi durumunda, söz konusu vergilerin ve bunlarla ilgili faizlerin yeniden tahsili cihetine gidilmesi gerekmektedir. Madde bu amaçla düzenlenmiştir.

Madde 218- Gümrük idarelerinin önemli bir kısmı demiryolu dahil kara, deniz ve hava yoluyla yapılan eşya ve yolcu taşımalarında yararlandıkları istasyonlarda, deniz ve hava limanlarında veya posta idarelerinde faaliyet göstermektedir. Bu nedenle, söz konusu yerleri işleten kuruluşların gümrük idarelerinin denetim ve kontrollerini gerçekleştirmelerini sağlayacak her türlü düzeni tesis etmeleri ve sorumlulukları altındaki yerlerde gümrük idarelerinin çalışmalarını için elverişli bütörları sağlamaları gerekmektedir. Bu madde ile başlayan bölümde, söz konusu kuruluşların bu konudaki yükümlülüklerine yer verilmiştir.

Bu maddede, istasyon, liman, antrepo işleten kuruluşların ve posta idarelerinin gümrük denetim ve kontrolleri açısından ihtiyaç duyulan tertip, tesis, araç ve gereçlerle ilgili yükümlülükleri ve sorumlulukları hükme bağlanmıştır.

Madde 219- Bu madde, antrepo işleticilerinin buralardaki eşyanın güvenliği ve hizmetin çabuk görülmesi açısından ihtiyaç duyulacak ek donanım ve değişiklikleri yapmalarına; gerekli araç ve gereci sağlamalarına; buralarda özel olarak gümrük ve gümrük muhafaza memurları görevlendirilmesi gerektiği takdirde bunların maaş, ücret ve yolluklarını ödemelerine yönelik hükümler içermektedir.

Gümrük idarelerinin bulunduğu genel antrepolarda görevlendirilecek gümrük ve gümrük muhafaza memurlarına maaş ve fazla çalışma ücreti gibi ödemelerinin devlet tarafından yapılması esas olmakla birlikte, yerleşim yerlerinden uzak olan mahallerde özel antrepo kurarak işleten işletmeciler kuruluşların, kendi faaliyetleri ile ilgili gümrük işlemlerini yapmak üzere gümrük personeli görevlendirmesini talep etmesi ve bu taleplerinin karşılanması halinde, ilgili memurların maaş, fazla çalışma ücreti ve diğer tahsisatlarını ödeme konusunda işletici kuruluş yükümlü kılınmaktadır.

Madde 220- Bu madde ile başlayan bölümde, gümrük idarelerinde çalışma zamanları, fazla çalışma, gümrük personelinin kıyafeti ve gümrük bayrağı ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Bu madde, gümrük idarelerinde normal çalışma zamanlarının iklim, mevsim, ekonomik durum ve ihtiyaçlar dikkate alınarak Müsteşarlıkça belirleneceğini; uluslararası yolcu ve eşya trafiğinin sürekli olduğu yerde ise gümrük idarelerinin de sürekli faaliyet göstereceklerini hüküm altına almaktadır.

Madde 221- Yolcuların ve taşıt araçlarının giriş ve çıkışlarına ilişkin işlemler dışında, gümrük işlemlerinin normal çalışma saatleri içinde yapılması gerektiği hususu madde metninde belirtilmekle birlikte, yazılı talep halinde ve gerekli önlemler alınarak çalışacak personelin fazla çalışma ücretleri ve varsa kanuni yollukları ödenmek koşuluyla normal çalışma saatleri dışında da gümrüklerde mesai yapılmasına bu madde ile imkan tanınmıştır.

Bu fazla mesai ücretinden gümrük vergilerini tahsil eden gümrük saymanları ve mutemetleri ile bunlara bağlı olarak çalışan veznedarlar da yararlanacaktır. Fazla çalışma ücretinden ve kanuni yolluklardan yararlanacak personel gümrük idare amiri tarafından belirlenecek; gümrük saymanı ve veznedarı da dahil olmak üzere fazla mesai yapacak personelin adı ve soyadı gümrük idare amiri tarafından, gümrük idaresine verilen fazla çalışma talep dilekçesinin üzerine kaydedilecektir.

Ticari ithalat ve ihracat yapılan gümrük idarelerinde yürütülen ve benzer uygulamaları tüm gelişmiş Avrupa ülkelerinde bulunan bu yöntem sayesinde, uluslararası ekonomik faaliyetlerin gerektirdiği hız ve verim artışı sağlanmış olmaktadır. Aynı hüküm yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrası ile yeni bir düzenleme geliştirilmiş olup, bununla özel kurye taşımacılığı yapan kuruluşlar ile özel uçak ve yat sahiplerinin gümrük hizmetlerinin karşılanması amaçlanmıştır. Özel kurye taşımacılığı (kapıdan kapıya kargo taşımacılığı) ekonomik faaliyetlerin zamanla yarıştığı ve taşımacılığın son derece sürat kazandığı çağımızın bir gereksinimi olarak ortaya çıkmıştır. Böylece dünyanın bir ucundan diğerine çok kısa sürede numune, hediye, kitap, matbu evrak gibi küçük gönderiler iletilenmektedir. Bu tür taşımalar gümrük idarelerinde mesai saatlerine bağlı olmaksızın çalışma yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu bakımdan, özel kurye taşımacılığı yapan kuruluşların fazla mesai taleplerini global olarak gümrük idarelerine iletmeleri ve gerekli global ücreti yatırmaları halinde, kendilerine 24 saat gümrük hizmeti sunulabilecektir. Öte yandan, gelişen özel uçak taşımacılığı ile yat turizminin gerektirdiği özel yolcu servisleri, gerekli çalışma ücretinin yatırılması halinde gümrük personeli tarafından sağlanacak; uçakta kontrol, gemide kontrol imkanları arttırılacaktır.

Madde 222- Bu madde, normal çalışma saatleri dışında çalışacak gümrük personeline ödenecek fazla çalışma ücretinin miktarı ile bunun tahsil ve dağıtımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Buna göre, 221 inci maddeye göre tahsil edilen fazla çalışma ücretlerinin %50'si fazla çalışmayı yürüten personele ödenecek; geri kalan miktarın, % 40'ı gümrük idaresinin ihtiyaçlarında kullanılmak üzere, Bütçeye özel ödenek olarak kaydedilecek; hak sahibine yapılan ödemeler ile özel ödenek olarak kaydedilen miktar dışında kalan meblağ diğer personele dağıtılmak üzere Gümrük Müsteşarlığı adına T. C. Ziraat Bankası nezdinde açılacak hesaba gönderilecektir. Müsteşarlık bu meblağı yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde fazla çalışmayı düzenleme ve kontrolle yükümlü tutulan amir ve memurlara ve normal çalışma saatlerine bağlı olmaksızın hizmet gören personele dağıtacaktır. Bu şekilde yapılacak ödemelerde damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmayacaktır. Bu madde sayesinde gümrük personeli arasında ücret farklılığından dolayı doğması muhtemel çekişmeler ve huzursuzluklar önlenmiş olacaktır. Aynı hüküm yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 223- Gümrük hizmetlerinin uluslararası bir nitelik taşıması, personelin yolu ve iş sahipleriyle sürekli temas halinde bulunması, görevin özelliği gibi nedenlerle gümrük muhafaza ve gümrük memurlarının resmi kıyafet giymeleri gerekmektedir. Maddede, bu husus belirtilmekte ve kıyafetin şeklinin tespit edilmesi konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki vermektedir.

Madde 224- Bu maddede, gümrük bayrağının günün her saatinde hizmet veren gümrük kapılarında sürekli olarak, diğer gümrük binalarında ise yalnız kanuni çalışma saatlerinde çekili kalacağı hükmü yer almaktadır.

Gümrük bayrağı, tüm ülkelerde kullanılan gelenekselleşmiş simgelerden biri olarak değerlendirilmektedir. Milli bayrağın yanında ekonomik bağımsızlığın ve egemenlik alanının bir simgesi olan gümrük bayrağı ile ilgili hüküm, yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 225- Bu madde ile başlayan bölüm, eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kul lanıma tabi tutulmasına ilişkin faaliyetlerin eşya sahiplerince veya bunlar adına hareket eden kişiler tarafından temsil yoluyla takip edilip sonuçlandırılmasına ve gümrük müşavirlerine ilişkin hükümleri içermektedir. Maddede, devlet, belediye, il özel idareleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin amir ve memurlarının ve özel hukuk tüzel kişilerinin kendilerini temsile yetkili personelinin doğrudan temsil yoluyla tüm gümrük işlemlerini, taşımacı kuruluş temsilcilerinin ise aynı yolla transit işlemlerini takip edebilmelerine imkan sağlanmıştır.

Kanunda, eşya sahiplerini dolaylı temsil yoluyla temsil etmek suretiyle gümrük idarelerinde iş takibini sağlamak amacıyla gümrük müşavirliği ünvanı altında bir meslek grubu ihdas edilmiş; gerekli koşulları taşımaları ve yeterli bilgi ve beceri düzeyine gelmeleri halinde, meslek mensuplarının gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı olarak adlandırılmaları ve yetkilendirilmeleri hükme bağlanmıştır.

Madde 226- Maddede, gümrük müşavirinin her türlü gümrük işlemlerini takip ederek sonuçlandırmaya yetkili olduğu belirtilirken, gümrük müşavir yardımcılarının Gümrük Müsteşarlığına sınırlandırılmış yetki kullanabilecekleri hususu hükme bağlanmıştır.

3. üncü maddenin 17 nci bendinde tanımlandığı gibi, beyan sahibi kendi adına beyanda bulunan kişiyi ya da adına beyanda bulunulan kişiyi ifade etmektedir. Kendi adına beyanda bulunan kişi bu Kanunun 5 inci maddesindeki düzenlemelere göre doğrudan veya dolaylı temsil yoluyla beyannameyi imzalayan kişidir. Dolaylı temsil durumunda gümrük müşaviri başkası hesabına hareket etmekle birlikte, beyannameyi imzalayan kişi olduğu için beyan sahibidir. Bu durumda, yürürlük-

teki mevzuat uyarınca beyan sahibine yüklenecek yükümlülükler gümrük müşavirine yüklenmiş kabul edilir. Ancak, gümrük müşaviri beyan sırasında başkasının nam ve hesabına hareket ettiğini açıklamışsa, bu durumda sorumluluk müşterek ve müteselsildir.

Madde 227- Gümrük müşavirliği mesleğine müşavir yardımcısı olarak başlayabilmek için aranacak koşullar bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Başkası adına gümrük işlemlerini takip edebilmek için bu meslek mensuplarının, eğitim, disiplin koşulları yanında, gümrük ve dış ticaret mevzuat ve uygulamaları hakkında profesyonel anlamda bilgi sahibi olmaları; gerek gümrük işlemlerinin sağlıklı ve süratli bir şekilde yürütmesi ve gerekse adına hareket edilen kişinin zarar görmemesi bakımından zorunlu görülmüştür. Bu nedenle, mesleğe girecek kişilerin bahsedilen konularda yeterli bilgi sahibi olup olmadıklarının tespitine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu madde ile söz konusu tespit, mesleğe dışardan katılacak olanlar için sınava, gümrük memuru olanlar için de tecrübeye istinaden yapılması öngörülmüştür.

Madde 228- Bu maddede, gümrük müşaviri olabilme koşulları sıralanmaktadır. Gümrük müşaviri olunabilmesine ilişkin koşullar sıralanırken, her adayın durumuna göre özel hükümler vaz' edilmiştir.

Madde 229- Gümrük müşavirlerinin çalışma merkezleri, birlikte çalışmaları halinde üstlenecekleri yetki ve sorumlulukları bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Çalışma merkezlerinin belirlenmesi, yapılacak kanuni tebligatlar yönünden önem kazanmaktadır. Diğer taraftan müşavirlerin müştereken çalıştıkları meslektaşları ile yanlarında çalışan müşavir yardımcılarını da gerekli takiplerin yapılması bakımından ilgili gümrük başmüdürlüğüne bildirmeleri, bu madde ile zorunlu kalmıştır.

Madde 230- Gümrük müşavirlerinin kanunlara göre tutmaya mecbur oldukları ticari veya kanuni defter ve belgelerini, gerektiğinde gümrük denetim ve kontrollerini sağlamak bakımından saklamaları ve gümrük görevlilerine ibraz etmeleri zorunlu tutulmuş; maddede bu husus düzenlenmiştir.

Madde 231- Gümrüklerde yürütülen işlemlerin özelliği, buralarda iş takip eden gümrük müşavirlerinin dürüst ve güvenilir olmalarını ve idareye doğru beyanda bulunmalarını gerektirmektedir. Bu madde, bu Kanuna ve gümrüklerde uygulanan diğer mevzuata aykırı hareketleri görülen gümrük müşavirlerine verilecek cezaları içermektedir. Böylece, bir nevi kamu hizmeti gören meslek mensuplarının belli bir disiplin altında çalışmaları sağlanmak istenilmiştir.

Madde 232- Gümrük müşavirlerine 231 inci maddede belirtilen disiplin cezalarının verilmesi konusundaki yetkiler bu madde ile düzenlenmiştir. Bu kişiler hakkında yapılan incelemeler sırasında tedbir mahiyetinde yapılacak işlemler de maddenin devamında yer almıştır.

Madde 233- Bu madde ile gümrük müşavir ve müşavir yardımcılığı giriş sınavlarının yılda bir kez yapılacağı ve her adayın en çok üç kez sınava girebileceği hususu hüküm altına alınmıştır.

Madde 234- Bu madde ile başlayan kısımda gümrük idareleri tarafından kesilecek para cezalarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu maddenin bulunduğu birinci bölümde, cezalara ilişkin genel hükümler vardır.

Bu maddede, para cezalarının uygulanmasında kasit unsurunun aranmayacağı; aynı fiilin iki ayrı cezaya temas etmesi halinde ağır olanın uygulanacağı; ceza uygulanmasının idari yaptırım uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği ve ceza kanunlarına göre takibat yapıp mahkum olanlar hakkında bu cezaların uygulanacağı hususları hükme bağlanmıştır.

Madde 235- Bu madde ile cezanın ne zaman karara bağlanacağı ile cezada zamaşımının başlangıç ve bitiş tarihleri belirlenmiştir. 237 nci maddeye göre alınacak para cezaları ancak vergi ta-

hakkukunun kesinleşmesinden sonra karara bağlanacak ve bu para cezalarının zamanasını süresi vergi tahakkukunun kesinleştiği tarihi takip eden günden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Madde 236- Gümrük idarelerine yapılan beyanla, gümrük idaresince yürütülen muayene veya denetleme yahut sonradan kontrol sonucunda tespit edilen noksan gümrük vergileri ile ilgili olarak alınan para cezalarının dağıtım usul ve esasları bu maddede belirtilmiştir. Böylece, vergi kaybı yaratan beyanların daha ciddi bir şekilde denetlenmesi konusunda gümrük personeli için bir teşvik unsuru oluşturulmuştur.

Bu hüküm yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 237- Bu madde ile başlayan bölüm, vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak cezalara ilişkin hükümleri içermektedir. Madde, serbest dolaşıma giriş rejimine veya bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda cins, tür, nitelik, miktar veya kıymet bakımından farklılık tespit edilmesi ve bunun bir vergi kaybına yol açması durumunda verilecek cezaları hükme bağlamaktadır. Ancak, genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşları ile özel idareler ve belediyelerin vergi kaçırmaya yönelik davranışlarda bulunmayacakları hususu gözönünde bulundurularak, bu kuruluşlara madde ile öngörülen ceza uygulanmayarak, sadece usulsüzlük cezası verilecektir.

Aynı madde hükmü, yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 238- Gümrük işlemlerine başlanmadan ve bu işlemler bitirilip gümrük idarelerinin izni alınmadan antrepolardan veya eşya konutmasına izin verilen yerlerden eşya çıkarılması durumunda; çıkarılan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra bu vergilerin 3 katı para cezası alınması, bu madde ile hükme bağlanmıştır.

Madde 239- Bu maddede, antrepolarda veya gümrük idarelerince eşya konulmasına izin verilen yerlerde yapılan sayımlar sonucunda, kayıtlara göre noksan veya fazlalık çıkması durumunda uygulanacak cezalar hükme bağlanmıştır. Bu gibi durumlarda, noksan çıkan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra, bu vergilerin 3 katı para cezası alınacaktır. Sayımlarda fazla eşya çıkması halinde ise söz konusu eşya tasfiyeye tabi tutulduğu gibi, fazla çıkan eşyaya ait ithalat veya ihracat vergileri tutarı kadar para cezası alınacaktır. Söz konusu para cezaları antrepo işleticilerinin veya kullanıcılarının sorumlulukları gözönünde bulundurularak, bunların birinden veya her ikisinden alınacaktır.

Madde 240- Taşıt araçlarının sahipleri, kaptanları, sürücüler veya acentaları tarafından gümrük idarelerine verilen özet beyan veya özet beyan yerine kullanılan ticari veya resmi belgelerdeki kayıtlı miktara göre ortaya çıkan noksanlık veya fazlalıklar hakkında uygulanacak cezalar bu maddede yer almıştır. Ancak dökme halinde gelen eşyadaki %3'ü aşmayan eksiklik veya fazlalıklar için takibat yapılmayacaktır.

Madde hükmü yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 241- Bu maddenin yer aldığı bölümde usulsüzlüklere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Bu madde, ithalat veya ihracat vergilerinden muaf olsa dahi, gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak eşya ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs etmek yahut bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokmak veya yurtdışına çıkarmak eylemlerine uygulanacak cezaları açıklamak üzere düzenlenmiştir. Bu gibi durumlarda, söz konusu eşyanın ithalata konu olması halinde CIF değerinin, ihracata konu olması halinde ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınacaktır.

Madde 242- Bu maddede tasfiyelik hale gelen eşyanın beyan sahibi tarafından serbest dolaşma sokulmak istenmesi halinde eşyanın döviz bazında CIF değerinin % 1'i oranında Türk Lirası olarak para cezası alınması öngörülmüştür. Tasfiyeye tabi tutulan eşyaya ilişkin ihale ilanının yayımlanmasından önceki süre içinde söz konusu eşyanın beyan sahibi tarafından ithal edilmesine olanak tanınması, beyan hak sahibine büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ancak, rejim hak sahibine tanınan bu avantajın sürekli kötüye kullanılmaması yönünden, bu şekilde bir ceza uygulamasına gidilmesi uygun bulunmuştur.

Madde 243- Maddenin 1 inci fıkrasında, bu Kanunda ayrı bir ceza tayin edilmiş haller saklı kalmak üzere, bu Kanuna uygun olarak veya bu Kanunla tanınmış yetkilere dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerle getirilen şekil ve usullere aykırı hareket edenlere 10.000.000 TL para cezası uygulanması öngörülmüştür. Bu şekilde kanunda açıkça cezası bulunmayan usulsüzlükler ve riayetsizliklerin ceza uygulanamaz durumdan çıkarılması amaçlanmıştır.

1 inci fıkrada belirtilen meblağ, enflasyonun etkisi ile bir süre sonra yaptırım gücü olmayan bir cezaya dönüşebilmektedir. Bunu önlemek için, 1 inci fıkrada belirtilen miktarın, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması 2 nci fıkra ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin 3, 4, 5 ve 6 ncı fıkralarında diğer usulsüzlüklere ilişkin cezalar yer almış; usulsüzlüğün ağırlığı göz önünde bulundurularak belirlenen cezalar 1 inci fıkrada belirtilen meblağ baz alınarak katlanmıştır. Buna göre, fıkralar itibariyle cezalar 1 inci fıkrada öngörülen miktarın 2, 4, 6 ve 8 katı olarak uygulanmasına olanak sağlanmıştır.

Madde 244- Bu maddenin yer aldığı kısımda gümrük işlemlerine karşı yapılacak itirazlara ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde metninde, gümrük vergilerine karşı düzeltme talebinin süresi ve mercii belirtilmiştir. Maddenin devamında, düzeltme talebine ilişkin kararlara, idari kararlara, gümrük vergilerine ve cezalara karşı itirazın süreleri ve mercileri sıralanmaktadır.

Madde 245- Bu maddede gümrük idarelerinde yapılan kimyevi tahlillere karşı itiraz hükümleri yer almaktadır. Bilindiği gibi, kimyasal maddelerin veya bileşimlerin gümrük tarife pozisyonunun belirlenmesinde kimyevi tahlil zorunlu bulunmaktadır. Bu tür eşya gümrük laboratuvarlarında tahlile tabi tutulmakta; tahlil sonuçlarına göre eşyanın tarife pozisyonu belirlenmekte ve o tarife üzerinden vergilendirmeye tabi tutulmaktadır.

Madde hükmüne göre, yükümlüye tebliğ edilen tahlil sonuçlarına karşı 15 gün içinde gümrük başmüdürlüklerine yazılı olarak itiraz edilebilecektir. İtiraz üzerine birinci tahlilin yapıldığı gümrük laboratuvarında görevli olan ve ilk tahlili yapan kimyager dışındaki iki kimyager tarafından ikinci tahlil yapılacaktır. Yükümlünün talebi halinde, gümrük idareleri gümrük kimyageri olmayan bir gözlemci kimyagerin de ikinci tahlilde hazır bulunmasına izin vereceklerdir. Üç kimyagerden fazla kimyager bulunmayan gümrük laboratuvarında yapılan tahlile itiraz edilmesi halinde, ikinci tahlil en az iki kimyager bulunan en yakın gümrük idaresine ait laboratuvarda yapılacaktır. İkinci tahlil isteyenlerden, haklı çıktıkları takdirde geri verilmek üzere, Müsteşarlıkça belirlenecek miktarda tahlil masrafı alınacaktır. Bu şekilde, gümrük laboratuvarlarının yersiz talepler nedeniyle meşgul edilmesi önlenecektir.

İkinci tahlil sonuçları, eşyanın teknik özelliklerinin ve niteliklerinin belirlenmesi yönünden kesin kabul edilecektir.

Madde 246- Bu madde ile para cezası kararlarına karşı idari itiraz yoluna gidilmemesi halinde yapılacak indirime ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, para cezalarına itiraz edilmez ise bu meblağ üçte bir noksanı ile tahsil edilecektir.

Madde 247- Bu madde ile yükümlülerin gümrük idaresine verdikleri beyanname ile beyan ettikleri bilgilere ve beyanname eki ibraz ettikleri belgelere karşı idari yargı yoluna başvuramayacakları hususu hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, idari yargı yoluna başvurulmasının idari kararın uygulanmasını engellemeyeceği hususu da maddede yer almaktadır.

Madde 248- Bu madde ile, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte olan Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun ilgili maddeleri ile 30.11.1960 tarihli ve 146 sayılı Kanunun; ayrıca, 19.7.1972 tarihli ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu ile söz konusu, Kanunda değişiklik yapan kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bilindiği gibi, halen yürürlükte bulunan 1615 sayılı Gümrük Kanununun 52 nci maddesine göre eşyanın gümrük sundurmalarında kalma süreleri bir rejim beyanından önce 4 ay ve rejim beyanından sonra 2 ay olmak üzere toplam 6 ay olarak belirlenmiştir. Bu Kanunun 52 nci maddesine göre ise aynı yerlerde bulunan ve denizyolu ile gelen eşya için 45 gün, diğer yolla gelen eşya için 20 gün içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini gerekli görülmektedir.

Bu geçici madde ile 1615 sayılı Gümrük Kanunundaki süreleri gözönünde bulundurarak, yurtdışı bağlantılarını yapan ve nakit hareketlerini ayarlayan kişilerin yeni Kanunun getirdiği düzenlemelerden olumsuz yönde etkilenmemesi amacıyla, yürürlükten kaldırılan Gümrük Kanununun, sundurma bekleme sürelerine ilişkin hükümlerinin uygulanması esası getirilmiştir.

Bununla birlikte, yeni kanunun sağladığı avantajlardan da yararlanması bakımından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte genel, özel ve fiktif antrepolarda bulunan eşyanın bekleme sürelerinin sınırsız kılınması yönünde, maddeye 2 nci fıkra eklenmiştir.

Geçici Madde 2- Bu Kanun hükümlerine göre, gümrük idarelerine karşı yükümlü veya hak sahibi konumundaki kişilerin bu Kanun yürürlüğe girmeden önce başlanmış, ancak, henüz sonuçlandırılmamış gümrük işlemleri ile ilgili olarak, bunların lehlerine olan hükümlerin uygulanması prensibi, bu madde ile kabul edilmiştir.

Maddenin devamında, kanun değişikliği nedeniyle kişilerin zarara uğramamaları veya yeni durum değerlendirmesi yapmaları amacıyla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere, 45 gün içinde beyan hak sahiplerinin rejim değişikliği taleplerinin kabul edileceği; ancak, bu taleplerin kabulünün ceza kararlarının sonuçlarını ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir.

Geçici Madde 3- Başka kanunlarda gümrük teşkilatının bağlı olduğu eski Bakanlıklara ve yürürlükten kaldırılan 1615 sayılı Gümrük Kanununa yapılan atıfların geçerliliğini devam ettirebilmesi için, bu atıfların Gümrük Müsteşarlığı ve bu Kanuna yapılmış sayılacağı hükme bağlanarak hukuki boşluk doğmaması amaçlanmıştır.

Geçici Madde 4- Bu Kanun ile gümrük idarelerinin denetimi altındaki eşyanın mümkün olduğunca beyan sahiplerine kullanılması amaçlanmıştır. Bu bakımdan, tasfiye işlemleri daha elastiki hale getirilmiş; hak sahiplerinin tasfiye aşamasına kadar gümrük vergilerini ve para cezalarını ödeyerek, söz konusu eşyayı ithal edebilmesine olanak sağlanmıştır.

1615 sayılı Gümrük Kanununa göre tasfiyelik hale gelen eşya sahiplerinin de bu olanaktan yararlanmaları amacıyla Geçici 4 üncü Madde düzenlenmiştir.

Geçici Madde 5- Bu Kanun ile gümrük idarelerinde iş takip edebilecek meslek grubu üyelerinin ünvanları gümrük komisyoncusu yerine gümrük müşaviri olarak değiştirilmiştir. Bu geçici madde ile, önceden gümrük komisyoncusu veya gümrük komisyoncu yardımcısı ünvanlarına sahip olanların bu ünvanlarını gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı olarak değiştirebilmelerine olanak sağlanmış; gerek halen bu mesleği yürütenler ve gerekse bu mesleği icra etme hakkına sahip olanların kazanılmış hakları güvence altına alınmıştır.

Maddenin 5 inci fıkrası ile halen faaliyetlerini sürdüren gümrük komisyoncuları derneklerinin, yeni bir düzenleme yapıp, bu meslek grubunun kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu şeklinde örgütlenmelerine kadar faaliyetlerine devam etmelerine olanak sağlanmıştır.

Madde 249- Yürürlük maddesidir.

Madde 250- Yürütme maddesidir.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

1615 SAYILI GÜMRÜK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 19.7.1972 tarihli ve 1615 sayılı Gümrük Kanununun 564 sayılı Kanun Hükmünde Karamame ile değişik 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 1. — Bu Kanunda geçen;

1. Müsteşarlık, Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığını; 2. Gümrük İdaresi, gümrük mevzuatında belirtilen işlemlerin kısmen veya tamamen yerine getirildiği Gümrük Müsteşarlığının taşra birimlerini; 3. Kişi, gerçek ve tüzel kişiler ile yürürlükteki mevzuatın öngördüğü hallerde, hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte, hukukî tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığını; 4. Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişi, bu bölgede kanunî ikametgâhi olan bütün gerçek kişiler ile bu bölgede kayıtlı işyeri, işyeri merkezi ya da devamlı işyeri kuruluşu bulunan bütün tüzel kişi veya kişiler ortaklığını; 5. Karar, Gümrük Müsteşarlığının veya yetkili kıldığı gümrük idarelerinin, gümrük mevzuatı kapsamında belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukukî sonuç doğuracak idarî tasarrufunu; 6. Serbest dolaşımında bulunan eşya; Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydıyla, serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine tabi tutulup, muafin veya gümrük vergileri ödenerek Türkiye gümrük bölgesine giren eşya ile üretiminde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın, bu Kanun hükümlerine göre Türk menşeli sayılan eşyayı; 7. Gümrük statüsü, eşyanın Türkiye gümrük bölgesinde serbest dolaşım durumunda bulunup bulunmadığını; 8. Gümrük vergisi ve vergi, yalnız giriş veya çıkış gümrük vergisini, gümrük vergileri ve vergiler ise giriş veya çıkışta tahsili öngörülen diğer vergiler dahil bütün malî yükleri; 9. Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması, eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulmasını veya bir serbest bölgeye girmesini veya yeniden ihracını veya imhasını veya gümrüğe terkedilmesini; 10. Ekonomik etkili gümrük rejimleri, antrepo, dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme, geçici ithalat ve hariçte işleme rejimlerini; 11. Gümrük beyanı, belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulmasını, 12. Beyan sahibi, kendi adına beyanda bulunan kişiyi veya adına beyanda bulunulan kişiyi; 13. Eşyanın gümrüğe sunulması, belirlenen usul ve esaslara uygun olarak, eşyanın gümrük idaresine ya da gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere gelmesi üzerine gümrük idarelerine yapılan bildirimini; 14. Eşyanın teslimi, eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması sonucu veya öngörülen amaçlar doğrultusunda kullanımı için gümrük idareleri tarafından ilgiliye verilmesini; 15. Rejim hak sahibi, gümrük beyanında bulunan veya namına gümrük beyanında bulunulan kişi veya bu kişiye ait bir gümrük rejimi ile ilgili hakların ve yükümlülüklerin devredildiği kişiyi; 16. İzin hak sahibi, izne tabi bir gümrük işlemi için kendisine izin verilen kişiyi; 17. Elleçleme, gümrük denetimi altındaki eşyanın asli niteliklerini değiştirmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kablardan küçük kablara aktarılması, kablaların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılması ve benzeri işlemleri; 18. Eşya, her türlü madde, ürün ve değeri; 19. Fiilî ithal, a) vergi tahakkukunun idarece yapıldığı hallerde vergilerin ödendiği veya bankalarda gümrük idaresi adına açılan hesaba yatırıldığı veya cari hesaptan mahsubun yapıldığı veya teminata bağlandığı veya erteleme işleminin gümrüğünce tamamlandığı veya muafiyet hükümlerinin uygulandığı tarihi, b) Vergi tahakkukunun mükellefince yapıldığı hallerde eşyanın gümrük işlemlerinin ikmal edildiği tarihi, c) Taahhüt üstü yapılan işlemlerde muayenesinin bitirilip çetelenin açıldığı, d) 77 nci maddeye göre eşyanın teslim edildiği tarihi; 20. Çıkış, ihrac eşyasının 130 uncu madde gereğince muayenesinin yapıp taşıta yüklenmesini, bir yerden veya değişik yerlerden bir defada veya kısım kısım gelmekte olan dökme veya diğer eşyada yüklemenin tamamlanmasını ve

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ya muayenesi tamamlandıktan sonra çıkış hükmünde geçici depolama yerleri, antrepo veya serbest bölgelere alınmasını;

İfade eder.”

MADDE 2. – 1615 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Gümrük denetlemesi altında, Türkiye Gümrük Bölgesine ithal veya bu bölgeden ihraç edilecek eşyanın, vergi ödeme mükellefiyeti; 55, 57, 123 ve 124 üncü maddeler gereğince beyannamelerin, posta yoluyla gelen eşyada ise, 135 ve 136 ncı maddelerdeki belgelerin, tescil edildiği günde başlar. Gümrük denetlemesi altında bulunan eşya bu Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça fiili ithalden veya çıkıştan önce telef olursa, mükellefiyet kalkar.”

MADDE 3. – 1615 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 4. – Gümrük vergileri, eşyanın vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki hal ve mahiyeti esas alınarak, yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanır. Eşya ticaretine ilişkin özel hükümlerle belirlenmiş diğer önlemler, gerektiği takdirde sözkonusu eşyanın tarife pozisyonuna göre uygulanır.

Gümrük Tarifesi;

a)Yürürlükte bulunan Türk Gümrük Tarife Cetvelini,

b)Tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen diğer cetvelleri,

c) Türk Gümrük Tarifesinin kapsadığı eşyaya uygulanacak gümrük vergi oranlarını ve tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde oluşturulan tarımsal malî yüklerle, diğer vergi oranları ile malî yükleri,

d)Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli bir tarife uygulaması gerektiği anlaşımlarda yer alan tercihli tarife uygulamalarını,

e)Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarını,

f)Bazı eşyaya koşullu olarak uygulanacak gümrük vergileri muafiyeti veya indirimi ile ilgili uygulamaları,

Kapsar.

İkinci fıkranın (d), (e) ve (f) bendlerinde belirtilen tarife uygulamalarının belirli bir ithalat miktarı ile sınırlandırılmış olması halinde bu uygulamalar tarife kotalarının sözkonusu olduğu durumlarda tespit edilen ithalat miktarına ulaşıldığında; tarife tavanlarının sözkonusu olduğu durumlarda ise Bakanlar Kurulu kararıyla, sona erer. Eşyanın tarife pozisyonunun belirlenmesi deyiminden, sözkonusu eşyanın girdiği Türk Gümrük Tarife Cetvelinin veya ikinci fıkranın (b) bendinde öngörülen diğer cetvelin bir alt pozisyonunun; tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarifesine dayanan ya da bu tarife cetveline alt açılımlar ekleyen ve özel alanlara ait eşya ticaretine ilişkin tarife dışı önlemlerin uygulanması amacıyla Bakanlar Kurulu kararı ile oluşturulan bir diğer cetvelin alt pozisyonunun; saptanması anlaşılır.

Mahiyeti itibarıyla veya nihai kullanım amacına bağlı olarak, tarife kotaları kapsamında olsa dahi, bazı eşyanın gümrük vergilerinden indirim veya şartlı muafiyete tabi tutulacağı haller, Bakanlar Kurulunca belirlenir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 4. — 1615 sayılı Kanunun 7 nci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna

Madde 7. — Eşyanın serbest dolaşımına girişi veya ihracı halinde, gümrük vergilerinden muafiyet veya istisna tanınacak haller ile bu muafiyetin veya istisnanın kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenir.

Ancak,

a)Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya,

b)Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyaçları için gümrük beyannamesi bu kuruluşlar adına düzenlenmiş olmak kaydıyla, yurt dışından tedarik olunan her türlü harp silah, araç, gereç, teçhizat, makine, cihaz ve sistemleri ile bunların yapım, bakım ve onarımlarında kullanılacak yedek parçalar, akaryakıt ve yağlar, hammadde, malzeme (eğitim malzemesi dahil) ve harp ganimetleri ile memleket dahilinde temini mümkün olmayan ve Sağlık Bakanlığınca kabul, tespit ve belgelenecek her çeşit ilaç ve ilaç hammaddeleri,

c) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyacı için bedelsiz olarak dış kaynaklardan alınan her türlü yardım malzemesi,

d)Emniyet Genel Müdürlüğü ile Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü tarafından, emniyet ve gümrük muhafaza hizmetleri ihtiyacı için dış memleketlerden mubayaa ve ithal olunacak (b) bendinde yazılı araç, gereç ve silahlar ile bunların teferruatı,

e)Millî savunma ve iç güvenlik konularında; Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ihtiyaçlarının sağlanması için; Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlendirmek amacıyla kurulmuş bulunan vakıflar ile sermayesinin yansından fazlası bu vakıflara ait olan şirket ve müesseselerin yukarıda yazılı kuruluşlar tarafından verilecek siparişlerle ilgili olarak üretici sıfatıyla ithal etmeleri gereken ve miktarı ihtiyaç sahibi makam tarafından onaylanan her türlü silah, araç, gereç, anamalzeme, mühimmat, makine, elektronik, elektrikli cihaz, alet ve teferruatları ile bunların üretimi, bakımı ve onarımında kullanılacak her türlü parça, yedek parça, mamul, yarı mamul maddeler ve malzemeler.

f) Karşılıklı olmak kaydıyla, savaş esirleri ve savaş zamanlarında enterne edilen askerî ve sivil kişiler adına bağış yoluyla gönderilen yiyecek, tütün ve sigara dahil içecek ve giyim eşyası,

g)67 nci maddenin ikinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla, Türkiye’de kayıtlı veya tescilli ve Türk bandırasını taşıyan gemilerin Türkiye’nin kara suları dışından çıkarttığı deniz balıkçılığı ürünleri ile diğer deniz ürünlerinin veya bu koşulları taşıyan fabrika gemilerde, bu ürünlerden elde edilen ürünlerin serbest dolaşımına girişi,

gümrük vergilerinden muafıtır.”

MADDE 5. — 1615 sayılı Kanunun 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 14. — Gümrük hattı Türkiye siyasi sınırlarıdır. Türkiye gümrük bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir.”

MADDE 6. — 1615 sayılı Kanunun 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

“Fikri ve sınaî mülkiyet haklarının korunması

Madde 21. — Fikri ve sınaî mülkiyet haklarının korunması mevzuatına göre, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım hakları ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamına giren haklarla ilgili olarak, hak sahibinin yetkilerine tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri, hak sahibinin veya temsilcisinin talebi üzerine veya sözkonusu eşyanın sahte markalı ya da telif hakkına tabi taklit mal tarifine uyduğuna ilişkin açık deliller olması halinde, re'sen gümrük idareleri tarafından durdurulur. Durdurma kararı ithalatçıya ve hak sahibi veya temsilcisine bildirilir. Gümrük idareleri, olayın özelliğine göre ithalatçının veya kamunun hakkını güvenceye almak ve suiistimalleri önlemek amacıyla, başvuru sahibinden eşyanın kıymeti ile mütenasip teminat isteyebilirler. Başvurunun kabul edildiği tarihte şikâyet konusu eşya serbest dolaşıma girmiş ise, başvurunun gümrük idaresince kabul edilmesi, sözkonusu eşyanın gereğince muayene edilmeden ithaline izin verildiği gerekçeyle hak sahibine tazminat hakkı doğurmaz. Sahte markalı veya taklit mallarla mücadele kapsamında, gümrük işlemleri gümrük idaresince re'sen durdurulan eşyadan dolayı, ilgili kişilerin yapılan işlemler sonucunda kayba veya zarara uğraması halinde, gümrük idaresi yetkilileri bu kişilere karşı sorumlu tutulmaz. Gümrük idaresince alınan durdurma kararının hak sahibine tebliğinden itibaren on gün içinde esas hakkında yetkili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa, eşya hakkında beyan sahibinin talepte bulunduğu gümrük rejimi hükümlerine göre işlem yapılır. Gümrük işlemleri durdurulan eşya, yetkili mahkemece alınan karar doğrultusunda, tasfiye rejimi hükümlerine göre imha veya aslı nitelikleri değiştirilerek satış suretiyle tasfiye edilebilir. Yolcu beraberinde getirilen zati ve hediyeleş eşya ile posta kolileri ile gönderilen ticarî mahiyette olmayan eşya için bu madde hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 7. — 1615 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinin 2 numaralı bendine aşağıdaki ibare eklenmiştir.

“Türkiye’de yerleşik firmalarla, lisans, royalti veya patent anlaşması imzalamış olan yabancı firmaların bu tür eşyası bu hükmün dışındadır.”

MADDE 8. — 1615 sayılı Kanununun 564 sayılı Kararın Hükmünde Kararname ile değişik 51 inci maddesinden önceki “İKİNCİ KİTAP” üst başlığı ile “Gümrük rejimleri” alt başlığı ve “BİRİNCİ AYIRIM” üst başlığı ile “Sundurma rejimi” alt başlığı kaldırılmış, buraya “ALTINCI BÖLÜM” üst başlığı ile “Eşyanın geçici depolanması” alt başlığı konulmuş ve 51 inci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici depolama

Madde 51. — Türkiye gümrük bölgesine getirilen serbest dolaşımda olmayan eşya ile talep halinde çıkış eşyası gümrük denetimi altında geçici depolama yerlerine veya gümrük idaresince uygun görülen yerlere konulur. Eşya, gümrüğe getirildikten sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilinceye kadar geçici depolanan eşya statüsünde bulunur.

Geçici depo işleticileri en çok 3 gün içinde geçici depoya alınan eşyanın manifesto veya manifesto yerine geçen belgelerdeki bilgilere uygun olarak düzenleyecekleri Geçici Depo Giriş Listesini ilgili gümrüğe vermek zorundadırlar. Yolcu beraberinde getirilen eşya ile gümrüğe sunulmaksızın bir gümrük rejimine tabi tutulacak eşya veya hacimleri, ağırlıkları ve cinsteri itibariyle geçici depolama yerlerine konulmaksızın geldiği taşıt üstünde işleme tabi tutulacak eşya hakkında düzenlemeler yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.

Geçici depolanan eşyanın, geçici depolama yerine konuluş tarihinden itibaren iki ay içerisinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması ve gümrük işlemlerinin tamamlanması gerekir. Yolcu beraberinde getirilip gümrük ambarları veya geçici depolama yerlerine konulan eş-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ya buralarda 3 ay süre ile muhafaza edilir. Bu maddede belirtilen süreler içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini için gerekli işlemlere başlanmamış eşya, herhangi bir adli veya idarî takibata konu olmaması halinde tasfiye olunur. Ancak bir defada getirilemeyen komple tesislerin sahipleri veya bunlar adına işi yürütecek temsilcileri veya taşıyıcıları ile bunların temsilcileri tarafından gümrüğe müracaatla getirilen eşyanın komple tesise ait olduğu kanıtlanmak koşuluyla, bu süreler son partinin getiriliş tarihinden itibaren işlemeye başlar. Geçici depolanan eşya aslı nitelikleri değiştirilmemek kaydıyla buralarda elleçlemelere tabi tutulabilir. Geçici depolama yerlerinin şekil ve niteliklerini belirlemeye, geçici depolama yerleri açılması ve işletilmesi konusunda izin vermeye ve gerektiğinde buralara konulacak eşya için teminat istemeye Müsteşarlık yetkilidir.”

MADDE 9. – 1615 sayılı Kanununun 564 sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile değişik 52 nci maddesinden önce gelmek üzere “İKİNCİ KİTAP” üst başlığı ve “Gümrük rejimleri” alt başlığı, “BİRİNCİ AYIRIM” üst başlığı ve “Serbest dolaşıma giriş rejimi” alt başlığı, “BİRİNCİ BÖLÜM” üst başlığı ve “Genel hükümler ve beyan şekilleri” alt başlığı konulmuş ve 52 nci maddesi, madde başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Eşyanın serbest dolaşıma girişi

Madde 52. – Türkiye gümrük bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahakkuk ve tahsili veya muafiyet hükümlerinin uygulanması ile mümkündür. Beyan sahibi, tarımsal malî yükler dışında kalan gümrük vergilerinin oranlarının serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinden sonra, fakat eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesinden veya teminata bağlanmasından önce indirilmesi halinde, lehine olan oranın uygulanmasını isteyebilir. Ancak, gümrük işlemlerinin beyan sahibinden kaynaklanan gecikmelerden dolayı tamamlanmaması halinde, bu hüküm uygulanmaz. Bir konişmento kapsamı eşyanın değişik tarife pozisyonlarına girdiği ve her bir eşya için kendi tarife pozisyonuna göre işlem yapılmasının ek bir işyükü ve masrafa sebep olduğu hallerde, beyan sahibinin talebi üzerine, gümrük idareleri eşyanın tamamına en yüksek gümrük vergi oranına tabi eşyanın tarife pozisyonuna göre vergi uygulayabilirler.”

MADDE 10. – 1615 sayılı Kanununun 53 üncü maddesi, madde başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Nihai kullanım

Madde 53. – Özel amaca yönelik kullanım nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma girmiş eşyanın üzerindeki gümrük denetimi devam eder. Bu denetim nihai kullanım olarak kabul edilen üretim veya kullanım faaliyetinin tamamlanması ile sona erer. Ayrıca, eşyanın indirimli veya sıfır vergi uygulaması için belirlenen amaçlar dışında kullanılması nedeniyle tahsili gereken vergilerin ödendiği veya ihraç ya da imha edildiği hallerde de gümrük denetimi sona erer. Nihai kullanım nedeniyle serbest dolaşıma giren eşya ile ilgili olarak teminat istenilmesi veya bu hakkın üçüncü kişilere devrine ilişkin düzenlemeler yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.”

MADDE 11. – 1615 sayılı Kanununun 61 inci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Süresi içinde gümrük işlemleri bitirilemeyen eşya

Madde 61. – 51 inci maddede belirtilen geçici depolama süresi içinde, beyannamesi tescil edilmiş eşyanın sebepsiz yere takip ve gümrük işlemleri bitirilmediği takdirde, eşya gümrük idaresince re’sen muayene edilir ve tasfiye rejimi hükümlerine tabi tutularak, beyannamesi iptal olunur. An-

(Hükümetin Teklif Etiği Metin)

cak, yapılacak muayene sonunda, gümrüklerce alınacak para cezasını veya diğer ceza takiplerini gerektiren hallere ilişkin kovuşturma tamamlanmadan eşya tasfiye edilemez. Genel antrepolar ile özel antrepolarda bulunan eşya ile ilgili olarak serbest dolaşıma giriş rejimi için beyanname verilmesi halinde, gümrük işlemlerinin beyannamenin tescil tarihinden itibaren 30 gün içinde bitirilmesi gerekir. Bu süre içinde işlemleri bitirilmeyen eşya da tasfiye edilir. İhtilafli işlemlerde, yetkili mercilerce ihtilafın halline kadar bu madde hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 12. — 1615 sayılı Kanunun 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 90 ıncı maddesinden önceki “ÜÇÜNCÜ AYIRIM” üst başlığı ve “Özel gümrük rejimleri” alt başlığı, “İKİNCİ AYIRIM” üst başlığı ve “Şartlı muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimleri” alt başlığı şeklinde yeniden düzenlenmiş ve 90 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 90. — Transit; yolcu, taşıt ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın gümrük vergileri ile ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın veya gümrük işlemleri tamamlanmış çıkış eşyasının, duruma göre, yabancı bir ülkeden gelip Türkiye gümrük bölgesinden geçerek yabancı bir ülkeye Türkiye’den yabancı bir ülkeye veya Türkiye gümrük bölgesindeki bir gümrükten diğer bir gümrüğe taşınmasıdır. Transit olarak geçen yolcu, taşıt ve serbest dolaşıma girmemiş eşyadan, transit geçişler dolayısıyla yapılan hizmet ve denetlenimin gerektirdiği ücretler hariç, gümrük vergileri alınmaz. Boru hattı ile yapılan taşımalar, 92 nci maddeye göre milletlerarası transit hükümlerine tabidir. Yabancı bir ülkeden deniz, hava, demir veya karayolları ile bir Türk limanına çıkarılan serbest dolaşıma girmemiş eşyanın, o limanda gümrük vergileri ödenmeksizin veya muaflik işlemleri yapılmaksızın denizden yabancı veya bir Türk limanına gönderilmesi de transit sayılır. Düzenli seferli olmayan yabancı veya Türk gemilerinin Türkiye karasularında seyirinde şüphe halinde, eşyanın bulunduğu ambar kapakları ve diğer yerleri gümrükçe mühürlenir, gerektiğinde memur da eşlik ettirilebilir.”

MADDE 13. — 1615 sayılı Kanunun 95 inci maddesinden önceki “İKİNCİ BÖLÜM”ün “Aktarma rejimi” olan alt başlığı “Dahilde işleme rejimi” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve 95 inci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dahilde işleme rejiminin işleyişi

Madde 95. — Serbest dolaşımda olmayan eşya, Türkiye gümrük bölgesinden işlem görmüş ürünler şeklinde yeniden ihraç edilmeye yönelik olarak, gümrük vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, ancak, vergileri teminata bağlanmak suretiyle geçici olarak ithal edilebilir. Eşyanın işlem görmüş ürün şeklinde ihracı halinde teminatı iade olunur. Serbest dolaşıma giren eşya ise, işlem görmüş ürünler şeklinde Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edildiği takdirde, 85 inci maddenin 2 numaralı fıkrası hükmüne istisna olmak üzere, kendilerine uygulanmış olan gümrük vergileri geri verilir. Eşyanın montajı, kurulması, işlenmesi, yenilenmesi veya tamir edilmesi ile benzeri işlemler işleme faaliyetleridir. İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen ürünler işlem görmüş ürün sayılır. Belirli bir miktardaki ithal eşyasının işlenmesi sonucu elde edilen işlem görmüş ürünlerin miktarı veya yüzdesi verimlilik oranıdır. İşlem görmüş ürünlerin imali için ithal eşyasının yerine kullanılan serbest dolaşımda bulunan eşya eşdeğer eşyadır. İşlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesine veya eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ithal eşyasının serbest dolaşıma girmesinden önce Türkiye gümrük bölgesi dışına ihraç edilmesine izin verilebilir. Ancak, eşdeğer eşyanın, serbest dolaşıma girecek ithal eşyası ile aynı kalitede ve aynı nitelikte olması gerekir. Belirlenecek özel hallerde, eşdeğer eşyanın ithal eşyasından daha ileri bir imalat aşamasında olmasına izin verilebilir. İşlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edildiği durumlarda, gümrük işlemlerinde ithal eşyası eşdeğer eşya. Eşdeğer eşya ise ithal eşyası olarak de-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ğlendirilir. İşlem görmüş ürünlerin çıkışta gümrük vergilerine tabi eşdeğer eşyadan elde edilmesi halinde, bu vergiler teminata bağlanır ve ithal eşyasının serbest dolaşıma girmesiyle bu teminat çözümlür.

Dahilde işleme izni, işleme faaliyetlerini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine verilir. İzin, sadece Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişilere ve ithal eşyasının işlem görmüş ürünler içinde tespiti mümkün olduğu takdirde veya eşdeğer eşya kullanıldığında, eşdeğer eşya için birinci fıkrada belirtilen şartlara uyulduğunun tespit edildiği durumlarda ve Türkiye gümrük bölgesindeki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi koşuluyla, verilir. Ticari nitelikte olmayan dahilde işleme amaçlı ithalat için Türkiye gümrük bölgesi dışında yerleşik kişilere izin verilmesi mümkündür. Dahilde işleme rejimine tabi tutulacak eşyanın 54 üncü madde hükmünce gümrüğe beyanı zorunludur. Eşya, 68 inci madde gereğince muayeneye tabi tutulur. İşlem görmüş ürünlerin ihracı veya yeniden ihracı ya da gümrükçe onaylanmış başka bir işleme tabi tutulması için gerekli süreler belirlenir. Sürenin başlangıcı serbest dolaşıma girmemiş eşya için beyannamenin tescil edildiği tarihtir. İthal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ihracı uygulamasında, ithal eşyasının rejim beyanı için gereken süre Müsteşarlıkça belirlenir. Bu süre ilgili eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünler için çıkış beyannamesinin tescil tarihinden itibaren işlemeye başlar. Verimlilik oranı veya gerekli olduğunda bu oranın belirlenme yöntemi, işleme faaliyetinin gerçekleştiği veya gerçekleşeceği koşullar gözönünde bulundurularak belirlenir. Aslı nitelikleri itibarıyla aynı özelliklere sahip eşya kullanılmak şartıyla aynı kalitede işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi ile sonuçlanan ve belirli teknik koşullar altında yürütülen işleme faaliyetleriyle ilgili olarak, doğruluğu önceden saptanmış verilere göre standart bir verimlilik oranı tespit edilir. İşlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın tamamı veya bir kısmı, hariçte işleme hükümleri çerçevesinde daha ileri düzeyde işlenmek üzere Türkiye gümrük bölgesi dışına geçici olarak ihraç edilebilir. Eşyanın yeniden ithalinde bir vergi ödeme mükellefiyeti doğduğu takdirde, bunlardan işlem görmüş ürünler veya değişmemiş eşya için üçüncü fıkraya göre, Türkiye gümrük bölgesi dışında işlendikten sonra bünyesinde, niteliğinde ve tarife pozisyonunda bir değişiklik yapılmadan yeniden ithal edilen ürünler için, işçiliğin görüldüğü memlekette yapılan masraf ve ücretler ile dönüş için ödenen navlun ve sigorta bedelleri tutarı esas alınarak, ihraç edilmiş ürünler bu ihracattan önce serbest dolaşıma girmiş olsalardı uygulanacak olan şartlar altında, hariçte işleme rejimi hükümlerine göre hesaplanacak gümrük vergileri alınır.

Değişmemiş eşyanın veya işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girmiş sayılacağı durum ve şartlar Müsteşarlıkça belirlenir. İşlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girmeleri durumunda gümrük vergileri, işleme faaliyeti sonucunda elde edilen diğer ürünlerin ihraç edilen kısmı ile orantılı olarak hesaplanır. Tarım politikası çerçevesinde malî yükler konu olan işlem görmüş ürünlerin vergiye tabi tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca belirlenir. Dahilde işleme rejimi kapsamındaki bir eşya için vergi mükellefiyeti doğması halinde, Kanunun 3 üncü maddesi hükmünce işlem yapılır. Ancak, dahilde işleme rejimine tabi eşya, beyannamesinin tescil tarihinde, tarife kotaları ve tarife tavanları çerçevesinde tercihli tarife uygulamasından yararlanabilir durumda ise, bu tercihli tarifeden yararlanabilmesi, kat'î ithal beyannamesinin tescil edildiği tarihte de, aynı tercihli tarifeden yürürlükte olmasına bağlıdır. Aynı ithal eşyası için özel amaca yönelik nihai kullanım nedeniyle indirimli veya sıfır gümrük vergisi oranının uygulanmasının gerektiği hallerde, bu uygulamadan işlem görmüş ürünler de yararlandırılır. Aynı ithal eşyasının 7 nci madde uyarınca gümrük vergilerinden muaf olduğu hallerde, işlem görmüş ürünlere de bu muafiyet tatbik olunur.

Serbest dolaşıma girmiş bir eşyanın dahilde işleme rejimine tabi tutularak, işlem görmüş ürünler şeklinde ihracı halinde, eşya geri ödeme sisteminden yararlandırılabilir. Geri ödeme sisteminin

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

uygulanması, işlem görmüş ürünlerin ihracına ilişkin çıkış beyannamesinin tescili ile başlar. Bu takdirde, keyfiyet serbest dolaşıma giriş beyannamesi üzerinde gösterilir ve izin belgesinin bir örneği bu beyannameye eklenir. Serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında, ithalat miktar kısıtlamalarına tabi olan veya 4 üncü maddeye göre tercihli tarife veya şartlı muafiyetten kotalar dahilinde yararlanabilen ya da tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucunda elde edilen bazı eşyaya uygulanan özel düzenlemeler ile konulmuş tarımsal malî yüklere veya ithalatta alınan başka ek malî yüke tabi olan eşya geri ödeme sisteminden yararlanamaz. Geri ödeme sistemi ancak, eşyanın serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili tarihinde, bu eşyadan elde edilecek işlem görmüş ürünlerle ilgili herhangi bir parasal ihracat jadesinin sözkonusu olmadığı hallerde uygulanabilir. Geri ödeme sistemi uygulandığı takdirde, bu Kanunun henüz ithal edilmemiş eşyanın yerine eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye gümrük bölgesi dışına ihracına ilişkin hükümleri uygulanmaz. İzin hak sahibi, geri ödeme sistemi çerçevesinde serbest dolaşıma giren ithal eşyasından elde edilmiş işlem görmüş ürünlerin, ihraç edildiklerini, daha sonra yeniden ihraç edilmek üzere transit, antrepo, geçici ithalat veya dahilde işleme rejimine tabi tutulduğunu veya çıkış rejimi hükümlerine göre serbest bölgeye konulduğunu gümrük idarelerine belgelemek ve rejimin uygulanmasına ilişkin tüm koşullara uyulmuş olmak kaydıyla, gümrük vergilerinin geri verilmesini isteyebilir. İşlem görmüş ürünler sözkonusu gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulduğunda, serbest dolaşımda olmayan eşya sayılır. Geri ödeme başvurusunun yapılması için gereken süre Müsteşarlıkça saptanır.”

MADDE 14. – 1615 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin 1 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Serbest dolaşıma girmemiş eşya ile serbest dolaşımda bulunmakla birlikte yalnızca dahilde işleme veya gümrük kontrolü altında işleme rejimlerine tabi tutulacak eşya ile Türkiye gümrük bölgesine girmesi veya transit geçirilmesi yasak olmayan eşyanın,”

MADDE 15. – 1615 sayılı Kanunun 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 101 inci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel antrepo ve özel antrepo

Madde 101. – Genel antrepo, herkes tarafından eşya konulup kullanılabilen, özel antrepolar ise yalnız antrepo işleticisine ait eşyanın konulması amacıyla kurulan gümrük antrepolarıdır. Serbest dolaşımda olmayan eşyanın sergilendiği fuar ve sergiler de özel antrepo sayılır. Parlayıcı ve patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya korunmaları özel tertip ve yapılara gerek gösteren Müsteşarlıkça belirlenmiş eşya, ancak bu niteliklerine uygun genel veya özel antrepolara konulabilir. Posta idarelerinin sorumluluğu ve gümrüğün denetlemesi altındaki yabancı kolilerin konulduğu kapalı yerler genel antrepo sayılır. Genel antrepolar içinde özel kabinler açılmasına, yıkama, temizleme, elleçleme işlemleri yapılmasına Gümrük İdarelerince izin verilir. Özel kabinler, tesisi suretiyle işletilen genel antrepolarda kabinlerin kullanımından kaynaklanan sorumluluk kullancısı aittir.”

MADDE 16. – 1615 sayılı Kanunun 102 nci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İzin

Madde 102. – Gümrük idareleri tarafından antrepo işletilmediği veya işletmenin yeterli olmadığı hallerde, gümrük antreposu açılması ve işletilmesi Müsteşarlığın izni ile mümkündür. İzin, Türkiye’de yerleşik kişilere verilir. Antrepo işleticilerinin hak ve yükümlülükleri, işleticinin talebi üzerine Müsteşarlığın vereceği izindeki şartlara uyulmak kaydıyla başka bir kişiye devredilebilir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 17. — 1615 sayılı Kanunun 103 üncü maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel haller

Madde 103. — Ekonomik yönden ihtiyaç bulunması ve gümrük denetiminin olumsuz etkilenmemesi şartıyla serbest dolaşımında olmayan eşyanın antrepolarda dahilde işleme veya gümrük kontrolü altında işleme rejimlerine ilişkin hükümler çerçevesinde ve gerektiğinde serbest dolaşımında bulunan eşya ile de karıştırılarak işçiliğe tabi tutulmasına Gümrük İdarelerince izin verilebilir.”

MADDE 18. — 1615 sayılı Kanunun 112 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 112. — Genel ve özel antrepolarda eşyanın kalışı süre ile sınırlı değildir. Ancak, gümrük idareleri istisnaî hallerde, eşyaya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bir süre belirleyebilirler. Özel antrepolara konulan eşya ile ihracata bağlı önlemlerden yararlanabilecek tarım ürünleri için Müsteşarlıkça özel süreler tayin edilebilir. Genel antrepo sayılan Posta İdaresinin sorumluluğu altındaki mahallerde eşyanın bekleme süresi bağlı bulunduğumuz milletlerarası anlaşmalar hükümlerine tabidir. Yolcu beraberinde gelen eşyanın antrepolarda ve gümrük denetimi altındaki diğer yerlerde kalabileceği süre üç aydır. Süresi içinde ithal veya yurtdışı edilmeyen yolcu eşyası hakkında 140 ıncı madde hükümleri uygulanır.”

MADDE 19. — 1615 sayılı Kanunun 118 inci maddesinden önceki “DÖRDÜNCÜ BÖLÜM”ün “Geçici kabul geçici muaflık rejimi” olan alt başlığı “Gümrük kontrolü altında işleme rejimi” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve 118 inci maddesi, madde başlığıyla beraber aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin işleyişi:

Madde 118. — Serbest dolaşıma girmemiş eşyanın Türkiye gümrük bölgesinde, gümrük vergilerine veya ticaret politikası önlemlerine tabi olmaksızın, niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlerde kullanılmaları ve bu işlemlerden elde edilen işlenmiş ürünlerin tabi oldukları gümrük vergileri alınarak serbest dolaşıma girmeleri, gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde mümkündür. Elde edilen bu tür ürünler, işlenmiş ürün olarak adlandırılır. Bu rejiminin uygulanabileceği eşyalar ve bunların görüleceği işleme faaliyetleri bir liste halinde belirlenir.

Gümrük kontrolü altında işleme izni; işleme işini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine sadece Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişilere, işlenmiş ürünler içinde ithal eşyasının teşhisinin mümkün olduğu, eşyanın işlenmesinden sonra, bu rejime tabi tutulmasından önceki niteliğine veya durumuna dönüştürülmesinin ekonomik olarak mümkün bulunmadığı, rejimin uygulanmasının, ithal eşyasının tabi olduğu menşe ve miktar kısıtlaması kurallarının etkilerini saptırmadığı, Türkiye’deki benzer eşyanın üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarını olumsuz etkilemediği hallerde ve bir işleme faaliyeti yaratma veya devam ettirme yönündeki ekonomik amaçlara uyulması şartıyla verilir.

Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulacak eşyanın 54 üncü madde hükümüne gümrüğe beyanı zorunludur. Eşya 68 inci madde gereğince muayeneye tabidir. Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi olacak eşyanın, gümrük vergileri terminata bağlanır. Rejime ilişkin olarak süre belirlenmesi ve verimlilik oranının saptanması hususlarında dahilde işleme rejimi hükümleri uygulanır. Değişmemiş eşyanın veya izinde öngörülen işlemin ara aşamalarının herhangi birinde bulunan eşyanın, vergi ödeme mükellefiyetinin başlangıcı, ithal eşyasının beyannamesinin tescil tarihidir. Bu rejime tabi tutulan eşyanın, tercihli bir tarife uygulamasından yararlanabildiği ve aynı tercihli tarife uygulamasının serbest dolaşıma giren aynı nitelikteki işlenmiş ürünlere de uygulanabildiği hallerde, işlenmiş ürünlerin tabi olduğu gümrük vergileri, sözkonusu tercihli tarife çerçevesinde belirlenmiş vergi oranına göre hesaplanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Tercihli tarife uygulamasının, tarife kotaları veya tarife tavanlarına tabi olması halinde, işlenmiş ürünler için tercihli tarifeye göre belirlenen vergi oranının uygulanması, sözkonusu tercihli tarihenin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescilli sırasında ithal eşyasına uygulanabilmesi koşulluna bağlıdır. Serbest dolaşıma giren işlenmiş ürünlerin imalatında fiilen kullanılan ithal eşyası miktarı, beyannamesinin tescilli sırasında yürürlükte olan tarife kotaları ve tarife tavanları hesabına katılır. Bu durumda, işlenmiş ürünlerle aynı olan ürünler için açılmış tarife kotaları veya tavanlarının hesabına herhangi bir ilave yapılmaz.”

MADDE 20. — 1615 sayılı Kanununun 119 uncu maddesinden önce gelmek üzere “BEŞİNCİ BÖLÜM” üst başlığı ve “Geçici ithalat rejimi” alt başlıkları konulmuş ve 119 uncu maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici ithalat rejiminin işleyişi

Madde 119. — Kullanılmaları nedeniyle olağan yıpranma dışında herhangi bir değişikliğe uğramaksızın tekrar ihraç edilecek serbest dolaşımında olmayan eşyanın gümrük vergilerinden tamamen veya kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye gümrük bölgesi içinde kullanılmaları mümkündür. Geçici ithal olunacak eşyanın 54 üncü madde gereğince gümrüğe beyanı zorunludur. Milletlerarası mahiyette olarak kabul edilmiş triptik, gümrüklerden geçiş karnesi veya benzeri belgeler de beyannamedir. Eşyanın muayenesi 68 inci madde hükmüne göre yapılır ve Müsteşarlıkça belirlenecek haller dışında, vergileri teminata bağlanır. Geçici ithal izni eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilir. Eşyanın ayniyet tespitinin mümkün olmadığı hallerde bu izin verilmez. İthal eşyasının tekrar ihracı veya gümrükçe onaylanmış başka bir işlem veya kullanıma tabi tutulması için gerekli süreler, eşyanın kullanım amacına uygun olarak Müsteşarlıkça belirlenir. Gümrük vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanabileceği durumlar ve özel şartlar Bakanlar Kurulunca saptanır. Tam muafiyet suretiyle geçici ithale ilişkin durum ve özel şartlar saklı kalmak üzere, eşyanın Türkiye gümrük bölgesinde kalma süresi 24 aydır. Geçici ithalat rejiminin gümrük vergilerinden kısmi muafiyet uygulaması, mülkiyeti Türkiye gümrük bölgesi dışında yerleşik bir kişiye ait olan ve Bakanlar Kurulunca belirlenecek tam muafiyete tabi durum ve özel şartlarda olmayan veya sözkonusu durum veya özel şartlara tabi olmakla birlikte, tam muafiyet suretiyle geçici ithalat izni için öngörülen bütün şartları yerine getirmeyen eşyaya tatbik olunur. Geçici ithalat rejiminde gümrük vergilerinden kısmi muafiyet uygulanmayacak eşya listesi Bakanlar Kurulunca belirlenir. Gümrük vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyadan alınacak gümrük vergileri tutarı, sözkonusu eşyanın bu rejime tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının, kısmi muafiyetli geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu her ay için % 3 oranındadır. Bir aydan az süreler tam ay olarak kabul olunur. Alınacak gümrük vergileri tutarı, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesine göre uygulanacak faizler hariç olmak üzere, sözkonusu eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak gümrük vergileri miktarını aşamaz. Geçici ithalat rejiminden yararlanan hak sahibinin hak ve mükellefiyeti bu rejimden yararlanmak üzere konulmuş şartları yerine getiren diğer kişilere devredilebilir. Yeni hak sahibi ancak, eşya ile ilgili kalan süreyi kullanır. Devir aynı ay içinde kısmi muafiyet suretiyle geçici ithal izni verilmiş iki kişi arasında gerçekleştirildiği takdirde, ayın tamamı için tahakkuk ettirilen gümrük vergileri ilk hak sahibi tarafından ödenir. Eşya için gümrük vergileri mükellefiyeti doğduğunda, 3 üncü madde hükmünce işlem yapılır. Kısmi muafiyet uygulaması dışında, eşya ile ilgili vergi mükellefiyeti doğduğunda, hesaplanan vergi tutarından, eşyanın kısmi muafiyete tabi tutulmasından dolayı ödenen vergiler düşülür.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 21. — 1615 sayılı Kanununun 120 nci maddesinden önce gelmek üzere "ALTINCI BÖLÜM" üst başlığı ve "Hariçte işleme rejimi" alt başlıkları konulmuş ve 120 nci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Hariçte işleme rejiminin işleyişi

Madde 120. — Hariçte işleme rejimi kapsamında, serbest dolaşımdaki eşya dışarıda işleme faaliyetlerine tabi tutulmak üzere Türkiye gümrük bölgesinden geçici olarak ihraç edilebilir ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünler gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanmak suretiyle tekrar serbest dolaşıma giriş yapabilir. Eşyaya, geçici ihracı sırasında, Türkiye gümrük bölgesinden çıkışı nedeniyle öngörülen gümrük vergileri ile ticaret politikası önlemleri ve diğer işlemler uygulanır. Hariçte işleme rejimine tabi tutulan eşya geçici ihracat eşyasıdır. Eşyanın bir işçiliğe tabi tutulması, işlenmesi, yenilenmesi veya tamir edilmesi ile benzeri işlemler işleme faaliyetleridir. İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen ürünler işlem görmüş ürün sayılır. Belirli miktardaki geçici ihracat eşyasının işlem görmüş ürünler içerisindeki miktarı veya yüzdesi verimlilik oranıdır. Hariçte işleme rejimi; ihracı ödenmiş veya teminata bağlanmış gümrük vergilerinin geri verilmesine veya kaldırılmasına yol açan, ihracından önce nihai kullanımları nedeniyle tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren ve bu muafiyetle ilgili koşulları devam eden, ihracı ihracatta vergi iadesini gerektiren veya ihracı nedeniyle tarım politikaları çerçevesinde vergi iadesi dışında malî bir avantaj sağlayan, serbest dolaşımdaki eşyaya uygulanmaz. Hariçte işleme izni, Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişilere ve işlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin tespitinin mümkün olduğu ve iznin Türkiye gümrük bölgesindeki üreticilerin ekonomik çıkarlarına ciddi bir zarar verecek durumda olmadığı hallerde verilir. Faaliyetin verimlilik oranı veya bu oranın belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile işlem görmüş ürünlerin Türkiye gümrük bölgesine yeniden ithal edilmeleri için gerekli bir süre tespit edilir. İzin hak sahibinin talebinin uygun bulunması halinde bu süre uzatılabilir.

Hariçte işleme rejimine tabi tutulacak eşya gümrüğe beyan olunur. Eşyanın muayenesi 130 uncu madde hükümüne yapılır. Bu rejim kapsamında işlem görmüş ürün olarak serbest dolaşıma giriş beyanının, izin hak sahibi tarafından veya izin hak sahibinin onayı ve izin koşullarına uyulmuş olmak kaydı ile Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik bir başka kişi adına ya da hesabına yapılması halinde gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet tanınabilir. Hariçte işleme rejimine ilişkin koşullar veya yükümlülüklerden birine uyulmadığı takdirde, gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanmaz. Gümrük vergileri, işlem görmüş ürünlere ait gümrük vergileri tutarından, geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetine tabi tutulduğu ülkeden aynı tarihte ithal edildiğince uygulanacak olan gümrük vergileri tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanır. Düşümü yapılacak tutarın hesaplanmasında geçici ihracat eşyasının, hariçte işleme rejimine ilişkin beyannamesinin tescil tarihindeki miktar ve niteliği ile işlem görmüş ürünlerin yeniden serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin tescil tarihinde uygulanacak vergi oranı ile diğer vergilendirme unsurları gözönünde tutulur.

İşlem görmüş ürünlerin gümrük kıymetinin belirlenmesinde, ürünün bütünyesine katılan malzeme, aksam, parça ve benzerleri de dikkate alınır. Kıymetin bu şekilde belirlenememesi durumunda, işlem görmüş ürünlerin gümrük kıymeti ile makul surette belirlenen işleme masrafları arasındaki fark, geçici ihracat eşyasının kıymetini oluşturur. Ayrıca, geçici ihracat eşyasının, hariçte işleme rejimine tabi tutulmadan önce nihai kullanım amacıyla indirimli vergi oranından serbest dolaşıma giriş yaptığı ve bu koşulların devam ettiği hallerde, düşümü yapılacak tutar, eşyanın serbest dolaşıma ilk giriş sırasında hesaplanan gümrük vergileri tutarıdır. Geçici ihracat eşyasının, nihai kullanım amacıyla serbest dolaşıma giriş sırasında indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanabildiği hallerde,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

bu eşyaya en son işleme faaliyetinin gerçekleştiği ülkede de nihai kullanıma uygun işçilik görmesi koşuluyla, sözkonusu indirimli veya sıfır vergi oranı uygulanır. İşlem görmüş ürünlerin tercihli bir tarife uygulamasından yararlanması ve bu tarifenin geçici ihracat eşyası ile aynı tarife pozisyonundaki eşya için de geçerli olması halinde, düşümü yapılacak tutarın hesaplanmasında dikkate alınacak vergi oranı, sözkonusu tercihli tarifinin uygulanabilmesi için gerekli koşullara uygun geçici ihracat eşyasına uygulanması gereken orandır. İki veya çok taraflı ticaret anlaşmaları çerçevesinde bazı işlem görmüş ürünler için konulmuş veya konulacak olan gümrük vergi muafiyeti içeren hükümler saklıdır. Tamir amacıyla geçici ihraç edilen eşya, tamiratın garanti kapsamında veya bir imalat hatası nedeniyle bedelsiz yapıldığının kanıtlanması halinde, serbest dolaşıma gümrük vergilerinden tam muaf olarak girer. Ancak, sözkonusu eşyanın serbest dolaşıma ilk girişi sırasında kusurlu olduğu dikkate alınarak işlem yapılmış olması halinde, bu hüküm uygulanmaz. Eşyanın tamir amacıyla geçici ihraç edildiği ve tamiratın bedel karşılığında yapıldığı hallerde, gümrük vergileri, gümrük kıymeti olarak tamir masraflarına eşit bir tutar dikkate alınmak ve işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil edildiği tarihte, bu ürünlere uygulanacak vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden tahakkuk ve tahsil edilir. Ancak, izin hak sahibinin tamir masrafları dışında başka bir ödeme yapmamış olması ve bu ödemenin izin hak sahibi ile faaliyeti yapan kişi arasındaki ilişkidenden etkilenmemesi gerekir.

Hariçte işleme rejiminde ikame ürün olarak adlandırılan ithal eşyasının işlem görmüş bir ürün ile değiştirilmesi, standart değişim sistemi kapsamında mümkündür. Tarım politikasına veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen ve özel düzenlemelere tabi eşya dışında kalan, serbest dolaşımdaki eşyanın tamirinin sözkonusu olduğu hallerde, gümrük idareleri standart değişim sisteminin uygulanmasına izin verirler. İşlem görmüş ürünlere uygulanan hükümler, ikame ürünlere de uygulanır. Müsteşarlıkça, tespit edilen koşullar altında ve gümrük vergileri tutarını karşılayan bir teminat verilmesi halinde, ikame ürünlerin geçici ihracat eşyasının ihracatından önce ithal edilmelerine izin verilir. Tamir amaçlı geçici ihracat eşyası karşılığı ikame ürünlerin, tamirata konu olan geçici ihracat eşyası ile aynı tarife pozisyonuna girmesi, aynı ticari nitelikte ve aynı teknik özelliklere sahip olması gerekir. Geçici ihracat eşyasının ihracattan önce kullanılmış olması halinde, ikame ürünlerin de kullanılmış olmaları ve yeni olmamaları gerekir. Ancak, ikame ürünün satış sözleşmesindeki garanti hükümleri uyarınca veya bir imalat hatası nedeniyle bedelsiz olarak verilmesi halinde, kullanılmış eşya yerine yeni eşya getirilebilir. Önceden ithalat durumunda, ikame ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescilli tarihinden itibaren iki aylık süre içinde geçici ihracat eşyasının ihraç edilmesi gerekir. Ancak, istisnai hallerde, sözkonusu süre dolmadan ilgili kişinin talebi üzerine gümrük idareleri bu süreyi uzatabilirler. Hariçte işleme rejimi kapsamında, Türk menşeli ürünler için standart değişim ve ikame ürün uygulaması yapılmaz.”

MADDE 22. – 1615 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinden önce gelen “DÖRDÜNCÜ AYIRIM” üst başlığı “ÜÇÜNCÜ AYIRIM” olarak düzenlenmiş ve 131 inci maddesinden önceki “İKİNCİ BÖLÜM” üst başlığının, “Geçici çıkış ve geri gelen eşya” alt başlığı “Yeniden ihracat ve geri gelen eşya” olarak tanzim edilmiş ve 131 inci maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yeniden ihracat

Madde 131. – Serbest dolaşımda olmayan eşyanın, Türkiye gümrük bölgesinden yeniden ihracı mümkündür. Ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere, eşyanın ihracı için öngörülen işlemler, gerektiğinde yeniden ihracata konu eşyaya da uygulanır. Serbest dolaşımda olmayan eşyanın ihracata ilişkin ticaret politikası önlemlerinin uygulanmayacağı öngören bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulabileceği haller, Müsteşarlıkça tespit edilir. Yeniden ihracat, gümrük idarelerine

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

önceden bildirilir. Müsteşarlık, ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere eşyanın ihracı veya yeniden ihracına ilişkin işlemlerin veya önlemlerin gerektirdiği hallerde, yeniden ihracatı yasaklar. Türkiye gümrük bölgesinde buldukları sırada ekonomik etkili bir gümrük rejimine tabi tutulan eşyanın yeniden ihraç edilmek istenmesi halinde, çıkış rejimi hükümleri uygulanır.”

MADDE 23. – 1615 sayılı Kanunun 132 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 132. – Serbest dolaşımda bulunan eşya Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkarıldığı veya çıkış hükmünde geçici depolama yerleri ile antrepolara konulduktan sonra Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edildiği ve aslı nitelikleri değişmeksizin ve ayniyetleri gümrüğe ispat ve tevsik edilmek kaydıyla çıkışı ile ilgili beyannamenin tescil tarihinden itibaren üç yıl içinde yeniden serbest dolaşıma girdiği takdirde gümrük vergilerinden muaf tutulur. Üç yıllık süre, beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle uzatılabilir. Geri gelen eşyanın çıkış işlemleri milletlerarası mahiyette olarak kabul edilmiş triptik, gümrüklerden geçiş karnesi ve benzeri belgeler beyanname addolunarak yapılmış ise, sözkonusu eşyanın yeniden serbest dolaşıma girişinde de aynı belgeler beyanname olarak kabul edilir. Geri gelen eşya Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edilmeden önce, nihaî kullanım nedeniyle, indirilmiş veya sıfır gümrük vergileri uygulamasından yararlanarak serbest dolaşıma girmiş ise, sözkonusu muafiyet, eşya tekrar aynı amaçla ithal edildiği takdirde tanınabilir. İthal amacının aynı olmaması halinde, sözkonusu eşyaya uygulanacak gümrük vergileri tutarı, ilk serbest dolaşıma giriş sırasında alınmış tutar kadar indirilir. Ancak, ilk serbest dolaşıma giriş sırasında alınmış tutarın, geri gelen eşyanın yeniden serbest dolaşıma giriş sırasında alınacak tutardan daha fazla olması halinde, hiçbir iade yapılmaz.

Aynen ihraç edildiği durumda geri gelen eşya hariç olmak üzere, hariçte işleme rejimi çerçevesinde Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edilen eşya ile ihracı ticaret politikası önlemine konu olan eşyaya gümrük vergilerinden muafiyet hakkı tanınmaz. İhracı ticaret politikası önlemine konu olan eşyaya istisna getirilmesine ilişkin hal ve şartlar Müsteşarlıkça belirlenir.

Bu madde hükümleri, dahilde işleme rejiminin uygulanmasından sonra ihraç edilen ve daha sonra geri gelen işlem görmüş ürünlere de tatbik edilir. Aynı hüküm yeniden ihraç edilen işlem görmüş ürünler için de geçerlidir. Bu gibi hallerde, eşyanın en son ihraç tarihi, serbest dolaşıma giriş tarihi olarak kabul edilir ve kanunen alınması gereken gümrük vergileri tutarı, dahilde işleme rejimi hükümlerine göre belirlenir.

Geride gelen eşya ile ilgili olarak düzenlemeler yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.”

MADDE 24. – 1615 sayılı Kanunun 133 üncü maddesinden önce gelen “BEŞİNCİ AYIRIM” üst başlığı “DÖRDÜNCÜ AYIRIM” üst başlığı “BEŞİNCİ AYIRIM” olarak 139 uncu maddesinden önce gelen “YEDİNCİ AYIRIM” üst başlığı “ALTINCI AYIRIM” olarak, 140 ınci maddesinden önce gelen “SEKİZİNCİ AYIRIM” üst başlığı da “YEDİNCİ AYIRIM” olarak düzenlenmiş ve 140 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 140. – 21 inci maddeye göre yetkili mahkemece tasfiyesine karar verilen eşya; 51 inci maddeye göre, geçici depolama veya gümrükçe uygun görülen yerlerde bulunan ve süreleri içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım için işlemlerine başlanmamış eşya; 61 inci maddeye göre, geçici depolama yerleri veya gümrük ambarlarında bulunan ve beyannamesi tescil ettirilip sebep olmaksızın süreleri içinde gümrük işlemleri tamamlanmayan eşya ile genel ve özel antrepoda iken beyannamesi verilip süresi içinde gümrük işlemleri bitirilemeyen eşya; 68 inci maddeye göre, tahlilden arta kalan ve ilgilisi tarafından süresi içinde alınmayan numuneler; 111 inci maddeye göre, genel ve özel antrepolarda yapılan yoklamalarda fazla çıkan eşya; 112 nci maddeye göre, belirlenen süreleri dolan eşya ile süresi içinde çekilmeyen yolcu eşyası; 134 üncü maddeye göre,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

re, süreleri dolan eşya; 139 uncu maddeye göre, beyan sahibi veya taşıyıcıları tarafından kaldırılmayan eşya; sahip veya taşıyıcılarının serbest iradeleri ile gümrüğe terk edilen eşya; 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 3864 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanuna Göre Kaçak ve Kaçak Zannı ile Tutulan Her Çeşit Eşya, Alet ve Taşıma Vasıtalarının Tasfiyesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca tasfiye edilebilecek durumdaki eşya; yabancı bir ülkeye sevkedilecek transit eşyasından gümrük denetimi altındaki yerlere konulan ve bu Kanunun ilgili maddelerinde yazılı süreleri doldurduktan sonra beyan sahibine veya temsilcisi veya taşıyıcısına yapılacak yazılı tebligata rağmen 60 gün içinde ithal veya ihraç edilmeyen eşya ile kanunî bekleme sürelerinin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, çabuk bozulma ve telef olma tehlikesine maruz bulunan veya saklanması masraflı ve külfetli olan eşya tasfiye edilir.”

MADDE 25. – 1615 sayılı Kanunun 149 uncu maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat hükümlerinin ihlali

Madde 149. – 95, 118 ve 119 uncu maddelerde öngörülen hükümlere aykırı hareket edenlerden, eşyaya isabet eden gümrük vergileri bu maddeler hükmüncü alınmakla beraber, beyan sahibi veya temsilcileri hakkında ayrıca 156 ncı madde hükmü de tatbik olunur.”

MADDE 26. – 1615 sayılı Kanuna 155 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 155/a maddesi eklenmiştir.

“Tasfiyelik eşyanın serbest dolaşıma girişinde uygulanacak ceza

MADDE 155/a. – 142 nci maddenin birinci fıkrasına göre tasfiyelik hale gelen eşyanın satışına ilişkin kararın alındığı tarihe kadar beyan sahibinin gümrük idaresine müracaat ederek, sözkonusu eşyayı serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutmak istemesi halinde, eşyanın CIF değerinin yüzde üçü oranında para cezası alınır.”

MADDE 27. – 1615 sayılı Kanunun 156 ncı maddesi, madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Usulsüzlükler

Madde 156. – Bu Kanunda ayrı bir ceza tayin edilmiş haller saklı kalmak üzere, bu Kanunla konulmuş hükümlere ve bu Kanuna uygun olarak veya bu Kanunla tanınmış yetkilere dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmeliklere veya ilan edilen emirlere veya yapılan tebliğlere aykırı hareket edenlerden (5 000 000) lira para cezası alınır.

Ancak,

a) Gümrük İdaresi tarafından verilen karara dayanak olan bilgileri ilgililerin yanlış olarak vermesi, vergi kaybı doğmamasına rağmen, eşyanın kıymetinin tespitinde birbiriyle ilişkisi bulunan alıcı ile satıcı arasındaki bu ilişkinin beyan edilmemesi, giriş ve çıkış manifestolarının veya bu amaçla kullanılan sair belgelerin süresi içinde verilmemesi, Türkiye gümrük bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan araçların kendilerine tanınan varış ve geçiş sürelerini 24 saate kadar aşmaları, antrepoların belirlenen teknik donanımlarında noksanlıklar saptanması, antrepolara alınan eşyanın işleticiler tarafından konuldukları tarihte kayıtlara geçirilmemesi, dahilde işleme rejimi altında Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşyanın süresi içinde yurtdışı edilmemesi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşyanın süresi içinde rejiminin gerektirdiği işlemlerinin bitirilmemesi, geçici ihracat rejimi kapsamında Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkarılan eşyanın verilen süreyi aştıktan sonra getirilmesi, herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmayan veya çıkışta gümrük vergisine ve ticaret politikası önlemlerine tabi olmayan ihracata

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

konu eşyanın cins, nevi, miktar ve kıymetinin yanlış beyan edilmesi hallerinde, birinci fıkrada belirtilen ceza miktarının (2) katı;

b) Geçerli bir temsil yetkisi olmadığı haldé bir kişinin başkası adına veya hesabına gümrük idarelerinde işlem takip etmesi, gümrük idaresinin izni olmadan karayolu taşıtlarının yük ve yolcu alarak yoluna devam etmesi, giriş ve çıkış manifestoları veya bu amaçla kullanılan belgeleri verilmeksizin taşıtlardan eşya boşaltılması, bu belgelerde kayıtlı eşyanın cinsinin yanlış beyan edilmesi veya kapların türleri ile üzerlerinde kayıtlı marka ve numaraların uygun olmaması, Türkiye gümrük bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan araçların verilen varış ve geçiş sürelerini 48 saate kadar aşması, antrepolarda bulunan eşyanın gümrük idaresinin izni olmaksızın elleçlemelere tabi tutulması, geçici ithalat kapsamında Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşyanın verilen süre içinde ihraç edilmemesi veya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulmaması hallerinde, birinci fıkrada belirtilen ceza miktarının (4) katı;

c) Türkiye gümrük bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan araçların verilen varış ve geçiş sürelerini 72 saate kadar aşmaları, herhangi bir giriş veya çıkış gümrük vergileri kaybına neden olunmaması koşuluyla, dahilde işleme rejimi altında yurda getirilen eşyanın amacı dışında kullanılması, geçici ithalat rejimi kapsamında gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle ithal olunan eşyanın gümrük idarelerinin izni olmaksızın hak sahibi olmayan kişilere kullanılması hallerinde, birinci fıkrada belirtilen ceza miktarının (6) katı;

d) Gümrük işlemleri ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan kişilerin belge ve bilgileri beş yıl süre ile saklamamaları, karayolu ile transit eşya taşıyan araçların belirlenmiş yollar dışında seyretmesi veya verilen varış ve geçiş sürelerini 72 saatten fazla bir süreyle aşmaları hallerinde, birinci fıkrada belirtilen ceza miktarının (8) katı;

Uygulanır.”

MADDE 28. — 1615 sayılı Kanununun 161 inci maddesinin 4 numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 5 numaralı bent eklenmiştir.

“5. Müsteşarlık merkez ve taşra teşkilatının ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere,”

MADDE 29. — 1615 sayılı Kanununun 165 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ayrıca, bu paralardan Müsteşarlığın merkez ve taşra teşkilatının ihtiyaçları da karşılanabilir.”

MADDE 30. — 1615 sayılı Kanununun 167 nci maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak veya diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olmakla beraber bu fıkrada belirtilen bilim dallarından lisansüstü seviyesinde diploma almış olmak,”

MADDE 31. — 1615 sayılı Kanununun 168 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yardımcıların da 167 nci maddenin birinci fıkrasının 3 numaralı bendinde belirtilen okullardan mezun olmaları ve müşavirler hakkındaki diğer şartları haiz bulunmaları ve sınava girip başarılı olmaları şarttır. Ancak, bunların tabi tutulacakları sınavın konularının seçiminde görecekları işler gözönünde tutulur.”

MADDE 32. — 1615 sayılı Kanununun 176 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 176. — Bu Kanuna göre;

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

1. Eşyanın yurda ithali sırasında tahakkuk ettirilip tahsili gereken gümrük vergileri için nakitten gayri şekilde teminat, taahhütname veya teminatlı borç senedi verildiği takdirde bunların kabulü tarihinden itibaren;

2. Türkiye gümrük bölgesine bir şartlı muafiyet düzenlemesine veya ekonomik etkili gümrük rejimine tabi tutularak geçici veya belirli bir süre kalmak üzere ve vergileri nakitten gayri şekilde teminat veya taahhüt bağlanarak giren eşya, zorlayıcı sebepler olmamasına rağmen süresi içinde yurtdışı edilmediği veya çıkış hükmünde geçici diploma yerleri ile antrepolara veya gümrükçe müsaade olunan yerlere konulmadığı veya bu eşya için sonradan serbest dolaşıma giriş talebinde bulunduğu takdirde teminat veya taahhüdün verildiği tarihten itibaren;

3. Eşyanın gümrük vergileri ertelendiğinde, erteleme tarihinden itibaren;

Başlamak üzere, eşyaya isabet eden vergilere itaaten 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesine göre faiz tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

Nakitten gayri teminata bağlanan haller dahil, fiili ithali gerçekleştirilmiş eşyadan dolayı gümrük vergileri tahakkuku nedeniyle mükellef tarafından itirazın idari yargı mercilerine başvurulması ve yargı kararlarının gümrük idaresi lehine sonuçlanması durumunda, tahakkukun mükellefe tebliğ edildiği tarih ile amme alacağının tahsil edilebilir hale geldiği tarih arasında geçen süre için de söz konusu Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında gecikme faizi alınır."

MADDE 33. — 1615 sayılı Kanunun;

a) 2/a, 8, 10, 53/a, 96, 97, 98, 99, 121, 122 nci maddeleri, 11 inci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (b) bendi, 12 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendindeki "132 nci maddenin (1-e) fıkrasında yazılı" şeklindeki ibare ile 2 ve 3 numaralı fıkraları, 19 uncu maddesinin 2 numaralı fıkrası, 36 nci maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları, 54 üncü maddesinden önceki "İkinci Ayırım, Giriş Rejimi, Birinci Bölüm, Beyan ve Şekilleri ve Bilgi Alma" başlıkları, 55 inci maddesinin 2 numaralı fıkrası, 56 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasındaki "10 uncu maddenin 1 inci fıkrasındaki" şeklindeki ibare, 107 nci maddesinin birinci fıkrasındaki "52 nci maddede yazılı süre içinde veya 53 üncü maddenin 2 No.lu fıkrasına göre" şeklindeki ibare, 134 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "son fıkrası" şeklindeki ibare, 167 nci maddenin ikinci fıkrasındaki "tahsil ve" şeklindeki ibare, 168 inci maddenin son fıkrasındaki "ve tahsil" şeklindeki ibare, 180 inci maddesinin birinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış;

b) 6 nci maddesindeki "tek ve maktu bir tarife" ibaresi "düz oranlı bir tarife", 11 inci maddesinin 1 numaralı fıkrasının son bendindeki "beş yıla kadar" şeklindeki ibare "bir yıla kadar", 12 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendindeki "Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun veya bunun" şeklindeki ibare "kurumlar ile Müsteşarlıkça uygun görülecek kurumların veya bunların", 35 inci maddenin birinci fıkrasındaki "o limana çıkarılacak eşyanın asıl manifestosu ile Türkçe iki örneğini" ibaresi "o limana çıkarılacak eşyanın asıl manifestosu ile talep edildiğinde Türkçe iki örneğini", 71 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "8 inci maddenin 4 üncü fıkrasına giren eşyadan Millî Savunma Bakanlığınca gizliliği önceden bildirilen Gümrük ve TekelBakanlığına bildirilecek eşya ile 9 uncu maddenin 1, 2, 3 ve 10 uncu maddenin 1 inci fıkralarında yazılı eşya" ibaresi "7 nci maddenin ikinci fıkrasına giren eşyadan Millî Savunma Bakanlığınca gizliliği önceden Gümrük Müsteşarlığına bildirilecek eşya ile 9 uncu maddenin 1, 2, 3 üncü fıkralarında yazılı eşya", 77 nci maddesinin beşinci fıkrasındaki "53 üncü maddenin 1 numaralı fıkrası hükümlerinin uygulanması istekleri, gümrük vergileri beyanına nazaran % 10 fazlasıyla ve depozito suretiyle" ibaresi "51 inci maddenin ikinci fıkrası hükümlerine göre yapılan taşıt üstü işlem talepleri, gümrük vergileri depozito suretiyle", 87 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının üçüncü bendindeki "6 nci fıkrası" şeklin-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

deki ibare “ son fıkrası”, 151 inci maddesinin birinci fıkrasındaki “(3 000) liradan (30 000) liraya kadar” ibaresi” (20 000 000) lira”, 152 nci maddesindeki “(15 000) liradan (150 000) liraya kadar” ibaresi (100 000 000) lira”, 153 üncü maddesindeki “(15 000) liradan (150 000) liraya kadar” ibaresi “(100 000 000) lira”, 154 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki “(6 000) liradan (60 000) liraya kadar” ibaresi “(40 000 000) lira”, 154 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki “% 2’yi aşan eksiklik ve fazlalıkların” ibaresi “% 5’i aşan eksiklik ve fazlalıkların”, 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrasındaki “(1 500) liradan (6 000) liraya kadar” ibaresi “(4 000 000) lira”, 154 üncü maddesinin altıncı fıkrasındaki “(15 000) liradan (150 000) liraya kadar” ibaresi “(100 000 000) lira”, 155 inci maddesinin birinci fıkrasındaki “(6 000) liradan (60 000) liraya kadar” ibaresi “(40 000 000) lira” olarak değiştirilmiştir.

c) ilgili maddelerinde geçen “sundurma” ibaresi “geçici depolama yeri”, “fiktif antrepo” ibaresi “özel antrepo”, “tahakkuk varakası” ibaresi “beyanname”, “Gümrük giriş tarife cetveli” ibaresi “Türk Gümrük Tarife Cetveli”, “aktarma” ibaresi “transit”, “gümrük komisyoncusu” ibaresi “gümrük müşaviri”, “gümrük komisyoncu yardımcısı” ibaresi “gümrük müşavir yardımcısı”, “Bakanlık Müfettişi” ibaresi “Gümrük Müfettişi”, “Bakanlık Müfettiş Yardımcısı” ibaresi “Gümrük Müfettiş Yardımcısı”, “Gümrük ve Tekel Bakanlığı” ve “Bakanlık” ibareleri “Gümrük Müsteşarlığı” ve “Müsteşarlık” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 34. – 1615 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9. – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bekleme yerlerine konulan veya başlamış işlemleri henüz sonuçlandırılmamış olan eşya hakkında, süreler ve işlemler yönünden mükellef lehine olan hükümler uygulanır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Gümrük Müsteşarlığının merkez ve taşra teşkilatında çalışanlar ile istifa ve emeklilik suretiyle görevlerinden ayrılanlar için 167 ve 168 inci madde hükümlerinin uygulanmasında tahsil şartı aranmaz. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Gümrük Komisyoncusu ve Gümrük Komisyoncu Yardımcısı olma hakkını elde etmiş olanların karneleri, tahsil şartı aranmaksızın, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay sonra başlamak üzere ve 2 yıl içinde müracaatta bulunulması kaydıyla. Müsteşarlık tarafından Gümrük Müşaviri ve Gümrük Müşavir Yardımcısı karneleriyle değiştirilir. Ancak, 167 nci maddenin birinci fıkrasının 4 üncü bendinde belirtilen suçlarla ilgili devam eden davalar bulunduğu takdirde, iki yıllık müracaat süresine bakılmaksızın her halükârda davanın lehte sonuçlanmasından itibaren bir yıl içinde Müsteşarlığa müracaat edilmesi gerekir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 35. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 36. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

N. Menteşe

Devlet Bakanı

A. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

Y. Törtüner

Devlet Bakanı

A. Gökdemir

Devlet Bakanı

İ. Y. Dedelek

Devlet Bakanı

Ü. Erkan

Devlet Bakanı

M. H. Dağlı

Millî Savunma Bakanı

M. O. Sungurlu

Dışişleri Bakanı V.

N. Menteşe

Millî Eğitim Bakanı

T. Tayan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı V.

N. Ercan

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

A. O. Gülner

Orman Bakanı

N. Ercan

Devlet Bakanı

R. Saracoglu

Devlet Bakanı

A. Aksu

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

İ. Aykut

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Devlet Bakanı

A. T. Özdemir

Devlet Bakanı

E. Taranoğlu

Adalet Bakanı

M. Açar

İçişleri Bakanı

Ü. G. Güney

Maliye Bakanı

L. Kayalar

Bay. ve İskân Bakanı

M. Keçeciler

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

E. Kul

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

H. H. Doğan

Turizm Bakanı V.

Ö. Barutçu

Çevre Bakanı

M. R. Taşar

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
GÜMRÜK KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Temel Tanımlar

MADDE 1- Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren ve çıkan eşya-ya ve taşıt araçlarına uygulanacak gümrük kurallarını belirlemektir.

MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir.

Bu Kanunda geçen Türkiye Gümrük Bölgesi ve Gümrük Bölgesi kavramları Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesini ifade eder.

MADDE 3- Bu Kanunda geçen;

1. Müsteşarlık deyimi, Gümrük Müsteşarlığını;

2. Gümrük idaresi veya idareleri deyimi, gümrük mevzuatında belirtilen işlemlerin kısmen veya tamamen yerine getirildiği merkez veya taşra teşkilatındaki hiyerarşik yönetim birimlerinin tamamını;

3. Kişi deyimi, gerçek ve tüzel kişiler ile hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat uyarınca hukuki tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığını;

4. Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde yerleşik kişi deyimi,

a) Bu bölgede kanuni ikametgâhı olan bütün gerçek kişileri;

b) Bu bölgede kayıtlı işyeri, kanuni iş merkezi veya şubesi bulunan bütün tüzel kişi veya kişiler ortaklığını;

5. Karar deyimi, bağlayıcı tarife ve menşecileri de dahil olmak üzere, gümrük idaresinin, gümrük mevzuatı ile ilgili olarak belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukuki sonuç doğuracak idari tasarrufunu;

6. Serbest dolaşımında bulunan eşya deyimi, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydıyla, serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşya ile üretiminde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın, 18 ve 19 uncu madde hükümlerine göre Türk menşeli sayılan eşyayı;

7. Gümrük statüsü deyimi, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde serbest dolaşıma girmiş olup olmadığı yönünden durumunu;

8. Gümrük vergileri deyimi, yürürlükteki hükümler uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü;

9. İthalat vergileri deyimi,

- Eşyanın ithalinde öngörülen gümrük vergileri ve eş etkili vergileri,

- Tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde alınan ithalat vergilerini;

10. İhracat vergileri deyimi,

- Eşyanın ihracatında öngörülen gümrük vergileri ve eş etkili mali yükleri,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- Tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde alınan ihracat vergilerini;

11. Yükümlü deyimi, gümrük yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumlu bütün kişileri;

12. Gümrük gözetimi deyimi, gümrük mevzuatına ve gereken hallerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından genel olarak uygulanan işlemleri;

13. Gümrük denetimi deyimi, gümrük mevzuatına ve gereken hallerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere eşyanın muayenesini, belgelerin varlığının ve gerçekliğinin kanıtlanmasını, işletme hesaplarının, defterlerinin ve diğer yazılı belgelerin tetkikini, nakil araçlarının kontrollünü, bagajların ve kişilerin yanlarında ya da üstlerinde taşıdıkları eşyanın kontrollünü, idari araştırmalar ve benzeri diğer işlemlerin yapılması gibi özel işlemlerin yerine getirilmesini;

14. Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması deyimi, eşyanın,

- a) Bir gümrük rejimine tabi tutulmasını,
- b) Bir serbest bölgeye girmesini,
- c) Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracını,
- d) İmhasını,
- e) Gümrüğe terk edilmesini;

15. Gümrük rejimi deyimi,

- a) Serbest dolaşıma giriş rejimini,
- b) Transit rejimini,
- c) Gümrük antrepo rejimini,
- d) Dahilde işleme rejimini,
- e) Gümrük kontrollü altında işleme rejimini,
- f) Geçici ithalat rejimini,
- g) Hariçte işleme rejimini,
- h) İhracat rejimini;

16. Gümrük beyanı deyimi, belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulmasını;

17. Beyan sahibi deyimi, kendi adına beyanda bulunan kişiyi veya adına beyanda bulunulan kişiyi;

18. Eşyanın gümrüğe sunulması deyimi, eşyanın gümrük idaresine ya da gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere getirilmesi üzerine, belirlenen usul ve esaslara uygun olarak, gümrük idarelerine yapılan bildirimini;

19. Eşyanın teslimi deyimi, eşyanın tabi tutulduğu gümrük rejimi ile öngörülen amaçlar doğrultusunda gümrük idareleri tarafından ilgisine teslimini;

20. Rejim hak sahibi deyimi, gümrük beyanını yapan veya hesabına gümrük beyanı yapılan kişi veya bu kişiye ait bir gümrük rejimi ile ilgili hakların ve yükümlülüklerin devredildiği kişiyi;

21. İzin hak sahibi deyimi, kendisine bir izin verilen kişiyi;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Etiği Metin)

22. Elleçleme deyimi, gümrük gözetimi altındaki eşyanın asli niteliklerini değiştirmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması, kapların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılması ve benzeri işlemleri;

23. Eşya deyimi, her türlü madde, ürün ve değeri;

ifade eder.

MADDE 4- Gümrük idareleriyle muhatap olan kişiler bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan tüzük, kararname ve yönetmelik hükümlerine uymak; gümrük idarelerinin gerek bu Kanunda gerek diğer kanun, tüzük ve kararnamelerde yazılı hükümlere göre yapacağı gözetim ve denetimlere tabi olmak; bu idarelerin kendi adına veya başka idareler nam veya hesabına tahsil edeceği her tür vergi, resim, harç ve ücretleri ödemek veya bunları teminata bağlamak; kanun, tüzük, kararname ve yönetmelik hükümlerinin uymayı zorunlu kıldığı her tür işlemleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

İKİNCİ BÖLÜM

Gümrük Mevzuatı Çerçevesinde Kişilerin Hak ve Yükümlülüklerine

İlişkin Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ AYIRIM

Temsil Hakkı

MADDE 5- Bütün kişiler, gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere gümrük idarelerindeki işleri için bir temsilci tayin edebilirler.

Transit taşımacılık yapan veya arızı olarak beyanda bulunan kişiler hariç olmak üzere, temsilci Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan kişilerdir.

Temsil, doğrudan veya dolaylı olabilir. Temsilci, doğrudan temsil durumunda başkasının adına hareket eder. Dolaylı temsil durumunda ise kendi adına, ancak başkasının hesabına hareket eder. Temsilci, temsil edilen kişi namına hareket ettiğini beyan etmek, temsilin doğrudan veya dolaylı olduğunu belirtmek ve sahip olduğu temsil yetki belgesini gümrük idarelerine ibraz etmek zorundadır.

Bir başka kişi adına veya hesabına hareket ettiğini beyan etmeyen ya da bir temsil yetkisine sahip olmadığı halde, başka bir kişi adına ya da hesabına hareket ettiğini beyan eden kişi, kendi adına ve kendi hesabına hareket ediyor sayılır.

225 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen kişiler gümrük idarelerinde dolaylı temsilci olarak iş takip edebilirler.

İKİNCİ AYIRIM

Gümrük Mevzuatının Uygulanmasına İlişkin Kararlar

MADDE 6- 1. Gümrük idarelerinin gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar vermesini talep eden her kişi, kararın verilebilmesi için gerekli bütün bilgi ve belgeleri söz konusu idarelere ibraz etmek zorundadır.

2. Karar alınması talebinin yazılı olarak yapılması gerekir. Gümrük idareleri, söz konusu talebe ilişkin başvurunun kendilerine ulaştığı tarihten itibaren 30 gün içinde karar alırlar. Verilen kararlar başvuru sahibine yazılı olarak tebliğ edilir.

Ancak, gümrük idareleri tarafından bu süreye uyulması mümkün değilse, belirtilen süre aşılabılır. Bu durumda, söz konusu idareler, yukarıda belirlenen sürenin dolmasından önce başvuru sa-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

hibine süre aşımını haklı kılan gerekçeler ile talep hakkında karar vermek için gerekli gördükleri ek süreyi de belirterek bilgi verirler.

3. Gümrük idareleri tarafından gerek başvuruların reddine ve gerekse muhatapı kişinin aleyhine olarak verilen yazılı kararlar, Onikinci Kısımda belirtilen şekilde itiraz yolu açık olmak üzere gerekçeli olarak alınır ve bu hususlar kararda belirtilir.

4. Alınan kararlar 244 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere gümrük idareleri tarafından derhal uygulanır.

MADDE 7- 1. Gümrük idaresinin ilgilinin lehine olan kararları aşağıdaki hallerde iptal edilir.

a) Kararın yanlış veya eksik bilgilere dayanılarak verilmesi halinde,

b) Başvuru sahibinin bu yanlışlık veya eksikliği bilmesi veya bilmesi gerektiği hallerde,

c) Kararın doğru veya tam bilgilere dayanılarak verilmesinin mümkün olmamasının tespiti halinde.

2. Aşağıdaki hallerde ise ilgilinin lehine olan karar değiştirilir veya iptal edilebilir.

a) Kararda öngörülen bir veya birden fazla koşulun gerçekleşmemiş veya gerçekleşemez olması,

b) Lehine olan bir kararda öngörülen bir yükümlülüğe ilgilinin uymaması halinde.

3. Kararın iptali, muhatabına tebliğ edilir.

4. 1 inci fıkra hükümlerine göre kararın iptal işlemi iptal kararının verildiği tarihten, 2 nci fıkraya hükümlerine göre verilen iptal veya değiştirme kararı tebliğ tarihinden itibaren yürürlüğe girer. Bununla birlikte, karar muhatabının yasal çıkarlarının gerektirdiği istisnai hallerde, kararın iptalinin veya değiştirilmesinin yürürlük tarihi yönetmelikle belirlenen koşullar altında ertelenebilir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Bilgi

MADDE 8- 1. Kişiler gümrük idarelerinden gümrük mevzuatının uygulanması hakkında bilgi talep edebilirler.

Ancak bu tür bir talep, fiilen tasarlanan bir ithalat ya da ihracat işlemine dayanmıyorsa reddedilebilir.

2. Bilgiler, talep edene ücretsiz olarak verilir. Bununla birlikte, özellikle eşyanın kimyevi tabii veya ekspertizi ya da talep edene geri gönderilmesi nedeniyle gümrük idarelerince yapılan masraflar, talepte bulunan tarafından karşılanır.

MADDE 9- 1. Yazılı talep üzerine Müsteşarlık veya yetkilendirdiği gümrük idaresi tarafından bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşe bilgileri verilir.

2. Bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşe bilgisi, gümrük idarelerini, hak sahibine karşı sadece eşyanın tarife pozisyonu konusunda veya eşyanın menşeinin tespiti konusunda ve yalnızca bilginin verildiği tarihten sonra tamamlanacak gümrük işlemlerine konu olan eşya için bağlar.

Bağlayıcı menşe bilgisinin verilmesinde, 17 ila 22 nci maddelerde yer alan eşyanın menşcinin belirlenmesine ilişkin hükümler esas alınır.

3. Bilgi alan kişi;

a) Bağlayıcı tarife bilgisi için, beyan edilecek eşya ile verilen bilgide tanımlanan eşya arasında her bakımdan uygunluk bulunduğunu,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Bağlayıcı menşecisi için, beyan edilecek eşya ve menşecisi kazanımı gerektiren durumu ile verilen bilgide tanımlanan eşya ve menşecisi kazanımı gerektiren durumunun her bakımından uygun bulunduğunu,

Kanıtlanmak zorundadır.

4. Bağlayıcı tarife bilgisi verilmiş tarihinden itibaren altı yıl; bağlayıcı menşecisi verilmiş tarihinden itibaren üç yıl geçerlidir. Talep edenin verdiği yanlış veya eksik bilgiye dayanan bağlayıcı bilgi iptal edilir.

5. Bağlayıcı tarife bilgisi aşağıdaki durumlarda geçerliliğini kaybeder:

a) Türk Gümrük Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve verilen bilginin söz konusu değişiklikle getirilen hükümlere uymaması,

b) Dünya Gümrük Örgütünün uymakla yükümlü bulunduğumuz nomanklatür, izahname, tarife pozisyonlarına ilişkin kararlarındaki bir değişikliğe uymaması,

c) Bağlayıcı tarife bilgisinin iptal edildiğinin veya değiştirildiğinin bilgi verilen kişiye tebliğ edilmesi.

Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen hallerde bağlayıcı tarife bilgisinin geçerliliğini kaybetme tarihi, söz konusu değişikliklerin Resmi Gazetede yayımı tarihidir.

6. Bağlayıcı menşecisi aşağıdaki durumlarda geçerliliğini kaybeder:

a) Menşecisi kurallarında bir mevzuat düzenlemesi veya bir uluslararası anlaşma gereğince değişiklik yapılması ve verilen bilginin söz konusu değişiklikle getirilen hükümlere uymaması,

b) Dünya Ticaret Örgütünün uymakla yükümlü bulunduğumuz Menşecisi Kuralları Anlaşmasına ve bu anlaşmaya ilişkin izahname ve kararlardaki bir değişikliğe uymaması,

c) Bağlayıcı menşecisinin iptal edildiğinin veya değiştirildiğinin bilgi verilen kişiye tebliğ edilmesi.

7. 5 ve 6 ncı fıkra hükümleri uyarınca geçerliliğini kaybeden bağlayıcı tarife veya menşecisi bilgisinin hak sahibi, söz konusu bağlayıcı bilgiye dayanarak ve bu bilginin geçerliliğini kaybetmesinden önce, ilgili eşyanın alımı veya satımı tüstüne bağlayıcı sözleşmeler yaptığı takdirde, geçerliliğini kaybeden tarife veya menşecisi bilgisini, söz konusu yayımın ya da tebligatın yapıldığı tarihten itibaren altı aylık bir süre boyunca kullanabilir. Ancak, gümrük işlemleri sırasında söz konusu ürünler için bir ithalat, ihracat ya da ön izin belgesinin gümrüğe verilmesi halinde, bu belgenin geçerlilik süresi esas alınır. Bu fıkra hükümlerine istisna getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

8. Bağlayıcı tarife veya menşecisi bilgisine ilişkin 7 ncı fıkra hükümleri ancak aşağıdaki amaçlarla kullanılabilir.

a) İthalat ya da ihracat vergilerinin belirlenmesi,

b) Tarım politikası kapsamında ihracat vergi iadeleri ile ithalata ya da ihracata verilen diğer bütün ödemelerin hesaplanması,

c) Belgelerin, söz konusu tarife veya menşecisi bilgisine istinaden verilmiş olması koşuluyla, eşyaya ait gümrük beyannamesinin tescili için gümrük işlemlerinin yürütülmesi sırasında verilen ithalat, ihracat ya da ön izin belgesinin kullanımı.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Etiği Metin)

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

Diğer Hükümler

MADDE 10- 1. Gümrük Müsteşarlığı, gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için gerekli gördüğü bütün önlemleri alır.

2. Gümrük mevzuatının öngördüğü uygulamaların, hangi hallerde ve hangi koşullar altında basitleştirileceğine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 11- Gümrük işlemleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan kişiler, Gümrük Müsteşarlığının veya gümrük idarelerinin talebi üzerine **gümrük işlemleri ile sınırlı olmak kaydıyla** belirlenen süreler içinde gerekli bütün belge ve bilgileri vermek ve her türlü yardımı sağlamakla yükümlüdür.

Kendilerinden **bu konularda** bilgi istenilen kişiler, özel kanunlarda yazılı gizlilik hükümlerini ileri sürerek bilgi vermekten kaçınmazlar.

MADDE 12- 1. Gümrük idareleri gizli nitelikteki veya gizlilik esasına göre elde edilen bütün bilgileri saklamak zorundadır. Bu bilgileri veren kişinin veya makamın açık izni olmaksızın söz konusu bilgiler açıklanamaz. Şu kadar ki, gümrük idareleri verilerin korunmasına ilişkin yasal hükümler veya yargı kararlarının gereği olarak söz konusu bilgileri ilgili mercilere verirler.

2. **Gümrük işlemleri nedeniyle elde edilen** gizli nitelikteki bilgilerin toplanması, kullanılması, saklanması, saklanma süresi ve üçüncü kişilere verilmesine ilişkin hükümler yönetmelikle belirlenir.

MADDE 13- İlgili kişiler, 11 inci maddede belirtilen belge ve bilgileri gümrük kontrolü amacıyla 5 yıl süre ile saklamak zorundadırlar.

Belge saklama süresi;

a) (b) fıkrasında öngörülen haller dışında, serbest dolaşıma girmek veya ihraç edilmek üzere beyan edilen eşya ile ilgili olarak, serbest dolaşıma giriş veya ihracat beyanlarına ilişkin belgelerin tescil edildiği yılın;

b) Nihai kullanımları nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergisi ile Türkiye'de serbest dolaşıma giren eşya için, gümrük gözetimine tabi olmalarının sona erdiği yılın;

c) Başka bir gümrük rejimine tabi tutulan eşya için, söz konusu gümrük rejiminin sona erdiği yılın;

d) Serbest bölgeye konulan eşya için, buralardan çıktıkları yılın;

Sonundan itibaren işlemeye başlar.

MADDE 14- 1. Bu Kanunda belirtilen süreler, tarih veya vadeler, aksine özel bir hüküm bulunmadıkça uzatılamaz veya ertelenemez. Süre, tarih veya vadelerin bitim tarihinin resmi tatil gününe rastlaması halinde, bu süreler ilk işgününün resmi çalışma saatleri sonunda biter.

2. Süre hafta veya ay olarak belli edilmiş ise; başladığı güne son hafta veya ayda tekabül eden günün **mesai saati bitiminde sona erer**. Sürenin bittiği ayda tekabül eden bir gün yoksa süre o ayın son gününün **mesai saati bitiminde sona erer**.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ KISIM

Gümrük Vergileri ile Eşya Ticareti Konusunda Öngörülen Diğer Önlemlerin Uygulanmasına İlişkin Unsurlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Gümrük Tarifesi ve Eşyanın Tarife Pozisyonlarına Ayrılması

MADDE 15- 1. Gümrük vergileri, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanır.

2. Eşya ticaretine ilişkin özel hükümlerle belirlenmiş diğer önlemler, gerektiği takdirde, söz konusu eşyanın tarife pozisyonuna göre uygulanır.

3. Gümrük Tarifesi:

a) Bakanlar Kurulunca kabul edilen Türk Gümrük Tarife Cetvelini,

b) Tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen diğer cetvel-leri,

c) Türk Gümrük Tarifesinin kapsadığı eşyaya uygulanacak;

- gümrük vergi oranlarını,

- Tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde alınan ithalat vergilerini,

d) Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli bir tarife uygulaması gerekti- ren anlaşmalarda yer alan tercihli tarife uygulamalarını,

e) Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için ta- nınan tercihli tarife uygulamalarını,

f) İthalat vergilerinde, bazı eşyaya şartlı olarak uygulanacak muafiyet veya indirim uygulama- larını,

g) Yukarıdakilerin dışında kalan diğer tarife uygulamalarını,

Kapsar.

4. Sabit oranlı vergilendirmeye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, 3 üncü fıkranın (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen koşulları taşıyan eşyanın ithalinde, beyan sahibi (c) bendinde belirtilen tarife yerine (d), (e) ve (f) bentleri hükümlerinin uygulanmasını isteyebilir. Gerekli koşulların yeri- ne getirilmesi halinde, söz konusu talep gümrük işlemlerinin tamamlanmasından veya eşyanın tes- liminden sonra da yapılabilir.

5. Bu maddenin 3 üncü fıkrasının (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen belirli bir ithalat hacmi ile sınırlanmış tarife uygulamaları;

a) Tarife kotalarının söz konusu olduğu durumlarda, tespit edilen ithalat hacmi sınırına ulaşıldığında,

b) Tarife tavanlarının söz konusu olduğu durumlarda ise Bakanlar Kurulu Kararı ile,

Sona erer.

6. Eşyanın tarife pozisyonunun belirlenmesi deyiminden, yürürlükteki hükümlere uygun ola- rak, söz konusu eşyanın girdiği;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Türk Gümrük Tarife Cetvelinin veya 3 üncü fıkranın (b) bendinde öngörülen diğer cetvelin bir alt pozisyonunun,

b) Tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarifesine dayanan ya da bu tarife cetveline alt açılımlar ekleyen ve özel alanlara ait eşya ticaretine ilişkin tarife dışı önlemlerin uygulanması amacıyla Bakanlar Kurulu Kararı ile oluşturulan bir diğer cetvelin alt pozisyonunun,

Belirlenmesi anlaşılır.

7. Gümrük Tarife Cetveli, izahnamesi ve eşya fihristi, Müsteşarlıkça hazırlanır ve Resmî Gazetede yayımlanır. Bu şekilde yayımlanan metinler idari ve kazai uygulamalarda esas tutulur.

MADDE 16- 1. Mahiyeti ve nihai kullanım şekli gereğesiyle, bazı eşyanın yararlanabileceği tercihli tarife uygulaması, Bakanlar Kurulunca belirlenen şartlara tabidir.

Bir izin gerektiğinde 80 ve 81 inci madde hükümleri uygulanır.

2. 1 inci fıkrada sözü edilen tercihli tarife uygulaması ifadesi, tarife kotaları kapsamında olsa dahi, ithalat vergilerinde bir indirim veya şartlı muafiyet uygulaması anlamına gelir.

İKİNCİ BÖLÜM

Eşyanın Menşei

BİRİNCİ AYIRIM

Eşyanın Tercihli Olmayan Menşei

MADDE 17- Eşyanın tercihli olmayan menşei;

a) 15 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde öngörülen uygulamalar hariç olmak üzere, Türk Gümrük Tarifesinin uygulanması,

b) Eşya ticaretine ilişkin tarife önlemleri dışında, Bakanlar Kurulu Kararı ile oluşturulan önlemlerin uygulanması,

c) Menşe şahadetnamelerinin hazırlanması ve verilmesi,

Amaçları ile bu Kanunun 18 ila 21 inci maddelerindeki hükümler çerçevesinde belirlenir.

MADDE 18- 1. Tümüyle bir ülkede elde edilen veya üretilen eşya, o ülke menşelidir.

2. Tümüyle bir ülkede elde edilen veya üretilen eşya ifadesinden;

a) O ülkede çıkartılan madencilik ürünleri,

b) O ülkede toplanan bitkisel ürünler,

c) O ülkede doğan ve yetiştirilen canlı hayvanlar,

d) O ülkede yetiştirilen canlı hayvanlardan elde edilen ürünler,

e) O ülkede tutulan ve avlanan balıkçılık ve avcılık ürünleri,

f) O ülkede kayıtlı veya tescilli olup, o ülkenin bandırasını taşıyan araçlar tarafından söz konusu ülkenin kara suları dışındaki denizlerden çıkartılan av ürünleri ve diğer deniz ürünleri,

g) Söz konusu ülkede kayıtlı ya da tescilli olan ve ülkenin bandırasını taşıyan, fabrika gemilerinde (f) bendinde öngörülen ürünlerden elde edilen eşya,

h) O ülkenin kara suları dışındaki denizlerin dibinden ya da deniz dibindeki toprağın altından münhasır işletme hakkına sahip olarak o ülke tarafından çıkartılan ürünler,

ı) Sadece hammadde elde etmek için o ülkede toplanan, imalat işlemlerinden veya kullanım kalıntılarından elde edilen atık ve artıklar,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

j) Yukarıdaki bentlerde sayılan eşyadan üretimin herhangi bir aşamasında elde edilen eşya ile bunların türevlerinden elde edilen eşya,

Anlaşılır.

3. 2 nci fıkranın uygulanmasında ülke ifadesi o ülkenin kara sularını da kapsar.

MADDE 19- Üretimi birden fazla ülkede gerçekleştirilen eşyanın bir ülke menşeli sayılabilmesi için, o ülkede yeni bir ürün imal edilmesi veya imalatın önemli bir aşamasının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin o ülkede yapılması gerekir.

MADDE 20- Esas amacının, Türkiye tarafından belirli ülkelerin eşyasına uygulanan hükümleri aşmak olduğu tespit edilen veya yapılan araştırma sonucunda hakkında bu yönde bir kanaat oluşan bir işçilik veya işlemle üretilmiş eşya, 19 uncu maddeye dayanılarak o ülke menşeli sayılmaz.

MADDE 21- 1. Menşe şahadetnamesi ibrazı ihtiyardır. Bununla birlikte, uluslararası ve ikili anlaşma hükümlerine göre, menşe şahadetnamesine dayanılarak indirimli tarifeden yararlanılmak istenilmesi halinde, eşyanın anlaşmaya taraf ülke menşeli olduğunu veya o ülkede gördüğü değişiklik ve işlemler dolayısıyla böyle sayılması gerektiğini bildirir menşe şahadetnamesi ibrazı zorunludur.

2. 1 inci fıkra hükmü dışında kalan hallerde, menşe şahadetnamesi ibrazına ilişkin ve eşyanın kıymeti, menşei, cinsi veya niteliği itibarıyla, menşe şahadetnamesi aranmamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

3. Menşe şahadetnamelerinin şekli, içereceği bilgiler, uluslararası düzenlemeler dikkate alınarak yönetmelikle belirlenir.

4. Menşe şahadetnamesinin ibrazına rağmen ciddi bir şüphe durumunda, ek kanıtları isteme konusunda gümrük idareleri yetkilidir.

İKİNCİ AYIRIM

Eşyanın Tercihli Menşei

MADDE 22- Bu Kanunun 15 inci maddesinde belirtilen tercihli tarife uygulamalarından yararlandırılmak istenen eşyanın tercihli menşe kuralları;

a) 15 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (d) bendinde belirtilen anlaşmalar kapsamı eşya için bu anlaşmalar ile,

b) 15 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (e) bendinde belirtilen tercihli tarife uygulamalarından yararlanan eşya için Bakanlar Kurulu Kararı ile,

Belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eşyanın Gümrük Kıymeti

MADDE 23- Eşyanın gümrük kıymeti, Gümrük Tarifesinin ve eşya ticaretine ilişkin belirli konularda getirilen tarife dışı düzenlemelerin uygulanması amacıyla, bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde belirlenen kıymettir.

MADDE 24- 1. İthal eşyasının gümrük kıymeti, eşyanın satış bedelidir. Satış bedeli, Türkiye'ye ihraç amacıyla yapılan satışta 27 ve 28 inci maddelere göre gerekli düzeltmelerin de yapıldığı, fiilen ödenen veya ödenecek fiyattır.

Şu kadar ki, eşyanın satış bedelinin gümrük kıymetine esas alınabilmesi, aşağıdaki koşullara bağlıdır:

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Eşyanın alıcısı tarafından elden çıkartılması veya kullanımı;

- Türkiye Cumhuriyeti kanunları, tüzükleri ve bunların yetkili kaldığı merciler tarafından konulmuş olan,

- Eşyanın tekrar satılabileceği coğrafi bölgeyi sınırlayan,

- Eşyanın kıymetini önemli bir ölçüde etkilemeyen,

Kısıtlamalar dışında, hiçbir kısıtlamaya tabi olmamalıdır.

b) Satış veya fiyat, kıymeti belirlenmekte olan eşya bakımından, kıymeti tespit edilemez bir koşul veya edim konusu olmamalıdır.

c) Eşyanın alıcı tarafından tekrar satışı veya diğer herhangi bir şekilde elden çıkartılması ya da kullanımı sonucu doğan hasılanın bir bölümünün doğrudan veya dolaylı olarak satıcıya intikal etmesi halinde, ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına 27 nci madde hükümlerine göre ilave yapılabilmelidir.

d) Alıcı ve satıcı arasında bir ilişki bulunmamalı; ilişkinin varlığı durumunda ise, satış bedeli bu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine göre gümrük kıymeti olarak kabul edilebilir nitelikte olmalıdır.

2. a) Yukarıdaki fıkra hükümlerini uygulayarak satış bedelinin belirlenmesinde, alıcı ile satıcı arasında bir ilişkinin varlığı, satış bedelinin reddedilmesi için tek başına yeterli bir neden oluşturmaz. Böyle durumlarda, satışa ilişkin koşullar incelenerek, bu ilişkinin fiyatı etkilemediği belirlenirse, satış bedeli kabul edilir. Gümrük idaresi, beyan sahibi veya diğer kaynaklardan elde ettiği bilgilere dayanarak, söz konusu ilişkinin fiyatı etkilediği kimsine varırsa, bu hususları beyan sahibine yazılı olarak bildirir. Süresi içinde verilmek şartıyla beyan sahibinin cevap hakkı saklıdır.

b) Birbirleri ile ilişkisi bulunan kişiler arasındaki bir satışta, beyan sahibi satış bedelinin aynı veya yakın bir tarihte gerçekleşen aşağıda yer alan omsal kıymetlerden birine çok yakın olduğunu ispatlarsa, bu satış bedeli kabul edilerek, eşyanın kıymeti 1 inci fıkra hükümlerine göre belirlenir.

- Türkiye'ye ihraç amacıyla satılan aynı veya benzer eşyanın birbiriyle hiçbir ilişkisi bulunmayan satıcılar ve alıcılar arasında satışındaki satış bedeli,

- Aynı veya benzer eşyanın, 25 inci maddenin 2 nci fıkrasının (c) bendi hükümlerine göre belirlenen gümrük kıymeti,

- Aynı veya benzer eşyanın, 25 inci maddenin 2 nci fıkrasının (d) bendi hükümlerine göre belirlenen gümrük kıymeti.

Yukarıdaki omsal kıymetlerle yapılan kıyaslama sırasında, ticari düzeye, miktara, 27 nci maddede sayılan unsurlara ve alıcı ile satıcı arasında ilişki bulunmayan satışlarda, satıcının üstlendiği, ancak satıcı ile alıcı arasında ilişki bulunan durumlarda satıcının üstlenmediği giderlere ilişkin ispatlanmış farklılıklar dikkate alınır.

c) (b) bendinde sayılan kıymetler, beyan sahibinin girişimi ile ve yalnız kıyaslama amacıyla kullanılır. (b) bendi hükümlerine dayanarak eşyanın satış bedelinin yerini alacak bir kıymet tespit edilemez.

3. a) Fiilen ödenen veya ödenecek fiyat, ithal eşyası için alıcının, satıcı veya satıcı yararına yaptığı veya yapması gereken ödemelerin toplamıdır. Bu fiyat, ithal eşyasının satış koşulu olarak, alıcının satıcıya veya satıcının bir yükümlülüğünü karşılamak üzere üçüncü bir kişiye yaptığı veya yapacağı tüm ödemeleri kapsar. Ödemeler, para transferi şeklinde olabileceği gibi, akreditlet veya ciro edilebilir bir kıymetli evrak kullanılarak ya da doğrudan veya dolaylı yapılabilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Esas alınmaz.

MADDE 27- 1. 24 üncü madde hükümlerine göre gümrük kıymeti belirlenirken, ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına aşağıdaki ilaveler yapılır:

a) Aşağıdaki unsurların eşyanın fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına dahil edilmemiş, ancak alıcı tarafından üstlenilen bölümü;

i) Satın alma komisyonları dışındaki komisyonlar ve tellâliye,

ii) Gümrük işlemleri sırasında söz konusu eşya ile tek eşya muamelesi gören kapların maliyeti,

iii) İşçilik ve malzeme giderleri dahil ambalaj bedeli;

b) İthal eşyasının üretiminde ve ihraç amacıyla satışında kullanılmak üzere, alıcı tarafından doğrudan veya dolaylı olarak, bedelsiz veya düşük bedelle sağlanan, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata dahil edilmemiş olan aşağıda sayılan mal ve hizmetlerin kıymetinden verilecek uygun miktardaki pay;

i) İthal eşyasına katılan malzeme, aksam, parça ve benzerleri,

ii) İthal eşyasının üretimi sırasında kullanılan araç, gereç, kalıp ve benzeri aletler,

iii) İthal eşyasının üretimi sırasında tüketilen maddeler,

iv) İthal eşyasının üretimi için gereken ve ithal ülkesi dışında gerçekleştirilen mühendislik, geliştirme, sanat ve çizim çalışmaları, plan ve taslak hazırlama hizmetleri;

c) Kıymeti belirlenecek eşyanın satış koşulu gereği, alıcının doğrudan veya dolaylı olarak ödemesi gereken, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata dahil edilmemiş olan royalti ve lisans ücretleri;

d) İthal eşyasının tekrar satışı veya diğer herhangi bir şekilde elden çıkartılması ya da kullanımı sonucu doğan hâsılın, doğrudan veya dolaylı olarak satıcıya intikal eden kısmı;

e) İthal eşyası için Türkiye'deki giriş liman veya yerine kadar yapılan nakliye ve sigorta giderleri.

2. Bu maddeye göre fiilen ödenen veya ödenecek fiyata yapılacak ilaveler için nesnel ve ölçülebilir veriler esas alınır.

3. Gümrük kıymetinin belirlenmesinde, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata bu maddede öngörülenler dışında hiçbir ilave yapılamaz.

4. Bu bölümde geçen satın alma komisyonları ifadesinden; ithalatçının temsilcisine kıymeti belirlenecek eşyanın satın alınmasında yurtdışında verdiği temsil hizmeti karşılığında ödediği ücret anlaşılır.

5. İthal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesi sırasında;

a) Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler,

b) Türkiye'ye ihraç amacıyla satışında bir satış koşulu olmaması kaydıyla, dağıtım veya tekrar satış hakları için alıcının yaptığı ödemeler,

1 inci fıkranın (c) bendi kapsamında değerlendirilmez ve fiilen ödenen veya ödenecek fiyata ilave edilmez.

MADDE 28- İthal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırdedilebilmeleri koşuluyla aşağıdaki giderler gümrük kıymetine dahil edilmez:

a) Eşyanın, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi ile Türkiye'nin anlaşmalarla dahil olduğu gümrük birliği gümrük bölgelerine giriş yerine varışından sonra yapılan nakliye ve sigorta giderleri,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Sınai tesis, makina veya teçhizat gibi, ithal eşyası için yapılan inşa, kurma, montaj, bakım veya teknik yardıma ilişkin giderler,

c) İthal eşyasının satışıyla ilgili olarak bir finansman anlaşması uyarınca alıcı tarafından üstlenilen faiz giderleri;

d) İthal eşyasının Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler;

e) Satın alma komisyonları;

f) Eşyanın ithali veya satışı nedeniyle Türkiye'de ödenecek ithalat vergileri.

(c) bendinde belirtilen hallerde, finansmanın satıcı veya bir başka kişi tarafından sağlanmış olmasına bakılmaz. Ancak, finansman anlaşmasının yazılı olarak yapılmış olması ve gerektiğinde alınmasının;

- Eşyanın, fiilen ödenen veya ödenecek fiyat olarak beyan edilen fiyattan satıldığını,

- Söz konusu faiz oranının, finansmanın sağlandığı ülkede o tarihte bu tür bir işlem için geçerli olan faiz oranı seviyesini aşmadığını,

Kanıtlanması şarttır.

MADDE 29- Bilgisayarlarda kullanılmak üzere, veri veya komutlar yüklü bilgi taşıyıcılarının gümrük kıymetinin tespitine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 30- Eşyanın gümrük vergisine esas alınacak kıymetinin Türk Lirası olarak beyanı zorunludur. Fatura veya diğer belgelerde yazılı yabancı paralar, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan T.C. Merkez Bankası döviz satış kurları üzerinden Türk Lirasına çevrilir.

MADDE 31- 1. Bu bölüm hükümleri, gümrükçe onaylanmış bir başka işlem veya kullanıma tabi tutulduktan sonra serbest dolaşıma giren eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin özel hükümleri etkilemez.

2. 24, 25 ve 26 ncı maddelere istisna olarak, genellikle konsinye şekilde teslim edilen çabuk bozulabilir eşyanın gümrük kıymeti, beyan sahibinin talebi üzerine, gümrük idaresince basitleştirilmiş usullere göre belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eşyanın Ağırlığı ve Kapları

MADDE 32- 1. Gümrük Tarifesinde ağırlık esasına göre vergiye tabi eşyada, vergiye esas ağırlıklar ile bazı pozisyon ve alt pozisyonların kapsamının belirlenmesine esas alınan ağırlıklar;

a) Brüt ağırlığa atıfta bulunulan hallerde, eşyanın kendi ağırlığı ile tüm ambalaj maddeleri ve kapların ağırlıkları toplamı,

b) Net ağırlığa veya sadece ağırlığa atıfta bulunulan hallerde, eşyanın kendi ağırlığı,

Olarak değerlendirilir.

2. Brüt ağırlığı üzerinden vergiye tabi eşya ambalajsız geldiği takdirde, söz konusu eşya bulunduğu haldeki ağırlığı üzerinden vergiye tabi tutulur.

3. Değişik vergi oranlarına ve aynı zamanda brüt ağırlıkları üzerinden vergiye tabi eşyanın aynı ambalaj içinde gelmesi halinde, eşya, net ağırlıkları üzerinden tartılır ve ambalaj ağırlığı orantılı olarak net ağırlıklara ilave edilir.

4. Beyan edilen ölçü birimi ile vergilendirmeye esas alınan ölçü biriminin farklı olması halinde, bunların birbirlerine dönüştürülmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

5. Eşyanın ambalajlarının;

- a) Alışılacağı ve bilinen maddelerden olmaması veya gereğinden farklı bir şekilde yapılması,
- b) Ait oldukları eşyanın faturasında kıymetlerinin ayrı gösterilmesi ve aynı zamanda bağımsız bir ticari eşya niteliğinde olması,
- c) İthalat vergilerinden kaçınma amacıyla ambalaj olarak getirilmesi,

Hallerinde, bunlar ayrı olarak beyan edilir ve girdikleri tarife pozisyonlarına göre vergiye tabi tutulur.

Ancak, yukarıdaki gibi kendi tarifeleri üzerinden vergiye tabi ambalaj maddelerinin vergi oranı, içindeki eşyanın gümrük vergi oranından düşük veya buna eşit bulunduğu takdirde, ambalaj maddelerinin gümrük vergisi eşyanın tabi bulunduğu vergi oranları üzerinden ve eşya ile birlikte hesaplanır.

6. Ağırlık üzerinden vergiye tabi eşyanın alışılacağı ambalaj niteliğinde olmayan kutu, kılıf ve mahfazalarının gümrük vergi oranları, içindeki eşyanın vergi oranından daha yüksek bulunduğu takdirde, kendilerine ait tarife pozisyonlarına göre vergiye tabi tutulur.

Kıymet üzerinden vergiye tabi eşyanın kutu, kılıf ve mahfazaları, başlıbaşına bir ticari eşya niteliğinde olmaması ve kıymetinin eşyanın kıymetine dahil bulunması şartıyla gümrük vergisine tabi tutulmaz.

7. Ağırlıkları üzerinden gümrük vergisine tabi eşyanın örnekleme yöntemiyle yapılan gümrük muayenesi sırasında;

a) Kapların yalnız bir kaçının tartılması sonucunda beyana göre fazlalık saptanırsa, aynı cins ve türden eşyanın tartılmamış kaplarına da bu fazlalığın ortalaması esas alınarak ilaveler yapılır. Beyan sahibi, bu şekilde yapılan işlemi kabul etmez ise gümrük idaresi tarafından bütün kaplar tartılır.

b) Tartılan kaplarda beyana göre eksiklik saptanırsa bunun eşyanın doğal özelliklerinden veya hasara uğramasından veya noksan gönderildiğinden veya çalınmasından ileri geldiğinin kanıtlanması halinde, ithalat vergileri bulunan miktar üzerinden hesaplanır.

Ancak, bu gibi durumlarda gümrük idaresinin veya beyan sahibinin bütün kapları tarttırmak hakları saklıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Taşıtların Kontrollü ve Gümrük Bölgesine Getirilen Eşya Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem veya Kullanıma Tabi Tutulana Kadar Uygulanacak Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Taşıtların Türkiye Gümrük Bölgesine Giriş ve Çıkışı

MADDE 33- Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkış, gümrük kapılarından yapılır. Türkiye Gümrük Bölgesinin giriş noktalarındaki gümrük kapıları ile içeride bulunan gümrük kapıları arasında belirli yolların takip edilmesi zorunludur. Giriş ve çıkış kapıları ile bunları birbirine bağlayan yollar ve hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesinde inebilecekleri gümrük işlemi yapılan havalimanları ilgili kamu kuruluşlarının görüşleri alınarak, Müsteşarlıkça tespit edilerek Resmi Gazetede yayımlanır.

Genel hizmete açık demiryolları gümrük yolu sayılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 34- 1. Türkiye Gümrük Bölgesine giren veya çıkan taşıtlar gümrük gözetimine tabidir. Bunlar, yürürlükteki hükümlere uygun olarak, gümrük idareleri tarafından denetlenir.

2. Karayolu ile Türkiye Gümrük Bölgesine gelen taşıtların denetlenmesi bitmeden veya ilgili gümrük idaresinin izni alınmadan söz konusu taşıtlara yük ve yolcu alınıp verilemez ve taşıt yoluna devam edemez; trenlerin vagon değiştirmek veya eklemek suretiyle tertipleri değiştirilemez.

Türkiye Gümrük Bölgesi dışından, demiryolundan başka kara taşıtları ile ancak sınırdaki yetkili bir gümrük idaresine eşya getirilebilir. Sınırdaki yetkili olmayan bir gümrük idaresine gelen eşya gümrük gözetimi altında yetkili bir gümrük idaresine götürülmediği takdirde geri çevrilir.

Türkiye Gümrük Bölgesine yürütülerek getirilecek hayvanlar, sağlık kontrolü yapılabilen gümrük kapılarından girebilir.

3. a) Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki limanlardan gelen gemiler, Gümrük Bölgesine girme-lerinden itibaren beklenmeyen haller veya mücbir sebep olmadıkça ya da gümrük denetimi gerektirmedikçe, gidecekleri limana göre mutad olan rotayı değiştiremez, yolda duramaz başka gemilerle temas edemez ve gümrük idaresi bulunmayan yerlere yanaşamazlar. Gümrük memurları gemiyi, yükü ve bunlara ait gerekli tüm defter, belge ve kayıtları denetlemeye, gerektiğinde ambarları ve eşya bulunan diğer yerleri müthür altına almaya yetkilidir.

Yabancı limanlardan gelip Türk limanlarına veya nehirlerine girecek olan gemiler, gümrük denetlemesi yapılmak üzere belirli yerlerde durur veya yol keserler.

Yabancı limanlardan gelen veya Türkiye'den yabancı limanlara giden gemilerin geliş ve gidiş-lerinden en az 3 saat önce sahip veya acentası tarafından ilgili gümrük idarelerine bilgi verilir.

Gemi adamları ve yolcuları ile gemilere girip çıkacak görevli ve görevsiz kimseler Türkiye'ye ancak yetkili gümrük idarelerinden giriş ve çıkış yapabilirler.

b) Türkiye limanları arasında düzenli sefer yapan ve acentası bulunan gemiler serbest dolaşım- da olmayan eşya alırlar veya yolda yabancı limana uğrarlarsa (a) fıkrası hükümlerine tabi tutulur- lar. Bu tür gemiler ile bunların yolcu ve yüklerinin denetleme ve gümrük işlemlerinde kolaylık sağ- layacak usul ve esaslar koymaya Müsteşarlık yetkilidir.

c) (b) fıkrası dışında kalan gemilerin Türkiye limanları arasındaki sefer ve taşımaları gümrük gözetimine tabi tutulabilir. Bu tür gemiler, Müsteşarlıkça belirlenecek şartlar ve verilecek izin çerçe- vesinde serbest dolaşım da olmayan eşyayı Türkiye limanları arasında transit suretiyle taşıyabilirler.

d) (c) fıkrasında yazılı taşımalar ile Türkiye karasuları ve iç sularında seyreden her türlü taşıtlar üzerinde gümrükçe yapılacak gözetim ve denetime ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

4. Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den gidecek olan hava araçları yetkili gümrük idaresi bulu- nan havalimanlarına inebilir veya bu havalimanlarından kalkabilirler. Bu hava araçları gümrük gö- zetimine tabidir. Özel bir izin ile gelen ve giden hava gemilerinin kaptan pilotları verilen talimata uygun olarak hareket ederler.

5. Türk ve yabancı donanmasına mensup harp gemileri ile Türk Hava Kuvvetlerine mensup ha- va harp gemileri ve Bakanlar Kurulunun izni ile gelen yabancı devletlerin hava harp gemileri, işle- rinde eşya bulunmaması halinde gümrük gözetimine tabi değildir.

MADDE 35- Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkış ile gümrük idarelerindeki her türlü gümrük işlemleri normal çalışma saatleri içinde yapılır.

Ancak;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Demiryolu katarları ve düzenli sefer yapan deniz, nehir, kara ve hava taşıtları gece ve gündüzün her saatinde Gümrük Bölgesine girip çıkabilirler. Düzensiz seferli olan ve yolcu getiren deniz, nehir, kara ve hava taşıtları da aynı şekilde Gümrük Bölgesine girip çıkabilirler.

b) İşletme teşkilatı bulunan limanlarda, gemiler gece ve gündüzün her saatinde yük ve yolcu alıp çıkarabilirler.

c) Zorlayıcı sebeplerle çalışma saatleri dışında gümrük idaresi olan bir limana girmek veya bu limandan ayrılmak zorunda kalan gemilerin yük alıp verme istekleri de gümrük idarelerince kabul edilir. Yolcu ve turist taşıyan her türlü gemi mesai saatleri dışında gümrük idaresi bulunan bir limana girip çıkabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine Girmesi

MADDE 36- 1. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, girişinden itibaren gümrük gözetimine tabidir. Bunlar, yürürlükteki hükümlere uygun olarak gümrük idareleri tarafından denetlenir.

2. Söz konusu eşya gümrük statüleri belirleninceye, serbest dolaşımında olmayan eşya ise 77 nci maddenin 1 inci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, gümrük statüleri değişinceye ya da serbest bölgeye girinceye yahut 163 ve 164 üncü maddeler gereğince yeniden ihraç veya imha edilinceye kadar gümrüğün gözetimi altında kalır.

MADDE 37- 1. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, getiren kişi tarafından gecikmeksizin Müsteşarlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun olarak;

a) Belirlenen bir gümrük idaresine veya gümrükçe uygun görülen herhangi bir yere,

b) Deniz veya havayoluyla ya da Türkiye Gümrük Bölgesinden geçmeksizin karayoluyla doğrudan bir serbest bölgeye,

Göürülür.

2. Türkiye Gümrük Bölgesine getirildikten sonra eşyanın aktarılması sonucunda nakliyesinden sorumlu olanlar yukarıda belirtilen hükümlere uymak zorundadır.

3. Gümrük idarelerinin gözetim ve denetimine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, yolcu, sınır ahali ve posta eşyası ile ekonomik açıdan önem arz etmeyen eşya için özel hükümler getirmeye Müsteşarlık yetkilidir.

4. Yukarıdaki fıkralar ve 38 ila 50 nci madde hükümleri, Türkiye'nin deniz ve hava limanları dışında uğrak yeri olmayan ve düzenli bir hava veya deniz seferiyle doğrudan yapılan taşımacılık nedeniyle Türkiye Gümrük Bölgesini geçici olarak terk eden eşyaya uygulanmaz.

Yabancı ülke limanlarında, hava limanlarında veya serbest limanlarda yüklenmiş eşya bu hükmün dışındadır.

5. Bu maddenin 1 inci fıkrası hükmü, varış yeri bir Türk limanı veya havalimanı olmaksızın, Türkiye karasularını ya da hava sahasını geçen gemilerde veya hava araçlarında yüklü eşyaya uygulanmaz.

MADDE 38- 1. Beklenmeyen haller veya mücbir sebep nedeniyle 33 üncü madde ile 34 üncü maddenin 1 inci ve 3 üncü fıkralarında öngörülen yükümlülüklere uyulmadığı takdirde, söz konusu yükümlülüklerle tabi kişi veya onun yerine hareket eden diğer kişiler, en yakın gümrük idaresini gecikmeksizin bu durumdan ve eşyanın bulunduğu hal ve yerden haberdar ederler.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Beklenmeyen haller veya mücbir sebep nedeniyle, Türkiye karasuları içinde taşıdığı eşyayı denize atan, karaya çıkararak, başka bir taşıta aktaran veya bu eşyayı toplayan gemi kaptanları yahut diğer kişiler, eşyanın gümrük statüsünün belirlenmesi ve gereken diğer önlemlerin alınması amacıyla en yakın gümrük idaresini bu durumdan ve eşyanın bulunduğu hal ve yerden haberdar ederler.

3. 34 üncü maddenin 5 inci fıkrasında belirtilen bir geminin veya hava gemisinin beklenmeyen haller veya mücbir sebep nedeniyle 34 üncü maddenin 1, 3 ve 4 üncü fıkralarında öngörülen yükümlülüklere uymaksızın geçici olarak Türkiye Gümrük Bölgesi içinde demir atmaya veya konaklamaya mecbur kalması halinde, bu gemiyi veya hava gemisini Gümrük Bölgesine getiren veya onun yerine hareket eden diğer kişiler, gümrük idaresini gecikmeksizin durumdan haberdar ederler.

4. 1 inci fıkrada belirtilen eşya ile 2 nci fıkrada belirtilen gemi veya hava gemisine yüklü eşyanın gümrük denetimine imkan verecek ve gerektiğinde daha sonra belirlenen veya uygun görülen bir gümrük idaresine götürülmelerini sağlayacak önlemler Müsteşarlıkça tespit edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eşyanın Gümrüğe Sunulması

MADDE 39- Müsteşarlıkça belirlenen esaslara uygun olarak serbest bölgelere konulan eşya hariç olmak üzere, gümrük idaresine veya gümrük idarelerinin belirlediği veya uygun gördüğü diğer bir yere gelen eşya, bunu Türkiye Gümrük Bölgesine getiren kişi veya yerine göre eşyanın gelişinden sonra taşınmasını üstlenen kişi tarafından gümrüğe sunulur.

MADDE 40- Müsteşarlık;

a) Yolcu beraberinde getirilecek,

b) Gümrüğe sunulmaksızın bir gümrük rejimine tabi tutulabilecek,

Eşya hakkında, 39 uncu madde hükümleri dışında özel düzenlemeler yapılabilir.

MADDE 41- Talep üzerine, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasından önce, gümrüğe sunulan eşyanın incelenmesi veya bundan numune alınması yönünden ilgili ve yetkili kişilere izin verilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Özet Beyan ve Gümrüğe Sunulan Eşyanın Boşaltılması

MADDE 42- 44 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere, 39 uncu madde uyarınca gümrüğe sunulan eşya için, eşyanın gümrüğe sunulmasını takibeden ilk iş günü mesai bitimine kadar ilgili gümrük idaresine bir özet beyan verilir.

MADDE 43- 1. Özet beyan, Müsteşarlıkça belirlenen örneğe uygun bir form ile yapılır. Müsteşarlık, eşyanın teşhisi için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören bir ticari veya resmi belgenin de özet beyan olarak kullanımına izin vermeye yetkilidir.

2. Özet beyan;

a) Eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren veya eşyanın gelişinden sonra taşıma sorumluluğunu üstlenen,

b) (a) bendinde belirtilenlerin adına hareket eden,

Kişi tarafından verilir.

3. Türk ve yabancı ülke donanmasına ait harp gemileri ile Türk Hava Kuvvetlerine ait hava harp gemileri ve Bakanlar Kurulu izni ile gelen yabancı devletlerin hava harp gemileri gümrük gö-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

zetimine tabi değildir. Ancak, harp gemileri ve hava harp gemileri ile getirilen eşya, gümrük muayenesi ve diğer gümrük işlemlerinin yapılmasını sağlamak amacıyla, gelişlerinden sonra en geç 24 saat içinde gemilerin komutanları tarafından bir liste halinde en yakın gümrük idaresine bildirilir. Söz konusu gemilerin komutan ve diğer mürettebatına ait eşya da bu hükme tabidir.

4. Türkiye Gümrük Bölgesine boş olarak gelen taşıtların bu durumu, bir form ile gümrük idarelerine bildirilir.

MADDE 44- Yolcu beraberinde getirilen eşya ile yolculara ait olmakla birlikte başka taşıtlarla getirilen eşya ve posta yoluyla gönderilen koliler için özet beyan aranmaması hakkında özel hükümler koymaya Müsteşarlık yetkilidir.

Ancak, özet beyan aranmayacak hallerde, 42 nci maddede belirtilen sürenin dolmasından önce, eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması ve gümrük denetiminin tehlikeye düşmemesi şarttır.

MADDE 45- 1. Eşya bulunduğu taşıt araçlarından gümrük idarelerinin belirledikleri veya uygun gördükleri yerlerde söz konusu idarelerin izni ile boşaltılabilir veya aktarılabilir.

Gümrük idaresine özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari ya da resmi belge verilmeksizin taşıtlardan eşya boşaltılamaz.

Ancak, eşyanın tamamen veya kısmen acilen boşaltılmasını gerektiren kaçınılmaz bir tehlikenin varlığı durumunda bu izin aranmaz. Bu gibi durumlarda en yakın gümrük idaresi derhal haberdar edilir.

2. Gümrük idareleri, eşyanın ve bulunduğu taşıma araçlarının muayenesi amacıyla gerektiğinde eşyanın boşaltılmasını ve kapların açılmasını isteyebilir.

3. Eşya konulduğu ilk yerden gümrük idarelerinin izni olmaksızın kaldırılamaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Gümrüğe Sunulan Eşyaya Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem veya Kullanım Belirlenmesi Zorunluluğu

MADDE 46- 1. Gümrüğe sunulan eşyaya, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilir.

2. Özet beyan kapsamındaki eşyaya, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım belirlenerek, buna ilişkin işlemler;

a) Denizyolu ile gelen eşya için, özet beyan verildiği tarihten itibaren 45 gün,

b) Diğer bir yolla gelen eşya için, özet beyanın verildiği tarihten itibaren 20 gün,

İçinde tamamlanır.

3. Şartlar gerektirdiği takdirde, Müsteşarlık 2 nci fıkrada belirtilen sürelerden daha kısa bir süre saptayabilir veya bu sürelerin uzatılmasına izin verebilir. Ancak, gerçek ihtiyaçları aşım süre uzatımı yapılamaz.

ALTINCI BÖLÜM

Eşyanın Geçici Depolanması

MADDE 47- Eşya, gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya kadar geçici depolanan eşya statüsünde bulunur ve bu şekilde adlandırılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 48- 1. Geçici depolanan eşya, sadece gümrük idarelerinin uygun gördüğü yerlerde ve bu idarelerin belirttiği koşullarda depolanabilir.

Gümrük idareleri, geçici depolanan eşya için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere eşya sahibinden teminat isteyebilir.

2. Yolcu beraberinde getirilip gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya kadar yolcu eşyasına mahsus gümrük ambarlarına konulan eşyanın buralarda kalabileceği süre 3 aydır.

MADDE 49- 41 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, geçici depolanan eşya, görüntü ve teknik özelliklerinin değiştirilmemesi koşuluyla, aynı durumda muhafazalarını sağlamak üzere yönetmelikle belirlenen ölçülemeye tabi tutulabilir.

MADDE 50- 1. 46 ncı maddeye göre belirlenmiş süreler ile 48 inci maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen süre içinde kendilerine gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini için gerekli işlemlere başlanmamış eşya, herhangi bir adli veya idari takibata konu olmaması halinde, 177 ile 180 inci madde hükümlerine göre tasfiye edilir.

2. Gümrük idareleri, söz konusu eşyayı durumu belirleninceye kadar, eşya sahibinin risk ve hesabına gümrüğün denetimindeki özel bir yere sevk edebilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Transit Rejimi Altında Taşınan Eşyaya Uygulanacak Hükümler

MADDE 51- 37 nci maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendi hariç olmak üzere, 37 ile 50 nci madde hükümleri, daha önce başlamış bir transit rejimi altında Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyaya uygulanmaz.

MADDE 52- Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir yerden diğer bir yere transit rejimi hükümleri çerçevesinde nakledilmek üzere gümrüğe sunulan eşyaya 41 ile 50 nci madde hükümleri uygulanır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler

MADDE 53- Gümrük idareleri, şartlar gerektirdiği takdirde, gümrüğe sunulan eşyayı imha ettirebilir. Gümrük idareleri bu durumu eşya sahibine bildirir. Eşyanın imhasına ilişkin masraflar eşya sahibinden tahsil edilir.

MADDE 54- Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak, Türkiye Gümrük Bölgesine getirildiği veya gümrük denetimine tabi tutulmadığı saptanan eşyaya, 7.1.1932 tarih ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Gümrükçe Onaylanmış İşlem veya Kullanım

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

MADDE 55- 1. Aksine hüküm bulunmadıkça; niteliğine, miktarına, menşesine, yükleme veya varış ülkesine bakılmaksızın, bir eşya, belirlenmiş şartlar altında her zaman gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanımlardan birine tabi tutulabilir.

2. Bakanlar Kurulu, kamu ahlakı, kamu düzeni, kamu güvenliği; insan, hayvan ve bitki sağlık ve hayatlarının korunması; sanatsal, tarihi veya arkeolojik değeri olan ulusal hazinelerin korunma-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sı; fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması gerekçeleri ile eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasına yasaklama veya kısıtlamalar koyabilir.

3. Türkiye ile ticaret, gümrük, taşımacılık anlaşması bulunmayan ve imzalanmış anlaşmaları süresinden önce tek taraflı olarak kısmen veya tamamen hükümsüz bırakan veya Türk kara, hava ve deniz taşıtlarına karşı yasaklama ve kısıtlamalar koyan veya bunlar hakkında farklı işlemler uygulayan yabancı ülkelere ait eşya ve taşıtlara, karşılık olmak üzere, yasaklama veya kısıtlamalar koymaya ve farklı işlemler veya farklı tarifeler uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 56- 1. Gerek üzerlerinde, gerek iç ve dış ambalajlarında üretildiği ülkeden başka bir ülke ürünü olduğunu gösteren veya böyle bir izlenim uyandıran isim ya da simgeler taşıyan eşyanın Türkiye'ye ithaline izin verilmez. Bu gibi eşyanın Türkiye'den transit geçişine veya antrepo ve benzeri yerlere konulmasına ya da yeniden ihracına Müsteşarlıkça izin verilebilir.

2. Türk menşeli eşyada kullanılmak üzere ve bunların başka ülke menşeli olduğunu gösterecek veya böyle bir izlenim uyandıracak nitelikte, üzerleri yabancı dille yazılı veya basılı her türlü boş zarf şerit, etiket, damga ve benzeri eşya ile Türkiye'de düzenlenebilecek belgeleri başka ülkelerde düzenlenmiş gibi gösterebilecek nitelikte, üzerleri imzalı veya imzasız olsun, Türkiye'de yerleşik olmayan yabancı firmalara ait proforma faturalar hariç boş faturaların Türkiye'ye ithaline izin verilmez.

Türkiye'de yerleşik firmalarla, lisans, royalti veya patent anlaşması imzalamış yabancı firmaların bu tür eşyası bu hükmün dışındadır.

MADDE 57- 1. Fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması mevzuatına göre, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım hakları ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamına giren haklarla ilgili olarak, hak sahibinin yetkilerine tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri, hak sahibinin veya temsilcisinin talebi üzerine veya söz konusu eşyanın sahte markalı ya da telif hakkına tabi taklit mal tarifine uyduğuna ilişkin açık deliller olması halinde, re'sen gümrük idareleri tarafından durdurulur. Durdurma kararı ithalatçıya veya hak sahibine veya temsilcisine bildirilir.

2. Gümrük idareleri, olayın özelliğine göre ithalatçının veya kamunun hakkını güvenceye almak ve suistimalleri önlemek amacıyla, başvuru sahibinden eşyanın kıymeti oranında bir teminat isteyebilirler.

3. Başvurunun kabul edildiği tarihte şikayet konusu eşya serbest dolaşıma girmiş ise, başvurunun gümrük idaresince kabul edilmesi, söz konusu eşyanın gereğince muayene edilmeden ithaline izin verildiği gerekçesiyle hak sahibine tazminat hakkı doğurmaz. Sahte markalı veya taklit mallarla mücadele kapsamında, gümrük işlemleri gümrük idaresince re'sen durdurulan eşyadan dolayı, ilgili kişilerin yapılan işlemler sonucunda fayda veya zarara uğraması halinde, gümrük idaresi yetkilileri bu kişilere karşı sorumlu tutulmaz.

4. Gümrük idaresince alınan durdurma kararının hak sahibine tebliğinden itibaren on gün içinde esas hakkında yetkili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa, eşya hakkında beyan sahibinin talepte bulunduğu gümrük rejimi hükümlerine göre işlem yapılır.

5. Gümrük işlemleri durdurulan eşya, yetkili mahkemeye alınan karar doğrultusunda, tasfiye rejimi hükümlerine göre imha veya asli nitelikleri değiştirilerek satış suretiyle tasfiye edilebilir.

6. Yolcu beraberinde getirilen zati ve hediyeleşik eşya ile posta kolileri ile gönderilen ticari mahiyette olmayan eşya için bu madde hükümleri uygulanmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
İKİNCİ BÖLÜM
Gümrük Rejimleri
BİRİNCİ AYIRIM

Eşyanın Bir Gümrük Rejimine Tabi Tutulması

MADDE 58- 1. Bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenen eşya, bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir.

2. İhracat, hariçte işleme, transit veya antrepo rejimi için beyan edilen serbest dolaşımında bulunan eşya, gümrüğe verilen beyannamenin tescilinden itibaren Türkiye Gümrük Bölgesinde çakıncaya veya imha edilmeye ya da gümrük beyannamesi iptal edilmeye kadar gümrük gözetimi altında kalır.

MADDE 59- 1. Gümrük beyanı;

- Yazılı olarak,
- Bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla,
- Sözlü olarak,
- Eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla.

Yapılabilir.

2. 1 inci fıkranın (b), (c) ve (d) bendlerinde belirtilen şekilde yapılan beyanlara ilişkin usuller 60 ila 71 inci madde hükümlerine aykırı olmayacak şekilde yönetmelikle belirlenir.

A. Yazılı Beyanlar

1. Normal Usul

MADDE 60- 1. Yazılı beyan, 4 üncü fıkrada belirtilen beyanname ile yapılır. Bu beyannamenin eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için gerekli bütün bilgileri ihtiva etmesi ve imzalanması gerekir.

2. Eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için gerekli bütün belgeler beyannameye eklenir.

3. Kazıntılı ve silintili beyannameler gümrük idarelerince kabul edilmez. Ancak, beyannameler, hatalı yazının üzeri okunacak şekilde çizilerek yanına doğrusu yazılıp beyan sahibi tarafından imzalanarak ve tescil sırasında resmi mühürle mühürlenerek düzeltilir.

4. Gümrük işlemleri, şekil ve içeriği yönetmelikle belirlenen beyanname ve diğer belgelerle yapılmak zorundadır. Bu belgelerin basımı ve dağıtımına ilişkin usul ve esaslar Müsteşarlıkça belirlenir. Bilgisayar ortamında hazırlanan söz konusu belgelerin kabulüne Müsteşarlık yetkilidir.

MADDE 61- 1. 60 ncı maddede belirtilen şartlara uygun beyannameler, ait oldukları eşyanın gümrüğe sunulmuş olması halinde gümrük idareleri tarafından tescil edilir.

Tescil, beyanname veya beyanname hükmündeki belgenin üzerine mühür vurularak, sıra numarası ve tarih konulması ile bu beyannameye ait bilgilerin tescil defterine yazılması veya tescil defteri yerine geçen bilgisayar kaydına alınmasıyla tamamlanır.

2. Aksine hüküm bulunmadıkça, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarih, beyannamenin gümrük idareleri tarafından tescil edildiği tarihtir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

3. Gümrük idaresince tescil edilmiş olan beyanname, ait olduğu eşyanın vergileri ve para cezalarından dolayı taahhüt niteliğinde beyan sahibini bağlar ve gümrük vergileri tahakkukuna esas tutulur.

MADDE 62- 1. 5 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere; gümrük beyannamesi, ilgili eşya-yı ve eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin hükümlerin uygulanması için gerekli belgeleri yetkili gümrük idarelerine verme yetkisine sahip olan veya verilmesini sağlayabilen kişiler tarafından verilebilir.

2. Ancak, bir beyannamenin tescilinin belirli bir kişi için özel yükümlülükler getirmesi halinde, bu beyanın söz konusu kişi tarafından ya da bu kişi hesabına yapılması ve beyan sahibinin Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olması gerekir.

Bununla birlikte, yerleşik olma koşulu, transit ya da geçici ithalat beyanında bulunan veya gümrük idarelerinin uygun bulması koşuluyla arazi olarak beyanda bulunan kişilere uygulanmaz.

MADDE 63- Beyannameler tescilden sonra düzeltilemezler. Ancak, beyan sahibinin talebi üzerine, tescilden sonra eşyanın cins, nevi ve niteliği ile marka ve numaraları dışında beyanname-de yer alan ağırlık, adet, ölçü yahut kıymet yönlerinden bir veya daha fazla bilginin düzeltilmesine gümrük idarelerince izin verilir.

Bu düzeltmeler, idare amirinin izni ile yapılır ve beyanda bulunan ile birlikte imzalanarak resmi mühürle mühürlenir.

Ancak,

- a) Beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden,
- b) Söz konusu bilgilerin yanlış olduğunun tespit edilmesinden,
- c) 73 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere, eşyanın teslim edilmesinden,

Sonra beyannameye düzeltme yapılmasına izin verilmez.

MADDE 64- 1. Gümrük idareleri, beyan sahibinin talebi üzerine ve eşyanın yanlışlıkla beyanname konusu gümrük rejimine tabi tutulmasına veya beyan edildiği rejime tabi tutulmasının özel nedenlerle artık mümkün olmadığına ilişkin kanıtlayıcı belgeleri ibraz etmesi halinde, tescil edilmiş bir beyannameyi iptal ederek, gerektiğinde yeni bir rejim beyanında bulunulmasına izin verebilirler.

Ancak, gümrük idarelerince beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmiş olduğu hallerde, muayenenin sonucu alınmadan beyannamenin iptaline ilişkin talep kabul edilmez.

2. Hiçbir şekilde kullanılamaz hale gelmiş eşyanın, talep halinde imhasına veya Gümrük Bölgesi dışına çıkarılmasına izin verilir.

3. Beyannamenin tescilinden sonra, eşyanın niteliklerinde meydana gelen değişiklikler veya bozulmalar nedeniyle ithalat vergilerinden indirim yapılmaz.

Ancak;

a) Özellikle ilk madde olarak kullanılması mümkün hale gelen eşyanın ilk madde olarak beyan edilmesine gümrük idarelerince izin verilir. Gerekli görülmesi halinde, gümrük idareleri bu eşyanın ilk madde şeklinden başka bir şekilde kullanılmasını önleyici tedbirleri alır.

b) Kısmen hasara uğrayan eşyanın ayrılması mümkün ise, hasara uğramış kısmı için (a) bendi hükümlerine göre işlem yapılır. Eşyanın hasarsız şekilde ayrılmasının mümkün olmadığı hallerde, beyan sahibinin talebi doğrultusunda (a) bendi hükmü uygulanabileceği gibi, bu eşyanın Gümrük Bölgesi dışına çıkarılmasına veya imhasına da izin verilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

4. Yönetmelikle belirlenen haller dışında, eşyanın tesliminden sonra beyannameler iptal edilemez.

5. Beyannamenin iptali, yürürlükteki cezai hükümlerin uygulanmasına engel oluşturmaz.

MADDE 65- 1. Gümrük idareleri, beyanın doğruluğunu araştırmak üzere;

a) Beyanname ile ilgili ve beyannameye ekli belgeleri kontrol edebilir ve beyannamenin içerdiği bilgilerin doğruluğunu araştırmak amacı ile beyan sahibinden diğer belgeleri de vermesini isteyebilir,

b) Eşyayı muayene edebilir ve ayrıntılı muayene veya tahlil amacıyla numune alabilirler.

2. Beyanname kapsamı eşyanın muayene edilmesi halinde, muayene sonuçları, muayene edilmemesi halinde ise, beyannameye yer alan bilgiler, eşyanın tabi olduğu gümrük rejimi hükümlerinin uygulanmasında esas alınır.

3. Kontrol amacıyla gümrük müfettişleri, gümrük müfettiş yardımcıları, gümrük kontrolörleri ve gümrük idare amirleri muayenesi yapılmış ve işlemleri tamamlanmış eşyanın ikinci muayenesini her zaman yapabilirler. Keza, sözü edilenler gümrük işlemlerini her aşamada denetlemeye yetkilidirler.

4. Beyannameyi kontrol edenler ile muayeneyi ve ikinci muayeneyi yapanlar, yaptıkları kontrolden veya muayeneden, gümrük vergilerinin hesaplanmasından ya da muafiyet hükümlerinin uygulanmasından, duruma göre tek başlarına veya müteselsilen sorumludurlar.

MADDE 66- 1. Eşyanın muayenesi, bunların gümrük idarelerince konulmasına izin verilen yerlerde veya antrepolarda yapılır. Bu yerler dışında da eşya muayenesi yapılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Kurye çantalarının gümrük işlemleri, Milli Savunma ve Dışişleri Bakanlıkları ile Gümrük Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenir.

2. Eşyanın muayene edileceği ve numunelerin alınacağı yerlere taşınması ile bu muayene ve numune alma işlemleri için gerekli tüm elleçleme giderleri beyan sahibi tarafından karşılanır.

3. Beyan sahibi eşyanın muayenesi ve numune alınması sırasında hazır bulunabilir. Gümrük idareleri, uygun gördükleri takdirde muayene ve numune alma işlemini kolaylaştırmak için gerekli yardımı sağlamak üzere, beyan sahibinin söz konusu muayenede veya numune alınmasında hazır bulunmasını veya temsil edilmesini zorunlu tutabilirler.

4. Numunelerin yürürlükteki hükümlere uygun olarak alınması şartıyla, gümrük idareleri, numuneler karşılığında herhangi bir tazminat ödemekle yükümlü değildir. Gümrük idareleri, kendi yaptıkları tahlil veya inceleme masraflarını üstlenir. Ancak, gümrük laboratuvarlarının yetersiz kalması nedeniyle, hariçte yapılacak tahlil veya inceleme masrafı beyan sahibi tarafından karşılanır.

5. Tahlilden arta kalan numuneler, tahlil sonuçlarının ilgisine bildirilmesinden sonra 1 ay içinde alınmadığı takdirde gümrüğe terk edilmiş sayılır.

6. Laboratuvar tahlillerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 67- 1. Bir beyanname kapsamı eşyanın tek kalemden oluşması ve kısmen muayene edilmesi halinde, muayene sonuçları söz konusu beyanname kapsamı eşyanın tümüne uygulanır.

Bununla birlikte, beyan sahibi, kısmi muayene sonuçlarının beyan edilen eşyanın kalan kısmı için geçerli olmadığı düşüncesinde ise, eşyanın tamamının muayenesini talep edebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Bir beyannamenin iki veya daha fazla kalemi kapsamı halinde, her kaleme ilişkin bilgiler ayrı bir beyan sayılır. Bir kalemin eksik veya fazlası, diğer kalemin fazla veya eksikliğine mahsup edilemez.

Türk Gümrük Tarife Cetvelinde aynı tarife pozisyonunun alt açılımında bulunan ve aynı kanuni veya tercihli vergi oranına tabi olan eşya bir kalem sayılır.

MADDE 68- 1. Gümrük idareleri, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimi şartlarına uyulmasını sağlamak üzere zorunlu olan hallerde, eşyanın ayniyetini tespiti yönelik önlemleri alırlar.

2. Eşyaya veya taşıtlara ayniyet tespitine yönelik olarak tatbik edilen etiket, mühür ve benzeri araçlar, beklenmeyen hal veya mücbir sebep nedeniyle, eşyanın veya taşıtların korunmasını sağlamak için sökülmeleri veya imhaları zorunlu olmadıkça, yalnız gümrük idareleri tarafından veya bu idarelerin izni ile sökülebilir ya da imha edilebilir.

MADDE 69- 1. Eşyanın ilgili rejime tabi tutulma şartlarının yerine getirilmesi ve eşyanın yasaklayıcı veya kısıtlayıcı önlemlere tabi olmaması kaydıyla, gümrük idareleri, tescilden sonra beyannamedeki bilgileri kontrol ederek veya belli hallerde kontrol etmeksizin, eşyayı teslim ederler. Ancak, beyannamenin incelenmesinin makul bir süre içinde tamamlanamadığı ve bu inceleme sırasında eşyanın hazır bulundurulmasına gerek olmadığı hallerde de eşya teslim edilir.

Yasaklama veya kısıtlamaya tabi olması nedeniyle teslimine imkan bulunmayan eşyanın tabi olacağı işlemlere ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

2. Aynı beyanname kapsamı eşyanın tümünün aynı anda teslimi esastır.

Bu fıkranın uygulamasında, bir beyannamenin iki veya daha fazla kalemi kapsamı halinde, her kaleme ilişkin bilgiler ayrı bir beyanname konusu eşya gibi değerlendirilir.

3. Beyannamenin tescilinin bir yükümlülüğü doğurması halinde, gümrük vergileri ödenmedikçe veya teminata bağlanmadıkça beyanname kapsamı eşya teslim edilemez. Ancak, bu hüküm kısmi muafiyete tabi geçici ithalat rejimine uygulanamaz.

4. Beyan edilen gümrük rejimi hükümlerine göre teminat istenmesi halinde, söz konusu teminat alınmadan eşya teslim edilemez.

MADDE 70- 1. Beyan sahibinden kaynaklanan sebeplerle 46 ncı maddede belirtilen süreler içerisinde, tescil edilmiş beyanname kapsamı eşyanın;

a) Muayenesine başlanamaması veya devam edilememesi,

b) Beyan edildiği gümrük rejimine tabi tutulması için verilmesi gereken belgelerin verilmemiş olması,

c) Ödenmesi veya teminat altına alınması gereken ithalat veya ihracat vergilerinin ödenmemesi veya teminatın verilmemesi,

Hallerinde, eşya muayene edilir. Muayene sonucunda gümrük idarelerince alınacak para cezasını veya diğer takipleri gerektiren veya gerektirmeyen durumlar bir tutanağa bağlanır ve daha sonra eşya 177 ila 180 inci madde hükümlerine göre tasfiye edilir.

2. Gümrük antrepolarında bulunan eşya için, serbest dolaşıma girişi rejimine ilişkin beyanname verilmesi halinde, gümrük işlemlerinin beyannamenin tescil tarihinden itibaren 30 gün içinde bitirilmesi gerekir. Bu süre içinde işlemleri bitirilemeyen eşya ile ilgili olarak 1 inci fıkraya hükümleri uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

II. Basitleştirilmiş Usul

MADDE 71- 1. Gümrük idareleri, usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesi için ve gümrük işlemlerinin yürürlükteki hükümlere uygun olarak yürütülmesini sağlayacak şekilde, yönetmelikle belirlenen şartlar altında;

a) 60 ıncı maddede sözü edilen beyannameye eklenmesi gereken belgelerden bazılarının eklenmemesine ve kaydedilmesi gereken bazı bilgilerin beyannameye yazılmamasına,

b) Sözü edilen beyanname yerine, eşyanın ilgili gümrük rejimine tabi tutulması talebi ile birlikte, ticari veya idari bir belgenin verilmesine,

c) Eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına,
İzin verebilirler.

(c) bendinin uygulanmasında beyan sahibi eşyayı gümrüğe sunma yükümlülüğünden muaf tutulabilir.

Basitleştirilmiş usulle beyan, ticari veya idari belge yahut kayıt, eşyanın teşhisi için gerekli bilgileri kapsamak zorundadır. Kayıt yoluyla işlem yapılan hallerde kayıt tarihinin yazılması şarttır.

2. Beyan sahibi genel, dönemsel veya özet niteliğinde bir tamamlayıcı beyanda bulunur. Tamamlayıcı beyanın aranmayacağı haller yönetmelikle belirlenir.

3. Tamamlayıcı beyanlar ile 1 inci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde sözü edilen beyanlar, ayrılmaz bir bütündür ve basitleştirilmiş işleme ilişkin beyannamelerin tescil tarihinden itibaren hüküm ifade ederler. 1 inci fıkranın (c) bendinde belirtilen hallerde kayıt işlemi, 60 ıncı maddede sözü edilen beyannamenin tescili ile aynı hukuki sonucu doğurur.

B. Diğer Beyanlar

MADDE 72- Aşağıda yazılı hallerde yetkili makamlardan gönderilecek resmi yazılar beyanname kabul edilerek eşyanın gümrük işlemleri, bu yazılara dayanılarak yürütülür.

a) Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhına ait eşya hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinden gönderilecek yazılar,

b) Diplomatik muaflik ve ayrıcalıklardan yararlananların ancak kendi adlarına veya çeliklik adına gelecek eşya için karşılıklı olmak şartıyla misyon şeflerinden veya muaflik hakkı tanınmış heyet başkanlarınınca gönderilen yazılar ile kurye çantalarına ait kurye mektupları.

Bu mektupların şokli, kapsayacağı bilgiler ve göreceği işlemler Dışişleri Bakanlığı ve Gümrük Müsteşarlığınca müştereken tespit olunur.

C. Eşyanın Tesliminden Sonra Beyanın Kontrolü

MADDE 73- 1. Gümrük idareleri, eşyanın tesliminden sonra ve beyannamedeki bilgilerin doğruluğunu saptamak amacıyla, eşyanın ithal veya ihraç işlemlerini veya sonraki ticari işlemlere ilişkin ticari belge ve verileri kontrol edebilirler. Bu kontroller beyan sahibine, söz konusu işlemler ile doğrudan ya da dolaylı olarak ticari yönden ilgili diğer kişilere veya belge ve verileri ticari amaçla elinde bulunduran diğer kişilere ait yerlerde yapılabilir. Mümkün olduğu takdirde eşya muayene edilebilir.

2. Gümrük idareleri, kendi yetkileri doğrultusunda veya beyan sahibinin talebi üzerine, yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, beyannamenin düzeltilmesini eşyanın tesliminden sonra da yapabilirler.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

3. Beyannamenin incelenmesi veya eşyanın tesliminden sonraki kontrolü sonucunda, ilgili gümrük rejimine ilişkin hükümlerin yanlış veya eksik bilgilere dayanarak uygulandığının saptanması halinde, gümrük idareleri, bu Kanunda yer alan ceza hükümleri saklı kalmak üzere, beyanı yeni bulgulara göre düzeltmek için gerekli işlemleri yaparlar.

İKİNCİ AYIRIM

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi

MADDE 74- Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ile mümkündür.

MADDE 75- 1. Beyan sahibi, tarımsal mali yükler dışında kalan ithalat vergilerinin oranlarının serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinden sonra, fakat eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesinden veya teminata bağlanmasından önce indirilmesi halinde, lehine olan oranın uygulanmasını isteyebilir.

2. Beyan sahibinden kaynaklanan nedenlerle gümrük işlemlerinin tamamlanamaması halinde, 1 inci fıkraya hükmü uygulanmaz.

MADDE 76- Bir konşimento içeriği eşyanın değişik tarife pozisyonlarına girdiği hallerde; her bir eşya için kendi tarife pozisyonuna göre işlem yapılmasının ek bir iş yükü ve masrafa sebep olması halinde, beyan sahibinin talebi üzerine, gümrük idareleri, eşyanın tamamına en yüksek ithalat vergi oranına tabi eşyanın tarife pozisyonuna göre vergi uygulayabilirler.

MADDE 77- 1. Özel amaca yönelik kullanım nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma girmiş eşyanın gümrük gözetimi, nihai kullanım olarak kabul edilen üretim veya kullanım faaliyetiyle sona erer. Ayrıca, indirimli veya sıfır vergi uygulamasına ilişkin koşulların sona erdiği, eşyanın ihraç veya inha edildiği, eşyanın indirimli veya sıfır vergi uygulaması için belirlenmiş amaçlar dışında kullanılması nedeniyle tahsili gereken vergilerin ödendiği hallerde de gümrük gözetimi sona erer.

2. Nihai kullanım nedeniyle serbest dolaşıma giren eşyaya, duruma göre 81 inci maddenin 2 nci fıkrası veya 83 üncü madde hükümleri uygulanır.

MADDE 78- Serbest dolaşımda bulunan eşya, aşağıda belirtilen hallerde bu statüsünü kaybeder:

a) Serbest dolaşıma giriş beyannamesinin iptal edilmesi,

b) Geri ödeme sisteminin uygulandığı dahilde işleme rejimi çerçevesinde işlendikten sonra ihraç edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması,

c) 213 üncü madde hükmü uyarınca, eşyanın kusurlu veya satış sözleşmesi hükümlerine uygun olmaması nedeniyle, gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması,

d) 214 üncü madde hükmü uyarınca, eşyanın ihracına, geri gönderilmesine veya gümrükçe onaylanmış başka bir işlem veya kullanıma tabi tutulması nedeniyle gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Şartlı Muafiyet Düzenlemeleri ve Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri

A. Ortak Hükümler

MADDE 79- 1. Bu Kanunun 80 ila 83 üncü maddelerinde geçen;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- a) Rejim deyimini, serbest dolaşımında olmayan eşyaya,
- Transit,
  - Antrepo,
  - Şartlı muafiyet sistemi kapsamında dahilde işleme,
  - Gümrük kontrolü altında işleme,
  - Geçici ithalat;
- b) Ekonomik etkili gümrük rejimi deyimini,
- Antrepo,
  - Dahilde işleme,
  - Gümrük kontrolü altında işleme,
  - Geçici ithalat,
  - Hariçte işleme;

Düzenlemelerinin uygulanması anlamına gelir.

2. İthal eşyası deyimini, şartlı muafiyet düzenlemelerine tabi tutulan eşya ile geri ödeme sisteminin uygulandığı dahilde işleme rejiminde, 118 inci maddede belirtilen işlemlere tabi tutularak serbest dolaşıma giren eşya anlamına gelir.

3. Değişmemiş eşya deyimini, dahilde işleme veya gümrük kontrolü altında işleme rejimleri çerçevesinde hiçbir şekilde işçilik görmemiş ithal eşyası anlamına gelir.

MADDE 80- 1. Dahilde işleme ve hariçte işleme rejimleriyle ilgili usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca belirlenir.

2. Yararlanılacak rejime ilişkin özel hükümler saklı kalmak üzere, ekonomik etkili rejimlerin kullanımına ilişkin izinler ile 95 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen antrepo işletme izni;

a) İşlemlerin usulüne uygun olarak yürütülmesi için gerekli taahhütnamelerin ve teminatların verilmesi,

b) Gümrük idarelerinin, rejimi denetim altında tutabilmesi veya izleyebilmesi için yapması gereken idari düzenlemelerin, söz-konusu rejimden hedeflenen ekonomik amaçlarla orantılı olması,

Halinde verilir.

MADDE 81- 1. İlgili rejimin kullanılmasına ilişkin şartlar verilen izinde belirtilir. İzin hak sahibi, iznin verilmesinden sonra ortaya çıkan ve iznin devamını veya içeriğini etkileyebilecek olan her türlü gelişmeleri ilgili mercilere bildirmek zorundadır.

2. Eşyanın bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulması, söz konusu eşya için tahakkuk edebilecek her türlü gümrük vergilerine karşılık teminat verilmesi şartına bağlıdır.

MADDE 82- Ekonomik etkili bir şartlı muafiyet düzenlemesi, bu düzenlemeye tabi tutulmakta olan eşyaya veya eşdeğer eşyaya ya da işlenmiş ürünlere, gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanım tayin edildiği takdirde sona erer.

Gümrük idareleri, bir rejimin öngörülen şartlar altında sona ermemiş olduğu hallerde, Onbirinci Kısımındaki cezai hükümlere göre işlem yaparlar.

MADDE 83- Ekonomik etkili bir gümrük rejimi hak sahibinin hak ve yükümlülükleri, yönetmelikle belirlenen usul ve esaslara göre, söz konusu rejimden yararlanma koşullarını taşıyan kişilere devredilebilir. Yeni hak sahibi, bu hakkı, aynı koşulları taşıyan diğer kişilere de devredebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

B. Transit Rejimi

I. Genel Hükümler

MADDE 84- 1. İthalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş eşya ile ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içinde bir noktadan diğerine taşınması, transit rejimi hükümlerine tabidir.

2. Gümrük idareleri, transit rejimine tabi tutulan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi içinde;

- a) Yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye,
  - b) Yabancı bir ülkeden Türkiye'ye,
  - c) Türkiye'den yabancı bir ülkeye,
  - d) Bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe,
- Taşınmasına izin verir.

3. 1 nci fıkrada belirtilen taşıma işlemi;

- a) Transit rejimi hükümleri kapsamında,
- b) Bir TIR karnesi kapsamında,
- c) Transit belgesi olarak kullanılan bir ATA karnesi kapsamında,
- d) 19 Haziran 1951'de Londra'da imzalanan, Kuvvetlerin Statüsü Hakkında Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasındaki Sözleşme ile öngörülen form 302 kapsamında,
- e) Posta kolileri dahil olmak üzere posta yoluyla,
- f) Bir Türk limanından başka bir Türk limanına veya Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki bir limana deniz veya hava yoluyla taşınan eşya, özet beyan kapsamında,

g) Antrepolardan veya gümrük idaresince konulmasına izin verilen yerlerden çıkarılarak transit edilecek eşya, 55 ila 70 inci madde hükümlerine göre bir beyanname kapsamında,

Yapılır.

4. Transit rejimi, eşyanın ve belgelerinin bu rejim hükümlerine uygun olarak varış gümrük idaresine sunulması üzerine sona erer.

5. Transit rejimi uygulamasında, ekonomik etkili bir gümrük rejimine tabi eşyanın taşınmasına ilişkin özel hükümler saklıdır. Müsteşarlık, transit eşyanın cinsine, niteliğine ve taşınmanın özelliğine göre veya Türkiye'nin uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülükleri çerçevesinde, bu Bölümdeki madde hükümlerine bağlı kalmaksızın transit rejimine ilişkin düzenlemeler yapılması konusunda yetkilidir.

II. Özel Hükümler

MADDE 85- Transit eşyası için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere bir teminat verilmesi zorunludur.

Ancak;

- a) Deniz ve havayolu ile yapılan taşımalarından,
- b) Boru hattı ile yapılan taşımalarından,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul İttiği Metin)

c) Demiryolu ile yapılan taşımaldan,

Yönetmelikle belirlenecek haller dışında teminat aranmaz.

MADDE 86- 1. Transit rejimi hak sahibi olan kişiler; eşyayı öngörülen süre içerisinde ve gümrük idareleri tarafından eşyanın ayniyetinin tespiti amacıyla alınan önlemlere uymak suretiyle, varış yeri gümrük idaresine sağlam ve noksansız olarak sunmak ve transit rejimine ilişkin hükümlere uymakla yükümlüdür.

2. 1 inci fıkrada belirtilen kişilerin yükümlülükleri saklı kalmak üzere, transit rejimine göre taşıdığı eşyayı kabul eden taşıyıcı veya alıcı da, eşyayı öngörülen süre içerisinde ve gümrük idareleri tarafından eşyanın ayniyetinin tespiti amacıyla alınan tedbirlere uymak suretiyle, varış yeri gümrük idaresine sağlam ve noksansız olarak sunmakla yükümlüdür.

MADDE 87- 1. Transit rejiminin işleyişine ilişkin usul ve esaslar ile istisnalar yönetmelikle belirlenir.

2. Transit rejimine konu olan eşyanın, gümrük gözetimi altındaki antrepolarda veya gümrük idarelerince eşya konulmasına izin verilen yerlerde bir süre kılması veya bir taşıttan diğer bir taşıta aktarılması mümkündür.

III. Transite İlişkin Gümrük İşlemleri

MADDE 88-1. Transit rejimine tabi eşya, şüphe veya ihbar durumları hariç olmak üzere, varış veya çıkış gümrük idaresine kadar muayene edilmeksizin ve gerektiğinde mühür altına alınarak veya memur eşliğinde sevk edilir.

2. Antrepolardan veya gümrük idarelerince konulmasına izin verilen diğer yerlerden transit rejimi kapsamında taşınan eşya, gerek görülmesi halinde muayene edilir. Gümrük vergileri teminata bağlanmak suretiyle bu rejim kapsamında taşınacak eşyanın muayenesi 61 ila 70 inci madde hükümlerine göre yapılır. Bu madde uyarınca yapılacak gümrük muayenesinde, rejim hak sahibi, temsilcisi veya eşyanın taşınmasından sorumlu kişiler de bulunabilir.

MADDE 89- Bu Kanunun 55 inci maddesinin 2 nci, 56 ncı maddesinin 1 inci fıkralarında belirtilen hallerde, transit rejimi kapsamında taşınan eşyanın gümrük muayenesine tabi tutulması, teminat alınması, eşyanın memur eşliğinde sevki veya diğer önlemler alınması hususlarında düzenleme yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.

MADDE 90- Türkiye karasularından geçen ve hakkında ihbar bulunan veya şüphe edilen transit eşya yüklü gemilerin ambar kapakları veya bu gibi eşya konulan diğer yerleri, gümrük idarelerince mühür altına alınabilir. Bu gemilere memur eşlik ettirilebilir veya gemiler seyir halinde iken dış gözetim altında tutulabilir.

Yukarıda belirtilen önlemler, gemilerin Türkiye karasularından çıkışı üzerine kaldırılır.

MADDE 91- Türkiye Gümrük Bölgesinde karayolu ile transit eşya taşıyan taşıtların transit stitreleri, izleyecekleri yollar, kontrol noktaları ve konaklama yerleri ile ilgili olarak düzenlemeler yapmaya Müsteşarlık yetkilidir.

MADDE 92- 1. Transit eşya taşıyan seyir halindeki bir taşıttın beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle yoluna devam edemediği durumlarda, bu husus gecikmeksizin en yakın gümrük idaresine bildirilir.

Transit eşyanın, söz konusu taşıttan diğer bir taşıta aktarılması gümrük idarelerinin gözetimi altında yapılarak, bu durum bir tutanakla belgelenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki transit halindeki eşyanın beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle telef veya kaybı halinde, gümrük vergileri aranmaz. Transit halindeki eşyanın yukarıda belirtilen nedenlerle telef veya kaybı, idarenin de taraf olarak bulunduğu mahkeme kararı ile kanıtlanır.

Ancak;

a) Suçüstü şeklindeki hırsızlıklar, hazırlık tahkikatı üzerine Cumhuriyet Savcılığınca verilen belge ile,

b) Hasar, telef veya kayıp herkesçe bilinen ve duyulan başka olaylar yüzünden olmuşsa, o yerin en büyük mülki idare amiri tarafından verilecek belge ile,

c) Trafik kazaları, trafik kaza raporuna göre ve en yakın gümrük idaresi tarafından yapılan tespit sonucunda gümrük idare amirinin vereceği karar ile,

Kanıtlanır.

C. Gümrük Antrepo Rejimi

MADDE 93- 1. Gümrük antrepo rejimi;

a) İthalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın,

b) Gümrük antrepasına alınması halinde ihracata ilişkin önlemlerden yararlanabilecek ihraç eşyasının,

Bir gümrük antrepasına konulmasına ilişkin hükümleri belirler.

2. Antrepo işleticisi, gümrük antreposu işletmesine izin verilen kişidir.

Kullanıcı, eşyanın antrepo rejimi beyanında bulunan kişi veya bu kişinin hak ve yükümlülüklerinin devredildiği kişidir.

3. Gümrük antreposu, gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konulması amacıyla kurulan ve kuruluşunda aranılacak koşulları ve nitelikleri yönetmelikle belirlenen yerdir.

4. 1 inci fıkrada belirtilen eşyanın gümrük antreposu olmayan, ancak gümrük idaresince antrepo addedilen bir yere konularak antrepo rejimi hükümlerine tabi tutulabileceği haller, yönetmelikle belirlenir.

MADDE 94- 1. Gümrük antreposu, genel antrepo veya özel antrepo olabilir.

a) Genel Antrepolar, eşyanın konulması için herkes tarafından kullanılabilen;

b) Özel Antrepolar, yalnız antrepo işleticisine ait eşyanın konulması amacıyla kurulan;

Gümrük antrepolarıdır.

2. Parlayıcı ve patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya korunmaları özel düzenek ve yapılara gerek gösteren eşya, ancak bu niteliklerine uygun genel veya özel antrepoları konulabilir. Bu tür eşya bir liste halinde yönetmelikle belirlenir.

3. Serbest dolaşımda olmayan eşyanın sergilendiği fuar ve sergiler de özel antrepo sayılır.

MADDE 95- 1. Gümrük idareleri tarafından antrepo işletilmediği veya mevcut işletmelerin yeterli olmadığı hallerde, gümrük antrepoları açılması ve işletilmesi Gümrük Müsteşarlığının izni ile mümkündür. İznin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Gümrük antreposu işletmek isteyen kişiler, izin verilmesi için gerekli bilgileri ihtiva eden ve özellikle antrepoculuğa ekonomik yönden ihtiyaç bulunduğunu belirten yazılı bir talepte bulunmak zorundadır. Gümrük antrepusunun işletilmesine ilişkin şartlar verilen izinde gösterilir.

3. İzin, yalnızca Türkiye'de yerleşik kişilere verilir.

4. Antrepo işleticisinin hak ve yükümlülükleri, Gümrük Müsteşarlığının izni ile başka bir kişiye devredilebilir.

MADDE 96- Antrepo işleticisi;

a) Gümrük antreposunda bulunduğu süre içerisinde eşyanın gümrük gözetimi altında bulunmasını sağlamaktan,

b) Gümrük antrepo rejimi kapsamında eşyanın muhafaza edilmesiyle ilgili yükümlülükleri yerine getirmekten,

c) İzinde belirtilen özel şartlara uymaktan,

Sorumludur.

MADDE 97- 1. Bir genel antrepo işletilmesi için izin verildiğinde, antrepo veya eşyanın özelliklerine göre 96 ncı maddenin bir istisnası olarak, aynı maddenin (a) veya (b) bentlerinde belirtilen yükümlülüklerin doğrudan kullanıcıya ait olduğu, işletme izninde belirtilebilir.

2. Kullanıcı, eşyanın antrepo rejimine tabi tutulmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmekten her halükarda sorumludur.

MADDE 98- 81 inci maddenin 2 nci fıkrası hükümlü saklı kalmak kaydıyla, gümrük idareleri, antrepo işleticisinden 96 ncı maddede belirtilen sorumluluklarla ilgili olarak yönetmelikle belirlenen esaslar çerçevesinde bir teminat ister.

Ancak, fuar ve sergilere konulan veya ithalat vergilerinden muaf olan yahut ihraç edilmek üzere antrepolara konulan eşya için teminat aranmaz.

Teminat alınmış olsa bile, gümrük işlemlerine başlanmadan ve bu işlemler bitirilip gümrük idaresinin izni alınmadan, antrepolardan kısmen veya tamamen eşya çıkartılamaz.

MADDE 99- Antrepo rejimine tabi tutulan eşya, gümrük antreposuna konuldukları tarihte işletici tarafından kayıtlara geçirilir. Gümrük idareleri tarafından işletilmeyen antrepolardaki tüm eşyanın antrepo kayıtları işletici tarafından tutulur. Bu kayıtlar her zaman gümrüğün denetlemesine hazır halde bulundurulur. Söz konusu antrepo kayıtları ile 100 üncü maddede belirtilen antrepo kayıtlarına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 100- Gümrük antrepo rejimine tabi tutulmamakla birlikte, ekonomik yönden bir ihtiyaç bulunması ve gümrük gözetiminin olumsuz etkilenmemesi koşuluyla;

a) İhraç amacı dışında, serbest dolaşımda bulunan eşyanın gümrük antrepo tesislerine konulmasına,

b) Serbest dolaşımda olmayan eşyanın, gümrük antrepo tesislerinde dahilde işleme veya gümrük kontrolü altında işleme rejimlerine ilişkin hükümler çerçevesinde işçiliğe tabi tutulmasına,

Müsteşarlıkça belirlenecek şartlar altında izin verilebilir.

MADDE 101- 1. Eşyanın antrepo rejimi altında kalış süresi sınırsızdır. Ancak, gümrük idarelerince gerek görülen hallerde, eşyaya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bir süre belirlenebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. İhracata bağlı önlemlerden yararlanabilecek tarım ürünleri için Müsteşarlıkça özel stireler belirlenebilir.

MADDE 102- 1. İthal eşyası, iyi korunmaları, görüntülerinin veya pazarlama kalitelerinin geliştirilmesi ya da dağıtım veya yeniden satışa hazırlanmaları yönünden yönetmelikle belirlenen muhatelleme işlemlerine tabi tutulabilir.

Piyasa düzeninin aksamadan işleyişini sağlamak amacıyla, tarım ürünlerinin antrepolarda tabi tutulacağı elleçleme işlemleri Müsteşarlıkça sınırlandırılabilir.

2. İhracata bağlı önlemlerden yararlanabilecek ve antrepo rejimine tabi tutulmuş tarım ürünlerine uygulanacak elleçleme işlemleri yönetmelikle belirlenir.

3. Bu maddede belirtilen elleçleme işlemleri, gümrük idarelerinin izniyle yapılabilir.

MADDE 103- 1. Antrepo rejimine tabi tutulan eşya, gümrük idarelerinden izin alınmak şartıyla geçici olarak gümrük antreposundan çıkarılabilir.

Eşya gümrük antreposu dışında bulunduğu süre içinde 102 nci maddede belirtilen şartlar altında elleçleme işlemlerine tabi tutulabilir.

2. Antrepo rejimine tabi tutulmuş eşyanın bir gümrük antreposundan diğerine nakli, gümrük idarelerinin iznine bağlıdır.

MADDE 104- 1. İthal eşyası için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, eşyanın antrepo masrafları ile antrepoda kaldığı sürece muhafazası için yapılan masraflar, fiilen ödenen veya ödenecek fiyattan ayrı olarak gösterilmeleri şartıyla gümrük kıymetine dahil edilmez.

2. Söz konusu eşyanın 102 nci madde çerçevesinde elleçleme işlemlerine tabi tutulması halinde, eşyanın ithalat vergileri tutarının belirlenmesinde dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktarı, beyan sahibinin talebi üzerine, 193 üncü maddede belirtilen tarihte, eşya söz konusu elleçleme işlemlerine tabi tutulmamış gibi tespit edilir. Ancak, bu hükümlere Müsteşarlıkça istisnalar getirilebilir.

3. Gümrük antrepo rejimine tabi tutulmuş ithal eşyasının 71 inci maddenin 1 inci fıkrasının (c) bendi hükmüne göre, gümrüğe sunulmaksızın ve beyannamesi verilmeden önce serbest dolaşıma girmek üzere teslim edildiği hallerde, gümrük vergileri, eşyanın antrepo rejimine tabi tutulduğu tarihte yürürlükte bulunan vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarına dayanarak hesaplanır. Bu hükmün uygulanması, eşyanın nitelik, gümrük kıymeti ve miktarı gibi vergilendirme unsurlarının, eşyanın antrepo rejimine tabi tutulduğu tarihte tespit edilmesi şartına bağlıdır.

Ancak, yükümlünün serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinde eşyanın bulunduğu hal ve niteliği ile diğer vergilendirme unsurlarına göre işlem yapılması yönünde talepte bulunması halinde, bu yönde işlem yapılır.

73 üncü maddeye göre eşyanın tesliminden sonra kontrol hükümleri saklıdır.

MADDE 105- 1. Genel ve özel antrepo işleticileri yıl sonunda antrepo mevcutlarına ilişkin bir listeyi gümrük idaresine verir. Her yıl, genel ve özel antrepolardaki eşya gümrük idaresince, işletici tarafından verilen liste göz önünde bulundurulmak suretiyle sayılır. Genel antrepolardaki eşyanın kısa sürede sayılamayacak kadar çok olması halinde, bunların gümrük idareleri tarafından örnekleme yöntemiyle sayılması mümkündür.

2. Antrepolarda yapılan sayım sonucunda noksan çıkan eşyanın gümrük vergileri, duruma göre işletici veya kullanıcıdan tahsil edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

3. Yapılan sayım sonucunda fazla çıkan eşya kayıtlara alınır. Bu fazlalığın geçerli nedenlerden ileri geldiğine gümrük idaresince kanaat getirilmediği takdirde, söz konusu eşya 177 ila 180 inci madde hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulur.

MADDE 106- 1. İşleticiler ile 97 nci maddenin 1 inci fıkrasına göre kullanıcılar antrepolara konulan eşyanın, gümrük idarelerince miktarı belirlenmiş ise bu miktardan, belirlenmemiş ise belgelerinde yazılı miktarlar üzerinden gümrük idaresine karşı sorumludur.

2. Eşyanın niteliğinden kaynaklanan kayıplar ve fireler ile gümrüğün denetimi altında yapılan işleme faaliyeti sonucunda ortaya çıkan noksanlıklar ve antrepo işleticileri ile kullanıcılarının kusur ve hatalarından ileri gelmediği gümrük idaresine kanıtlanan telef, kayıp ve çalınmalar için gümrük vergileri aranmaz.

Eşya, gümrüklenmiş kıymeti üzerinden sigorta ettirilmiş ise noksan çıkan eşyanın vergileri sigorta ettirenden veya lehine sigorta ettirilenden alınır.

3. 1 inci veya 2 nci fıkralarda yazılı nedenler dışında kalan noksanlıklar kabul edilmez. Bunların vergi ve cezaları toplamından oluşan tutar, yerine göre işletici veya kullanıcıya tazmin ettirilir.

4. Nitelikleri itibariyle antrepolarda ve antrepolar arası taşımalarda fire veren eşya ile antrepolarda yapılmasına izin verilen elleçlemeden dolayı noksanlaşan eşyanın fire oranları ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Müsteşarlıkça belirlenir.

MADDE 107- Gümrük antrepo rejimine tabi tutulup ihracata ilişkin önlemlerden yararlanabilen ihraç eşyasının, ihraç edilmesi veya bu Kanunda öngörülen gümrükçe onaylanmış diğer bir işlem ya da kullanıma tabi tutulması zorunludur.

D. Dahilde İşleme Rejimi

I. Genel Hükümler

MADDE 108- 1. Serbest dolaşımında olmayan eşya, işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılmasından sonra Türkiye Gümrük Bölgesinden yeniden ihraç edilmesi amacıyla, gümrük vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın ve vergileri teminata bağlanmak suretiyle, dahilde işleme rejimi kapsamında geçici olarak ithal edilebilir. Eşyanın işlem görmüş ürünler şeklinde ihraçı halinde, teminat iade olunur. Eşyanın bu şekilde dahilde işleme rejiminden yararlanmasına na şartlı muafiyet sistemi denir.

2. Serbest dolaşımında bulunan eşyanın işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılmasından sonra Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilmesi halinde, bu eşyanın serbest dolaşıma girişi esnasında tahsil edilmiş olan ithalat vergileri, dahilde işleme rejimi kapsamında geri verilir. Eşyanın bu şekilde dahilde işleme rejiminden yararlanmasına geri ödeme sistemi denir.

3. İşleme faaliyetleri deyimi ;

a) Eşyanın montajı, kurulması ve diğer eşya ile birleştirilmesi dahil olmak üzere işçiliğe tabi tutulması,

b) Eşyanın işlenmesi,

c) Eşyanın yenilenmesi ve düzenli hale getirilmesi dahil olmak üzere tamir edilmesi,

d) İşleme sırasında tamamen veya kısmen tüketilseler dahi, işlem görmüş ürünler içinde bulunmayan ancak, bu ürünlerin üretilmesini sağlayan veya kolaylaştıran önceden belirlenmiş bazı eşyanın kullanılması,

Anlamına gelir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

4. İşlem görmüş ürün deyimi, işleme faaliyetleri sonucunda elde edilen tüm ürünler anlamına gelir.

5. Asıl işlem görmüş ürün deyimi, dahilde işleme rejimi kapsamında elde edilmesi amaçlanan ürün anlamına gelir.

6. İkincil işlem görmüş ürün deyimi, işleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asıl işlem görmüş ürün dışındaki ürünler anlamına gelir.

7. Eşdeğer eşya deyimi, işlem görmüş ürünlerin imali için ithal eşyasının yerine kullanılan serbest dolaşımında bulunan eşya anlamına gelir.

8. Verimlilik oranı deyimi, belirli miktardaki ithal eşyasının işlenmesi sonucunda elde edilen işlem görmüş ürünlerin miktarı veya yüzde oranı anlamına gelir.

MADDE 109- İşlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesine veya eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ithal eşyasının serbest dolaşıma girmesinden önce Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesine izin verilebilir. Eşdeğer eşya kullanımına yasaklama veya kısıtlama getirilebilir.

Eşdeğer eşyanın, ithal eşyası ile aynı özellik ve aynı nitelikleri taşıması gerekir. Ancak, belirlenecek özel hallerde eşdeğer eşyanın ithal eşyasından daha kaliteli veya daha ileri bir imalat aşamasında olmasına izin verilebilir.

İşlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesi durumunda, gümrük işlemlerinde ithal eşyası eşdeğer eşya, eşdeğer eşya ise ithal eşya olarak değerlendirilir.

Henüz ithal edilmemiş eşyanın yerine ihracat vergilerine tabi eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ihracı halinde, ithal eşyasının süresi içinde ithal edilmesine karşılık olarak izin hak sahibinden, ihracat vergileri kadar teminat alınır.

II. İzin Verilmesi

MADDE 110- 1. Dahilde işleme izni, 80 inci madde çerçevesinde, işleme faaliyetlerini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine verilebilir.

2. Dahilde işleme izni sadece;

a) Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere;

b) 108 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (d) bendinde belirtilen eşyanın kullanımı hariç, ithal eşyasının işlem görmüş ürünler içerisinde mevcudiyetinin veya 109 uncu madde kapsamında eşdeğer eşya için konulmuş koşullara uyulduğunun tespit edilebildiği hallerde;

c) Türkiye Gümrük Bölgesindeki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi şartıyla, dahilde işleme rejiminin işlem görmüş ürünlerin ihracı veya yeniden ihracı için en iyi imkanların yaratılmasına yardımcı olduğu hallerde;

Verilebilir.

3. Ticari nitelikte olmayan dahilde işleme amaçlı ithalat için Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilere de izin verilmesi mümkündür.

III. Rejimin İşleyişi

MADDE 111- 1. İşlem görmüş ürünlerin ihracı veya yeniden ihracı ya da gümrükçe onaylanmış başka bir işleme tabi tutulması için gerekli süreler, işleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve işlem görmüş ürünlerin elden çıkartılması için yeterli olacak şekilde belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Süre, serbest dolaşımında bulunmayan eşya için dahilde işleme rejimine ilişkin izin alındığı tarihten itibaren işlemeye başlar ve bitimin rastladığı ayın son günü sona erer. Bu süre ve ek süreler, Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenir.

3. İthal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ihracı halinde, ithal eşyasının rejim beyanı için gereken süre Bakanlar Kurulunca belirlenir. Bu süre, ilgili eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünler için ihracat beyannamesinin tescil tarihinden itibaren işlemeye başlar.

MADDE 112- 1. Bir dahilde işleme izni kapsamı eşyanın verimlilik oranı veya gerektiğinde bu oranın belirlenme yöntemi, işleme faaliyetinin gerçekleştiği ya da gerçekleşeceği koşullar göz önünde bulundurularak belirlenir.

2. İlgili kuruluşların görüşleri alınarak hesaplanan standart verimlilik oranları, asli nitelikleri itibarıyla aynı özelliklere sahip eşya kullanılmak şartıyla, aynı kalitede işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi ile sonuçlanan ve belirli teknik koşullar altında yürütülen işleme faaliyetlerine ilişkin, doğruluğu önceden belirlenmiş verilere göre tespit edilir.

MADDE 113- Değişmemiş eşyanın veya işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girmiş sayılacağı durum ve koşullar serbest dolaşıma giriş rejimi hükümleri çerçevesinde belirlenir.

MADDE 114- 1. Dahilde işleme rejimi kapsamında bir gümrük yükümlülüğünün doğması halinde, 115 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, gümrük vergileri, ithal eşyasının dahilde işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescil tarihindeki vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları göz önünde bulundurularak hesaplanır.

2. İthal eşyası, dahilde işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescil tarihinde, tarife kotaları ve tarife tavanları çerçevesinde tercihli tarife uygulamasından yararlanabilir durumda ise, söz konusu eşyanın bu tercihli tarifeden yararlanabilmesi, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil edildiği tarihte de mevcut tercihli tarifenin yürürlükte olmasına bağlıdır.

MADDE 115- a) İlgili kuruluşların görüşleri alınarak yönetmelikle belirlenen listede yer alan işleme faaliyetleri sonucunda, asıl işlem görmüş ürünlerle birlikte söz konusu listede belirtilen ikincil işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi ve bu ikincil ürünlerin serbest dolaşıma sokulması halinde ithalat vergileri; asıl işlem görmüş ürünün ihraç edilen kısmı oranında ikincil işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin tescil tarihindeki vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları esas alınarak hesaplanır. Ancak, izin hak sahibi, bu ürünlere ilişkin vergilerin 114 üncü maddede belirtilen usule tahakkukunu talep edebilir.

Tarım politikası çerçevesinde bir vergiye konu olan işlem görmüş ürünlerin vergiye tabi tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca belirlenir.

b) Bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulan ya da serbest bölgeye konulan işlem görmüş ürünlerin ithalat vergileri, söz konusu şartlı muafiyet düzenlemesinin öngördüğü ya da serbest bölgelere ilişkin hükümlerin öngördüğü şekilde hesaplanır.

Ancak, işlem görmüş ürünlerin, gümrük kontrolü altında işleme rejimi dışında, yukarıda düzenlenen gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanım şekillerinden birine tabi tutulduğu hallerde, uygulanacak vergi 114 üncü madde uyarınca hesaplanan miktardan az olamaz.

İlgili kişi, verginin 114 üncü maddede belirtilen usule göre hesaplanmasını isteyebilir.

c) İthal eşyasının, gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulduğu hallerde, işlem görmüş ürünler söz konusu rejim çerçevesinde vergiye tabi tutulur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Söz konusu ithal eşya için özel amaca yönelik nihai kullanım nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranının uygulanmasının öngörüldüğü hallerde, bu uygulamadan işlem görmüş ürünler de yararlandırılır.

e) Söz konusu ithal eşyasının 167 nci madde uyarınca ithalat vergilerinden muaf olduğu hallerde, işlem görmüş ürünler de bu muafiyetten yararlandırılır.

IV. Türkiye Gümrük Bölgesi Dışında İşleme Faaliyetleri

MADDE 116-1. Gerekli izin alınması koşuluyla, işlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın tamamı veya bir kısmı, hariçte işleme rejimi hükümleri çerçevesinde, daha ileri düzeyde işlenmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına geçici olarak ihraç edilebilir.

2. Yeniden ithal edilen ürünler için bir gümrük yükümlülüğünün doğması halinde, ithalat vergileri,

a) 1 inci fıkrada belirtilen işlem görmüş ürünler veya değişmemiş eşya için 114 ve 115 inci maddeler uyarınca,

b) Türkiye Gümrük Bölgesi dışında işlendikten sonra yeniden ithal edilen ürünler için hariçte işleme rejimi hükümleri uyarınca,

Hesaplanır.

V. Geri Ödeme Sisteminden Yararlanma

MADDE 117- 1. Geri ödeme sisteminden her eşya yararlanabilir.

Ancak, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında;

a) İthalat miktar kısıtlamalarına tabi olan,

b) 15 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (d), (e) ve (f) bentleri kapsamında, tercihli bir tarife veya özel bir şartlı muafiyet düzenlemesinden kotalar dahilinde yararlanabilen,

c) Tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde alınan ithalat vergilerine tabi olan,

Eşya geri ödeme sisteminden yararlanamaz.

2. Geri ödeme sistemi, ancak ithal eşyasının serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında ve işlem görmüş ürünlerin herhangi bir parasal ihracat iadesinden yararlanmadığı hallerde uygulanabilir.

3. Geri ödeme sistemi uygulama izni ancak, işlem görmüş ürünlerin ihracına ilişkin beyannamenin tescili sırasında;

a) İthal eşyasının 1-inci fıkranın (c) bendinde belirtilen vergi ve diğer mali yüklerden herhangi birine tabi olmadığı,

b) İşlem görmüş ürünlerin herhangi bir parasal ihracat iadesinden yararlanmadığı,

Hallerde verilir.

MADDE 118- Dahilde işleme rejimine tabi tutulacak ithal eşyasına ilişkin serbest dolaşıma giriş beyannamesinde, eşyanın geri ödeme sistemi kapsamında olduğu belirtilir ve izne ilişkin bilgiler beyanname üzerinde gösterilir. Ayrıca, söz konusu izin belgesinin bir örneği beyannameye eklenir.

MADDE 119- Dahilde işleme rejiminde geri ödeme sisteminin uygulandığı hallerde;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ithal eşyasının serbest dolaşıma girmesinden önce Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesi hükmü,

b) İşlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edildiği durumlarda, gümrük işlemlerinde ithal eşyasının eşdeğer eşya, eşdeğer eşyanın ise ithal eşyası gibi değerlendirilmesi hükmü,

c) Hentz ithal edilmemiş eşyanın yerine ihracat vergilerine tabi eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ihracı halinde, ithal eşyasının süresi içinde ithal edilmesine karşılık olarak izin hak sahibinden, ihracat vergileri kadar teminat alınması hükmü,

d) 113, 114 ve 122 nci madde ile 115 inci maddenin (a) bendinin ikinci alt bendi ile (c) bendi hükümleri;

Uygulanmaz.

MADDE 120- İşlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın hariçte işleme rejimi hükümleri çerçevesinde daha ileri düzeyde işlenmek üzere geçici ihracı, söz konusu ürünlerin tespit edilmiş süreler içinde Türkiye Gümrük Bölgesine yeniden ithal edilmemeleri hariç olmak üzere, 121 inci madde çerçevesinde bir ihracat olarak kabul edilmez.

MADDE 121- 1. İzin hak sahibi, geri ödeme sistemi çerçevesinde serbest dolaşıma giren ithal eşyasından elde edilmiş işlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın;

a) İhraç edildiklerini,

b) Daha sonra yeniden ihraç edilmek üzere transit rejimi, gümrük antrepo rejimi, geçici ithalat rejimi veya şartlı muafiyet sistemine tabi dahilde işleme rejimine tabi tutulduğunu,

c) Serbest bölgeye konulduğunu,

Belgelendirmek ve rejimin uygulanmasına ilişkin diğer tüm şartlara uyulmuş olmak kaydıyla, ithalat vergilerinin geri verilmesini veya kaldırılmasını isteyebilir.

2. İşlem görmüş ürünler veya değişmemiş eşya, 1 inci fıkranın (b) bendinde belirtilen gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulma bakımından, serbest dolaşımda olmayan eşya sayılır.

3. Geri ödeme başvurusunun yapılması için gereken süre **İlgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtilir.**

4. 115 inci maddenin (b) fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, 1 inci fıkra hükümleri çerçevesinde bir gümrük rejimine tabi tutulan ya da serbest bölgeye konulan işlem görmüş ürünler veya değişmemiş eşya, yönetmelikle belirlenen esaslar dahilinde yeniden serbest dolaşıma girebilir. Bu şekilde serbest dolaşıma sokulacak eşyanın gümrük vergileri tutarı, 1 inci fıkra hükmüne göre geri verilen veya kaldırılan vergi tutarı kadardır.

5. Geri verilecek veya kaldırılacak ithalat vergileri tutarının tespitinde, gerektiğinde 115 inci maddenin (a) bendinin birinci alt bendi hükmü uygulanır.

VI. Diğer Hükümler

MADDE 122- Şartlı muafiyet sisteminin uygulandığı dahilde işleme rejiminde, ihraç olunan işlem görmüş ürünlerin ihracat vergilerine tabi eşdeğer eşyadan elde edilmesi durumunda, söz konusu eşdeğer eşya ihracat vergilerinden muaf tutulur.

E. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi

MADDE 123- 1. Gümrük kontrolü altında işleme rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde, ithalat vergilerine veya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmak-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sızın, niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulmaları ve bu işlemlerden elde edilen ürünlerin gümrük vergileri üzerinden serbest dolaşıma girmelerine ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. Elde edilen bu tür ürünler, işlenmiş ürün olarak adlandırılır.

2. Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin uygulanabileceği durumların listesi yönetmelikle belirlenir.

MADDE 124- 1. Gümrük kontrolü altında işleme izni, işleme işini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilir.

2. İzin, sadece Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere;

a) İşlenmiş ürünler içinde ithal eşyasının teşhisinin mümkün olduğu,

b) Eşyanın işlenmesinden sonra, rejime tabi tutulduğu sıradaki niteliğine veya durumuna dönüştürülmesinin ekonomik olarak mümkün olmadığı,

c) Rejimin uygulanmasının, ithal eşyasının tabi olduğu menşe ve miktar kısıtlaması kurallarının etkilerini saptırmayacağı,

d) Türkiye'deki benzer eşyanın üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarını olumsuz etkilemeyen, bir işleme faaliyeti yaratma veya devam ettirme yönündeki ekonomik amaçlara uyulduğu,

Hallerde verilir.

MADDE 125- Gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin süreler ve verimlilik oranları, 111 ve 112 nci maddelerdeki esaslar çerçevesinde yönetmelikle belirlenir.

MADDE 126- Değişmemiş eşyaya veya izinde öngörülen işlemin ara aşamalarından birinde bulunan ürünlere ilişkin bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, gümrük vergileri tutarı, ithal eşyasının bu rejime ilişkin beyannamenin tescilli sırasında yürürlükte bulunan vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına dayanılarak belirlenir.

MADDE 127- 1. Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulan ithal eşyasının; tercihli bir tarife uygulanmasından yararlanabildiği ve aynı tercihli tarife uygulamasının serbest dolaşıma giren aynı nitelikteki işlenmiş ürünlere de uygulanabildiği hallerde, işlenmiş ürünlerin tabi olduğu ithalat vergileri, söz konusu tercihli tarife çerçevesinde belirlenmiş vergi oranına göre hesaplanır.

2. Tercihli tarife uygulamasının, tarife kotaları veya tarife tavanlarına tabi olması halinde, işlenmiş ürünler için 1 inci fıkrada belirtilen vergi oranının uygulanması, söz konusu tercihli tarifelin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescilli sırasında ithal eşyasına uygulanabilmesi koşulu-na bağlıdır. Serbest dolaşıma giren işlenmiş ürünlerin imalatında fiilen kullanılan ithal eşyası miktarı, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescilli sırasında yürürlükte olan tarife kotaları ve tarife tavanları hesabına katılır. Bu durumda, işlenmiş ürünlerle aynı olan ürünler için açılmış tarife kotaları veya tavanlarının hesabına herhangi bir ilave yapılmaz.

F. Geçici İthalat Rejimi

MADDE 128- Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir.

MADDE 129- 1. Geçici ithalat izni, eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. İthal eşyası ile ilgili ayniyet tespitinin mümkün olmadığı hallerde, geçici ithalat rejiminin kullanılmasına izin verilmez. Ancak, eşyanın veya yapılacak işin niteliği itibarıyla, ayniyet tespiti ile ilgili önlemlerin alınmamasının rejimin kötüye kullanılmasına sebep olmayacağı hallerde, gümrük idareleri vergilerin tütünü teminata bağlamak suretiyle, geçici ithalat rejiminin kullanılmasına izin verebilirler.

MADDE 130- 1. İthal eşyasının yeniden ihraç edilmesi veya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulması için gerekli süreler, izin verilen kullanımın amacına uygun olacak şekilde Müsteşarlıkça belirlenir.

2. 131 inci madde uyarınca tespit edilecek özel süreler saklı kalmak üzere, eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi azami 24 ay olarak belirlenir. Bununla birlikte, gümrük idareleri ilgili kişinin de kabul etmesiyle daha kısa süreler saptayabilir.

3. Ancak, istisnai hallerde ve ilgilinin talebi üzerine, 1 ve 2 nci fıkralarda belirtilen sürelerin uzatılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 131- İthal vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanabileceği durumlar ve özel şartlar Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

MADDE 132- 1. Mülkiyeti, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik bir kişiye ait olan ve 131 inci madde uyarınca konulmuş hükümlere tabi olmayan veya söz konusu hükümlere tabi olmakla birlikte, tam muafiyet suretiyle geçici ithalat iznine ilişkin hükümlerde öngörülen koşulları taşımayan eşyanın, kısmi muafiyet uygulanması suretiyle geçici ithalat rejiminden yararlanması mümkündür.

2. Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminden yararlandırılmayacak eşyaya ilişkin liste Bakanlar Kurulunca belirlenir.

MADDE 133- 1. Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyadan her ay için alınacak ithalat vergileri, geçici ithalat rejimine ilişkin beyannamenin tescil tarihinde, söz konusu eşyanın serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının %3'ü olarak tespit edilir.

Söz konusu vergiler eşyanın bu rejimden yararlandığı her ay için alınır ve bir aydan daha az süreler tam ay olarak değerlendirilir.

2. Alınacak ithalat vergileri tutarı, uygulanacak faizler hariç olmak üzere, söz konusu eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmesi halinde alınacak vergileri aşmaz.

3. Geçici ithalat rejiminden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin 83 üncü madde uyarınca devri halinde, yeni hak sahibi rejime ilişkin kalan süreyi 130 üncü maddenin 3 üncü fıkrası hükümlü saklı kalmak üzere kullanabilir.

4. 3 üncü fıkrada belirtilen devir işleminin aynı ay içerisinde, rejimi kısmi muafiyetle kullanılmasına izin verilmiş iki kişi arasında gerçekleştirilmesi halinde, ilk hak sahibi söz konusu ayın tamamı için tahakkuk eden ithalat vergileri tutarını ödemekle yükümlüdür.

MADDE 134- 1. İthal eşyası için gümrük yükümlülüğü doğduğunda, gümrük vergilerinin tutarı, geçici ithalat rejimine ilişkin beyanda bulunulduğu tarihte söz konusu eşyaya ait vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden tespit edilir. Ancak, tam muafiyet suretiyle geçici ithal edilen eşya ile ilgili olarak gümrük yükümlülüğü doğması halinde, 193 üncü maddede belirtilen tarihte söz konusu eşyaya ilişkin vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları esas alınır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat hükümleri dışında herhangi bir nedenle ithal eşyası için gümrük yükümlülüğü doğması halinde, 1 inci fıkraya uyarınca hesaplanan vergi tutarından 133 üncü madde hükümlerine göre ödenen vergi miktarı düşülür.

G. Hariçte İşleme Rejimi

I. Genel Hükümler

MADDE 135- 1. Hariçte işleme rejimi, 144 ila 148 inci maddelerde öngörülen standart değişim sistemine ilişkin hükümler ile 116 ncı madde hükmü saklı kalmak üzere, serbest dolaşımdaki eşyanın hariçte işleme faaliyetlerine tabi tutulmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesinden geçici olarak ihracı ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünlerin ithal vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle yeniden serbest dolaşıma girişine ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

2. Serbest dolaşımdaki eşyanın geçici ihracı halinde, söz konusu eşyaya Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışı için öngörülen ihracat vergileri, ticaret politikası önlemleri ve diğer işlemler uygulanır.

3. Bu rejimde geçen;

- a) Geçici ihracat eşyası deyimi, hariçte işleme rejimine tabi tutulan eşya,
- b) İşleme faaliyetleri deyimi, 108 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerinde düzenlenen faaliyetler,
- c) İşlem görmüş ürünler deyimi, işleme faaliyetleri sonucu elde edilen bütün ürünler,
- d) Verimlilik oranı deyimi, belirli miktardaki geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucunda elde edilen işlem görmüş ürünlerin miktarı veya yüzde oranı,

Anlamına gelir.

MADDE 136- Hariçte işleme rejimi;

- a) İhracı, ödenmiş ithalat vergilerinin geri verilmesine veya teminata bağlanmış ithalat vergilerinin kaldırılmasına yol açan,
- b) İhracından önce, nihai kulları nedeniyle tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren ve bu muafiyetin tanınması için gerekli koşulları taşımaya devam eden,
- c) İhracı, ihracat vergi iadesini gerektiren veya ihracı nedeniyle tarım politikası çerçevesinde vergi iadesi dışında bir mali avantaj sağlanan,

Serbest dolaşımdaki eşyaya uygulanmaz.

(b) bendinin istisnaları yönetmelikle belirlenir.

II. İzin Verilmesi

MADDE 137- 1. Hariçte işleme izni, talep üzerine, 80 inci madde çerçevesinde işleme faaliyetini yapacak kişiye verilebilir.

2. Ancak, rejimin uygulanmasının, ithal edilen işlem görmüş ürünlerin ayusunu veya benzerini üreten Türkiye'deki üreticilerin temel çıkarlarını olumsuz etkilemeksizin ihraç eşyasının satışını teşvik etmesi ve işleme faaliyetinin Türk menşeli eşya ile Türkiye dışında elde edilen eşyanın birleştirilmesiyle oluşan işlem görmüş ürün olarak ithal edilmesi halinde, hariçte işleme izni işleme faaliyetini yapacak kişi dışında başka bir kişiye de verilebilir.

MADDE 138- Hariçte işleme izni;

- a) Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) İşlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin tespiti mümkün olan hallerde,

c) Talep edilen iznin; Türkiye'deki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarına ciddi bir zarar verecek durumda olmadığı hallerde,

Verilir.

(b) bendinde istisna getirilecek haller ve bu istisnaların uygulanmasına ilişkin şartlar ilgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtilir.

III. Rejimin İşleyişi

MADDE 139- 1. İşlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesine yeniden ithal edilmeleri için gereken süre verilen izinde belirtilir. İzin hak sahibinin talebinin uygun bulunması halinde, bu süre uzatılabilir.

2. Faaliyetin verimlilik oranı veya bu oranın belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar ilgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtilir.

MADDE 140- 1. 135 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet, yalnızca işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyanının, izin hak sahibi veya izin hak sahibinin onayı alınmış ve izin koşullarına uyulmuş olmak kaydı ile Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bir başka kişi adına ya da hesabına yapılması halinde tanınabilir.

2. Hariçte işleme rejimine ilişkin şartlar veya yükümlülüklerden birine uyulmadığı takdirde, 135 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanması yapılmaz. Ancak, bu durumun, söz konusu rejimin doğru işleyişine önemli bir etkisinin olmadığı tespit edilmediği takdirde, ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanması yapılır.

MADDE 141- 1. 135 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ithalat vergileri, işlem görmüş ürünlere ait ithalat vergileri tutarından, geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetine tabi tutulduğu ülkeden aynı tarihte ithal edilse idi uygulanacak olan ithalat vergileri tutarının indirilmesi suretiyle hesaplanır.

2. 1 inci fıkraya uyarınca indirilecek tutarın hesaplanmasında geçici ihracat eşyasının, hariçte işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescili tarihindeki miktar ve niteliği ile işlem görmüş ürünlerin yeniden serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin tescili tarihinde uygulanabilir diğer vergilendirme unsurları dikkate alınır.

İşlem görmüş ürünlerin gümrük kıymetinin belirlenmesinde 27 nci maddenin 1 inci fıkrasının (b) bendinin (i) alt bendi dikkate alınır. Kıymetin bu şekilde belirlenememesi durumunda, işlem görmüş ürünlerin gümrük kıymeti ile makul bir yöntemle belirlenen işleme masrafları arasındaki fark, geçici ihracat eşyasının kıymetini oluşturur.

Bununla birlikte;

a) Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenecek giderler, indirilecek tutarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.

b) Hariçte işleme rejimine tabi tutulmadan önce geçici ihracat eşyasının nihai kullanımı nedeniyle indirimli bir orandan serbest dolaşıma girdiği ve bu indirimli oranın tanınması için gerekli koşulların yürürlükte kalmaya devam ettiği hallerde indirilecek tutar, eşyanın serbest dolaşıma ilk girişi sırasında hesaplanan gerçek ithalat vergileri tutarıdır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

3. Geçici ihracat eşyasının, nihai kullanım amacıyla serbest dolaşıma girişi sırasında indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanabildiği hallerde, bu eşyaya en son işleme faaliyetinin gerçekleştiği ülkede de nihai kullanıma uygun işçilik görmesi koşuluyla, söz konusu indirimli veya sıfır vergi oranı uygulanır.

4. İşlem görmüş ürünlerin 15 inci maddenin 3 üncü fıkrasının (d) veya (e) bentleri çerçevesinde tercihli bir tarife uygulamasından yararlanması ve bu tarifenin geçici ihracat eşyası ile aynı tarife pozisyonundaki eşya için de geçerli olması halinde, 1 inci fıkra uyarınca indirilecek tutarın hesaplanmasında dikkate alınacak vergi oranı, söz konusu tercihli tarifenin uygulanabilmesi için gerekli koşullara uygun geçici ihracat eşyasına uygulanması gereken orandır.

5. İki veya çok taraflı ticaret anlaşmaları çerçevesinde bazı işlem görmüş ürünler için konulmuş veya konulacak olan ithalat vergi muafiyeti içeren hükümler saklıdır.

MADDE 142- Tamir amacıyla geçici ihraç edilen eşya, tamiratın garanti nedeniyle sözleşmeye bağlı olarak veya kanuni bir yükümlülüğe dayanarak ya da bir imalat hatası nedeniyle, bedelsiz yapıldığının kanıtlanması halinde, serbest dolaşıma ithalat vergilerinden tam muaf olarak girer. Ancak, söz konusu eşyanın serbest dolaşıma ilk girişi sırasında kusurlu olduğunun dikkate alınarak işlem yapılmış olması halinde, bu hüküm uygulanmaz.

MADDE 143- Eşyanın tamir amacıyla geçici ihraç edildiği ve tamiratın bedel karşılığında yapıldığı hallerde, 135 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ithalat vergileri, gümrük kıymeti olarak tamir masraflarına eşit bir tutar dikkate alınarak, işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil edildiği tarihte, bu ürünlere uygulanacak vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden belirlenir. Ancak, izin hak sahibinin tamir masrafları dışında başka bir ödeme yapmamış olması ve bu ödemenin izin hak sahibi ile faaliyeti yapan kişi arasındaki ilişkiden etkilenmemesi gerekir.

IV. Standart Değişim Sistemine Dayalı Hariçte İşleme

MADDE 144- 1. Hariçte işleme rejimine ilişkin önceki hükümlerin yanı sıra, bu madde ve 145 ila 148 inci madde hükümlerine göre ikame ürün olarak adlandırılan ithal eşyasının bir işlem görmüş ürün ile değiştirilmesi, standart değişim sistemi kapsamında mümkündür.

2. Tarım politikasına veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen ve özel düzenlemelere tabi eşya dışında kalan serbest dolaşımdaki eşyanın tamirinin söz konusu olduğu hallerde, gümrük idareleri standart değişim sisteminin uygulanmasına izin verirler.

3. 148 inci madde hükmü saklı kalmak üzere, işlem görmüş ürünlere uygulanan hükümler ikame ürünlere de uygulanır.

4. Gümrük Müsteşarlığınca, tespit edilen koşullar altında ve ithalat vergileri tutarını karşılayan bir teminat verilmesi halinde, ikame ürünlerin geçici ihracat eşyasının ihracatından önce ithal edilmelelerine izin verilir.

MADDE 145- 1. İkame ürünlerin, tamirata konu olan geçici ihracat eşyası ile aynı tarife pozisyonuna girmesi, aynı ticari nitelikte ve aynı teknik özelliklere sahip olması gerekir.

2. Geçici ihracat eşyasının ihracattan önce kullanılmış olması halinde, ikame ürünlerin de yeni olmamaları ve kullanılmış olmaları gerekir.

Ancak, ikame ürünün satış sözleşmesindeki garanti hükümleri uyarınca veya kanuni bir yükümlülük ya da bir imalat hatası nedeniyle bedelsiz olarak verilmesi halinde, kullanılmış eşya yerine yeni eşya getirilebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 146- İthalatın önceden yapıldığı durumda, ikame ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili tarihinden itibaren iki aylık süre içinde geçici ihracat eşyasının ihraç edilmesi gerekir.

Ancak, istisnai hallerde, söz konusu süre dolmadan ilgili kişinin talebi üzerine gümrük idareleri bu süreyi makul ölçüde uzatabilirler.

MADDE 147- İthalatın önceden yapıldığı durumda ve 141 inci maddenin uygulanması halinde, indirilecek tutar, geçici ihracat rejimine ilişkin beyannamenin tescili tarihinde geçici ihracat eşyasına uygulanabilir vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden belirlenir.

MADDE 148- Standart değişim çerçevesinde yürütülen işlemler, 137 nci maddenin 2 nci fıkrası ile 138 inci maddenin (b) bendi hükümlerine tabi değildir.

V. Diğer Hükümler

MADDE 149- Hariçte işleme rejimi çerçevesinde öngörülen usuller, tarife dışı ticaret politikası önlemlerinin yürütülmesi amacıyla da uygulanabilirler.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

İhracat Rejimi

MADDE 150- 1. İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

İhracat, ticaret politikası önlemleri ve gerektiği takdirde ihracat vergileri de dahil olmak üzere çıkış işlemlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla gerçekleştirilir.

2. Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilecek eşya, ihracata ilişkin gümrük beyannamesi ile yetkili gümrük idaresine beyan edilir.

3. Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkacak eşyanın gümrük beyannamesine tabi olmayacağı hal ve şartlar yönetmelikle belirlenir.

4. Müsteşarlık, gerektiğinde ihraç eşyasının cinsine, niteliklerine ve ihracatın özelliğine göre ihracatın daha kolay yapılmasını sağlayacak usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

MADDE 151- İhraç eşyası, buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu haliyle Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır. Bu durumda, ihraç eşyası üzerindeki gümrük denetimi sona erer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gümrükçe Onaylanmış Diğer İşlem veya Kullanım Şekilleri

BİRİNCİ AYIRIM

Serbest Bölgeler

A. Genel Hükümler

MADDE 152- Serbest bölgeler, Türkiye Gümrük Bölgesinin parçaları olmakla beraber;

a) Serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve serbest dolaşıma sokulmaksızın, gümrük mevzuatında öngörülen haller dışında kullanılmamak ya da tüketilmemek kaydıyla konulduğu, ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin ve kambiyo mevzuatının uygulanması bakımından, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında olduğu kabul edilen;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Serbest dolaşımdaki eşyanın, bir serbest bölgeye konulması nedeniyle normal olarak eşyanın ihracına bağlı olanaklardan yararlandığı;

Yerlerdir.

MADDE 153- 1. Serbest bölgelerin sınırları ile giriş ve çıkış noktaları gümrük idarelerinin denetimine tabidir.

2. Bir serbest bölgeye giriş veya çıkış yapan kişiler ve nakil araçları gümrük muayenesine tabi tutulur.

3. Gümrük idareleri, serbest bölgeye giren, burada kalan veya çıkan eşyayı muayene edebilirler. Muayenenin yapılmasını sağlamak üzere eşyaya giriş veya çıkışlarda eşlik etmesi gereken taşıma belgesinin bir nüshasının gümrük idaresine verilmesi veya tekkike hazır tutulması gerekir. Muayene gerektiği takdirde, eşya gümrük idarelerine sunulur.

B. Serbest Bölgelere Eşya Konulması

MADDE 154- Serbest dolaşımda olan veya olmayan her türlü eşya serbest bölgelere konulabilir. Ancak, parlayıcı ve pallyıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya korunmaları özel düzenek veya yapılarla gerek gösteren eşya serbest bölgelerdeki bu niteliklere uygun yerlere konulur.

MADDE 155- 1. 153 üncü maddenin 3 üncü fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, serbest bölgeye giren eşyanın gümrük idarelerine sunulmasına ve beyanname verilmesine gerek yoktur.

2. a) Serbest bölgeye girişiyse sona erecek olan bir gümrük rejimine tabi tutulan,

b) Bir serbest bölgeye ithalat vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin bir karardan sonra konulan,

c) Bir serbest bölgeye ihracat kaydıyla konulan,

Eşyanın gümrük idarelerine sunulması ve gerekli gümrük işlemine tabi tutulması şarttır.

Ancak, (a) bendinde belirtilen gümrük rejimi hükümlerinin böyle bir zorunluluğu aramadığı hallerde, eşyanın gümrüğe sunulması gerekmez.

3. İhracat vergilerine veya ihracata ilgili diğer hükümlere tabi olan eşyanın gümrük idarelerine bildirilmesi gerekir.

4. İlgilinin talebi üzerine, gümrük idareleri serbest bölgeye konulmuş eşyanın gümrük statüsünü onaylayan bir belge verebilirler.

C. Serbest Bölgelerin İşleyişi

MADDE 156- Eşyanın serbest bölgelerde kalabileceği süre sınırsızdır.

MADDE 157- 1. Bir serbest bölgeye konulmuş serbest dolaşımda olmayan eşya;

a) Serbest dolaşıma giriş rejimi kapsamında ve 161 inci maddede belirtilen koşullar altında, serbest dolaşıma girebilir.

b) İzne gerek olmaksızın mutad elleçleme işlemlerine tabi tutulabilir.

c) Dahilde işleme rejimine tabi tutulabilir.

d) Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulabilir.

e) Geçici ithalat rejimine tabi tutulabilir.

f) 164 üncü maddeye göre gümrüğe terk edilebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

g) İlgili kişinin, gümrük idarelerince gerekli görülen tüm bilgileri vermesi şartıyla imha edilebilir.

Eşyanın (c), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen rejimlerden birine tabi tutulması halinde, serbest bölgelerin işletilmesine ve gümrük gözetimine ilişkin koşullar da gözönünde bulundurularak, ilgili rejimin gerektirdiği düzenlemeler yönetmelikle belirlenir.

2. Normal olarak ihracata bağlı olanaklardan yararlanan tarım politikası kapsamındaki eşya, yalnızca mutad elleçleme işlemine tabi tutulabilir. Bu işlemler izin alınmaksızın da yapılabilir.

MADDE 158- 1. 160 nci madde hükümleri uygulanmaksızın, serbest dolaşımda olmayan eşya ile 152 nci maddenin (b) bendinde belirtilen serbest dolaşımda olan eşya, serbest bölgelerde tüketilemez veya kullanılamazlar.

2. Yönetmelikle belirlenen teçhizat ve tedarik ürünlerine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla ve ilgili rejimde öngörülen hallerde 1 inci fıkra uygulaması, eşyanın serbest dolaşıma girişi veya geçici ithalata tabi tutulmasına ilişkin ithalat vergileri veya tarım politikası ya da ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasını gerektirmemesi halinde, bu eşyanın kullanılmasına veya tüketilmesine engel oluşturmaz. Ancak, söz konusu eşyanın bir kota veya tarife tavanına tabi olması halinde, bu eşya ile ilgili olarak gümrük beyannamesi verilmesi zorunludur.

MADDE 159- 1. Serbest bölgelerde depolama, işçilik, işleme veya alım ve satım faaliyetlerinde bulunan kişiler tarafından, gümrük idarelerince kabul edilen forma uygun olarak envanter kayıtları tutulur. Eşya, söz konusu kişiye ait yere konulmasından sonra 48 saat içinde envanter kayıtlarına geçirilir. Söz konusu envanter kayıtları, gümrük idarelerine eşyayı teşhis ve eşya hareketlerini izleme olanağını verecek şekilde tutulmak zorundadır.

2. Eşyanın serbest bölge içinde bir yerden bir yere aktarılması ile ilgili belgeler yetkili gümrük idaresinin incelemesine hazır bulundurulur. Bu uygulamada, eşyanın kısa süreli depolanması, aktarma işleminin bir parçası olarak kabul edilir.

D. Eşyanın Serbest Bölgelerden Çıkışı

MADDE 160- Yürürlükteki hükümlerin aksini öngörmediği hallerde, bir serbest bölgeden çıkan eşya, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç veya yeniden ihraç edilebilir veya Türkiye Gümrük Bölgesine getirilebilir.

Bir serbest bölgeden, transit veya başka bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın, deniz ya da hava yoluyla çıkan eşya hariç olmak üzere, Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, Üçüncü Kısım hükümlerine tabidir. Ancak, söz konusu eşyanın serbest dolaşımda bulunan eşya olması halinde, 46 ila 50 nci madde hükümleri uygulanmaz.

Eşyanın bir serbest bölgeden ihracı veya yeniden ihracı halinde, bu işlemlere ilişkin hükümlere uyulması zorunludur.

MADDE 161- 1. Serbest dolaşımda olmayan eşya için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, bu eşyanın gümrük kıymetinin serbest bölgede kalış süreleri içinde depolanma ve muhafaza edilme masraflarını da içeren fiilen ödenmiş veya ödenecek fiyata dayandığı hallerde ve söz konusu masraflar bu fiyattan ayrı olarak gösterildiği takdirde, gümrük kıymetine dahil edilmez.

2. Serbest bölgede mutad elleçlemelere tabi tutulan eşyanın gümrük vergilerinin hesaplanmasında, söz konusu eşyanın dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktarı; beyan sahibinin talebi ve söz konusu elleçlemelerin yapılmasına izin verilmiş olması kaydıyla, bu eşyanın 193 üncü maddede belirtilen tarihte söz konusu elleçlemelere tabi tutulmamış gibi dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktarıdır. Bu hükme Bakanlar Kurulunca istisna getirilebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 162- 1. Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine getirilmesi veya geri gelmesi ya da bir gümrük rejimine tabi tutulması halinde, 155 inci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen onay belgesi, eşyanın gümrük statüsünün tespitinde kanıt olarak kullanılır.

2. Onay belgesi ile veya başka yoldan eşyanın gümrük statüsünün kanıtlanamaması halinde, söz konusu eşya;

a) İhracat vergilerinin, ihracat lisanslarının veya ticaret politikası önlemlerinin uygulanması bakımından, serbest dolaşımda bulunan eşya;

b) Diğer tüm hallerde serbest dolaşımda olmayan eşya;

Olarak kabul edilir.

İKİNCİ AYIRIM

Yeniden İhracat, İmha ve Terk

MADDE 163- 1. Serbest dolaşımda olmayan eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinden yeniden ihracı mümkündür.

2. Ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere, eşyanın ihracı için öngörülen işlemler, gerektiğinde yeniden ihraç edilecek eşyaya da uygulanır.

Serbest dolaşımda olmayan eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinde ihracata ilişkin ticaret politikası önlemlerinin uygulanmayacağına öngören şartlı muafiyet içeren bir gümrük rejimine tabi tutulabileceği haller, yönetmelikle belirlenir.

MADDE 164- 1. Serbest dolaşımda olmayan eşyanın hazineye hiçbir masraf getirmeyecek şekilde, gümrük idaresinin gözetiminde imhası veya gümrüğe terk edilmesi mümkündür.

2. İmha sonucunda çıkan artık ve atıklar, serbest dolaşımda olmayan eşya için öngörülen bir işlem veya kullanıma tabi tutulur. Söz konusu artık ve atıklar, 36 ncı maddenin 2 nci fıkrasında belirlenen işlemler tamamlanmaya kadar gümrük gözetimi altında kalır.

MADDE 165- Müsteşarlıkça belirlenen haller saklı kalmak üzere, yeniden ihracat veya imha, gümrük idarelerine önceden bildirilir. Gümrük Müsteşarlığı, ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere eşyanın ihracı veya yeniden ihracına ilişkin işlemlerin veya önlemlerin gerektirdiği hallerde, yeniden ihracatı yasaklar. Türkiye Gümrük Bölgesinde buldukları sırada ekonomik etkili bir gümrük rejimine tabi tutulan eşyanın yeniden ihraç edilmek istenmesi halinde, 58 ilâ 71 inci maddeler çerçevesinde bir gümrük beyannamesinin verilmesi gerekir. Bu gibi hallerde, 150 nci maddenin 2 nci ve 4 üncü fıkraları uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Türkiye Gümrük Bölgesinden Çıkan Eşya

MADDE 166- Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkan eşya, yürürlükteki hükümlere göre gümrük idareleri tarafından yapılan denetimlere tabi olup, bunlar önceden belirlenen yollardan ve gümrüğün gözetimi altında yurtdışı edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ALTINCI KISIM

Özellik Gösteren Faaliyetler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve İstisna

MADDE 167 - Aşağıda sayılan hallerde, serbest dolaşıma sokulacak eşya gümrük vergilerinden muafır.

1. Cumhurbaşkanının zat ve ikametgahı için gelen eşya;
2. Mütakabiliyet esasına göre ithal edilen diplomatik eşya;
3. a) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyaçları için gümrük beyannamesi bu kuruluşlar adına düzenlenmiş olmak kaydıyla, yurt dışından tedarik olunan her türlü harp silah, araç, gereç, teçhizat, makine, cihaz ve sistemleri ile bunların yapım, bakım ve onarımlarında kullanılacak yedek parçalar, akaryakıt ve yağlar, hammadde, malzeme ve harp ganimetleri;
b) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyacı için bedelsiz olarak dış kaynaklardan alınan her türlü yardım malzemesi;
c) Emniyet Genel Müdürlüğü ile Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü tarafından emniyet ve gümrük muhafaza hizmetleri ihtiyacı için dış memleketlerden mubayaa ve ithal olunacak (a) bendinde yazılı araç, gereç ve silahlar ile bunların teferruatı,
4. Değeri 100 EURO'yu geçmeyen eşya;
5. Gerçek kişiler tarafından ithal edilen kullanılmış şahsi eşyadan;
a) Kanuni ikametgahlarını Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden gerçek kişilere ait alındığı tarihte üç yaşından büyük olmayan kullanılmış motorlu veya motorsuz özel kara nakil vasıtaları,
b) Kanuni ikametgahlarını Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden gerçek kişilere ait her türlü kullanılmış ev eşyası,
c) İkametgahı Türkiye'de olan bir Türk ile evlenerek veya evlenmek üzere Türkiye gelen kişilere ait çeyiz eşyası,
d) Miras yoluyla intikal eden kişisel eşya,
e) Türkiye 'ye öğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilere ilişkin eğitimle ilgili malzemeler ve eğitimle ilgili diğer ev eşyaları,
f) Türkiye Gümrük Bölgesinden geçici olarak çıkan gerçek kişilerin geri getirdiği kullanılmış ev eşyası,
6. Gerçek kişilerce ithal edilen diğer eşyadan;
a) Değeri 300 EURO'yu geçmemek üzere gerçek bir kişiden diğerine gönderilen veya yolcular tarafından ithal edilen hediyecek eşya,
b) Şeref nişanları veya ödülleri,
c) Uluslar arası ilişkiler çerçevesinde alınan hediyeler,
7. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar tarafından ticari gaye güdülmemek ve kuruluş amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere ithal edilen eşyadan;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- a) Eğitim, bilim ve kültürel amaçlı eşya ile bilimsel alet ve cihazlar,
- b) Tıbbi teşhis, tedavi ve araştırma yapılmasına mahsus alet ve cihazlar,
- c) Bilimsel araştırma amacına yönelik hayvanlar ile biyolojik veya kimyasal maddeler,
- d) İnsan kaynaklı tedavi edici maddeler ile kan gruplama ve doku tipi ayırma belirteçleri,
- e) İlaç özelliği olan ürünlerin kalite kontrolü amacına yönelik maddeler,

8. Bir ticari faaliyetin yürütülmesi ile bağlantılı ithalat;

- a) İşyeri nakli suretiyle ithal edilen sermaye malları ve diğer malzemeler,

b) Türkiye Gümrük Bölgesinde faaliyette bulunan çiftçilerin, komşu ülkedeki mülklerinden elde ettikleri ürünler,

c) Komşu ülkelerdeki çiftçiler tarafından Türkiye Gümrük Bölgesindeki mülklerinde kullanılmak üzere getirilen, toprak ve ekinlerin işlenmesi amacına yönelik tohum, gübre ve diğer ürünler,

- d) Ticari mahiyet arz etmeyen numuneler,

i- Önemli değeri olmayan numunelik eşya ve modeller,

ii- Basılı reklamcılık dökümanları ve reklamcılık amacına yönelik malzemeler,

iii- Bir ticari fuarda veya benzeri bir faaliyette kullanılan veya tüketilen ürünler,

- c) İnceleme, analiz veya test amaçlı olarak ithal edilen eşya,

9. Ulaştırımcılıkta kullanılan eşya;

- a) Taşıma sırasında eşyanın istifi ve korunması için yardımcı maddeler,

b) Canlı hayvanların nakli sırasında kullanılan kuru ot, yem ve yiyecek maddeleri ile ilaçları,

c) Ulaşım araçları ile özel konteynerlerde mevcut bulunan akaryakıt ve madeni yağları,

- d) Deniz ve hava ulaşım araçlarına ait donatım ve işletme malzemesi.

10. Bilgi materyali ithalatı;

a) Yayın hakları veya endüstriyel ve ticari patent haklarını koruyan örgütlere gönderilen eşya,

b) Turistik reklamcılık malzemeleri,

c) Ticari değeri olmayan çeşitli belge ve eşya,

11. Cenaze ve cenaze ile ilgili eşyanın ithali;

a) Savaş kurbanları anıtları ile mezarlıkların yapımı, bakımı ve süslenmesi amacına yönelik eşya,

b) Tabutlar, cenaze kül kapları ve süsleme niteliği olan cenaze levazımatı,

12. Diğer eşya;

a) Malül ve sakatların kullanımına mahsus eşya,

b) Doğal afetlerden zarar görenlere gönderilen eşya,

c) Türkiye'de düzenlenen uluslararası spor müsabakalarında kullanılmak üzere getirilen eczacılık ürünleri,

Bu maddenin 4 ila 12 inci fıkralarında yer alan eşyayı tanımlamaya, bunların cins, nevi ve miktarları ile, muafiyet ve istisna uygulanacak tutarları belirlemeye, maktu hadleri sıfıra kadar indir-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

meye veya iki katına kadar çıkartmaya ve sürelerle ilgili alt ve üst sınırları belirlemeye ve bu muafiyet ve istisnayı farklı eşyalar itibariyle birlikte veya ayrı ayrı uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Geriden Gelen Eşya

MADDE 168- 1. Serbest dolaşımında bulunan eşya, Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edildikten sonra üç yıl içinde yeniden serbest dolaşıma girmesi halinde ve beyan sahibinin talebi üzerine, ithalat vergilerinden muaf tutulur. Üç yıllık süre, beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle uzatılabilir.

Geriden gelen eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilmeden önce, nihai kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma girmiş olduğu hallerde, eşyanın aynı amaca yönelik olarak tekrar serbest dolaşıma sokulmak istenmesi durumunda, bu eşyaya indirimli veya sıfır vergi oranı uygulanır. İthal amacının aynı olmaması halinde, söz konusu eşyaya uygulanacak ithalat vergileri tutarı, serbest dolaşıma ilk girişi sırasında alınmış tutar kadar indirilir. Ancak, serbest dolaşıma ilk girişi sırasında alınmış tutarın geriden gelen eşyanın yeniden serbest dolaşıma girişi sırasında alınacak tutardan daha fazla olması halinde hiçbir iade yapılmaz.

2. 1 inci fıkrada belirtilen ithalat vergilerinden muafiyet;

a) Aynen ihraç edildiği durumda olması hali hariç, hariçte işleme rejimi çerçevesinde Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilen eşyaya,

b) İhracı, bir dış ticaret önlemine konu olan eşyaya,

Tanınmaz.

(b) fıkrasına istisna getirilmesine ilişkin hal ve şartlar Bakanlar Kurulunca belirlenir.

MADDE 169- 168 inci maddede belirtilen ithalat vergilerinden muafiyet, geriden gelen eşyanın ihracı sırasındaki ayniyeti değişmeden yeniden ithali halinde tanınır. Bu koşula istisna getirilmesine ilişkin hal ve şartlar Bakanlar Kurulunca belirlenir.

MADDE 170- 168 ve 169 uncu madde hükümleri, dahilde işleme rejiminin uygulanmasından sonra ihraç edilen ve daha sonra geriden gelen işlem görmüş ürünlere de uygulanır. Aynı hüküm yeniden ihraç edilen işlem görmüş ürünler için de geçerlidir.

Bu gibi hallerde, eşyanın yeniden ihraç tarihi, serbest dolaşıma giriş tarihi olarak kabul edilir ve kanunen alınması gereken ithalat vergileri tutarı, dahilde işleme rejimi hükümlerine göre belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Deniz Balıkçılığı Ürünleri ve Denizden Çıkarılan Diğer Ürünler

MADDE 171-18 inci maddenin 2 nci fıkrasının (f) bendi saklı kalmak kaydıyla, serbest dolaşıma giren;

a) Türkiye’de kayıtlı veya jescilli ve Türk bandırasını taşıyan gemilerin başka ülkelerin karasularından çıkarttığı deniz balıkçılığı ürünleri ve diğer deniz ürünleri,

b) (a) fıkrasında öngörülen koşulları taşıyan fabrika gemilerde, aynı fıkrada belirtilen ürünlerden elde edilen ürünler,

İthalat vergilerinden muafır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

YEDİNCİ KISIM

Sınır Ticareti

MADDE 172- Türkiye ile komşu ülkeler arasında coğrafi durum ve bölge ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılacak sınır ticaretinin kapsamı Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Sınır ticaretine ilişkin gümrük işlemleri yönetmelikle belirlenir.

SEKİZİNCİ KISIM

Diğer Gümrük İşlemleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Posta Gümrük İşlemleri

MADDE 173-1. Posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen, Türkiye'den gönderilen veya Türkiye'ye iade edilen eşya, posta çantaları ve koliler gümrük idaresinin denetimine ve muayenesine tabidir.

İçinde eşya bulunmadığı anlaşılan mektuplar bu hükmün dışındadır.

2. Türkiye Gümrük Bölgesine gelen bütün posta çantaları ve koliler ilk giriş kapısından itibaren gümrük gözetimi altında posta idarelerine sevk edilir ve buralarda gümrük muayenesine tabi tutulur.

3. Türkiye Gümrük Bölgesinden gönderilecek posta çantaları ve koliler de gümrük denetlemesine tabi olup, bunların daha önce gümrükçe kontrol edildiğine ilişkin gümrük idarelerinin mühür veya diğer işaretlerinin bulunup bulunmadığı ve kapların sağlamlığı tespit edildikten sonra çıkış gümrüğünden, ihracına izin verilir.

4. Posta gönderilerine ait gümrük denetlemelerinin kapsamı ve yöntemi, Ulaştırma Bakanlığı ve Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

MADDE 174- Posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen veya Gümrük Bölgesinden giden eşya, 93 ila 107 nci maddelerde belirtilen hükümlere tabi genel antrepo sayılan yerlere, posta idaresinin sorumluluğu ve gümrük idaresinin gözetimi altında konulur. Eşyanın buralarda bekleme süresi, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası posta anlaşmaları hükümlerine tabidir.

MADDE 175- 1. Posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen veya Türkiye'den gönderilecek olan ticari mahiyetteki eşya, 58 ilâ 71 inci madde hükümleri uyarınca gümrük idarelerine beyan edilir.

2. Ticari mahiyette olmayan eşyanın gümrük idaresine sunulması sırasında, ibraz edilen uluslararası kabul görmüş belgeler beyanname hükmünde olup, ayrıca beyanname aranmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Akaryakıt ve Kumanya ile İlgili Hükümler

MADDE 176- 1. Gemilerin, botların, diğer deniz taşıtlarının ve hava gemilerinin dış seferlerde kullanacakları yakıt ve yağları ile karaya çıkarılmamak şartıyla yurtdışından getirdikleri kumanyaları ithalat vergilerinden muafır.

2. Antrepolarda bulunan ve henüz serbest dolaşıma girmemiş olan yakıt ve yağlar ile kumanyalar, transit hükümlerine göre 1 inci fıkrada belirtilen taşıtlara verilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Serbest dolaşımında bulunan yakıt ve yağlar ile kumanyaların dış sefere çıkan gemi, bot ve diğer deniz taşıtları ile hava gemilerinin verilmesi ihracat hükmündedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tasfiye Edilecek Eşyaya İlişkin İşlemler

MADDE 177- Bu Kanunun;

1. a) 48 inci maddesinin 2 nci fıkrasına göre yolcu eşyasına mahsus gümrük ambarlarına konulan ve buralarda bekleme süresi dolan yolculara ait eşya;

b) 50 nci maddesine göre verilen süre içinde kendilerine gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini için gerekli işlemlere başlanmamış eşya;

c) 66 ncı maddesinin 5 inci fıkrasına göre tahlilden arta kalan ve ilgilisi tarafından 1 ay içerisinde alınmayan numunelik eşya;

d) 70 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre beyannamesi tescil edilen ve süresi içinde işlemleri tamamlanmayan eşya;

e) 70 inci maddesinin 2 nci fıkrasına göre antrepoda bulunan eşya için gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesine ilişkin beyannamenin tescilinden sonra 30 gün içinde işlemleri bitirilmeyen eşya;

f) 101 inci maddesine göre belirlenen süreleri dolan eşya;

g) 105 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre antrepolarda yapılan sayım sonucunda fazla çıkan eşya;

h) 164 üncü maddesine göre gümrükçe terk edilen eşya;

ı) 174 üncü maddesine göre posta gönderileri ile gelen ve süresi içinde alıcısı veya göndericisi tarafından kabul edilmeyen eşya;

j) İlgili maddelerinde yazılı süreleri dolduktan sonra beyan hak sahibine ya da Türkiye'deki temsilcisine yapılacak yazılı tebligata karşın, 60 gün içinde bulunduğu yerden kaldırılmayan gümrük gözetimi altında bulunan yerlere konulmuş transit eşyası ;

k) İlgili maddelerine göre kanuni bekleme süreleri bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, çabuk bozulma ve telef olma tehlikesine maruz bulunan veya saklanması masraflı ve kılıfletli olan eşya;

l) 237 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasına göre el konulan eşya;

2. 7.1.1932 tarih ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 20.1.1993 tarih ve 3864 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun'a Göre Kaçak ve Kaçak Zammı ile Tutulan Her Çeşit Eşya, Alet ve Taşıma Vasıtalarının Tasfiyesi Hakkındaki Kanun hükümleri uyarınca tasfiye edilebilecek duruma gelen eşya;

178 inci madde hükümlerine göre tasfiye edilir.

Bu maddeye göre tasfiyelik hale gelen eşyanın tespit ve tahakkuk belgeleri otuz gün içinde Tasfiye İdaresine intikal ettirilir. Tasfiye İdaresi de, tasfiyeye konu eşyayı otuz gün içinde teslim almakla milkelleştir.

MADDE 178-177 nci maddede belirtilen eşya;

a) İhale yoluyla satış suretiyle,

b) Yeniden ihraç amaçlı satış suretiyle,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- c) Perakende satılmak suretiyle,
  - d) Kamu kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere tahsis edilmek suretiyle,
  - e) İmha suretiyle,
- Tasfiyeye tabi tutulur.

Tasfiyeye ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça müştereken hazırlanacak bir tüzükle belirlenir.

MADDE 179- 1.178 inci maddenin (a) bendine göre ihaleye çıkarılan eşyanın beyan sahibi, ihale ilanının yayımlandığı tarihe kadar, gümrük idaresine başvurarak söz konusu eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmasını isteyebilir.

Ancak, bu talebin kabulü, söz konusu eşyaya ait tüm ithalat vergileri, cezalar ile ambarlama ve elleçleme giderleri ve diğer giderlerin beyan sahibi tarafından üstlenilmesine bağlıdır.

2. 178 inci maddenin (c) bendine göre tasfiyeye tabi eşya perakende satışına karar verildikten sonra, beyan sahibi bu maddenin 1 inci fıkrasına göre talepte bulunamaz.

3. 177 nci maddenin 1 numaralı bendinin (h) ve (ı) alt bentleri ile 2 numaralı bendinde belirtilen eşya için, 1 inci fıkra hükümleri uygulanmaz.

MADDE 180- 1.177 nci maddenin 1 numaralı bendinin (b), (d), (e), (f), (j) ve (k) alt bentlerinde belirtilen eşyanın satış bedelinden:

- a) Hizmet karşılığı alacaklar ve yapılmış masraflar,
- b) İthalat vergileri,
- c) Satış için yapılmış masraflar,
- d) Para cezaları,

Ayrılarak, hak sahiplerine dağıtılır:

Satış bedeli alacakların tamamını karşılamazsa garameten paylaşırma yapılır.

Bu bedellerin dağıtımından sonra artan para olursa, eşya sahipleri adına emanet hesabına alınır. Emanete alındığı tarihten itibaren bir yıl içinde alınmayan para hazineye irat kaydedilir.

2. 177 nci maddenin 2 numaralı bendine göre satılan eşyanın satış bedelinden, bu maddenin 1 inci fıkrası hükümlerine göre yapılan dağıtımdan sonra artan ve emanete alınan para olduğunda, bu miktar, eşya ile ilgili dava sonucuna göre hazineye irat kaydedilir veya sahibine ödenir.

3. 177 nci maddenin 1 numaralı bendinin (a), (c), (g), (h), (ı) ve (l) alt bentlerinde belirtilen eşyanın satış bedelinin 1 inci fıkra ile 16.5.1984 tarihli ve 3007 sayılı Gümrük Mevzuatına Göre Tasfiye Edilecek Eşya Hakkında Döner Sermaye Kanunu hükümlerine göre dağıtımından sonra artan para, doğrudan hazineye irat kaydedilir.

DOKUZUNCU KISIM

Gümrük Yükümlülüğü

BİRİNCİ BÖLÜM

Gümrük Yükümlülüğünün Doğması

MADDE 181- 1. İthalatta gümrük yükümlülüğü;

- a) İthalat vergilerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girmesi,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) İthalat vergilerine tabi eşyanın ithalat vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle geçici ithali halinde,

Doğar.

2. Gümrük yükümlülüğü, söz konusu gümrük beyannamesinin tescil tarihinde başlar.

3. İthalatta gümrük yükümlülüğünde yükümlü, beyan sahibidir. Dolaylı temsil durumunda, hesabına gümrük beyanında bulunulan kişi de yükümlüdür.

1 inci fıkrada belirtilen rejimlerden biri için bulunulan beyanda kullanılan veriler, kanunen alınması gereken vergilerin tamamen veya kısmen tahsil edilememesine sebep olduğu takdirde, beyanın yapılabilmesi için bu verileri veren ve bu verilerin yanlış olduğunu bilen veya normal olarak bilmesi gereken kişiler de gümrük vergilerinden sorumludur.

MADDE 182- 1. İthalat vergilerine tabi eşyanın, bu Kanuna aykırı şekilde Türkiye Gümrük Bölgesine girmesi ya da bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın, bu Kanuna aykırı olarak Gümrük Bölgesinin başka bir yerine gitmesi hallerinde, gümrük yükümlülüğü doğar.

2. Gümrük yükümlülüğü, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine bu Kanuna aykırı olarak girişi tarihinde başlar.

3. Bu Kanun hükümlerine göre;

a) Eşyanın kanuna aykırı olarak girişini gerçekleştiren kişiler,

b) Eşyanın kanuna aykırı girişine iştirak eden ve girişin kanuna aykırı olduğunu bilen veya normal olarak bilmesi gereken kişiler,

c) Söz konusu eşyayı elde eden veya elinde bulunduran ve bu eşyayı elde ettiği veya aldığı sırada eşyanın kanuna aykırı olarak girdiğini bilen veya normal olarak bilmesi gereken kişiler,

Gümrük vergilerinden sorumludurlar.

MADDE 183- 1. Gümrük gözetimi altındaki ithalat vergilerine tabi eşyanın, kanuna aykırı olarak gümrük gözetimi dışına çıkarılması halinde gümrük yükümlülüğü doğar.

2. Gümrük yükümlülüğü, eşyanın gümrük gözetiminden çıkarıldığı tarihte doğar.

3. Bu Kanun hükümlerine göre;

a) Eşyayı gümrük gözetiminden çıkaran kişiler,

b) Bu çıkarma işine iştirak eden ve eşyanın gümrük gözetiminden çıkarıldığını bilen veya normal olarak bilmesi gereken kişiler,

c) Söz konusu eşyayı elde eden veya elinde bulunduran ve bu eşyayı elde ettiği veya aldığı sırada gümrük gözetiminden çıkarıldığını bilen veya normal olarak bilmesi gereken kişiler,

d) Eşyanın geçici depolanmasında veya tabi tutulmuş olduğu gümrük rejiminin kullanılmasından doğan yükümlülükleri yerine getirmesi gereken kişiler,

Gümrük vergilerinden sorumludurlar.

MADDE 184- 1. 183 üncü maddede belirtilen haller dışında;

a) İthalat vergilerine tabi eşyanın geçici depolanmasından veya tabi tutulmuş olduğu gümrük rejiminin uygulanmasından doğan yükümlülüklerden birinin yerine getirilmemesi,

b) Eşyanın söz konusu gümrük rejimine tabi tutulmasına veya nihai kullanımı nedeniyle indirimli yahut sıfır ithalat vergi oranı uygulanmasına ilişkin koşullardan birine uyulmaması hallerinde

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve bu fiillerin geçici depolanmanın veya ilgili gümrük rejiminin yanlış uygulanması sonucunu yaratmasının tespit edilmesi durumunda, ithalat nedeniyle gümrük yükümlülüğü başlar.

2. Gümrük yükümlülüğü;

a) 1 inci fıkranın (a) bendinde belirtilen hükmün yerine getirilememesinin bir gümrük yükümlülüğü doğurması halinde, bu tarihte;

b) Eşyanın söz konusu gümrük rejimine tabi tutulmasına veya özel amaçlı kullanımı nedeniyle indirimli ya da sıfır ithalat vergi oranı uygulanmasına ilişkin bir koşula uyulmadığının sonradan tespiti halinde, ilgili rejime tabi tutulduğu tarihte;

Başlar.

3. Yükümlü, ithalat vergilerine tabi eşyanın geçici depolanmasından veya tabi tutulduğu gümrük rejiminin uygulanmasından doğan yükümlülükleri yerine getirmesi gereken kişi ya da söz konusu rejime tabi tutulması için konulmuş koşullara uyması gereken kişidir.

MADDE 185-1. Serbest bölgelerde bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın, bu Kanuna aykırı olarak tüketilmesi veya kullanılması halinde gümrük yükümlülüğü doğar.

Eşyanın kaybolması ve bu kaybın kanıtlanamaması halinde, eşya serbest bölgede tüketilmiş veya kullanılmış sayılır.

2. Gümrük yükümlülüğü, serbest bölgede bulunan eşyanın bu Kanuna aykırı olarak tüketildiği veya ilk kez kullanıldığı tarihte başlar.

3. Yükümlü, eşyayı tüketen veya kullanan, buna iştirak eden ve tüketimin veya kullanımın, bu Kanuna aykırı olduğunu bilen veya normal olarak bilmesi gereken kişilerdir.

Gümrük idarelerinin kaybolan eşyayı serbest bölgede tüketilmiş veya kullanılmış saydığı ve bu fıkranın uygulanmasına imkan bulunmadığı hallerde, eşyanın gümrük idarelerince bilinen en son kullanıcısı, gümrük vergilerini ödemekle yükümlü kişidir.

MADDE 186-1. 182 nci madde ile 184 üncü maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yükümlünün;

a) 37 ila 40 ıncı madde hükümlerinden,

b) Bir serbest bölgeden Türkiye'ye eşya sokulmasından,

c) Eşyanın geçici depolanmasından,

d) Eşyanın tabi tutulduğu gümrük rejiminin kullanılmasından,

Doğan yükümlülüklerini yerine getirememesinin eşyanın tahrip olmasının veya tekrar yerine konulamaması şeklinde kaybının, eşyanın özelliklerine bağlı bir nedenden veya beklenmeyen hal veya mücbir sebepten ya da gümrük idarelerinin izninden kaynaklandığını kanıtlanması halinde, ithalat nedeniyle gümrük yükümlülüğü doğmuş sayılmaz.

Eşyanın tekrar yerine konulamaz şekilde kaybı, bunun kullanılamaz hale gelmiş olmasını ifade eder. Gümrük idarelerinin izninden kaynaklanmayan hallerde, eşyanın telif olması veya kaybı, idarenin taraf olduğu mahkeme kararı ile kanıtlanır.

Ancak;

a) Suçüstü şeklindeki hırsızlıklar, hazırlık tahkikatı üzerine Cumhuriyet Savcılığınca verilen belge ile,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Hasar, telef veya kayıp herkeşçe bilinen ve duyulan başka olaylar yüzünden olmuşsa o yerin en büyük mülki idare amiri tarafından verilecek belge ile,

Kanıtlanır.

2. Nihai kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma giren eşyanın, gümrük idarelerinin izni ile ihraç veya yeniden ihraç edilmesi halinde de ithalat nedeni ile bir gümrük yükümlülüğü doğmuş sayılmaz.

MADDE 187- 1. Özel amaçlı kullanım nedeni ile indirimli veya sıfır ithalat vergi oranından yararlanarak ithal edilen eşya için 186 nci maddenin 1 inci fıkrası uyarınca, bir gümrük yükümlülüğünün doğmadığının kabulü halinde, söz konusu fıkrafta belirtilen tahrifattan kaynaklanan atık ve artıklar serbest dolaşımda olmayan eşya sayılır.

2. Özel amaçlı nihai kullanım nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma giren eşya için 183 ve 184 üncü madde uyarınca, gümrük vergileri tahakkuk ettiğinde, serbest dolaşıma giriş sırasında ödenen gümrük vergileri tutarı, tahakkuk eden gümrük vergileri tutarından indirilir. Bu hüküm, gerektiğinde bu tür eşyanın tahrifi sonucu kalan atık ve artıklar için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda da uygulanır.

MADDE 188-1. İhracat vergilerine tabi eşyanın bir gümrük beyannamesi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesi halinde, gümrük yükümlülüğü doğar.

2. Gümrük yükümlülüğü, söz konusu gümrük beyannamesinin tescili tarihinde başlar.

3. Yükümlü, beyan sahibidir. Dolaylı temsil durumunda, hesabına beyanda bulunulan kişi de yükümlüdür.

MADDE 189-1. İhracat vergilerine tabi eşyanın gümrük beyanında bulunulmaksızın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkartılması halinde, gümrük yükümlülüğü doğar.

2. Gümrük yükümlülüğü, söz konusu eşyanın fiilen Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıktığı tarihte başlar.

3. Söz konusu eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkaran, bu fiile iştirak eden, beyanda bulunulması gerektiğini bildiği veya bilmesi gerektiği halde bulunmayan kişiler, gümrük vergilerinden sorumludur.

MADDE 190- 1. Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihracat vergilerinden tam veya kısmi muafiyete tabi tutularak çıkmasına ilişkin hükümlere uyulmaması halinde, gümrük yükümlülüğü doğar.

2. a) İhracat vergilerinin tam veya kısmi muafiyete tabi tutularak, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına gönderilmesine izin verilen eşyanın gümrük yükümlülüğü, izin verilen yerden başka bir varış yerine ulaştığı tarihte başlar.

b) Gümrük idarelerinin (a) bendinde belirtilen tarihi tespit edememesi halinde, eşyanın söz konusu muafiyete hak kazanmasına ilişkin hükümlere uyulduğunu kanıtlayan bir belgenin ibrazı için rejim hak sahibine süre verilir. Söz konusu belgenin ibraz edilememesi halinde, verilen sürenin bittiği tarihte gümrük yükümlülüğü doğar.

3. Yükümlü, beyan sahibidir. Dolaylı temsil durumunda, hesabına beyanda bulunulan kişi de yükümlüdür.

MADDE 191- İthal ve ihracı yasaklama veya kısıtlamaya tabi eşya için de 181 ilâ 185 ve 188 ilâ 190 nci maddelerde belirtilen gümrük yükümlülüğü doğar. Ancak, sahte paralar ile tıbbi ve bi-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

himsel amaçlı kullanımları nedeniyle yetkili idareler tarafından sıkı bir şekilde denetlenen ekonomik dolaşıma girmeyen narkotik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin Türkiye Gümrük Bölgesine kanuna aykırı olarak girmesi halinde, kaçakçılık ve diğer ceza koyan kanun hükümlerine göre işlem yapılacağından, gümrük yükümlülüğü doğmaz. Bununla birlikte, cezai hükümler koyan kanunlar gereğince, gümrük vergilerinin ceza tespitine esas olması veya cezai kovuşturmalarda gümrük yükümlülüğünün varlığına bağlı olması hallerinde, gümrük yükümlülüğü doğmuş sayılır.

MADDE 192- Aynı gümrük vergilerinin ödenmesinden birden çok yükümlünün sorumlu olduğu hallerde, bunlar söz konusu vergilerin ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumludurlar.

MADDE 193- I. Bu Kanunla konulmuş aksine hükümler ve 2 nci fıkraya hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir eşyaya uygulanacak ithalat veya ihracat vergileri tutarı, bu eşyaya ilişkin gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihteki vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarına göre belirlenir.

2. Gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihi kesin olarak tespit etmenin mümkün olmadığı hallerde, ilgili eşyaya ilişkin vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarının uygulanması için dikkate alınacak tarih, gümrük idarelerinin bu eşya için bir gümrük yükümlülüğü doğduğu sonucuna vardıkları tarihtir.

Ancak, gümrük idarelerinin elde ettikleri bilgilerin gümrük yükümlülüğünün daha önceki bir tarihte doğduğunu tespit etmelerine imkân vermesi halinde, eşyanın ithalat veya ihracat vergileri tutarı, elde edilen bilgilere göre söz konusu yükümlülüğün doğduğunun anlaşıldığı en eski tarihteki vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarına dayanılarak tespit edilir.

3. Gümrük yükümlülüğünün doğmasından sonra yükümlü tarafından gümrük vergileri için ihtilaf yaratılarak idari yargı mercilerine başvurulması ve yargı kararlarının kısmen veya tamamen idare lehine kesinleşmesi durumunda, itiraz edilerek ihtilaf yaratılan tarih ile amme alacağının kesinleştiği tarih arasındaki süre için kesinleşen kısma 21.7.1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır.

MADDE 194-1. Türkiye'nin taraf olduğu anlaşma hükümlerine göre dahilde işleme rejimi altında elde edilen Türk menşeli eşyanın anlaşmalara taraf ülkelere ithalinde, tercihi tarife uygulamasından yararlanmasının, bunların bitticilerine giren serbest dolaşımında olmayan eşyanın ithalat vergilerinin ödenmesi ve buna ilişkin belgelerin onaylanması koşuluna bağlı olması halinde, ithalata ilişkin bir gümrük yükümlülüğü doğar.

2. Bu halde gümrük yükümlülüğü, söz konusu eşyanın ihracına ilişkin gümrük beyannamesinin gümrük idaresi tarafından tescil edildiği tarihte başlar.

3. Yükümlü, beyan sahibidir. Dolaylı temsil durumunda, hesabına beyanda bulunulan kişi de yükümlüdür.

4. Dahilde işleme rejimine tabi tutulan serbest dolaşımında bulunmayan eşyaya ilişkin ithalat vergileri, ihracata ilişkin beyannamenin tescili tarihindeki vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına göre hesaplanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Gümrük Vergilerinin Tahakkuku, Tebliği ve Ödenmesi

MADDE 195-1. Gümrük idaresi tarafından gerekli bilgiler kullanılarak tahakkuk ettirilen gümrük vergileri, Gümrük Vergileri Tahakkukunu İzleme Defterine veya bilgisayara kaydedilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bilgisayara kayıt halinde, bilgisayar çıktıları Gümrük Vergileri Tahakkukunu İzleme Defteri yerine geçer.

Ancak;

a) Geçici bir anti-damping vergisi veya fark giderici vergi uygulandığı,

b) Kanunen alınması gereken vergi tutarının, bir bağlayıcı tarife ve menşee bilgisine istinaden belirlenen tutarlardan yüksek olduğu,

c) Vergi tutarının Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen seviyenin altında kaldığı,

Hallerde, hesaplanan vergiler Gümrük Vergileri Tahakkukunu İzleme Defterine kaydedilmekle birlikte, bunların özel durumu defterde belirtilir.

2. Gümrük Vergilerinin Tahakkukunu İzleme Defterinin şekli ile bu defterin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Müsteşarlıkça belirlenir.

MADDE 196- Gerekli teminatın sağlanması şartıyla, belirli aralıklarla ve aynı kişiye teslim edilen aynı cins eşyanın gümrük vergileri 30 günü geçmeyecek şekilde belirlenecek bir süre içinde tahakkuk ettirilerek Gümrük Vergilerinin Tahakkukunu İzleme Defterine kaydedilebilir.

MADDE 197- 1. Gümrük vergileri, tahakkukundan hemen sonra beyanname veya beyanname yerine geçen belge üzerinde yükümlüye tebliğ edilir.

2. Yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen veya 1 inci fıkrada belirtilen şekilde tebliğ edilemeyen gümrük vergilerine ilişkin tebligat, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılır. Şu kadar ki, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılması zaman aşımını durdurur.

3. Yükümlü tarafından gümrük beyannamesinde gösterilen vergi tutarı ile gümrük idaresince hesaplanan vergi tutarının eşit olması halinde, gümrük idarelerinin eşyayı teslim etmesi, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliği yerine geçer.

4. Gümrük vergileri alacakları, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve suçun zaman aşımının daha uzun bulunması halinde, bu alacaklar Türk Ceza Kanunundaki dava ve ceza zaman aşımı süreleri içerisinde kovuşturulup tahsil edilir.

MADDE 198- 1. 69 uncu madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapılmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmesi zorunludur.

Bununla birlikte, bu sürelerin bittiği tarihten itibaren ilgilinin yazılı istemde bulunması ve teminat alınması koşuluyla bu süre 30 gün daha uzatılabilir. Bu süre uzatımı bir beyanname kapsamı eşyanın her bir kalemi için ayrı ayrı da yapılabilir. Uzatılan süre için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı oranında faiz alınır.

2. İdarenin yürüttüğü işlemlerin gecikmesi nedeniyle veya adli mercilerce ya da eşyanın ithaline veya ihracına ilişkin olarak resmi mercilerce yürütülen herhangi bir işlem nedeniyle geçecek süreler ödeme süresini durdurur.

3. Yükümlü, vergi tutarının tamamını veya bir kısmını verilen sürenin bitimini beklemeksizin ödeyebilir.

MADDE 199- Basitleştirilmiş usule göre tescil edilen bir beyannameye eksik bulunan bilgi veya belgenin tamamlanması için gümrük idaresi tarafından verilen süre içinde bu eksikliklerin ta-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

mamlanmaması halinde, söz konusu beyanname kapsamı eşyanın ödenmesi gereken vergileri ertelenmez.

MADDE 200- 1. Gümrük vergileri Türk Lirası olarak ödenir. Bu ödeme 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen usullere göre yapılır.

2. Gümrük vergileri, yetki verilen bankalar aracılığıyla da tahsil edilebilir.

MADDE 201- Süresi içinde ödenmeyen kesinleşmiş gümrük vergileri hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Teminat

MADDE 202- 1. Gümrük mevzuatı uyarınca, gümrük idarelerinin gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere bir teminat verilmesini gerekli görmeleri halinde, bu teminat yükümlü veya yükümlü olması muhtemel kişi tarafından verilir.

2. Gümrük idareleri, teminat vermesi istenen kişinin yerine başka bir kişinin de teminat vermesini kabul edebilir.

3. Genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşlarının, belediyelerin, sermayesinin tamamı devlete ait olan kamu iktisadi kuruluşlarının ve Türkiye'deki yabancı misyon şeflerinin verecekleri garanti mektuplarını teminat olarak kabule Müsteşarlık yetkilidir.

4. Teminat aranmayacak ve kısmi teminat uygulanacak halleri belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 203- 202 nci maddenin 1 inci veya 3 üncü fıkrasında belirtilen kişilerin talebi üzerine, gümrük idareleri, bir gümrük yükümlülüğünü gerektiren veya gerektirebilecek iki veya daha fazla işlemi kapsamak üzere toplu teminat verilmesine izin verirler.

MADDE 204- 1. Teminat tutarı, teminata konu gümrük vergileri tutarının kesin olarak tespiti halinde bu miktar, diğer hallerde ise tahakkuk edilen veya edilebilecek gümrük vergilerinin en yüksek tutarına eşit düzeyde saptanır.

Zaman içinde değişkenlik gösteren gümrük vergileri için verilen toplu teminat tutarları, söz konusu gümrük vergilerini her zaman karşılayabilecek biçimde belirlenir.

2. Götürü teminat alınmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 205- Gümrük vergileri için kabul edilecek teminatlar ile bunların değerlendirilmesi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabidir. Yabancı paraların T.C. Merkez Bankası efektif alış kuru üzerinden hesaplanan değeri üzerinden teminat olarak kabulüne Müsteşarlık yetkilidir.

MADDE 206- 1. Teminatın zaman içinde değerini yitirmesi veya yetersiz kalması halinde, ilgili gümrük idaresi ek teminat verilmesini veya ilk teminatın yeni bir teminat ile değiştirilmesini isteyebilir.

2. Teminatın alınmasını gerektiren gümrük yükümlülüğü sona erdiğinde teminat çözülür.

3. Gümrük yükümlülüğü kısmen sona erdiğinde, ilgilinin talebi üzerine verilmiş teminat kısmen çözülür. Ancak, söz konusu teminatın kısmen çözülmeye uygun olması gerekir.

MADDE 207- Nakdi teminat dışında, bu Kanuna göre;

a) Tahakkuk ettirilip tahsili gereken gümrük vergileri için verilen teminatın kabulü tarihinden itibaren;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Bir şartlı muafiyet düzenlemesine ve ekonomik etkili gümrük rejimine tabi tutulan eşyanın ilgili rejimin öngördüğü hükümlere uyulmaması nedeniyle bir gümrük yükümlülüğü doğması halinde, buna ilişkin teminatın kabulü tarihinden itibaren;

Başlamak üzere, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında faiz tahsil edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gümrük Yükümlülüğünün Sona Ermesi

MADDE 208- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, gümrük yükümlülüğü;

- a) Vergilerin ödenmesi,
- b) Vergilerin kaldırılmasına karar verilmesi,
- c) Gümrük beyannamesinin iptal edilmesi,

d) Eşyanın bir gümrük rejimi kapsamında tesliminden önce zapt ve mtsadrece edilmesi veya imha edilmesi; 164 üncü madde uyarınca imha veya terk edilmesi; doğal özellikleri veya beklenmeyen haller yahut mücbir sebep nedeniyle telef veya kaybı,

e) 182 nci madde uyarınca gümrük yükümlülüğü doğan eşyanın kanuna aykırı girişi nedeniyle mtsadrece edilmesi,

Hallerinde sona erer.

MADDE 209- 194 üncü maddenin 1 inci fıkrası uyarınca doğan gümrük yükümlülüğü, bu işlemlerin iptal edilmesiyle ortadan kalkar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Vergilerin Geri Verilmesi veya Kaldırılması

MADDE 210- Bu Kanunda geçen;

a) Geri verme deyimi, ödenmiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen geri ödenmesi,

b) Kaldırma deyimi, henüz ödenmemiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen alınmamasına karar verilmesi,

Anlamına gelir.

MADDE 211- 1. Kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmiş olduğu belirlenen gümrük vergileri geri verilir. Kanunen tahakkuk ettirilmemeleri gerektiği halde tahakkuk ettirilen gümrük vergileri kaldırılır.

Ancak, kanunen ödenmemesi veya tahakkuk ettirilmemesi gereken gümrük vergileri ilgili kişinin kasten yaptığı bir talrifat sonucunda ödenmiş veya tahakkuk ettirilmişse, bu vergilerin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin talepler kabul edilmez.

2. Kanunen ödenmemeleri gereken gümrük vergileri, söz konusu vergilerin yükümlüye tebliğ edilmesi ve ilgilinin 3 yıl içinde gümrük idaresine mtracaatı üzerine geri verilir veya kaldırılır.

Kontrol ve denetleme sonucunda, geri verme veya kaldırma hallerinden birinin tespiti durumunda, aynı süre içinde geri verme veya kaldırma işlemi doğrudan yapılır.

Bu süre mücbir sebep veya beklenmeyen hallerde uzatılabilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 212- Bir gümrük beyannamesine dayanılarak ödenmiş olan gümrük vergileri bu beyannamenin iptal edilmesi üzerine ilgilinin talebiyle geri verilir. Bu istemin, gümrük beyannamesinin iptal edilmesi amacıyla müracaatta bulunulması için öngörülen süreler içerisinde yapılması gerekir.

MADDE 213-1. Beyannamenin tescili tarihi itibarıyla, kusurlu veya ithallerine esas teşkil eden sözleşme hükümlerine aykırı olduklarından bahisle, ithalatçı tarafından kabul edilmeyen eşyaya ilişkin ithalat vergileri geri verilir veya kaldırılır. Kusurlu eşyaya, teslimden önce hasar gören eşya da dahildir.

2. Bu tür eşyaya ilişkin ithalat vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması, kusurlu veya sözleşme hükümlerine aykırı olduklarının tespiti için gerekli olan ilk kullanım dışında eşyanın kullanılmamış olması ve eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesi, koşullarına bağlıdır.

Gümrük idareleri, ilgilinin talebi üzerine, eşyanın ihracı yerine; imhasına, yeniden ihraç amacıyla transit veya gümrük antrepo rejimine tabi tutulmasına veya serbest bölgeye konulmasına izin verirler. Söz konusu işlem veya kullanımlardan birine tabi tutulan eşya, serbest dolaşımda olmayan eşya olarak değerlendirilir.

3. Gümrük beyanından önce denenmek üzere geçici olarak teslim edilen eşyanın vergileri, eşyanın kusurlu veya sözleşme hükümlerine aykırı olduğu hususlarının deneme sırasında anlaşılamadığı kanıtlanmadıkça geri verilmez veya kaldırılmaz.

4. Bu madde uyarınca geri verilecek veya kaldırılacak gümrük vergileri için vergilerin yükümlüye tebliği tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde gümrük idaresine müracaat edilmesi gerekir. Mücbir sebebin tespiti halinde bu süre Müsteşarlığa uzatılır.

MADDE 214- Gümrük vergileri 211, 212 ve 213 üncü maddelerde belirtilen haller dışında, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek hallerde geri verilir veya kaldırılır.

Bu maddede belirlenen geri verme ve kaldırma işlemleri, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliği tarihinden itibaren 1 yıl içinde ilgili gümrük idaresine başvurulması üzerine yapılır.

Ancak, mücbir sebebin tespiti halinde, bu sürenin aşılmasına Müsteşarlığa izin verilir.

MADDE 215- Geri verme veya kaldırma işlemine tabi olmayacak gümrük vergileri miktarı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenir.

MADDE 216- Yetkili idareler tarafından, gümrük vergileri ile bunların ödenmelerine bağlı olarak tahsil edilmiş gecikme faizinin veya gecikme zammının geri verilmesinde idarece faiz ödenmez. Ancak, geri verme kararının alındığı tarihten itibaren 3 ay içerisinde idarece söz konusu kararın uygulanmaması halinde, ilgilinin talebi üzerine, 3 aylık sürenin bitiminden itibaren faiz ödenir. Bu faiz, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun tecil faizine ilişkin hükümlerine göre hesaplanır.

MADDE 217- Gümrük vergilerinin hatalı olarak kaldırılması veya geri verilmesi halinde, başlangıçta tahakkuk eden vergiler ile 216 ncı madde uyarınca ödenmiş faizler yeniden tahsil edilir. Tahsil edilmeyen miktarlar tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde ödenir. Bu süre içinde ödenmeyenler için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ONUNCU KISIM

Diğer Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Liman ve Antrepo İşletmelerinin Yükümlülükleri

MADDE 218- 1. Türkiye ile diğer ülkeler arasında demiryolu dahil kara, deniz ve hava yoluyla yapılan eşya ve yolcu taşımalarında yararlanılan istasyon, deniz ve hava limanlarını işleten kuruluşlar ile posta idareleri, bu Kanun hükümlerine göre gerekli gümrük gözetim ve denetim işlemlerinin yapılmasını sağlamak üzere; yolcu salonları, geçici depolama yerleri, antrepolar ile görevli gümrük ve gümrük muhafaza idarelerinin çalışmalarına elverişli ve yeterli bürolar ve gözetleme kulçeleri tesis etmek; buraların aydınlatma, ısıtma ve temizlik ihtiyaçlarını karşılamak; demirbaş eşya ile telefon ve diğer teknik donanımlarını bedelsiz olarak sağlamak; limanlarda ve gümrük kapılarında gümrük gözetimine tabi eşya ve kişiler ile diğerlerinin birbirine karışmasını önlemeye yönelik her türlü fiziki yapıların sağlanması konusunda Gümrük Müsteşarlığının isteklerini yerine getirmek zorundadırlar.

2. Posta idareleri, 1 inci fıkrada sayılanların yanı sıra posta kolilerinin muayene ve tahlili için gerekli ölçü aletleri ve diğer donanımları sağlamakla yükümlüdür.

MADDE 219- 1. Antrepo işleticileri buralardaki eşyanın güvenliği ve hizmetlerin çabuk görülmesi bakımından, zaman içerisinde Müsteşarlıkça gerekli görülecek ek donanımları ve değişiklikleri yapmak ve ileri teknolojinin gerektirdiği araçları sağlamak zorundadırlar.

2. a) Özel antrepo işleticileri, buralarda görevlendirilmesini istedikleri gümrük veya gümrük muhafaza memurlarına ödenecek olan ve miktarı Müsteşarlıkça belirlenecek fazla çalışma ücretlerini ve yolluklarını peşin olarak gümrük veznesine ödemekle yükümlüdürler.

b) Doğrudan doğruya belirli bir özel veya genel antrepo ile ilgili gümrük işlemlerini yerine getirmek üzere kurulan gümrük ve gümrük muhafaza idarelerinde görevli memurların devlet tarafından belirlenen maaş, fazla çalışma ücreti ve diğer tahsisat tutarları, antrepo işleticileri tarafından her ay peşin olarak gümrük veznesine yatırılmak zorundadır.

c) Posta idarelerinde yapılacak gümrük denetimleri ve gümrük işlemleri nedeniyle gümrük memurlarına ödenecek olan ve Müsteşarlıkça belirlenen fazla çalışma ücretleri, posta idareleri tarafından gümrük veznesine yatırılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışma Zamanları, Gümrük Personelinin Kıyafeti ve Gümrük Bayrağı

BİRİNCİ AYIRIM

Çalışma Zamanı ve Fazla Çalışma Ücreti

MADDE 220- Gümrük idarelerinde normal çalışma saatleri; iklim, mevsim ve bölgenin ekonomik durumu ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak Müsteşarlıkça belirlenir.

35 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, gece ve gündüzün her saatinde yolcu ve yük alıp verme işleri yapılan veya taşıtların geliş ve gidişleri normal çalışma saatlerine uymayan kara hudut kapıları, demiryolu istasyonları ile deniz ve hava limanlarındaki gümrük idareleri devamlı surette açık bulundurulur. Buralarda görevli memurların çalışma saatleri, aralarında nöbet esasına göre düzenlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 221- 1. Yolcuların ve taşıt araçlarının giriş ve çıkışlarına ait işlem dışında, yükleme ve boşaltma ve her türlü gümrük işlemlerinin normal çalışma saatleri içinde yapılması gerekir.

Ancak, bu saatler dışında veya tatil zamanlarında hizmet talebinde bulunulduğunda, yazılı olarak yapılacak bu talep, işin yapılacağı gümrük idare amirince yerinde görültürse, gerekli önlemler alınmak ve çalışacak personelin fazla çalışma ücretleri ve varsa kanuni yollukları talep sahipleri tarafından ödenmek koşuluyla kabul edilir. **Memurlar (gümrüklerdeki sorumlu saymanlık ve TASİŞ personeli dahil) bu suretle kendilerine verilecek işleri yapmakla görevlidirler.** Başmüdür, müdür veya vekilleri normal çalışma saatleri dışında verilecek hizmetleri düzenler ve kontrol ederler. Bunlar ve normal çalışma saatlerine bağlı olmaksızın hizmet görenler 222 nci maddenin 3 üncü fıkrası hükmünden yararlanırlar.

2. Normal çalışma saatleri içinde veya dışında olduğuna bakılmaksızın, çalışma ücretinin yatırılması halinde, özel kurye taşımacılığı gümrük hizmeti ile özel yolcu servisi taleplerinin yetkili gümrük idarelerince karşılanması mümkündür.

MADDE 222- 1. 221 inci maddeye göre çalışacak personele ödenecek çalışma ücretinin miktarı ile bunun tahsil ve dağıtım şekli **Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir. Merkez personeline yapılacak ödemelerin aylık miktarı, en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) % 200'ünü geçemez.**

2. Bu şekilde tahsil edilen çalışma ücretlerinin % 50'si hak sahibi olan personele ödenir. Geri kalan miktarın %40'ı gümrük idaresinin ihtiyaçlarında kullanılmak üzere Merkezdeki hesaba aktarılır.

3. 2 nci fıkra hükmüne göre kullanılan miktar dışında kalan meblağın diğer personele dağıtılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Bu fıkraya göre yapılacak ödemelerde, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz.

İKİNCİ AYIRIM

Gümrük Personelinin Kıyafeti ve Gümrük Bayrağı

MADDE 223- 1. Gümrük muhafaza bölge ve kısım amirleri, memurları; yolcu veya iş sahipleriyle doğrudan temas halinde olan gümrük memurları resmi kıyafet giymek zorundadır.

Resmi kıyafetlerin ve bunlara takılacak kokart, isim plaketleri ve diğer işaretlerin şekli Müsteşarlıkça belirlenir.

2. Başmüdür ve Başmüdür Yardımcıları ile Müsteşarlık merkez teşkilatında çalışan personel 1 inci fıkra hükmünün dışındadır.

MADDE 224- Gütün her saatinde hizmet veren gümrük kapılarında gümrük bayrağı sürekli olarak çekili kalır. Diğer gümrük binalarında ise yalnız kanuni çalışma saatlerinde gümrük bayrağı çekilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gümrüklerde İş Takibi ve Gümrük Müşavirleri

MADDE 225- 1. Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasına ilişkin faaliyetler, 5 inci madde hükümleri çerçevesinde, sahipleri ile bunların adına hareket edenler tarafından doğrudan temsil yoluyla veya gümrük müşavirleri tarafından dolaylı temsil yoluyla takip edilir ve sonuçlandırılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2. Devlet, belediye, il özel idareleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin amir ve memurları, özel hukuk tüzel kişilerinin kendilerini temsile yetkili personeli, tüm gümrük işlemlerini doğrudan temsil yoluyla takip edebilirler.

Kara, deniz ve havayolu işletmeleri ile nakliyeciler kuruluş temsilcileri, taşıdıkları eşyanın sadece transit işlemlerini doğrudan temsil yoluyla takip edebilirler.

MADDE 226- 1. Gümrük müşavirleri her türlü gümrük işlemini takip ederek sonuçlandırabilirler.

2. Gümrük müşavir yardımcılarını bir gümrük müşavirinin yanında çalışır ve onun adına gümrük idarelerinde iş takip edebilirler. Gümrük müşavir yardımcılarının gümrüklerde iş takibine ilişkin sınırlandırmalar yapmaya Gümrük Müsteşarlığı yetkilidir.

MADDE 227- 1. Gümrük müşavir yardımcısı olabilecek kişilerin aşağıda belirtilen koşullara sahip olmaları gerekir.

- a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- b) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmak,
- c) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere; affa uğramış olsalar dahi, ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis ya da kaçakçılık, zimmet, ihtilal, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, yalan yere şahadet, suç tasnii, iftira gibi yitiz kızartıcı suçlar ile resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmamak,

e) Ceza veya disiplin soruşturması sonucunda memuriyetten çıkarılmış olmamak,

f) i) Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi, siyasi bilgiler ve endüstri mühendisliği dallarında eğitim veren fakülte ve yüksek okullardan veya denkliği Yüksek Öğretim Kurumunca tasdik edilmiş yabancı yüksek öğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak,

ii) Diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olduktan sonra (i) alt bendinde belirtilen bilim dallarından lisans üstü seviyede diploma almış olmak ya da ön lisans eğitimi veren gümrük, dış ticaret ve Avrupa Topluluğu konularında uzmanlık programı olan meslek yüksek okullarından mezun olmak,

g) Staj amacıyla bir gümrük müşavirinin yanında üç yıl çalışmış olmak,

h) Yapılan gümrük mevzuatı ve gümrüğe ilişkin iktisadi, ticari ve mali konuları kapsayan sınavda başarılı olmak,

2. a) Gümrük idaresinde en az 15 yıl çalışıp da görevlerinden istifa ederek veya emekli olarak ayrılan memurlardan 1 inci fıkradaki koşulları taşıyanlar, staj koşulu aranmaksızın gümrük müşavir yardımcısı sınavına girebilirler.

b) Gümrük idaresinde en az 15 yıl çalışıp da bunun 3 yılını gümrük muayene memuru, gümrük başmemuru ve gümrük müdür yardımcısı görevlerinde geçirenlerden, görevlerinden istifa eden veya emekliye ayrılan ve 1 inci fıkradaki koşulları taşıyanlar sınav ve staj koşulu aranmaksızın gümrük müşavir yardımcısı olabilirler.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

3. Yukarıda belirtilen koşulları yerine getirenlere gerekli müracaat belgelerinin tamamlanmasından itibaren 60 gün içinde Gümrük Müsteşarlığı tarafından Gümrük Müşavir Yardımcılığı İzin Belgesi verilir. Gümrük müşavir yardımcılarını ancak bu izin belgesini aldıktan sonra mesleki faaliyette bulunabilirler.

MADDE 228- 1. 227 nci maddenin 1 inci fıkrasının (f) bendinin (ii) alt bendi hariç olmak üzere, aynı fıkrada belirtilen koşulları taşıyan ve 3 yıl süre ile gümrük müşavir yardımcılığı yaparak, gümrük mevzuatı ve gümrüğe ilişkin iktisadi, ticari ve mali konuları kapsayan sınavda başarılı olan kişiler, gümrük müşavirliği yapmaya hak kazanır.

2. a) Gümrük idaresinde 10 yıl çalışmış olup, bunun 3 yılını şube müdürü, gümrük müdürü, gümrük muhafaza müdürü, gümrük başmüdür yardımcısı ve gümrük muhafaza başmüdür yardımcısı görevlerinde geçirenlerden, görevlerinden istifa eden veya emekliye ayrılanlar 227 nci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen koşulları taşımaları halinde, staj koşuluna tabi tutulmaksızın gümrük müşavirliği sınavına girebilirler. Bu kişilere, talep halinde sınav ve staj koşulu aranmaksızın Gümrük Müşavir Yardımcısı İzin Belgesi verilir.

b) Gümrük idaresinde gümrük başmüdürü, gümrük muhafaza başmüdürü, gümrük uzmanı, kontrolör, gümrük müfettişi, daire başkanı ve daha üst görevlerde en az 10 yıl çalışmış olanlardan, görevlerinden istifa eden veya emekliye ayrılanlar, 227 nci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen koşulları taşımaları halinde, sınav ve staj koşuluna bağlı olmaksızın gümrük müşaviri olmaya hak kazanırlar.

3. 1 inci ve 2 nci fıkralarda belirtilen koşulları yerine getirenlere, gerekli müracaat belgelerinin tamamlanmasından itibaren 60 gün içinde Müsteşarlıkça Gümrük Müşavirliği İzin Belgesi verilir. Gümrük müşavirleri ancak bu izin belgesini aldıktan sonra mesleki faaliyette bulunabilirler.

MADDE 229- 1. Gümrük müşavirleri tebligat adreslerinde kullanılacak çalışma yerlerini, bu yerin bağlı bulunduğu Gümrük Başmüdürlüğüne yazı ile bildirirler.

2. Gümrük müşavirliğinin bir tüzel kişilik oluşturularak yürütülmesi halinde, tüzel kişilik ortaklarının gümrük müşaviri olması zorunludur. Bu durumda, gümrük beyannamesi veya beyanname kabul edilen diğer belgeler üzerine imzasını atmış olanların vergi kaybına neden olan durumu bildiği veya bilmesi gerektiği hallerde, bunlar, gümrük idaresine karşı bağlı oldukları tüzel kişilikle birlikte müteselsilen sorumlu olurlar. Bu hallerde, ilgili gümrük müşavirinin kişisel cezai sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, işlemi yapan kişi ile birlikte şirket de gümrük idaresince alınan vergiler ve para cezaları yönünden müteselsilen sorumludur.

MADDE 230- Gümrük müşavirleri, kanunlara göre tutmaya mecbur oldukları ticari veya kanuni defterlerini, vekaletname ve sözleşmelerini; işlerine dair yazdıkları ve aldıkları mektup, faks, telgraf ve benzeri belgeler ile düzenledikleri fatura, makbuz ve masraflarına ilişkin belgelerin asıllarını ve örneklerini özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla 5 yıl muhafaza etmeye; bunları gümrük müfettişi, gümrük müfettiş yardımcısı, kontrolör, yetkili gümrük amir ve memurlarına göstermeye; bunların incelenmesine, denetlenmesine izin vermeye ve gerektiğinde yazılı istek üzerine bunları yukarıda belirtilen görevlilere ibraz etmeye mecburdurlar.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ONBİRİNCİ KISIM

Cezalar

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

MADDE 231- 1. Bu Kanun hükümlerine aykırı hareket edenlere bu Kanunda yazılı ceza hükümleri uygulanır.

2. Bu Kanun hükümlerine göre para cezası verilmesinde ve bu cezaların idari itiraz mercilerinin ce hükme bağlanmasında, para cezasını gerektiren eylemde bulunanların kasıtlı olup olmadıkları aranmaz.

3. Bu Kısım hükümlerine göre ceza tayin edilen eylemler hakkında kaçakçılık ve diğer ceza koyan kanunlara göre takibat yapıp, bu Kısımda tayin edilen cezalardan daha ağır bir ceza ile kesin olarak mahkûm edilenler hakkında, ayrıca bu Kısımdaki maddelere göre ceza verilmez.

4. Aynı eylemin bu Kısımda yer alan maddelerdeki cezalardan birden fazlasına temas eder mahiyette olduğu hallerde, daha ağır ceza içeren madde hükmü uygulanır.

5. Bu Kısım hükümlerine göre ceza verilmesi, bu eylemleri yapanlar hakkında diğer idari yaptırımların uygulanmasına engel teşkil etmez.

MADDE 232- 1. 234 üncü madde hükümlerine göre alınacak para cezaları, itiraz olmaksızın vergi tahakkukunun kesinleşmesinden veya idari itirazın red kararı ile sonuçlanmasından sonra karara bağlanır. İdari yargı mercilerine başvurulması, gümrük idaresinin ceza uygulamalarını engellemez. Bu fıkraya göre karara bağlanacak para cezalarının zaman aşımı süresi vergi tahakkukunun kesinleştiği tarihi takibeden günden itibaren işlemeye başlar.

2. 1 inci fıkrada dışında kalan bu Kısımdaki madde hükümlerine göre karara bağlanacak para cezalarının zaman aşımı süresi, söz konusu maddelerde belirtilen usulsüzlüklerin gümrük idarelerine tespit edildiği tarihi takibeden günden itibaren işlemeye başlar.

3. 1 inci ve 2 nci fıkralarda belirtilen para cezaları 3 yıl içinde karara bağlanıp, tebliğ edilmediği takdirde zaman aşımına uğrar.

4. İlgilisine tebliğ edilerek kesinleşen para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

MADDE 233- Bu Kanunun 234 üncü maddesine göre alınan para cezalarının:

a) Muayene ve tahlilden önce cezayı gerektiren durumun meydana çıkarılmasına hizmet veren muhbirlere % 30'u;

b) Cezayı gerektiren durumu muayene, tahlil, denetleme veya inceleme ile meydana çıkaranlara % 30'u;

dağılır. Arta kalanı, Müsteğarlıkça belirtenecek usul ve esaslar çerçevesinde, idarenin eğitim, geliştirme ve otomasyon hizmetlerinde kullanılır. Muhbir olmaması durumunda muhbire ayrılan pay da bu hüküm doğrultusunda kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Vergi Kaybına Neden Olan İşlemlere Uygulanacak Cezalar

MADDE 234- 1. Serbest dolaşıma giriş rejimine veya bir geçici muafiyet düzenlemesine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Eşyanın tarife uygulamasını etkileyen cins, tür ve niteliklerinde veya vergilendirmeye esas olan sayı, baş, ağırlık gibi ölçülerinde aykırılık görüldüğü ve beyana göre hesaplanan gümrük vergisi ile muayene sonuçlarına göre alınması gereken gümrük vergisi arasındaki fark %5'i aştığı takdirde, gümrük vergisinden ayrı olarak bu farkın 3 katı para cezası alınır.

b) Kıymeti üzerinden gümrük vergisine tabi eşyanın beyan edilen kıymeti, muayene ve denetleme sonucunda bu Kanunun 23 ila 31 inci maddelerinde yeralan hükümler çerçevesinde belirlenen kıymete göre noksan bulunduğu takdirde, bu noksanlığa ait gümrük vergisinden başka bu vergi farkının 3 katı para cezası alınır.

2. Ancak, satış birimine göre miktar itibarıyla %5'i geçmeyen bir fark ile maddi hesap hatasından doğan noksan kıymet beyanlarında, bu farklıklara ait gümrük vergisinden başka bu verginin bir katı da para cezası alınır.

3. Genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşları ile özel idareler ve belediyeler için 1 inci ve 2 nci fıkraya hükümleri uygulanmaz. Bu gibi hallerde, 243 üncü maddenin 1 inci fıkraya hükümüne göre işlem yapılır.

4. Bu maddeye göre verilen ceza hiçbir şekilde 243 üncü maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen miktardan az olamaz.

MADDE 235- Teminat alınmış olsa bile, gümrük işlemlerine başlanmadan veya bu işlemler bitirilip gümrük idaresinin izni alınmadan antrepolardan veya gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerlerden kısmen veya tamamen eşya çıkarılması halinde, çıkarılan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra, bu vergilerin 3 katı para cezası alınır.

MADDE 236- 1. Gümrük antrepolarında veya gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerlerde yapılan sayımlarda kayıtlara göre eşyanın bir kısmının noksan olduğunun anlaşılması halinde, noksan çıkan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra, bu vergilerin 3 katı para cezası alınır.

2. Gümrük antrepolarında veya gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerlerde yapılan sayımlarda kayıtlara göre fazla eşya çıkması halinde, bu eşyanın 177 ila 180 inci madde hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulmasının yanı sıra, fazla çıkan eşyaya ait ithalat veya ihracat vergileri tutarı kadar para cezası alınır.

3. Bu maddede belirtilen para cezaları, antrepo işleticilerinin veya kullanıcılarının sorumlulukları göz önünde bulundurularak, yapılan tespite göre bunlardan müteselsilen alınır.

MADDE 237- 1. 42 ila 45 inci madde hükümlerine göre taşıt araçlarının sahipleri, kaptanları veya acentaları tarafından gümrük idaresine verilen özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari veya resmi belgelerdeki kayıtlı miktara göre noksan çıkan kapların mahrecinden yüklenmemiş veya yanlışlıkla başka yere çıkartılmış veya kaza ve avarya sonucunda yok olmuş veya çalınmış bulunduğu gümrük idaresince belirlenecek süre içinde kanıtlanamadığı takdirde, bu noksan kaplara ait eşyadan tarife pozisyonuna veya tarife pozisyonu tespit edilemiyor ise cinsine ve türüne göre tarifede dahil olduğu faslın en yüksek vergiye tabi pozisyonuna göre hesaplanacak gümrük vergisi kadar para cezası alınır.

2. 1 inci fıkraya göre ceza belirlenmesi mümkün olamıyorsa, noksan her kap için 243 üncü maddenin 1 inci fıkrasında belirlenen miktarda para cezası alınır.

3. 42 ila 45 inci madde hükümlerine göre taşıt araçlarının sahipleri, kaptanları veya acentaları tarafından gümrük idaresine verilen özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari veya resmi

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

belgelerdeki kayıtlı miktara göre fazla çıkan kapların yanlışlıkla mahrecinden fazla olarak yüklenmiş olduğu gümrük idaresince belirlenecek süre içinde kanıtlanmadığı takdirde, söz konusu eşyaya el konularak mütadere olunur ve eşyanın CIF kıymeti kadar para cezası alınır.

4. Dökme gelen eşyadaki % 3'ü aşmayan eksiklik ve fazlalıklar için takibat yapılmaz.

5. Bu maddede belirtilen para cezaları, yapılan tespitte göre taşıt araçlarının sahipleri, kaptanları veya acentalardan alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Usulsüzlüklere İlişkin Cezalar

MADDE 238- İthalat veya ihracat vergilerinden muaf eşyayı 33 üncü madde hükümleri gereğince belirlenen gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs edenlerle, bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokanlar veya çıkarıcılar ile buna teşebbüs edenlerden, söz konusu eşyanın ithalata konu olması halinde, CIF değerinin, ihracata konu olması halinde ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınır.

MADDE 239-179 uncu maddenin 1 inci fıkrası hükmüne göre, beyan sahibinin söz konusu eşyayı serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutmak istemesi halinde, eşyanın döviz cinsinden CIF değerinin % 1'i oranında para cezası Türk Lirası olarak alınır.

MADDE 240- 1. Bu kanunda ayrı bir ceza tayin edilmiş haller saklı kalmak üzere, bu Kanuna ve bu Kanunda tanınan yetkilere dayanılarak çıkarılan tüzük, yönetmelik tebliğ ve talimatlarla getirilen şekil ve usullere aykırı hareket edenlere 100.000.000 TL usulsüzlük cezası uygulanır.

2. 1 inci fıkrada belirtilen miktar, her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır, bu hesaplamada 1.000.000 TL'sına kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

3. Usulsüzlük cezası aşağıdaki hallerde 1 inci fıkrada belirtilen miktarın iki katı olarak uygulanır:

a) 6 ve 7 nci maddelere göre, gümrük idarelerince verilen kararlara dayanak oluşturan belge ve bilgilerin, ilgili kişiler tarafından yanlış olarak verilmesi;

b) Vergi kaybı doğurmamasına karşın, 24 üncü maddeye göre birbirleriyle ilişkisi bulunan kişiler arasında bir satış işlemi olması ve bu ilişkinin beyan edilmemesi;

c) Yabancı limanlardan gelen veya Türkiye Gümrük Bölgesinden yabancı limanlara giden gemilerin geliş ve gidişlerinden en az 3 saat önce sahip veya acentası tarafından gümrük idaresine bilgi verilmemesi;

d) 42 nci maddeye göre özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari veya resmi belgenin süresi içinde verilmemesi;

e) Türkiye Gümrük Bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan taşıt araçlarının 91 inci maddeye göre verilen süreleri 24 saate kadar aşması;

f) Gümrük antrepolarının 93 üncü maddenin 3 üncü fıkrasında belirtilen teknik donanımlarında noksanlık bulunması;

g) Gümrük antrepo rejimine tabi tutulan eşyanın, antrepolara konuldukları tarihte işleticiler tarafından kayıtlara geçirilmemesi;

h) Dahilde işleme rejimi altında Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyanın süresi içinde yurtdışı edilmemesi;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

i) Gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyanın, süresi içinde rejimin gerektirdiği işlemlerinin bitirilmemesi;

j) Geçici olarak Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkan eşyanın verilen süreyi aştıktan sonra geri getirilmesi;

k) Herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmayan veya ihracat vergisine ve ticaret politikası önlemlerine tabi olmayan ihracata konu eşyanın cins, tür, miktar veya kıymetinin yanlış beyan edilmesi;

l) Serbest bölgelerde çalışan veya buralara giren ve çıkan kişilerin bu Kanunla konulmuş kurallara uymaması.

m) Kanunun 13 üncü maddesinde belirtilen belgelerin 5 yıl süreyle saklanmaması.

4. Usulsüzlük cezası aşağıdaki hallerde 1 inci fıkrada belirtilen miktarın dört katı olarak uygulanır:

a) Bir kişinin 5 inci madde hükümlerine göre geçerli bir temsil yetkisi olmadığı halde başka bir kişi adına veya hesabına gümrük idarelerinde iş takip etmesi;

b) 34 üncü maddenin 2 nci fıkrası hükümlerinin aksine, karayolu taşıtlarının gümrük idaresinin izni olmadan yük veya yolcu olarak yoluna devam etmesi;

c) 45 inci maddenin 1 inci fıkrası hükümlerine aykırı olarak, gümrük idaresine özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari veya resmi belge verilmeksizin taşıtlardan eşya boşaltılması, bu belgelerde kayıtlı eşyanın cinsinin yanlış beyan edilmesi veya kapların türleri ile üzerlerinde kayıtlı numara ve işaretlerin özet beyan kayıtlarına uygun olmaması;

d) Türkiye Gümrük Bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan taşıt araçlarının 91 inci maddede göre verilen süreleri 48 saate kadar aşması;

e) Genel antrepo ve serbest bölgelere getirilen, parlayıcı, patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan ya da korunmaları özel düzenek ve yapılara gerek gösteren eşyanın 94 ve 154 üncü madde hükümlerine aykırı olarak genel amaçlı eşya konulan yerlerde depolanması;

f) Gümrük antrepolarında bulunan eşyanın gümrük idarelerinin izni olmaksızın 102 nci maddede belirtilen elleçlemelere tabi tutulması;

g) Geçici ithalat rejimi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyanın, verilen süre içinde yeniden ihraç edilmemesi veya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulmaması.

5. Usulsüzlük cezası aşağıdaki hallerde 1 inci fıkrada belirtilen miktarın altı katı olarak uygulanır:

a) Türkiye Gümrük Bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan taşıt araçlarının 91 inci maddede göre verilen süreleri 72 saate kadar aşması;

b) Herhangi bir ithalat veya ihracat vergi kaybına neden olunmaması koşuluyla, dahilde işleme rejimi altında yurda getirilen eşyanın amacı dışında kullanılması;

c) Geçici ithalat rejimi kapsamında, ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle ithal olunan eşyanın gümrük idarelerinin izni olmaksızın hak sahibi olmayan kişilere kullandırılması.

6. Usulsüzlük cezası aşağıdaki hallerde 1 inci fıkrada belirtilen miktarın sekiz katı olarak uygulanır:

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) 34 üncü maddenin 3 üncü fıkrası hükümlerinin aksine, Türkiye Gümrük Bölgesine giren gemilerin rota değiştirmesi, yolda durması, başka gemilerle temas etmesi, gümrük gözetimi yapılması için yol kesmemesi veya gümrük idaresi bulunmayan yerlere yanaşması;

b) Taşıt araçlarının 33 üncü ve 91 inci maddede belirtilen önceden belirlenmiş yollar dışında seyretmesi;

c) Türkiye Gümrük Bölgesinde karayoluyla transit eşya taşıyan taşıt araçlarının 91 inci maddede göre verilen süreleri 72 saatten daha fazla bir süre ile aşması.

ONİKİNCİ KISIM

İtirazlar

MADDE 241-1. Yükümlüler, kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri için tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ilgili gümrük idaresine verecekleri bir dilekçe ile düzeltme talebinde bulunabilirler.

2. Düzeltme talepleri ilgili gümrük müdürlüğü tarafından 30 gün içinde karara bağlanarak yükümlüye tebliğ edilir.

3. Kişiler, düzeltme taleplerine ilişkin kararlara, idari kararlara, gümrük vergilerine ve cezalara karşı 7 gün içinde kararın alan gümrük idaresinin bağlı bulunduğu gümrük başmüdürlüğü nezdinde itirazda bulunabilirler.

4. Gümrük başmüdürlüklerine intikal eden itirazlar 30 gün içinde karara bağlanarak ilgili kişiye tebliğ edilir.

5. İlk kararın alındığı idarenin gümrük başmüdürlüğü olduğu hallerde, bu karara karşı 15 gün içinde Gümrük Müsteşarlığına itiraz edilebilir.

6. Gümrük Müsteşarlığına intikal eden itirazlar 45 gün içinde karara bağlanarak ilgili kişiye tebliğ edilir.

7. Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığı kararlarına karşı işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir.

MADDE 242-1. İlgili kişilere 197 nci maddeye göre tebliğ edilen gümrük vergilerinin hesaplanmasında esas alınan kimyevi tahlil sonuçlarına karşı tebliğden itibaren 15 gün içinde gümrük başmüdürlüğüne yazılı olarak itiraz edilebilir.

2. İtiraz üzerine, birinci tahlilin yapıldığı gümrük laboratuvarında görevli olan ve ilk tahlili yapan kimyager dışındaki iki kimyager tarafından ikinci tahlil yapılır. Yükümlünün talebi halinde, gümrük idareleri, gümrük kimyageri olmayan bir gözlemci kimyagerin de ikinci tahlilde hazır bulunmasına izin verirler.

Üç kimyagerden fazla kimyager bulunmayan gümrük laboratuvarında yapılan tahlile itiraz edilmesi halinde, ikinci tahlil en az iki kimyager bulunan en yakın gümrük idaresine ait laboratuvarda yapılır.

İkinci tahlil isteyenlerden, haklı çıktıkları takdirde geri verilmek üzere, tahlil masrafı alınır. Tahlil tarifeleri ilgili kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle Müsteşarlığın bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenir.

3. İkinci tahlil sonucu, eşyanın teknik özelliklerinin ve niteliklerinin belirlenmesi yönünden kesindir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 243- Bu Kanuna göre verilen para cezalarına karşı idari yargı mercilerine itiraz yoluna gidilmeden ve ceza kararlarının tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde söz konusu cezanın ilgili kişi tarafından ödendiği veya ödeneceği yazılı olarak gümrük idaresine bildirildiği ve bu miktarın ceza kararlarının tebliği tarihinden itibaren 2 ay içinde ödendiği hallerde, ilgili kişilerin itirazı düşer. Bu durumda, kesilen para cezası üçte bir noksanı ile tahsil edilir.

MADDE 244- 1. Yükümlüler, gümrük idaresine verdikleri beyanname ve bu beyanname eki bilgi ve belgeler esas alınmak suretiyle kendileri tarafından hesaplanan gümrük vergilerine itirazda bulunamazlar.

2. İdari yargı mercilerine yapılan itirazda, gümrük idaresine itiraz sırasında kullanılan bilgi ve belgeler dışında herhangi bir bilgi ve belge kullanılamaz.

3. Alınan kararlara karşı idari yargı merciine başvurulması, bu kararın idare tarafından uygulanmasına engel oluşturmaz.

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler, Geçici Maddeler ve Yürürlük

BİRİNCİ BÖLÜM

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 245- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle;

a) Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun 113, 117 ve 118 inci maddeleri ile aynı Kanunun 07.06.1926 tarihli 906 sayılı Kanunla değiştirilen 112 ve 116 ncı maddeleri;

b) 30.11.1960 tarihli 146 sayılı Kanun;

c) 19.07.1972 tarihli 1615 sayılı Gümrük Kanunu ile bu Kanunda değişiklik yapan 25.02.1981 tarihli 2419 sayılı, 18.04.1983 tarihli 2817 sayılı, 22.05.1987 tarihli 3375 sayılı, 10.02.1994 tarihli 3968 sayılı, 03.04.1997 tarihli 4236 sayılı kanunlar ile 07.02.1990 tarihli 3612 sayılı Kanunun 55 inci maddesi;

d) 30.06.1995 tarihli 564 sayılı Kanun Hükümünde Kararname;

e) 7.1.1932 tarihli 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 15 ve 16 ncı maddeleri;

Yürürlükten kaldırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Geçici Maddeler

GEÇİCİ MADDE 1-1. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Gümrük Bölgesindeki gümrük sundurmalarında veya gümrükçe eşya konulmasına izin verilen yerlerde bulunan eşyanın buralardaki bekleme süreleri ile bunlara ilişkin süre uzatım talepleri hakkında yürürlükten kaldırılan Gümrük Kanunu hükümleri uygulanır.

2. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte genel, özel veya fiktif antrepolarda bulunan eşyanın, buralardaki bekleme süreleri bu Kanun hükümlerine tabidir.

GEÇİCİ MADDE 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bir eşya hakkında rejim beyanında bulunulmuş olmakla birlikte, henüz sonuçlandırılmamış gümrük işlemlerinin yürütülmesinde beyan hak sahibi olarak adlandırılan mükellefin lehine olan hükümler uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Beyanamesi tescil edilmiş eşya ile ilgili olarak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere 45 gün içinde beyan hak sahiplerinin rejim değişikliği talepleri kabul olunur. Ancak, bu taleplerin kabulü, alınmış veya alınacak ceza kararlarının uygulanmasını ortadan kaldırmaz.

GEÇİCİ MADDE 3-1. Başka kanunlarda Gümrük ve Tekel Bakanlığı'na; Gümrük Müsteşarlığının görev ve yetki alanına giren konularda Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na yapılan atıflar Gümrük Müsteşarlığı'na yapılmış sayılır.

2. Halen yürürlükte bulunan kanunlarda 1615 sayılı Gümrük Kanunu ile söz konusu Kanunda değişiklik yapan kanunlara yapılmış olan atıflar bu Kanuna yapılmış kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 4- Yürürlükten kaldırılan Gümrük Kanunu hükümlerine göre tasfiyelik hale gelmiş eşyanın, ihale ilanının henüz yayınlanmamış veya perakende satışına karar verilmemiş olması ve beyan sahibinin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 30 gün içinde gümrük idaresine başvurması halinde, bu Kanunun 179 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Dış ticaret tahdidine giren eşyalar için bu madde hükmü uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 5- 1. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce gümrük komisyoncu yardımcısı karnesine sahip olanlar, Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıl içinde Gümrük Müsteşarlığına müracaat etmeleri halinde, öğrenim şartı hariç olmak üzere 227 nci maddede belirtilen koşulları taşımaya devam ettiklerinin anlaşılması durumunda, kendilerine Gümrük Müşavir Yardımcısı İzin Belgesi verilir. Bu şekilde gümrük müşavir yardımcısı olanlar en az lise mezun olmaları halinde, gümrük müşavirliği için açılacak ilk üç sınava girebilirler.

2. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce gümrük komisyoncusu karnesine sahip olanlar, Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıl içinde Gümrük Müsteşarlığına müracaat etmeleri halinde, öğrenim şartı hariç olmak üzere 227 nci maddede belirtilen koşulları taşımaya devam ettiklerinin anlaşılması durumunda, kendilerine Gümrük Müşavirliği İzin Belgesi verilir.

3. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yürürlükten kaldırılan 1615 sayılı Gümrük Kanununun 167 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası ile 168 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre gümrük komisyoncusu veya gümrük komisyoncu yardımcısı olmaya hak kazananların görevlerinden istifa etmelerini veya emekli olmalarını müteakip, kendilerine bu Kanun hükümlerine göre gümrük müşavirliği veya gümrük müşavir yardımcılığı izin belgesi verilir.

4. 227 nci maddenin 1 inci fıkrasının (d) bendinde belirtilen suçlarla ilgili olarak devam eden davalar bulunduğu takdirde, 1 inci ve 2 nci fıkralarda yer alan 2 yıllık müracaat süresine bakılmaksızın, her halükarda davanın lehte sonuçlanmasından itibaren bir yıl içinde Müsteşarlığa müracaat edilmesi gerekir.

GEÇİCİ MADDE 6- Gümrük müşavirleri ve gümrük müşavir yardımcıları çıkarılacak bir kanunla bağlı buldukları gümrük başmüdürlüğü görev alanı itibarıyla kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu şeklinde örgütleninceye kadar aşağıdaki hükümler uygulanır;

1. 1615 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre kurulan Gümrük Komisyoncuları Dernekleri faaliyetlerine devam eder ve sınav açılması ile izin belgeleri verilmesi işlemleri Gümrük Müsteşarlığınca yürütülür.

a) Gümrük müşavirliği ve gümrük müşavir yardımcılığı sınavları Müsteşarlıkça belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde her yıl bir kez yapılır.

b) 227 ve 228 inci maddelerde belirtilen koşulları sınavın açıldığı yıl başında sağlamış olanlar, o yıl açılan gümrük müşavirliği veya gümrük müşavir yardımcılığı sınavlarına müracaat edebilirler.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Gümrük müşavirliği ve gümrük müşavir yardımcılığı sınavlarına en fazla üçer kez girilebilir.

2. Gümrük müşavirliği veya gümrük müşavir yardımcılığı mesleğinin vakar ve onuruna aykırı fiil ve hareketlerde bulunanlarla, görevlerini yapmayan veya kusurlu olarak yapan ya da görevinin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunan meslek mensupları hakkında, gümrük müşavirliği hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi amacıyla, durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre aşağıda tanımlanan disiplin cezaları verilir.

a) Uyarma: Meslek mensubuna mesleğinin icrasında daha dikkatli davranması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

b) Kınama: Meslek mensubuna görevinde ve davranışında kusurlu sayıldığıının yazı ile bildirilmesidir.

c) Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma: Mesleki sıfatı saklı kalmak şartıyla altı aydan az, bir yıldan çok olmamak üzere mesleki faaliyetten alıkoymadır.

d) Meslekten çıkarma: Meslek mensubunun izin belgesinin geri alınarak, bir daha bu mesleği icra etmesine izin verilmemesidir.

3. Mesleki kurallara, mesleğin vakar ve onuruna aykırı fiil ve harekette bulunanlarla, görevin gerektirdiği güveni sarsıcı harekette bulunan meslek mensupları hakkında, ilk defasında uyarma, tekrarında ise kınama cezası uygulanır.

Görevini bağımsızlık, tarafsızlık ve dürüstlikle yapmayan veya kusurlu olarak yapan ya da bu Kanunda yer alan mesleğin genel prensiplerine aykırı harekette bulunan meslek mensupları için geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası uygulanır.

Sahte belgelere dayanılarak yanlış beyanda bulunulduğunun, ancak bu durumun gümrük müşavirinin bilgisi dışında olduğunun, bununla birlikte, bir araştırma sonucunda gerçek durumun öğrenilebileceğinin Gümrük Müsteşarlığı merkez denetim elemanlarınınca rapora bağlandığı durumlarda, ilgili gümrük müşavirine ilk defasında kınama cezası verilir. Bu hususun tekrerrütmesi halinde geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası uygulanır.

7.1.1932 tarih ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun hükümlerine göre kaçakçılık suçundan mahkumiyet kararı kesinleşen meslek mensuplarına, meslekten çıkarma cezası verilir.

4. Üç yıllık bir dönem içinde iki veya daha fazla disiplin cezasını gerektiren davranışta bulunan meslek mensubuna, her yeni suçu için bir öncekinden daha ağır ceza uygulanabilir. Beş yıllık dönem içinde iki defa mesleki faaliyetten alıkoyma cezası ile cezalandırılmasından sonra bu cezayı gerektiren fiili yeniden işleyen meslek mensupları hakkında meslekten çıkarma cezası uygulanır.

Disiplin kurulları bir derece ağır veya bir derece hafif disiplin cezasının uygulanmasına karar verebilirler. Takibat ve hüküm tesisi, disiplin soruşturması yapılmasına ve disiplin cezası uygulanmasına engel değildir.

5. Meslek mensubu hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Yetkili disiplin kurulunun on günden az olmamak üzere verdiği süre içinde savunma yapmayanlar, savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Disiplin cezaları kesinleşme tarihinden itibaren uygulanır.

6. Gümrük müşavirleri ve gümrük müşavir yardımcıları, görevleri sırasında veya görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı fiillerinin niteliğine göre Türk Ceza Kanununun devlet memurlarına ait hükümleri uyarınca cezalandırılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

7. Disiplin cezaları bir dava sonucuna bağlı olmaksızın mevzuat hükümlerine aykırılığı gümrük idarelerince tespit edildiği tarihten itibaren 3 yıl süreyle uygulanmadığı takdirde zaman aşımına uğrar. Mevzuata aykırı işlem ve eylemlerin aynı zamanda bir adli kovuşturma konusu olması halinde, bu aykırılık için Türk Ceza Kanununda öngörülen zamanaşımı hükümlerine göre disiplin cezası verilebilir.

8. 2 numaralı bentte belirtilen uyarma ve kınama cezası yetkili gümrük başmüdürlüğü geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası Müsteşarlık Merkez Disiplin Kurulu, meslekten çıkarma cezaları Müsteşarlık Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilir.

9. Bu Kanuna ve gümrüklerde uygulanan mevzuat hükümlerine aykırı hareketleri görülen gümrük müşavirleri ve gümrük müşavir yardımcılarının izin belgeleri gümrük müfettişleri, müfettiş yardımcıları, kontrolörler ve gümrük başmüdürleri tarafından gerek görülmesi halinde tedbir mahiyetinde geçici olarak alınır ve gümrüklerde iş takip etmelerine izin verilmez. Bu durum, gerekçesiyle birlikte izin belgesinin alınmasını izleyen günde Müsteşarlığa bildirilir. Bu şekilde izin belgeleri alınanlar hakkında geçici mesleki faaliyetten alıkoyma cezası verilmesi halinde, tedbir mahiyetinde izin belgelerinin alındığı süre verilen cezadan mahsup edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yürürlük ve Yürütme

MADDE 246- Bu Kanun yayımını izleyen tarihten itibaren 3 ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 247- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 86'ya Ek)

1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248)

T.C.

Plan ve Bütçe Komisyonu

5.8.1999

Sayı : A.01.1.PBK/51

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görüşülerek kabul edilen ve 86 S. Sayısı ile dağıtılarak, Genel Kurul gündeminde yerini alan "Gümrük Kanunu Tasarısı"nın Komisyonumuzda yeni oluşturulan metine uygun gerekçelerin yerine sehven Alt Komisyonunda kabul edilen gerekçelerin S. Sayısında yer aldığı tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca kabul edilen metne uygun ekteki gerekçelerin baskı yapılarak 86 Sıra Sayısına ek olarak dağıtılması hususunda gereğini tensiplerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Metin Şahin

Antalya

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNCA KABUL EDİLEN METNE İLİŞKİN
GENEL GEREKÇE VE MADDE GEREKÇELERİ**

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir ortaklık yaratan Ankara Anlaşması 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmış, 4.2.1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 22.10.1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu anlaşmanın 2 nci maddesinin 2 ve 3 üncü fıkralarında; anlaşmanın amaçlarına ulaşmak için 3, 4 ve 5 inci maddeler uyarınca zaman içerisinde bir Gümrük Birliği kurulacağı ve

ortaklığın, hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem adı verilen safhadan sonra sağlanacağı belirtilmektedir.

Anlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrası; Tarafların geçiş dönemi içerisinde karşılıklı ve dengeli yükümlülüklerle dayalı olarak, aşamalı bir şekilde gümrük birliği kuracakları ve ortaklığın iyi işlemesi, bunun gerektirdiği ortak tedbirlerin geliştirilmesi için ekonomi politikalarını uyumlaştıracaklarını hükme bağlamıştır.

Yukarıda sözü edilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış bulunan Katma Protokol ise, 22.7.1971 tarih 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 21.12.1972 tarih ve 7/5476 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Protokolün 10 ve 11 inci maddeleri ile, geçiş döneminin, Protokolün yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 22 yıl sürmesi öngörülmüştür. Buna göre, Toplulukta serbest dolaşım halinde olan ve Protokol kapsamında bulunan ürünlerin Türkiye'ye ithalinde alınan gümrük vergilerinin belli bir süre içinde sıfırlanması, bazı ürünlerin 12 yıl, bazı ürünlerin ise 22 yıl içinde gümrük vergilerinin sıfırlanması hedeflenmiştir. Topluluk ise, Türk sanayi ürünlerinin ithalatından geçiş döneminin başladığı tarihten itibaren gümrük vergisi almamaktadır. Bahse konu geçiş dönemi 1995 yılının sonunda tamamlanmış ve 1.1.1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gümrük birliği tesis edilmiştir.

Katma Protokolün 6 ncı maddesi; geçiş dönemi içerisinde tarafların gümrük konusundaki kanun, yönetmelik ve idari tasarruflarını, birbirine yakınlıştıracaklarını hükme bağlamıştır.

Son olarak, Avrupa Birliği - Türkiye Ortaklık Konseyi tarafından 06.03.1995 tarihinde kabul edilen, taraflar arasında sağlanacak gümrük birliğinin esaslarını içeren Kararın 26 ncı maddesinde aşağıdaki husus hükme bağlanmıştır:

"Bu Kararın yürürlüğe giriş tarihinde, Türkiye, Topluluk Gümrük Kodunu oluşturan (EEC) 2913/92 sayılı ve 12 Ekim 1992 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen (EEC) 2454/93 sayılı ve 2 Temmuz 1993 tarihli Komisyon Yönetmeliğini temel alan aşağıdaki konulara ait hükümleri benimseyecektir:

- a) Eşyanın menşei
- b) Eşyanın gümrük kıymeti
- c) Gümrük Birliği Bölgesine gelen eşyanın gümrüğe sunulması
- d) Gümrük beyanı
- e) Serbest dolaşıma giriş
- f) Askıya alma düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük işlemleri
- g) Eşyanın dolaşımı
- h) Gümrük yükümlülüğü
- i) Başvuru hakkı."

Bu bakımdan, kısaca Ortak Gümrük Kanunu diye adlandırılabilir olan Konsey Yönetmeliğinin ana müesseselerinin millî mevzuatımıza yansıtılması gerekli görülmüştür. Diğer taraftan, Ortak Gümrük Kanununda bulunan bazı hususlar ekonomik faaliyetlerin olumlu yönde gelişimini sağlayan ve bürokratik işlemleri azaltan düzenlemeler olarak değerlendirilmektedir.

Bu nedenle, Kanun tasarsına Ortak Gümrük Kanununun bütün temel müesseseleri alınmış ve Türkiye'nin milli ihtiyaçlarını karşılayan maddeler ile uygulamaya açıklık getiren maddeler tasarıya eklenmiştir. Başka bir deyişle, Topluluk ile sağlanan Gümrük Birliğine bağlı olarak, mevcut Gümrük Kanunumuz ve ilgili mevzuat basitleştirilmiş, bazı boşluklar giderilmiş ve Avrupa Birliği gümrük mevzuatı ile gerekli entegrasyon sağlanmıştır.

Kanunun getirdiği en önemli yenilik; gümrük tarifesi dışındaki önlemlerle yerli tarım ve sanayi ürünlerinin korunmasına olanak sağlanabilmesidir. Kanunun birçok maddesinde tarım politikası ve ticaret politikası önlemlerine atıfta bulunularak, bu önlemler doğrultusunda gümrük rejimlerinin uygulanması olanağı yaratılmıştır. Örneğin, yerli ürünlerin korunmasına yönelik olarak miktar veya tarife kotaları uygulanması yönünde alınacak kararlar, tarım ürünlerinin iç piyasa dengesini bozacak ölçüde ihracını engellemek üzere bunlardan ihracat vergisi alınması yönündeki kararlar uygulamaya konulduğu tarihte, Gümrük Kanununun ilgili hükümlerine göre gerekli işlemler yapılacaktır.

Diğer bir yenilik, Eşyanın Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem veya Kullanıma Tabi Tutulması kavram ve uygulaması kapsamında gümrük işlemlerinin daha anlaşılabilir hale getirilmesidir. Bu sistematik yapı içerisinde, eşya, gümrük rejimine tabi tutulabilmekte, serbest bölgeye konulabilmekte, gümrük birliği gümrük bölgesi dışına yeniden ihraç edilebilmekte, imhası veya hazineye terki mümkün olabilmektedir. Sözü edilen gümrük rejimleri ise, serbest dolaşıma giriş, transit, antrepo, dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme, geçici ithalat, hariçte işleme ve ihracat rejimleri şeklinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Kanunun getirdiği diğer bir yenilik; kişilerin bir eşya ile ilgili olarak gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma başlamadan önce, gümrük idarelerine başvurarak gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar alınmasını isteme hakkına sahip olabilmeleridir. Böyle bir talebin usulüne uygun olarak yapılması halinde, gümrük idarelerinin ilgiliye 30 gün içinde aldıkları karar yazılı olarak bildirmeleri gerekecektir. Ayrıca, kişiler gümrük tarifelerinin ve menşé kurallarının uygulanması ile ilgili olarak Gümrük Müsteşarlığından "bağlayıcı tarife ve menşé bilgisi" isteme hakkına sahip olacaklardır.

Öte yandan, kara, deniz ve hava taşıtlarının gümrük idarelerine verdikleri üç değişik forma bağlanmış Türkçe giriş ve çıkış manifestoları bu Kanun uygulamasında artık "Özet Beyan" adı verilen tek bir forma bağlanmakta ve bu sayede üç ayrı form uygulamasının yarattığı karmaşıklıklar ortadan kaldırılarak bürokratik işlemler basitleştirilmektedir. Ayrıca söz konusu taşıt araçlarının orijinal manifesto, TIR karnesi veya konşimento gibi eşyanın teşhisi için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören ticari veya resmî belgeleri gümrük idarelerine ibraz etmeleri halinde, kendilerinden ilave olarak özet beyan alınmayacaktır.

Bu Kanunun öngördüğü en önemli değişikliklerden biri de mevcut uygulamadaki sundurma rejiminin "Eşyanın Geçici Depolanması" adı altında yeniden düzenlenmesidir. Bu suretle, eşyanın bir an önce ekonomiye kazandırılmasını ve deniz-hava limanlarında eşya sirkülasyonunun hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, eşyanın geçici depolama yerlerinde bekleme süreleri kısaltılmaktadır. Bunun yanı sıra, hemen belirtmek gerekir ki, yeniden düzenlenen antrepo rejiminde bekleme süreleri sınırsız kılınmıştır.

Antrepo rejiminde getirilen diğer bir yenilik, gümrük kontrolleri aynı kalmak kaydıyla, antrepo işleticisi kamu kuruluşlarının yanı sıra özel kuruluşlara da genel veya özel antrepo işletme hakkı tanınmasıdır. Bu şekilde, özel sektör kuruluşlarının ekonomik yönden gerekli görmeleri halinde

antrepo açıp işletebilmeleri ve faaliyetlerinde daha liberal olabilmeleri mümkün kılınmaktadır. Ayrıca, genel antrepoların özel bölümlere ayrılabilmesi ve buralarda eşya depolanması ile ekonomik faaliyetlerde bulunulması, eşyanın işletici kuruluşun yanı sıra kullanıcı kuruluşun da sorumluluğuna bırakılabilmesini mümkün kılacaktır.

Tasarıyla eşya sahiplerini dolaylı temsil yoluyla temsil etmek suretiyle, gümrük idarelerinde iş takip eden gümrük komisyoncularının unvanları gümrük müşaviri olarak değiştirilmiş; gerekli koşulları taşıyan ve yeterli bilgi ve beceri düzeyine gelen meslek mensupları gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı olarak yetkilendirilmiştir. Ayrıca, tasarı ile getirilen düzenlemelerle, etkin gümrük denetiminin sağlanması yönünde gümrük müşavirlerine daha fazla sorumluluk verilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu Kanunun amacının Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren, çıkan eşya ve taşıt araçlarına uygulanacak gümrük kurallarının belirlenmesi olduğu ifade edilmiştir.

Madde 2. — Bu maddede Türkiye Gümrük Bölgesinin tanımı yapılmış; Türkiye karasuları, iç suları ve hava sahasının gümrük bölgesine dahil olduğu ifade edilmiştir.

Madde 3. — Kanun metni içinde kullanılan deyimlerin ve kavramların farklı şekilde yorumlanmaması amacıyla bu Kanunda geçen bazı terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 4. — Bu madde ile gümrük idarelerinin yapacakları gözetim ve denetime tabi olacak yükümlülerin uymaları gereken genel kurallar ile bu kişilerin yükümlülükleri belirtilmiştir.

Madde 5. — Bu maddede kişilerin gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere kimleri temsilci tayin edecekleri hükmüne bağlanarak, doğrudan temsil ile dolaylı temsilin kimler tarafından ve nasıl olacağı belirtilmiştir.

Madde 6. — Gümrük idarelerinin gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin bir karar vermesini isteyen kişilerin izleyeceği yol ile idarelerde yürütülecek karar alma sürecine ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır.

Madde 7. — Gümrük idareleri tarafından verilen ve ilgilinin lehine olan kararların eksik veya yanlış bilgilere dayanarak verilmiş olması halinde yapılacak işlemler bu maddede belirtilmiştir. Bu gibi durumlarda alınan karar iptal edilecektir.

İlgilinin lehine olan ve bu maddede belirtilen haller dışında bir kararın verilebilmesi için öngörülen bir veya daha fazla koşulun gerçekleşmemiş veya gerçekleşemez olması halinde, bu kararın iptal edilebileceği veya değiştirilebileceği hükmüne bağlanarak, buna ilişkin işlemler maddede yer almıştır.

Madde 8. — Bütün kişilerin gümrük idarelerinde gümrük mevzuatının uygulanması hakkında bilgi talep etmeleri mümkün bulunmaktadır. Bu bilgiler gümrük idareleri tarafından ücretsiz sağlanır. Bu madde, bilgi istenilmesine ilişkin genel hükümleri içermektedir.

Madde 9. — Bu madde kişilerin yazılı talepleri üzerine Gümrük Müsteşarlığı veya yetkilendirdiği gümrük idaresi tarafından bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşe bilgisini vermesini öngörmektedir.

Bağlayıcı tarife veya bağlayıcı menşe bilgisinin bağlayıcılığı, geçerlilik süresi, geçerliliğini kaybetme koşulları ve bunun istisnaları madde metninde yer almıştır.

Madde 10. — Gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için gerekli görülen bütün önlemlerin Gümrük Müsteşarlığınca alınacağı hususu bu maddede belirtilmiştir.

Dünyanın her yerinde gümrük mevzuatı, uyulması zorunlu birçok hüküm içermekte ve bu hükümler sayısız bürokratik işlemin yapılmasını öngörmektedir. Ancak, yeni ekonomik oluşumlar,

yeni buluşlar ve yeni idari yapılanmalar, gümrük mevzuatının bu oluşumların gerisinde kalmasına yol açabilmektedir. Maddenin 2 nci fıkrası bu gibi hallerde gümrük mevzuatının basitleştirilebilmesi için gerekli düzenlemelerin yönetmelikle yapılması konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki vermektedir.

Madde 11. — Bu madde ile gümrük işlemleri ile ilgili kişilerin, bu işlemlerle sınırlı kalmak koşuluyla, gümrük idarelerinin talep ettiği belge ve bilgileri vermesi gerektiği hususu hüküm altına alınmıştır. Gümrük işlemleri nedeniyle, alım-satım faturası, proforma faturalar, alım-satım sözleşmesi ithal veya ihraç eşyasına ilişkin firmanın muhasebe kayıtları gibi beyanı destekleyen belge ve bilgiler talep halinde gümrük idaresine ibraz edilecek; bu bilgilerin gizliliği ileri sürülerek bunların verilmesinden kaçınılamayacaktır.

Madde 12. — 11 inci maddede belirtilen belge ve bilgiler mesleki veya ticari sırlar olabilmektedir. Bu durumda, mesleki veya ticari sır niteliğinde olan bilgilerin gümrük idarelerine ibraz edilmesi nedeniyle kişilerin zarar görmesi engellenmelidir. Bu madde, yargı kararları dışında gümrük idarelerinin söz konusu bilgileri ilgili kişilerin izni olmadıkça açıklayamayacaklarını hüküm altına almıştır.

Madde 13. — Gümrük denetimleri fiili ithal veya ihraç işlemlerinden yıllar sonra da yapılabilir. Bu bakımdan, gümrük mevzuatının uygulanmasına ilişkin belgelerin sonraki yıllarda tekrar incelenme zorunluluğu doğabilmektedir. Bu madde, söz konusu belgelerin gümrük denetimi amacıyla saklanacağı süreyi ve bu sürenin başlangıcının nasıl belirleneceğini hüküm altına almıştır.

Madde 14. — Bu madde, gümrük mevzuatının uygulanması amacıyla, tayin edilen süre, tarih ve vadelerin, aksine bir hüküm bulunmadıkça uzatılmayacağını veya ertelenmeyeceğini hüküm altına almaktadır.

Madde 15. — Bilindiği gibi gümrük birliğinin temel koşullarından biri üye ülkelerin kendi aralarındaki ticaretten ithalat veya ihracat vergileri almamalarının yanı sıra üçüncü ülkelere karşı bir ortak gümrük tarifesi uygulamalarıdır.

Bu amaçla hazırlanan ve Avrupa Birliğinin yetkili organlarında kabul edilerek yürürlüğe konulan ortak gümrük tarifesi birliğe üye tüm ülkelerde uygulanmaktadır. Türkiye'nin de gümrük birliği üyesi olarak bu ortak tarifeyi uygulamaya koyma zorunluluğu bulunmaktadır.

Maddenin ilk fıkrasında, gümrük yükümlülüğünün doğması halinde, kanunen alınacak vergilerin gümrük birliği amaçlarına uygun olarak yürürlüğe konulmuş Türk Gümrük Tarife Cetveline göre hesaplanacağı hüküm altına alınmıştır.

2 nci fıkrada ise eşya ticaretine ilişkin özel hükümlerle belirlenmiş diğer önlemlerin eşyanın tarife sınıflandırılmasına göre uygulanacağı belirtilmiştir. Bu durumda, bir eşyanın ithalatına veya ihracatına bir önlem getirilmek isteniyorsa, eşyanın ticari markası veya ticari isminin değil, Kombine Eşya Nomanklatüründe yer alan pozisyon numarası ve gümrük literatürü ile belirlenmiş ismi gözönünde bulundurulacaktır.

Maddenin 3 üncü fıkrasında gümrük tarifesinin kapsamı belirlenmiştir. Buna göre, gümrük tarifesi; Bakanlar Kurulunca kabul edilen Türk Gümrük Tarife Cetvelini, tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen cetvelleri; gümrük tarifesinde yer alan gümrük vergi oranlarını; tarım politikası veya tarım ürünleri ile ilgili özel düzenlemelere ilişkin tarımsal mali yükleri; Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli tarife anlaşmalarında yer alan tercihli tarife uygulamalarını; Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarını; ithalat vergilerinde bazı eşyaya koşullu

olarak uygulanacak muafiyet veya indirim uygulamalarını; bunların dışında kalan diğer tarife uygulamalarını kapsadığı belirtilmektedir.

Maddenin 4 üncü fıkrası, gerekli koşulların sağlanması ve beyan sahibinin talep etmesi halinde, ithal eşyasına kanuni vergi oranı yerine 3 üncü fıkranın (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen indirimli veya tercihli tarifelerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5 inci fıkrada ise (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen tarife uygulamalarının belirli bir ithalat hacmi ile sınırlandırılması halinde, tarife kotalarının söz konusu olduğu durumlarda tespit edilen ithalat hacmi sınırına ulaşıldığında; tarife tavanlarının söz konusu olduğu durumlarda da Bakanlar Kurulu Kararı ile uygulamanın durdurulacağı hükmü yer almıştır.

Maddenin 6 ncı fıkrası "eşyanın tarife pozisyonu" kavramına açıklık getirmektedir. Buna göre, yürürlükteki hükümlere uygun olarak bir eşyanın girmesi gereken Türk Gümrük Tarife Cetvelinin veya 3 üncü fıkranın (b) bendinde öngörülen diğer bir alt pozisyonu ile tamamen veya kısmen Türk Gümrük Tarife Cetveline dayanan veya bu cetvele alt açılımlar ekleyen ve özel alanlara ait eşya ticaretine ilişkin tarife önlemlerinin uygulanması için tespit edilen diğer cetvellerin alt pozisyonunun saptanması anlaşılır.

7 nci fıkrada, Gümrük Tarife Cetveli, izahnamesi ve eşya fihristinin, Müsteşarlıkça hazırlanacağı ve Resmi Gazetede yayımlanacağı belirtildikten sonra bu metinlerin idari ve kazai uygulamalarda esas tutulacağı belirtilmiştir.

Madde 16. - Bu maddede "tercihli tarife uygulaması" kavramı açıklanmakta ve bu uygulamadan nasıl yararlanılabileceği belirtilmektedir.

Tercihli tarife uygulaması, tarife kotaları kapsamında olsa bile ithalat vergisinde bir indirim veya şartlı muafiyet uygulaması anlamına gelmektedir.

Maddenin ilk fıkrasında, ekonomik etkili gümrük rejimlerinin kullanımı için mahiyeti ve nihai kullanım şekli gerekçesi ile bazı eşyanın tercihli tarife uygulamasına tabi tutulmasına ilişkin koşulların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği; bir izin gerektiğinde, bunun ekonomik etkili bir gümrük rejiminin uygulanması için verilebileceği ve uyulması gereken koşulların da izinde yer alacağı hususları belirtilmiştir.

Madde 17. - Genel olarak gümrük uygulamalarında menşee kuralları büyük bir önem arz etmektedir. Tercihli veya tercihsiz tarifelerin uygulanmasında, kotalar ve diğer tarife dışı önlemlerin izlenmesinde, eşyanın menşeeinin belirlenmesi gerekmektedir. Özellikle günümüzün ileri teknolojik ürünlerinin binlerce girdi kullanılarak üretildiği ve bu girdilerin farklı ülkeler menşeei oldukları görülmektedir. Bu gibi durumlarda, sözlü edilen ürünlerin menşeeinin belirlenmesi basit veya tek girdili ürünlere göre daha zor olmaktadır.

17 nci maddenin yer aldığı bölümde, eşyanın tercihli olmayan menşeeine ilişkin kurallar açıklanmakta, bu madde metninde ise konunun kapsamı belirlenmektedir.

Madde 18. - Bu maddede, tümtüyle bir ülkede üretilen eşyanın menşeeini belirleyen kriterler sayılmaktadır. Buna göre, tümtüyle bir ülkede elde edilen veya üretilen eşya o ülke menşeei kabul edilmektedir.

Tümtüyle bir ülkede elde edilen veya üretilen eşya ifadesinden, o ülkede çıkarılan maden cevherlerinin, o ülkede toplanan bitkisel ürünlerin, o ülkede doğan ve yetiştirilen canlı hayvanların ve bu hayvanlardan elde edilen ürünlerin, o ülkede tutulan ve aylan avcılık ve balıkçılık ürünlerinin, o ülke bandırasını taşıyan gemiler tarafından açık denizlerde çıkarılan av ürünleri ve diğer deniz mahsullerini ve yine açık denizlerin dibindeki toprağın altından çıkartılan maden cevherleri ve pet-

rolün, diğer bir ürün elde edilirken ortaya çıkan atık ve artıkların ve yukarıda sayılan tüm eşyanın üretiminde elde edilen yan ürünlerin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Madde 19. – Bu madde, üretimi birden fazla ülkede gerçekleştirilen eşyanın menşeinin nasıl belirleneceğini hüküm altına almıştır. Buna göre, bu şekilde üretilen eşya, yeni bir ürün imalatıyla sonuçlanan veya imalatın önemli bir aşamasının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçiliğin veya işlemin yapıldığı ülke menşeli sayılmaktadır.

Böylece, eşyanın menşei belirlenirken temel unsur “ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik veya işlem” olmaktadır.

Madde 20. – Menşe saptırması yaparak, Türkiye tarafından belirli ülkelerin eşyasına uygulanan hükümleri aşmak amacı ile üretilen eşyanın o ülkeler menşeli sayılmayacağı hususu, bu maddede belirtilmiştir.

Madde 21. – Bu madde, eşyanın menşinin kanıtı olarak bir menşe şahadetnamesinin gümrük ibrazını hükme bağlayarak, menşe şahadetnamesinin şeklinin ve içereceği bilgilerin yönetmelikle belirleneceğini hükme bağlamaktadır. Ayrıca, eşyanın menşinin belirlenmesi konusunda menşe şahadetnamesinin yetersiz kalması halinde, ek kanıtların gümrük idaresince istenebileceği hüküm madde metninde yer almıştır.

Madde 22. – Bu madde, eşyanın tercihli menşe kurallarını belirlemektedir. Buna göre, tercihli tarife uygulamalarından yararlandırılmak istenen eşyada tercihli menşe kuralları, Türkiye'nin bazı ülkeler veya ülke grupları ile yaptığı tercihli bir tarife uygulaması gerektiren anlaşmalar kapsamı eşya için bu anlaşmalar ile belirlenecektir. Diğer taraftan, Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarından yararlanan eşya için uygulanacak tercihli menşe kuralları ise Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecektir.

Madde 23. – Bu maddenin yer aldığı üçüncü bölümde eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır.

Kıymet konusu yıllarca uluslararası gümrük camiasını meşgul eden bir konu olmuştur. Eşyanın gümrük vergilerinin hesaplanmasında baz alınacak kıymetinin objektif kriterlere göre belirlenmesi, vergilendirmede yatay adaletin sağlanması bakımından büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) nezdinde uzun süre yürütülen müzakereler sonucunda hazırlanan “1994 GATT'ın VII nci Maddesinin Uygulanmasına Dair Anlaşma” (Cenevre Kıymet Kodu) 01.11.1979 tarihinde tarafların imzasına açılmış ve Türkiye tarafından 12.05.1988 tarihli, 3447 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuştur. Söz konusu Anlaşma hükümleri, Türkiye'nin koyduğu beş yıllık süreyle erteleme rezervinin bittiği tarihte yürürlüğe giren 10.02.1994 tarihli, 3968 sayılı Kanunla milli mevzuatımıza uyarlanmıştır.

Bu bakımdan, ithal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin maddelerin yürürlükteki hükümlerden bir farkı bulunmamaktadır.

23 üncü madde, eşyanın gümrük kıymetinin gümrük tarifesinin ve eşya ticaretine ilişkin belirli konularda getirilen tarife dışı önlemlerin uygulanması amacıyla, bu bölümde yer alan hükümler kapsamında belirleneceğini kaydederek, genel çerçeveyi çizmektedir.

Madde 24. – İthal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesinde bazı yöntemler uygulanmaktadır. Bu yöntemlerin ilkinde göre, gümrük kıymetinin belirlenmemesi halinde bir sonraki yöntem belirleyici olmaktadır. İkinci yöntemin de belirleyici olamaması halinde takip eden yöntemlere göre kıymet belirlenmektedir.

Maddede, gümrük kıymetini belirleyen ilk yöntemle ilişkin kurallar sıralanmaktadır. Buna göre, ithal eşyasının gümrük kıymeti eşyanın satış bedelidir. Satış bedeli, Türkiye'ye ihraç amacıyla yapılan satış sırasında ortaya çıkan ve gerekli düzeltmelerin yapıldığı fiilen ödenen veya ödenecek olan fiyattır.

Maddenin devamında eşyanın satış bedelinin unsurları sıralanmaktadır.

Madde 25. - Maddenin 25 inci fıkrasında satış bedeli yöntemine göre eşyanın gümrük kıymetinin belirlenememesi durumunda 2 nci fıkrada belirtilen yöntemlerin sıra halinde uygulanması ile kıymet belirlenmesi yapılacağı ifade edilmektedir.

Buna göre;

a) Türkiye'ye ihraç amacıyla satılan ve kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın bir tarihte ihraç edilen "Aynı Eşya"nın satış bedeli;

b) Türkiye'ye ihraç amacıyla satılan ve kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın tarihte ihraç edilen "Benzer Eşya"nın satış bedeli;

c) İthal eşyasının veya aynı veya benzer eşyanın Türkiye içinde satıcıdan müstakil kişilere yapılan en büyük miktardaki satışına ait birim fiyata dayalı kıymet;

d) İthal eşyasının üretiminde kullanılan malzeme ve yapılan imalat veya diğer imal işlemlerinin bedel veya kıymetleri ve Türkiye'ye ihraç edilmek üzere ihraç ülkesindeki üreticiler tarafından üretilen kıymeti belirlenecek eşya ile aynı sınıf veya cins eşyanın satışından mutlak olan kâr ve genel giderlere eşit bir tutarın ilavesi ile hesaplanmış kıymet; eşyanın gümrük kıymeti olarak kabul edilebilecektir.

Madde 26. - Bu madde, eşyanın gümrük kıymetinin 24 ve 25 inci maddelere göre belirlenmesi halinde, GATT prensiplerine göre uygun yöntemlerle ve Türkiye'de mevcut veriler esas alınarak belirleneceğini hüküm altına alarak, bu yöntemin uygulanmasına ilişkin kuralları saymaktadır.

Madde 27. - Satış bedeli yöntemine göre kıymet belirlendiği hallerde, ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına ilave edilecek komisyonlar, tellâliye, kap maliyetleri, ambalaj bedelleri, yedek parçalar, kalıplar, çizim ve plan veya taslak hazırlama hizmetleri, royalti ve lisans ücretleri, nakliye ve sigorta giderleri gibi masraflar bu madde metninde gösterilmiştir. Aynı maddede, gümrük kıymetine dahil edilmeyecek ödemeler de belirtilmiştir.

Madde 28. - Bu maddede gümrük kıymetinden ayırdedilebilmeleri koşuluyla gümrük kıymetine dahil edilmeyecek olan giderler sıralanmıştır. Buna göre, Türkiye'deki nakliye giderleri, makine ve tesislerin ithalinden sonra montaj veya bakımlarına ilişkin giderler, alıcı tarafından üstlenilen faiz giderleri, ithal eşyasının Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler, satın alma komisyonları ve eşyanın ithali nedeniyle Türkiye'de ödenecek ithalat vergileri eşyanın gümrük kıymetine dahil edilmeyecektir.

Madde 29. - Bilindiği gibi çağımızın bilgisayar teknolojisi büyük aşamalar kaydetmiş ve bilgi yüklü küçük taşıyıcılar icat edilmiştir. Bu taşıyıcılar "microchips" diye adlandırılan küçültülmüş entegre devreler şeklinde olabildiği gibi, disket veya manyetik teyp biçiminde de olabilmektedir. Bu taşıyıcıların boş olanları oldukça düşük fiyatlarla pazarlanmaktadır. Ancak; bu taşıyıcılara bir bilgisayar programı veya veri yüklendiğinde eşyanın değeri boş haliyle kıyaslanamayacak kadar yükselmektedir. Bu durumda eşyanın gümrük kıymetinin nasıl hesaplanacağı sorunu ortaya çıkmaktadır.

Olaya vergi tahsilâtı yönünden bakıldığında, dolu disketlerin program ücretleriyle birlikte hesaplanan kıymetinin vergilendirmede esas alınması gerektiği sonucuna varılabilmektedir. Ancak, olaya teknoloji transferi yönünden bakıldığında dolu taşıyıcıların program ücretleri göz önüne alınmadan belirlenecek gümrük kıymetinin vergi hesaplanmasında matrah olarak alınması kanaatine ulaşılabilmektedir.

Bu bakımdan, 29 uncu madde ile veri işleme donanımlarında kullanılmak üzere veri veya komutlar yüklü bilgi taşıyıcıların gümrük kıymetlerinin belirlenmesi konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmektedir. Böylece, Müsteşarlık bu konudaki güncel gelişmelere göre yönetmelikle düzenleme yapabileme yetkisine haiz olacaktır.

Madde 30. — Eşyanın kıymetinin Türk Lirası olarak beyanının zorunlu olduğu ve faturalarda ve diğer belgelerde kayıtlı yabancı paraların gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan T.C. Merkez Bankası döviz satış kuruna göre Türk Lirasına çevireceği hususu bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 31. — Bu maddede, serbest dolaşıma giren eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin olarak Müsteşarlıkça özel hükümler tespit edilebileceği belirtilmektedir. Ayrıca, kıymet belirleme yöntemlerinin bir istisnası olarak, genellikle konsiye şeklinde teslim edilen çabuk bozulabilir eşyanın gümrük kıymetinin, beyan sahibinin talebi üzerine, Müsteşarlıkça tespit edilen basitleştirilmiş kurallar çerçevesinde belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 32. — Bu maddede, ithal eşyasının ağırlığı ile kaplarına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Buna göre, gümrük tarifesinde ağırlık esasına göre vergiye tabi eşyanın brüt ağırlığına atfta bulunulan hallerde, ambalajlı ağırlığın, net ağırlığa atfta bulunulan hallerde ise ambalajsız ağırlığın esas alınması gerektiği hükme bağlanmıştır. Madde metninde ambalajlı-ambalajsız eşyaya ilişkin diğer hükümlerin yanı sıra, değişik ölçü birimlerinin birbirlerine dönüştürülmesine yönelik usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir. Böylece, metreküptün kilograma çevrilmesi veya tam tersinin yapılabilmesi mümkün hale gelecek; beyana esas teşkil eden belgelerde kayıtlı ölçü birimlerinin gümrük tarifesindeki ölçü birimlerine dönüştürülmesi imkânı doğacaktır.

Maddede ayrıca alışılacağı ambalaj niteliğinde olmayan kutu, kılıf ve muhafazaların vergilendirilmesine ilişkin hükümler ile gümrük kontrollerinde yapılan tartımlarda ve ölçümlerde ortaya çıkan fazlalık veya noksanlıklara yönelik hükümler yer almaktadır.

Madde 33. — Bu maddenin yer aldığı bölümde, her türlü taşıtın Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkışı sırasında yürütülecek gümrük işlemleri belirtilmiştir. Taşıtlara uygulanacak işlemlerin eşyaya uygulanacak işlemlerden farklılık arz etmesi, bunlara ait hükümlerin farklı bir ayırım altında yer alması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Bu maddede, kara, su veya havadan olup olmadığına bakılmaksızın Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkışın gümrük kapılarından yapılacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, Türkiye'ye gelen taşıtların transit geçişlerinde veya iç gümrüklere sevkinde izleyecekleri güzergâhların önceden belirlenmesi ve bu güzergâhların izlenmesi zorunluluğu getirilmiş; giriş ve çıkış kapılarıyla bunları birbirine bağlayan yolların ve hava limanlarının Müsteşarlıkça tespit edilmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 34. — Türkiye Gümrük Bölgesine giren ve çıkan taşıtların uyması gereken kurallar bu maddede belirtilmiştir.

Buna göre, gümrük denetimine tabi olan tüm bu taşıtlar gümrük idareleri tarafından kontrole tabi tutulabilecektir. Gümrük denetlemesi bitmeyen taşıtlara yük veya yolcu alınıp verilmeyecektir.

Diğer taraftan, Türk karasularına giren gemilerin uymak zorunda oldukları kurallar hüküm altına alınmıştır. Buna göre, yabancı limanlardan gelerek Türkiye karasularına giren gemiler mutlak rotalarını değiştiremeyecek, yolda duramayacak, başka gemilerle temas edemeyecek ve gümrük idaresi bulunmayan limanlara yanaşmayacaktır. Bu gemiler gelişlerinden veya gidişlerinden 3 saat önce durumdan gümrük idaresini haberdar edeceklerdir. Bu hükümlerin vaz'edilmesi ile kara ulaşımına göre nispeten kontrolü daha güç olan deniz trafiğinin etkin bir şekilde denetlenmesi amaçlanmıştır.

34 üncü maddede, hava araçlarının Türkiye'ye iniş ve Türkiye'den kalkışlarına ilişkin kurallar belirtilmiştir. Türkiye'ye inen veya Türkiye'den kalkan dış sefer uçaklarının gümrük idaresi bulunan ve uluslararası seferlere açık havalimanlarına inip kalkmaları zorunlu bulunmaktadır. İçlerinde normal kargo veya askeri kargo olup olmadığına bakılmaksızın eşya taşıyan tüm hava harp gemileri de gümrük denetimine tabidir. Ancak, içinde eşya bulunmayan Türk veya yabancı hava harp araçları gümrük denetlemesine tabi tutulmayacaktır.

Madde 35. — Bu maddede, Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkışların ve gümrük idarelerindeki her tür gümrük işlemlerinin normal çalışma saatleri içinde yapılacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, tarifeli sefer yapan her tür taşıt ile düzensiz sefer yapmakla birlikte, yolcu getiren taşıtlar gece ve gündüzün her saatinde gümrük bölgesine girip çıkabileceklerdir. Zorlayıcı sebepler, bu madde ile getirilen kuralın gümrük idarelerince aşılabilmesine imkân tanımıştır.

Madde 36. — Bu maddenin yer aldığı ayırmada eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girmesine ilişkin genel kurallar belirtilmiştir.

Maddede, bölgeye getirilen eşyanın gümrük gözetimine tabi olduğu ve bunların gümrük denetiminin yürürlükteki hükümlere uygun olarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu eşya gümrükçe onaylanmış bir işlemi veya kullanıma tabi tutuluncaya veya bir serbest bölgeye girinceye yahut yeniden ihraç veya imha edilinceye kadar gümrük gözetimi altında kalacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 37. — Bu maddede Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyanın konulacağı yer ve bu konudaki diğer hükümler yer almıştır. Buna göre, bölgeye getirilen eşya, tayin edilen gümrük idaresine veya gümrükçe uygun görülen bir yere veya bir serbest bölgeye konulabilir. Serbest bölgeye doğrudan konulmak istenen eşyanın yine doğrudan doğruya bu bölgeye getirilmesi gerekir. Madde ile sınır ahali ve bunlara ait eşya ile posta eşyası ve ekonomik açıdan önem arz etmeyen eşya için özel düzenlemeler yapma konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Maddenin 4 üncü fıkrasında geçen "38 ila 50 nci madde" ibaresi, "38 inci ve 50 nci maddeler dahil olmak üzere, 38'den 50 nci maddeye kadar tüm maddeler" anlamına gelmektedir. Bu Kanunun diğer maddelerinde geçen ve "ila" kelimesiyle birleştirilen madde numaralarını kapsayan atıflar yine bu anlamda kullanılmaktadır.

Madde 38. — Beklenmeyen hal veya mücbir sebeple eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine yukarıda belirtilen kurallara uygun olmadan getirilmesi halinde uyulması gereken hükümler bu maddede belirtilmiştir.

Beklenmeyen hal veya mücbir sebeple gümrük kapıları dışından ve belirlenen rota ve güzergâh dışından Türkiye Gümrük Bölgesine girenler, bu durumu en yakın gümrük idaresine bildirerek, getirilen eşyanın bulunduğu hal ve mahalden idareyi haberdar etmek zorundadırlar. Keza, denizden kurtarılan eşya hakkında da en yakın gümrük idaresinin haberdar edilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde, önceden belirlenen limanlara veya hava limanlarına inmeyen gemiler ile hava taşıtları da durumdan gecikmeksizin gümrük idarelerini haberdar etmek zorundadırlar.

Madde 39. — Bu maddenin yer aldığı bölümde, eşyanın gümrüğe sunulmasına ilişkin genel kural hükme bağlanmıştır. Gümrük idaresine veya idarece uygun görülen bir yere konulan eşyanın bunu getiren kişi veya gelişinden sonra taşımasını üstlenen kişi tarafından gümrük idaresine sunulması gerekmektedir.

Madde 40. — Genel kural eşyanın gümrüğe sunulması olmakla birlikte, Müsteşarlığın, yolcu beraberinde getirilen ve gümrük idaresine sunulmaksızın bir gümrük rejimine tabi tutulabilecek eşya hakkında düzenleme yapmasına bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 41. — Uluslararası ticarete mal alışverişi dahili ticaretten farklı unsurlar içermektedir. Farklı ülkelerde farklı dillerin konuşulması ve farklı geleneklerin bulunması ticari haberleşmeye de yansımakta; bunun sonucu olarak, sipariş verilen eşya ile gönderilen eşya farklı olabilmektedir. Bu nedenle, eşyanın gümrüğe sunulmadan önce eşya sahibi veya onun kanuni temsilcileri tarafından görülmesi zorunluluğu doğabilmektedir.

Bu madde, gümrüğe sunulan eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmadan önce sahiplerine veya onların kanuni temsilcilerine eşyayı muayene etme ve numune alma olanağı tanımaktadır.

Madde 42. — Bu maddenin yer aldığı bölümde eşya ile ilgili olarak gümrük idaresine verilecek özet beyan ve eşyanın boşaltılmasına ilişkin hükümler bulunmaktadır. 42 nci maddede, yolcu eşyası ve posta yoluyla gönderilen eşyaya ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, gümrüğe sunulan bir eşya için, eşyanın sunulmasını takip eden ilk iş günü mesai bitimine kadar ilgili gümrük idaresine özet beyan verileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 43. — Bu maddede özet beyanın Müsteşarlıkça belirlenen örneğe uygun bir form ile yapılacağı belirtilmiş; eşyanın tanımlanması için gerekli ayrıntıları içeren ve uluslararası kabul gören bir ticari veya resmi belgenin de özet beyan olarak kabul edilebileceği ifade edilmiştir. Bu durumda, gümrük idaresine orijinal manifesto, konşimento, yük senedi, TIR karnesi gibi belgelerin ibrazı halinde, taşıyıcıdan veya onun adına hareket eden kişiden ayrıca bir özet beyan istenmeyecektir.

Aynı maddede, Türk ve yabancı ülke donanmalarına ait harp gemileri ve hava harp gemileri ile getirilen eşyanın, gümrük kontrol ve işlemlerinin yapılması amacıyla, 24 saat içinde bir liste halinde gümrük idarelerine bildirilmesi hükme bağlanmıştır. İçinde eşya bulunmayan taşıma araçlarının ise bu durumlarını önceden belirlenen bir form ile idareye bildirmeleri esası getirilmiştir.

Madde 44. — Bu madde ile yolcu eşyasına ilişkin olarak ayrı bir düzenleme yapma konusunda Müsteşarlığa yetki vermiş ve gümrük denetiminin tehlikeye düşmemesi koşuluyla, yolcu beraberinde veya yolcuların gelişlerinden sonra gelen eşyaları ile posta kolileri için özet beyan aranmaması, özel hükümler çerçevesinde mümkün kılınmıştır.

Madde 45. — Bu madde ile eşyanın buldukları taşıtlardan gümrük idarelerinin izni ile boşaltılabileceği veya aktarılabileceği; özet beyan verilmeden taşıtlardan eşya boşaltılmayacağı; bir tehlike anında bu hükme uyulmamakla birlikte, durumdan gümrük idaresinin hemen haberdar edileceği; gümrük idaresinin izni olmadan eşyanın bulunduğu ilk yerden kaldırılmayacağı hususları hükme bağlanarak, gümrük denetiminin sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 46. — Bu maddenin yer aldığı bölümde, gümrüğe sunulan eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin etme yükümlülüğüne ilişkin hükümler kaydedilmiştir. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen her eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi gerekmektedir.

Keza, aynı maddede gümrüğe sunulan eşya için bir işlem veya kullanım tayin edilmesi için bağlayıcı süreler belirlenmiştir. Buna göre, deniz yolu ile gelen eşya için özet beyanın verildiği ta-

rihten itibaren 45 gün, diğer bir yolla gelen eşya için ise özet beyanın verildiği tarihten itibaren 20 gün içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi gerekli görülmüştür. Koşulların gerektirmesi halinde bu süreler uzatılabilecek veya kısaltılabilecektir.

Madde 47. - Bu maddenin bulunduğu bölümde eşyanın geçici depolanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununa göre Sundurma Rejimi altında yer alan düzenlemeler ortadan kaldırılmakta ve eşyanın geçici depolanmasına ilişkin hükümler bu bölümde vaz'edilmektedir.

47 nci maddede, eşyanın gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilinceye kadar geçici depolanan eşya statüsünde bulunduğu kaydedilmektedir.

Madde 48. - Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya herhangi bir yerde değil, sadece gümrük idarelerinin uygun gördüğü yerlerde ve koşullarda depolanabileceği bu maddede belirtilmiştir. Gümrük idareleri bu izni verirken ithalat veya ihracat vergilerini yahut para cezalarını kapsayacak bir teminatın verilmesini eşya sahibinden isteyebilecektir.

Bu maddenin ikinci paragrafında yolcu beraberinde getirilip gümrüğe sunulan eşyanın gümrük ambarlarına konulmasından sonra buralarda 3 ay süreyle muhafaza edilebileceği; bu süre içinde eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Madde 49. - Gümrük gözetimi altında bulunan eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesinden önce, bunların iyi muhafaza edilmelerini ve bozulmamalarını sağlamak üzere elleçlemeye tabi tutulabilecekleri; bunun dışında eşya sahiplerinin işlem veya kullanım tayin edilmeden önce eşyayı muayene edip numune alabilecekleri hususları bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 50. - Bu maddede geçici depolanan eşyanın verilen süreler içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmaması halinde, bunların tasfiye hükümlerine tabi olacağı belirtilmektedir. Ayrıca, gümrük idarelerinin söz konusu eşyanın durumu belirleninceye kadar, eşya sahibinin risk ve hesabına gümrüğün gözetimindeki özel bir yere sevk edebilmeleri yönünde hüküm vazedilerek, eşyanın muhafazası konusunda eşya sahibine imkân tanınmış; aynı zamanda li-man veya diğer geçici depolama yerlerinin gereksiz yere işgal edilmesi önlenmek istenilmiştir.

Madde 51. - Bu maddede, bir transit rejimi altında Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya için bir serbest bölgeye konulması, gümrüğe sunulması, özet beyan verilmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım talebinde bulunulması veya geçici depolama yapılması yönündeki hükümlerin uygulanmayacağı belirtilmektedir. Böylece transit taşımacılık özendirilmekte ve bu taşımaların asgari düzeyde gümrük işlemine tabi olması sağlanmaktadır.

Madde 52. - Bir transit rejimine konu olan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir varış yerine ulaşması söz konusu ise, bu takdirde özet beyan verilmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin etme yükümlülüğü ve gerektiğinde eşyanın geçici depolanmasına ilişkin hükümlerin uygulanabileceği hususları bu maddede hüküm altına alınmıştır.

Madde 53. - Gümrük denetlemesi altında bulunan eşya bazı durumlarda niteliklerini kaybeder veya yanında bulunan diğer eşyanın da bozulmasına yol açar. Bu gibi durumların önlenmesi bakımından söz konusu eşyanın imhası zorunluluğu ortaya çıkabilir. Bu madde gümrük idarelerine sahibine bildirmek suretiyle eşyanın imha ettirilebilmesi konusunda yetki vermektedir. Ancak, eşyanın derhal imhasının zorunlu olduğu hallerde sahibine bildirimde bulunması söz konusu olmayacaktır.

Madde 54. - Bu maddede, Türkiye Gümrük Bölgesine izinsiz olarak getirilen veya gümrük denetimine tabi tutulmadığı anlaşılan eşya hakkında kaçakçılık işlemleri yapılacağı ve eşya sahipleri

ile ilgili olarak Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun hükümlerine göre takibata girişileceği belirtilmektedir.

Madde 55. — Bu maddenin bulunduğu bölümde, eşyanın gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulmasına ilişkin genel hükümler yer almaktadır. Genel kural eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması olmakla birlikte, bu kuralın Bakanlar Kurulunca, kamu ahlakı, kamu düzeni, kamu güvenliği; insan, hayvan ve bitki sağlık ve hayatlarının korunması; sanatsal, tarihi veya arkeolojik değeri olan ulusal hazinelerin korunması; fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması gerekçeleri ile bu eşya hakkında yasaklama veya kısıtlamalar konulmasına engel teşkil etmeyeceği hususu madde metninde yer almaktadır.

Madde metninde yer alan diğer bir kısıtlama hükmü de uluslararası karşılıklık esasının uygulanması ile ilgili bulunmaktadır. Buna göre, Türkiye ile imzaladığı ticari anlaşmaları hükümsüz bırakan veya Türk taşıt araçlarına yasaklık veya kısıtlama hükümleri uygulayan üçüncü ülke menşeli eşya veya taşıtlara yasaklık ve kısıtlamalar koyma ve farklı işlemler ile farklı tarifeler uygulama konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 56. — Bu maddede sahte menşeli eşya hakkında uygulanacak hükümler yer almaktadır. Buna göre, eşyanın üzerinde veya ambalajlarında üretildiği ülkeden başka bir ülke ürünü olduğunu gösteren veya böyle bir izlenim uyandıran isim veya simgeler taşıyan eşyanın Türkiye'ye ithaline izin verilmeyecektir. Keza, Türk ve yabancı firmalar arasında imzalanan, lisans, royalti veya patent anlaşmaları hariç olmak üzere, Türk menşeli eşyada kullanılmak üzere getirilen; üzerleri yabancı dille yazılı her türlü boş zarf, şerit, etiket, damga ve benzeri eşya ile yabancı firmalara ait boş faturaların ithaline izin verilmeyecektir. Bu madde ile bu tür eşyanın ithali önlenerek, yerli üreticilerin haksız rekabette karşılaşmamları sağlanmak istenilmiştir.

Madde 57. — Bu maddede fikri ve sınai mülkiyet haklarının hudut korunmalarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Bilindiği gibi, 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK, 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK, 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK ve 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK ile fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu hakları ihlal eder mahiyetteki ithalat veya ihracata konu olan eşyaya gümrük kapılarında tedbir mahiyetinde el konulmasına ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır.

Madde hükmüne göre, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım hakları ile fikir ve sanat eserleri kapsamına giren haklarla ilgili olarak, hak sahibinin yetkilerine tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri, hak sahibinin veya temsilcisinin talebi üzerine veya sözkonusu eşyanın sahte markalı veya telif hakkına tabi taklit mal tanınma uyduguna ilişkin açık deliller olması halinde, re'sen gümrük idareleri tarafından durdurulacaktır.

Gümrük idaresince alınan durdurma kararının hak sahibine tebliğinden itibaren 10 gün içinde esas hakkında yetkili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmaz ise eşya hakkında beyan sahibinin talepte bulunduğu gümrük rejimi hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Madde 58. — Bu maddenin bulunduğu bölümde gümrük rejimleri yer almaktadır. Gümrük rejimleri, gümrük mevzuatının belkemiğini oluşturmaktadır. Bütün ülkelerde gümrük işlemleri, kendi içlerindeki bütünlükleri ve içerdikleri hükümler itibariyle rejimler halinde düzenlenmiştir. Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanunumuzda da gümrük rejimleri yer almakla birlikte, yeni Kanun ile daha önce Türkiye'de uygulanmayan yeni rejimlere ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması, söz konusu eşyanın bu rejim için uygun bir şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilmesine bağlı bulunmaktadır. Maddede ihracat, hariçte işleme, transit veya antrepo rejimi için beyan edilen eşyanın gümrük denetimi altına girmeleri ve bu statüleri sona erene kadar denetim altında kalmaları hükme bağlanmıştır.

Madde 59. — Bu maddede gümrük idarelerine yapılacak beyan şekilleri sıralanmaktadır. Beyan, sonuçları itibarıyla beyan sahibini bağlayan; birçok işlemin başlangıcı olarak alınan ve bu yönleri ile önemli hukuki sonuçları olan bir işlem kabul edilmektedir. 59 uncu maddeye göre, beyan yazılı olarak, sözlü olarak, bilgisayar kullanımı ile yürütülen bir veri işleme tekniği yoluyla veya eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla yapılabilecektir. Söz gelimi havaalanlarında bulunan gümrük geçişlerinin yeşil veya kırmızı işaretlerle ayrılması halinde, yeşil geçiştan giren yolcular gümrük vergilerine tabi eşyaların olmadığını, kırmızı geçiştan giren yolcular ise gümrük vergilerine tabi eşyaları bulunduğunu beyan etmiş kabul edileceklerdir.

Madde 60. — Bu maddede ve takip eden maddelerde normal usule göre yapılan yazılı beyana ilişkin hükümler bulunmaktadır. Maddede, yazılı beyanın resmi örneğe uygun bir beyanname ile yapılacağı belirtilmektedir. Beyanı kanıtlayan tüm belgelerin de beyannameye eklenmesi kazıntılı ve silintili beyannamelerin kabul edilmemesi esas olmakla birlikte, hatalı yazılan beyannamelerin usulüne uygun olarak düzeltilmesi hükümleri de madde metninde yer almaktadır.

Maddenin devamında gümrük işlemlerinin sadece yönetmelikle belirlenen beyanname ve diğer belgelerle yürütülmesi hüküm altına alınmıştır.

Madde 61. — Yazılı beyana ilişkin beyannamelerin tesciline ilişkin hükümler bu maddede yer almıştır. Beyannameler ait oldukları eşyanın gümrüğe sunulmuş olmaları halinde tescil edileceklerdir. Beyannamenin tescili, beyanname veya beyanname hükmündeki belgenin üzerine mühür vurularak, sıra numarası ve tarih konulması ile bu beyannameye ait bilgilerin tescil defterine yazılması veya tescil defteri yerine geçen bilgisayar koduna alınmasıyla tamamlanacaktır. Aksine hüküm bulunmadıkça, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarih, beyannamenin gümrük idareleri tarafından tescil edildiği tarih olacaktır. Tescil edilmiş beyanname, eşyanın vergileri ve para cezalarından dolayı taahhüt niteliğinde beyan sahibini bağlayacak ve gümrük vergilerinin hesaplanmasına esas alınacaktır.

Madde 62. — Maddede, beyanda bulunabilecek kişilerde aranulan özellikler belirtilmektedir. Buna göre, gümrük beyanı, temsil hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, eşyayı ve beyanın yapılmasına ilişkin belgeleri gümrük idarelerine verebilen kişilerce yapılabilecektir. Ancak, beyanın beyan sahibine yükümlülükler getirmesi halinde beyan sahibinin Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olması koşulu aranacaktır. Ancak, transit ve geçici ithalat rejimleri için Türkiye'de yerleşik olmayan kişiler de gümrük beyanında bulunabileceklerdir.

Madde 63. — Bu maddede, beyannamelerin düzeltilmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Genel kural beyannamenin tescilinden sonra düzeltilmeyeceği olmakla birlikte, istem üzerine eşyanın cins, nevi ve niteliği, kap adedi ile marka ve numaraları dışında ağırlık, adet, ölçü yahut kıymet yönlerinden beyannameye düzeltme yapılabilmesine gümrük idarelerince izin verilmesi esası getirilmiştir. Ancak, beyan bağlayıcı olduğundan, beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden veya söz konusu bilgilerin yanlış olduğunun belirlenmesinden veya eşyanın teslim edilmesinden sonra beyannameye düzeltme istemleri kabul edilmeyecektir.

Madde 64. — Madde metninde, beyannamelerin iptaline ilişkin hükümler ile beyandan sonra eşyada meydana gelen değişiklikler nedeniyle yapılacak işlemler belirtilmiştir.

Buna göre, eşyanın yanlış gümrük rejimine göre beyan edildiğine veya söz konusu rejime tabi tutulmasının artık söz konusu olmadığına ilişkin kanıtlayıcı belgelerin ibraz edilmesi halinde, gümrük idarelerince beyanname iptal edilebilecektir. Öte yandan, beyannamenin tescilinden sonra eşyanın niteliklerinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle, bunun ilk madde olarak beyan edilmesine izin verilebilecek; kısmen hasara uğrayan eşyanın ayrılması mümkün ise ayrılan kısmın ilk madde olarak beyan edilmesine, yurtdışı edilmesine veya imhasına mitsaade edilebilecektir.

Ancak, eşyanın tesliminden sonra beyannameler iptal edilemeyecektir. Madde ile getirilen diğer bir hüküm, beyannamelerin iptalinin yürürlükteki cezai hükümlerin uygulanmasına engel oluşturulmasıdır.

Madde 65. — Bu madde, beyanın doğruluğunun araştırılması ve denetlenmesine ait hükümleri içermektedir. Kanunla getirilen genel kural beyan ve beyana itibar edilmesi olmakla birlikte, gümrük idareleri her aşamada beyanın doğruluğunu kanıtlayan belgeleri inceleyebilecek ve ek bilgi veya belgelerin ibrazını isteyebileceklerdir. Keza, eşya fiziki muayeneye tabi tutulabilecek ve eşyadan fiziki veya kimyevi tahliller için numune alınabilecektir. Beyanname kapsamı eşyanın muayene edilmesi halinde muayene sonuçları, muayene edilmemesi halinde ise, beyannamede yer alan bilgiler, eşyanın tabi olduğu gümrük rejimi hükümlerinin uygulanmasında esas alınacaktır.

Maddede ayrıca, eşyanın ikinci muayenesinin kimler tarafından yapılabileceği belirtilerek; kontrol, muayene ve ikinci muayene ile yetkili personelin yaptıkları kontrol ve muayene sonuçlarından sorumlu olacakları hükmü yer almaktadır.

Madde 66. — Maddede eşyanın gümrük muayenesi ile numune alınmasına ilişkin kurallar belirlenmiştir. Buna göre, eşyanın muayenesi gümrük antrepolarında veya bunların konulmasına gümrükçe izin verilen yerlerde yapılabilecektir.

Diplomatik kurye çantaları ise bu genel kuralın dışına alınmış; bunlara ilişkin gümrük işlemlerinin ilgili kuruluşlar tarafından belirlenmesi hüküm altına alınmıştır.

Eşyanın gümrük muayenesine hazırlanması ve bunlardan numune alınmasına ait tüm masrafların beyan sahibi tarafından karşılanması esası getirilmiş; alınan numunelerin gümrük kimyahanelerinde tahlile tabi tutulması halinde beyan sahibinden tahlil masrafı alınmaması; buna karşılık gümrük laboratuvarları dışında yaptırılacak tahlillere ilişkin masrafların beyan sahibi tarafından karşılanması öngörülmüştür.

Madde 67. — Bu maddede eşyanın kısmi muayene sonuçlarına ait hükümler yer almaktadır. Buna göre, eşyanın kısmen muayene edilmesi halinde muayene sonuçları söz konusu beyanname kapsamı eşyanın tümüne uygulanacaktır. Ancak beyan sahibi dilediği takdirde eşyanın tümünün muayenesini isteyebilir.

Beyannamenin birden fazla kalemden oluşması halinde, her kaleme ilişkin bilgiler ayrı bir beyan kabul edildiğinden, bir kalemin eksik veya fazlasının diğerinin eksik veya fazlasına mahsup edilemeyeceği de maddede hüküm altına alınmıştır.

Madde 68. — Gümrük idareleri gümrüğe sunulan ve gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanın talep edilen eşyanın ayniyetinin belirlenmesine ilişkin önlemler alabilecekleri gibi, eşyanın muayeneden sonra değiştirilmesi için mühür, kurşun mühür, etiket gibi belirleyici araçları eşyanın veya kapların üzerlerine tespit edebilirler. Bu araçlar ancak gümrük idareleri tarafından veya onların izni ile sökülebilecektir.

Madde 69. — Maddede eşyanın teslimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, gümrük idarelerinin beyannamedeki bilgileri kontrol ederek veya kontrol etmeksizin, beyannamenin tescilinden ve eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesine veya garanti altına alınmasından sonra eş-

yayı teslim edecekleri belirtilmiştir. Ancak, eşyanın yasaklayıcı veya kısıtlayıcı önlemlere tabi olmaması ve ilgili rejime ait koşulların yerine getirilmesi, eşyanın teslimi için gerekli görülmüştür.

Bir gümrük beyannamesinin tescilinin gümrük yükümlülüğü doğurması halinde, gümrük vergileri ödenmeden veya teminat altına alınmadan, beyan kapsamı eşyanın teslim edilemeyeceği bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Böylece, devlet alacağı garanti altına alındıktan sonra eşyanın teslimi sağlanmaktadır.

Madde 70. — Maddede, süresi içinde işlemleri bitirilemeyen eşya ile ilgili olarak yapılacak işlemler belirtilmiştir. Buna göre, tescil edilmiş beyanname kapsamı eşyanın, muayenesine başlanmamış olması veya devam edilememesi; ilgili rejime tabi tutulması için verilmesi gereken belgelerin verilmemiş olması; ödenmesi veya teminat altına alınması gereken vergilerin ödenmemesi veya teminatın verilmemesi hallerinde, 46 ncı maddede belirtilen süreler sonunda eşya muayene edilerek tasfiye hükümlerine tabi tutulacaktır.

Madde 71. — Bu maddede basitleştirilmiş usule göre yapılacak yazılı beyana ilişkin hükümler yer almaktadır. Tüm gümrük işlemleri aynı önemde ve boyutta değildir. Bazı işlemlerin (sözgelimi, yolcu beraberinde getirilen eşyaya ilişkin işlemlerin) ticari ithalat veya ihracat konusu olan eşyaya ilişkin işlemlere göre daha basit olması, hem bürokrasiyi azaltacak, hem de bu konuda doğabilecek yakınmaları ortadan kaldıracaktır.

Bu amaçla, basitleştirilmiş usulün uygulanacağı durumlarda, gümrük idareleri gümrük beyannamesi yerine başka bir ticari veya idari belgenin gümrüğe verilmesine ve buna beyanı kanıtlayıcı belge olarak istenilen tüm belgelerin eklenmemesine; eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına izin verebileceklerdir. Ancak, beyan, basitleştirilmiş usulle yapılmış olsa dahi hukuki sonuçları itibariyle beyan sahibini bağlayacaktır.

Madde 72. — Gümrük idarelerinde yürütülen işlemlerin çeşitliliği, bazı durumlarda farklı belgelerin de beyanname olarak kabul edilmesi zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu kapsamda, Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya için Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinden gönderilecek resmi yazılar, diplomatik statüde bulunan kişilere veya yabancı misyon şefliklerine gelen eşya için elçilik takrirleri, kurye çantaları için kurye mektupları özel beyan halleri olarak maddede yer almıştır.

Madde 73. — Eşyanın tesliminden sonra beyanname üzerinde değişiklik yapılmaması esastır. Bununla birlikte, eşyanın tesliminden sonra ilgili gümrük rejimine ilişkin hükümlerin yanlış veya eksik uygulandığının gümrük idarelerince saptanması veya beyan sahibinin istemde bulunması halinde gümrük idarelerinin, cezai hükümler saklı kalmak üzere, beyannamenin yeni bulgulara göre düzeltilmesine bu madde ile imkân tanınmıştır. Bu aşamada gümrük idareleri ticari belge ve verileri kontrol edebilecekleri gibi eşyayı da yeniden muayene edebileceklerdir.

Madde 74. — Bu maddenin yer aldığı ayırında eşyanın serbest dolaşıma girişine ilişkin hükümler vaz'edilmiştir. Bir eşyanın serbest dolaşıma girebilmesi için ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ve ödenmesi gereken vergilerin ödenmesinin yanı sıra, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin de tamamlanması gerektiği hususu, madde metninde yer almaktadır.

“Ticaret politikası önlemleri” deyimi, Türkiye'nin dış ticaret politikası doğrultusunda eşya ithal veya ihracına getirilen yasaklamalar, kısıtlamalar, gümrük işlemlerinde farklılaştırmalar, anti-damping ve anti-sübvansiyon önlemleri, miktar veya tarife kısıtlamaları gibi enstürmanların bir veya birden fazlasının uygulanması anlamına gelmektedir. Bu deyim, Kanunun diğer maddelerinde de aynı anlamda kullanılmıştır.

Madde 75. – Kanunda eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarihin, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin gümrük idarelerince tescil edildiği tarih olduğu hususu esas alınmıştır. Bunun bir istisnası olarak, ithalat vergilerinin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinden sonra, fakat eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesinden önce indirilmesi halinde, beyan sahibinin lehine olan oranın uygulanmasına bu madde ile imkân tanınmaktadır.

Madde 76. – Bazı durumlarda bir konşimento içeriği eşya yüzlerce gümrük tarife pozisyonuna girmekte; ancak, eşyanın değer olarak toplam miktarları önemsiz olabilmektedir. Yurtdışından numune olarak gönderilen oto yedek parçaları bu konuda örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda, çok küçük değerde olan tarife pozisyonu farklı her eşyanın ayrı ayrı beyan edilmesi zaman ve belge israfına neden olabilmektedir. Bu gibi hallerde beyan sahibinin istemi üzerine, eşyanın tamamına en yüksek gümrük vergi oranı uygulanan gümrük tarife pozisyonu üzerinden beyanda bulunulması ve vergilerin bu oran üzerinden hesaplanması imkânı, bu madde ile sağlanmaktadır.

Madde 77. – Bazı ürünlerin nihai tüketiciler tarafından kullanılması özendirilebilmekte ve bu amaçla ithalleri halinde indirimli veya sıfır vergi oranının uygulanması tercih edilebilmektedir. Bu şekilde serbest dolaşıma giren eşya üzerindeki gümrük gözetimi devam etmektedir. İndirimli veya sıfır vergi uygulaması için konulmuş koşulların sona ermesi; eşyanın ihraç veya imha edilmesi veya eşyanın belirlenen amaçlar dışında kullanılması durumunda vergilerin ödendiği hallerde, gümrük gözetiminin sona ereceği hususu, madde metninde yer almıştır.

Madde 78. – Bu madde ile serbest dolaşımda bulunan eşyanın hangi hallerde serbest dolaşım olmayan eşya statüsünde değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 79. – Küreselleşme ile yaşanan hızlı ulaşım ve haberleşme, teknoloji transferi ve kültürel benzeşmeler, işletmeleri, kar maksimizasyonu için birden fazla girdi kullanılan ürünlerin en uygun yerde ve koşulda üretmeye yönlendirmektedir. Bu bakımdan, bazı ürünlerin karşılaştırmalı üstünlüğü olan ülkelerde yan mamul veya nihai ürün haline getirilmesi amacıyla, bu ürünlerde kullanılan girdilerin geçici olarak ithali veya ihracı söz konusu olabilmektedir. Uluslararası ekonominin bu gerçeği, ulusal mevzuatlarda da yerini bulmaktadır. Bu olgunun gümrük mevzuatına yansımaları, geçici muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimleri şeklinde olmuştur.

79 uncu maddenin yer aldığı ayırımda, bu Kanunla düzenlenen şartlı muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimlerine ilişkin hükümler vaz' edilmiş; bu maddede ise rejim ve ekonomik etkili gümrük rejimi ile ithal eşyası ve değişmemiş eşya deyimlerinin tanımı yapılmıştır.

Madde 80. – Bilindiği gibi, dünya ticaretini kurumsal bir yapıya kavuşturmak amacıyla kurulan ve taraf olduğumuz Dünya Ticaret Örgütü'nü oluşturan GATT Anlaşmasından kaynaklanan dış ticarete ilişkin yükümlülüklerimiz bulunmaktadır. Bu çerçevede, sektörel ihracat teşvikleri sağlanırken, ekonomik etkili gümrük rejimlerinden en uygun şekilde yararlanılması gerekli görülmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrası ile dahilde ve hariçte işleme rejimleriyle ilgili esasların Bakanlar Kurulunca belirleneceği hususu hüküm altına alınmıştır. Bu esaslar, dış ticaret politikalarını izleyen kurum tarafından hazırlığı yapılarak belirleneceğinden ve bu hazırlıklar 4059 sayılı Kanun çerçevesinde Dış Ticaret Müsteşarlığınca yerine getirileceğinden, sözkonusu rejimlerle ilgili madde politikalarını belirleme yetkisi Dış Ticaret Müsteşarlığına ait olacaktır.

Bakanlar Kurulu tarafından alınacak kararda, dış ticaret işlemlerinin rasyonel bir tarzda gerçekleştirilmesini teminen, her iki rejimin işleyişine ilişkin temel prensipler belirtilecektir. Bu kapsamda, dahilde ve hariçte işleme rejimlerinin uygulanmasına ilişkin madde politikalarının ve uygulamalarının Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından, sözkonusu rejimlere ilişkin gümrük işlemlerinin ise ye-

rel gümrük idareleri tarafından realize edilmesi; böylece bürokratik işlemlerin asgari düzeye indirilmesi ilke edinilecektir.

Maddenin 2 nci fıkrasında ekonomik etkili rejimlerin kullanımına izin verilirken, gözönünde bulundurulması gereken temel koşullar belirtilmiştir. Buna göre, sözkonusu rejimlerden yararlanılması, gerekli güvencelerin sağlanmasına ve rejimin denetimine ilişkin devlet tarafından katlanılacak külfetin, rejimin kullanımından hedeflenen ekonomik kazançtan daha fazla olmamasına bağlı olacaktır.

Madde 81. — Maddede, ilgili rejimin kullanılmasına ilişkin koşulların verilen izinde belirtileceği kaydedilmekte; izin verilmesinden sonra ortaya çıkan ve iznin devamını veya içeriğini etkileyecek olan gelişmelerin izin hak sahibi tarafından ilgili mercilere bildirileceği hususu hükme bağlanmaktadır. Öte yandan, şartlı muafiyet düzenlemesinden yararlanmak, söz konusu eşya için tahakkuk edebilecek her türlü gümrük vergilerine karşılık teminat verilmesi koşuluna bağlanmıştır.

Madde 82. — Bu maddede ekonomik etkili bir şartlı muafiyet rejiminin sona ermesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre; bu rejimlerden birine tabi tutulan eşyaya veya işlem görmüş ürünlere gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanım tayin edildiği takdirde ekonomik etkili gümrük rejimi sona erecektir.

Diğer taraftan, bu rejimlerin öngörülen koşullar altında sona ermemesi halinde, gümrük idarelerince bu Kanundaki cezai hükümlere göre işlem yapması gerektiği, madde metninde yer almaktadır.

Madde 83. — Maddede ekonomik etkili bir gümrük rejimi hak sahibinin hak ve yükümlülüklerin yönetmelikle belirlenen koşullar altında, rejimin öngördüğü koşulları taşıyan diğer kişilere devredilebileceği hususu hüküm altına alınmıştır.

Madde 84. — Bu maddenin yer aldığı alt ayırımında transit rejimine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Uluslararası ticaretin yaygınlaşması ve dünya ticaret hacminin artması için GATT nezdinde harcanan çabalar sonucunda, uluslararası transit taşımacılığına ilişkin bürokratik işlemler azaltılmış ve basitleştirilmiştir. Bununla beraber, işlemler basitleştirilirken transiter ülkelerin bu taşımacılıktan zarar görmemesi için gerekli garantileri sağlama hakları saklı tutulmuştur. Bu Kanunda transit taşımacılığa ilişkin olarak yer alan düzenlemelerde de yukarıda değinilen ilkelere bağlı kalmıştır.

Madde metninde transit rejimine tabi tutulabilecek taşımaların neler olduğu belirtilmektedir. Buna göre; Türkiye Gümrük Bölgesi içinde yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, yabancı bir ülkeden Türkiye'ye veya Türkiye'den yabancı bir ülkeye, Türkiye'deki bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe yapılan taşımalar transit rejimi hükümlerine tabi tutulacaktır.

Eşyanın taşıma işlemi, transit rejimi kapsamında, TIR karnesi, ATA karnesi, 302 sayılı form, posta belgeleri, özet beyan veya beyanname ile yapılabilecektir. Maddede ayrıca, transit taşımalar dolayısıyla yapılan denetlemelerin getirdiği masraflar ile verilen hizmetlerin karşılığı ücretlerin ilgili kişilerden tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin devamında, eşyanın ve belgelerinin ilgili rejim hükümlerine uygun olarak varış gümrük idaresine sunulması üzerine, transit rejiminin sona ereceği hükme bağlanmıştır.

Madde 85. — Maddede, ilgili kişilerin yapacakları transit taşımacılıkta, gümrük vergilerinin ödenmesini garanti etmek üzere bir teminat vermeleri öngörülmüş; denizyolu ve havayolu taşımaları, boru hattı taşımaları ile demiryoluyla yapılan taşımalarından teminat alınmaması esası benimsenmiştir.

Madde 86. — Bu maddede rejim hak sahiplerinin sorumlulukları belirtilmektedir. Buna göre, transit rejimi hak sahibi olan kişiler, eşyayı verilen süre içerisinde ve alınan önlemlere uymak suretiyle varış yeri gümrük idaresine sağlam ve noksansız olarak sunmak ve rejimin öngördüğü hükümlere uymakla yükümlüdür. Aynı yükümlülük eşyanın taşıyıcısı veya alıcısı için de geçerli kılınmıştır.

Madde 87. — Transit rejimin işleyişi ile gerekli önlemler alınarak, transitte basitleştirilmiş işlemler uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceğini hüküm altına alan maddede, transit eşyasının gümrük gözetimi altındaki antrepo veya diğer yerlerde bir taşıttan diğer taşıta aktarılması konusunda da düzenleme getirilmiştir.

Madde 88. — Transit rejimi hükümlerine göre taşınan eşyanın ihbar veya şüphce durumları dışında, varış veya çıkış gümrük idarelerine kadar muayene edilmeksizin ve gerektiğinde mühür altında veya memur eşliğinde sevk edilebileceği, bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Transit eşyasının muayene edilmemesi esas olmakla birlikte, antrepolardan veya gümrükçe eşya konulmasına izin verilen yerlerden transit edilen eşyanın vergileri teminata bağlanmak ve muayene edilmek suretiyle transiti bu madde ile mümkün kılınmıştır.

Madde 89. — Kamu ahlakı, kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığını ilgilendiren konularda Bakanlar Kurulunca bazı eşyanın ithaline kısıtlamalar getirilebilmektedir.

Bu gibi eşya ile sahte menşeli eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinden transiti halinde, teminatın yanı sıra başka önlemlerin alınması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, teminatla birlikte, eşyaya memur eşlik ettirilmesi veya diğer önlemler alınması için düzenlemeler yapma konusunda, bu madde ile Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmektedir.

Madde 90. — Türkiye'nin coğrafi yeri, onu uluslararası transit taşımacılıkta önemli bir konuma getirmiştir. Özellikle boğazlar üzerinden yapılan deniz taşımacılığı, dar su yollarındaki gümrük denetimlerini güçleştirmektedir. Bu madde ile Türkiye karasularından geçen ve hakkında ihbar bulunan veya şüphce edilen transit eşya yüklü gemilerin ambar kapakları ile diğer eşya konulan yerlerine mühür tatbik etmek veya gemiye memur eşlik ettirmek veya diğer önlemler almak için Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmektedir.

Madde 91. — Karayolları ile yapılan transit taşımacılığının denetlenmesi deniz veya hava taşımacılığına göre daha güç olmaktadır. TIR karnesi himayesinde yapılan transit taşımalarda araçların transit sürelerinin, izleyecekleri güzergâhların ve konaklama yerlerinin önceden belirlenmesi gerekmektedir. Bu madde ile belirtilen düzenlemeleri yapma konusunda Müsteşarlığa yetki verilmektedir.

Madde 92. — Bu maddede, transit eşya taşıyan taşıtın beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle yoluna devam edemediği ahvalde, durumun en yakın gümrük idaresine bildirileceği; eşyanın bir taşıttan diğer bir taşıta aktarılmasının gümrük idaresinin gözetimi altında yapılabileceği ve beklenmeyen hal veya mücbir sebeple hasara uğrayan ve tekrar yerine konulamaz şekilde tahrip olan eşyadan ithalat vergilerinin aranmayacağı hüküm altına alınmıştır. Böylece, taşımacı kuruluşun insiyatifi dışında transit halinin değişmesi ve olayın belgelendirilmesi durumunda, taşımacının sorumluluğu ortadan kalkacaktır.

Madde 93. — Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında gümrük antrepo rejimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Ekonomik etkili gümrük rejimlerinden en yaygın ve etkili olanı gümrük antrepo rejimidir. Bu rejim sayesinde, uluslararası piyasalardan uygun koşullarda satın alınan eşyanın gümrük vergileri ödenmeden uzun süre gümrük gözetimi altında tutulması ve ihtiyaç duyulduğunda serbest dolaşıma sokulması mümkün olabilmektedir. Aynı şekilde, antrepolarda bulunan eşyanın ithalat vergileri ödenmeden işçiliğe tabi tutulması nedeniyle, bunların vergileri ödenerek serbest dolaşıma girdikleri anda pazarlamaya hazır hale getirilmeleri imkânı yaratılmaktadır.

Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununda da antrepo rejimine ilişkin hükümler bulunmakla birlikte, bu Kanun yeni düzenlemeler içermektedir.

Bu maddede, ithalat vergilerine tabi serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ve ihracat tedbirlerinden yararlanacak ihraç eşyasının, gümrük antrepo rejimi kapsamında bir antrepoda depolanabileceği belirtilmekte ve antrepolarda bulunması gereken koşullar madde metninde yer almaktadır. Maddede ayrıca antrepo işleticisi ve kullanıcı tanımı yapılmaktadır. Buna göre, antrepo işleticisi, gümrük antreposu işletilmesine izin verilen kişi; kullanıcı ise eşyanın antrepo rejimi beyanı ile bağlı olan kişi veya bu kişinin hak ve yükümlülüklerinin devredildiği kişidir.

Madde 94. – Maddede, genel ve özel antrepo kavramları açıklanmaktadır. Buna göre, genel antrepolar herkes tarafından kullanılabilen, özel antrepolar ise münhasıran antrepo işleticisine ait eşyanın konulması için kurulan gümrük antrepolarıdır.

Madde 95. – Bu maddeyle antrepoların işletilmesi ve izin verilmesi ile ilgili hususların Bakanlar Kurulu'na çıkarılacak yönetmelik ile belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 96. – Antrepo işleticisinin sorumlulukları bu maddede yer almaktadır. İşletici antrepoda bulunan eşyanın gümrük gözetimi altında bulunmasını sağlamakla eşyanın muhafaza edilmesinden kaynaklanan zorunlulukları yerine getirmekle ve izinde belirtilen özel koşullara uymakla yükümlü kılınmıştır.

Madde 97. – Gümrük antrepo rejimi ile getirilen yeniliklerden birisi de bu maddede ifadesini bulmuştur. Antrepo işletmeciliğindeki çağdaş gelişmeler, antrepoların localar veya kabinler halinde bölümlere ayrılmasına ve bu kabinlerin ayrı ayrı kullanıcılar tarafından ve sadece kendilerine ait eşya için kullanılmasına imkân tanımaktadır. Bu şekilde inşa edilen ve işletme izni alınan antrepoların kabinlerini kiralayan kullanıcılar, kabin kapısının anahtarını da muhafaza edebileceklerdir. Bu durumda, antrepo işleticisinin sorumluluğu kullanıcıya göre daha sınırlı kalmaktadır. Aynı şekilde, eşyanın özelliklerine göre de kullanıcının sorumlulukları işleticiye göre daha fazla olabilecektir. Böyle durumlarda, kullanıcının sorumluluğunun verilen izinde belirtilmesi, bu madde ile mümkün kılınmaktadır.

Madde 98. – Bu maddede, Müsteşarlığın genel veya özel antrepo açma ve işletme izni vereceği kişilerden uygun göreceği bir miktarda teminat isteyebileceğini hükme bağlamıştır. Ancak, teminat alınmış olsa bile, gümrük idaresinin izni alınmadan ve antrepo rejimine ilişkin gümrük işlemleri bitirilmeden eşyanın buralardan çıkarılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Maddede teminat aranmayacak haller de sayılmıştır.

Madde 99. – Madde, gümrük antrepo kayıtlarına ilişkin hükümler içermektedir. Gümrük idaresi tarafından işletilmeyen antrepolarda, antrepo kayıtları işletici tarafından tutulacak ve istenilen her zaman gümrüğün denetlenmesine hazır bulundurulacaktır. Antrepo kayıtlarının tutulmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 100. – Maddede, ekonomik yönden ihtiyaç duyulması ve gümrük gözetiminin olumsuz etkilenmemesi koşuluyla, ihraç amacı dışında, serbest dolaşımda olan eşyanın antrepo tesislerine konulmasına; serbest dolaşımda olmayan eşyanın antrepolarda dahilde işleme rejimi veya gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde işçiliğe tabi tutulmasına, Müsteşarlıkça belirlenen koşullar altında izin verilebileceği ifade edilmektedir.

Madde 101. – Gümrük antrepo rejimi ile getirilen diğer bir yenilik eşyanın buralarda kalma süresi ile ilgilidir. Buna göre, eşyanın antrepo rejimi altında kalma süresi sınırlandırılmamıştır. Ancak maddede, istisnai hallerde, gümrük idarelerine eşyaya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi edilmesi için bir süre saptayabilmeleri imkânı tanınmıştır. Keza, ihracata bağlı önlemler-

den yararlanabilecek tarım ürünleri için özel süreler saptayabilmesi konusunda, bu madde ile Müsteşarlığa yetki verilmiştir.

Madde 102. — Bu maddede, antrepolarda bulunan eşyaya yapılacak elleçleme konusunda düzenlemeler yer almaktadır. İthal eşyası, iyi korunmaları, görünüşlerinin veya pazarlama kalitelerinin geliştirilmesi ya da satışa yeniden hazırlanmaları yönünden mutad elleçlemeye tabi tutulabilecektir. Aynı imkân, ihracata bağlı önlemlerden yararlanacak tarım ürünleri için de söz konusu olabilecektir. Ancak, elleçleme işlemleri gümrük idaresinin izni ile yapılabilecektir.

Madde 103. — Gümrük antrepo rejimine tabi tutulan eşyanın geçici olarak buradan çıkarılabileceği ve bu işlemin gümrük idarelerinin izni ile mümkün olabileceği hususları bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin devamında, antrepo rejimine tabi tutulmuş eşyanın bir gümrük antreposundan diğerine naklinin gümrük idarelerinin iznine tabi olduğu belirtilmiştir.

Madde 104. — Bu maddede, antrepolara konulan eşyanın vergilendirmeye esas alınacak kıymeti ile vergilendirme unsurları yer almaktadır. Buna göre, ithal eşyası için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, eşyanın antrepo masrafları ile burada eşyanın muhafazası için yapılan masraflar, fiilen ödenen veya ödenecek olan fiyattan ayrı gösterilmeleri koşuluyla gümrük kıymetine dahil edilmeyeceklerdir. Mutad elleçlemeye tabi tutulan eşyanın ithalat vergileri tutarının belirlenmesinde dikkate alınacak niteliği, kıymeti ve miktarı, beyan sahibinin talebi üzerine gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte, eşya söz konusu elleçlemelere tabi tutulmamış gibi tespit edilecektir. Böylece, antrepolarda yapılan elleçlemeler nedeniyle eşyanın değerinde meydana gelen artışlar, vergilerin hesaplanmasında matraha dahil edilmeyecektir.

Diğer taraftan, antrepolarda bulunan eşyanın beyannameyi verilmeksizin serbest dolaşıma girdiği hallerde, gümrük vergileri, eşyanın antrepo rejimine tabi tutulduğu tarihte yürürlükte bulunan vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına göre hesaplanacaktır.

Madde 105. — Bu maddede, antrepolarda yapılacak sayımlar ile sayım sonuçlarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Maddede, her yıl genel ve özel antrepolardaki eşyanın gümrük personeli tarafından, gümrükteki kayıtlar ile işletici tarafından verilen liste göz önünde bulundurulacak sayılacağı; genel antrepolardaki eşyanın fazla olması halinde, bunların örnekleme yöntemi ile sayılabileceği; sayım sonucunda noksan çıkan eşyanın vergilerinin duruma göre işletici veya kullanıcıdan tahsil edileceği; fazla çıkan eşyanın ise kayıtlara alınarak, fazlalığın geçerli nedenlerden ileri geldiğine kanaat getirilmesi halinde tasfiye hükümlerine göre işlem yapılacağı kaydedilmiştir.

Madde 106. — Gümrük antrepolarında bulunan eşya gümrük işlemleri tamamlanarak, serbest dolaşıma girinceye kadar gümrük idarelerinin denetimi altında bulunmaktadır. Bu süre içinde eşyanın antrepodan gümrüğün bilgisi dışında çıkarılması veya eşyanın herhangi bir nedenle kaybolması halinde, antrepo işleticileri, ithalat vergileri yönünden gümrük idaresine karşı sorumludurlar. Maddede, bu sorumluluğa ilişkin hükümler yer almaktadır.

Buna göre, işletmecilerin antrepolara konulan eşyanın miktarı belirlenmiş ise bu miktardan, belirlenmemiş ise belgelerinde yazılı miktarlar üzerinden gümrük idaresine karşı sorumlu olduğu; gümrük idaresince kabul edilen fire veya kayıplar için gümrük vergilerinin aranmayacağı; noksan çıkan eşyanın vergilerinin yanı sıra para cezalarının da yerine göre işletici veya kullanıcıdan tahsil edileceği; aktarılmaları veya elleçlemeleri sırasında noksanlaşan eşyanın fire oranlarının Müsteşarlıkça belirleneceği hususları, madde metninde hüküm altına alınmıştır.

Madde 107. — Bu maddede, antrepo rejimine tabi tutulup, ihracata ilişkin önlemlerden yararlanabilen ihraç eşyasının, ihraç edilmesinin veya bu Kanunda öngörülen gümrükçe onaylanmış diğer

bir işlem ya da kullanıma tabi tutulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. İhraç eşyasının belirtilen bu işlemlere tabi tutulmasının istenmemesi halinde, serbest dolaşımında bulunan bu tür eşyanın gümrük antrepolarına konulmasına izin verilmeyecektir.

Madde 108. — Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında dahilde işleme rejimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Ekonomik etkili gümrük rejimlerinden olan dahilde işleme rejimi ile yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu kapsamda gümrük bölgesine getirilen ve işlendikten sonra tekrar ihraç edilecek eşyadan, ithalat vergileri aranmayacak ve söz konusu eşya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayacaktır. Aynı şekilde, bir işleme faaliyeti sonucunda işlem görmüş ürün olarak ihraç edildiği takdirde, kendilerine uygulanan ithalat vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması suretiyle serbest dolaşıma giren eşya, dahilde bir veya daha fazla işleme tabi tutulabilecektir.

Maddenin devamında, rejimde geçen “şartlı muafiyet”, “geri ödeme sistemi”, “işleme faaliyetleri”, “işlem görmüş ürünler”, “eşdeğer eşya”, “asıl işlem görmüş ürün”, “ikincil işlem görmüş ürün” ve “verimlilik oranı” deyimlerinin tanımları yer almıştır.

Madde 109. — Bu madde ile işlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesi veya ithal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihracı mümkün kılınmaktadır. Örneğin, dahilde işleme rejimi çerçevesinde renkli televizyon yapımında kullanılan entegre devrelerin ithalat vergilerine tabi tutulmaksızın ithali ve montaj tamamlandıktan sonra ihracı mümkündür. Ancak, ulaşım güçlükleri ve sipariş sürelerinin kısaltığı gibi nedenlerle, daha önceden serbest dolaşıma girmiş veya Türkiye’de üretilmiş entegre devrelerin kullanımı ile üretilen renkli televizyonların ihracından sonra, bu televizyonların imalinde kullanılan miktarda entegre devrenin üçüncü ülkelerden ithalat vergileri ödenmeksizin ithali, dahilde işleme rejimi kapsamında mümkün olabilecektir.

Bu şekilde bir dahilde işleme faaliyetinde kullanılacak eşdeğer eşyanın ithal eşyası ile aynı kalitede olması ve aynı nitelikleri taşıması gerektiği belirtilen maddede, eşdeğer eşyanın ihracat vergilerine tabi olduğu hallerde ve yukarıda belirtilen şekilde bir dahilde işleme faaliyeti sırasında, ithal eşyasının süresi içinde ithal edilmemesine karşılık olarak, izin hak sahibinden ihracat vergileri kadar teminat alınması hükme bağlanmıştır.

Madde 110. — Bu madde ile dahilde işleme izninin 80 inci madde çerçevesinde, işleme faaliyetini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu izin talebinde bulunan kişilerin Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olması; ithal eşyasının işlem görmüş ürünler içinde bulunduğu veya eşdeğer eşya için belirlenen koşullara uyulduğunun saptanabilmesi; üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi koşuluyla, dahilde işleme rejiminin işlem görmüş ürünlerin ihracı veya yeniden ihracı için en iyi olanakların yaratılmasına yardımcı olması hallerinde dahilde işleme izni verilebilecektir.

Madde 111. — Dahilde işleme rejiminin uygulanmasına ilişkin süreler bu maddede yer almaktadır. Buna göre, işlem görmüş ürünlerin ihracı veya gümrükçe onaylanmış başka bir işleme tabi tutulması için gerekli sürelerin belirlenmesinde işleme faaliyetlerinin özelliğinin esas alınacağı belirtilmiştir. Bu süre dahilde işleme rejimi beyannamesinin tescil edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayarak bitimin rastladığı ayın son günü sona erecek; ithal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihracı halinde, serbest dolaşımında olmayan eşyanın rejim beyanı için gereken süre ilgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtilecek; bu süre, ilgili eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünler için ihracat beyannamesinin tescil tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Madde 112. — Rejimde sözlü edilen verimlilik oranı ile bu oranın belirlenme yönteminin, işleme faaliyetinin gerçekleştiği veya gerçekleşeceği koşullar da göz önünde bulundurularak belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, standart verimlilik oranlarının ilgili kuruluşların görüşleri alınarak belirleneceği hususu da maddenin devamında yer almıştır.

Madde 113. — Bu maddede, değişmemiş eşyanın veya işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girmiş sayılacağı durum ve koşulların Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi hükümleri çerçevesinde belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 114. — Dahilde işleme rejimi kapsamında bir gümrük yükümlülüğünün doğması halinde dikkate alınacak vergi oranı veya diğer vergilendirme unsurlarının, eşyanın rejime tabi tutulmasına ilişkin beyannamenin tescil tarihinde geçerli olan unsurlar olacağı ve buna göre ithalat vergilerinin hesaplanacağı; bu eşyanın tarife kotaları veya tercihli tarife uygulamasından yararlanabilir durumda olduğu hallerde, eşyanın bu uygulamadan yararlanabilmesi için serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil edildiği tarihte de söz konusu tercihli tarifinin yürürlükte olması gerektiği hususu madde metninde yer almaktadır.

Madde 115. — Bu maddede, özel hallerde dahilde işleme rejimine konu olan eşyanın vergilendirilmesine ilişkin hükümler yer almıştır. İlgili kuruluşların görüşü alınarak yönetmelikle belirlenen listede yer alan asıl işlem görmüş ürünlerle, ikincil işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi ve bu ikincil ürünlerin serbest dolaşıma girişlerinde, bunlardan ithalat vergilerinin alınabileceği; tarım politikası kapsamında mali yüklerle konu olan işlem görmüş ürünlerin vergiye tabi tutulmasına ilişkin usul ve esasların Bakanlar Kurulu tarafından belirleneceği; bir şartlı muafiyet rejimine tabi tutulan veya serbest bölgeye konulan işlem görmüş ürünlerin söz konusu rejime ve bu bölgelere uygulanan kurallar uyarınca hesaplanacak ithalat vergilerine tabi tutulabileceği; ithal eşyasının gümrük kontrolü altında işçilik rejimine tabi tutulduğu hallerde, işlem görmüş ürünlerin bu rejim çerçevesinde vergiye tabi tutulacağı; aynı ithal eşyası için özel kullanım nedeniyle bir tercihli tarife uygulanmasının söz konusu olduğu hallerde, bu uygulamadan işlem görmüş ürünlerin de yararlanacağı; aynı ithal eşyasının vergilerden muaf olduğu hallerde, işlem görmüş ürünlerin de bu muafiyetten yararlandırılacağı hususları, madde metninde yer almaktadır.

Madde 116. — Bu madde ile dahilde işleme rejimine yeni bir esneklik getirilmiş; rejim kapsamında yürütülen bir faaliyet olarak, işlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın tamamının veya bir kısmının dışarıda işleme hükümleri kapsamında daha ileri düzeyde işlenmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına geçici olarak ihraç edilebilmelerine olanak tanınmıştır. Bu takdirde, doğması muhtemel ithalat vergileri yukarıda belirtilen işlem görmüş ürünler veya değişmemiş eşya için dahilde işleme rejimi hükümlerine göre, hariçte işlendikten sonra yeniden ithal edilen ürünler için hariçte işleme rejimi hükümlerine göre hesaplanacaktır.

Madde 117. — Maddede, geri ödeme sistemine ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır. Buna göre, tüm eşyaya geri ödeme sistemi uygulanabilmekte birlikte, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında ithalat miktar kısıtlamalarına tabi olan, tercihli bir tarife veya bir şartlı muafiyet önlendiren kotalar dahilinde yararlanabilen veya tarım politikası gereği tarım ürünlerinin işlenmesi sonucunda elde edilen bazı eşyaya uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde, tarımsal mali yüklerle veya ithalattan alınan başka ek mali yüklerle tabi olan eşya, geri ödeme sisteminden yararlanamayacaktır.

Maddenin devamında, geri ödeme sistemi uygulama izninin ancak, ithal eşyasının serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili sırasında, işlem görmüş ürünlerin herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmadığı veya tarımsal mali yükler ve diğer mali yüklerle tabi bulunmadığı ve işlem görmüş ürünlerin herhangi bir ihracat iadesinden yararlanmadığı hallerde verileceği belirtilmektedir.

Madde 118. — Bu maddede, geri ödeme sisteminden yararlanacak eşyaya ilişkin iznin serbest dolaşıma giriş beyannamesine kaydedileceği ve gümrük idaresinin talebi üzerine, izin belgesinin bir örneğinin giriş beyannamesine ekleneceği ifade edilmektedir. Böylece, eşyanın serbest dolaşıma giriş esnasında geri ödeme sisteminden yararlanma hakkının olduğu önceden beyan edilmiş olacaktır.

Madde 119. — Maddede, geri ödeme sisteminin uygulandığı hallerde, dahilde işleme rejiminin uygulanmayacak hükümleri sıralanmaktadır.

Madde 120. — İşlem görmüş ürünlerin hariçte işleme hükümleri çerçevesinde daha ileri düzeyde işlenmek üzere geçici olarak ihraç edilmelerinin, bunların tespit edilmiş süreler içinde yeniden ithal edilmemeleri hariç, 121 inci madde çerçevesinde bir ihracat kabul edilmeyecekleri hususu, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 121. — Bu maddede, geri ödeme sisteminde rejimin sona erdirilmesine ilişkin hükümler vaz' edilmiştir. Madde metninde, izin hak sahibinin, geri ödeme sistemi çerçevesinde serbest dolaşıma giren ithal eşyasından elde edilmiş işlem görmüş ürünlerin ihraç edildiklerini veya daha sonra yeniden ihraç edilmek üzere transit, antrepo, geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi suretiyle bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulduğunu veya serbest bölgeye konulduğunu kanıtlaması ve rejime ilişkin tüm koşullara uyması kaydıyla, ithalat vergilerinin geri verilmesini veya kaldırılmasını isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 122. — Maddede, hangi hallerde eşdeğer eşyanın ihracat vergilerinden muaf tutulacağı belirtilmiştir. Buna göre, şartlı muafiyet sisteminin uygulandığı dahilde işleme rejiminde, ihraç olunan işlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edilmesi durumunda, söz konusu eşdeğer eşyaya ihracat vergilerinden muafiyet uygulanacaktır.

Madde 123. — Bu maddenin yer aldığı alt ayırımda, şartlı muafiyet düzenlemeleri ve ekonomik etkili gümrük rejimlerinden, gümrük kontrolü altında işleme rejimine dair hükümler bulunmaktadır. Halen yürürlükte bulunan Gümrük Kanununda yer almayan bu yeni rejim sayesinde, bazı eşyanın ithalat vergilerine veya dış ticaret önlemlerine tabi olmaksızın yurda girişine izin verilecek ve bu eşyanın girdi olarak kullanıldığı işleme faaliyeti sonucunda elde edilen ürünler, tabi oldukları gümrük vergileri ödenerek serbest dolaşıma girebilecektir. Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin uygulanabileceği durumların listesinin yönetmelikle yayımlanacağı hususu, maddede belirtilmiştir.

Maddede, gümrük kontrolü altında işleme rejiminin tanımı yapılarak, bu şekilde elde edilen ürünlerin, işlenmiş ürün olarak adlandırılacağı kaydedilmektedir.

Madde 124. — Bu maddede, gümrük kontrolü altında işleme izninin verileceği haller belirtilmiştir. Buna göre işleme işini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine izin; sadece Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere ve işlenmiş ürünler içinde ithal eşyasının teşhisinin mümkün olduğu, işlenmiş ürünün rejime tabi tutulduğu sıradaki niteliğine dönüştürülmesinin ekonomik olarak mümkün olmadığı, rejimin uygulanmasının eşyaya uygulanabilir menşe ve miktar kısıtlaması kurallarının etkilerini saptırmayacağı ve benzer eşyanın üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmeyecek şekilde bir işletme faaliyeti yaratıcılığı hallerinde verilebilecektir.

Madde 125. — Maddede, gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin sürelerin ve verimlilik oranlarının 111 ve 112 nci maddedeki esaslar çerçevesinde yönetmelikle belirleneceği kaydedilmektedir.

Madde 126. — Gümrük kontrolü altında işleme rejimi kapsamında, Türkiye Gümrük Bölgesine sokulmuş olmakla birlikte değişmemiş eşya veya işleminin ara aşamalarından birinde bulunan ürünler için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, gümrük vergilerinin tutarı, söz konusu rejime

ilişkin beyannamenin tescili sırasında eşyanın tabi olduğu vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına göre tespit edilecektir. Maddede bu husus düzenlenmiştir.

Madde 127. – Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulan ithal eşyası, tercihli bir tarife uygulanmasından yararlanabilecek bir eşya olabilmektedir. Bu durumda, işlenmiş ürünlerin tabi olduğu ithalat vergileri söz konusu tercihli tarife çerçevesinde belirlenen vergi oranına göre hesaplanacaktır. Ayrıca, söz konusu eşya için tarife kotası veya tarife tavanları uygulanıyor ise işlenmiş ürünlerin imalatında kullanılan ithal eşyası miktar kota ve tarife tavanları hesabına katılacak; böylece, gümrük kontrolü altında işleme rejiminin getirdiği kolaylıklardan yararlanarak, miktar kotalarının ve tarife tavanlarının delinmesi yönündeki girişimler önlenmiş olacaktır.

Madde 128. – Bu maddenin bulunduğu alt ayırımında, ekonomik etkili gümrük rejimlerinden geçici ithalat rejimi düzenlenmiştir. Serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemleri uygulanmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılmı ve kullanımdan kaynaklanan olağan yıpranma hariç olmak üzere, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracı, geçici ithalat rejimi kapsamında mümkün olacaktır.

Madde 129. – Maddede, geçici ithalat izninin eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verileceği hükme bağlanmıştır.

Geçici ithalat rejimine göre ithal edilecek eşyanın; ayniyetinin tespit edilebilir olması gerekir. Aksi takdirde eşyanın bu rejimden yararlanarak ithaline izin verilmeyecektir. Ancak bu kuralın bir istisnası olarak, eşyanın veya yapılacak işin niteliği itibarıyla, eşyanın teşhisi ile ilgili önlemlerin alınmamasının, rejimin kötüye kullanılmasına sebep olmayacağı hallerde ve gerekli teminatları sağlamak koşulu ile gümrük idareleri, bahse konu eşyanın rejimden yararlanmasına izin verebileceklerdir. Maddenin devamında bu husus düzenlenmiştir.

Madde 130. – Bu maddede, geçici ithalat rejiminin uygulanmasına ilişkin süreler yer almaktadır. Buna göre, eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi en çok 24 ay olarak belirlenecektir. İthal eşyasının yeniden ihraç edilmesi veya gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulması için gereken süreler ile istisnai hallerde verilen sürelerin uzatılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenecek; izin hak sahibi ile sağlanan mutabakatla, gümrük idareleri daha kısa süreler saptayabilecektir.

Madde 131. – Maddede, geçici ithalat rejiminin ithal vergilerinden tam muafiyet suretiyle uygulanabileceği durumlar ile özel koşulların belirlenmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Madde 132. – Geçici ithalat rejimi ile getirilen diğer bir yenilik, ithal eşyasının geçici ithalat rejiminden yararlanması için kısmi vergi ödenmesi zorunluluğu getirilmesidir. Bu maddede, mülkiyeti Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bir kişiye ait olan ve tam muafiyete tabi olmayan veya tam muafiyete tabi olmakla birlikte bu konudaki bütün koşulları yerine getiremeyen eşyanın, ithalat vergilerinden kısmi muafiyet uygulanması suretiyle geçici ithalat rejiminden yararlanabileceği; rejimin, ithalat vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle uygulanmayacağı eşya listesinin Bakanlar Kurulunca belirleneceği hususları hükme bağlanmıştır.

Madde 133. – Bu maddede, kısmi muafiyet suretiyle geçici ithal edilen eşyadan alınacak vergilerin hesaplanma yöntemi ile vergilendirmeye ilişkin diğer hükümler yer almaktadır.

Buna göre, söz konusu ithalat vergileri tutarı eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının, kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu her ay veya yakın küsurları için %3'ü olarak tespit edilecektir.

Ancak, ithalat vergileri tutarı, uygulanacak faizler hariç olmak üzere, söz konusu eşyanın geçici ithalat rejimine tabi tutulduğu tarihte serbest dolaşıma girmesi halinde alınacak vergileri aşamayacaktır. Rejimden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin devri, muafiyet düzenlemelerinde yer alan sürelerin her bir hak sahibine ayrı ayrı uygulanmasına imkân tanımayacak; devir işleminin aynı ay içinde yapılması halinde, ilk hak sahibi söz konusu ayın tamamı için tahakkuk eden ithalat vergilerini ödeyecektir.

Madde 134. — Maddede, geçici ithalat rejimi kapsamında ithal edilen eşya için gümrük yükümlülüğü doğduğunda, gümrük vergilerinin tutarının, rejime ilişkin beyannamenin tescil tarihinde söz konusu eşyaya ait vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları göz önünde bulundurularak hesaplanacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu eşya ile ilgili olarak, başka bir nedenle gümrük yükümlülüğü doğduğu takdirde, gümrük vergilerinin tutarı, yukarıda belirtilen şekilde hesaplanan vergi miktarı ile 133 üncü madde uyarınca ödenecek vergi miktarı arasındaki farka eşit olacaktır.

Madde 135. — Bu maddenin bulunduğu alt ayırında, ekonomik etkili gümrük rejimlerinden hariçte işleme rejimine ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu şekilde, ekonomik ve teknolojik koşullar göz önünde bulundurularak rasyonel üretim yapılması amacıyla, serbest dolaşımdaki eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkarılarak, buralarda işleme ve üretim faaliyetlerinde kullanılmasına; bu sayede elde olunan işlenmiş veya yarı işlenmiş ürünlerin ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet sağlanmak suretiyle serbest dolaşıma sokulmasına imkân tanınmış; ayrıca, geçici ihracat eşyası, işleme faaliyetleri, işlem görmüş ürünler ve verimlilik oranı deyimlerine bu madde ile açıklık getirilmiştir.

Maddede ayrıca, hariçte işleme rejimi çerçevesinde öngörülen usullerin, tarif dışı ticaret politikası önlemlerinin yürütülmesi amacıyla da uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 136. — Bu maddede, serbest dolaşımdaki bazı eşyanın gümrük bölgesi dışına çıkarılarak, burada işleme veya üretim faaliyetlerinde kullanılmasına sınırlama getirilmiştir. Buna göre, ihracı, ithalat vergilerinin geri verilmesine veya kaldırılmasına yol açan, ihracından önce nihai kullanımı için ithalat vergilerinden muaf olarak serbest dolaşıma giren ve muafiyetin tanınması için gerekli koşulların yürürlükte bulunan veya ihracı, ihracat vergi iadesini gerektiren serbest dolaşımdaki eşyaya dahilde işleme rejimi hükümleri uygulanmayacaktır.

Madde 137. — Maddede, hariçte işleme izninin talep üzerine, 80 inci madde çerçevesinde işleme faaliyetini yapacak kişiye verilebileceği hususu hükme bağlanmıştır.

Bazı koşullar altında Türk menşeli eşyanın Türkiye dışında elde edilen eşya ile birleştirilmesi ve işlem görmüş ürün olarak ithal edilmesinden oluştuğu hallerde, hariçte işleme rejimini uygulama izninin, söz konusu Türk menşeli eşya için başka bir kişiye de verilebileceği hususu, maddenin devamında yer almaktadır.

Madde 138. — Maddede, hariçte işleme izni verilecek haller belirtilmiştir. Buna göre, söz konusu izin, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere, işlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin belirlenebildiği veya iznin, Türkiye'deki üreticilerinin temel ekonomik çıkarlarına ciddi bir zarar vermeyeceği hallerde verilecektir.

Madde 139. — İşlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesine yeniden ithal edilmeleri gereken sürenin verilen izinde belirleneceği ve bu sürenin haklı sebeplerle uzatılabileceği; ayrıca faaliyetin verimlilik oranı veya bu oranın belirlenmesine ilişkin usul ve esasların, Bakanlar Kurulu Kararıyla tespit edileceği hususu, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 140. — Bu maddede, eşyanın işleme faaliyetlerinden sonra işlem görmüş ürün olarak ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanmak suretiyle yeniden ithal edilebilmesi için,

bu konudaki beyanın izin hak sahibi veya gerekli koşulların sağlanması halinde, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bir kişi adına veya hesabına yapılması ile bu hususlarda konulmuş kurallardan birine uyulmaması durumunda, tam veya kısmi muafiyetin uygulanmaması hususu, hükme bağlanmıştır.

Madde 141. — Bu maddede, hariçte işleme rejimi kapsamında yeniden ithal edilen eşyaya uygulanacak ithalat vergilerinin hesaplanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Hariçte işleme rejimine tabi tutulacak eşya serbest dolaşımında bulunan eşya olduğundan, bunun işlendikten sonra yeniden ithali sırasında nihai ürün değeri üzerinden değil, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yaratılan katma değer göz önünde bulundurularak ithalat vergilerine tabi tutulması gerekmektedir. Maddede, bu hususlar açıklığa kavuşturulmuştur.

Buna göre, ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren işlem görmüş ürünlere ait ithalat vergileri tutarından; aynı tarihte geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetinde bulunduğu ülkeden Türkiye Gümrük Bölgesine ithal edilmesi halinde uygulanacak olan ithalat vergilerinin indirilmesi suretiyle hesaplanacağı; indirilecek tutarın, hariçte işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescili tarihindeki miktar ve niteliği ile işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma girişi beyannamelerinin tescili tarihinde bu eşyaya uygulanabilir vergi oranı veya diğer vergilendirme unsurlarına göre hesaplanacağı; ancak, Bakanlar Kurulunca belirlenen bazı matrah unsurlarının, indirilecek tutarın hesaplanmasında dikkate alınmayacağı hususları madde ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin devamında, geçici ihracat eşyasının, nihai kullanım amacıyla serbest dolaşıma girişi sırasında indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanabildiği hallerde, bu eşyaya en son işleme faaliyetinin gerçekleştiği ülkede de nihai kullanıma uygun işlem görmesi koşuluyla indirimli veya sıfır vergi uygulanacağı; eşyanın tercihli bir tarife uygulamasından yararlanmaları ve bunun rejim kapsamındaki eşya içinde geçerli olması halinde; indirilecek tutarın hesaplanmasında dikkate alınacak vergi oranının, tercihli tarifinin uygulanabilmesi için gerekli koşullara uygun geçici ihracat eşyasına uygulanması gereken oran olduğu, yönünde hükümler yer almaktadır.

Madde 142. — Uluslararası ticarete yoğun rekabet koşulları geçerli olduğundan, firmalar ürettikleri malların talebini arttırmak amacıyla, sattıkları mal için servis güvencesi veya belirli bir süre içerisinde bozulmaya karşı değiştirme veya tamir garantisi vermektedirler. Bu suretle, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına tamir amacıyla gönderilen eşyanın böyle bir garanti nedeniyle tamirinin bedelsiz olarak yapıldığının gümrük idarelerine kanıtlanması halinde, bunun ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma sokulmasına bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 143. — Bu maddede, eşyanın tamir amacıyla geçici ihraç edilmesi ve bu tamiratın bir garanti nedeniyle sözleşmeye bağlı olarak veya imalat hatası veya kanuni bir yükümlülüğe dayanılarak bedelsiz yapılmasının söz konusu olmadığı ve karşılığında bir tamir bedeli ödendiği durumlarda, eşyaya ithalat vergilerinden kısmi muafiyet uygulanması ve sadece yapılan tamir masraflarının vergilendirme kapsamında tutulması amaçlanmıştır.

Madde 144. — Türkiye Gümrük Bölgesi dışına işleme faaliyetlerinde bulunulmak üzere gönderilen eşyanın yerine, bu faaliyetler tamamlanarak gümrük bölgesine geri getirilinceye kadar geçen süre içinde kullanılmak üzere, bu eşya ile benzer niteliklere sahip serbest dolaşımında olmayan eşyanın geçici olarak ithal edilerek kullanılmasına ve tarım politikası çerçevesinde tarımsal ürünlerin dışında işleme faaliyetleri dolayısıyla bölge dışına gönderilmesi halinde, bunların yerine standart değişim sistemine dayalı olarak ikame ürün gönderilmesine ilişkin usul ve esasların Müsteşarlıkça belirlenmesi, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 145. — Bu maddede; geçici ihracat eşyası karşılığı ikame ürünlerinde aranılacak özellikler belirtilmektedir. Buna göre, ikame ürünlerin tamarata konu olan geçici ihracat eşyası ile aynı tarife sınırlandırılmasına girmesi ve aynı ticari nitelik ve teknik özelliklere sahip olması ve ikame ürünlerin de kullanılmış olması gerekir. Ancak, satış sözleşmesindeki garanti hükümlerine bağlı olarak bedelsiz gönderilen kullanılmış eşya yerine yeni eşya getirilmesinin mümkün olacağı hususu da maddede hükme bağlanmıştır.

Madde 146. — Maddede, önceden ithalat durumunda, geçici ihracat eşyasının, ikame ürünlerinin serbest dolaşımına giriş beyannamesinin tescili tarihinden itibaren iki aylık süre içinde ihraç edilmesi hükme bağlanmıştır; böylece her iki eşyanın da uzun süre Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması kısıtlanmak istenmiştir. Ancak, istisnai hallerde bu sürenin gümrük idareleri tarafından makul ölçüde uzatılabilmesine imkân tanınmıştır.

Madde 147. — Bu maddede, geçici ihracat eşyasının yerine ikame ürün getirilmesi halinde, işlem görmüş ürüne uygulanacak ithalat vergilerinin belirlenmesi sırasında indirilecek vergi tutarının, geçici ihracat rejimine ilişkin beyannamenin tescili tarihinde geçerli olan geçici ihracat eşyasına uygulanabilir vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden tespit edilmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 148. — Maddede, standart değişim çerçevesinde yürütülen işlemlerde, hariçte işleme rejiminin uygulama izninin başka bir kişiye devredilmesine imkân tanınmayacağı ve işlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin belirlenmesi zorunluluğunun aranmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde 149. — Hariçte işleme rejimi çerçevesinde öngörülen usullerin tarife dışı ticaret politikası önlemlerinin yürütülmesi amacıyla da uygulanabileceği hususu bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 150. — Bu maddenin yer aldığı ayırırda ihracata ilişkin hükümler bulunmaktadır. Madde metninde, serbest dolaşımında bulunan eşyanın, ticaret politikası önlemleri ve gerektiğinde ihracat vergilerinin tahsilinden sonra gümrük bölgesi dışına çıkışının mümkün olduğu ve bu işlemlerin ihracat rejimi kapsamında yapılabileceği belirtilmiştir; ihracat beyannamesinin, ihracat işlemlerini yapmaya yetkili gümrük idaresine verilmesi gerektiği ifade edilmiştir; Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkan eşyanın ihracat beyannamesine tabi olamayacağı hal ve şartların yönetmelikle belirleneceği hususu, hüküm altına alınmıştır.

Madde 151. — İhracata konu eşya, bir gümrük idaresinden beyan edilerek, başka bir gümrük idaresinden Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkabilmektedir. Bu durumda, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesini, ihracat beyannamesinin tescili sırasındaki durumu ile aynı durumda terk etmesi gerekecektir. Maddede, ihraç eşyasının ancak bu koşulla gümrük denetiminden çıkmasının mümkün olduğu hükme bağlanmıştır.

Madde 152. — Gelişen dünya ticareti ile ülkeler arası ekonomik ilişkilerin büyük boyutlara ulaşması nedeniyle, rekabetçi üretim koşulları altında üretilen eşyaların büyük tüketim merkezlerine yakın yerlerde depolanması veya muhafazası yahut işçiliğe tabi tutulması, üretim ve pazarlama maliyetlerini düşürmektedir. Bu amaçla, serbest dolaşımında olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve gümrük mevzuatında öngörülen haller haricinde kullanılmaksızın veya tüketilmeksizin konulması mümkün olan ve ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin uygulanması bakımından, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında olduğu kabul edilen, serbest bölge olarak kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu maddede serbest bölgelerin tanımı yapılmıştır.

Madde 153. — Serbest bölgeler, serbest dolaşımında olmayan eşya konulan yerler olduklarından, kaçakçılığı önlemek amacıyla, gerek belirlenmiş giriş ve çıkış noktalarında ve gerekse etraflarında gümrük idarelerince denetleme ve kontrolün sağlanması şarttır. Bu açıdan, bu yerlere giren ve çıkan kişi ve araçların gümrük muayenesine tabi tutulacağı, eşyanın ve eşyaya ilişkin belgelerin muayene ve denetlemeye tabi tutulacağı hususları, bu madde ile düzenlenmiştir.

Madde 154. — Bu madde ile serbest bölgelere her türlü eşyanın konulabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak, gerek kişi güvenliği gerekse diğer eşyanın güvenliği bakımından, yabancı, parlayıcı ve patlayıcı olan eşyanın diğer eşyalara zarar vermeyecek şekilde, serbest bölgelerdeki özel tertibatlı yerlerde muhafaza edilmesi gerekecektir.

Madde 155. — Gümrük idarelerinin bir serbest bölgeye giren, buralarda kalan ya da buralardan çıkan eşyayı muayene etme yetkisi saklı kalmak üzere, serbest bölgelerin açılma ve işleyiş amaçları nedeniyle buralara giren eşyanın gümrük idarelerine sunulmasına ve beyanname verilmesine gerek olmadığı bu maddede belirtilmektedir.

Ancak, bir serbest bölgeye girmesiyle sona erecek bir gümrük rejimine tabi tutulmak, buralara ithalat vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin bir karar üzerine konulan ya da buralara konulması nedeniyle ihracata ilişkin olanaklardan yararlanan eşyanın belirtilen özelliklerinden dolayı gümrük idarelerine sunulması ve gerekli gümrük işlemlerine tabi tutulması zorunlu olup, maddede bu hususlara da yer verilmiştir.

Ayrıca, serbest bölgeye konulan ihracat vergilerine ve ihracatla ilgili diğer hükümlere tabi eşyanın dış ticaret politikası açısından izlenmesi gerekli olduğundan, bu tür eşyanın gümrük idarelerine bildirilmesi gerektiği ve buralara konulmuş eşyanın gümrük statüsünü onaylayan bir belgenin ilgilinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilebileceği hususu maddenin devamında belirtilmiştir.

Madde 156. — Serbest bölgelerin kuruluş amaçlarından biri de finans zorluklarının aşılarda üretim ve ticaret hacminin genişletilmesi olduğundan, eşyanın buralarda bekleme süresi sınırsız olarak tespit edilmiştir.

Madde 157. — Bu madde ile serbest bölgede bulunan serbest dolaşımında olmayan eşyanın, hangi gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanımlardan yararlanabileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, bu eşyanın mutad elleçleme işlemlerine tabi tutulacağı hususu da maddede belirtilmiştir.

Bilindiği gibi, Türkiye Gümrük Bölgesindeki serbest bölgelere doğrudan getirilen eşyanın gümrük idaresine sunulma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, serbest bölgede faaliyet gösteren kullanıcıların herhangi bir gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanımdan yararlanmak istemesi halinde, bu madde kapsamında gerekli izinler verilecektir. Bu kapsamda, kullanıcıların talepleri doğrultusunda, serbest bölgedeki serbest dolaşımında olmayan eşya dahilinde işleme, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat rejimlerinden yararlanabilecektir.

Örneğin, Türkiye Gümrük Bölgesinde yapılacak bir işleme faaliyeti için dahilde işleme rejimi izni alan bir işletmeci Türkiye Gümrük Bölgesinin serbest bölgeler dışındaki bir parçasında başlattığı faaliyetlerini, söz konusu rejimi sona erdirmeden serbest bölgede de devam ettirebilecektir. Bu şekilde, girişimcilere serbest bölgelerin ve ekonomik etkili gümrük rejimlerinin avantajlarından bir arada yararlanma olanağı sağlanmaktadır.

Madde 158. — Bu madde ile serbest bölgede bulunan eşyanın gümrük mevzuatı hükümleri dışında tüketilmesinin ve kullanılmasının mümkün olmadığı hususu hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte, yönetmelikle belirlenecek teçhizat ve tedarik ürünleri bu bölgelerde kullanılabilir ve tüketilebilecektir.

Ancak, teçhizat ve tedarik ürünlerinin kota veya tarife tavanına tabi olması halinde bu eşya ile ilgili olarak gümrük idaresine beyanname verilecek ve bu beyanname kapsamı eşya kota veya tarife tavanlarının hesaplanmasında dikkate alınacaktır. Böylece, serbest bölgeler aracılığıyla söz konusu ticaret politikası önlemlerinin aşılması engellenmiştir.

Madde 159. — Serbest bölgelerde depolama, bir işçiliğe tabi tutulma, işleme faaliyetine tabi tutulma veya alım-satım ilişkisine konu olma gibi nedenlerle bulunan eşyanın 48 saat içinde envanter kayıtlarına alınacağı hususu bu maddede belirtilmiştir. Böylece, serbest bölgedeki eşya hareketlerini denetleme olanağı doğacaktır. Aynı şekilde envanter kayıtlarına konu eşyanın bölge içindeki hareketleri de muhafaza edilmesi gereken belgeler sayesinde izlenebilecektir.

Madde 160. — Bu madde ile serbest bölgeden çıkan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilebileceği gibi, bu bölgenin diğer parçalarına da getirilebileceği; Türkiye Gümrük Bölgesi-nin diğer parçalarına getirilmesi halinde uygulanacak gümrük işlemleri hüküm altına alınmıştır.

Madde 161. — Bu maddede, serbest bölgelerdeki eşya ile ilgili olarak vergilendirmeye ilişkin hükümler vaz' edilmiştir.

Madde hükümüne göre, serbest dolaşımında olmayan eşya için bir gümrük yükümlülüğü doğdu-ğu ve bu eşyanın gümrük kıymetinin serbest bölgede kalış süreleri içinde depolanma ve muhafaza edilme masraflarını da içeren, fiilen ödenmiş veya ödenecek fiyata dayandığı hallerde, söz konusu masraflar, eşya için fiilen ödenmiş veya ödenecek fiyattan ayrı olarak gösterdiği takdirde gümrük kıymetine dahil edilmeyecektir. Buralarda elleçlemeye tabi tutulan eşyanın gümrük vergilerinin hesaplanmasında, söz konusu eşyanın dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktarı, beyan sahibinin talebi ve söz konusu elleçlemelerin yapılmasına gümrük idarelerince izin verilmiş olması kaydıyla, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte bu elleçlemelere tabi tutulmamış gibi dikkate alınacak niteliği, gümrük kıymeti ve miktar olacaktır.

Madde 162. — Serbest bölgelerde bulunan eşyanın gümrük bölgesinin başka bir yerine götürülmesi veya geri getirilmesi ya da bir gümrük rejimine tabi tutulması nedenleriyle yapılacak işlemlerde eşyanın gümrük statüsünün tespiti, bazı hallerde bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan, 155 inci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen onay belgesinin, eşyanın gümrük statüsünün tespitinde kanıt olarak kullanılmasına bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 163. — Bu maddenin yer aldığı ayırımda, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım şekillerinden olan yeniden ihracat, imha ve terk konularına ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır.

Maddede, serbest dolaşımında olmayan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinden yeniden ihracının mümkün olduğu; ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere, eşyanın ihracı için öngörülen işlemlerin gerektiğinde yeniden ihracata konu olan eşyaya da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumdaki eşyaya uygulanacak özel haller yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 164. — Maddede, eşyanın imha edilmesine veya gümrüğe terkine dair hükümler yer almaktadır. Buna göre, imha edilmek üzere gümrüğe terk edilecek eşyanın hazineye hiçbir masraf gerektirmeyecek şekilde gümrüğe bırakılması icap etmektedir. İmha sonucunda çıkan artık ve atıklar kesin ithalat dışında başka bir işlem veya kullanıma tabi tutulacaktır.

Madde 165. — Bu madde ile yeniden ihracat veya imhaya ilişkin gümrük işlemleri hüküm altına alınmıştır. Bu işlemler önceden gümrük idaresine bilgi verilmesiyle yapılabilecektir. Ancak, ticaret politikası önlemleri dahil olmak üzere eşyanın ihracı veya yeniden ihracına ilişkin işlemlerin veya önlemlerin gerektirdiği hallerde, Gümrük Müsteşarlığı, eşyanın yeniden ihracını yasaklayabilecektir.

Madde 166. — Bu maddenin bulunduğu kısımda Türkiye Gümrük Bölgesinden eşya çıkarılmasına ilişkin hükümler vaz' edilmektedir. Buna göre, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkan eşya, yürürlükteki hükümlere göre gümrük idareleri tarafından yapılan kontrollere tabi olacak; bu eşya önceden belirlenen yollardan ve gümrüğün gözetimi altında yurtdışı edilecektir.

Madde 167. — Eski Gümrük Kanununun 7, 8, 9 ve 10 uncu maddelerinde, gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna halleri sıralanmış bulunmakta idi. Ancak, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile imzaladığı Gümrük Birliği çerçevesinde olaya bakıldığında, trafik sapmalarının önlenmesi bakımından, aynı muafiyet hükümlerinin her iki tarafın mevzuatına benzer şekilde yansıtılması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Avrupa Birliğinin Ortak Gümrük Kodunda, bu maddenin benzeri bir hüküm yer almakta; muafiyete ilişkin ayrıntılı düzenlemeler ise ayrı yönetmeliklerle yürürlüğe konulmuş bulunmaktadır.

Ortaklık Konseyi tarafından 6 Mart 1995 tarihinde kabul edilen Gümrük Birliğinin Uygulama Usullerini Belirleyen Kararın 26 ncı maddesi gereğince, bu maddenin 2 nci fıkrasının (b) bendinde; "Gümrük vergisi muafiyetine ilişkin, (EEC) 918/83sayılı 28.03.1983 tarihli Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen (EEC) 2287/83, 2288/83, 2289/83 ve 2290/83 sayılı 29.07.1983 tarihli Komisyon Yönetmelikleri" şeklinde sıralanan mevzuatın da Türkiye tarafından benimsenmesi gerekmektedir.

Bu paralelde düzenlenen 167 nci maddenin 1 numaralı bendiyle Cumhurbaşkanını zat ve ikametgahı için gelen eşyaya, 2 numaralı bendiyle diplomatik muafiyetlere, 3 numaralı bendiyle de 1615 sayılı Gümrük Kanununda yer alan millî güvenliği ilgilendiren konulardaki muafiyet hükümleri muhafaza edilmiştir.

Maddenin 3 numaralı bendinin uygulanmasında, millî savunma ve iç güvenlik konularında; Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ihtiyaçlarının sağlanması için doğrudan bu kuruluşlar tarafından serbest dolaşıma sokulan veya bu kuruluşların açtığı ihaleleri kazanan şirket ve müesseselerin bu ihaleler konusu her türlü silah, araç, gereç, ana malzeme, mühimmat, makine, elektronik, elektrikli cihaz, alet ve teferruatları ile bunların üretimi, bakımı ve onarımında kullanılacak her türlü parça, yedek parça, mamul, yarı mamul maddeler ve malzemeleri üretici sıfatıyla ithal etmeleri halinde ve bunun ihtiyaç sahibi makam tarafından onaylanması durumunda, söz konusu eşyaya gümrük muafiyeti uygulanacaktır.

Maddenin 4 ila 12 nci bentlerinde ise yukarda bahsi geçen yükümlülüğümüzden kaynaklanan muafiyet hükümleri genel hatlarıyla sıralanmıştır. Böylece, Avrupa Birliği üyesi ülkeler vatandaşlarının yararlandığı imkanlardan kendi vatandaşlarımızın da yararlanması ve trafik sapmasının önlenmesi sağlanmıştır.

Maddenin son fıkrasıyla, çerçevesi çizilen muafiyet hükümlerinin şart, süre ve miktarlarının tespiti ve detaylı olarak belirlenmesi ve yukarda belirtilen yükümlülüğümüzden kaynaklanan mevzuatta yapılan değişikliklerin millî mevzuata yansıtılmasına imkan tanımak için Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir.

Madde 168. — Bu madde ile başlayan bölümde, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıktıktan sonra herhangi bir sebeple geri gelen eşyaya ilişkin uygulanacak işlemler açıklanmaktadır. Madde, ihracını müteakip üç yıllık bir süre içerisinde geri getirilerek yeniden ithal edilen eşyanın vergilerine tabi tutulmayacağı; söz konusu eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edildiği an önce, özel amaçlı nihai kullanımı nedeniyle indirilmiş veya sıfır vergiden yararlanarak serbest dolaşıma sokulduğu takdirde tanınabileceği; ithalat vergilerinden muafiyet hakkının, eşyanın aynen ihraç edildiği

durumda olması hali hariç, hariçte işleme rejimi çerçevesinde Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilen eşyaya ve amacı iki veya çok taraflı anlaşma hükümlerini aşmak olan geri gelen eşya ile ihracata ilişkin önlemlere tabi eşyaya uygulanmayacağı, hususlarını hükmüne bağlanmıştır.

Madde 169. — Geri gelen eşyaya uygulanacak muafiyet hakkının sağlanması için eşyanın ihraçından sonra Türkiye Gümrük Bölgesi dışında ayniyetinin değişmemiş olması gerektiği hususu, maddede belirtilmiştir. Ancak, Bakanlar Kurulu Kararı ile bu koşula istisna getirilebilecektir.

Madde 170. — Bu maddede, dahilde işleme rejiminin uygulanmasından sonra ihraç edilen ve daha sonra geri gelen işlem görmüş ürünlere de 168 ve 169 uncu madde hükümlerinin uygulanacağı, aynı hükmün yeniden ihraç edilen işlem görmüş ürünler için de geçerli olacağı, bu gibi hallerde, eşyanın en son ihraç tarihinin, serbest dolaşıma giriş tarihi olarak kabul edileceği ve kanunen alınması gereken ithalat vergileri tutarının, dahilde işleme rejimi hükümlerine göre belirleneceği düzenlenmiştir.

Madde 171. — Bu madde balıkçılığı teşvik eden bir düzenleme getirmektedir. Bilindiği gibi, Türkiye’de kayıtlı veya tescilli ve Türk bandrası taşıyan gemilerin başka ülke karasularından çıkarttığı deniz ürünleri ve yine aynı koşulları taşıyan fabrika gemilerde elde edilen deniz ürünlerine dayalı ürünler gümrük vergilerine tabi üçüncü ülke ürünü olarak değerlendirilebilmektedir. Madde ile getirilen düzenlemeyle söz konusu ürünlerin gümrük vergilerinden muaf serbest dolaşıma sokulması mümkün kılınmaktadır.

Madde 172. — Bu maddede sınır ticareti düzenlenmesine ilişkin hususlar yer almaktadır. Türkiye ile komşu ülkeler arasında coğrafi durum ve bölge ihtiyaçları gözönünde bulundurulmak koşuluyla gerek dış ticaret politikalarının ve gerekse bölge ihtiyaçlarının zaman içerisinde değişiklik gösterebilecek olması nedeniyle, sınır ticaretinin kapsamının belirlenmesi konusunda Bakanlar Kurulu’na yetki verilmiştir.

Madde 173. — Dış ticaret işlemleri ve haberleşmenin gereği olarak Türkiye’ye posta yolu ile eşya gelebildiği gibi, Türkiye’den dışarıya da aynı yolla eşya gönderilebilmektedir. Bu nedenle posta yoluyla gelen veya giden eşyaya uygulanacak gümrük kurallarının belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu madde ile başlayan bölümde, posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen, buradan gönderilen veya Türkiye’ye iade olunan, içinde eşya bulunmayan mektuplar dışındaki eşyaya uygulanacak işlemler açıklanmaktadır. Madde, bu konulardaki genel uygulamaları düzenlemektedir.

Madde 174. — Bu maddede posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen ve buradan giden eşyanın konulacağı yerler ile bekleme süreleri açıklanmıştır. Buna göre, söz konusu eşya posta idaresinin sorumluluğu altındaki genel antrepo sayılan yerlere konulacaktır. Eşyanın buralarda bekleme süresi ise Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası posta anlaşmaları ile belirlenecektir.

Madde 175. — Bu maddede posta yoluyla Türkiye Gümrük Bölgesine gelen ve giden eşya için gümrük beyanının, nasıl yapılacağı belirtilmiştir. Buna göre, posta yolu ile gelen veya giden ticari mahiyetteki eşya 58 ila 71 inci maddelerde belirtildiği şekilde beyan edilecek; ticari mahiyette olmayan eşyanın gümrüğe sunulması sırasında ibraz edilen uluslararası kabul görmüş belgeler beyanname hükmünde kabul edilecektir.

Madde 176. — Maddede, Türkiye dışına sefer yapan her türlü deniz taşıtı ile hava gemilerinin kullanacakları donanım eşyası, yakıt ve yağları ile kumanyalarının ithalat vergilerinden muaf olduğu belirtilerek, transit taşımacılığının maliyetleri azaltılmış ve aynı konuda diğer ülkeler tarafından sağlanan kolaylıklara paralellik oluşturulmuştur.

Madde 177. – Bu maddenin yer aldığı bölümde, tasfiye edilecek eşyaya ilişkin işlemler hüküm altına alınmıştır. Maddede, bu Kanunun çeşitli maddelerinde yer alan ve ilgili maddelerdeki koşullar çerçevesinde tasfiye edilebilecek hale gelen eşyanın 178 inci maddede belirtilen usullere göre tasfiye edileceği belirtilmektedir. Ayrıca maddede eşyanın tasfiyesinin hızlandırılmasına yönelik süreler yer almaktadır.

Madde 178. – Bu maddede, tasfiye edilecek eşyanın tasfiye yöntemleri açıklanmıştır. Buna göre, söz konusu eşya Tasfiye Tüzüğü hükümlerine göre, ihaleye çıkarılmak suretiyle, ihraç amaçlı satış suretiyle ve perakende satış suretiyle tasfiye edilecektir. Ayrıca, eşyanın kamu kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere tahsisi veya imhası da mümkün olabilecektir. Tasfiye Tüzüğü'nün Maliye Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanlıkça müştereken hazırlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde 179. – Bu madde ile gümrük idarelerinin gözetimi altındaki eşyanın mümkün olduğunca beyan sahiplerine kullanırılması amaçlanmıştır. İthal edilmek amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyadan maksimum faydayı sağlayacak kuruluşun, bunu ithal etmek ve kendi üretim biriminde kullanmak isteyen kuruluş olacağı kuşkusuzdur. Bu bakımdan, tasfiye işlemleri daha elastiki hale getirilmiş; beyan sahiplerinin tasfiye aşamasına kadar gümrük vergilerini, para cezalarını, ambarlama ve elleçleme giderlerini ve diğer giderleri ödeyerek söz konusu eşyayı serbest dolaşıma sokabilmesine olanak sağlanmıştır.

Madde 180. – Tasfiyeye tabi tutulan eşya üzerinde çeşitli kurum, kuruluş ve kişilerin hakları bulunabilmektedir. Bu nedenle, tasfiye edilen eşyanın satış bedeli üzerinden hizmet karşılığı alacaklar ve yapılmış masraflar, ithalat vergileri, satış için yapılmış masraflar ve para cezalarının hak sahiplerine garameten dağıtılması esası getirilmiştir. Kaçak zannı ile yakalanan ve tasfiye edilen eşyanın bedeli yukarıda belirtildiği şekilde dağıtıldıktan sonra artan ve emanete alınan para olduğunda, bu miktar eşya ile ilgili dava sonucuna göre hazineye irat kaydedilecek veya sahibine ödenecektir.

Madde 181. – Bu madde ile başlayan bölümde gümrük yükümlülüğünün doğmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. İthalat vergilerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girmesi halinde, ithalat nedeniyle doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları bu maddede belirtilmektedir. Böylece, gümrük yükümlülüğünün söz konusu gümrük beyannamesinin tescil tarihinde doğduğu; yükümlünün beyan sahibi olduğu; dolaylı temsil durumunda hesabına gümrük beyanında bulunulan kişinin de yükümlü olduğu hüküm altına alınmaktadır.

Madde 182. – Bu maddede, ithalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesine girmesi ya da bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesinin başka bir yerine götürülmesi hallerinde, doğacak gümrük yükümlülüğü, bunun doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları yer almaktadır.

Madde 183. – İthalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük gözetiminden çıkartılması halinde, doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları bu madde ile düzenlenmektedir.

Madde 184. – Bu madde ile, ithalat vergilerine tabi eşyanın geçici depolanmasından veya tabi tutulduğu gümrük rejiminin uygulanmasından kaynaklanan yükümlülüklerle uyulmadığı; yahut özel amaçlı kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranı uygulanmasına ilişkin koşullardan birinin yerine getirilmediği hallerde doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları belirtilmektedir.

Madde 185. — Bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın, yürürlükteki mevzuata öngörülenler dışındaki koşullarda tüketilmesi veya kullanılması halinde, doğacak gümrük yükümlülüğü, yükümlülüğün doğma tarihi ve yükümlünün kim olduğu hususları bu maddede yer almaktadır.

Madde 186. — İthalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesine girmesi, bir serbest bölgede bulunan ithalat vergilerine tabi eşyanın Kanuna aykırı olarak gümrük bölgesinin başka bir yerine götürülmesi veya ithalat vergilerine tabi eşyanın geçici depolanmasından veya tabi tutulduğu gümrük rejiminin uygulanmasından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle gümrük yükümlülüğünün doğacağı yukarıdaki ilgili maddelerde belirtilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilememesinin, eşyanın özelliklerine bağlı bir nedenle, tahrip olmasından veya tekrar yerine konulamaz şekilde kaybindan ya da beklenmeyen hal veya mtebir sebepten veya gümrük idarelerinin izninden kaynaklandığının kanıtlanması halinde, ithalat nedeniyle gümrük yükümlülüğü doğmayacaktır. Keza, gümrük idaresinin izninden kaynaklanmayan hallerde, eşyanın tekrar yerine konulamaz şekilde kaybının nasıl kanıtlanacağı madde metninde yer almıştır.

Madde 187. — Özel amaçlı kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma giren eşya için haklı gerekçelerle bir gümrük yükümlülüğünün doğmadığı kabul edildiği takdirde, nihai kullanım gerçekleşmeden eşyanın tahrip olması durumunda ortaya çıkan artık ve atıkların millileşmemiş eşya sayılması hususu bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında, nihai kullanımı nedeniyle indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanarak serbest dolaşıma giren eşya için sonradan bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda, buna ilişkin gümrük vergilerinin nasıl hesaplanacağı belirtilmektedir.

Madde 188. — İhracat vergileri, Avrupa Birliği gümrük mevzuatından Türk gümrük mevzuatına yansıyan yeni bir düzenlemedir. Avrupa Birliğinde, ihracat vergileri iç piyasa fiyatlarını düzenlemeye yönelik dış ticaret politikasının bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bakımdan, Gümrük Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra Türkiye’de de ihracat vergileri iç piyasa fiyatlarını kontrol etmek yönünden bir düzenleyici olarak kullanılabilir. Bunun yanı sıra, üçüncü ülkelerden ortak gümrük tarifesindeki oranlardan daha düşük bir vergi ile veya muafien Türkiye’ye ithal edilen eşyanın Avrupa Birliği’ne ihraç edildiği hallerde de fark giderici vergi olarak ihracat vergisi alınabilecektir.

Madde metninde ihracat vergilerine tabi eşyanın, bir gümrük beyannamesi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesi halinde, buna ilişkin beyannamenin tescil tarihinde bir gümrük yükümlülüğünün doğacağı; yükümlünün beyan sahibi olduğu; dolaylı temsil durumunda, hesabına beyanda bulunulan kişinin de yükümlü olacağı belirtilmektedir.

Madde 189. — İhracat vergilerine tabi eşyanın gümrük beyanında bulunulmaksızın gümrük bölgesi dışına çıkartılması halinde bir gümrük yükümlülüğü doğacağı ve yükümlülüğün doğma tarihi ile yükümlünün kim olduğu hususları da bu madde ile belirlenmektedir.

Madde 190. — Bu madde ile, ihracat sırasında eşyanın tam veya kısmi bir muafiyetten yararlandırılmasına ilişkin konulmuş koşullara uyulmaması halinde, doğacak gümrük yükümlülüğü ve bunun doğma tarihi ile yükümlünün kim olduğu hususları düzenlenmiştir.

Madde 191. — Bu bölümde yer alan maddelerde belirtilen gümrük yükümlülüğü, ithali veya ihracı her türlü yasaklama veya kısıtlamaya tabi eşya için de doğabilecektir. Ancak, bu maddede; sahte paralar ve tıbbi ve bilimsel amaçlı kullanımları nedeniyle ekonomik dolaşıma sokulmayan nar-

kotik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin gümrük bölgesine kanuna aykırı olarak girmesi nedeniyle bir gümrük yükümlülüğü doğmayacağı belirtilmektedir. Bunun sebebi esasen bu tür eşyanın dolaşımının zaten yasak olmasıdır. Nitekim, söz konusu eşyanın bu şekilde kanuna aykırı olarak Türkiye'ye girmesi ceza koyan diğer kanunlara konu olmuştur. Bununla birlikte, söz konusu kanunlarda yer verilen cezaların miktarının belirlenmesinde gümrük vergilerinin baz alındığı hallerde, gümrük yükümlülüğünün doğmuş olduğunu varsaymak gerekecektir.

Madde 192. — Bu madde ile, gümrük vergilerinin tahsilinin sürüncemede kalmasını önlemek ve hazine alacağını garantiye almak amacıyla, aynı gümrük vergilerinin ödenmesinden birden çok yükümlünün sorumlu olduğu hallerde, bunların söz konusu vergilerin ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumlu olmaları sağlanmıştır.

Madde 193. — Bu maddede, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarih ve bu tarihte yürürlükte olan vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarının gözönünde bulundurulacağı hususlarına açıklık getirilmektedir. Buna göre, bu Kanunla konulmuş aksine hükümler saklı kalmak kaydıyla, bir eşyaya uygulanacak ithalat ve ihracat vergileri tutarı, bu eşyaya ilişkin gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihteki vergi oranları ve diğer vergilendirme unsurlarına göre belirlenecektir. Gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihi kesin olarak tespit etmenin mümkün olmadığı hallerde, söz konusu eşya ile ilgili olarak dikkate alınacak tarih, gümrük idarelerinin bu eşya için bir gümrük yükümlülüğü doğduğu sonucuna vardıkları tarih olacaktır. Ancak, gümrük idarelerince, gümrük yükümlülüğünün daha önce doğduğuna ilişkin bir bilgi temin etmeleri halinde, eşyanın ithalat vergileri tutarı, elde edilen bilgilere göre belirlenen en eski tarihe göre tespit edilecek ve bu tarihteki vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurları gözönünde bulundurulacaktır.

Ayrıca, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarih ile vergi tahakkukunun yapıldığı tarih arasındaki süre için Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanacaktır.

Madde 194. — Türkiye'nin taraf olduğu iki veya çok taraflı anlaşma hükümlerine göre Türk ihracat ürünlerine tercihli tarifeler uygulanabilmektedir. Ancak, bu tercihli tarifelerden yararlanma, ihracat ürününün bünyesine giren başka ülke menşeli girdilerin ithalat vergilerinin ödenmesi koşuluna bağlı tutulabilmektedir. Maddede, dahilde işleme rejimi kapsamında üretilen eşyanın bünyesine giren millileşmemiş eşyanın ithalat vergilerinin ödenmesi koşuluyla anlaşmaya taraf ülkelerin tercihli tarifelerinden yararlandığı hallerde, bu uygulamadan yararlanılmasını sağlayacak belgelerin geçerlik kazanmasının, ithalata ilişkin bir gümrük yükümlülüğü doğuracağı belirtilmekte ve yükümlünün kim olduğu ile yükümlülüğün doğduğu tarihin nasıl belirleneceği hususları hüküm altına alınmaktadır.

Madde 195. — Bu madde ile başlayan bölümde gümrük vergilerinin ödenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Maddede, gümrük vergilerinin hesaplanarak tahakkuk ettirilmesinden sonra Gümrük Vergilerinin Tahakkukunu İzleme Defterine veya bilgisayara kaydedileceği; söz konusu defterin tutulmasına ilişkin usullerin Müsteşarlıkça belirleneceği belirtilmektedir.

Madde 196. — Madde, gerekli teminatın sağlanması koşuluyla; gümrük idareleri tarafından 30 günü geçmeyecek şekilde saptanan bir süre içinde teslim edilen tek ve aynı kişiye ait eşyanın tümü ile ilgili olarak, bu sürenin sonunda, Gümrük Vergilerinin Tahakkukunu İzleme Defterine kaydedilmesini mümkün kılmaktadır.

Madde 197. — Kamu alacağının tahsil edilebilmesi için yükümlüye tebliğ edilmesi gerekmektedir. Maddede, gümrük vergilerinin tahakkuktan sonra hemen yükümlüye tebliğ edileceği belirtilmektedir. Ancak, yükümlü tarafından gümrük beyannamesinde gösterilen vergi tutarı ile gümrük

idadesince hesaplanan vergi tutarının eşit olması halinde, gümrük idarelerinin eşyayı teslim etmesi, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliği yerine geçecektir.

Maddenin devamında gümrük vergilerinin tebliğine ilişkin azami süre belirtilmektedir. Buna göre, gümrük vergilerine ilişkin tebligat gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılabilecektir. Ancak, adli takibat gerektiren bir tasarruf nedeniyle gümrük idarelerinin kanunen ödenmesi gereken kesin vergi tutarını tespit edememesi halinde, adli takibatın sonuçlandırılmı gümrük idarelerinin, bilgi edindiği tarihten başlamak üzere, üç yıllık sürenin bitiminden sonra da söz konusu tebligat yapılabilecektir. Aynı hüküm yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri için de geçerli olacaktır.

Madde 198. — Bu maddede tebliğ edilen gümrük vergilerinin ödeme süresi belirtilmiştir. Buna göre, yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapılmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Bu süre, faiz alınmak suretiyle yazılı talep üzerine 30 gün uzatılabilecektir. Ancak, idarenin yürüttüğü işlemlerin gecikmesi nedeniyle veya adli mercilerce ya da eşyanın ithaline veya ihracına ilişkin olarak resmi mercilerce yürütülen herhangi bir işlem nedeniyle geçecek süreler ödeme süresini durduracaktır.

Madde 199. — Basitleştirilmiş usule göre tescil edilmiş bir beyannameye eksik bilgi veya belgenin gümrük idaresince verilen süre içerisinde tamamlanmaması halinde 198 inci madde hükmüne göre süre uzatımı yapılamıyacağı hususu, bu madde ile hüküm altına alınmıştır.

Madde 200. — Maddede gümrük vergilerinin ödenmesinde kullanılacak ödeme araçları sıralanmaktadır. Madde hükmüne göre gümrük vergileri Türk Lirası olarak ödeneceği; ödemenin 6183 sayılı Kanunda belirtilen usullere göre yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin devamında, vergilerin yetki verilen bankalar aracılığıyla da tahsil edilebileceği belirtilmiştir. Böylece, gümrük vergilerinin yatırılmasına daha az zaman ayrılabilmesine olanak sağlanmıştır.

Madde 201. — Ödenmeyen amme alacakları, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmektedir. Madde bu hususa açıklık getirmiş ve kesinleşmiş gümrük vergilerinin süresi içinde ödenmemesi halinde, gümrük idarelerinin Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapacaklarını belirtmiştir.

Madde 202. — Bu madde ile başlayan bölümde gümrük vergileri karşılığında verilecek teminat ile ilgili hükümler yer almaktadır. Buna göre, gümrük vergileri karşılığında teminat verilmesi gereken hallerde teminat yükümlü veya yükümlü olması muhtemel kişi tarafından verilecektir. Ancak, teminatın teminat vermesi istenen kişiden başka bir kişi tarafından da verilmesi mümkün olabilecektir. Genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşlarından, belediyelerden ve sermayesinin tamamı devlete ait olan kamu iktisadi kuruluşlarından teminat yerine taahhütname alınacaktır.

Türkiye'nin imzaladığı uluslararası anlaşma ve sözleşmeler nedeniyle bu Kanunda yer alan teminat şekilleri dışında teminat istenmesi de söz konusu olabilmektedir. Bu gibi hallerde, anlaşma veya sözleşme hükümlerinin zamanı geçirilmeden uygulanmasını sağlamak amacıyla, söz konusu teminatın kabulü yönünde Gümrük Müsteşarlığına yetki verilmiştir.

Öte yandan, maddenin son fıkrası ile ekonomik olarak önem arzetmeyecek değerdeki gümrük işlemleri için teminat aranmaması ve kısmi teminat uygulanacak hallerin belirlenmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 203. — Bazı özel veya kamu kuruluşları sürekli olarak dış ticaret işlemleri yapmaktadırlar. Sık sık gümrüklerde işlem takip eden bu kuruluşların, gümrük yükümlülüğü gerektiren iki veya daha fazla işlemi kapsamak üzere toplu teminat vermesine bu madde ile imkân tanınmıştır.

Madde 204. — Bu maddede, teminat tutarlarının belirlenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, gümrük idareleri teminat tutarlarını gümrük vergileri tutarına göre belirleyeceklerdir. Gümrük vergilerinin belirlenmediği hallerde ise tahakkuk eden veya edebilecek gümrük vergilerinin en yüksek tutarına eşit tutarda belirleyeceklerdir. Göttürü teminat verilmesine ilişkin usul ve esaslar ise yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 205. — Maddede gümrük idarelerince kabul edilebilecek teminat çeşitleri sıralanmıştır. Buna göre, gümrük vergileri karşılığı olarak Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre kabul edilen ve değerlendirilen teminat çeşitleri kabul edilecektir. Ayrıca Müsteşarlıkça tespit edilen yabancı paralar ile gümrük idaresi nezdinde açtırılan cari hesaplardan mahsuben yapılan ödemeler de teminat olarak kabul edilecektir.

Madde 206. — Bu maddede teminatın alınmasına ve çözülmesine ilişkin hükümler yer almıştır. Verilen teminatın gümrük vergilerini karşılama konusunda yetersiz kalması halinde ek bir teminat verilmesi veya ilk teminatın başka bir teminatla değiştirilmesi istenebilecektir. Teminat ancak ilgili gümrük yükümlülüğü sona erdiğinde çözülecek; yükümlülüğün kısmen sona ermesi halinde kısmi teminat çözülmesine imkan tanınacaktır. Ancak, söz konusu teminatın kısmen çözülmeye uygun olması gerekecektir.

Madde 207. — Bu madde ile nakdi teminat dışında teminat verilmesi halinde, tahakkuk ettirilerek tahsili gereken ancak teminata bağlanan gümrük vergileri için, bu teminatın kabul tarihinden itibaren geçici ithalat rejimi hükümleri dışındaki bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulan eşyanın serbest dolaşımına girmesi veya ilgili rejim hükümlerine uyulmaması nedeniyle bir gümrük yükümlülüğünün doğması halinde buna ilişkin teminatın kabul tarihinden itibaren başlamak üzere Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında faiz tahsil edileceği hükme bağlanmıştır. Bu şekilde, gerçekten erteleme ihtiyacında olmayan kişilerin gümrük idarelerine başvurularının önlenmesi ve amme alacağının nema kaybının ortadan kaldırılması sağlanmıştır.

Madde 208. — Bu madde ile başlayan bölümde gümrük yükümlülüğünün ortadan kalkmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde hükmüne göre, vergilerin ödenmesi veya kaldırılmalarına karar verilmesi; gümrük beyannamesinin iptal edilmesi; eşyanın bir gümrük rejimi kapsamında tesliminden önce zapt ve müsadere edilmesi veya imha edilmesi; 164 üncü madde uyarınca imha veya terk edilmesi; doğal özellikleri veya beklenmeyen haller yahut mücbir sebep nedeniyle telef olması veya kaybı; 182 nci madde uyarınca gümrük yükümlülüğü doğan eşyanın kanuna aykırı giriş nedeniyle müsadere edilmesi hallerinde gümrük yükümlülüğü sona erecektir. Gümrük vergilerinin zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümler ise saklıdır.

Madde 209. — Türkiye'nin taraf olduğu anlaşma hükümlerine göre, dahilde işleme rejimi altında elde edilen Türk menşeli eşyanın anlaşmalara taraf ülkelere ithalinde, tercihli tarife uygulamamasından yararlanmasının, bunların bünyelerine giren serbest dolaşımda olmayan eşyanın ithalat vergilerinin ödenmesi ve buna ilişkin belgelerin onaylanması koşuluna bağlı olması halinde doğan gümrük yükümlülüğünün, bu işlemlerin iptal edilmesiyle ortadan kalkacağı hususu madde metninde yer almaktadır.

Madde 210. — Bu madde ile başlayan bölümde vergilerin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Bu maddede, geri verme ve kaldırma deyimlerinin tanımları yapılmıştır. Buna göre, geri verme deyimi, ödenmiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen geri ödenmesi, kaldırma deyimi henüz ödenmemiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen alınmamasına karar verilmesi anlamına gelecektir.

Madde 211. — Bu maddede, kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmiş olduğu belirlenen ithalat veya ihracat vergilerinin geri verileceği; yine kanunen ödenmemeleri gerektiği halde, tahakkuk ettirilmekle birlikte henüz ödenmeyen ithalat veya ihracat vergilerinin kaldırılacağı genel kural olarak kabul edilmiştir. Ancak, gümrük vergilerinin tahakkuku ve ödenmesi sırasında bu işlemlerin ilgili kişinin kasten yaptığı bir tahrifattan kaynaklandığı hallerde geri verme ve kaldırma talepleri kabul edilmeyecektir.

Maddenin ikinci paragrafında, geri verme ve kaldırma taleplerine ilişkin zaman aşımı hükümleri yer almaktadır. Buna göre, yükümlünün, gümrük vergilerinin tahakkukunun tebliği tarihinden itibaren üç yıllık bir süre içerisinde geri verme ve kaldırma talebiyle gümrük idaresine başvurabilecektir. Ancak itilinin beklenmeyen hal veya mücbir sebep nedeniyle söz konusu süre içinde müracaatta bulunmadığı kanıtlanması halinde, bu süre uzatılabilecektir. Geri verme veya kaldırma işlemi yükümlünün müracaatı halinde yapılabileceği gibi, aynı süre içinde yapılan kontrol ve denetleme sonucunda da doğrudan yapılabilecektir.

Madde 212. — Maddede, iptal edilmiş bir gümrük beyannamesine dayanarak ödenmiş olan gümrük vergilerinin geri verilmesine ilişkin süre belirlenmektedir. Buna göre, söz konusu gümrük vergilerinin geri verilmesi, gümrük beyannamesinin iptali amacıyla başvuruda bulunmasına dair öngörülen süreler içinde ilgilinin talep etmesi halinde mümkün olabilecektir.

Madde 213. — Beyannamenin gümrük idareleri tarafından tescil edildiği tarihte bir eşyanın kusurlu veya ithallerine esas teşkil eden sözleşme hükümlerine aykırı olması ve bu nedenle ithalatçıları tarafından kabul edilmemesi durumunda, bu eşyanın vergileri ödenmiş ve teslimi gerçekleşmiş ise, söz konusu vergilerin geri verilmesi gerekecektir. Tesliminden önce hasar görmüş olan eşya için de aynı durum söz konusudur. Bu madde belirtilen ihtimallere yer vermekte ve yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esasları içermektedir.

Madde 214. — Bu Kanunun diğer maddelerinde belirtilen haller dışında, ithalat veya ihracat vergilerinin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin özel durumların mevcut olabileceği dikkate alınarak, bu madde ile Bakanlar Kuruluna yetki verilmiş; yükümlünün hata veya açık ihmalinin bulunmadığının tespit edildiği hallerde, geri verme veya kaldırma işlemlerinin yapılabileceği belirtilmiştir. Ancak, geri verme veya kaldırma işlemleri, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliğ tarihinden itibaren 1 yıl içinde ilgili gümrük idaresine başvurulması halinde yapılabilecektir.

Madde 215. — Bu madde ile geri verme veya kaldırma işlemine konu olmayacak gümrük vergileri tutarlarının Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilmesine imkan verilmiştir. Böylece, idarenin ayracağı zamana ve yapacağı masrafa değmeyecek miktardaki gümrük vergilerinin iadesi için israfta bulunulmaması amaçlanmıştır.

Madde 216. — Gümrük vergileri tutarları ile bunların ödenmelerine bağlı olarak tahsil edilmiş olan gecikme faizlerinin geri verilmesinde idare tarafından faiz ödenmeyeceği hususu bu maddede belirtilmekle birlikte, geri verme kararının, alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde idarece uygulanmaması durumunda, kişilerin maddi kayıplarını önlemek amacıyla idarece faiz ödenmesi yükümlülüğü hüküm altına alınmıştır.

Daha önce çıkarılan amme alacaklarıyla ilgili hiçbir kanunda yer almayan bu düzenleme ile idarenin keyfi davranışları nedeniyle yükümlülerin mağdur olmaması amaçlanmıştır.

Madde 217. – Gümrük vergilerinin hatalı olarak kaldırılması veya geri verilmesi durumunda, söz konusu vergilerin ve bunlarla ilgili faizlerin yeniden tahsili cihetine gidilmesi gerekmektedir. Madde bu amaçla düzenlenmiştir.

Madde 218. – Gümrük idarelerinin önemli bir kısmı demiryolu dahil kara, deniz ve hava yoluyla yapılan eşya ve yolcu taşımalarında yararlanılan istasyonlarda, deniz ve hava limanlarında veya posta idarelerinde faaliyet göstermektedir. Bu nedenle, söz konusu yerleri işleten kuruluşların gümrük idarelerinin denetim ve kontrollerini gerçekleştirmelerini sağlayacak her türlü düzeni tesis etmeleri ve sorumlulukları altındaki yerlerde gümrük idarelerinin çalışmaları için elverişli büroları sağlamaları gerekmektedir. Bu madde ile başlayan bölümde, söz konusu kuruluşların bu konudaki yükümlülüklerine yer verilmiştir.

Bu maddede, istasyon, liman, antrepo işleten kuruluşların ve posta idarelerinin gümrük denetim ve kontrolleri açısından ihtiyaç duyulan tertip, tesis, araç ve gereçlerle ilgili yükümlülükleri ve sorumlulukları hükme bağlanmıştır.

Madde 219. – Bu madde, antrepo işleticilerinin buralardaki eşyanın güvenliği ve hizmetin çabuk görülmesi açısından ihtiyaç duyulacak ek donanım ve değişiklikleri yapmalarına; gerekli araç ve gereci sağlamalarına; buralarda özel olarak gümrük ve gümrük muhafaza memurları görevlendirilmesi gerektiği takdirde bunların maaş, ücret ve yolluklarını ödemelerine yönelik hükümler içermektedir.

Gümrük idarelerinin bulunduğu genel antrepolarda görevlendirilecek gümrük ve gümrük muhafaza memurlarına maaş ve fazla çalışma ücreti gibi ödemelerinin devlet tarafından yapılması esas olmakla birlikte, yerleşim yerlerinden uzak olan mahallerde özel antrepo kurarak işleten işletmeci kuruluşların, kendi faaliyetleri ile ilgili gümrük işlemlerini yapmak üzere gümrük personeli görevlendirmesini talep etmesi ve bu taleplerinin karşılanması halinde, ilgili memurların maaş, fazla çalışma ücreti ve diğer tahsisatlarını ödeme konusunda işletici kuruluş yükümlü kılınmaktadır.

Madde 220. – Bu madde ile başlayan bölümde, gümrük idarelerinde çalışma zamanları, fazla çalışma, gümrük personelinin kıyafeti ve gümrük bayrağı ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Bu madde, gümrük idarelerinde normal çalışma zamanlarının iklim, mevsim, ekonomik durum ve ihtiyaçlar dikkate alınarak Müsteşarlıkça belirleneceğini; uluslararası yolcu ve eşya trafiğinin sürekli olduğu yerde ise gümrük idarelerinin de sürekli faaliyet göstereceklerini hüküm altına almaktadır.

Madde 221. – Yolcuların ve taşıt araçlarının giriş ve çıkışlarına ilişkin işlemler dışında, gümrük işlemlerinin normal çalışma saatleri içinde yapılması gerektiği hususu madde metninde belirtilmekle birlikte, yazılı talep halinde ve gerekli önlemler alınarak çalışacak personelin fazla çalışma ücretleri ve varsa kanuni yollukları ödenmek koşuluyla normal çalışma saatleri dışında da gümrüklerde mesai yapılmasına bu madde ile imkan tanınmıştır.

Bu fazla mesai ücretinden gümrük vergilerini tahsil eden gümrük saymanları, mutemetleri ve bunlara bağlı olarak çalışan veznedarlar ile TASIŞ personeli de yararlanacaktır. Fazla çalışma ücretinden ve kanuni yolluklardan yararlanacak personel gümrük idare amiri tarafından belirlenecek; gümrük saymanı ve veznedarı da dahil olmak üzere fazla mesai yapacak personelin adı ve soyadı gümrük idare amiri tarafından, gümrük idaresine verilen fazla çalışma talep dilekçesinin üzerine kaydedilecektir.

Ticari ithalat ve ihracat yapılan gümrük idarelerinde yürütülen ve benzer uygulamaları tüm gelişmiş Avrupa ülkelerinde bulunan bu yöntem sayesinde, uluslararası ekonomik faaliyetlerin gerekirdiği hız ve verim artışı sağlanmış olmaktadır. Aynı hüküm yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrası ile yeni bir düzenleme geliştirilmiş olup, bununla özel kurye taşımacılığı yapan kuruluşlar ile özel uçak ve yat sahiplerinin gümrük hizmetlerinin karşılanması amaçlanmıştır. Özel kurye taşımacılığı (kapıdan kapıya kargo taşımacılığı) ekonomik faaliyetlerin zamanla yarıştığı ve taşımacılığın son derece sürat kazandığı çağımızın bir gereksinimi olarak ortaya çıkmıştır. Böylece dünyanın bir ucundan diğerine çok kısa sürede numune, hediye, kitap, matbu evrak gibi küçük gönderiler iletebilmektedir. Bu tür taşımalar gümrük idarelerinde mesai saatlerine bağlı olmaksızın çalışma yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu bakımdan, özel kurye taşımacılığı yapan kuruluşların fazla mesai taleplerini global olarak gümrük idarelerine iletmeleri ve gerekli global ücreti yatırmaları halinde, kendilerine 24 saat gümrük hizmeti sunulabilecektir. Öte yandan, gelişen özel uçak taşımacılığı ile yat turizminin gerekirdiği özel yolcu servisleri, gerekli çalışma ücretinin yatırılması halinde gümrük personeli tarafından sağlanacak; uçakta kontrol, gemide kontrol imkanları artırılacaktır.

Madde 222. - Bu madde, normal çalışma saatleri dışında çalışacak gümrük personeline ödenecek fazla çalışma ücretinin miktarı ile bunun tahsil ve dağıtımına ilişkin usul ve esasların Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenmesini düzenlemektedir. 221 inci maddeye göre tahsil edilen fazla çalışma ücretlerinin %50'si fazla çalışmayı yürüten personele ödenecek; geri kalan miktarın, % 40'ı gümrük idaresinin ihtiyaçlarında kullanılmak üzere, merkezdeki hesaba aktarılacak, hak sahibine yapılan ödemeler ile merkezdeki hesaba aktarılacak miktar dışında kalan meblağ, aylık miktarı, en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) % 200'ünü geçmeyecek surette diğer personele dağıtılmak üzere Gümrük Müsteşarlığı adına T. C. Ziraat Bankası nezdinde açılacak hesaba gönderilecektir. Müsteşarlık bu meblağı yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde fazla çalışmayı düzenleme ve kontrolle yükümlü tutulan amir ve memurlara ve normal çalışma saatlerine bağlı olmaksızın hizmet gören personele dağıtacaktır. Bu şekilde yapılacak ödemelerde damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmayacaktır. Bu madde sayesinde gümrük personeli arasında ücret farklılığından dolayı doğması muhtemel çekişmeler ve huzursuzluklar önlenmiş olacaktır.

Madde 223. - Gümrük hizmetlerinin uluslararası bir nitelik taşınması, personelin yolcu ve iş sahipleriyle sürekli temas halinde bulunması, görevin özelliği gibi nedenlerle gümrük muhafaza ve gümrük memurlarının resmi kıyafet giymeleri gerekmektedir. Maddede, bu husus belirtilmekte ve kıyafetin şeklinin tespit edilmesi konusunda Gümrük Müsteşarlığına yetki vermektedir.

Madde 224. - Bu maddede, gümrük bayrağının günün her saatinde hizmet veren gümrük kapılarında sürekli olarak, diğer gümrük binalarında ise yalnız kanuni çalışma saatlerinde çekili kalacağı hükümleri yer almaktadır.

Gümrük bayrağı, tüm ülkelerde kullanılan gelenekselleşmiş simgelerden biri olarak değerlendirilmektedir. Millî bayrağın yanında ekonomik bağımsızlığın ve egemenlik alanının bir simgesi olan gümrük bayrağı ile ilgili hüküm, yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 225. - Bu madde ile başlayan bölüm, eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kulhanıma tabi tutulmasına ilişkin faaliyetlerin eşya sahiplerince veya bunlar adına hareket eden kişiler tarafından temsil yoluyla takip edilip sonuçlandırılmasına ve gümrük müşavirlerine ilişkin hü-

kümleri içermektedir. Maddede, devlet, belediye, il özel idareleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin Amir ve memurlarının ve özel hukuk tüzel kişilerinin kendilerini temsile yetkili personelinin doğrudan temsil yoluyla tüm gümrük işlemlerini, taşımacı kuruluş temsilcilerinin ise aynı yolla transit işlemlerini takip edebilmelerine imkan sağlanmıştır.

Kanunda, eşya sahiplerini dolaylı temsil yoluyla temsil etmek suretiyle gümrük idarelerinde iş takibini sağlamak amacıyla gümrük müşavirliği ünvanı altında bir meslek grubu ihdas edilmiş; gerekli koşulları taşımaları ve yeterli bilgi ve beceri düzeyine gelmeleri halinde, meslek mensuplarının gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı olarak adlandırılmaları ve yetkilendirilmeleri hükme bağlanmıştır.

Madde 226. — Maddede, gümrük müşavirinin her türlü gümrük işlemlerini takip ederek sonuçlandırmaya yetkili olduğu belirtilirken, gümrük müşavir yardımcılarının Gümrük Müsteşarlığına sınırlandırılmış yetki kullanabilecekleri hususu hükme bağlanmıştır.

3 üncü maddenin 17 nci bendinde tanımlandığı gibi, beyan sahibi kendi adına beyanda bulunan kişiyi ya da adına beyanda bulunulan kişiyi ifade etmektedir. Kendi adına beyanda bulunan kişi bu Kanunun 5 inci maddesindeki düzenlemelere göre doğrudan veya dolaylı temsil yoluyla beyannameyi imzalayan kişidir. Dolaylı temsil durumunda gümrük müşaviri başkası hesabına hareket etmekle birlikte, beyannameyi imzalayan kişi olduğu için beyan sahibidir. Bu durumda, yürürlükteki mevzuat uyarınca beyan sahibine yüklenecek yükümlülükler gümrük müşavirine yüklenmiş kabul edilir. Ancak, gümrük müşaviri beyan sırasında başkasının nam ve hesabına hareket ettiğini açıklamışsa, bu durumda sorumluluk müşterek ve müteselsildir.

Madde 227. — Gümrük müşavirliği mesleğine müşavir yardımcısı olarak başlayabilmek için aranacak koşullar bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Başkası adına gümrük işlemlerini takip edebilmek için bu meslek mensuplarının, eğitim, disiplin koşulları yanında, gümrük ve dış ticaret mevzuat ve uygulamaları hakkında profesyonel anlamda bilgi sahibi olmaları; gerek gümrük işlemlerinin sağlıklı ve süratli bir şekilde yürütmesi ve gerekse adına hareket edilen kişinin zarar görmemesi bakımından zorunlu görülmüştür. Bu nedenle, mesleğe girecek kişilerin bahsedilen konularda yeterli bilgi sahibi olup olmadıklarının tespitine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu madde ile söz konusu tespit, mesleğe dışardan katılacak olanlar için sınava, gümrük memuru olanlar için de tecrübeye istinaden yapılması öngörülmüştür.

Madde 228. — Bu maddede, gümrük müşaviri olabilme koşulları sıralanmaktadır. Gümrük müşaviri olunabilmesine ilişkin koşullar sıralanırken, her adayın durumuna göre özel hükümler vaz' edilmiştir.

Madde 229. — Gümrük müşavirlerinin çalışma merkezleri, birlikte çalışmalarını halinde üstlenecekleri yetki ve sorumlulukları bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Çalışma merkezlerinin belirlenmesi, yapılacak kanuni tebligatlar yönünden önem kazanmaktadır. Diğer taraftan müşavirlerin müştereken çalıştıkları meslektaşları ile yanlarında çalışan müşavir yardımcılarını da gerekli takiplerin yapılması bakımından ilgili gümrük başmüdürlüğüne bildirmeleri, bu madde ile zorunlu kılınmıştır.

Madde 230. — Gümrük müşavirlerinin kanunlara göre tutmaya mecbur oldukları ticari veya kanuni defter ve belgelerini, vekaletname ve sözleşmelerini gerektiğinde gümrük denetim ve kontrollerini sağlamak bakımından saklamaları ve gümrük görevlilerine ibraz etmeleri zorunlu tutulmuş; maddede bu husus düzenlenmiştir.

Madde 231. — Bu madde ile başlayan kısımda gümrük idareleri tarafından kesilecek para cezalarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu maddenin bulunduğu birinci bölümde, cezalara ilişkin genel hükümler vardır.

Bu maddede, para cezalarının uygulanmasında kasıt unsurunun aranmayacağı; aynı fiilin iki ayrı cezaya temas etmesi halinde ağır olanın uygulanacağı; ceza uygulanmasının idari yaptırım uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği ve ceza kanunlarına göre takibat yapıp mahkum olanlar hakkında bu cezaların uygulanacağı hususları hükme bağlanmıştır.

Madde 232. — Bu madde ile cezanın ne zaman karara bağlanacağı ile cezada zanaatının başlangıç ve bitiş tarihleri belirlenmiştir. 234 üncü maddeye göre alınacak para cezaları ancak vergi tahakkukunun kesinleşmesinden sonra karara bağlanacak ve bu para cezalarının zanaatını süresi vergi tahakkukunun kesinleştiği tarihi takip eden günden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Madde 233. — Gümrük idarelerine yapılan beyanla, gümrük idaresince yürütülen muayene veya denetleme yahut sonradan kontrol sonucunda tespit edilen noksan gümrük vergileri ile ilgili olarak alınan para cezalarının dağıtım usul ve esasları bu maddede belirtilmiştir. Böylece, vergi kaybı yaratan beyanların daha ciddi bir şekilde denetlenmesi konusunda gümrük personeli için bir teşvik unsuru oluşturulmuştur.

Bu hüküm yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Ayrıca idarenin eğitim geliştirme ve otomasyon hizmetlerinde kullanılmak üzere kaynak yaratılması hedeflenmiştir.

Madde 234. — Bu madde ile başlayan bölüm, vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak cezalara ilişkin hükümleri içermektedir. Madde, serbest dolaşıma giriş rejimine veya bir şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda cins, tür, nitelik, miktar veya kıymet bakımından farklılık tespit edilmesi ve bunun bir vergi kaybına yol açması durumunda verilecek cezaları hükme bağlamaktadır. Ancak, genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşları ile özel idareler ve belediyelerin vergi kaçırmaya yönelik davranışlarda bulunmayacakları hususu gözönünde bulundurularak, bu kuruluşlara madde ile öngörülen ceza uygulanmayarak, sadece usulsüzlük cezası verilecektir.

Aynı madde hükmü, yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 235. — Gümrük işlemlerine başlanmadan ve bu işlemler bitirilip gümrük idarelerinin izni alınmadan antrepolardan veya eşya konulmasına izin verilen yerlerden eşya çıkarılması durumunda; çıkarılan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra bu vergilerin 3 katı para cezası alınması, bu madde ile hükme bağlanmıştır.

Madde 236. — Bu maddede, antrepolarda veya gümrük idarelerince eşya konulmasına izin verilen yerlerde yapılan sayımlar sonucunda, kayıtlara göre noksan veya fazlalık çıkması durumunda uygulanacak cezalar hükme bağlanmıştır. Bu gibi durumlarda, noksan çıkan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra, bu vergilerin 3 katı para cezası alınacaktır. Sayımlarda fazla eşya çıkması halinde ise söz konusu eşya tasfiyeye tabi tutulduğu gibi, fazla çıkan eşyaya ait ithalat veya ihracat vergileri tutarı kadar para cezası alınacaktır. Söz konusu para cezaları antrepo işleticilerinin veya kullanıcılarının sorumlulukları gözönünde bulundurularak, bunların birinden veya her ikisinden alınacaktır.

Madde 237. — Taahhüt araçlarının sahipleri, kaptanları, sürücüleri veya acentaları tarafından gümrük idarelerine verilen özet beyan veya özet beyan yerine kullanılan ticari veya resmi belgelerdeki kayıtlı miktara göre ortaya çıkan noksanlık veya fazlalıklar hakkında uygulanacak cezalar bu maddede yer almıştır. Ancak dökme halinde gelen eşyadaki %3'ü aşmayan eksiklik veya fazlalıklar için takibat yapılmayacaktır.

Madde hükmü yürürlükten kaldırılacak olan 1615 sayılı Gümrük Kanununda da yer almaktadır.

Madde 238. — Bu maddenin yer aldığı bölümde usulsüzlüklere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Bu madde, ithalat veya ihracat vergilerinden muaf olsa dahi, gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak eşya ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs etmek yahut bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokmak veya yurtdışına çıkarmak eylemlerine uygulanacak cezaları açıklamak üzere düzenlenmiştir. Bu gibi durumlarda, söz konusu eşyanın ithalata konu olması halinde CIF değerinin, ihracata konu olması halinde ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınacaktır.

Madde 239. — Bu maddede tasfiyelik hale gelen eşyanın beyan sahibi tarafından serbest dolaşıma sokulmak istenmesi halinde eşyanın döviz bazında CIF değerinin % 1'i oranında Türk Lirası olarak para cezası alınması öngörülmüştür. Tasfiyeye tabi tutulan eşyaya ilişkin ihale ilanının yayımlanmasından önceki süre içinde söz konusu eşyanın beyan sahibi tarafından ithal edilmesine olanak tanınması, beyan hak sahibine büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ancak, rejim hak sahibine tanınan bu avantajın sürekli kötüye kullanılmaması yönünden, bu şekilde bir ceza uygulamasına gidilmesi uygun bulunmuştur.

Madde 240. — Maddenin 1 inci fıkrasında, bu Kanunda ayrı bir ceza tayin edilmiş haller saklı kalmak üzere, bu Kanuna uygun olarak veya bu Kanunla tanınmış yetkilere dayanılarak çıkarılan tüzük, yönetmelik, tebliğ ve talimatlarla getirilen şekil ve usullere aykırı hareket edenlere 100.000.000 TL para cezası uygulanması öngörülmüştür. Bu şekilde kanunda açıkça cezası bulunmayan usulsüzlükler ve riayetsizliklerin ceza uygulanamaz durumdan çıkarılması amaçlanmıştır.

1 inci fıkrada belirtilen meblağ, enflasyonun etkisi ile bir süre sonra yaptırım gücü olmayan bir cezaya dönüşebilmektedir. Bunu önlemek için, 1 inci fıkrada belirtilen miktarın, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması 2 nci fıkra ile hüküm altına alınmıştır.

Maddenin 3, 4, 5 ve 6 ncı fıkralarında diğer usulsüzlüklere ilişkin cezalar yer almış; usulsüzlüğün ağırlığı göz önünde bulundurularak belirlenen cezalar 1 inci fıkrada belirtilen meblağ baz alınarak katlanmıştır. Buna göre, fıkralar itibarıyla cezalar 1 inci fıkrada öngörülen miktarın 2, 4, 6 ve 8 katı olarak uygulanmasına olanak sağlanmıştır.

Madde 241. — Bu maddenin yer aldığı kısımda gümrük işlemlerine karşı yapılacak itirazlara ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde metninde, gümrük vergilerine karşı düzeltme talebinin süresi ve mercii belirtilmiştir. Maddenin devamında, düzeltme talebine ilişkin kararlara, idari kararlara, gümrük vergilerine ve cezalara karşı itirazın süreleri ve mercileri sıralanmaktadır.

Madde 242. — Bu maddede gümrük idarelerinde yapılan kimyevi tahlillere karşı itiraz hükümleri yer almaktadır. Bilindiği gibi, kimyasal maddelerin veya bileşimlerin gümrük tarife pozisyonunun belirlenmesinde kimyevi tahlil zorunlu bulunmaktadır. Bu tür eşya gümrük laboratuvarlarında tahlile tabi tutulmakta; tahlil sonuçlarına göre eşyanın tarife pozisyonu belirlenmekte ve o tarife üzerinden vergilendirmeye tabi tutulmaktadır.

Madde hükmüne göre, yükümlüye tebliğ edilen tahlil sonuçlarına karşı 15 gün içinde gümrük başmüdürlüklerine yazılı olarak itiraz edilebilecektir. İtiraz üzerine birinci tahlilin yapıldığı gümrük laboratuvarında görevli olan ve ilk tahlili yapan kimyager dışındaki iki kimyager tarafından ikinci

tahlil yapılacaktır. Yükümlünün talebi halinde, gümrük idareleri gümrük kimyageri olmayan bir gözlemci kimyagerin de ikinci tahlilde hazır bulunmasına izin vereceklerdir. Üç kimyagerden fazla kimyager bulunmayan gümrük laboratuvarında yapılan tahlile itiraz edilmesi halinde, ikinci tahlil en az iki kimyager bulunan en yakın gümrük idaresine ait laboratuvarda yapılacaktır. İkinci tahlil isteyenlerden, haklı çıktıkları takdirde geri verilmek üzere, ilgili kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle Müsteşarlığın bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenecek tahlil tarifeleri ile belirlenen miktarda tahlil masrafı alınacaktır. Bu şekilde, gümrük laboratuvarlarının yersiz talepler nedeniyle meşgul edilmesi önlenecektir.

İkinci tahlil sonuçları, eşyanın teknik özelliklerinin ve niteliklerinin belirlenmesi yönünden kesin kabul edilecektir.

Madde 243. — Bu madde ile para cezası kararlarına karşı idari itiraz yoluna gidilmemesi halinde yapılacak indirimle ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, para cezalarına itiraz edilmez ise bu meblağ üçte bir noksanı ile tahsil edilecektir.

Madde 244. — Bu madde ile yükümlülerin gümrük idaresine verdikleri beyanname ile beyan ettikleri bilgilere ve beyanname eki ibraz ettikleri belgelere karşı idari yargı yoluna başvuramayacakları hususu hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, idari yargı yoluna başvurulmasının idari kararın uygulanmasını engellemeyeceği hususu da maddede yer almaktadır.

Madde 245. — Bu madde ile, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte olan Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun ilgili maddeleri ile 30.11.1960 tarihli ve 146 sayılı Kanunun; ayrıca, 19.7.1972 tarihli ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu ile söz konusu, Kanunda değişiklik yapan kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1. — Bilindiği gibi, halen yürürlükte bulunan 1615 sayılı Gümrük Kanununun 52 nci maddesine göre eşyanın gümrük sundurmalarında kalma süreleri bir rejim beyanından önce 4 ay ve rejim beyanından sonra 2 ay olmak üzere toplam 6 ay olarak belirlenmiştir. Bu Kanunun 52 nci maddesine göre ise aynı yerlerde bulunan ve denizyolu ile gelen eşya için 45 gün, diğer yolla gelen eşya için 20 gün içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini gerekli görülmektedir.

Bu geçici madde ile 1615 sayılı Gümrük Kanunundaki süreleri gözönünde bulundurarak, yurtdışı bağlantılarını yapan ve nakit hareketlerini ayarlayan kişilerin yeni Kanunun getirdiği düzenlemelerden olumsuz yönde etkilenmemesi amacıyla, yürürlükten kaldırılan Gümrük Kanununun, sundurma bekleme sürelerine ilişkin hükümlerinin uygulanması esası getirilmiştir.

Bununla birlikte, yeni kanunun sağladığı avantajlardan da yararlanılması bakımından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte genel, özel ve fiktif antrepolarda bulunan eşyanın bekleme sürelerinin sınırsız kılınması yönünde, maddeye 2 nci fıkraya eklenmiştir.

Geçici Madde 2. — Bu Kanun hükümlerine göre, gümrük idarelerine karşı yükümlü veya hak sahibi konumundaki kişilerin bu Kanun yürürlüğe girmeden önce başlanmış, ancak, henüz sonuçlandırılmamış gümrük işlemleri ile ilgili olarak, bunların lehlerine olan hükümlerin uygulanması prensibi, bu madde ile kabul edilmiştir.

Maddenin devamında, kanun değişikliği nedeniyle kişilerin zarara uğramamaları veya yeni durum değerlendirmesi yapmaları amacıyla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere, 45 gün içinde beyan hak sahiplerinin rejim değişikliği taleplerinin kabul edileceği; ancak, bu taleplerin kabulünün ceza kararlarının sonuçlarını ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir.

Geçici Madde 3. — Başka kanunlarda gümrük teşkilâtının bağlı olduğu eski Bakanlıklara ve yürürlükten kaldırılan 1615 sayılı Gümrük Kanununa yapılan atıfların geçerliliğini devam ettirebilmesi için, bu atıfların Gümrük Müsteşarlığı ve bu Kanuna yapılmış sayılacağı hükme bağlanarak hukuki boşluk doğmaması amaçlanmıştır.

Geçici Madde 4. — Bu Kanun ile gümrük idarelerinin denetimi altındaki eşyanın mümkün olduğunca beyan sahiplerine kullanılması amaçlanmıştır. Bu bakımdan, tasfiye işlemleri daha elastiki hale getirilmiş; hak sahiplerinin tasfiye aşamasına kadar gümrük vergilerini ve para cezalarını ödeyerek, söz konusu eşyayı ithal edebilmesine 30 gün içinde müracaat edilmesi kaydıyla olanak sağlanmıştır. Ancak, Dış Ticaret tahdidine giren eşyalar için bu madde hükümlü uygulanmayacaktır.

1615 sayılı Gümrük Kanununa göre tasfiyelik hale gelen eşya sahiplerinin de bu olanaktan yararlanmaları amacıyla Geçici 4 üncü Madde düzenlenmiştir.

Geçici Madde 5. — Bu Kanun ile gümrük idarelerinde iş takip edebilecek meslek grubu üyelerinin unvanları gümrük komisyoncusu yerine gümrük müşaviri olarak değiştirilmiştir. Bu geçici madde ile, önceden gümrük komisyoncusu veya gümrük komisyonu yardımcısı unvanlarına sahip olanların bu unvanlarını gümrük müşaviri ve gümrük müşavir yardımcısı olarak değiştirebilmelerine olanak sağlanmış; gerek halen bu mesleği yürütenler ve gerekse bu mesleği icra etme hakkına sahip olanların kazanılmış hakları güvence altına alınmıştır.

Geçici Madde 6. — Bu Madde ile halen faaliyetlerini sürdüren gümrük komisyoncuları derneklerinin, yeni bir düzenleme yapıp, bu meslek grubunun kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu şeklinde örgütlenmelerine kadar faaliyetlerine devam etmeleri ve geçici olarak uygulanacak hükümler belirlenmiştir.

Gümrüklerde yürütülen işlemlerin özelliği, buralarda iş takip eden gümrük müşavirlerinin dürüst ve güvenilir olmalarını ve idareye doğru beyanda bulunmalarını gerektirmektedir. Bu madde, bu Kanuna ve gümrüklerde uygulanan diğer mevzuata aykırı hareketleri görülen gümrük müşavirlerine verilecek cezaları düzenlemektedir. Böylece, bir nevi kamu hizmeti gören meslek mensuplarının belli bir disiplin altında çalışmalarını sağlanmak istenilmiştir. Bu kişiler hakkında yapılan incelemeler sırasında tedbir mahiyetinde yapılacak işlemler de maddenin devamında yer almıştır.

Ayrıca madde ile gümrük müşavir ve müşavir yardımcılığı giriş sınavlarının yılda bir kez yapılacağı ve her adayın en çok üç kez sınava girebileceği hususu hüküm altına alınmıştır.

Madde 246. — Yürürlük maddesidir.

Madde 247. — Yürütme maddesidir.

